Bibl. Jag

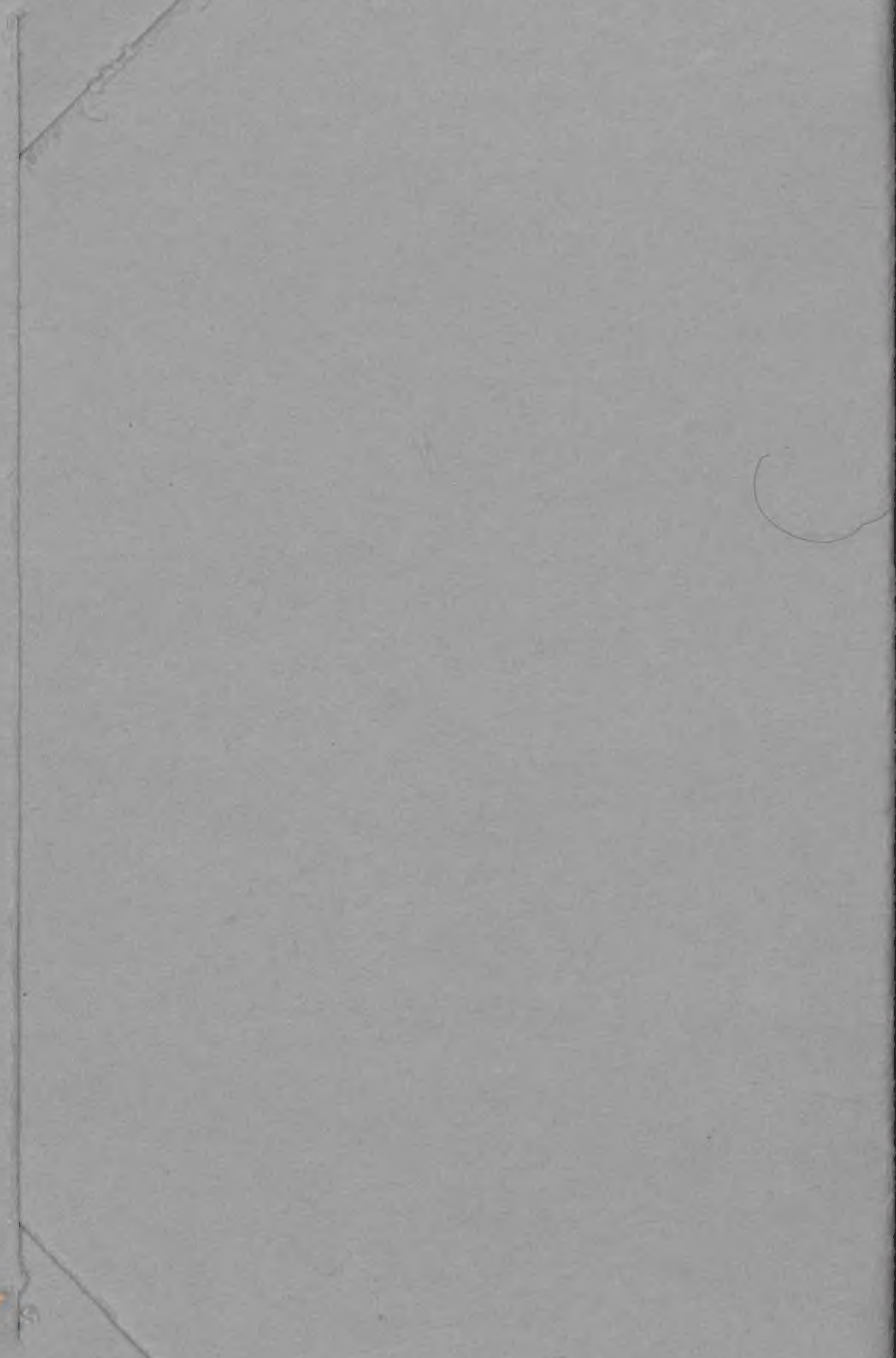

5361 t. 1.

Wypisy ze źródeł i wydawnictw
źródłowych i notatki o nich.

1.

Kart 103

Acta et diplomata graeca

Acta et diplomata graeca medii aevi sacra et profana collecta ediderunt Franciscus Miklosich et Josephus Müller. Volumen I, Vindobonae, Carolus Gerold. 1860. — Volumen II Vindobonae (Car. Gerold) 1862.

Acta patriarchatus Constantinopolitani 1315–1402 e codicibus manuscriptis bibliothecae palatinae vindobonensis, sumptus praebente caesarea scientiarum academia ediderunt Fr. Miklosich Prof. Universit. Vindobonensis et Jos. Müller Prof. Universit. Batavinae. Tomus prior, Vindobonae, Carolus Gerold 1860. 8° pp. X. 607. (druk. w 300 exemplarz.)
(Typis et charta Leopoldi Sommer.) — Tomus posterior Vindobonae 1862
8° k. 2. pp. 608 (contin. et:) Acta patriarchatus Constantinopolitani 1315–1402.

Wydawcy postanowili wydać zbiór dyplomatów greckich objaśniających historyją bizantyńską. Rozpoczęli swą pracę ogłoszeniem aktów zawartych w 2 księgach rękopiśmiennych biblioteki palatyńskiej wiedeńskiej (Hist. Graec. XLVII et XLVIII, olim LXV et LXVI) obejmujących kart 308 i 222, które to rękopisy w środku XVII wieku w Konstantynopolu dla biblioteki wiedeńskiej nabył uczony poseł Gislain de Busbecke. Jeden z nich ma tytuł: Συνοδικαὶ κρίσεις καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἔγγραφα διαφόρων – drugi: Κώδικες τῶν συνοδικῶν πραγμάτων. Obejmują one protokoły synodów konstantynopolitańskich od r. 1315 aż do r. 1402 za czasów patriarchów: Jana XIII Glycis (12 dypl.) (od 1315 w lipcu – 1318 w listopadzie) Izaja (2 dypl.) (od 1323 w grudniu – 1334 w listopadzie) Jana XIV Calecas (36 dypl.) (od 1337 w lipcu – 1347 w lutym) Izydora (12 dypl.) (od 1347 w sierpniu – 1350 w lutym) Kalista I i Philoteusza (65 dypl.) (od 1350 w wrześniu – 1364 w kwietniu) Philoteusza zamego (od 1364 w październiku – 1374 w lutym) 134 dypl. – Razem w tomie I jest 334 dokumentów greckich. – Tom II obejmie czasy patriarchów: Dyla, Antoniego, Makarego, Kalista II i Mateusza. to jest (po r. 1379 ~~po r. 1402~~) — Przenoszą pobieżną wiadomość o tych rękopisach

(Dekreta, listy pasterskie, uchwały synodalne, ekskomunikacje, absolucje, wyroki w przedmiocie prawa kościelnego i cywilnego)

podał Piotr Lambeccius (Commentarii de bibliotheca caesarea vindobonensi VIII. 1665) zwracając uwagę na ich ważność. Później pisano o nich w: Żurnał narodnago proswjeszczenia 1847 Tom LIV. Otdiel II. 131–164; Slawische Bibliothek I. 123–258; Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften, Philosoph. histor. Klasse Bd. VII. 323–354 i Bd. IX. 336–419. – Z dzieła tego (rzucającego wielkie światło na historyją kościoła wschodniego, na dzieje bizantyńskie serbskie i ruskie, oraz na nie dotąd nieznane prawodawstwo kościoła wschodniego) podajemy tu szeregóły krajów słowiańskich lub też dawnej Polski dotyczące.

F którego luki wypełnia z tego powodu europejskiej nabyto wziątku.

(około r. 1330) Esaiasz patriarcha carogrodzki pisze do Katholikosa Armenii oraz do Króla Cylicyji, Izaurji i całej Armenii, iż przyjmuje naród ormiański i Kofiot do zgromadzenia cerkwi prawowiernej (Znać odpadli wtedy od Unii rzymskiej) pag. 158–164. Nr. 71. 72.

1338 Jeremias metropolita Chersońs.

1339, w lipcu. – Jan XIV Calecas patriarcha carogrodzki odpisuje na list metropolity Rusi (Piwbias) (był to Theognost grek metropolita ruski) w którym tenże pyta względem ciała zmarłego metropolity (Piotra z Wołynia hegumena monasteru w Werherawie który został metropolitą 1308 i † 20 Grudnia 1326 w Moskwie czczony tamże za świętego) przy którem się cuda dzieją i chorzy uzdrawiani bywają. pag. 191. Nr. 88 (Anno 6847 = 1339, mense Julio, Indict. VII)

Dalsze utworzenie metropolii halickiej przed r. 1347

(około 1340) Bazilius II Comnenus imperator trapezuntinus ob adulterium a patriarcha monitus (pag. 199)

1347 Septembr. – Jan VI Kantakuzen cesarz grecki, donosi metropolicie Kijowskiemu i exarchowi całej Rosyji (Theognostowi ?) iż uchwały prejszłego patriarchy carogrodzkiego (Jana XIV Calecas ?) odrywające episkopie Małej Ruśi, Halicz i reszty od metropolii kijowskiej, uchylone zostały. pag. 261–263. Nr. 117. (Anno 6856 = 1347 Septembri, Indictione I) (Baz, Strahl. pag. 331)

1347 = 6856 Septembr. Indict. I. — Jan VI Kantakuzen cesarz grecki pisze do Szymona Iwanowicza wielkiego Księcia moskiewskiego (Συμεων ἐγξ παβης Ῥωβιας) iż uchwalono w Carogrodzie aby cała Ruś mianowicie [illegible] biskupstwa Małej Rusi (επισκοπαι της Μικρας Ρωβιας) z wtarczeza Halicza (Γαλλιτ(ης) należały do metropolii Kijowskiej (Κυγεβον) pag. 263–265 Nr 118.

(Szymon Iwanowicz Hordyj 1340–1353)

1347 = 6856 Septembr. Indict. I. — Jan VI Kantakuzen cesarz grecki pisze do Dymitra Lubartowicza Księcia włodzimierskiego (Δυμητρις Λουμποητε ἐγξ Βολοδιμηρον) iż biskupstwa Małej Rusi jakoteż Halicza (ὁ αρχιεπεγς Γαλλιτης) [illegible] podobnie jak dawniej podlegać mają metropolicie Kijowskiemu Theognostowi exarchowi całej Rusi dokterego i biskupstwa Wielkiej Rusi należą. pag. 265–266 Nr 119.

(donosi o unierwajnieniu metropolii Halickiej, wzywa aby oddalił metropolitę halickiego i uznał metropolitę Kijowskiego za prawdziwego)

1347 = 6856 Septembr. Indict. I. — Synod carogrodzki złożony z metropolitów Heraklei, Tessaloniki, Cyzyku, Filadelfii, Sebastei, Pontoheraklei, Prusy, Mityleny, Rhiny, Sugdai, Gotyi, Rizyi, Gallipolu i Gareli potwierdza chryzobulę cesarza greckiego mocą której biskupstwa Małej Rosyi i Wołynia mianowicie episkopie Halicza, Włodzimierza, Chełmu, Przemyśla, Łucka i Turowa mają podlegać metropolii kijowskiej i Theognostowi metropolicie Kijowskiemu exarchowi całej Rusi. pag. 267–271. Nr 120.

1347 = 6856, Septembr. Indict. I. — Izydor I Boucheiras patriarcha carogrodzki pozywa do sądów swych metropolitę Halicza (?) za to iż się wystawuje z pod władzy metropolity Kijowskiego wraz z innemi biskupstwami Małej Rusi. (pag. 271 Nr 121) (Zdaje się iż Dymitr Lubartowicz chciał utworzyć nową metropolią niezależną od Kijowskiej może pod nazwiskiem Alexego Pleszczejewa biskupa włodzimierskiego — Obacz Strahl pag. 334.)

(pierwszy archijerej [illegible] metropolity Kijowsko-moskiewskiego — metropolita Kijewsko moskiewski Theognost r. 1329–1330 wizytował eparchie halickie i włodzimierskie)

1347 Eusebius electus metropolita Sugdaeae abjurat haereses monachorum Barlaami et Akindini.

(najprawdopodobniej 1253 lub 1254.)

(około 1252) bez roku. — Callistus I patriarcha carogrodzki wspomina metropolitę kijowskiego i całej Rusi (może Romana którego wielki książe litewski obrał) aby się pogodził z Michałem Hasylewiczem wielkim księciem twerskim; który na prekor Wielkiemu Księciu litewskiemu podobno Alexego Aleszczejewa mieszkającego w moskwie biskupa włodzimierskiego chciał na metropolii kijowskiej utrzymać pag. 320-322 Nr 139 sine anno (ob: Strahl pag. 334) wspomina tu ~~walt~~ patriarcha, iż w tej sprawie pisał do Wielkiego Księcia litewskiego i innych książąt ruskich aby co do Kijowa należącego do Litwy porozumienie wyjednać.

Po śmierci metropolity Teognosta, książęta litewscy utworzyli osobnego metropolitę litewskiego Romana który miał podług biskupstwo ruskie-litewskie: Torżok, Turow, Nowogrodek mały — a Kijow trzymał Alexy metropolita długą walkę z Romanem i wytoczył mu proces w Konstantynopolu zarzucając Romanowi że podjudzał Olgierda 1354 W.X.Lit. na Alexego metropolitę i na Chrześcijan wskutek czego wyniknęły krwawe boje. Patriarcha wzywa Romana by się stawił przed sąd — a gdy on nie stawił się, posłał legatów na dwór do Litwy którym dwu metropolitów rozdzielił w czerwcu 1361. Roman † 1362

1354 = 6862 Junio, Indict VII. — Synod carogrodzki mianuje po śmierci metropolity Theognosta, Alexego (Aleszczejewa) episkopa włodzimierskiego metropolitą Kijowskim i całej Rusi. pag. 336-339 Nr 151. — a to na prośbę Wielkiego Księcia Iwana (Iwanowicza moskiew.) mianuje Synod.

1354 = 6862 Julio Indict. VII. — Patriarcha carogrodzki (Philotheus ?) pisze do episkopa w Nowgorodzie (Nosboyeadior) (Mojżesza ?) aby był posłuszny Alexemu metropolicie Kijowskiemu i całej Rusi obranemu na metropolią po śmierci metropolity Theognosta. pag. 347 - 350. Nr 156.

1354 = 6862 Julio Indict. VII. — Patriarcha carogrodzki (Philotheus ?) pisze do episkopa w Nowgorodzie (Mojżesza ?) aby Theodoreta którego ~~ex~~ metropolita bulgarski w Terrowie (pseudopatriarcha) wyświęcił na metropolitę całej Rusi, miał za ekskomunikowanego, ponieważ metropolitą Kijowa i całej Rusi jest Alexy. pag. 350-351 Nr 157. (Obacz Strahl pag. 332.)

(bez roku około 1354) Synod carogrodzki stanowi aby z powodu zamieszek w kościele ruskim sprawionych przez bezbożnego Theodoreta wyświęconego niepraworne w Sernowie w Bulgarii na metropolitę całej Rusi jeszcze za życia Kijowskiego metropolity św. pam. Theognosta – siedziba metropolity Kijowskiego i całej Rusi odtąd była w Włodzimierskiej dyecezyi (w Włodzimierzu) pag. 351–353. Nº 159. – wspomina tu synod wielkiego księcia Iwana Iwanowicza moskiew. (może to jest ustanowienie 2 metropolitów) (Włodzimierz nad Klazmą)

1355 = 6863, d. 17 Augusti, Indict. VIII. – Synod carogrodzki jako: Callistos I patriarcha archiepiskopi Konstantynopolski (oikumenikos patriarches), Mitrofanes archiep. Heraklei, Manasses metrop. Nicei, Jan metrop. Rhodu, Izaias metrop. Soliwrii, Theodoret metrop. Bryzei, Romanos metrop. Litwy (ὁ Λιτβων μητροπολίτης = ten Roman mianowany metropolitą Litwy i Wołynia r. 1354 przez patriarchę Philotheusza – obacz Strahl pag. 334), Dorotheusz metropol. Peritheorii, Gregor metrop. Tessalonicki, Jakób metrop. Chalcedonu, Makarius metrop. Chrysopola, Józef metrop. Mityleny, Theodulos metrop. Rossyi (Ρωσιον)(?), Joannikius metrop. Gareli, neofit metrop. Bizyi, Makariusz metropolita Agathopolu – potwierdza: ów związek ślubny pomiędzy Andronikiem synem Jana Paleologa cesarza grecki. a Kyratzą córką Jana Alexandra Asana cesarza bulgarskiego (nieznana w historyi bulgarskiej) – pag. 432–433. Nr 185.

1355 = 6864 Decembri, Indict. IX. – Callistos patriarcha carogrodzki pisze list pasterski do duchowieństwa bulgarskiego dotyczący patriarchy w Sernowie cesarstwie bulgarskiem podrządami Jana Asana cesarza (który będąc exarchem samowolnie mianował się patriarchą i obrządku Krztu świętego. – pag. 436–442. Nº 186.

1356 = 6864 Julio Indict IX. – Synod carogrodzki rzuca klątwę (kathairesis) na metropolitę Alanii, Kaukazu i Sanetów – w którym to piśmie wspomniany jest także metropolita litwy należący do kościoła greckiego. pag. 356–363. Nº 162. (dotyczy podobno Georgii)

1359 = 6867 Maja, Indict XII. – Synod carogrodzki pisze do Alexandra wielkiego wojewody Ugrowlachii, iż metropolii Bitzinii (Bithynii?) nadaje nazwę metropolii Ugrowlachii oraz metropolitę bitzińskiego Jacynta mianuje metropolitą ugrowlachijskim. pag. 383–388. Nº 171.

1361 = 6869 Julio, Indict. XIV. – Synod carogrodzki w hwale wysłać posłów do Rusi którzyby rozsądzili rozterki pomiędzy Alexym (Aleszczejewem) metropolitą Kijowskim i całej Rusi następcą zmarłego metropolity ruskiego Theognosta z jednej strony, a Romanem metropolitą litwy do którego należą episkopije w Połocku, w Turowie, w nowogrodku (nowogradopoulion*) a który chce zagarnąć rzeczę episkopii w małej Rusi i w Brańsku – posyłają wiec posła Georgija dijakona z Serdiki. – pag. 425–436. Nº 183.

Za którego życia Alexy był episkopem włodzimierskim

*) nowogrodek siewierski czyli mały nowogrodek

1361 = 6869 Julio, Indict. XIV. – (Kalistus I) patriarcha carogrodzki pisze do (Romana) (+1362) metropolity litwy, do którego jurysdykcyi mają należeć episkopie w Połocku, Turowie, nowogrodku oraz biskupstwa w małej Rossyj (της Μικρας Ρωσιας επισκοπας), iż posyła do Rusi 2 posłów mianowicie Georgija diakona z Serdiki, dla załagodzenia między nim a Alexym metropolitą Kijowa i całej Rusi kłótni o biskupstwo w Brańsku (Μητροπολιτου Βρανιτσκου) które ma należeć do jurysdykcyi Alexego. pag. 434–436. Nº 185.

1363 = 6871 Martio – Metropolita Sugdaeae et Phullorum quem hostes sede sua expulerunt. in metropolitam Aeni transfertur. – pag. 443. Nº 188.

1364 Symeon metropolita Ideniae, Soteropoleos, Athenio-
tissae, Laziciae, Kaukasiae, Achochiae et Trapezunti.

(bez roku - około r. 1364) – Patriarcha carogrodzki napomina
cesarza bulgarskiego aby zachował przymierze zawarte
z cesarzem greckim. – pag. 453–454 Nr. 196.

1366 Monasterio S. Petri apud Capha in Veteri Limeno metro-
poliae Sugdaeae confirmantur jura monasterii patriar-
chalis.

1368 = 6876 Martio Indict. VI – Joannes Ungleses despota
Serbiae eulesiae partium sibi subditarum, quas Stephanus
Urosius Serbiae et Graeciae imperator sejunxit, iterum
subjicit eulesiae Constantinopolitanae – pag. 560–564 Nr. 306.

1368 = 6877 Octobri, Indict. VII. – (Philotheus) patriarcha caro-
grodzki powierza metropolicie Gothii exarchowi stara-
nie nad dyecezyją Cherzońską. – pag. 501 Nº 240.

(około 1368) – Patriarcha carogrodzki przyłącza metropolią
w Warnie do metropolii w Mesembrii – pag. 502. Nº 244.

(bez roku - około 1369 – Philoteus patriarcha carogrodzki wzy-
wa biskupa Justyniani pierwszej, Chrzty i całej Bulga-
ryi aby się stawił na Synod oekumeniczny mający się na-
radzać względem unii kościoła wschodniego z zachodnim. –
pag. 491–492. Nº 234

1369 Demetrius Chlorus abjurat errores Latinorum item
Barlaami et Acindini.

1370 = 6878 Junio, Indict. VIII. – (Philoteus) patriarcha caro-
grodzki pisze do Dymitra (Iwanowicza) wielkiego księcia
(moskiewskiego) napominając go oraz i metropolitę kijows-
kiego i całej Rusi – pag. 516–518 Nº 204

1370 Junio, Indict. VIII. Tegoż list patetyki do metropolity kijowskiego
i całej Rusi napominający (tej treści co wyżej)
– pag. 518–520 Nº 265.

1370 Junio, Indict VIII. – Tegoż list pasterski do księżąt
całej Rusi napominający (tej treści co wyżej) –
pag. 520–522. Nº 266. (wspomina tu Świętosławowa rea Smoleńskiego t.j
tj. Światosław Iwanowicz zabity r. 1386)

Po śmierci metropolity litewsko-ruskiego Romana starał się metropolita kijewsko-moskiewski Alexy zagarnąć znaczniejsze południowo-ruskie tymczasem rozpoczęła się walka między Olgierdem W.X. Lit. a Dymitrem W.X. moskwy r. 1364 który to Dymitr pojmał w niewolę Michała Księcia Twerskiego szwagra Olgierda, Borysa drugiego szwagra i innych krewnych Olgierda, oraz zagrabił grody Olgierda władzy mającego: Dzewa, Mikulin i t.d. protegował zbiegów od Olgierda — a metropolita Alexy usiłował bojar odprzysięgnąć wierności dla Olgierda, wyklinał pomagających Olgierdowi — Olgierd skarżył na Alexego do Konstantynopola, a patriarcha upominał Alexego. Gdy w dalszej wojnie z W.X. Moskiewskim Olgierd upominał się o potwierdzenie nowego metropolity litewskiego, patriarcha pomimo iż dawniej uniewaznił metropolią litewską, potwierdził Cypriana Serba na metropolitę litewskiego okazując się aby Olgierd nie zerwał się w objęciach niego w którym około nawrócenia Litwy robił zabiegi. — Tą dezorganizacją kościoła dek hierarchii dała powód Kazimierzowi wielkiemu, iż ustanowił metropolią halicką 1371

1370 = 6878, Junio, Indict. VIII. — (Philotheus) patriarcha carogrodzki wzywa biskupa Nowgorodu (ἐπίσκοπος Νοβογοροδιον = to jest Alexego Archiepiskopa Nowgorodu który sobie wbrew woli metropolity Kijowskiego i całej Rusi Alexego Leszczejewa przywłaszczył godność arcybiskupią i podlegać niechciał — a może i biskupa Nowogrodka na Litwie?) aby złożył (krzyże z swego felonu (t.j. ornat na którym tylko arcybiskupom wolno było nosić krzyże wyszyte czyli Ἐδυσταυριον) aby słuchał metropolity Kijowskiego i wielkiego Księcia moskiewskiego Dymitra (Iwanowicza) — p. 522-523. № 267 (Bb: Strahl. p. 344)

1370 = 6878 Junio. Indict. VIII. — (Philotheus) patriarcha carogrodzki ekskomunikuje wszystkich Książąt Ruskich którzy niechcieli z Dymitrem (Iwanowiczem) wielkim Księciem moskiewskim walczyć przeciwko bezbożnemu Olgierdowi (Ovegeciu) litewskiemu który najechał Alexego metropolitę kijowskiego i całej Rusi zajął Kijów — pag. 523-524. № 268.

1370 = 6878, Junio, Indict. VIII. — (Philotheus) patriarcha carogrodzki ekskomunikuje Światosława (Iwanowicza) wielkiego Księcia (Σγξ) Smoleńskiego który niechciał pomagać Dymitrowi wielkiemu Księciu moskiew. przeciw bezbożnemu Olgierdowi litewskiemu najeżdżającemu na metropolią kijowską. — pag. 524-525 № 269.

(bez roku — około 1370) — Philotheus archiepiskop konstantynopolitański i ekumenicznu patriarcha nakazuje aby episkop litewski i exarcha z krajem litewskim podlegał Alexemu metropolicie kijowskiemu i całej Rusi i od niego był wyświęcany. — pag. 525-527. № 270. (może po zajęciu Kijowa przez Litwę — bo od 299 metropolii kijowskiej mogli kapłani w Moskwie dla Tatarów.)

1370 = 6878, d. 21 Julii, Indict. VIII. — (Philoteus) patriarcha carogrodzki powierza zarząd miast (Kastellion) patriarchalnych Galia Kras Tristreas, Karnawas Kraneas. Geranion leżących w metropolii Warny metropolicie warneńskiemu. — pag. 528. № 272.

1370 = 6878 Augusto, Indict. VIII. – Daniel Kritopulos sędzia (δικαιοφυλαξ) przyrzeka, iż metropolicie Ugrowlachii będącej pod rządami wielkiego wojewody, niebędzie czynił żadnych przykrości. pag. 532–533. Nº 278.

(bez roku = około 1370) – Hilarjon metropolita Ugrowlachii prosi ~~o wskrzesienie~~ patriarchę carogrodzkiego, aby jego brata w Widynin wyświęcił na archijereja (metropolitę) Ugrowlachii. pag. 533–534 Nº 279.

1370 = 6879 Novembri, Indict. IX – Synod carogrodzki mianuje Anthima metropolitą części Ugrowlachii gdzie Widyn (Witzynes) pag. 335–336. Nº 281.

1371 = 6879 Majo Indict IX. – Philoteus patriarcha carogrodzki z synodem wielają kościoły, mianowicie arcybiskupstwo Peki w Serbij podległej despocie Serbskiemu zanowi Ugrolesze, do kościoła carogrodzkiego i powierzają je pieczy metropolicie Philippskiemu który był dawniej metropolitą Ikonij. pag. 553–557–560. Nº 300. 304.

1371 = 6879 d. 11 Augusti Ind. IX – Philotheus patriarcha carogrodzki powierza metropolicie Sugdai (*) pieczę duchową nad Jalitą (Jaltą) i Gothią. – pag 577. Nº 317.

*) Suraż po rosyjsku

(bez roku około 1371) – List Kazimierza króla Polskiego do patriarchy carogrodzkiego (Philotheusza) wrażący ustanowienie na nowo metropolii w Halyczu i wyświęcenie na nią Antoniego. – pag. 577–578 Nro 318 (sine anno)

1371 = 6879 Majo Indict IX. – Uchwała synodalna (Praxis synodike) o przeniesieniu episkopa Anthoniego będącego w Małej Rusi (Mikras Rossias) na metropolię w Halyczu. „Przeświętna metropolia w Halyczu od dawna ofiarowaną będąc z twego arcypasterza ... z tego powodu synod złożony z metropolitów Heraklei Kizicei (Cyzyci) Athen, Sylimbryi, Sozopolu i arcybiskupa Derkon bacząc na rankę pobożności biskupa Antoniego mianuje go metropolitą w Halyczu przyjmuje podjego zarząd episkopat (Dyjeceżyje) w Chełmie (Cholmen) Turowie (Turowon) Przemyślu (Peremyszlen) i Włodzimierzu (Wolodimiron) taby bez któ-

(Czacki: Chronologia t. I mon. S. Inoc. str. 185 str. 309 pisze że r. 6879 tj 1369 [illegible] r. 6879 był r. 1371 w którym Kalixtus II. nie żył + 1370 d. 5 Lut. Dyplom ten jest ~~fałszywy~~ Greeu: Anim ciężkich 1 września wieść wyrasta r. 1370: pod koniec życia Kazimierza W. przybył do niego Jan Sycelius ~~wysłany~~ przez patriarchę konstantynopol. poseł który Kazimierz W. obiecał protekcję Rusinom Ogrzymom

F dając mu moc wyświęcania Jubdiakonow, diakonow prezbyterow, i kolitów i inne [illegible]

złości i odszczepieństwa go strzegli, oraz wzbrania temuż Antoniemu aby się nie ważył do Litwy (Jagiełły) metropolity (Witolda) który go w obrzydzeniu swoich sufraganów poświęcił. Tu kwalifikuje też napisał Philotheus archiepiskop konstantynopolitański i nowego Rzymu patriarcha Ekumenieyny. – pag. 578–580. Nº 319.

Ljeżeliby na Rusi brakło potrzebnej liczby biskupów do wyświęcenia na biskupstwo

(bez roku około r. 1371) – Olgerd książe litewski pisze do Philotheusza patriarchy carogrodzkiego zbijając zaskarżenie na niego uczynione przez Alexego metropolitę Kijowskiego – żaląc się iż metropolita nojeżdżał na niego i błagosławił Moskwicinów którzy wojowali Michała księcia twerskiego brata jego żony oraz jego teścia Borysa księcia Nowogrodzkiego i Jana Nowosielskiego wojowali ich żonę a jego córki, zburzyli mu zamki Rżew, Zizka, Gudyn, Osieczno. Gorisseno Kasna domu wielkie. Klitzen, Wielik Wolgo Kozłowo Linitzu, Tesów Chlepen Stoma Berezow, Kaluga, Mzeńsk. pojmali Jana Kozielska bojara z żoną i dziećmi, Wałyłego Bragumpnika, nie może się przez to ostać żaden metropolita ani w Kijowie Smoleńsku twerze małej Rosyj. Nowogielsku, i nowogrodku – pag. 580–581 Nº 320.

t. j. Rżew, Zizka, Mudin, Brjezen Goryszow, Rjasna, Welikija Łuky, Klizen, Uzi-luk, Wolgo, Kozłowo, Zipi-ca, Chotien, Chomin, Goro-dok. Berezuj, Kaluga, Mzeńsk (Bragubnik)

F[ot.] Chamilon Nowo-gradzin czyli Niżnej Nowgorod gdzie było biskupstwo 1371 = 6879 Augusto Indict IX. – List Philotheusza patriarchy carogrodzkiego do Alexego metropolity Kijowa i całej Rusi odpowiadając na list wysłany przez Kuwa Kuma posła metropolity dowgo iż na prośbę Kazimierza króla Polski i małej Rusi potwierdził na metropolitę w Halicu Antoniego do którego mają należeć biskupi w Włodzimierzu Przemyślu Chełmie; jednak Łuck nigdy do tej metropolii nie należał halickiej... ca-łej pisze iż Olgerd książe litewski wysłał na metropolitę skar-gę której wyjątek przytacza.. jednak posłałem mu odpis – pisze metropolita przez mego dworzana Joana, iżeś tu jest uczowie-kiem rozsądnym pobożnym że mu pewnie nie będziesz ro-bił przykrości i że to tylko są domysły z jego strony którym braknie rzeczywistości. – napomina go aby był ojcem zarówno dla wszystkich książąt ruskich, aby jednej części swej trzody nie opuszczał (pag. 582–585 Nº 321.)

uprawiedliwia wyłączenie metropolii halickiej dla biskupstw pod panowaniem polskim – Łuckie biskupstwo odłączył do Litwy – Turow nie wspomina w całe

1371 = 6880 Septembri Indict X. — Philotheus patriar-
cha carogrodzki pozywa przed sąd swój (Alexego)
metropolitę kijowskiego i całej Rusi ponieważ
książe twerski Michał i jego brat archimandryta
Theodosius skarżyli się na niego gdy ~~[illegible]~~ przed nasz
~~[illegible]~~ i odwołali się od niego. Z tego powodu
~~[illegible]~~ patrjarcha swemu dworzaninowi
i sekretarzowi Joannesowi Dokianos napisał
do metropolity aby się stawił i do księcia Michała aby
przysłał swych posłów na sąd. — pag. 585-586. Nº 322.

1371 = 6880 Septembri, Indict. X. — Philotheus patri-
archa carogrodzki pisze do Michała księcia twerskiego
i Theodosiusa archimandryty aby przysłali posłów
do sprawy przeciw (Alexemu) metropolicie kijowskiemu
i całej Rusi. — pag. 586. Nº 323.

(Z roku około 137, w grudniu. — (Philotheus) patriarcha
carogrodzki napomina Michała księcia twerskiego aby
się pogodził z Alexym metropolitą kijowskim i całej
Rusi. z którym się poróżnił z powodu Theodozyusza
archimandryty. — pag. 590-592. Nº 329.

Tomus posterior.

1379-1380 = 6888 Septembri-Junio Indict. III. — Synod w. Kon-
carogrodzki wyklina metropolitę z Konium. Na akcie podpisani
między innemi: Dulus patriarcha carogrodzki, metropolici Nicei,
Heraklei, Jerozolimski, Janiny, Sozopolis, Ungrowlachii Anthi-
mos, Warny Alexios, Kernitzy Mathajos (w Peloponezie), metro-
polita z Derko Paweł i Smjerenyi (τὰ Σμέρνος) mytropolit Limin
(Limen) Kijewski i wielkoje Ruśy. pag. 8 Nº 332.

1380 = 6888 Junio Indict. III. Patriarcha carogrodzki Nilus z Synodem św. godzi rozterki Kościoła ruskiego i mianuje hieromonacha Pimena metropolitą Kijowskim i Wielkiej Rusi (pag. 12–18 Nº 337.) Kłótnie te były pomiędzy Alexym metropolitą Wielkiej Rusi a metropolitą Cyprianem metropolitą Litewskim i Małej Rusi, którego patriarcha Filoteusz wyświęcił. Po śmierci Alexego patriarcha Nilus poleca aby w całej Wielkiej i Małej Rusi i Litwie był jeden metropolita nowowyświęcony Pimen.

(około 1381) Alexy metropolita Werny wygnany zostaje metropolitą Nicaei i Prusy.

1381 = 6889, Julio, Indict. IV. – Patriarcha Nilus na prośbę Jana Stantzimira cara bulgarskiego mianuje hieromonacha Kasyana metropolitą w Widdynie.

(około 1381) bez roku. – Patriarcha Nilus pisze do Posadnika i Tysiackiego w Wielkim Nowogrodzie aby powrócili na tron Kościoła i posyła w tym celu Dionizego arcybiskupa Suzdalskiego do nich

1387 = 6895, d. 29 Maji, Indict. X – Synod św. pozywa Cyprianа metropolitę ruskiego do Carogrodu aby się usprawiedliwił (pag. 98–99 Nº 393)

1389 = 6897 Februario, Indict. XII – Antonius IV patriarcha carogrodzki i Synod św. potwierdza ekomunikacyję Pimena metropolity ruskiego, ustanawia Cyprianа metropolitą całej Rusi Wielkiej i Małej i Kijowa (pag. 116–129 Nº 404.)

(wspomniany tu Michał archimandryta ruski Mitjaj)

1389 = 6897 Julio, Indict XII. – Synod św. przyłącza do arcybiskupstwa Suzdalskiego (którego arcybiskupem Dionizy) 2 miasta Nowogród i Gorodetz. (pag. 133–138 Nº 410)

1391 = 6899 Augusto Indict. XIV. Antonius IV patriarcha carogrodzki nadaje monasterowi S. Michała w Maramorosu (w Węgrzech) tytuł metropolitalnego do którego należą w Wołoszy Bogan i Dragosz (pag. 156–157 Nº 426)

(ob: R. R. v. Dobrzanszky: Rede in der Adress-Angelegenheit. Wien 1861)

1391 = 6899 Augusto Indict XIV. Antonius IV pisał do Jeromonacha Szymona w Małej Rusi ~~[illegible]~~ z powodu śmierci nacelnika Kofuelnego w Halicza względem Bogana i Dragosza (pag. 157 Nº 427.)

Po śmierci Kazimierza W. D. Sukcesyon. 1370 reakcya na Rusi, ruchy i boje.

1392 Septembri Ind. I – Hieromonach Joasaph zostaje metropolitą w Widynie w Bulgaryj.

1393 = 6901. Julio Indict. I – Antoniusz IV patriarcha carogrodzki posyła arcybiskupa Bethlehema do Rossyj z pozwoleniem pełnienia urzędu. (pag. 131–132 № 438)

(około 1393) – Antoniusz IV patriarcha potwierdza ekskomunikacyją na biskupa i ludność Wielkiego Nowogrodu przez Cypriana metropolitę Kijowskiego rzuconą. (pag. 179–180. № 444)

1393 = 6902 Octobri, Indict. II. – Antoniusz IV patriarcha poleca (Cyprianowi) metropolicie Kijowskiemu i całej Rusi aby ekskomunikował biskupa Tuckiego, który u Króla wyjednał sobie list na metropolią halicką (pag. 180–181 № 445) (ważne)

1393 = 6902 Septembri, Indict. II – Antoniusz IV patriarcha napomina na biskupa Wielkiego Nowogrodu aby się poddał władzy metropolity Kijowskiego (pag. 181–187 № 446.)

(około 1393) – Antoniusz IV patriarcha napomina ~~Wasyla~~ Wasyla cara Moskwy aby uznał Cypriana metropolitę Kijowskiego (pag. 188–192 № 447)

(około 1393) Antoniusz IV patriarcha poleca arcybiskupowi ruskiemu Demetrowi Ateńczyk i inni rozstrząsnęli sprawę względem Nowogrodu i Pskowa. (pag. 192–194 № 449)

1393 = 6902 d. 29 Octobr. Indict II – Antoniusz IV patriarcha daje instrukcyją Bethleemowi arcybiskupowi, Michałowi i Alexemu Aaronowi posłannikom do Rossyj względem Nowogrodu, Pskowa i Suzdala (pag. 194–197 № 450)

1394 metropolita Mauro-Wlachii dostaje pozwolenie urzędowania w Trinovo.

1395 – 6903 Maja, Indict. III – Antoniusz IV patriarcha pisze do Stefana wojewody Rosso-Wlachii aby pozwolił protopopowi Piotrowi administrować metropolią Rosso-Wlachii pod którego zwierzchnictwem podaje biskupów Józefa i Melecyusza (pag. 241–245. № 488)

1395 = 6904 Octobri III Indict. — Manuel Paleologos z żoną Heleną córką ś.p. Konstantego cara serbskiego, robią fundacyją w Klasztorze Petras (na górze Atońskiej) za duszę tegoż ś.p. Konstantyna. (p. 260 № 499)

(około 1395) Constantinus Asan wypręgnięga naukę heretycką Barlaama i Akindyna.

1397 = 6905, Januario, Indic. V. — Antonius IV patriarcha z powodu śmierci metropolity w Halyczu i Maurowlachii powtórnie pozwala Michała arcybiskupa Betlehemskiego do Rusi (pag. 278–280. № 514)

1397 = 6905 Januario, Indic. V. — Antonius IV patriarcha pisze do Króla Polskiego (κραλη και δυνεστα Παβους Πολτζης, Λιτβογωβιας, Παρανδαβδιας*) odpowiadając na pismo Króla polskiego i Cypriana metropolity Kijowskiego i całej Ruśi, obiecując unią Kościołów ruskich i radząc aby wszedłszy w przymierze z Królem węgierskim (Ουγγριας) z nim razem podniósł wojnę przeciw niewiernym; w sprawach zaś Jana biskupa tutejszego dotyczących Halicza pozwala arcybiskupa betlemskiego (αρχιεπισκοπος Βυτλεεμ) aby je załatwił, polecając tegoż legata swego Królowi polskiemu. (pag. 280–282 № 515) (ważne)

*) Lomerania

1397 = 6905 Januario Indict. V. — Antonius IV patriarcha pisze do metropolity Kijowskiego (Cypriana) względem wojny przeciw niewiernym, względem unii Kościołów ruskich, względem metropolii Mauroławskiej (której metropolitą był Jeremiasz), względem metropolii Halickiej (Γαλιτζης) na którą wskutek pisma ś.p. Alexego metropolity Kijowskiego patriarcha Filoteusz wyświęcił archiereja; względem biskupa Łuckiego Jana Bawy (Βαβα) i biskupstwa włodzimierskiego pozwala legata swego z arcybiskupa betlemskiego, aby zrobił porządek w metropolii Mauroławskiej i Halickiej (pag. 282–285 № 516)

(około 1400) – Mathaeus I patriarcha pisze do metropolity kijowskiego, żądając pomocy – wspomina w tym liście cesarza Manuela Paleologa, Jana i exarchę betlehemskiego (pag. 359–361. nº 556)

1401 = 6909, Maja Indict. IX. – Mathaeus I patriarcha pisze do metropolity Ugrowlachii i exarchy całych Węgier (Ουγγρίας καὶ Πλαγυγρίων) et Plagenarum, aby Izydora kapłana z pod władzy Hieronima metropolity Rosowlachii uznał za księdza. (p. 494–495 nº 647.)

1401 = 6909 d. 26 Julii, Indict IX. – Mathaeus I patriarcha pisze do Alexandra wojewody Moldowlachii, iż metropolita Jeremiasz odsądził episkopa Josefa od kościoła w Trinowon; metropolita Halicki wyświęca episkopów dla małej Rosyi i Białogrodu (Αspro kastron) i wyświęcił Josefa w Halaczu na metropolią Moldowlachii. (p. 528–533 nº 667)

1396 = 6906 = Inwentarz wielkiego kościoła w Carogrodzie za patriarchy Antoniusa IV (pag. 566 nº 686) kielichy (κράτηρες) srebrnozłocisłe z wyobrażeniami świętych (ἐκτυπώματα) roboty weneckiej (ἔργον βενετικόν) Krzyże (σταυροὶ) srebrnozłocisłe pertami sadzone i kamieniami i ἐπιχρύσιον, ἐπιγονάτιον, βάκος, λειψανοθήκη (relikwiarze) kamienowe (καμουχάς)

(Dyplomatów włoskich w obu tomach i aktów przeszło 691 do roku 1402)

Dzieła pomocnicze do historyi Patryarchatu Carogrodzkiego:

Bolgarskaja Gramota XIIIgo wieka izd S. N. Palauzow. Peterburg 1853 (zawiera między innemi Synodicon Borilii z roku 1210)

Ducange: Constantinopolis christiana. Lutetiae Paris. 1680.

Ducange: Familiae ac stemmata imperatorum Constantinopolitanorum Lutetiae Paris 1680.

Lebeau Ch: Hiſtoire du Bas-Empire Nouv. ed. Paris 1825.
Le Quien: Oriens Chriſtianus Pariſiis 1740.

Index

Ἀδριανοῦ = Germani Catholici Ruſsiae = Ἀοπρόπαβίρον Epiſcopatus Ruſsiae minoris = Warna, metropolitae: Markellos, Alexios, Gabriel = Waſileos rex papes Roſsias; t.j. Waſyli Dymitrijewicz 1389-1425 = Widin, metropolitae Bulgariae: Kaſianos, Joaſaf = Wlantimiron, epiſcopatus Ruſsiae = Wołoniae, Volhyniae epiſcopus = Achrida, metropolia Bulgariae = Galitza, metropolitae minoris Ruſsiae: Nifon, Petrus (św. Piotr, metropolita Kijowski), Gabriel, Theodor, Antonios (ob. A. Petruszewicz: Halicki i ostr. sbornik. Wypuſk III Lwow 1860) = Dimitrios rex papes Roſsias, Dymitri Iwanowicz Doński 1362-1389 = Eufroſine, Eugenia vel Milica Serborum imperat. conjunx (pierwsze imię dostała w klasztorze, Eugenia na krzcie, Milica od ludu) = Theodorus ab Olgerdo Conſtantinopolim miſsus = Joannes Alexandros Alanes rex Bulgarorum 1355 = Joannes Strazimirus rex Bulgarorum 1381-1392 = Joannes Iwanowicz rex Roſsiae et Moſchoviae 1353-1359 = Iwan Uglješa deſpotes Serbiae = Joannes ho Wezemiſkou (Wjazemski) Kozeleskou (Kozelski) = Joannes ho Dokianos ablegat patryarchy do Rusi (był to Jan Syncel ob: Czacki Oprac. lit. I. 309) = Kijow metropolii i exarchowie całej Rusi: Theognoſt +1353, Alexy 1354-1371, Pimen Kijowa i Moſkwy 1373-1380, Cyprian 1387-1397; Alexy II 1393-1397 = Kyratza filia Joannis Alexandri Aſanis regis Bulgariae, 1355 rubit Andronico filio Joannis imperatoris I = Conſtantinus Dragaſes (filius imperatricis Eudociae) rex Serbiae Macedoniae regionis 1395 cum fratre Demetrio 1385; filia Conſtantini Helena uxor manuelis Paleologi imp. conſtant. (Konſtanty Dragasz) = Lubard Dymitry Gedymino=wicz W. Xięże włodzimierſki 1347 = Joannes Wawas epiſcopus de Luck = Michael princeps Tverenſis gynaikadelfos Olgerdi 1350+1373 = Roſsiae metropolitae: Cyprianus 1379-1388 (małej Rusi i Litwy), Alexios 1380 (Jawnień, biſkup włodzimierſki) Pimen 1380, Roman 1380. – Gda Sugdaja, Surazi metropolia.

Wyroki i orzeczenia synodów greckich (ψῆφοι συνοδικαί, κρίσεις, ὁρισμοὶ πατριαρχικοὶ), patriarchalnych, listy pasterskie synodalne (ἐκκλησιαστικαὶ παραδόσεις) dotyczące wewnętrznego regulaminu dyscypliny Kościelnej, listy patriarchów (ἐπιστολαί) rozwiązujące wątpliwości podane, piśmienne zapytania (ἐπιστολαί) odpowiedzi (ἀποκρίσεις, ἀπαντήσεις) wyroki kanoniczne (ψῆφοι, λύσεις) rozprawy kanonistów (ὑπομνήματα, μέλεται) są zbiorami kanicznego prawa greckiego. — Kodex prawny cywilny Justiniana zwany Digestorum libri L lub też Pandecta był publikowany r. 533; Institutionum libri IV publikowany r. 533 jest wyciągiem z Pandektów dodatki (Novellae constitutiones) od r. 533 do 1187 u Greków.

Kodex prawny serbskiego cara Stefana Duszana publikowany d. 21 maja 1349 z dodatkami z r. 1354 wydał Fr. Miklosich w Wiedniu 1836 i E. J. Szafarzyk w Pradze 1855.

Nomokanon (prawo kościelno-cywilne) publikowany przez patriarchę Focyusza r. 883 tłomaczony wcześnie na słowiańskie, albowiem Światosław despota bułgarski prześlał ruskiemu metropolicie Cyryllowi III r. 1270 tłomaczenie słowiańskie Nomokanonu; drugie słowiańskie tłomaczenie zrobiono za ruskiego metropolity Cypriana (1382-1406), trzecie tłomaczenie zrobił mnich Nazym w XVI wieku; czwarte r. 1674 Kijowski za Konink Epifani Slawinecki. — Serbskie tłomaczenie Nomokanonu z r. 1390 wykonano z recenzji greckiej Nomokanonu przez Matheusza Blastares r. 1335 ułożonej.

Kormczaja Kniga (Κανονικόν) jest to Corpus juris canonici kościoła wschodnio-ruskiego: najdawniejsze jej rękopisy są z r. 1280 i 1283, drukowana po raz pierwszy z dodatkami 1653.

Trawila (Endreptarea legii - to jest: Regula legum) drukowane po wołosku w Tergowiszt 1652, jest to tłomaczenie Nomokanonu podług greckiej redakcji Manuela Malaxos z r. 1561

Liturgia w kościele wołoskim do r. 1700 była słowiańska, wtedy przełożone główniejsze Księgi.

Język starogrecki zmieszany z ludowym nowogreckim w Księgach kościelnych późniejszych.

Montreuil: Histoire du droit byzantin. Paris 1845

Acta patriarchatus constantinopolitani Constantinopoli 1850 ed Miklosich)

Wdzierający się do kościoła greckiego kalwinizm którego reprezentantem był Cyryll I Lucaris patriarcha carogrodzki, oraz katolicyzm rzymski przez unitów rozszerzany spowodowały Piotra Mogiłę w r. 1645 w Kijowie zebrał Sobór prowincyonalny na którym ułożono katechizm kościoła prawowiernego greckiego (przed którego katechizmu najwięcej kegumen Izaiasz Trochimowicz Kozłowski pracował) który wytłomaczony r. 1642 na grecki przez drugomana Panagiotes przyjęty został r. 1643 na Synodzie Konstantynopolskim od patriarchy Parteniusza I dla całego wschodniego kościoła Ὀρθόδοξος ὁμολογία). Katechizm ten wydany pogrecku i po łacinie r. 1662 w Hollandyi

W kościele greckim przy zaślubinach używają wieńców czyli koron metalowych podług Teodora Studyty symbol zwycięstwa nad grzechem cnotą niewinności — lecz to wzięte od pogan razem

Πιττάκιον τοῦ ἐγγος τῶν Λιτβῶν, τοῦ Ἀλγερδοῦν,
πρὸς τὸν παναγιώτατον ἡμῶν δέσποτην τὸν οἰκουμενικὸν
πατριάρχην.

+ Ἀπὸ τὸν βασιλέα Λιτβῶν, τὸν Ἀλγερδὸν εἰς τὸν πατρι-
άρχην προσκύνημα. ἔπεμψας εἰς ἐμὲ γράμμα μετὰ τοῦ
Θεοδόρου μου. ὅτι λυπεῖται πρὸς σὲ ὁ μητροπολίτης ἔπαγω
μου. λέγει οὕτως· ἐκουρσεύσε μας ὁ βασιλεύς, ὁ Ἀλγερδός.
ἐγὼ οὐκ ἠθέλησα τὸν κουρσεύσειν. ἠράξαντο ἐκεῖνοι
πρῶτον τὸν κουρσεύειν. καὶ τὸν βλάσφον τὸ φίλημα, ὅπερ
εἶχον πρὸς μέ, οὐ κατέλυσαν· οὔτε τὰ θρησκευτικὰ ἀπέπεμψαν
πρὸς μὲ ἐκουρσεύσαν με ἕνδεκα φοράς. καὶ τὸν γυναικάδελ=
φόν μου τὸν ἔγγα Μιχαὴλ ἐνόρκως ἔκραξαν εἰς ἑαυτούς,
καὶ ὁ μητροπολίτης ἐξέβαλεν ἀπ' ἐκείνου τὸν φόβον.
ὅτι νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ ὑπάγῃ μὲ τὸ ἔλλημάν του καὶ ἐπιάσαν
τὸν. καὶ τὸν γαμβρόν μου, τὸν ἔγγα τὸν Μποριβὶν τὸν
Χαμγλοῦ Νοβογραδίου ἐπιάσαν τὸν καὶ ἐπῆραν καὶ τὸ
ἐγχάτιον τοῦ τὸν γαμβρόν μου τὸν δὲν ἔγγαν τὸν

Ἰωαννην τον Νοβοβιλιον και το φυγατιον τον ἐκουρβενδαν,
και την μαναν του ἐπιαδαν την. και την συγανδερα μου
ἀπυραν την και τον ὁρκον, ὁν ειχον τος ἐκεινους ου
[illegible] κατεδηκαν, ἐπανω τουτου του σταυροφιλυματος,
ἐπυραβιν ἀπ' ἐμου καβτρα το Ρζοβα το Σηδκα, το
Γουδην, το Ὀβγετζενο, το Γορυβεκο το Ῥαβτου, το Λουμι
το μεγα, το Κλητζεν, το Βδελουκ το Βολχο το Κοβλοβο,
το Λυπητζη, το Τεβοβ, το Χλεπεν του Θωμα το καβτρον,
το Μπερεζουη, την Κολουγαν, το Ητζενιβκον. ταυτα παντα
ειβι καβτρα, και ταυτα ὁλα ἀπυραν, και του σταυρου
το φιλυμα ου κατεδηκαν ουτε τα ὁρκωμοτικα ἀπεπεμψαν
και ἡμεις ταυτα παντα μη ὑπομειναντες αυτους παλιν
ἐκουρβενδαμεν τους, και ἐαν ουδεν ορδωνουν εις ἐμε
ουδε τορα τους δεκω ὑπομεινειν, κατα την ευλογιαν
του ὁ μητροπολιτης αυτων ευλογει εις τας αιματεκ=
λυβιας μεχρι του νυν. ουτε εις τους πατερας μας
τοιουτοι μητροπολιται ουκ ἐγενοντο, οιος ουτος ὁ
μητροπολιτης ευλογει τους Μοβλοβλωτας εις αιματεκ=
λυβιας και εις ἡμας ουδεν ἐρχεται ουτε εις το
Κυεβον ὑπαγεχει, και ὁβτις φιλυβει σταυρον εις ἐμε
και φυγη προς ἐκεινους ὁ μητροπολιτης ἐκβαλλει
του σταυρου [illegible] το φιλυμα ἀπ' ἐκεινου. γινεται
τουτο εις τον κοβμον ὁτι να ἐκβαλωβι του σταυρου
το φιλυμα; ὁ Ἰωαννης του Κοζελυβκου δουλος
μου, ἐφιλυβεν εις ἐμε με την μαναν του και με τα
αδελφια του και με [illegible] την γυναικα του και τα παιδια
του ὁτι να ἐνε εις ἐμεναν, και ἐκεινος την μαναν

και τους ἀδελφους και την γυναικα και τα παιδια ἀφεις
ἐφυγε. και ὁ μητροπολιτης ὁ Ἀλεξιος τον θανεον
το φιλημα ἐξεβαλεν της το..... ὁ Ἰωαννης τον
Βασεμιδκον ἐφιλυβε θανεσν, και ἔφυγε και τους ἐγγυη=
τας ἐξεδωκε και ὁ μητροπολιτης ἐξεβαλεν τον ἀπο τον
θανεον το φιλημα. ὁ Ναγουμπνικος ὁ Βασιλειος ἐφιλυβεν
εις τον ἐπισκοπον, και ὁ επισκοπος ἐχενε το ἐγγυητης
τουτον, και ἐκεινος ἐξεδωκε τον ἐπισκοπον εις την
ἐγγυην και ἔφυγε, και ὁ μητροπολιτης ἐξεβαλεν τον
ἀπο τον θανεον το φιλημα και ἀλλοι παλλοι ἐφυγον,
και ἐκεινος λνει αυτους τον ὁρκον ἤτοι τον φιλη=
ματος τον θανεον. ἐπρεπε τον μητροπολιτην, ἵνα
εὐλογη τους Μοσχοβιωτας ὅπι να ἐβοηθουσαι μας,
διοτι ἡμεις μαχομενα μετα τον Ἀλαμανων σι'
ἐκεινους και λαλουμεν τον μητροπολιτην προς
ἑαυτους, και ἐκεινος ουδεν ἐχεται προς ἡμας;
δος ἡμιν ἀλλον μετροπολιτην εις το Κνεβον, εις το
Σμολενσκον, εις το Τυφερ εις την Μικραν
Ῥωσιαν εις το Νοβοβιλιν, εις το Χαμηλον Νοβο=
γραδιν. +

Ista accepta sunt de Cronicis Polonorum.

Mesco qui appellatus est rex Polonorum, cum esset gentilis, sub pacto conversionis accepit Dambrovcam filiam ducis Boemie in uxorem, que venit ad eum Anno incarnationis dominice Nongentesimo sexagesimo quinto, de qua genuit Bolezlaum magnum. Iste Mesco habuit sororem nomine Athleydem, quam Jesse rex Ungarie accepit in uxorem. Que cum esset christiana, virum suum Jesse convertit ad fidem Christi. Ista post visionem per beatum Stephanum prothomartyrem sibi revelatam concepit et genuit Stephanum regem Ungarie.

A. D. Nongentesimo lx° vij° Bolezlaus magnus natus est.

Anno Nongentesimo lxx°v° Stephanus rex Ungarie nascitur.

Anno Nongentesimo lxxx°iiij° Bolezlaus magnus ducit uxorem.

Anno Nongentesimo lxxxx° Mesco filius Bolezlai nascitur.

Anno Nongentesimo lxxxx°vo Lambertus episcopus cracoviensis efficitur.

Anno Nongentesimo lxxxx°vijo Passus est beatus Adelbertus in Prussia.

Anno M° presidente Sylvestro secundo sedia-postolice, Stephanus rex Ungarie post obitum patris sui Jesse anno quarto misit Adstricum episcopum ad ipsum Silvestrum pro corona regni petenda. Eodem tempore pro simili negotio premiserat dux Mesco Lambertum episcopum Cracoviensem; sed dominus papa visione monitus angelica, coronam quam duci Mesconi preparaverat, transmisit Stephano regi Ungarie. — Iste Silvester homagium fecerat dyabolo.

Anno M° iijo heremite in Polonia martirizati sunt in Kazmir, Benedictus Matheus, Christinus, Johannes, Ysaac. — Alibi dicitur quod illi heremite adhuc vivente sancto Adalberto martirizati sunt.

Anno M° xiijo Mesco filius Bolezlai primi duxit uxorem sororem Ottonis tercij imperatoris.

Anno M° xv° Kasimir dux natus est.

Anno M° xxv° Bolezlaus magnus obiit. Iste dictus animosus, cum esset unicus patri Mesconi primo et nepos ducis Boemie, consobrinusque regis Ungarie, audaciam assumpsit ex eorum adiutorio. Iste manu potenti terminos Polonie dilatavit, versus orientem in porta Kiov, versus occidentem us-

que in Salam. Ecclesiam dei exaltavit, episcopatus distinxit, et dotavit et ditavit, attribuens eis predia, castra, familias et servicia, omnem culturam eradicans ydolorum, fundans pacem et justiciam in terra.

Anno M° lx°vij° Jeronimus episcopus Wrat. obijt.

Anno M° lxx°j° Lambertus episcopus Cracoviensis obijt.

Anno M° lxx°ij° Stanislaus ei succedit, et in episcopatum ordinatur.

Anno M° lxx°iiij° ordinatio Petri episcopi Wrat.

Anno M° lxx° ix° passus est sanctus Stanislaus episcopus Cracoviensis iij° ydus Aprilis.

2. Anno M° C° xl° ij° Radost episcopus Cracoviensis obiit, et sequenti anno Rubertus episcopus Wrat. translatus est in episcopum Cracoviensem, et ipse ecclesiam S. Wenczlai consecravit. Quo mortuo successit ei Matheus in episcopatu Cracoviensi. et presedit xx iij annis.

1. Anno M° C° iiij° Bolezlaus tercius duxit uxorem Rutenam, de qua genuit Wlodizlaum; qua mortua accepit Theutonicam de qua genuit quatuor filios, Bolezlaum quartum, Mesconem, Heinricum et Cazimirum.

Item Anno M° C° lx° v° Matheus episcopus Cracoviensis obijt; sequenti anno Gerco pro eo consecratur.

Nota quod secundum fidem cronicarum isti beatissimi principes et pontifices uno tempore fuerunt, et mundum suis virtutibus decentissime in sua vita illustraverunt, videlicet sanctus Heinricus imperator et sancta Cunegundis, qui in matrimonio conjuncti, tamen ambo virgines permanserunt, et in Babenberc requiescunt, et sanctus Otto episcopus ejusdem civitatis, qui cum sancto Adelberto post conversionem Polonorum ad fidem, Pomoraniam ad Christum convertit; sed postea solus sanctus Adelbertus Pruzziam predicando invasit et ibidem martyrium sumpsit. In Ungaria autem sanctus Stephanus rex supra memoratus, sororius sancti Heinrici imperatoris, quem [redacted] baptizaverat sanctus Adelbertus de mandato domini pape.

Pinacles Sculpture [illegible]
Peterhouse

Beatus Jeronimus in Cronica quam propriis manibus contexit, ita comemorat dicens: Ab Adam usque ad diluvium fuerunt anni duo milia ccxlvij, a diluvio usque ad Abraham dccccxlij lxxx, ab Abraham usque ad Moysen ccv, a Moyse usque ad edificacionem templi dcccl xx, ab edificacione usque ad Nativitatem Christi Mccc anni. Collige ergo ab origine mundi usque ad Nativitatem Christi et invenies quinque millia ccc annos. Orasius vero ab Adam usque ad Nativitatem Christi quinque millia cxc annos comemorat. Quibus pretermissis annuales historias regioni Polonie a nativitate Christi salvatoris nostri sub brevitate tangamus.

Et primo Anno domini nonagesimo decimo sexto Dux Meszko Polonie baptizatur cum suis militibus et fides katholica in Polonia recipitur. Et duxit Damorowkam filiam ducis Boleslai de Bohemia, de qua genuit Boleslaum dictum Chabri. Iste Meszko filius Semyslai pagani fuit cecus septem annis ante baptismum et post receptionem baptismi pluribus annis vidit, et secundo anno misit Lampertum episcopum cracoviensem pro corona sibi petenda

ad curiam romanam et ad dominum papam Siluestrum, qui quidem auditis legacionibus consensum prebuit, et coronam fieri deauratam gemmis preciosis ornatam dicto nuncio assignavit et dare promisit. Tandem eodem tempore Stephanus dux rex Vngarorum misit Africum episcopum ad predictum papam pro corona eciam sibi petenda, qui auditis legacionibus, quod Vngaria fidem katholicam recepit et dictum Stephanum sanctus Adalbertus episcopus pragensis baptizavit, et uxorem de Wenacijs duxit cristianam filiastram sancti Sigismundi regis Burgundie, quondam dictam Czeyslam, papa vero monitus visione angelica nocturnali coronam quam preparaverat Meszkoni predicto tradidit et donavit dicto Affrico episcopo nuncio pro rege Stephano et pro Meszkone aliam coronam preparari mandavit et donavit. Iste vero Stephanus rex genuit filium dictum Emuch, et post decem annos contraxit noticiam cum Meszkone rege Polonie, ita quod Emuchus duxit filiam Meskonis quasi compulsus vi per patrem et per nobiles terre, qui veniens in Gneznam et Poloniam Poznaniam mansit cum uxore virgine virgo mansit usque ad mortem. Tandem eundo de Polonia e converso Vngariam cum Meszkone venerunt in ciliciam causa venacionis cervorum qui crastina die instinctu spiritus sancti et visione ange-

lica veniens personaliter ad Calvum montem dona-
vit sanctam crucem quam in pectore deferebat ip-
sam donavit ecclesie et fratribus beati Benedic-
ti.

Anno domini Millesimo minus duobus annis San-
ctus Adalbertus veniens Gneznam fidem Katholicam
in Polonia roboravit et plures Polonos et Prutinos
ad fidem Katholicam convertit predicando eis fidem
cristianam. Tandem in Prussia martirio per Pru-
tinos coronatur.

Anno domini Millesimo primo Boleslaus rex dic-
tus Chabri filius Meszkonis corpus sancti Adal-
berti recipiens honorifice sepeliri mandavit in
Strzemeszno. Deinde imperator Otto ruffus ve-
niens de Roma Saxoniam, audiens quod floret et
choruscat miraculis in Polonia sanctus Adalber-
tus arripuit iter et ivit in Poloniam causa devo-
cionis et peregrinacionis, cui Boleslaus rex Polo-
norum obviavit cum magno comitatu et muneri-
bus quam pluribus in Gneznam secum adduxit
et corpus sancti Adalberti Strzemeszno in Gnez-
nam transferri mandavit, de quibus ossibus bra-
chium ipsius sancti Adalberti dicto imperatori do-
navit, quem eadem die coronavit manu propria
in Gnezna ab obediencia imperiali libera(tv.s.). Et
eodem anno Poloni ceperunt Pragam et ducem Bo-
leslaum in eadem excecaverunt.

Anno Millesimo tercio heremite in Polonia martirizati sunt propter pecunias quas dux dederat eis pro fabrica ecclesie quorum corpora jacent in Kazimiria.

Item iste Boleslaus fundavit et dotavit tres Episcopatus videlicet Poznaniensem, Wladislaviensem et Luboczіensem et plurima monasteria monachorum et monialium.

Item anno xviij Boleslaus filius Mesz̄konis dictus Chabri rex Polonie superavit Rutinos seu Grecos, et terram eorum devastavit et subjugavit regno suo et granicies vltra Kyoniam limitavit.

Item anno secundo Vngaros similiter subjugavit et terram eorum devastavit.

Et tercio anno Saxones rebelles et Prutinos subjugavit et terram eorum devastavit.

Millesimo xxv Obijt dictus Boleslaus rex Polonie cui succesit filius suus Mesz̄ko senex minoratus et probitate patris, qui cum delicijs rem publicam regnis administraret et propriis non cōmunibus utilitatibus intenderet, ceperunt ei rebellare naciones, et ab ipsius obediencia recedere qui patri suo vectigales fuerunt minus timoris et honoris eidem deferre, et tributa regionum denegare. Quo igitur Mesz̄kone mortuo et Kazimiro filio ejus parvulo cum matre ejus in Almaniam

seu Magdeborg expulso, quasi a regno Polonie
stirps ducalis et regia omnino perierat in reg-
no Polonie, et unus quisque quod sibi ratum vi-
debatur in illis diebus faciebat. Tunc insurre-
xerunt quasi lupi rapaces per circuitum reges
et principes et ceperunt vastare regnum Polonie.
Barones vero et milites regni Polonie inierunt
consilium convenientes in unum et arbitrati sunt,
ut inquirent et invenirent et inducerent in regnum
exulem et ejectum ducem Kazimirum. Hic quidem
dudum a matre sua studijs literarum traditus et
his competenter instructus, cum jam esset juve-
nis robustus ex Almania in Gallinas transiens,
et ut supra dictum est Cluniacum veniens sanc-
tam conversacionem monachorum ibidem deo
famulancium electus est et spiritu sancto vitam
mutavit et sub habitu sancti Benedicti domino
militare cepit, ac vero Polonorum legati assumto co-
mitatu multo variisque muneribus in auro et argento
profecti sunt ad requirendum ducem Kazimirum. Tan-
dem post longam peregrinacionem in Cluniacum
invenierunt eum sub habitu monastico jam septem
annis ibidem agentem. Expositis quaque causis itineris
apertis thezauris suis obtulerunt ei et abbati suo
preciosa munera vasa aurea et argentea, sub infe-
rentes quot clades et quanta mala propter ipsius

absenciam sustineat Polonia. Deinde petunt dominum abbatem ut eis ducem suum restitueret, supplicantes nichilominus Kazimirum ut Poloniam rediret et regnum gubernaret et populum suum liberaret ab hostibus. Abbas autem habito virorum prudentum consilio respondit se non posse peticionem eorum annuere et desideria, quia is qui renunciat redire non posset ad seculum nisi providencia summi pontificis ad hoc accederet dispensacio. Tunc legati responso accepto gradu concito Romam adeunt, summo pontifici legaciones proferunt, dispensacionem petunt, allegant quoque calamitates Polonie, profanacionem fidei christiane, incendia monasteriorum subversionem urbium violacionem virginum oppressiones viduarum occisionem et effusionem sanguinis innocentium et multitudinem christianorum utriusque sexus deductam in captivitatem et reductam in servitutem paganorum. Denique papa Benedictus auditis Polonie desolacionibus christiane fidei compassus consilii gentique orbate principe miseratus ducem Kazimirum ad tenenda regni Polonie gubernacula redire decrevit. Ne vero stirps regia vel ducalis deperiret omnino et Polonia successione careret cum eodem duce Kazimiro ut matrimonium legitime contrahere posset misericorditer dispensavit. Ob cujus dispensacionis beneficium ac

recordacionis memoriale signum indictum est Polonis ut
tonsura rotunda conformarent se moribus religiosorum.
Statutum est nichilominus ut censum solverent quod
vocatur Swąthopyetrze beati Petri ecclesie romane
prorogando lumine. Executi negocium, assecuti propo-
situm legati Polonorum leti ac alacres redeunt Clu-
niacum, et exinde suscipientes ducem suum Kazi-
mirum veniunt Almaniam ad imperatorem Otto-
nem avunculum suum ubi cum exercitibus magne
probitatis audacia cxcentorum virorum armatum
milicia ad eum deducendum transmisit imperator
ad Poloniam qui veniens licet cum magna diffi-
cultate tandem hostibus expugnatis cum pace
regnum Polonie possedit.
Post hec accepit uxorem vnam de Russya prin-
cipibus nobiliorum nomine Dobrogneweam dictam
cognomine Mariam ex qua genuit quatuor filios
primogenitum Boleslaum, secundum Wladislaum
tercium Mieszkonem, quartum Ottonem. Hic est
Boleslaus qui propter excellenciam largitatis
anthomasice dictus est largus ob insignem auda-
ciam virtutis appellatus est bellicosus. Tante nam-
que prodigalitatis erat quod sine liberalitate nul-
lam hominis libertatem estimabat. Iste Boleslaus
qui septem annis cum exercitu suo mansit in par-
tibus Russie devastando terras Ruthinorum
ac confinia [illegible] Tartharorum. Item veniendo de

partibus Russie Anno cum gloria subjugatis sibi gentibus predictis coronatus est in regem Polonorum.

Anno domini M° septuagesimo abbas Aaron Thinicensis a sede apostolica postulatus in archiepiscopum Cracoviensem consecratur.

Anno domini M° septuagesimo tercio Idus in die dominica qua cantatur Misericordias domini Boleslaus secundus rex Polonie propter quedam peccata enormia ipsius correctionis impaciens, et anathematis ecclesie quod faciebat nobilibus dominabus Stanislaus episcopus ipsum correxit et monuit qui correccionem spernens ipsum accessit et invenit in capella sancti Michaelis archangeli circa aram divina celebrantem evaginato gladio ipsum ad caput percussit et interfecit. Tandem alii milites sui manus et pedes amputaverunt, videlicet Accipitres et unum strepe deferentes. Ut dicitur ex suggestione ipsorum et mala informacione predictus rex homicidium perpetravit. in continenti nobiles terrae congregati in unum eum detinere voluerunt. Ipse vero periculum mortis timens fugam dedit ad Ungariam et ibi circa quoddam claustrum mansit tanquam conversus et penitenciam strictam peragens vitam post decem annos finivit et ibidem sepultus est. Sed Meszko dux

Polonie frater dicti Boleslai de Ungaria Poloniam revenit licet eciam fugam dederat.

Item interdictum ecclesiasticum servatum fuerat seu fuit quatuor annis per totam provinciam Gneznensem et per totum regnum Polonie post modo cum magna difficultate apud summum pontificem in curia romana nobiles terre et nuncii ipsorum relaxacionem interdicti impetraverunt, condicione interjecta quadam quod omnes collaciones dicti regis in diocesi Cracoviensi vocarentur curie romane quas ex nunc possidebat in Cracovia in Wyslicia in Sandomiria in Sudnicz Brest ac alias ut superius nominata fuerunt, et ob hanc causam extunc collaciones predicte spectant ac spectare debent futuris temporibus in Episcopatum Cracoviensem.

Item eodem anno post relaxacionem interdicti Lampertus ordinatur in Episcopum Cracoviensem.

Anno domini M° octuagesimo vij° Lampertus et canonici cracovienses sanctum corpus Sancti Stanislai transtulerunt ad ecclesiam kathedralem cum debita reverencia et magna reverencia solennitate.

Anno domini M° octuagesimo xj Boleslaus tercius dux Cracoviensis devicit Bohemos et

terrain ipsorum devastavit.

Millesimo C xxxvij Bohemi vastaverunt Lo-
loniam.

Millesimo C xxxij Visticia cede destruitur
v idus februarij.

Millesimo C lx Henricus quartus imperator
Romanorum venit de Saxonia Poloniam deinde
per Ungariam et Panoniam in Constantinopo-
lim cum regibus et principibus perexit in Jeru-
salem aliquando per mare et aliquando per ter-
ram et habuit secum ultra CC milia et invenit
Jerusalem a Sarracenis occupatam, quam in bre-
vi expugnando ex aquisivit et possedit pacifice
multis annis et in eodem anno circa probaticam
piscinam ecclesiam construxit in honorem sancte
Crucis et ordinem templariorum fratrum qui trabem
deferebant fundavit de voluntate et consensu re-
gum ducum et baronum nobilium de Francia de
Anglia de Saxonia de Bohemia de Polonia de
Ungaria.

Item eodem anno venit Conradus predictus
imperator de ultra marinis partibus seu de Je-
rusalem subjugatis sibi Sarracenis et Grecis et
aliis gentibus et ad propria remeavit.

M°C lx vij hoc tempore translatus est liber
Johannis Damasceni de ℔ greco in latinum.

Item eodem anno sol obscuratus est ante
horam nonam et stetit usque ad occasum sol.

Hoc anno fuit maxima fames.

Item sequenti anno captum fuit sepulcrum domini ac civitas Jerusalem ac patriarcha qui fuit tunc capitur ibidem et alii quamplures detenti et reducti sunt in captivitatem. Henricus vero audiens mala nova de Jerusalem et ad cor rediens tactus consciencia investituras episcoporum et aliorum prelatorum per annulum et baculum pro quo cum Paschulo papa romano quamplurimum contenderet et litigavit Kalixto pape resignavit et concessit per omne imperium in omnibus ecclesijs canonicam fieri eleccionem. Hujus tempore rex Ungarie ad moniciones papales per literas suas domino pape renunciavit investituras episcoporum et aliorum prelatorum quas hucusque ab illo tempore reges Ungarorum facere consueverunt.

Millesimo C lx(x) Sanctus Thomas Cantuariensis archiepiscopus martirizatus est in ecclesia ipsius regis Anglie per nobiles, quondam papa audiens ab eodem rege multa tributa et servicia ecclesie romane ab eodem optinuit et in possessionem recepit ac juramentum rest ipse rex prestitit quod non de voluntate sua predictus episcopus interfectus est, extunc papa interdictum relaxavit habita sufficiencia et satisfaccione et

et regis canonica expurgacione.

Millesimo Clxxvj Kazimirus dux post obitum tercij Boleslai Cracr obtinendam intravit et optinuit cum consensu nobilium terrigenarum et secundo anno devastavit Rutinos.

Millesimo Clxxxiiij° Corpus sancti Floriani martiris per Egidium episcopum Wutinensem Cracoviam aportatur et a Gethka episcopo cracoviensi devotissime suscipitur.

Millesimo CxCiiij° Kazimirus rex frater Meszkonis obijt et sequenti anno inter ducem Meszkonem filium Kazimiri et inter Mazouitas facta est cedes magna in Mazgaia Moszgawa ita quod Meszko vicit et campum obtinuit sed Boleslaus filius ejus interfectus est in eodem anno in hoc idem bello.

Millesimo CxCvj Petrus secundus imperator cardinalis venit in Poloniam cum legacionibus domini pape qui q̄ matrimonium in facie ecclesie instituit contrahij et sacerdotibus prohibuit habere uxores.

Millesimo CCx° dux Meszko obijt frater Kazimiri et dux Leszko primus filius Kazimiri in Cracovia succesit

Millesimo CCv Romanus fortissimus princeps Rutinorum cum exercitibus suis a Leskone Grinanda filius Kazimiri est in Szamocho[illegible] interemtus.

Millesimo CCxxj hospitale in Prandnik con-
struitur per episcopum Cracoviensem de consensu
capituli. Item secundo anno per eundem episco-
pum ad sanctam Trinitatem ordo predicatorum et
in Kazicze monachorum griseorum construitur
et fundatur.

Millesimo CCxxv° Monasterium de Kazicze
transfertur in Mogila quod Clara tumba cogno-
minatur et in bonis capituli fundatur et dotatur
de bonis ejusdem Cracoviensibus videlicet in ho-
norem sancti Bernardi.

Item Anno domini MCCxxiiij° fundati et do-
tati venerabiles fratres crucigeri a duce Kazimi-
ro Cuyauie in Thorn.

Millesimo CCxxvij° Lestko dux Cracouie
interfectus est in colloquio a filio ducis oballinen-
sis Odonis sub fraude.

Item eodem anno post mortem Lestkonis
Henricus dux Slesie barbatus dictus et Wratis-
lavie vir sancte Hedvigis succesoit in Cracovi-
ensi ducatu et possedit utrumque dominium.

Item Millesimo CCxxxvij Dux Meszko
dictus Koszieszko Cuyauie dum quasdam viduas
cum orphanis expoliasset et plures vaccas ipso-
rum macta sset et ex eisdem magnum convivium
duobus et militibus preparasset, tandem deovo-
lente propter enormia peccata ipsius dum in prandio

circa mensam sedebat, tandem mures infiniti advenerunt ipsumque devorare ceperunt. Ipseque unam navim ascendens ad fluvium magnum perexit et ibidem ab eisdem muribus devoratus est.

Millesimo CCxxxix Henricus prefatus obiit dictus barbatus dux Slesie et Cracovie cujus filius Henricus in utrumque dominium successit et sequenti anno gens Thartarorum orientalibus et graviter subjectis in duo agmina se dividens Ungariam venientes campestre bellum rex Ungarie cum eisdem perseret (perfecit?), in quo prelio frater ejus Colomanus occiditur, et quasi pociores de nobilibus occiduntur et ipse rex ad marinas naves fugam dedit. Tandem venientes Craćoviam deinde Wratislauiam et circa campum dictum Lygnicze bellum campestre cum Henrico duce Slesie fecerunt, et in eodem bello ipsum interfecerunt, et plures nobiles cum eodem, et ipsi Tartari quam plurimi sunt interfecti et statim redierunt e converso ad propria per terras Syradie, Sandomirie, Russie vix medietas exercitus ipsorum ad propria remeavit.

Item eodem anno papa Innocentius quartus videns graviter Christianos devastatos imperatorem Fredricum amonuit quare noluit seu neglexit defendere Christianos a Paganis predictis. celebrato consilio generali ipsum destituit et ab obediencia imperiali ipsius reges ac principes et comites ipsius absolvit et prohibuit tributa eisdem solvere

sub pena excommunicacionis.

Item eodem tempore misit nuncios videlicet Wanselmum monachum cum duobus fratribus de ordine predicatorum ad Kayut Cham cesarem Thartarorum cum literis bullatis petens ab eodem ut Christianos detentos restituceret pristine liberta= ti qui quidem Carthariam in orda conjunctt in= venientes literas porrexerunt qui respondens pom= pose: Ista non faciam; deus in celo et Cayut Cham super terram regnant. et dixit: Ego sum metus or= bis terrarum flagellum dei. Et si ad me papa per= sonaliter venisset utique feciſsem voluntatem ipsi= us. Unde volente deo ipsis nuncijs astantibus fen= torio ipsius fulgor cum tonitru veniens percus= sit eum usque ad mortem. Tercia die duces et no= biles Thartarorum aliud videlicet Gog nepotem ipsius, qui postmodo nuncios domini pape pre= dicti cum reverencia et muneribus remisit, et treugas pacificas infra decem annos tenere pro= misit bona fide et literis patentibus robora= vit et detentos Christianos quos habuit ipsis nuncijs restituit.

Millesimo CCxliij Rutini per diversos in= sultus Lublin et totum territorium deuastant et succendunt et castrum [illegible] pro se edificare ceperunt et turrim muratam fecerunt.

Anno domini Millesimo CCliij Iacobus de Scarzeswo doctor Utriusque Juris et decanus cracoviensis, scolasticus wratislaviensis, prepositus gneznensis, capellanus domini nostri pape et magister Goczphinus ad curiam romanam mittitur pro canonizacione sancti Stanislai, qui per dominum papam Innocencium quartum canonizatur. Eodem anno facta canonizacione in Assizio nuncii predicti sani revertuntur.

Boleslaus dux cracoviensis filius Lestkonis condam ducis cracoviensis post mortem Henrici patrui sui ducatum ex integro obtinuit et Lublin a Rutinis rehabuit. vocatis Rutinis et Wladislao ducem opolien[illegible] cum exercitibus suis terram Opauie devastavit.

Anno domini Millesimo CClviij Boleslaus dux cracoviensis et sandomiriensis convocatis fratribus in Corczino. Cazimirus cujavien et lancicien[illegible] et Semouitum mazouiensem et nobilium baronum suorum fundavit claustrum sancte Clare in Zawichost et in eodem collocavit et predictam civitatem cum villis circumadjacentibus ipsis in perpetuum dotavit cum tolo jure et dominio prout ipse solus possidebat.

Bessarabi

Millesimo CCl'x Thartari subjugatis Bersabeis, Lithwanis, Rutinis et aliis gentibus Sando-

myriam castrum capiunt sub Petro capitaneo et
herede de Crampa ubi se potuit defendere ibi
subjugavit quasi treugas capiens cum eisdem
exivit ad tentoria ipsorum, et promittens eis-
dem tributa dare. Ipsi vero videntes eum de-
tinuerunt cum fratre suo Sbignevo, et castrum
violenter intraverunt cum fratre suo Sbignevo,
et illam multitudinem Christianorum interfe-
cerunt alios vero detinuerunt, [illegible] ac fugien-
tes alios ad ecclesiam Sancte Marie in ecclesia
invenerunt similiter interfecerunt, alios vero ca-
pientes abduxerunt. dux vero Boleslaus Si-
radiam profugit cum alijs nobilibus.
Item eodem tempore veniens de silvis Barzan-
tha decanus sandomiriensis et Albertus cano-
nicus arripuerunt iter ad curiam romanam
cum litteris ducis Boleslai ad dominum pa-
pam Bonifacium, et ea que facta sunt querulo-
se proposuerunt, qui audiens eos et condolens
de tanta violencia ac morte Christianorum habi-
to consilio cardinalium suorum donavit eis
indulgencias ad ecclesiam Sancte Marie San-
domiriae et literas bullatas trādidit et confir-
mavit. Cujus tenor habetur in hijs verbis:

Bonifacius episcopus servus servorum dei papa romanus octavus filijs suis in Christo fidelibus ac dilectis ad quos presens scriptum devenerit salutem sempiternam & apostolicam benedicccionem. Venientes ad nos filij nostri dilecti Bodzatha decanus ecclesie Sandomiriensis cum suo (scio) nomine Adalberto qui dicebatur esse canonicus ejusdem ecclesie nobis lacrimose supplicaverunt et dixerunt, quod venientes impij pagani quos dicebant esse Thartaros qui terram Sandomiriensem subvertentes multitudinem Christianorum occiderunt quorum non erat numerus et quorum sangvis defluebat usque ad flumen quod vocatur Wysla. Hoc facto intraverunt ecclesiam Sancte Marie que ibi facta et consecrata erat in honorem Virginis gloriose, ipsam incenderunt, protinus igitur multos Christianos ibidem cremaverunt, et multas reliquias sanctorum quae ibi aderant, dispererunt et ornamenta ecclesie predicte asportaverunt. Et hoc factum esse dixerunt in festo Purificacionis beate Marie. sub anno domini M°CC ⁊c predicti pagani die tercia recesserunt. Nos eorundem peticiones et lacrimas admirantes interrogavimus predictos filios nostros quid postularent.

Tunc dixerunt: nichil aliud petimus pater sancte nisi quod eadem ecclesia possit relevari et exaltari in fide katholica a vestra paternitate aliquo privilegio munerari. Tunc inito consilio fratrum nostrorum cardinalium qui tunc nobiscum presentes fuerunt in curia romana auctoritate dei omnipotentis et auctoritate beatorum Apostolorum Petri et Pauli et auctoritate nostra eidem ecclesiae Sancte Marie in Sandomirz donamus damus et assignamus eandem indulgenciam quam eciam dedimus donavimus et assignavimus ecclesiae romane quae Marie et Martires nuncupantur. Unde ergo ad tantam solempnitatem avidius et copiosius fideles convenirent. Unde omnibus penitentibus et confessis in die Marie et ad ~~mar~~ Martires [illegible] in ecclesia sancte Marie in Sandomirz qui presentes extiterint, stipendia spiritualia apostolica largicione concedo Tricentos lx et sex annos vel quot sunt dies in anno tot annos de vera indulgencia et carenas (coronas?) totidem consequentur, et [illegible] est carena grece purgacio latine, Quia quod anima triginta diebus deberet sustinere in purgatorio hoc per unam carenam deletur. Et eandem indulgenciam vere penitentibus non premittatur et confessi cum

devocione fideles in eadem ecclesia per octavas
ejusdem festi quesierint ipsi misericorditer con-
sequentur. Statuimus etiam in eadem ecclesia
sancte Marie ad martires Rome. Similiter in
ecclesia sancte Marie in Sandomirz auctorita-
te apostolica fiat processio omni sexta feria
cum vexillis et reliquiis sanctorum excepto
festo novem leccionum cum offertorio protege
domine plebem tuam etc et cum letania, et
hoc fecimus propter hoc quod dominus Thesus
Christus liberare dignetur cunctum populum
christianum et civitatem romanam et terram
civitatemque Sandomirz de crudeli instancia
paganorum et maxime Thartarorum et post pro-
cessionem omnibus vero penitentibus et confes-
sis qui ibi presentes extiterint a nostra aucto-
ritate septem annos et carenas totidem mise-
ricorditer obtinebunt. Datum et actum Rome
in curia nostra, tercio Idus Novembris et
hoc in die sancti Martini episcopi et confesso-
ris anno dominice Nativitatis MCC pon-
tificatus nostri anno secundo. Et ego Andreas
filius Nicolai de Sandomiria clericus craco-
viensis diocesis notarius publicus imperiali
auctoritate errogatus ad predicta in ecclesia

romana que Marie ad Martires vocatur et avocatis testibus premissis videlicet Martino canonico wratislaviensi et

Item eadem via Cracoviam rursum venientes castrum et civitatem expugnare non valentes receſserunt crematis ecclesijs et pluribus interfectis quos invenire potuerunt et alios detentos abduxerunt usque ad Thartariam.

Item M°CClxv Castrum Cracou edificatur super totum montem cum lignorum structura.

Item sequenti anno Boleslaus Cracouiensis misso exercitu in Russiam Swaronem ducem Russie et terram eius devastavit.

M°CClxix Boleslaus dux Cracouiensis et filius Lestkonis obijt prole carens qui multis privilegijs egregijs ecclesiam Cracouiensem decoraverat et clero libertatem dedit et ecclesias plures fundavit et dotavit.

Item eodem anno Lestko dux Siradie in Cracouia ſucceſsit.

Millesimo CClxxviij° Dux Lestko congrediens cum Lithuanis devicit in Rowne seu in districtu Lucouiensi ipsos investigando et spolia ab eisdem cum captivis Christianis rehabuit.

M°CClxxxvij Thartari tercia vice venien-

tes Cracoviam venientes Siradiam, deinde Sandomiriam vastant et plurimum populum abduxerunt in servitutem. Ipsi vero Thartari pauraverunt et stationem fecerunt circa villam Goszlicze aliquod diebus tandem Tellubuca dux Thartarorum confusus recessit, sed Calvum montem et ecclesiam Sancte Crucis violare non permisit nec attemtare quia per Rutinos qui cum eo erant fuit informatus.

M° CCx Cvj° Przemislaus rex Polonie detentus et occisus est in Rogoszno in die Cinerum circa ortum solis de consilio malorum traditorum videlicet Zarambi nec non Saxonum qui cum eis venerant.

[illegible] Item sequenti anno. Rex Bohemie Wenceslaus dux Cuyavien-sis dictus Lokyetk voluit habere regnum Polonie et possedit contra deum et justiciam licet Wladislai consanguineus fuit prefati occisi, et coronam regni suscepit.

Anno domini M° CCC quinto Wenceslaus rex Bohemie et Polonie occisus est in Olomuncz sub fraude in domo decani infra meridiem per quendam familiarem suum de Austria de consilio principum ac nobilium quia iste vice

voluit habere regnum Vngarie et habuisset.

Item sequenti anno nobiles Polonie Cracovie Sandomirie convocatione facta in unum elegerunt ducem Wladislaum Cuyaviensem in regem Polonie et Bohemos de Myslicza de Cracovia de Sandomiria de castris quae tenuerunt manu forti expulerunt. Similiter in Polonia et Poznania Gneznam et alias minores. Eodem tempore misit Gerwardus episcopum wladislaviensem ad curiam romanam pro corona petenda, qui quidem obtenta corona a sede apostolica Cracoviam apportata et ibidem est coronatus.

Item eodem tempore cives Cracovienses ante coronacionem regis Wladislai civitatem Cracoviam Boleslao duci Opoliensi tradiderunt quam ipse non valens retinere prose restituit praefato Wladislao capto advocato Alberto et pocioribus civibus de civitate predicta quos omnes secum in Opole deduxit. Wladislaus vero predictus in fidelitatem eorum perpendens plures ex eis equis tractos jussit in portis suspendi.

Anno domini M°CCCvj^to castrum Lublin

a Rutinis per Cracovienses et Sandomirienses milites est acquisitum.

Millesimo CCCxj Natus est Kazimirus rex Polonie.

Anno domini M° CCCxxxj Wladislaus rex Polonie in die sancti Stanislai translacionis in Cuyavia devicit Cruciferos barbatos in conflictu belli et multa millia ipsorum interfecit, in quo bello Cristinus de Ostrow vexillifer et filius Prandote castellani cracoviensis et Jacobus castri Tarnoviensis et heres de Suszko interfecti sunt.

Et sequenti anno idem Cruciferi respirantes terras regis predicti Cuyaviensem, Wladislaviensem et civitatem Brzestensem explorantes violanter occupaverunt.

Anno domini M° CCCxxx iij de mense marcio rex Polonie Wladislaus diem clausit extremum cui succedens dominus Kazimirus inclitus per venerabiles viros et dominos Stanislaum archiepiscopum gneznensem et Johannem cracoviensem nec non Johannem poznaniensem dictum Dolina in regem Polonie est coronatus.

Anno domini M° CCCxxxv° Kazimirus rex duxit uxorem de Lithwania filiam Gedmidi Gheddidi ducis supremi lithwanorum de qua genuit duos filios.

Anno domini M° CCCxxxviij dominus Kazimirus cum Cruciferis ordinacionem amicabilem composuit, ita quod ipsi Cruciferi Cuyaviam Wladislaviam restituerent ex integro et tributum de terra Pomarie et certas pecunias quolibet anno dare promiserunt, et literis suis roboraverunt, quia reges Polonie istam terram Pomaranie semper in possessione habuerunt et Wladislaus pater Kazimiri in possessione habuit; sed quando per Bohemos de regno Polonie expulsus fuit videlicet xvj annis tunc in recessu comisit in tenutam et regimen castrum Gdansko et Wank ac totum territorium Pomaranie filijs Bodzate Johanni et Nicolao heredibus de Babymost seu de Dzbąszym qui ut maledicti et perfidi non expectantes prefatum dominum ipsorum obligaverunt et tradiderunt Cruciferis dicta castra in duobus milibus marcis grossorum pragensium

monete ac plurima munera ab eisdem recepe=
runt. Item post coronacionem regis Wladis=
lai predicti ipse rex dans treugas pacis pre=
dictis fraudulentis nobilibus viris personis
ipsorum voluit eos patibulo affigi tamen
consilium ipsius non permisit, sed ipsos in=
carceravit et ad terminum in castro Chączi=
nensi reposuit infra integrum annum. Anno
elapso ipsos ad fidejussoriam caucionem dedit
videlicet quod duo milia marcarum Cruciferis
restituere debuerunt et terram Pomeranie
exemere et deliberare ab eisdem, et fidejussit
pro eisdem N. b pater Nicolai de Dzbąsim
seu de Goszczisziemyżce qui mendaces et infeli=
ces non compleverunt in quo se obligaverunt
postmodo rex predictum fidejussorem ipso=
rum spoliavit bonis in Polonia quae habuit
videlicet duo castra et opida Trzyel Sbąsim,
Babymost in granicijs Saxonie, et motus
misericordia dedit prefato Bodzathe tres vil=
las Goszczyscheweyżce cum alijs adjacentibus
in districtu Radomiensi.

Anno domini M° CCC liij° In vigilia
Penthecostes cecidit nix magna et jacuit tri=

bus diebus et tribus noctibus spissitudinis
eatenus usque ad genua hominis.

Anno domini M° CCCLxiij° Karolus impe=
rator Romanorum, et rex Bohemie Cracoviam
veniens contraxit matrimonium, et Elizabeth
filia Boguslai ducis Cassubie presentibus
hijs testibus et regibus Lodwigo Vngarie
Kazimiro Polonie Wenceslao Bohemie de
Cuip Sigismundo d̄ de Dongn et principibus
quam plurimis videlicet Ottone de Bawor,
Gorcone de Svidnicz, Wladislao de Opole Se=
monito de Mazovia.

Anno domini M° CCLxx de mense Novem=
bris et in die sancti Leonardi confessoris glo=
riosi Kazimirus rex Polonie diem clausit
extremum cui Lodwigus rex Vngarie succes=
sit, nepos ipsius est etiam in eodem anno
coronatus in ecclesia Cracoviensi in regem
Polonie per venerabiles viros Jaroslaum
archiepiscopum gneznensem, Florianum
cracoviensem Sbilutonem wladislaviensem.

Millesimo CCCLxxvj° Interfectus est
dominus Johannes dictus Kmita capitaneus
cracoviensis per Ungaros cum sagitta cum sagitta

et immediate inde per nobiles terre Cracoviensis fuit facta et necati sunt lxxx

Anno domini M° CCClxxxij° Lodwigus rex Vngarie et Polonie obijt in crastino exaltacionis sancte Crucis qui regnavit in Polonia duodecim annis minus vij septicius et secundo anno Hedwigis filia ipsius venit Cracoviam et Poloniam et recipitur in regnum Polonie per nobiles terre et coronatur in regem Polonie die sancte Hedwigis in ecclesia Kathedrali per venerabiles viros dominum Bodzatam archiepiscopum gneznensem Johannem cracoviensem Nicolaum poznaniensem Sbilutonem wladislawiensem. Eodem anno Maloscha fraudulenter deceptor regni Polonie inimicus tenens ad fideles manus castrum Brestense et alia castra nec non totum territorium Cuyaviense tradidit domino Semowito duci Plocensi ad possessionem tocius terre predicte receptis pecuniis ac muneribus plurimis ab eodem. eciam Poloniam venientes cum predicto duce ante Kalis steterunt cum exercitu ipsorum duabus septimanis expugnare non valentes recesserunt Mazoviam et spolia magna de terra Mazoviam reportaverunt, quia prefatus dux in regem non est assumtus ut sperabat habere.

Millesimo CCC lxxxiij° Ungari vastaverunt Mazoviam.

Anno domini M°CCCCLxxxvj dominus Jagelo dux supremus Lithwanorum serenissimus vocatus ad Lithwaniam per nobiles terre Polonorum susci: pitur in regem Polonie et baptizatur in ecclesia Cracoviensi et nominatus in baptismo Wladislaus, in quinta die cum domina Hedwigi regina copu: latur cum magna solennitate. Et sequenti anno die dominico in regem Polonie coronatur per venera: biles viros dominum Bodzatam archiepiscopum gneznensem, Johannem cracoviensem, Dobrogosti: um poznaniensem ac de consensu tocius regni Polonie nobilium.

Item eodem anno quasi omnes Lithwani fidem Katholicam susceperunt.

Anno eodem dux Vitoldus Lithwanorum cum exercitu suo ac nobilium baronum de Polonia bellum ac conflictum magnum inter se fecerunt, in quo corruerunt seu interfecti sunt Spitko pala: tinus cracoviensis Warsius de Wyechow Abra: ham dictus Socha Johannes dictus Glowacz pala: tinus poznaniensis Lilik palatinus warsoviensis, et haec facta sunt in crastino Assumcionis glo: riose Virginis Marie et hec cum Chartaris.

Millesimo CCCCj° Wladislaus rex Polonie duxit Annam in uxorem legitimam domini Mar: chionis de Czylij et sequenti anno coronatur.

Anno domini M°CCCC nono In vigilia

Assumcionis b. Marie Magister generalis crucifero-
rum exiens de Thorun cum suis exercitibus ipsa
die Assumcionis Marie castrum Dobrinense cir-
cumvallavit, et ipsum igne consumsit, et multos
Polonos in castro dicto occidit gladio et nobiles
dominas et virgines recipientes de castro ad suos
exercitus defloraverunt et turpiter dehonesta-
ri mandavit, et ambulans per totam terram do-
brinensem pueros in cunabulis innocentes in cu-
nabulis crudeliter interfecerunt.

Item castrum Bobrownitky sub capitaneo
Varcislao capiunt qui potens se bene defendere
dictum castrum ut maledictus et perfidus non
expectans dominum regem suum resignavit et
tradidit cruciferis.

Item eadem vice dicti Cruciferi castrum
Szlotoria capiunt et funditus destruxerunt.

Castrum Bidgoscia quidam Bernardus te-
nutarius ejusdem castri dictis cruciferis tra-
didit. Postea rex Wladislaus cum exercitibus veniens
immediate a Cruciferis recepit et maledictos
traditores capiens vinculatos incarceravit War-
cyslaum ac turrim Crusuiciensem reposuit cum
consensu nobilium terrigenarium regni Polonie.

Anno domini M°CCCC decimo rex Wladisla-
us dictus Jageldo Lithuanus cum fratre suo poten-
tissimo domino ac principe Allexandro dicto Wi-
toldo congregatis exercitibus regni sui et paganorum

et Bohemorum multitudinem inauditam vero multitudinem populorum quorum non erat numerus de diversarumque linguarum paganorum et Christianorum non valens tantas violencias et inimicicias a perfidis cruciferis sustinere terram ipsorum manu forti ingrediens cum fratre suo Witoldo conveniens ipso die divisionis Apostolorum beatorum cum cruciferis in terra ipsorum ultra civitatem Dambrouo bellum campestre fecerunt ipsosque cruciferos rex Wladislaus devicit in quo conflictu Magistrum cruciferorum et marszalkonem et multos commendatores interfecit cum innumerabili multitudine populorum, ita quod occisi per quatuor miliaria ad omnes partes per campos quasi ligna jacuerunt Et duos duces cum quingentis alijs captivavit, et obtento bello dominus rex Polonie cum maxima fortitudine terram ipsorum fortiter perambulabat cum suis civitates et castra eorum obtinendo et totam terram cruciferorum potestati sue subjugavit ita quod in brevi intervallo videlicet in quatuor septimanis quadraginta civitates muratas et castra sub ipsis recepit manu forti.

Numerus interfectorum cruciferorum centum quadraginta quatuor milia armatorum exceptis istis qui non fuerunt armati et inditi.

Anno eodem brevi intervallo iterum Poloni cum Cruciferis circa claustrum Corunou bellum fecerunt

et cruciferos vicerunt ipsosque interfecerunt et CCC notabiles captivos ad regem in Wladislaviam adduxerunt.

Item eodem anno post paululum iterum Poloni cruciferos circa Thuchola prostraverunt et bellum obtinuerunt.

Anno domini M° C quatuor jungeque deno luce missorum in orbem Apostolorum,
Ense Polonorum cecidit gens Teutunicorum Quam manu forti dei strauit robur Wladislai regi Polonorum pateant sibi porte polorum.
In campo Grunwalt C milia sunt numerata,
Et dum dorsa darent et ad fluvium properarent,
Drwacza sic dictum sunt passi letaliter ictum,
Quadraginta merguntur milia fertur et puniuntur
Cruciferi fere tunc omnes interiere
Magister Wolricus Polonorum inimicus
Captorum numerus tria milia extitit vel plus
Si scire vis numerum armate Theutunicorum,
Gentis dico vere quod tunc in bello fuere,
Milia dic centa adjungendo quadraginta,
Milia sic scias quod scire tu cupiebas
Bis quater peditum fuere sit tibi centum,
Zoppis induti securibus gladio cincti
Numerus illorum turbam facit plurimorum,
Hominum et fantur quod et hij morte puniebantur,
Ante castella facta sunt plurima bella,
Post hec et cesi quam plurimi sunt quoque lesi,
Jum fide fracta non servaverunt sua pacta & vota,
Incole terrarum prutenorum sed amarum,
Totum sensissent si pacis non inissent,
Federa non ficta sunt hec verissime dicta.

=

Beatus Jeronimꝰ i cronica
qua ꝑ̃ps manibꝰ contexꝰ
ta comemorat S. Abadaz
vsq ad dilumiū sucūt anni duo
milia CC plꝰ qꝫ dilumio vsq
ad abrahā, q̄ ḡta CCC
plꝰ ab abraham vsq ad moy
sen CC et moyse vsq ad

Beatus Jeronimꝰ in cro
nica q̄ ꝑ̃ps manibꝰ ro
tepit ta comemorat
dicens Ab adam vsq ad di
luuiū sunt ann duo mila
CC plꝰ dilumio vsq

Anno dom̄i cꝰ septuagēmo
abbas aaron Thmindensis
a sede deplicta postulatq̄
archiepm Crac consecrat
Anno dom̄i cꝰ septuagēsi
mo vjꝰ die dominca q̄ decata
agras dom̄i Boleslaus
secus rex polonie ꝑ̃ q̄dam

Dear Sir,

I am sorry that I cannot accept your kind invitation to dinner on Thursday next, as I have a previous engagement. I am very much obliged to you for thinking of me.

Yours truly,
John Smith

Dear Sir,

I am sorry that I cannot accept your kind invitation to dinner on Thursday next, as I have a previous engagement. I am very much obliged to you for thinking of me.

Yours truly,
John Smith

ac^do

ac vero

qui contrahi

q̃ cõtrhũ

z mĩres

admĩres

cauenas

no pmittat z

sum^a

z grec (egregius)

term^i trast^o

ear

d' de donyn

Raber

.ff

orationem

Anno domini millesimo ccc^o xxxvi^o

Quinto decimo die mensis Septembris

Indictione xiiij^a

Breslauer Urkundenbuch bearbeitet von Georg Korn. Erster Theil. Breslau, Verlag von Wilh. Gottl. Korn 1870 (Druck von Wilh. Gottl. Korn in Breslau.) +8°. Str. VII. 277. 2 Tal. 20 Sgr.

Część ta obejmuje 306 dokumentów od r. 1214–1377, oraz w dodatku 4 dokumenta bez ~~daty~~ (razem 310) daty i od str. 253 Index locorum et personarum. – Są tu zebrane dokumenta drukowane i niedrukowane historyi miasta Wrocławia dotyczące, aż do śmierci cesarza Karola IV Głównem źródłem były archiwum miejskie w ratuszu i Królewskie archiwum krajowe w Wrocławiu (zwane dawniej Archiwum prowincyonalne szląskie) utworzone przez połączenie archiwów 25 Klasztorów Szląskich r. 1810 skasowanych. W dokumentach tych wychodzą: N 1239 (?. 24 Septembr.) Mesco dux Opoliensis filius Kazimiri et Violae cum fratre uniore duce Vladislao, cum amita nostra domina Rychza (Ob. Richza soror filii Odonis – nekrolog. w Zeitschr. für Gesch. Schles. V Bd. p. 415) et cum uxore nostra domina Judita filia ducis Conradi (pag. 9) – Vlodislaus dux de Opol 1247 (?. 8 Sept.) p. 12. – Książę Bolesław wstydliwy krakowski nadaje dla Krakowa prawo magdeburskie (?. 5 Junii) 1257 (Przedruk z Miscellanea Cracov. II p. 60 i w Bischof Oesterreichische Stadtrechte p. 56) p. 16. (Kraków posiadał już r. 1244 prawo magdeburskie; akt widać w Acta capit. Lemburg. Lwow, 868 Tom I)

Henricus (III) et Wlodeslaus duces Slesiae frater noster Wlodeslaus praepositus Wissegradensis, praesentibus comite Stossone 1261 p. 28. – idem Wlodislaus Salzburgensis electus Apostolicae Sedis

legatus. dux Slesiae (1266) p. 33. — Korrespondencya miasta Wrocławia z Cesarzem Karolem IV r. 1347 - 1355. gdzie wiele o Polsce jako to r. 1348 Polacy wpadli około Wniebowstąpienia do obwodu Urad i spalili dużo włości Wrocławianom niedali z towarami jeździć na Ruś; 1354 Mikołaj Wirsingi pisze z Krakowa że król chce inną żonę pojąć. Król Kazmierz wypędził Mackona Borkowicza z Polski; —
Król Kazmierz W. chcąc zachować pakta między Wrocławiem a Polską objaśnia aby nie miano tego za złe Kaliszowi miastu jeżeli zbrodniarzy karze, bo na to ma pozwolenie królewskie. Actum in Brest fer. 4a post Octavas Corporis Christi (17 Junii) 1349 (pag 174 Nº 193)
Carolus IV Romanorum Rex pozwala Wrocławianom represalia czynić na Polakach gdyby król polski Kazmierz stawiał przeszkody handlowi ich do Polski, Prus i Rusi.
In Nostrica VIII Calend. Mart. (22 Febr.) 1352. (pag. 184 Nº 208)
— festum beatorum Cancii, Cancian et Cancianillae martirum apud Wratislaviensem ecclesiam celebrari confoetum nonis Junii (5 Junii) 1372 —
Carolus IV Romanorum Imperator Boemiae rex mercatores Wratislavienses a depositorio in Praga liberat. Vratislaviae XIV Calend. Februarii (18 Januar) 1359 Praesent: Arnestus archiep prag. Joannes Olomucensis, Przezlaus Vratislaviensis, Johannes Luthomislensis, Albertus Swerinensis, Mauricius Cobanensis episcopi, Bolko Swidnicensis, Conradus Olsnicensis, Wenceslaus et Ludwicus Legnicenses, Bolko Opuliensis, Bolko Falkenbergensis et Przemislaus Teschinensis duces, Heinricus Glogovienses, Johannes Urziczensis, Wilhelmus marchio missnensis Ulricus Landgravius de Lucemberg. (pag. 190 Nr. 215 drukowane Linią Reichsarchiv XIV. 243)
Najdawniejsza pieczęć Wrocławia z r. 1261: Orzeł dwugłowy bez Korony + Sigillum burgensium de W.....

Cercle de philosophes et épicu-
riens Moraviae

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. Opus posthumum Antonii Boczek, edidit Josephus Chytil. Tomus V. ab a. 1294–1306. Brunae 1850. 4to

1296 Fr. Petrus episcopus Caminensis (był w Bernie na Morawii, pridie Idus Novembris) T. V. pag. 55.

1297 Theodericus episcopus Olomucensis feodali suo Herbordo dicto Traberger de Fullenstein concedit faultatem in feudo patrui sui Eckerii succedendi. Datum in Holeschow III Idus Februarii 1297.

1297. IV Nonas Augusti in Ostravia. – T. V. pag. 60. comes Nicholaus castellanus Oswentinensis (w dokumencie Mes: conis ducis Tessinensis et domini Oswecinensis stanowiącym granice jego posiadłości od dóbr biskupstwa olomunieckiego – wspomniany tu: frater noster dux Boleslaus Opoliensis). T. V. pag. 74.

1301. IV Kalend. Maii Pragae. – Wenceslaus Boemiae et Poloniae Rex Reynherio, Apardo et Cyno Soiis de Florentia ob fidelia servitia iam dudum praestita donat domum in civitate Brunensi. T. V. pag. 127.

1304. IV Nonis Aprilis, Brunnae. – Heynnigus civis Brunensis provido Ruenhero civi et mercatori Florentino vendit molendinum in flumine Swarzavia cum villa Dornech iuxta Brunam. T. V. pag. 171.

1305. VII Calend. Martii, Brunnae. – Reynherus Capitaneus Cracoviae, Apparduus de Nigromonte Camerarius Regni Boemiae et Cyno de Florentia, hereditatem ritam ante Brunnam et molendinum cum 10 rotis in Dornech super

Starosta Krakowski

Swarczam venditi Johanni Carnifici civi Brunnensi pro 330 marcis gros. pragen. Tom V. pag. 177.

1305 IV. Nonas Maii. Indictione III, Anno Regnorum Boemiae 8 Poloniae 5. — Wenceslaus rex Boemiae et Poloniae ratificat eandem venditionem molendini in Dorneych ad preces Reynerii Aperdi et Cyni civium de Florentia. Tom V. pag. 184.

1220 mense Julii, apud Augustam. — Fridericus II rex Romanorum. — Testis: Odacrius Boemorum rex (Ottokar?) Tom V. p. 223.

1265 Nonis Februarii, Pragae. — Ptakarus rex Herbordo de Fullenstein dapifero Brunonis episcopi Olomucensis confert villas Křenowice et Štěpanowice. Tom V. p. 251.

1273. VII Calend. Novembris in Ungarica Broda. — Stephanus rex Hungariae ad ordinandam pacem cum Ptakaro rege Boemiae eligit dominam Elizabeth Ducissam Cracouie carissimam sororem nostram. T. V. p. 253.

1287 Fr Welislaus prior fratrum Praedicatorum Olomucensium, vicarius prioris provinciālis provinciae Poloniensis. T. V. p. 287.

1291. VII. Kalend. Septembris, Pragae. — Gutta regina Bohemiae, Ducissa Cracoviae et Sandomiriae et marchio Moraviae. T. V. p. 293.

— Index in omnes V hucusque editos tomos Codicis diplomatici et epistolaris Moraviae. T. V p. 1—200.

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae ... herausgegeben von L. Ritter v. Chlumecky und redigirt von Joseph Chytil. VI^er Band. Vom J. 1307 – 1333. Brünn 1854. 4to

1310. X. Calendas Julii in Modrice. – Johannes episcopus Olomucensis confert Herbordo filio Ekrii de Fullinstein fratrueli Herbordi de Traberch, feudum castri Füllenstein.
T. VI. p. 29.

1318. Kalend. Maii, Avinione. – Johannes papa XXII mandat duci Cracoviensi, ut fratribus Colda et Peregrino ord. Praedicat. Oppoliens item Hartmanno Pilnensi et Nicolao Haspodinet de Cracovia ord. Minorum inquisitoribus haereticae pravitatis in partibus regnorum Bohemiae et Poloniae assistet.
T. VI p. 104.

1329. XV. Calend. Maji. Avinione. – Johannes papa XXII mandat episcopo Olomucensi et Petro de Alvernia canonico Noviomensi nuntio Sedis apostolicae ut consules oppidi Usce Pragensis diocesis ad restitutionem 20 marcarum auri a familiari Joannis episcopi Cracoviensis vi receptarum compellant.
Tom VI p. 295.

1330. VII Idus Julii, Brunnae, in monasterio Aulae S. Mariae. – Elizabeth regina dominorum Wenceslai et Rudolfi Bohemiae et Poloniae regum relicta filia olim d. Othakari qui et Przemissel dicebatur Regis Kaliae, Cracoviae, Pomeraniae et Sandomiriae, matre d. Richiza sua conjuge filia quondam Magni Regis Sveciae orta, testamentum condit, anniversarium patris sui Othakari qui et Przemissel et matris suae Richizae in vigilia Apostolorum Symonis et Judae jubet peragi; unicam prolem filiam Agnetem matrimonialiter copulavit Hyacinthi duci Slezie domino in Frustenberch et Yawor.
T. VI. p. 307.

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae.. VII Band
(I. II. III Abtheilung) 1334 – 1349. Brünn 1858.

ppg. 41. 56. 69. 70. 71. 72. 134. 160. 238. 240. 256. 268. 297. 306. 341. 348. 446. 487. 510. 514. 622. 787. 845. 846.

1347. II Nonas Januarii (4 Januarii) Anno 5to Avinione. – Clemens VI Papa archiepiscopo Gnesnensi committit ut dispenset Semovitum ducem Masoviae, qui matrimonium contraxit cum Eufemia nata Nicolai ducis Opaviae in tertio et quarto consanguinitatis gradu cum eo existente. (Cod dipl. Morav. Tom VII. pag. 510 Nr 692).

1347 d. 2 Martii, in Cozla – Bolko filius Wladislai ducis Bythomiensis et Kozlensis, contrahit matrimonium cum Margaretha filia Jaroslai de Sternberg. (Cod. dipl. Morav. Tom. VII. pag. 514 Nr. 699)

1305. VI Idus Octobris (10 Octobr.), Anno Regnorum Bohemiae et Poloniae primo, in Freudenthal. – Wenceslaus rex Bohemiae, Ungariae et Poloniae fratri Conrado dicto Saccus (Sack) Magistro ordinis domus theutonicae in Prussia ut juvare et assistere debeat Ulrico de Borzowicz (Borzkowic) Capitaneo Poloniae contra Littvanos obsidentes munitionem quandam in terra Calisiensi. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 787. Nr. 164.) – Voigt: Cod. dipl. Prus. T. I pag. 61. Nr. 51)

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae ....
herausgegeben von Vincenz Brandl. VIII^r Band
vom J. 1350 – 1355. Brünn 1874. 4to
..... IX^r Band vom J. 1356 – 1366. Brünn 1875. 4to
..... X^r Band vom J. 1367 – 1375. Brünn 1878. 4to

Kazimierz Wielki Król polski r. 1335 d. 28 maja (In castro Jan: domiriensi die dominica infra octavas Assumptionis domini 1335) zawiera przymierze roku na rok od ś. Jana Chrzciciela (treugas) z Karolem margrabią morawskim synem króla czesk. (Bozek VII p. 41)

Tenże Królowi Janowi czeskiemu za ustąpienie (pro renuntiatione de regno et titulo Polonicae) tytułu Króla polskiego obowiązał się zapłacić 20,000 Kop groszy praskich (z tych 10,000 zaraz mu zapłacił reszte obiecał zapłacić na ś. Mikołaj. (In Wyszegrado 12 novembr. 1335: (Bozek VII p. 69)

Tenże z Janem Królem czeskim robi układ w którem corkę swą Małgorzatę obiecuje dać w małżeństwo Janowi xięciu bawarskiemu wnukowi Króla Jana a synowi Henryka xięcia bawar. z posagu 5 700 Kop groszy praskich gdy dorośnie. (In Wyszegrado in die S. Elisabeth (19 novembr) 1335 (Bozek VII p. 70)

Karol Król Węgierski potwierdza iż Jan Król czeski na rzecz Kazimierza Króla pol. zrzekł się tytułu i praw do Królestwa polskiego, (In Wissegrado in festo S. Elisabeth 19 novembr. 1335 Bozek VII p. 72) w razie niewypłacenia reszty tej summy 6000 Kop groszy praskich. za to przeciwnie przez Króla polskiego obiecuje Królowi czeskiemu oddać złożone u siebie pismo rezygnacyjne na powrót.

Król Kazimierz potwierdza przymierze zawarte pomiędzy nim a Karolem Królem węgierskim Janem Królem czeskim. (Cracovia in die S. Petri: vitalis 26 maji 1336 — Voigt Codex dipl. Prus. T I p. XXVI. Dogiel IV p. 55.)

Karol Król węgierski zawiera układy z Kazimierzem Królem pol. mocą którego gdyby ostatni bezdzietnie umarł Polska ma się dostać Królowi węgierskiemu. 1338.

Bolesław dux Mazovia dominus plocensis oświadcza iż przymierza Jana Króla czeskiego syna tegoż Karola margrabią morav. za pana chce uprawiać. Łowania in crastino S. Michaelis 30 sept. 1341 (Bozek VII p. 256)

Król Kazimierz obiecuje Karolowi (Królewiczowi czeskiemu margrabiemu morawsk. Bolesławowi xięciu Śląsk. Mikołajowi xięciu opawsk. oddać zastawione mu za 3000 Kop groszy preceg. miasta Namslavia, Krucenburch, Byczyna i Churcenstat skoro zastaw nasze odbierze Cracoviae sabbato post fest. Assumpt. Domini 11 maji 1342. (Bozek VII p. 297)

Karol margrabia Morawski pożycza od Kazimierza Króla
polsk. 4000 Kop groszy praszk. dając na zastaw rzeczy wartujące
3000 grywien polsk. z poczynionych pieniędzy odbiorą od mieszczan
praszkich Nicolaus dictus Werzing dapifer Sandomir: civis Crac.
2000 grzyw. oraz 3 004. i 33 grzyw. 16 groszy pol. a Stanko
dictus Kempnitz civis Crac. 1000 grzyw. pol. – Cracoviae
die b. Georgii mart. 24 April 1343. Bożek VIII p. 341.

VIII Bd. i r. 1858 (Lep. od 1334–1349)

1335, die dominica infra Octavas Ascensionis D. (28 Maii) in castro Sendomiriensi. – Kazimirus rex Poloniae promittit Carolo regi Bohemiae per unum annum a festo b. Johannis Bapt. instante incipiendo treugas servare, includendo praeditis treugis Carolum regem Ungariae, Premislaum Siradiensem et Wlodkonem Lanciciensem Duces. – Praesent. Spitkone castellano Cracov., Nicligneo sive Nicstuijo palatino Sandomir., Nicolao palatino Cracov., Petro castel. Sandomir. Nicstuijo castel. Radomien., Crivosardio Subcamerario Cracov., Henrico Subcamerario Sandomir. (Cod. dipl. Morav. T. VII. pag. 41 Nr. 60.)

1335 in festo S. Bartholomaei (24 August.), in Princinio. – Spitko castellanus Cracov., Sbigneus praepositus Cracov., Petrus castellanus Sandomir., Thomas de Zajunczko et Nimissa Mandrossa procuratores Kazimiri Regis Polon. significant quod Johannes Rex Bohemiae et Carolus primogenitus ejus marchio Moraviae renuntiaverint omni juri, dominio et titulo regni Poloniae, eacipiendo principes vasallos eorum cum ducatibus quos tempore praestiti homagii possiderunt videlicet terras Wratislaviae et Glogovicae item duces Boleslaum Lignicensem et Bregensem, Henricum Saganensem et Crosnensem, Conradum Oloinensem, Johannem Stinavicnsem, Bolkonem de Opol, Bolkonem de Falkenberg, Albertum de Strelitz, Wladislaum Coslensem et Bitumiensem, Lesconem de Rathbor, Joannem Oswentimensem, Wladislaum de Teschin Slesiae duces et Wenceslaum principem Masoviae, quos Rex Poloniae nullo modo unquam impediet aut molestabit. (Cod. dipl. Morav. T. VII pag. 56 Nr. 76 – Sommersberg I. p. 774.)

1335 d. 12 Novembr., in Wyssegrado. — Kazimirus rex Poloniae principalis debitor, Spitko Cracovien., Petrus Sandomirien. vis Castellani, Nicolaus de Bocrey (Bogoria Kamieniecki?) wojewoda Cracov. M. (Borszyg?) wojewoda Sandomirien., Gesko Mantroska iudex Curiae Cracovien., Lassek de Bocrey Sandomirien. iudex provincialis, Czelai in Ratoris dominus. Kezimant subcamerarius, Henricus subcamerarius Sandomirien., Weras castellanus de Wirtia (Warta? Pilicki?), Andreasmonossi filius Lowcy et Laczlaus Slibnik fideiussores pro Rege recognoscunt se obligatos Joanni Regi Bohemiae et suis haeredibus de summa 20000 sexagenarum grossorum denariorum Pragensium, in qua dicto Regi Bohemiae jam 10000 sexagenarum denariorum generis denariorum jam solvimus in una parte, in alia vero parte nobili d. Henrico de Lippa de 4000 sexagenarum securitatem fecimus, et residuam pecuniam 6000 sexagenarum promittimus in proximo festo Resurrectionis Domini in Rathibor vel in civitate Oppavia Regi Bohemiae dare et assignare: et si non daremus debemus civitatem Oppaviae ingredi et in certa domo obstagium facere donec 6000 sexagenarum et 1000 sexagenae grossorum Pragensium poenae pro dannis erint persolutae. Quae superius descriptae pecuniae ex causa renuntiationis factae per regem Bohemiae de regno et titulo Poloniae provenient, quae literae renuntiationis apud Carolum Regem Hungariae dominam Elisabeth reginam Hungariae et Ludovicum filium eorum sunt repositae usque ad exolutionem totius summae. (Cod. dipl. Morav. T. VII pag. 69 Nr 89 — Ludewig Reliquiarum Mss T. V pag. 593 Nr 74)

1335, in die S. Elisabeth (19 Novembr.), in Wissegrado in Hungaria. — Kazimirus rex Poloniae declarat quod cupiens cum Joanne rege Bohemiae foedus irrefragabilius colligare, consentit in contrahenda de praesenti sponsalia inter progenitam (prognatam) nostram Elisabeth et inter Johannem Henrici Bavariae Ducis unigenitum, ipsius (regis?) nepotem et promittit pro ipsa progenita nostra ratione nuptiarum 5000 sexagen. gros. denar. prag. exsolvere, quia rex Bohemiae nomine dotis pro ipso Joanne nepote suo 7500 sexagenes gros. denar. prag. dare promisit, et ambo reges curabunt ut dicti Joannes et Elisabeth cum ad aetatem puberem et legitimam pervenerint, in Domino matrimonialiter copulentur. Cod. dipl. Morav. T. VII. pag. 70, Nr. 90. — Ludewig Reliqv. Mss. T. V. pag. 592, Nr. 23.)

1335, in die S. Elisabeth (19 Novembr.) in Wissegrado in Hungaria. — Kazimirus rex Poloniae promittit quod volens pacem cum Johanne rege Bohemiae conservare, quoslibet spoliatores terras regis Bohemiae aggredientes compescere eorumque fortalitia et castra destruere debebit. (Cod. dipl. Morav. T. VII. pag. 71 Nr. 91)

1335 in festo b. Elisabeth (19 Novembr.) in castro Wissegrado. — Carolus rex Hungariae significat, quod Joannes rex Bohemiae literas super renuntiatione iuris et tituli regis Poloniae Kazimiro regi Poloniae ad nostras manus assignavit, quas literas nos Kazimiro regi Poloniae in proximo festo Paschae restituemus si Kazimirus debitum 6000 marcarum regi Bohemiae exsolverit. (Cod. dipl. Morav. T. VII. pag. 72 Nr. 92 — Ludewig Reliqv. Mss. T. V. pag. 605 Nr. 37.)

1338, dominica Invocavit, in Wisegrad. — Carolus rex Hungariae tractatum cum Carolo marchione Moraviae filio Joannis regis Bohemiae concludit vigore cujus si Kazimirum regem Poloniae absque haeredibus masculis decedere contingeret, Carolus marchio Moraviae praestabit auxilium, ut regnum Poloniae ad Caroli Hungariae regis deveniat potestatem ante consummationem matrimonii inter Ludovicum primogenitum regis Hungariae et Margaritam

filiam Marchionis Moraviae Bolconis regis; item quod rex Hungariae nullum auxilium Kazimiro regi Poloniae praestabit, si iidem Kazimirus regnum Bohemiae Marchionatum Moraviae aut Principes vasallos, armis debellare vellet. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 134 Nr. 187.

(Kazimirus rex Polon.

1339, in octava Purificationis b. Mariae (9 Febr.), Cracoviae — cupiens obviare ulterioribus calamitatibus, dissensionibusque atque vinculum dilectionis inter se et Joannem regem Bohemiae filiumque ejus Carolum Marchionem Moraviae firmare, declarat quod sibi in principibus ducibus Boleslao Lignicensi et Bregensi, Henrico Saganensi et Crosnensi, Conrado Olsnicensi Joanne Steinaviensi Silesiae ducibus, nec non Bolkone Opoliensi, Bolkone de Falckenberg, Alberto de Strelitz, Wladislao Teschinensi ducibus, Wladislao Cosiensi et Bitumiensi, Wenceslao principe Masoviae domino in Plozk, Leskone Ratiboriensi et Joanne Oswiciensi ducibus et vasallis eorum nec non civitatibus Wratislavia et Glogovia, nullum jus competit, renuntiatque pro se et suis haeredibus omni juri, proprietati et titulo si quod sibi in dictis ducatibus et civitatibus competeret. (Cod dipl. Morav. Tom VII. pag. 160, Nr. 224 — Sommersberg I p. 775.)

(Grünhagen und Mark. Graf. Lehens- und Besitzurkunden Schlesiens I p. 7)

1341, in die b. Margaretae virginis (13 Julii), Pragae. — Kazimirus rex Poloniae significat, quod jam dudum Joannem regem Bohemiae filiumque ejus primogenitum Carolum Marchionem Moraviae in patrem et fratrem suum assumpserit, et quod ipsi Margaretam quondam comitissam Palatinatus Reni Ducissam Bavariae, filiam et sororem ipsorum proponderunt ei tradere in matrimonium: quia vero dicta Margareta sponsa nostra viam universae carnis sit ingressa, ideo nolens dissolvi vinculum colligationis declarat regem Bohemiae et Marchionem Moraviae tanquam suum patrem et fratrem carnalem, promittitque illis contra omnem viventem hominem praeter Bolkonem ducem Silesiae dominum de Swidnitz nepotem nostrum, cum potestia nostra assistere. — Praesentibus Joanne episcopo Olomucensi, Boleslao duce Silesiae domino Lignicensi Bolkone Swidnicensi Nicolao Oppaviae et Ratiboriae ducibus Heymanno de Duba domino in Nachod,

Hinkone dicto Haze, Hinkone dicto Hlawacz, Jeskone dicto Jura subcamerario Cracov., Jeskone venatore Cracoviensi, Mazkone Borkowicz castellano Landensi et Segneo praepposito S. Michaelis in arce Cracov. vicecamellario curiae nostrae. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 238, Nr. 333 – Ludewig Reliqv. Mss. T. V. p. 504, Nr. 32)

1341 in crastino S. Michaelis Archang. (30 Septemb.), Lozanniae. – Boleslaus dux Mazoviae et Dominus Plocensis, promittit Carolo Marchioni Moraviae, ipsum, si Joannem regem Bohemiae decedere contigerit, pro domino naturali habere et ei homagium praestare. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 256 Nº 359 – Goldast: Supplementum actor. public. pag. 271 Nr. 25)

1342, Sabbato post Ascensionis Domini (11 Maii), Cracoviae. – Kazimirus rex Poloniae promittit Carolo marchioni Moraviae civitates et munitiones Namslaviam, Creucenburch, Boycaiam et Chuncenstat nobis pro 2000 marc. gross. denar. pragen. polonici pagamenti, per eum in festo S. Trinitatis proxime obligandas, restituere postquam cautio de solvendis 3000 marc. facta fuerit. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 293 Nº 408)

1343, in die b. Georgii Martyris (24 April.), Cracoviae. – Carolus Marchio Moraviae spondit Kazimiro regi Poloniae infra 3 septimanas 4000 sexagenarum gross. prag. quas sibi necessitatis immensae tempore mutuavit ea solvere, videlicet Nicolao dicto Werzing dapifero Sandomiriensi 2000 marcarum 3004. 33 marc. cum 16 gros. numeri polon. et Hanconi dicto Kempnitz 1000 sexagenas, Civibus Cracov. Pragae solvere. Si non exsolverimus intra hinc et festum Assumptionis B. Mariae V., extunc regi Poloniae licebit pignora obligare vel vendere. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 341, Nº 471 – Ludewig: Reliqv. Mss Tom V. pag. 510 Nº 34.)

1343 in die Pentecoste (1 Junii), in Neymburg. – Kazimirus rex Poloniae significat, quod a Carolo Marchione Moraviae summam ei mutuatam die b. Georgii 1343, videlicet 4000 sexagenarum, 3000 marc. polon. in pignoribus, 2000 marc., 333 marc. et 16 gros ex

parte Werzingi, et 1000 sexagen. ex parte Henrici Romanor, recepisset. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 248, Nº 481) – Ludewig. Reliquiar. Mss. Tom V. pag. 510 Nº 34)

1345, in festo beator. Petri et Pauli Apost. (29 Junii), in campis inter Vreinstat et Ladislaviam. – Karolus Marchio Moraviae promittit Burchardo Burggravio Maidburgensi, Polonis de Czastolowicz et Benessio de Meserricz (Meserič) omnibus ad nostra servitia contra regem Cracoviae procedentibus, omnia damna et expensas quas fecient in expeditione resarcire. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 446, Nr. 612).

1346. XI Kalend. Junii (22 Maii) – Clemens VI Papa hortatur Kazimirum regem Poloniae, ut cum Johanne rege Bohemiae et eius filio Carolo Marchione Moraviae pacem concludat atque hac in re plenipotentes Romam mittat. (Raynaldus Tom XVI pag. 233) (Theiner. Vetera monum. Hungariae 1, 312.)

1348 in die S. Ceciliae Virg. (22 Novemb.) in Kamiesłow. – Kazimirus rex Poloniae super materiis dissensionum et injuriarum concordat cum Karolo Romanorum Rege, promittitque pacem observare includendo huic unioni nepotem nostrum Bolkonem ducem Swidnicensem; spondetque non cooperari adversus Cruciferos de domo Teutonica seu Bavaros in Marchia Brandeburgensi manentes hostes et aemulos dicti Regis. (Cod. dipl. Morav. Tom VII pag. 622 Nr. 869)

1327. VI Calendas Martii (24 Februar.) in Bautzen. – Johannes dux Bruntinensis declarat se terram Brvičinensem cum oppidis et castris a Johanne rege Bohemiae in feudum recepisse. (Original w cesarsk. nadwornem Archiwum w Wiedniu.)

1327. XII Calendas Martii (18 Februar.) in Opavia. – Kazimirus dux Teschinensis declarat se terram Teschinensem cum Theschyn civitate et castro, Freyenstat (Frydek?) et Belitz civitatibus, Zchotschow et Zemnicz oppidis et Ostravia castro, a Johanne Bohemiae et Poloniae rege, comite Luczemburgensi in feudum recepisse. (Cod. dipl. Morav. Tom VII. pag. 845 Nº 239)

1327 f. XII Kalend. Martii (18 Febr.) Opaviae. — Bolek dux Oppo-
liensis recognoscit se terram Falkenberg cum civitatibus
a Johanne rege Bohemiae in feudum recepisse. (Warchiw. ces.)

1327 f. XI Kalend. Martii (19 Febr.), Opaviae. — Wladislaus dux
Koslensis recognoscit se terram Kozlensem cum oppidis
et munitionibus, a Johanne rege Bohemiae in feudum rece-
pisse. (Warchiw. cesarsk.)

1355 Sabbato proximo post diem S. Wenceslai (3 Octobr.), Pra-
gae. — Conradus Olonicensis, Casimirus Theschinensis
eam
Duces, item Bolko Falkenbergensis, Opoliensis et Johan-
ex alia pertibus
nes Osvecimensis Duces significant, quod licet Carolus Roma-
norum Imperator, Bohemiae Rex tanquam Rex Bohemiae,
cui jus competit super Principes Poloniae Slesiae et Duca-
tus Poloniae, plenum et notorium jus habeat in et super Bi-
tunicensi et Coslensi Ducatibus, et iidem Ducatus ad ipsum
tanquam Regem Bohemiae post mortem Ducum Bitunicensis
et Coslensis patris et filii, qui terras easdem a Rege Bohe-
miae in feudum temisse noscuntur, communi terrarum
Poloniae laudabili consuetudine pleno jure sint devoluti:
tamen (idem) Rex Bohemiae induxit, quod inter nos mutuos de jure-
bus nobis competentibus experiri possemus et super eisdem
terris viam diffinitionis seu compositionis amplecti. Nos
recognoscimus quod ex hac relatione gratiosa nullum Bo-
hemiae regibus damnum debeat generari. (Cod. dipl. Morav.
Tom VIII. pag. 258 Nr. 318)

Jan Książe
oświęcimski
rości sobie
prawo do
spadku Księstw
bytomskiego i
kozielskiego
1355.

1355. VII Idus Octobr. (9 Octobr.), Indictione VIIIa, Pragae. — Carolus
Rom. Imperator
IV significat, quod olim Fridericus Romanorum imperator Wla-
dislao Boemiae Duci, qui ante coronationem suam regnum Boe-
miae regebat et suis haeredibus regibus Boemiae censum de terra
Poloniae, quem Duces Boemiae a Polonia multis temporibus accipere consueverant,

quemque Poloniae et Slesiae Duces sacro Imperio solvere tenebantur, prout in literis Imperatoris praefati exprimitur, liberaliter duxerit erogandum, ipsi quoque Duces Poloniae et Slesiae eundem censum Bohemiae regibus in signum subiectionis debitae et in recognitionem superioris Dominii rite persolverint multis temporibus retroactis: — tamen ad cautelae praesidium dicti Duces, Principatus terras et dominia sua ab olim Johanne Bohemiae rege et domum a rebis in feudum cum debita solemnitate receperunt et fidelitatis juramenta praestiterunt. Ducatus Wratislaviensis et Slesiae spectavit ab antiquo ad dominium Bohemiae Regum, prout testatur literae Rudolphi Romanorum regis confirmatiles ordinationem inter Ottagarum Regem Bohemiae et Henricum Ducem Wratislaviensem factam, vigore cujus Ducatus Wratislaviensis et Slesiae si Henricum Ducem praemori contingeret, ad regem Ottagarum et eius successores devolvi deberet, et vigore alterius literae Rudolphus Romanorum Rex Ottagarum Regem Bohemiae de Ducatu Wratislaviensi et Slesiae investivit: — ideo Carolus IV Romanorum Imperator Bohemiae Rex vasallagia Slesiae et Poloniae Ducum videlicet Lignicensem, Bregensem, Munsterbergensem, Olsnensem, Glogoviensem, Saganensem, Opoliensem, Falkenbergensem, Strelicensem, Teschinensem, Coslensem, Brithumiensem, Stinaviensem et Oswetimensem. Principatus Mazoviae et Ducatus in Plocsk, Ducatus Wratislaviensem et Slesiae nec non civitates Wratislaviensem Novum forum, Frankenstein, Stinam, Goram, Glogoviam, Namslaviam, Marchionatum Budissorinensem et Gorliensem Coronae Bohemiae et dominio in perpetuum adjungimus. (Cod. diplom. Morav. Tom VIII pag. 262 Nr. 321. — Balbinus — Goldast.)

1356 d. beat. Philippi et Jacobi Apost. (1 Maji) 1356, Pragae. — Kazimirus rex Poloniae innovat tractatum amicitiae cum Carolo Imperatore Rom. in Namislavia 1348, Indictione Ia. X Calend. Decembris conclusum vigore cujus Imperator promisit Kazimiro contra inimicos Crucíferos, Bavaros in Marchia Brandeburgen. cum 600 galeatis assistere. (Cod. dipl. Morav. Tom IX. pag. 12 Nr. 13)

1363 in vigilia b. Luciae (12 Decembr.) Cracoviae — Casimirus rex Poloniae et Bolko dux Slesiae, dominus Lubinensis pacem inter Joannem Marchionem Moraviae et Carolum regem Romanorum conclusum. (Cod. dipl. Morav. Tom IX pag. 246 Nr. 326)

Casimirus rex Poloniae (In Kamionkow opido dioces. vratislav. d. S. Ceciliae V. – (22 Novembr.) 1348) cum Carolo IV Romanorum rege foedus pacis statuit, in quo foedere inclusus erit noster nepos Bolko dux Swidnicensis et promittit Carolum auxiliare contra hostes rego Hungariae excepto (p. 622. Nº 869)

Carolus IV Romanorum et Bohemiae rex (Pragae VII Idus Aprilis (7 April) 1348 declarat quod episcopatus olomucensis marchionatus Moraviae et ducatus Opaviae sint feuda coronae et Regni Bohemiae et quod Ottokar (quondam) Bohemiae rex (ducatum vel principatum Opavien-sem creavit de novo dividendo terram Moraviae quem principatum patri praesentis Nicolai ducis opavien. donavit. (p. 564. Nº 735. – Pelzel K. Karl IV Urkundenbuch p. 159 Nº 160)

naumentatis lapidibus (Steffaten-mäy)

Fridericus I imperator (XV Calend. Februar. 1157) Wladislao duci Bohemiae portandi coronam auream certis diebus et percipiendi tributum ex Polonia facultatem concedit. (Cod. Mor. I p. 263 Nº 291) – Confirmatio per Carolum IV Rom. reg. Pragae 7 April 1348.

Carolus IV (Pragae VII Idus April. 1348) fundat Universitatem studiorum Pragae ad normam Parisiensis et Bononiensis (Monumenta historica Univers. Carolo Ferdinandeae Pragensis 1834 Tom II p. 223. Nº 2) – Schnabel: Geschichte der jurid. Fakultät. In Prag. 1827. I. Abt. p. 31)

Bischoff: Deutsches Recht in Olmütz. 1855

1348 ludus taxillorum (Würfelspiel) et lustrum vulgo Kegelwerfen za Kazany w Zglau przez rade miejską

Carolus IV Roman. et Bohem. Rex (Pragae XV Calend. Septembr. 1347) in praesentia archiepiscopi pragensis, episcoporum olomucensis vratislaviensis et Luthomuschelicnsis ducum Joannis Carinthiae, Nicolai Opaviae et Ratiboriae, Bolconis Opulensis, Wenceslai Meziae, Boltconis Meziae Casimiri teschinensis, Henrici Zagarensis et Joannis Meziae ducum (p. 530 – Nº 719)

Carolus de Sternberk (In Kozla VI Nonas Martii 1347 (d. 2 martii) cum Wladislao duce Buthomicensi et Cozlensi init contractum et unionem ratione desponsationis et copulationis suae filiae Margarethae principi Bolkoni filio ejusdem Wladislai ducis Buthomicensis qui pro dotalitio alias Wyeno uxori suae Margarethae bo marc. annui census in villa Zakerau in terra Cozlensi inscribit. (Sommersberg I p. 885 Nº 113)

Clemens VI papa (Avinione II Nonas Januarii (d. 4 januar.) Consulticatus Anno 5to (1347!) archiepiscopo Gnesnensi concedit facultatem impetrandi dispensationem Semonico duci Masoviae qui Eufamiam natam Nicolai ducis Opaviae tertio et quarto consanguineitatis gradu sibi affinem olim duxit in uxorem. (p. 518 Nº 692)

Clemens VI papa (Avinione VIII Kalas Septembr. (d. 3 Sept.) Anno 5to 1346 episcopo Caminensi, praeposito olomucensi et decano S. Crucis Wratislaviensi injungit ut tueantur episcopum lubucensem contra quem nonnulla civitates ejus diocesis rebelaverunt et ei injurias inferunt (p. 799 Nº 695) et nonnulli Archiepiscopi, episcopi duces, comites barones milites et laici occupaverunt possessiones episcopi lubuc.

Nicolaus Herzog und Fürst von Slezien Herr zu Munsterberg verpfändet dem Heinrich von Haugwitz die Stadt Frankenstein und das Kloster zu Kamenz. (Dat. Munsterberg am S. Marien Magdalen. Abend (21 Juli) 1346) (pag. 492 Nº 669)

Conradus dux Slesiae et dominus Olsnicensis (Wratislaviae fer. 6a. ante festum Assumptionis b. Mariae V. 12 Augusti 1345) propter necessitatem ratione captivitatis et perditionem equorum et armorum nostrorum hominum quae nobis per homines regis Cracoviae sunt illata vendidimus Joanni regi Bohemiae mediam partem civitatum Gor, Stynaviae, Coeben, et totam in Vrovenstat. — Praesentibus Wladislao Buthumensi et Nicolao opaviensi et ratiboriensi ducibus (Ja 748 p. 616)

Carolus primogenitus regis Bohemie marchio moraviae (In campis inter Vreinstat et Sadissaviam in festo beatorum Petri et Pauli Apost. 29 Junii 1349) promittit Burcher. do burggravio Maideburgensi; Poloni de Czastolowic. et Berefrio de Mezeřič nec non omnibus fociis ad nostra fervitia contra regem Cracovie procedentibus omnia damna et expensas refarcire. (p. 446 Nº 612)

Codex diplomaticus et epistolaris moraviae herausgegeben von P. Ritter v. Chlumecky redigirt von Joseph Chytil VII Bandes (1334–1349) II Abtheilung (Zwy. 56–88) Brünn 1860 (p. 441–700)

Codex diplomaticus Hungariae
ecclesiasticus

Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac (od r. 104-1440)
civilis studio et opera Georgii Fejér bibliothecarii
regii. Budae, typis Universitatis, 1829-1844. 8vo
X Volumina in 40 Partibus et 3 Volumina (Indices). (Druk. w 72 exempl.) 650 fl. C.W. (100 Mark)

(Volumen)
Tomus I. ppg. 490. 6. (od r. 104-1094) I
" II " 464 (od r. 1095-1205) II
" III. (Volumen) I. ppg. 480. . . . . III. 1.2.
" " " II " 495.
" IV " I " 480. (od r. 1235-1247) . . . . IV. 1.2.3.
" " " II " 528. (od r. 1248-1259)
" " " III " 560. (od r. 1260-1269)
" V " I " 328. (od r. 1270-1272 i dodatki) . . V. 1.2.3.
" " " II " 608. (od r. 1273-1279)
" " " III " 520. (od r. 1280-1290)
" VI " I " 400. (od r. 1291-1295) . . . . VI. 1.2.
" " " II " 416. (od r. 1296-1303)
" VII " I " 368. (Dopełnienia do r. 1256) . . . VII. 1.2.3.4.5.
" " " II " 378. (Dopełn. do r. 1300 - Kalendarz - Spis osób
monety
" " " III " 228.
" " " IV " 4. 290.
" " " V " XII. 639.

VIII. 1.2.3.4.5.6. 7(2)	Tomus VIII	Volumen I (ed. a. 1832)	pppg.	626	(od r. 1301–1316)
	" "	II	"	638	(od r. 1317–1325)
	" "	III	"	768	(od r. 1325–1334)
	" "	IV	"	671	(od r. 1335–1342)
	" "	V	"	VIII. 319	
	" "	VI	"	IV. 210.	
	" IX	" I (ed. 1833)	"	810	(od r. 1342–1350)
IX. 1.2.3.4.5.6.7.8.9.	"	" II	"	XLII. 760	(od r. 1351–1358)
	" "	" III (ed. 1834)	"	LXII. 692	(od r. 1359–1366)
	" "	" IV	"	LXXIV. 686	(od r. 1367–1374)
	" "	" V (zabrakuje)	"	XXXIV. 654.2	(od r. 1375–1382)
(dot[ ] czytane)	" "	" VI (i mereteln)			
	" "	" VII	"	XXXIV. 749.	
	" X	" I	"	XIV. 759.	
X. 1.2.3.4.5.6.7.8.	" "	" II	"	LIV. 832.	
	" "	" III	"	IV. 340.	
	" "	" IV	"	XII. 874.	
	" "	" V	"	XVII. 878	
	" "	" VI	"	985.	
	" "	" VII	"	928.	
	" "	" VIII (Supplementum)	"	688.	
	" "	"	"	678.2.	
XI.	" XI.	—			

Index Codicis diplomatici. Volumen I (Stirpis Arpad. aetas; ed. 1829 1829)
(Specimen – Series chronologica – Decretum dracae II) ppg. LVI. 250. 24.

" " " " II " 383. 87.

" " " " III " XVI. 463.

Fejer G.: Autentia et vis probandi Diplomatum. In Codicis diplomatici coroniden adjecit. Budae, typ. Univ. 1838. 8vo str. 208.

(niektórzy rachują tego Codexu: XI Volumina (Tomi in 40 Partibus Voluminibus) – 3 Volumina Indices et 5 Supplementum 8 Vol. Supplem 8 Vol. Budae 1826–1842)

Knauz F.: Georgii Fejér Codex diplomaticus Hungariae. Tabula chronologica. Budae 1862.

Czinár Jos. Index alphabeticus Codicis diplomatici per G. Fejér editi. Pesthini 1866.

Fejér Georg: Dissertationes in res Hungariae veteris historico criticae. Budae, typ. Univ. 1837. 8vo pg. 180.

" " De baronibus et proceribus regni Hungariae Budae, typ. Univ. 1843. 8vo pg. 40.

" " De comitatibus regni Hungariae. Budae, typ. Univ. 1843. 8vo ppg. 46.

" " Genus, incunabula et virtus Joannis Corvini de Hunyad, regni Hung. gubernatoris, argumentis criticis illustrata. Budae typ. Univ. 1844. 8vo ppg. 340.

} Supplementa ad Codicem.

Pray Georg.: Syntagma historicum de sigillis regum et reginarum Hungariae pluribusque aliis. Cum XVI tab. aeri inis. Budae typ. Univ. 1805. 4to ppg. 161.

Hajnik Paulus: Historia juris hungarici a tempore S. Stephani ad Franciscum I in tabellis distributa. Budae, typ. Univ. 1807–1808. fol. Pars I in 13 tabellis. ppg. 31. – Pars II in 10 tab. ppg. 23 – Pars III in 12 tab. pp. 44.

Schwartner Martinus: De Fultetus per Hungariam quondam obviis. Budae, typ. Univ. 1815. 8vo ppg. 206.

Chronicon Hungarorum Posoniense e Cod. Ms. nunc primum editum (a Franc. Toldy). Budae, typ. Univ. 1852. fol. pg. XX. 55. (Schedel 1931)

Rupp Jakab: Magyarország ekkorig [illegible] ismeretes pénzei (Latin-magyar.) Budan 1846. 4o pp IV. 176. tabl. XII – XXVI.

Wenzel G. Codex diplomaticus Arpadianus continuatus. –
Arpádkori uj okmánytár. Tom 1–12

Fejér G. Supplementa Codicis diplomatici Hungariae
8 Vol. – elejmnjé:

– Genus, incunabula et vita J. Corvini de Hunyad argum. crit. illustr.
– Croatiae ac Slavoniae cum regno Hungariae nexus et relationes.
– Pray Commentari histor. de Bosniae Serviae ac Bulgariae tum Valachiae,
Moldaviae ac Bessarabiae cum regno Hungariae nexu. Edid. diplomat. aucl. G. Fejer.
– Dissertat. in res Hungariae vet. hist. crit.
– De peregrinis nominibus Magyarorum avitar. vetium indiciis
– Reflexiones in scriptores novos rer. veter. Hungaricar. hist. crit.
– Decretum originale Andreae II. quo regnum Hung. constituita. 1222.
– De avitis Magyarorum ac Chuborum fasonumque Hungariae accola-
rum sedibus et initiis.

Fejér Georgius ur. 1766 w Kesthely (comit. Zala) prof. teologii
i bibliotekarz uniwers. w Peszcie † 2 lipca 1851. w Peszcie.

Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis Studio et opera Georgii Fejér bibliothecarii regii. Budae typo. Universit. 1829. 8° T. I (r. 104–1094) II. (do r. 1205) III. 1 (do r. 12..) III. 2 (do r. 1235) [wyd r. 1832
IV. 1. (do r. 1247) IV. 2 (do r. 1259) IV. 3. (do r. 1264) V. 1. (do r. 1272 i dodatki) V. 2. (do r. 1279
V. 3 (do r. 1290) VI. 1. (do r. 1295) VI. 2 (do r. 1303) VII. 1 (Dopełnienia do r. 1256) VII. 2 Dopełnienia do 1301 Kalendarz śmierci)

Węgierski kraj zamieszkiwali: I) Pannoni pokonani od cesarzowej: Oktawiana. Tiberiusza, Augusta przyjęli religią chrześcijańską i mieli swego biskupa (provinciae Pannoniae episcopus) w Sremie czyli Syrmij. II) Hunni z nadgranicz perskich wpadli do Europy i r. 377 zagarnęli rzymskie państwo w Pannonii. wypędzeni r. 455. III) Gotowie za cesarza Aureliana zagarnęli Dacyją i część Pannonij, w połowie VI wieku ustąpić musieli. III) Awarowie z gór Altajskich r. 557 wpadli do Węgier i zniszczyli biskupstwa sirmijskie i lauriackie; Karol wielki ich pokonał. IV) Chrobati równocześnie z Awarami przybyli z rzędu sławiańskiego zajęli Dalmacyją, okolicę nad Drawą i Koruta[illegible]ja pokonani od Frankońskich cesarzy. V) Bulgarowie z nad Wolgi przybyli do Francyj, Niezgi aż po rzekę Cissę sąsiadowali z Grekami. VI) Sławianie przez karpaty wpadłszy zajęli okolicę między rzekami Morawą, Granem i Cissą zwaną ich Maraha-renses, utworzyli państwo wielkomorawskie sławne pod Świętopełkiem. VII) Węgrzy zwani od Rusi: Ugri, od Greków Turcae od Zefów Mazari, sami zaś Magyary rzędu fińskiego obiedli najprzód koło Kaukazu nad Wolgą (Etel) i Uralem (Jaik) rzekami. z kąd r. 884 pod wodzem Almus zaszli przebywali państwo Chazarów i ruskie. Od cesarza Arnolfa r. 892–893 wezwani do pomocy przeciw Świętopełkowi rozpuszczali swe zagony aż do Bawaryi; a po śmierci Świętopełka zajęli kraj wielko-morawski pod wodzem swym Arpadem roku 900.

Zwonimir alias Demetrius Croatiae rex a. 1076
S. Stefan król węgierski kanonizowany r. 1083.

VIII. 1 (od 1301–1316)
VIII. 2 (1317–1325
VIII. 3 (1325–1334)
VIII. 4 (1335–1342)
brak
IX. 1. (1349) 2. 3. 4/5.
X. 1. 2 (1393 + 1400)
3. 4. 5. 6. 7. 8.

r. 895 Arpad z Węgrami wkracza do Węgier
r. 898 Kłótnie i rozterki między synami Świętopełka wiel. Komorawskiego
r. 000 987 Bolesław chrobry zaślubia Judytę córkę Gejzy
r. 1000 Stefan I otrzymuje z Rzymu korony dla Polski przesłane.
r. 1010 św. Swirad koło Nitry
r. 1048 Bela Wojciechowicz z Węgier do Polski wraca nazad

I. Katona: Stephani
Primi duces (884-1000.
S. I -1046.
„ II - 1094.
„ III — 1161
„ IV — 1205
„ V — 1242
„ VI — 1301.

Stirpis mixtae
Tom I ordine VIII. 1301-1331
II „ IX — 1350.
III „ X — 1387
~~Sigismundus~~ ~~1387~~
~~Albertus~~ ~~1437~~
~~Ladislaus~~ ~~1457~~
IV „ XI — 1409.
V „ XII — 1439.
VI „ XIII — 1457.
VII „ XIV — 1464.
VIII „ XV — 1475.
IX „ XVI — 1490
X „ XVII — 1495
XI „ XVIII — 1516
XII „ XIX — 1526
Stirpis Austriacae
I „ XX — 1540
II „ XXI — 1550
III „ XXII — 1557
IV „ XXIII — 1564
V „ XXIV. — 1567
VI „ XXV — 1596.
VII „ XXVI — 1594.
VIII „ XXVII — 1600
IX „ XXVIII — 1608
X „ XXIX — 1618.
XI „ XXX — 1622
XII „ XXXI — 1637
XIII „ XXXII — 1657
XIV „ XXXIII — 1671
XV „ XXXIV — 1682
XVI „ XXXV — 1696
XVII „ XXXVI — 1703
XVIII „ XXXVII — 1711
XIX „ XXXVIII — 1740
XX „ XXXIX — 1780
XXI „ XL — 1792
XXII „ XLI — 1800
XXIII „ XLII — 1810

R. 1158 Geyza II król węgier. w przywileju dla klasztoru benedyktynów: kiego u stop góry Montis ferrei na prośbę Gaufreda opata potwierdza dawniejsze przywileje mianowicie pochowanego tamże księcia Ducis Ja: rosłaus który klasztorowi darował wsie maney, (Rex Belfa Kulad: nerja Sedwerin i Wo w Węgrach (Katona T. III)

R. 1170. Stephanus rex eximit Jobbagiones monasterii S. Stephani de Alba cruciferorum quia „terras arabiles, aut sylvas praeter areas ac fundos domorum non habeant." (II 184)

R. 1171. Stephanus rex Hung. „Godefrido et Alberto confirmat villam Luchman, Geroth in terra Coronensi „ nobiles Godefridus et Albertus hospites Teutonici relicta terra natalis patriae regnante glorioso rege Geysa Regnum Hungaricae ad vocationem eius honorabiliter sunt ingressi" quibus eas villas Geysa donavit (II. 184)

R. 1184 Bela III rex Hung. „Rex Ungariae de reditu monetae suae habet 60000 marcas per annum, idem habet de pedagiis et parsa: quis et mercatis seu foris quae omnia sua sunt 30000 marcarum, idem habet de sua tertia parte de 72 comitibus cuis de reditu annuo 25 milia marcarum, Idem habet de duae Sclavonie per annum 10000 marcas; unusquisque comitum 72 semel in anno regem Un: garicae prouvrat et antequam de mensa surgat dona dat munus 100 marcarum et aliquis eorum 200 marcas, in quibus (pro) sumitur summa solius regis larga computatione 10000 marcarum. Et praeter haec dona regina et filiorum regis magna in argento seu panni, serico et equis. Et praeter haec tricesima Populus terra regi fauit victum plenarium." (II. 218)
: E codice regio parisiensi № 6238:

R. 1186 Bela III R. H. munit Jobagyonum (praedialistarum, Knie: cie ?) de Vayka libertatem contra Jobum archiepiscopum Strigoniensem Z czego widać iż ci Jobbagyones Castri byli wolni: mniejsi posiadacze: gdy nasze prawa militares?) (II p. 228)

R. 1189 Gregorius de Sancto Apostolo S. Mariae in Portica diaconus cardinalis Apostolicae sedis legatus in Hungaria „omnes Flandrenses" in deserto Ultrasylvanico per Geysam II locatos fuisse praepositu: rae Cibiniensi subjectos testatur (II p. 250)

R. 1190 Bela III rex Hung. recenset libertates cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis conatae; między innemi na każuje aby włościanie

mieszkańcy. barc, nobilis, servient regius, castrensis, hospes, liberhono, servus, saracenus, Schiavus, rusticus, ebes, Christianus plaulidzie
ritani de omni fruguum genere: tritico, siligine, ordeo, avena, milio
de vineis vino, molendinis, armentis equorum, ovis et hoedis, porcis,
apum asseribus, galinis cum tubentellaribus denariis plenius persolven:
is – Kopistowi (II p. 255) Item nec comes palatinus vicesimam nec
comes parochianus centesimam in decimis ecclesiarum omnium habere
debeat

R. 1191. Celestinus III papa ecclesiam Teutonicorum Ultrasilvanorum"
privilegio munit (II p. 276) Hinc „Nova domus Theutonicorum
in Borza ultra montes Sirium in episcopatu Transylvaniae sita" a.
anno pontificatus Honorii II coepit fieri Romanae fidei confinalis. (II 282)

R. 1199 Innocentius III papa abbatem Sirien. wyznacza komi:
sarzem do sprawy Abbatis de Földvar contra Episcopum Quin:
que ecclesiensem (II p. 353)

R. 1202. Emericus rex Hung. „fideli Zoubagioni nostro Bene:
dicto Nagywodae" villam Martini confert. (II 395)

R. 1203. Gregorius tituli S. Vitalis presbyter cardinal. legatus Apost.
ad ~~Ha~~ Hungariam et Rutheniam (dla unij)

III t. 1. p. 114. wydał to już r. 1206 wyjątek z przywilejów tytułu Galiciae nadawanego

R. 1212. Andreas II rex Hungariae Dalmatiae, Serviae Galliciae Lodo:
meriaeque Rex fratribus S. Sepulchri confert terram qua Frigidus
fons vocatur, montem Mociar Majale et sylvam ibidem quae circum
datur versus ~~&~~ Phenel – Lolok, Lednik, Scomlos – Polok, Csepest,
Zepla. (zapis dla klasztoru Michowitów w Lanieki) III. i. pag. 114.

jest w Karpatach wiązu r. II p. 183.

R. 1214. Andreas II rex Hung. ab Innocentio III papa petit ut filium suum
Colomanum in regem Galliciae Joannes archiepiscopus Strigoniensis
coronare posset. „Noverit igitur sanctitas vestra quod Galiciae principes
„et populus nostrae ditioni subjecti humiliter a nobis postularent. ut
„filium nostrum Colomanum ipsis in regem praeficeremus, in unitate
„et obedientia sanctae Romanae ecclesiae perseveraturis in posterum,
„salvo tamen eo, quod fas illis sit a ritu proprio graecanico[2] non
„recedere" III. i pag. 112-167 Raynaldi T. XIII ad a. 1214 nr 8 – Katona Hist. t. V p 209)
(Theiner Hung. – cur. I nr 1.) prosi papieża aby arcyb. Strigon. odebrał od
syna Kolomana przy Koronacyi Jurramentum obedientiae i dowodu oraz Andrzej
że ma zamiar udać się do Jerozolimy.

Zwaywoiae

A. 1221. Andreas II rex Hung. villas quas Emericus rex Benedicto I duci filio Korlath propter eximia strenuitatis opera conceserat post mortem Emerici regis autem Andreas II huic Benedicto ipso in exilium relegato bona advenit, sed quia bona illa obtinuit pro dote uxoris ejus dominae Sota quae cum sororibus nostra Constantia regina venit in Hungariam et quam a. 1202 copulavit filio eadem bona uxori restituit. (III. 1. p. 317)

1222 falsarius qui injuriose terram vendi et dari procurassent cum clavibus capiti super faties eorum cremari fecimus (III. 1)

1222. Andreas II rex Hung. libertates nobilium a S. Stephano concessas, confirmat „Comites parochitani (może to Kasztelani?) praedia servientium non „discutiant nisi causa monetarum et decimarum ... fures et latrones „biloci (?) regales discutiant ad pedes tamen ejusdem comitis ... Si rex exercitum extra regnum ducere voluerit, servientes cum ipso ire non teneantur „nisi pro pecunia ejusdem ... si vero ex adversa parte exercitus veniat „super regnum omnes ... ire teneantur .. Si extra regnum cum exercitu „iverimus omnes qui comitatus habent vel pecuniam nostram nobiscum „ire teneantur. Palatinus omnes homines regni indifferenter discutiat „sed causam nobilium quae ad peritionem capitis petitur sine consilio „Regis terminare non possit. Si jobagio habens honorem in exercitu „fuerit mortuus, ejus filius vel frater congruo honore sit donandus. „Jobagiones ita sequantur curiam ut pauperes per eos non opprimantur „Nova moneta nostra per annum observetur a Paschia ad Paschia. „Marburinae juxta consuetudinem a Colomano rege constitutam „solvantur" (III 1. pag. 374–379)

1222 Papież Honoriusz pisze do biskupów węgier. z Rzymu V. Calend. Junii iż król Andrzej II wracając z ziemi św. w Grecyi cesarzowi Laskarisowi „fidem dedit" iż syn jego Bela pojmie gdy dorośnie za żonę córkę jego teraz zaś gdy Bela dorósł (cum ad nubertatem venerit); gdy zamyślił od mienić pozwala skasować to małżeństwo czyli ślub i inna pojmować (III. 1. pag. 384) – Żonę Andrzej II zaślubił w Konstantynopolu r. 1218 synowi swemu jeszcze młodemu gdy Bela dorósł sprzyczył sobie tę żonę r. 1222 i chciał się z nią rozwieść i pisał o to do Rzymu list rzekomo biskupi węgierscy. Ta Maria była córką Komnena Teodora Lascarisa cesarza greckiego i Anny, a matką S. Kunegundy

Ten rozkaz ojca Andrzeja II Bela który miał do Sutryi z żoną i

1224 Blasi et Bisseni (w siedmiogrodzie - ta to Wołochy

1224. Hospites 10 denarios debent dare pro marburinis (przywilej Beli IV w Dalmacji)

1224. Jacobus episcopus nitriensis fundat [illegible] ad honorem b. Benedicti martyris et in spelunca quod vulgo Szkalka dicitur, „ubi etiam sanguis „ejusdem martyris in pariete spelunce esse dinoscitur" fundat abbatiam Benedictinis et donat illac terram Ugyar (quam mogor jam dudum ecclesie nitriensi donavit cum servis et cum duabus vineis in Nitra cum vinitoribus) Katona T. V. p. 448.

(obagione) r. 1224 tyle co wybranicy, wojci, soltysi, szlachta zagrona niepiego rzeda)

XV.

1222 (Honorius III papa Andreae II regi Hung.) „Super ea parte tua fuit propositum coram nobis quod cum dudum Colomannus (II) rex (weiney) „ natu tuo secundo genito ad regnum Galetiae sibi datum per venerabilem fratrem nostrum archiepiscopum auctoritate sedis apostolicae coronato in regem filiam nobilis viri — ducis Poloniae matrimonialiter copulasses tam a te quam ab ipso duce corporali juramento praestito quod reuter vestrum dissolvi hujusmodi matrimonium procuraret, quin immo regem praedictum in obtinendo regnum ipsum defenderetis toto vitae vestrae tempore: casu funesto accidit regem ipsum cum uxore sua et pluribus aliis viris nobilibus a tuis hostibus captivari et tandiu extra regnum ipsum manupatos custodiae detineri, donec necessitati compulsus quum ipsos aliter liberare non posses juramento praestito promisisti quod et (Andreae) filio tuo tertio genito concederis ipsi regnum profatum filiam nobilis viri Miszlaui matrimonialiter copulares, super quo utique apostolicae sedis provisionis suffragium postulasti. (zapiej na to nie pozwala, bo [illegible] stoi) datum Laterani VI Kal. Febr. Pontif. A° 6° III i. p. 355.-357 (Hungar. fasc. I N° 65 p. 32-33)

Honorius papa Andream regem a juramento regnum Galliae Colomanno filio suo debitum ac tertio genitum Andream transferendi non item a sponsalibus cum filia Miscislai contractis eum solvit.

jest w naruszewicza T. IV ff 183 i w Kraju

Papież Honoriusz II (confirmo) przesyła list (illustri) do króla węgierskiego Andrzeja (Cum te ficut charissimum in Christo filium nostrum diligamus in Domino charitate, dubitare nolumus quin preces et petitiones tuas exaudire libenter velimus, quantum cum Domino et apostolica sedis auctoritate possumus honestate. Nuper enim ea parte tua fuit... (episcopi Geurienses)

1225 in Bosnia haeretici Patareni

1225 Papież Honoriusz III pisze do Andrzeja II Króla węg. „audivimus quod „Saraceni per dissimulationem vestram multa in partibus vestris habeant „mancipia christiana quae cum emant libere quando volunt pro ar„bitrio suo dominantur eisdem .... nonnulli Christiani fronte se transferen„tes ad ipsos et eorum ritus sectantes Saracenos se publice profitentur

III. 2. pag. 49.

1225 między świadkami na dworze Króla Andrzeja II Gyula palatinus et comes Scepusiensis. (+ 1228 Jula comes Supruniensis) może Bła? Scepusiensis?

1226 (palatin tale Calend. August. Colomannus Dei gratia Ruthenorum Rex et Dux Dalmatiae atque Croatiae (więc po Beli r. 1226 objął Slavonię i Dalmację nie wrócił z Węgier) ob requiem animae nostrae matris Gertrudae reginae locum Dríd ecclesiae Scepusiensi confert. (III. 2. p. 90)

Katona Arpad V. p. 489.

1227 Joannes alteriori sirmii dominus natus nobilis Margaritae quondam imperatricis constantinopolitanae.

1226 Bort (Borić) dux Cumanorum ochrzczony

1230 Andreas II Rex Hung. „hospitibus Teutonicis de Zathmar Nemethi „juxta fluvium Zamos residentibus qui se dicebant in fide dominae „Reginae Kiyslae ad Hungariam convenisse" talem decimus liber tatem quod more Saxonum villicus ipsorum armatus cum quatuor personis sagittariis nobiscum exercituare teneatur .. constituendi Majorem villae (wojt) qui deprehensos in furto latrocinio homicidio judicabit — nobis ad villam eorum accedentibus prandium et coenam administrant III. 2. p. 210

1231 Colomannus Dei grat. Ruthenorum rex et Sclavoniae dux

III. 2. p. 231.

1231. Anna uxor Bors comitis wylicza w swym testamencie i daruje siostrze swej de indumentis clamydem coloris flavi et tunicam foratem cum pellibus variis; tunicam et clamydem nigri coloris — siostrzeńcy swej: tunicale de scarlato lorata de pellibus variis et pallium super tunicale et delinctam scarleto brunato similiter lorata et pelicium de exameto foratum cum fimbriato (cingulo?) et omnia pepla mea et duas vittas unam clauratam et unam simpliciem et omnes peciae meae et tres peciae mensalium simplicium pro familia sua et

III. 2. p. 250.

quinque manutergia zadia. omnes camisias meas, purpura bunbachia pro: punita, unum cingulum argenteum deauratum et unum annulum cum lapi: de balaxa paratum .... fratribus praedicatoribus magnum tapetem qui est de Grecia. (Strigonii 1231) III. 2. pag. 269.

1232 Judaeus Teha comes vendit Symoni Hl. Stephano comiti villam Bessenen quam pater ejus a liberalitate regia possederat III. 2. p. 271.

1231. episcopi Albae et Corundusii episcopi Bulgarorum nulli nisi pontifici romano subjecti ab unitate Romanae ecclesiae recesserunt. III. 2. pag. 276.

1232. Colomanus D. G. rex Ruthenorum et dux Sclavoniae III. 2. p. 286.

1232 Jacobus electus episcopus praenestinus legatus papae Gregorii IX in Hungaria

1233. Argentum quod per solvetur erit in bonis frisaticis vel in argento cujus decima pars comburetur: praeda vero salium pro quolibet tymino salium aquaticorum 8 marcae; pro salibus vero terrestribus: una marca pro centum quanis Privilegium Andreae II reg. Hung. (vero Hungar) — Dabimus autem litteras patentes, super salibus infra viginti quinque dies postquam redierimus de Russia" Anno 1233 d. 12. Augusti in silva Bereg. III. 2. p. 324.

1233 Bartholomaeus episcopus Vesprimensis separat Michaelem fratrem comitis Buzad ab uxore sua quia erat patris sui filia spiritualis (virka chrestna) III. 2. p. 331.

1233. Episcopus de Bosna in haeresim lapsus a nuncio a papa. et Nicol sclavus dux de Bosna haeresim abjuravit (Nikoslav?) (Ninoslav)

1233 Gyletius dux Symii III. 2. p. 366.

1233. Gregorius V papa V. Violam? Viduam? Viciam de Opal in protectio: nem sedis apostolicae recipit. Laterani III nonas Decembris. III 2. p. 373. Katona V. p. 664 (Theiner mon. Pol. I. p. 29 n. 49) (Regest. pont. Greg. V anni VII epist. 406) (moje to byla corka Nicolai ducis Bosniae Storegae podobnie Kolomanovi papezskij 1233 zaleal)

1233. Idem eundem Colomanum regem Ruthenorum et ducem Sclavoniae tenuis, ducisque Vidam et filium ejus Bertam et alia bona sua" ha: beat commendata et defendat. Laterani X Calend. Januarii 1233 III. 2. p. 373. Katona T. V p. 665 (Regest ep. do Violi odnosi bozie to tyczy Abi: Stephani ep. 410. to mylnie Fejes i Katona tyczy Grzymislawa)

1234. Gregorius X Ruthenos christianos in Cumanorum episcopatu Graecorum ritum tenentibus ad unionem per Belam regem compellit et subjici episcopo Cumanorum. III. 2. p. 393.

II. 2. 402. 1234. Andreas II rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriaeque rex ob exigentiam meritorum magistri Demetrii ... dapiferi ... filii nostri regis Colomanni, de genere Alba, qui a puericiae suae temporibus in servitiis ... tam nobis ... quam carissimo filio nostro Colomano exhibitis clarus emicuit ... quem ad preces ... primae conjugis nostrae ... eidem ... filio ... Colomanno regi ... in discipulum proficeremus et magistrum, nec non cum eundem filium nostrum obtento ex indulgentia sedis apostolicae diademate illustrem regem Galiciae ... faciemus coronari praefatum Demetrium in dapiferum instituentes eidem feamus adhaerere, qui etiam postquam Ruteni infidi cum unanimiter exinstincto valerato in excellentiae nostrae depressionem et saepe dicti filii nostri captivitatem seu mortem communiter inspirarent et hoc non semel vel bis sed multocies nefarie prime attemptarent saepe dictus magister Demetrius contra infidelium eius inter suos sodales viriliter et crudeliter potentique manu frequenter dimicans et decertans nulli secundus patuit"

donat ei terram (nescio) Pray pag. 144. — Fejér. III. 2. 405.

1234 Colomannus Rex et dux Sclavoniae hospitibus de magna villa Verőcze libertates confert. ... concesserit, si quis sine haeredibus decesserit potest libere pecuniam et omnia cuicunque voluerit dis ponere .. de qualibet porta villae tenentur persolvere 4 pondera cum statera et si plurimae sint mansiones in una curia. Villicus eorum cum vicinis villae justis eos judicabit; eligant unum magistrum villae quem confirmabimus; possunt eum propter crimina annuatim deponere. Neque equos neque currus qui porosz (porosz?) vocantur nec legationes debere nec victualia aliqua nisi una die pro munere nec victualia Bani quae Zolomoa vocantur dare tenentur. Concedimus autem hanc libertatem consensu et consilio omnium jobagionum nostrorum videlicet Judae Bani magistri Taverni corum, Nicolai Comitis de Zala etc. III. 2. pag. 412.

1234 Vitus episcopus cracov. ~~ecclesiae~~ comiti Theodoro cracov. palatino filio Joannis confert facultatem construendi ecclesiam in honorem s. Mariae in territorio ipsorius Lodomer, et ecclesiae huic decimas de nemoribus et fyliis quae exstirpari possunt donat. III. 2. pag. 416. Bardossy p. 13.

— — Sine anno. Andreas II rex hung Dominico Ruthero terram duorum aratrorum in libele (in Comit. Liptoviensi) donat

1223. Philippus palatinus comes de Scepus et Ujvar Joanni filio Uz et Lukachio filio Petri servientibus magistri Thomae proximi et castellani nostri de Scepus, exactionem decimorum personarum relaxat III. 2. pag. 480

1236 Asan Bulgariae rex byl unitą i pod papieżem r. 1238 odpadł zpstał schismatycus. 237. In Sede. Henricus dux Siles. confirmat emptionem villae Rogoznik (wyrąpnie) per comitem M. palatinum de Krakow a filiolo F. IV. 1 pag. 83. Bardossy p. 16.

1240 castellus = obwód, klucz dóbr.

1235 Bela IV pisze się w przywilejach: Rex Galliciae, Lodomeriae, Cumaniae) Dionisio filio Dyonisii magistro agazonum in praemium „meritorum Tapolchan confert „ dum contra Ruthenos a fidelitate „nobis debita se subtrahere molientes de mandato ... patris nostri.... „regis Andreae duximus exercitum ac sub castro Galliciae metati „fuissemus castra nostra, memoratus Dionisius vigil ad praelia quem„dam militem egredientem e castro prenotato contra partem nos„tram subito conspexit, primusque lanceam vibrans in ipsum, „dejecit eundem in terram lethaliter vulneratum, qui et ibidem „vitam finivit. Postmodum etiam eadem expeditione durante ip„sum contra aciem adversam que circa Kuzmench curtem vi„delicet ducatus Galiciae fixerat castra sua transmisimus, „gerentes de ipsius probitate fiduciam specialem. ubi iunito cum „eisdem prelio et optata victoria quendam nobilem et nomi„natum militem Mathei nomine ad nos adduxit post conflictus „varios captivatum. Persistentibus denique nobis in expeditione

IV. 1. ~~rex~~ Aus Jarosł. 1235
~~p. 204 (240)~~ Aus
~~p. 393~~ 1245 (Petr. verst in Polon) Dela)
p. 396. 1245 Rus
p. 421. Klaus Lapin
p. 428 Vo
468 Koprzywnica
IV 2. 1257
IV 3. pozatu 1274

„memorata dum aciem bellatorum contra Lodomeriam direxemus
„ipsum pariter cum aliis baronibus nostris ducem et rectorem exercitus
„duximus praeficiendum, ubi castro Duchuchku viriliter expugnato
„habitatoribus ipsius pro parte captis et pro parte interemptis, bona
„ibidem reperta et immobilia quae non solum numero comprehendi
„sed et oculis notari non poterant nobis delulit in nostra dona-
„tiva militum convertenda. Denique dum temporum processu
„eundem .... contra Theutonicorum exercitum nostra ledentem
„confinia direxissemus .... militem Herlynigum .. filium
„Friderici domini de Pethovia ad nos adduxit ... captivatum. Abhinc etiam dum contra Danylam ducem Lodomeriae
„a debito fidelitatis se retrahentem et Galliciam nobis jam
„subjectam capere attemptantem, pariter cum inclito patre nostro exercitum duceremus et jam in expugnatione castri Yrikod essemus constituti, saepe dictus Dionysius dum ante
„alios, ut moris erat, se proeliis ardenter immiscere, ad capiendum castrum memoratum condescendere se aptaret, duo letalia
„vulnera per partem recepit adversam, et mortem vix evasit,
„torrentibus lapidum e castro jaculatorum in ipsum graviter lapidatus“ ..... in recompensationem possessionem Tupulchan cum villis Saarnuk Ylonch et Ruchyd ... duximus ei conferendam (in comitatu Nitriensi) IV. 1 pag. 21.

1240 Sexto Idus Februar. Colomannus Dei gratia Rex Ruthenorum et dux totius Sclavoniae Demetrio de genere Aba Didascalo et dapiferorum suorum magistro terram Necocha donat.

...„pater noster Andreas ... rex Hungariae obtento ex indulgentia sedis apostolicae diademate in regem Galiciae feliciter
„nos unctum fecisset inclite coronari praefatum Demetrium magistrum“ (de genere Aba didascalum et magistrum Colomani a pueritie temporibus) „tanquam fidelem expertissimum in dapiferum nobis
„instituens et in alios baronatus majores extollens, nobis dulciter
„fecit adhaerere, quicquam postquam infidi Ruteni unanimiter

„ex instinctu federato in excellentiae carissimi patris nostri de-
„pressionem et nostri captivitatem seu mortem communiter con-
„spirassent, et haec non semel vel bis sed multotiens nefan-
„dissime ac crudeliter attentarent, sacpedictus magister Deme-
„trius contra infidelium acies inter suos vasales viriliter ac
„crudeliter potentique manu frequenter dimicans ac decertans
„nulli secundus patuit .... In quodam conflictu a Rutenis
„tam ipse quam fratres sui Micula videlicet et bonae me-
„moriae et Ladislaus frater ejusdem captivitati cum magnis
„vulneribus diu in Lodomeria inferrati et aliis poenis difficilius
„anxiati, per plurima tempora fuerunt detenti et atrociter crucia-
„ti; cujus etiam frater uterinus nomine Abba cum aliis suis
„consanguineis Thoma, filio Janus, et Joanne consanguineo
„suo ex parte matris et Juda filio Othonis, Mathia filio Vid,
„et Moys filio Pere ibidem interiit, nec non et alii quam
„plures. Non solum illa sed etiam aliis vicibus de suis vasa-
„libus multi bello interierunt, rerumque suarum aliarum,
„equorum et armorum magnarumque expensarum in re-
„demptionibus hominum captivorum, quam magna damna
„sit perpetuus, vix possumus sufficienter aliquis enarrare."

1245 Bela II. rex Hung. Bulgariae de terra patr. Ladislaus filius
ionya accedens nobis mortem patris sui praediti et fratris
sui Gyurke qui in praelio nostro cum duce Austriae friderico
ante novam civitatem habito.. ex gladiis praeliantes corru-
erent... possessiones Gurg filii Chak jure hereditario
sibi debitas et cedentes in partibus transilvanis „quas pos-
„sessiones per litteras primi Belae regis qui dum in par-
„tibus Lodomeriae propter Petrum qui nomen regis sibi poten-
„tia Hungariae adscripserat, pro tempore nanciscet, idemque
„Gurg ipsum regem Belam tam in dictis partibus Loloniae
„quam alibi ubique fideli secutus est famulatu et post quam

„in regni sui revestionem eidem praedictas possessiones suas
„et alias restituisset" .... nos eidem Ladislao restituimus
II. 1. p. 392. (Petrus Venetus usurpator)

1246 Bella IV Rex Hung. privilegium Laurentio magistro dicti
„primo quum adhuc in numero seu collegio domus nostrae ... nomen
„duceret gloriosum ... genero nostro Ratislao duci Galliciae in par-
„tes Russiae cum ceteris regni nostri magnatibus duximus
„transmittendum, qui sub castro Trosslo Ruthenis quam plurimis
„in perniciem ipsorum generi nostri exequentibus de eodem et arma-
„tam in expeditionem dirigentibus aciem .... ~~deae plae~~ se ob-
„jecit, ubi transfosso hostili lancea crure suo extitit letaliter
„vulneratus. Deinde cicatrice sui vulneris nondum obducta, quum
„Daniel Ruthenorum rex ad campestre prelium contra ipsum
„nostrum generum produxisset ... singulariter hostili se mimis-
„ens aciei, quendam de Russiae baronibus impulsu dejecit
„lanceali, quem supradictus gener noster fecit capite detrun-
„cari. In quo conflictu quum equus expeditii ducis generi nostri
„... fuisset interfectus idem magister Laurentius ... vitamque
„jam dicti ducis praeferens vitae suae, equum quo vehebatur
„eidem duci tradidit et se inter hostes confertissimos proruit,
„variis periculorum fluctibus involutum ..." (IV. 1 pag. 396.
Simon: Imago nov. Hung. Cap. XIII. - Katona Hist crit. tom
VI p. 83) Daniel był koronowany 1246
1246 Libellus historicus ~~Odo~~ fratris Joannis de Plano
Carpini ordinis fratrum minorum cum fratre Benedicto
ejusdem ordinis ab Innocentio IV ad Tartaros nuntii ablegati.
IV. 1 pag. 421-428. Tatary ogłi Jkromnia nili gotowane jagły
rano - Tartarorum dux Orda cuit in Polonia et Hungaria -
Bissermen erant Saraceni et loquebantur comanice - Ex Tar-
taris in Polonia et Hungaria plures interfecti. Et si non fugissent
„Hungari, exivissent Tartari de finibus eorum quia tunc habu-
„erunt timorem quod omnes fugere attentabant. Sed Bati va-
ginato gladio in faciem eis restitit dicens: nolite fugere,
quia si fugitis nullus evadet et si debemus mori moriamur omnes.

1245 Relatio de missione ad Tartaros ab Innocentio IV fratris Ascellini ordinis praedicatorum cum tribus aliis fratribus = Eodem tempore missus etiam fuit frater ordinis minor. Joannes de Plano-Carpini cumquibusdam aliis. Dein- „a summo pontifice mandatum ut omnia quae apud „eos erant diligenter scrutaretur acceperat tam ipse „quam frater Benedictus Polonus ejusdem ordinis qui fuae „tribulationis particeps et socius erat."

Pergentes ad regem Boemorum consuluit idem nobis ut per Poloniam et Russiam iter ageremus. Dominus Wasilico dux Russiae a duce Cracovia et episcopo atque baronibus pro nobis attente rogatus secum nos in terram suam duxit .... cum ... jussset episcopos nos venire, legimus ei literas domini papae monente eos ad sanctae matris unitatem redire .. sed quia dux Danieł frater Wasilicons praesens non erat quoniam ad Batu profectus erat, non potuerunt eo tempore finaliter respondere. Post haec Wasilico transmisit nos usque ad Kioviam ... cum uno serviente. Inde secundo die post festum Purificationis cepto itinere venimus ad villam Canonae quae sub Tartaris erat immediate; cujus praefectus dedit nobis equos et conductum usque ad aliam in qua Praefectus Michael duxit nos usque ad primam custodiam Tartarorum. conduximus nobiscum interpretem de Kyovia ... cum pervenimus ad Cumne ... erat ibi dux Jeroslaus de Susdal Russiae pluresque duces Kythaorum et Solangorum apud Batu. Inde venimus ad Kytay. Eodem tempore mortuus fuit Jeroslaus dux magnus Soldal (Suzdal), vocatus enim ad matrem imperatoris quasi pro honore mandumaret et bibisset de manu ipsius, in crastino ad hospitium rev est reversus infirmatus que, mortuus est post septem dies, tutumque corpus ejus miro & modo glaucum effectum est.

(= powrotem) per Ruſsiam, Poloniam et Bohemiam. Daniel et
„Wasilico frater ejus nos contra voluntatem nostram bene per octo
„dies retinuerant, medioque tempore inter se et cum episcopis caeteris
„probis viris super his quae locuti fueramus eisdem in processu nos-
„tro ad Tartaros consilium habentes, respondebant nobis dicentes
„quod dominum papam habere vellent in specialem Dominum et
„patrem, sanctamque romanam ecclesiam in dominam et magis-
„tram; confirmantes etiam omnia quae prius de hac materia
„per abbatem suum transmiserant. Et super hoc etiam nobis-
„cum ad dominum papam nuncios suos et litteras transmi-
„serunt." – Hakluyt's Collection of the early voyages.
London 1809. Vol I. p. 51–54. = IV. 1. pag 438.
(W tymże tomie Hakluyta jest i relacya Jana Karpina str. 24–
42 wiec ij Jano Karpin pisał razem z Benedyktem polakiem)

1247 Bela IV rex Hung. limites monasterii apud ecclesiam
S. Regirii de Bartpha prope Saros apud quam quidam fratres
de Koprovincza Cisterciensis ordinis commorant – distinguit
(filia Koprzywnickiego klasztoru) IV. 1. p. 468. – Wagner Diplom.
Comit. Saros pag. 513. Katona VI. p. 103.

1248. Bela IV Agrienſi eccleſiae terminos unum foſſatum sive foveam
valis fodiam liberam in Deszakna

1248 Bela IV eccleſiae b. Martini de Sepuſ terram Siszka – Cheszi
donat (przez Hernad Rudrugh)

1248 Nicolaus banus Bossenae bytunitą rymskim i nauczeił jęzdowij.

1248 Bela IV Rex Hung. „revolventes .... fidelis noſtri comitis Hfer-
Borti filii Bot comitis ... obsequia quae a tenera aetate sua in noſtra
curia exhibuit .. „hic quadam in Ruſsia vel magna porta
„Galliciae quae vocatur Hungarica nobis noſtrisque baronibus in
„expeditione praesentibus laudabiliter dimicavit. Dehinc etiam super
„fluvium Venisztur (Dniestr?) viriliter coram nobis pertransiit in conflictu
Reversus autem nobiscum in corpus Hungariae quum inualit Gens
Tartarorum ipse poſſeſſiones suas fratres et consanguineos suos re-
linquens nobiscum ad partes maritimas transivit i miesz kat w zamku
Elyz (Klisza) w wojnie przeciw Kliszu Ruſsiej rzdbył zamek Kuszugh –
nadaje mu wieś za zasługi poseſsionem Razna ultra Dravum in comitatu

Zakliensi (Kraj. reb.) koło zamku Cris. IV. 2. pag. 31.

1250 Bela IV Rex Hung. Stephano et Nicolao filiis Silac bani ... animadvertentes patris eorum (mortui) dilectem ... et quod idem in quodam exercitu nostro in Russia ab hostibus capitur et diversis cruciatibus interemtus diem miserabiliter clausit extremum .... terras Zyucha, Zoznucha in comitatu Trinchiniensi donat. IV. 2. p. 65 — Katona VI. p. 139.

1250 Stephanus filius Borich Bani na sprawę in capitulo de Lofega

1250 Innocenty IV pofyta dominikanów z Węgier ad provincias Thilot, Arbaniam et Bulgariam prope Hungariam, sitas in quibus episcopi sub Graecorum dominio constituti habitant, dla zaprowadzenia unii. IV. 2. p. 74.

1250 Bolesław cum Primislao Lanczicium Cracoviae recepit in protectionem. IV. 2. p. 78 — Bardowy p. 54.

1257 Bolesław ratam Zbbe habet Henrici duc. Silesiae sanitatem in Teutonensi districtu comiti Theodoro palat. Cracov. villas Locandi. II (2) sp. 90. pag. Bardowy p. 52. II. 2. p. 99 104

1257. Bela IV propter fidelia servitia Friderici, Bartholomaei et Guidonis comitum de Wegla filiorum Guidonis comitis professim tempore persecutionis tartaricae donationem de Wyrodol (per patrem nostrum Andream II) et donationem de Modorus (per avum nostrum Belam III) confirmat ea conditione quod in mari (robis) galea et navicula teneantur deservire et cum una barca (byli to Frangepani)

król Andrzej r. 1218 comitii Jerin do Frangepan darował obwód Kroacki Winodol: a Bela III około r. 1170 darował [illegible] Bartholomeo comitatum de Modrus (Risa filii Guidonis comitis Veglienses — Katona Arpad VI p. 148

1257 Bela IV Judaeis per Hungariam privilegia largitur (w sprawach pomiędzy żydami niewolno Chrześcianowi świadczyć, przysięga żyda w sprawie z Chrześcianem ważna, wszystko zastawiać wolno prócz naszych kościelnych, żydów pomiędzy sobą na sądzie kanclerz Królewski, kara Królewska za zabójstwo żyda pieniężna lub głowy, niewolno rzucać na szkołę żydowską, żydzi przysięgać mają na prawa Mojżesza zwane podale, kto pożwie dziecię żydowskie będzie jako złodziej karany, wolno po roku sprzedać żydowi jaut po okazaniu go, w sobotę niewolno żydów o fanty pozywać - IV. 2. p. 108 - Katona VI. p. 158.-164

1252 Innocentius IV Decimo VII Calend. Februar. episcopo Veglensi intimat quod abbati monasterii S. Nicolai de castro Mucha dedit licentiam in literis slavicis divina officia secundum ritum ecclesiae romanae celebrare. IV. 2. p. 125.

1252 Bonus et Strachota hereditatem Estiborj monasterio Cy-
. rycensi vendunt. Bardossy p. 58. Fejér. IV. 2. p. 150.

1252 Cracoviae in octava Corporis Christi Boleslaus pudicus
Petro abbati de Czyrzyc attribuit 100 marcas pro locandis
colonis juxta teutonicos. Bardossy p. 59-60. Fejér IV. 2 p. 151.

1257 Granice Ungrie: Russia, Comania, Prodnici ab oriente, Bul-
garia, Bosnia, Rasciae, isti sunt haeretici. Wdyplom. Beli 1254 Węgrze pisze
Rusiá Comania, Prodnici Bulgaria in magna parte nostro dominio antea
subjacebant.

1257. Anagniae III Non. Aug. Innocentius IV papa Salomeae
Colomanni regis viduae vitae quasdam [illegible] „vi... nobi-
„lem virum B. ducem Cracoviae et Sandom. germanum tuum
„contingat decedere sine prole" admonasterii opus ad dies
vitae retinere concedit. Wading T. III p. 355. Fejér IV. 2 p. 250.

1254 [illegible] Boleslaus dux Cracov. confirmat dona-
tionem monasterio Czyrzyc. per Clementem et Marcum
factam. Bardossi p. 67-68. Fejér. IV. p. 282

1255 „in bello contra Fridericum ducem Austriae et Styriae sub
nova civitate juxta fluvium Saar fuit, prout ex privilegio
patet Radzlaus dux Galliciae gener regis Belae IV
Fejér. IV. 2. p. 314

1255 Boleslaus dux Cracov. libertates monasterio Czy-
rzycensi confirmat. Bardossi p. 69. Fejér. IV. 2. p. 349.

1255 Cracov. XV Kal. Junii Boleslaus dux Cracov. interventu
germanae Joviae Salomeae „quondam Galliciae reginae" Hon-
oriae Christi libertates statui ecclesiastico confirmat. Bar-
dossy p. 75 – Eras Annales I p. 597 – Fejér IV. 2 p. 354.

~~IV 2 p. 380, 256 Jordano~~
~~Wegner.~~

~~472.~~

1256. Bela IV rex Hung. „cum comes Jordanus filius Bernoldi comitis
„de Scepus a primaevis pueritiae suae temporibus nobis gratum
„exhibuisset et servitium et sedulum famulatum, in legationibus
„nostris in Ruthenia et Polonia deferendis ac in convocatione
„populorum ad terram Scepus de circumjacentibus regnis et di-
„versis regionibus congregatorum"... eidem „sylvam nostram regalem
„in districtu Scepes ab utraque parte fluvii Lopad inter indagines
„regni nostri et inter confinia Poloniae et inter montes Scimia et
„alpes Tarczal existentem." donamus et in possessionem per Detricum filium
Vikon comitem de Scepus et per Albertum abbatem de Scepus introdu-
cimus. (Wagner Anal. I p. 134. IV. 2. p. 380. Katona Hr. nad VI p. 250.

była to wieś Toporcz

1257 stany województwie: dux, marchio, comes, episcopus, archiepiscopus, vicecomes, stuldacius (?), judex, exactor, magister tavernicorum, ndilef Jobbagionel, magister dapiferorum, pincernarum, centurio draconariorum de Kepul, magister agazonum, tavernicus Byl dworzanin!

Ut nomini et tavernici servili conditionis homines regales, comes falconariorum

1258 . Boleslaus dux Cracov. Kunegundi terram Sandecensem confert. In Corsin VI Non. Martii Bardosy p. 86. — Fejes. IV. 2. p. 443.

1257 Stephanus banus Sclavoniae et capitaneus Stiriae (syn Beli IV.?)

1257 duellum in armis et equis adjudicatum inter Comites

1259 Bela IV Germano de villa Comlous pro servitiis „in deferendis legationibus nostris ad Ruſciam ... donat... Katona VI p. 280.

1260 Bela IV hospitibus de Liptow in villam Liptowske congregatis et congregari volentibus donat eandem villam cujus meta incipit ab oriente arvulo Bralatin vadit inter fluvium Vagh et Leuza

1260 Ottocarus rex Bohemiae Papae notificat victoriam suam „gravis „belli quod adversus Belam et natum ejus Stephanum Ungariae reges „illustres et Danielem regem Russiae et filios ejus et caeteros Ru„thenos et Tartaros qui in auxilium venerant et Boleslaum Cracoviensem et Lozkonem juvenem Lansatie duces et innumeram „multitudinem inhumanorum hominum Cumanorum Ungarorum et „diversorum Sclavorum Siculorum quoque et Valachorum, Bezzen„norum (Cserugi?) et Ismaelitarum, schismaticorum etiam „utpote Graecorum, Bulgarorum, Rasiensium et Bosnensium „haereticorum geſorimus." IV. 3. p. 15. (Katona Arp. VI p. 314)

(ta batalia byst a 13 lipca 60 1260 po nad ne ka Moravą)

1263 magister Wyd filius Lethed de genere Gutkeled za zgubiona „librum bibliaticum monasterii de Chatar Klora judeo Tarcafris za 20 grzywien zastawił ~~capellano~~ oratori klasztorowi b. Adriani de Zala Dat z wioski in comitatu Simigiensi IV. 3. p. 179.

1265 Bela IV hospitibus de Bereny in comitatu Segerdiensi libertatem donat „ad plaustrum regis boves dare non tenentur nec in legatione aliqua debent ire nisi in legatione domini regis ad pacem dici unius debent dare semel in anno comiti de Szeguſd prandium et coenam et semel in anno regi munera dare tenentur et pabulum quod vulgo dicitur Vamzab ad Cibinium portare (osep) IV. 3. p. 202.

1265 Urbanus IV papa Romae XVII Cal. Aug. „quum charissima in Christo filia nostra Agna (Anna?) vidua soror sua t. j. (Beli IV ducissa r. 1264 zwie ~~pierwszy~~ w przywileju Galliciae ac de Boczna et de Mazo domina et dilecti filii Michael Agnes et Bela orphani conquestione monstrarent „ze im zabrał Stefan dobra IV. 3 p. 210. Katona Arpad II p. 413

1266. Bela IV civibus castri Grech juxta Zagrabiam libertates confert ... – Si hospes in aliquo districtu Hungariae spoliatus vel oppressus fuerit dominus terrae aestimata quantitate pecuniae vel ablata refundat aut homicidii poenam solvat juxta ducatus Sclavoniae consuetudinem (Cieszeńska ustawa miejska - Katona (V p. 460) IV. 3. p. 330.

1266 Bela IV rex Hung. Martinum cum fratre recognoscit nobiles, sicut in registro nostro jam dudum confecto "invenimus contineri" et terram Jordan dictam donat. IV. 3. p. 336.

1266 Jobbagiones Chanarricorum Reginae seu Jobbagiones exercituantes reginae Jobbagiones Castri (Szlachta chodzieżkowa polska villae militales obrońcy musieli grodu Kasztelana)

Udwornicy byli to Kasztelan – także dworzanie (Zofmanie)
Z 20 jobagionów jeden szedł na wojnę stąd nazwa huzar od huc3 (dwa) sześcia) ait (jolo)

1267 Bela IV comiti Longth ob crimen calumniae (ratione villae) characterem in primi decernit (Kluczem piętnowano)

1267 pro qualibet marca 5 perpar denariorum Zagrabiensium aut 10 perpar in viennensibus sive parvis denariis

1267 Laurentius palatinus considerata magna et inutili multitudine jobagyonum equitum monasterii de Tichon, redactis omnibus eiusdem jobagionibus in conditionarios homines, tantum 12 in jobbagyonatu et officio equestri reliquit. IV. 3. p. 418. (byli to wieś żołtysi)

1268 Bela IV confirmat metas villae Deaky (przy Nytrze) possessionis abbatis montis Pannoniae „w pomina „ sepulchrum peganorum" IV. 3. p. 456.

1268 Stephanus rex junior Hungariae Marcellum filium Jacobi jobagionis castri regalis de castro Jerres ob merita bellica e jobbagionatu castrensi inter nobiles transferit. IV. 3. p. 468.

1269 Bela IV hospitibus de Kasmark in Scepus confert libertates: ut villicum sibi eligant qui eos judicabit, annuatim pro censu terragio 20 marcas duas partes in argento fini, tertiam partem in denariis solvant et decimas in capellis more Saxonum. Metas eorum incipit a parte orientali sub maxima sylva ubi tenet metam cum villa Lubicha inde ad montem Krym inde ad Dedislo – potoka, inde per fluvium Lubicha per calamos ad vallem et viam quae ducit in Berben, ad vallem Kewd ubi meta cum villa Berben, ad partem meridionalem ad rivulum Berben et

vadit ad fluvium Poprad usque ad metam Nikolphi et Polan, inde met a sub arbore Egursa inde ad arborem Tilian inde ad metam in Kymnikk-u, inde ad septentrionem ad arborem Jemusa, per sylvam ad Zalay-potoka inde ad viam et inde ad Harosa, inde ad rivum et per sylvam ad montem Tatur et inde descendit de monte in Bistriczepotoka inferius et tenet metam cum Eur inde juxta ecclesiam S. Michaelis ad rivum Bistricze qui cadit ad pontem Poprad et inde per sylvam sub monte Gula usque ad priorem metam. IV. 3. p. 514

(we wsi Eur straża mieszkali strażnicy pogranicyni od Polski)

1270 Machow (Mszczow) były to comitatus Ebanjver, Szabolch et Zemplin prout dux Ratislaus habuit et possedit. IV. 87. 126 wsie 153 s. 162. 236.

1270 Phi orch filius Ura extruxit regiu turrim in arce Scepes propriis sumptibus.

1270 Zagrabiae feria V proxima post octavam Paschae. Matthaeus banus Sclavoniae jura banatus Sclavoniae constituit per judices observanda. niewolno krewnego, sługę przysłała ani proboszcza miejscowego brać na świadectwo - Kloby zbił przysłała (woźnego) capitani 10 grywien - Kto bez dzieci zmarze bierze po nim krewni dziedzictwo (starzaiąca prawo) - Collecto-res marturinarum cum 12 hominibus et 4 equis tantum provedare debent in aulis nobilium vel jobbagionum domum villici, praeconis, molen-dina et stubas dicare non debent - Villicus qui possidet 10 jobbagiones. V. 1. p. 87.

1271. In castris ad Lozonicum Vhonay Julii Stephanus V rex Hungar. cum Ottocaro rege Bohem. pacem init: „Praedictae pacis indu-di volumus .... Bonzlaum Cracoviae et Sandomiriae; Boizlaum majoris Poloniae, Svetizlaum imperatorem Bulgarorum et Leonem generum nostrum Ruthenorum ducem, Micislaum fratrem ejus-dem et Wazulae duces Ruthenorum. (V. 1. p. 126 Katona VII p. 547. więc Konstancja córka Stefana V

1271. Stephanus V. rex Hung. ecclesiae Agriens. et Lamperto episcopo libertates confert - tu wspomina że poprzednik Lamberta Kolomany conditionarius ecclesiae Samuel filius Sibini zaboranszy posmórtu biskupa Kleta wszelkie przywileje biskupstwa a Stefanowy uciekł „in Ruthenian" V. 1. p. 155.

1271 in expeditione Nicolphus et Polanus comites, Petrus comes Saxonum, Gobelinus scriptor, Cuch villicus de Sancto Georgio (przy komisyi)

V.2. p.239.

1275 Ladislaus III Rex Hung. comite Borsa filio comitis Marci villas Zalog in comitatu Sepes et Mathaei confert ob heroicam virtutem qui tempore regis Stephani V. Rolandum filium Mark qui se contra regem in castrum de Seps recepisset ibidem obsedit et eundem Rolandum per interpositionem Cunigundae ducissae Poloniae reconciliare coegit V.2.p.238.

takie Lorandus zwany filius Mark

1275 Ladislaus III rex Hung. Hemmonem de conditione orum oner. de villa Nemethi in coetum fervientium regalium cooptat. V.2.p. 252

1275 item Petrum pugilem regium Specialem qui se nudeuel in area arteminis mandato regio probavit strenuum e conditione comitum Udvarnicorum qui filii comitum Udvarnicorum dicuntur in coetum consortium regni nobilium sub vexillo regni famulantium aggregat. V.2 p. 262

1276 podobnie i sagittarios de Wagh wyniosi ad dignitatem nobilium

1275 rex de camera ecclesiae Vesprimensis recepit: Quindecim marcas auri pulverisati et regalem baltheum auro, gemmis pretiosorumque lapidum miro opere redimitum circiter ad quingentas marcas aestimatum Lowa

1275 Ottokarwalczyt sub castro Loa, (wprzody

1275 in banatu Sclavoniae collecta narturinarum et victualium quae Zoluoma nuncupatur bano Sclavoniae solvebatur. V.2. p. 278. collecta victualium Zuluoma 1276

~~V.2. p.000~~ ~~410.~~
~~667~~ ~~426~~
~~671.~~ ~~410~~
~~581.~~ ~~430.~~
~~V.3. 6.~~ ~~462~~
~~43.~~
~~56~~
~~62.~~
~~271.~~
~~181.~~
~~384~~
~~393.~~
~~70.~~

1279 Romani quorum duces Vzaeus et Solon w Wegrach bili jezycy pogánie i mieli idola

1279 w Septembrze Philippus Firmanus episcopus, apostolicae sedis legatus, (Gyrardus Pudenti) (z kąd wygnany przez Krola Ladyslawa Kumana r. 1279 do Polski wyjechał

1280 Magister by! to urząd dworski, czyli przełożony nad pewnym rodzajem sztuki dworskiej

Zobagiones od słowa Jobbak (melior) była to szlachta niższego rzędu. Udvornik (minister curialis)

1236 Colomannus rex Ruthenorum et dux Sclavoniae (powyganiu no zyd Slawonia Kroatia)

1238 Bela IV rex Hungariae Dalmatiae, Galliciae, Lodomeriae Lumaniaeque rex.

1265 Decembr. nonis Martii Clemens IV papa clero commendat magistrum Reginaldum canonicum Herainensem quem martinus papa Urbanus IV ad partes Ungaricae, Boemienses, Polonienses Moravienses, Sclavonienses et Saltzburgenses provinciae pro quibusdam ecclesiae romanae negotiis destinavet. et quem nunc prefectus est commendat VII. 1. p. 325.

1266 Bela IV magistro Pous et Benedicto fratrum suorum notariis aulae regalis, terram regiam uxornicalem Usol vocatam super qua olim datores scutellarum Uxornicalium dicebantur residere donat. VII. 1. p. 332.

1267 Guido apostolicae sedis legatus tituli S. Laurentii in Lucina presbyter cardinalis et abbas Cisterciensis, feria 3a post festum Johannis ante portam latinam cum clero Austriae concilium provinciale in Vienna celebravit. item 1267 cum clero Hungariae. Wyjątki z tych statutów: tylko kapłan nieżeniaty może być biskupem; kto miał 2 żony lub konkubinę aut meretricem seu prostitutam nie może być biskupem; tylko mnich może być opatem. żeniaty tylko wtedy może być kapłanem gdy ją za zezwoleniem żony rozejdzie z nią i żyć będzie czysto i bez niej; synom kapłanim nie wolno być świeckiemi kapłanmi tylko zakonnikami; obcych kapłany bez polecenia nie wolno trzymać; (clericus) poddany nie może zostać kapłanem dopoki go pan nie uwolni (manumittat) duchownych kapielnych mają oddalić bigamos, maritos viduarum, repudiatarum seu meretricum i concubinarios publicos, tylko gdy pokają (kruche wyjątkowo; podobnież mają oddalić tych presbyterov vel diaconos uxoratos; lecz ci którzy przed wyświęceniem mieli żony, gdy tylko w oddaleniu żony żyć będą mogą być kapłanmi (cała ustawa o celibacie) VII. 1. p. 340.

1270 Philippus Fulmanus episcopus Apostolicae sedis legatus in Hungaria Strigonii VIII Idus Septembr. VII. 2 p. 45.

1278 Andreas (Venetus Królewicz węg.) dux Sclavoniae, Dalmatiae et Croatiae (lecz nieprawdziwy był to syn Stefana V)

1278 m. Girardus de Mutina subdiaconus et scriptor papae collector decimae in Hungariae et Poloniae partibus provincia terrae sanctae.

1294 Cracoviae die dominico in b. Octava b. Jacobi apost. Thassso de Vissriburg capitaneus Cracoviae et Sandomiriae ob servitia quae comes Stephanus Ungarus domino nostro regi Bolemiae duci Cracoviae et Sandomiriae Marchionique Moraviae fideliter in terra Cracoviae exhibet et exhibuit nomine regis confert ei utraque villas Wirwitzy nuncupatas in terra Sandomiriensi ultra aquas Vistulae sitas cum omnibus utilitatibus et pertinentiis ita ut incola ab omnibus solutionibus juris polonici sint liberi et Kmechiones (pevnie Kmethones) ad nullius palatini castellani judicium citari debent nisi tantum ad presentiam domini regis sive capitanei qui in prefatis terris per regem fuerit ordinatus. — Praesentibus testibus: Joanne milite, Mroslao burgravio cracoviensi, Theodorico capellano nostro, Cunrado et Budkero notariis nostris. (Fejer VIII. 2. p. 182-183. Cornides T. II p. 102-103.)

188 Engel I 209.

1295 Tributum fori Strigoniensis: Mercatores de Rusia venientes unius equi et qui pro deferunt carras solvunt 1/2 marcam. De vino in carrucis sive in curru de qualibet tunella 1 pondus et unus cubulus de vino de 40 petiis pannorum coloratorum 1 marca; pro qualibet petia scarlata 4 pondera; de 40 petiis de fundore 1 marca, de pannis grustaneis marcam valentibus 1/2 pondus: de singulis carrucis oneratis secundum valorem; de vivario (alias barca) piscium parvorum 2 pisci; de curru (alias masa) salsorum piscium 1 uncia; de 100 zuanis salium unum sal.; Venditores servorum et ancillarum dant 40 denarios usuales de singulis oneribus camulorum quae Pittel vocantur. VIII. 2. p. 191.

1382 Joannes episcopus Zagrabiensis ex Kaprinicze feria II post festum S. Bartholomaei ad regem Sigismundum Hungariae „In civitate Budensi accesserit ambasciata regis Poloniae, quae exposuit quomodo Pruteni ligas non tenent et cum duce Svidrigal absent confoederati: Lowodzili in Polan ranthe 3 Wogimi bylin rzepodzie odcrasu krola S. Stefana i S. Ladislawa qui ex parte matris fuit de regno Poloniae. VII. 2. p. 209.

1280. Kunegundis relicta Boleslai ducis Cracoviae monasterium pro monialibus in Alt[i]gua Sandecz fundat et dotat. Infra octavas Apostolorum Petri et Pauli: 1280. V. 3. pag. 43.

1281 Ladislaus III rex Hung. magistro Mytko et Chepano (Stefan?) filiis comitis Martaleus renovat literas donationales super terram Visk in comitatu Ugocha per Stephanum I propter merita contra regem Bohemorum inter fluvios Raba et Rabicha per fratrem eorundem Abellum praestitatam datas „sed ipsorum privilegium receptum fuisset per Ruthenos „nos ducis Leonis qui tunc comitatum de Ugocha hostiliter „devastarunt" (więc około 1272?) V. 3. p. 88.

1284. nobilis domina relicta comitis Kopley s. ervum suum haereditarium Pousam et Unus matrem ejusdem ob merita munificentiae titulo perpetuae libertatis" z warunkiem aby jej dopokąd żyć będzie służyli. po śmierci jej zaś mają być zupełnie wolni i ich dzieci udawać się gdzie chcą. V. 3. p. 271.

1283 wspomina w dyplomacie „in praesenti persecutione Tartarorum" in Cracovia. (więc wtedy Tatarzy i do Węgier wpadli) V. 3. p. 301.

1287 Lercul niger dux Colonie magistro Georgio villam Welglowa (Cracov. Sandomir. et Sirad. comitat.) in castellatura de Sandech donat. Katona VI. p. 954. Bardossy Supl. An. p. 260 (oryginał w Klasztorniem archiwum w Zadrze)

1288 Ladislaus III r. Hl. (nobilis?) Chak, Renaldum et Kemyn de gerechak et jobbagiones eorum eximit a tributo de porcis suis in sylva Raba nutrientandis et permittit foeneta in ipsa sylva pro libitu defalcare et ligna succidere. V. 3. p. 406.

1286 Ladislaus III r. Hl. w przywileju dla magistra Thomas Tolpos dicto wspominając o jego zasługach mówi: „cum pro reducendis „Cumanis qui clandestine de regno nostro aufugerant de finibus „et terminis Tartarorum quos nemo praedecessorum nostrorum „peragraverat ultra alpes collecta multitudine baronum „et nobilium regni accessiremus." V. 3. pag. 410.

1288. Kunegundis relicta Boleslai pudici Henrico Scultheto de Lodolin sylvam vicinam extirpandam confert. In Sandech in Octava s. Luciae (przepisane) 288. Wagner Analecta I p. 195. Bardossy p. 285. Teje V. 3. p. 425.

1288 Cracoviae X Calend. Junii Paulus episcopus Cracov. compositionem cum comite Myronego ratione villarum Swiniarsko et Muszyna fait. (Bardossy p. 268. Fejer V. 3. p. 428.

1288. Cracov. X. Calend. Junii Ladislaus niger dux Cracov. compositionem inter Paulum ep. crac et Myronegum ratione Swiniarsko confirmat. (Bardossy p. 279. Fejer. V. 3. p. 430.)

(przywrócone) 1289 Sandech Curiegundis relicta Bolesłai judici privilegium suum Henrico fulleto podoliensi datum renovat. (Bardossy p. 302. Fejer V. 3. p. 403)

1290 Erfordiae pridie Calendas Septembris Rudolphus Romanorum rex testatur se audivisse, vidisse et interfuisse quando rex Hungariae (Bela) ab imperatore romano Friderico regnum suum titulo feudi possidendum accepit. VI. 1 pag. 47.

1290 Erfordiae pridie Calendas Septembris. Rudolphus romanorum imperator regnum Hungariae vacans per mortem Ladislai III regis iure feudali possidendum donat filio suo Alberto duci Austriae. (VI. 1. pag. 47.)

1290 Andreas rex Hung. monasterio de Jaszow pozwala dobywać wszelkie kruszce cuprum, ferrum, plumbum, stannum praeter aurum et argentum. VI. 1 p. 59.

1290 Conventus de Leleoz recognovit quod Homericus et Nicolaus filii Johannis de comitatu Ungh aquillam eorundem hereditariam Jata vocatam Jacobo de Lank comiti de Ungh pro 6 marcis perpetuo possidendam vendiderunt. VI. 1. p. 71.

1291 Alpes zwały się góry skaliste wysokie wszelkie

1291. Andreas rex Hung. magistro Georgio filio Simeonis za zasługi położone za posiadanie wsi Sovar, Soupotok et Velna „quia in „deferendis legationibus nostris ad Ducem Cracoviae et Sandomiriae cognatum nostrum carissimum juxta suae discretionis „industriam super arduis nostris et regni nostri negociis „fidelissimos et gratissimos impendit famulatus." (Katona VI. p. 1073 – Fejer VI p. 124 (było to 1290 gdy Albert syn Rudolfa Habsburskiego chciał opanować Węgry)

1291 prope Viennam in Austriâ in vigilia b. Laurentii. Andreas Rex Hung. magistro Kemenio comiti de Barana filio Laurentii quondam palatini ob merita castrum Saar-Somlou cum villa Harsan donat: „Demum cum regnum Laccuz ducis craiovienſis „sandomieńsis et syradienſis et Kuyavienſis cognati nostri „carissimi, quidam inimici ipsius capitales hostiliter invadere „voluissent, et nos ad refrenandas seu conterendas ferocitates „polonicae gentis ab adversa parte insurgentis quosdam barones „et juvenes gentis nostrae et inter caeteros ipsorum comitem „Keminium propriis suis sumptibus et expensis destinas„semus, idem comes Keminius in ipso regno existens, pro „fidelitate coronae regiae debita in subsidio ejusdem carissi„mi cognati nostri contra suos inimicos vitam morti „postponendo, in adversam irruens aciem velut leo intre„pidus, viriliter dimicavit, eligitque potius post mortem „per famam vivere quam vivens laudabili fama perdita, col„labi in ignominiam pavidorum; quae omnia per litteras „et ejusdem d. (Ladislai vel Lesconis ??) ducis cognati nostri „praevilati et per consequens per veridicam relationem „ejusdem et aliorum quam plurimorum nobis relata ex„titerunt." (było to po r. 1290 po Koronacyi Króla Andrzeja) VII. 1. p. 136.

1291. IV Kal. Octobr. Andreas rex Hung. comiti Kemenio confirmat possessionem castri Saarsomlo „Quidhaec cum dominum Ladis„laum inclytum ducem Sandomiriae et Cracoviae cognatum nostrum „carissimum urgeret in ducatu suo nimia necessitatis et ad — — „praeliorum satagentes eidem prout postulanti subsidium oppor„tunitas et commoditas exigebat necessariis auxiliis nostrae „armatae militiae subvenire inter caeteros satrapas eidem mili„tiae ipsorum comitem Kemen cum suis armatis hominibus elegi„mus destinandum, ubi cum ceteris et specialiter inter ceteros „gloriosi certaminis gloriam reportavit eodem domino duce d. in „suis literis de prosperitate gestorum ipsum multipliciter attolendo." (było to przed wstąpieniem Rudolfa Habsburg. i Alberta do Węgier) VII. 1. p. 139.

VII. 1. p. ~~124~~ 139
~~133~~
~~234~~
~~243~~
~~295~~
~~302~~
~~305~~
~~333~~
2. p. ~~117~~ 117.
~~224~~ 1-
~~251~~
~~259~~
~~292~~
~~308~~
~~314~~

1291. Andreas rex Hung. Lodomerio archiepiscopo Strigoniensi possessionem Crosnobana regalem confert cum omnibus utilitatibus „censu scilicet terragii, octava quoque regali lotus „argenti fodinae in eadem nobis reservata, tum collectis „quoque regalibus." VI. 1. p. 155.

(przepisane) 1292 In Cracovia d. 6. Novembris Venceslaus rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomiriae, Marchio Moraviae Henrico advocato de Lobolin „omnia macella mensas pannorum, scamna rutorum, unam curiam in qua mactantur pecora quae Kuttelhoff vulgariter nuncupatur balnea et molendina in Specie dimidii milliarii propriis sumptibus extructa, 6 mansos et sextum de man: sum. de mensis pannorum et apotheci sextam partem de poenis judicialibus tertiam partem confirmat et civitati Lobolin jus magdeburgicum confert. Bardossy p. 351. Fejer VI. 1. p. 230.

1293. XVI Calend. April. Andreas Rex Hung. Dalmat. Galliciae. magistro Paulo et Serebil fratri ejusdem filiis comitis Rechk ob merita terram Zrouna in fine districtus de Turuch confert ..., impenderunt maxime eo tempore „quo ipsos magistrum Paulum et Serefil in auxilium „et juvamen Ladislai ducis Sandomiriae et Siradiae „cognati nostri charissimi una cum baronibus et aliis multis „nobilibus regni nostri ad Poloniam misissemus: idem „comites Paulus et Serefil in expugnatione castri „Prodatin eodem duce Ladislao et aliis baronibus et (Prandocin?) „nobilibus regni nostri concurrentibus laudabiliter dimi: „carunt, ubi etiam Joannes frater eorum extitit inter: „emptus, sicut haec omnia dictus Ladislaus dux nobis „oraculo vivae vocis retulerit. VI. 1. p. 243 (byli to przodkowie familii baronow Zronay - byloto przed wyprawą Andrzeja pod Wiedeń)

1293. Andreas Rex Hung. confert regii de Sumugy de districtu de Scepus quod vulgari locutio Beszincos appellat - libertates ad normam Saxonum de Scenus. VI. 1 p. 245.

1294. Andreas rex Hung. magistro Elial filio comitis Farkasii Wlf-
yenus de Jurchak confert sylvam in comitatu Scepusiensi inter
alpes Golcha et inter viam per quam versus Berzethe ten-
ditur. Meta incipit a parte orientali retro castrum Lehon ubi flu-
vius riccus Bela in alium fluvium Bela cadit, super eodem
fluvio usque ad caput ejus versus meridiem adviam qua itur versus
Chitnik usque ad Gibrich, ad caput fluvii Gyoran, ad occi-
dentem versus ad res Golcha et inde versus aquilonem super
Konseiffen usque ad fluvium siccum Bela. (Bardossy p. 382 Fejer VII. 1 p. 305)

1294 Bald comes Scepusiensis (Balduinus?) ad praeces Saxonum
in cathipatis sylvis villae Libicza locatae prohibet ne in eadem
sylva Libiczensi aedificetur cujus sylvae metae: incipiunt inter
villam Libitza et villam Kesmark vadunt ad metas Andreae
filii Polan dein ad fluvium Lomnicza usque ad caput ejus-
dem fluvii usque ad caput fluvii Lybicza, ad calvum mon-
tem et ad metas villae Kuonicz, villae Durandi et villae
Libicza.
VI. 1 pag. 327

1297 Capitulum ecclesiae S. Martini de Scepus testatur quod Joan-
nes comes de Gargow cum fratribus comite Jula cum colonis
villae suae Meldur (a quibus ablegati erant Henricus de villa
Meldur presbiter, Pigandus et Petricus) fecisset pactum
ut ratione terragii annuatim 20 marcas solvant. Metae autem
villae Meldur incipiunt supra fluvium Poprad versus occiden-
tem usque ad montem Schurberek ad verticem montis
ejusdem, versus aquilonem ad metas villae novae Toprich,
versus orientem ad villam antiqua Toprich versus meridiem
in rivulo usque ad Poprad (Bardossy p. 401. Fejer VII. 2. p. 77)

1299 martinus plebanus de villa Isaac et plebani Scepusienses fundant monasterium Carthusiensium
in monte Paternostri sive Lapis refazi (Szepesy Kolo Zdjaru)
Archontologia regni Hungariae Kelet (VII. 2 p. 257) Tractati Archi-
episcopi et episcopi (VII. 2. p. 274) Cancellarii et vicecancellarii VII. 2. p. 274)
Barones regni: Comites Palatini ab anno 1220 una judices cumanorum ab anno 1220
Comites judices curiae ab a. 1111. Dalmatiae Croatiae et Sclavoniae Duces et
Bani ab. a. 1093 Duces et Waywodae Transilvaniae ab a. 1003 Magistri
Cubiculariorum et Camerarii regni ab a. 1135, Magistri Agazonum ab
a. 1055 Dapiferorum magistri ab a. 1103 Pincernarum reg. magistri ab a. 1148, Magistri
Curiae regiae ab a. 1091 Cubicularionum reg. Magistri ab 1140 Janitorum reg. Magistri ab. 1269 Camerae regiae praefecti
ab 1254 VII. 2. p. 277.

Item Jordano et Ivano

Q. 1299 Miechowii zakładają klasztor w Landek na Śląsku

Stefani regis filius

1058 Crescimirus rex Croatarum et Dalmatiarum miał jako świadków na swym dworze Goyzo Banus, Odolescus Tepizo testis, Pop= sazego Zupanus de ducatu Tetus, Theodosius episcopus Belgra. densis, Zuraina Zupanus de Sidraga testis. VII. 1. p. 115.

1159 Zupanus jak tu widać był drugim urzędnikiem ziemskim po banie tyle co kasztelan. bo mowi: regne tributa solvant de= bita banis zupanis vel reliquis potentiolis — między świad. kami: Schytonosa cum fratre suo Post-Zuppano, Chrochenna Grafen Post-Zuppano de Blatta. VII. 1. p. 116. 118.

1064. Apriza regi (Croatarum) optimum puerum cum optimo equo attribuit Reginae vero ancillam optimam et regis Schito nosse scutum et lanceam — Teram in Chamenneni monaste. rio S. Nicolai Monialium Tragurini donavit Cribinna Suprichius. VII. 1. p. 119.

120. 1071 Crescimir rex Croatarum et Dalmatinorum assignat parochiae arbensi Zuppam quae fuit sub alpibus a castro Steinze usque ad flumen Coprinc, zuppam Licchae Zuppam Boccari. VII. 1 p. 125

1078 Svinimirus alias Demetrius rex Croatiae et Dalmatiae

1078 Michael Sclavorum rex (w pobliżu Węgrzy)

1079 Stephanus rex Croatiae

1164 Manuel imperator Byzantinus pisze do Jarosława Ruskiego (Stefana III) Cinnamus edit parisiens. p. 136 (była to córka księcia halickiego)

1180 1181 1198 Bela III król węgierski pisał się już rex Hungariae, Dalmatiae Croatiae, Ramaeque et Galaiae. T. VII. 1. p 178 (- Farlati Illyr. sacrum T. IV ff. 12.

1214 Andreas (II) Rex Hungariae Dalmatiae Croatiae, Ramae, 1223 Servicae, Galliciae, Lodomeriaeque rex. T. VII. 1. p. 191. 212.

1235 Voca et Kereu de villa Tura apud Mojven sacerdotem de Barban pro una marca posuerunt in vadio sororem suam Martinam quam sacer. dos ille pro remedio animae suae dimisit liberam T. VII. 1. p. 230.

Proceres regni seu comites provinciales sive parochiani (między temi de Bakon, comites Bihrenorum 48 a. 1222, Dalmatiae, Doboka, Falconariorum ideft Falcatorum 1263, de Geur sive Jaurinienses, Jadrenses, Comes Jobbagionum S Stephani a. 1230, de Kemlek, Nitrienses, Saxonum de Scepus (Goblinus comes Teutonicorum a. 1252 Michael 1263, Detricus 1271-74 Elias comes Saxonum et Latinorum 1280. 1287 Hildebrand 1291, Elias 1293, Jordanus 1299) comites Scepusienses. (Thoma 1202, Dyonisius 1216, Detricus 1263, Mico 1263, Leonard 1274, Rolandus 1275, Baldus 1292, Philippus 1299, Wilhelmus 1300), Sclavoniae, Siculorum, Fragurienses, de Veglia (Bartholomaeus 1170 Fridericus 1263, Bartholomaeus 1268, Guido 1271) Venatorum comes aba. 1217, VII. 2. p. 296–317.

Albense (Szekes-Fehervar) Titulense (Titel) Vesprimiense Bosniense (Diakovar) Chanadiense Conradi Chasmense Gasmay (Klaffforow, benedyktyńskich było 92.)

Praepofiturae ecclefiaticae collegiatae (nájftarfza: S. Emerami de Nitria ante 1000, B. Maria de Alba 1006, S. Martini de Scepus 1209 Saxonum de Tranfilvania in Libinio 1230) VII. 2. p. 317.

Abbatiae Ordinis Benedictinorum (66 opátů od r. 1000 – 1281 między temi nájftarfze: Supra montem Pannoniae S. Martini a. 1000, S. Hippoliti de Zobor a. 1000, S. Benedicti de Monte Ferreo alias Lecsvarad a. 1015 de Zala a 1019, de Tata 1024, de Bakonbel a. 1036, de Saar a. 1044, de Tihan 1055, supra Dravam 1057, de Sexard a. 1061, de Kolos a. 1062, de Silifio 1060, de Zaszt 1060, juxta Gron 1075, de Lapra ny a. 1077, de Datta 1092, de Berukto 1091, de Simighio a 1091 de Klus 1110, de Chatar 1137 i t. d. de Lorozlo 1219, S. Benedicti de Izkalka alias de rupibus 1224) VII. 2. p. 318.

Abbatiae ordinis Cistercienfium (de Zaszton a. 1138, Meleifontis sive Hartkuth a. 1141, de Egrikator 1142. de Casa nova sive Ujlak 1150, de Zircz (de Bakon translata) 1198, B. V. M. de Candelis alias Schavnik 1216, B. M. V. de Scepus 1234, S. Aegidii de Bartfa 1247,) VII. 2. p. 320.

Klaffforów było 33.

Praepofiturae Praemonftratenfium: (S. Stephani de Promontorio Varadienfi 1124, de Bozok 1131, de Landek 1212, VII. 2. p. 321.

(Klaffforów było 40)

Praepofiturae Auguftinianorum canonicorum ruperpelliceatorum (3 klaffory od r. 1244) Canonicorum regul. S. Sepulchri (Praepofitura de Komlos 1212 de Landek 1213 dwa klaffory) Canonici S. Abrahae de valle Hebron 1198, Canonici regul. S. Auguftini 1198, Hofpitalarii S. Joannis Jerofolim 1156, Templarii 1165, Fratres minores S. Franciici 1195, Canonici regulares S. Sepulchri 1203, Equites

teutonici 1211, Dominicani Ord. S. Praedicatorum 1212, Ord. S. Augustini 1235, Paulini eremitae 1237, Crucigerium rubra stella 1238, Char: tusiani 1253, Ordo S. Adriani 1254, Gullermitani S. Augustini in Saros 1274. – Monialeſ Graeci ritus (1025 in Bihar 1075 de Tormova pehel (Bihar 1075, de Zadra 1207) Monialeſ S. Clarae 1238, Monialeſ S. Augustini 1241, Monialeſ Praemonſtratenſeſ 1255, Monia: leſ praedicatorum 1273, Monialeſ Ciſtercienſeſ 1295. VII. 2. p. 318-324.

Civitateſ ac villa liberae et regiae: Alba civitas, Ora 1009, Cor= tes 1009, Zauriana 1009, Urhida 1009, Vesprim 1009, Nitria 1006 Strigonium 1035, Vacia 1075, Pesth 1138, Barkha 1247, Necsolium 1255, Agria 1261, Ozanya 1275, Gölnicz banya 1276, Podolinium 1292 VII. 2. p. 324.

Monety za Arpadów w Węgrzech: Libra vetus (o 1/3 lepsza od dzisiejszej) była aequabat 12 unciaſ seu 24 semunciaſ et totidem lotores – Libra auri valebat 72 solidoſ auri quorum singuli 40 denariiſ argenti fini commutabantur. (100 librae auri = 7200 aureiſ bizantinis po: dobnyeh do dukatów wegierskich) – Libra argenti valebat 24 denarioſ argenti fini. (Libra vetus – 10 aureoſ bizantinoſ.. Uncia (1/12 librae veteriſ) auri = 6 aurei bizantini seu 24 denarii argenti fini. Uncia argenti = 20 denarii argenti fini. Semiuncia auri = 3 aurei bizantyni seu 120 denarii. Semiuncia argenti = 10 denarii argenti fini. – Marca (hung: Gira) aequabat semi libras vel 6 unciis vel 12 lotonibus (seu semunciis). Marca auri = 36 solidi auri bizantini; Marca argenti = 6-10 pensae vel 60-70 grossi vel 120 denarii argenti fini (marca minor 4 1/2 Ctr. argti / aureoſ Bizan: tinoſ) (marca auri = 4 bizantinoſ) – Pensa (hung. nagy Lenz) = 1/10li= brae (pensa auri = 3/4 solidi auri; pensa argenti 40 aut 45 denarii) Ferto (hung: Förding) = 1/4 marcae; ferto auri - 8 aurei byzantyni ferto argenti 30 denari (fini arg.) aut 1 1/2 grossi, aut 40-60 denarii argenti non fini. Fertones erant Frisatici, Suronenſeſ et Viennenſeſ. Denarius (Kis- Lenz) argenteus magnus = 1/20 Uncia argenti fini vel 1/40 auri byzantyni (vel 4 1/2 Kr. Ctr. seu 3 antiquae polturae) Wartosi denarow była rozmaita od 1/40 do 1/60 dukata; najlepsze denary były budenses warioły 1/40 dukata. – Denarius parvus (seu dimi: dius) = 2 1/4 Kr. Ctr. argti 3 Grötzhel antiq. Bapska = 1/4 denarii. Grossus vel pondus ele (hung. Marias = 15 Kr. Ctr. aut 16-17 Kr. Ctr.) va= lebat 5 denariiſ – Florenus aureus vel Bizantinus vel Solidus = 40 denarii argenti fini = et 90 = 100 denarioſ argenti peſoriſ – Pisetum (Nehezék) = 1/12 uncia vel 1/48 marca vel 1 grossus argenti fini, vel 5 denarii (quatuor pipeta = 24 denarii frisatici) Cantirium = 1/16 marcae argenti. VII. 2. 325.

L(ubon)

1294 Andreas Rex Hung. Leonardi ducupi confirmat possessionem terrae circa metas villanorum teutonicorum (ze Bela quo meta incipit apud metas teutonicorum de Bela vadit versus meridiem ad fluvium Thothpataka ubi est arbor terminata, et inde ad vallem lutosam, ad tiliam, ad fluvium Carpathaka VI. i p. 365.

~~1294 Andreas rex Hung. magistro Elias~~

1299 Jordanus comes Saxonum et Jurati ac judices cum communitate de Scepes fratri Andreae atque ordini Carthusianorum locum Lethou qui lapis refugii dicitur seu speculationis ad fundandum ibidem coenobium conferunt; quem locum per tria latera aquae Conrada et Bela circumdant. Datum in civitate Lyutricha in die S. Michaelis 1299 (W potwierdzeniu są wspomniani jako świadkowie plebani: de Leutricha, ele villa Isaac, de ~~Lubitz~~, de Oderin, de Lyubicza) (Bardossy p. 433. Katona VI p. 1204. Fejer VI. 2. p. 210) (Kernath)

1300 Andreas rex Hung. M. Suethoni filio Gerardi de civitate Florentina oriundo nepoti Bald comitis Scepusiensis (Baldwin) ob merita donat castrum de Sarrus Sebus (Sabinov) vocatum; cum conditione si ei terram Polocze vocatam juxta Scepus in confinio Polonorum existentem rex contulerit ex tunc reddere debet regi castrum Sebus; et inter nobiles ipsum cooptat. (Bardossy p. 439. Fejer VI. 2. p. 251.) (widać że Palocka zostawiała wtedy wyspę Polanom lub Wantawa częściego Katona VI. p. 1133.

1300 Andreas rex Hung. M. Jr. ka filio comitis Thomae ob merita donat terram Aguthi. – Erdew in comitatu Sarus. Praeterea quum quosdam de nobilibus regni nostri in fubor: „dium D. Ladislai ducis Majoris Poloniae cognati nostri carissimi „ad petitionem ejusdem contra rebiem et feritatem ducis de Golgou destinas: „semus et praedictus Draighter Jurke ex speciali nostro mandato tanquam „familiaris et favorabilis juvenis noster inter caeteros mihi cum eodem „D. Ladislao duce receptisset, in confli[ctu] quem idem dux Ladislaus habuit super: „rando aestus diversos eodem Ladislao duce, prout nobis oretenus recitavit. „carnente per ictus sagittarum et lanceanum diversis vulneribus textitit sauciatus." (Aguthi erdö) (Fejer VI. 2 p. 259 – Wagner Anal. Cor: ros p. 313. Katona VI p. 12-30

(było to po wojnie którą Andrej król przegrał z Albertem Habs. burskim pod Niemiem i po wojnie z Florianem wojewodą około 1291 Łokietkiem Tomasza pod Adrianowa przegranej)

Rajc[h] jest to pewnie Wacław V syn Wacława Ottokarowicza Króla czesk. Koronowany na król. węg. 1301 przez arcybiskupa Kolozsy

1301 Bulla sexto Calend. Octobr. Latissani re[gn]o Hungariae (Venetus?) Joanni vice cancellario regni episcopo C. Fejer mylnie Cryta Colocensis i powiada że Jan biskup Kolocenski promowował na tron węgierski Wacława któremu ten przypisuje przywilej) castrum Loloche de metij terrae Andreanensis donat. (Fejer VI. 2. p. 303–305. Bardosy: Decimae indagatio reg. ob cryta Cracovienſis dobrze)

1301 Nicolaus Oſtienſis et Veletrenſis episcopus legatus papae Bonifacii VIII in Hungaria (kardynał ten był w Polsce w Węgrech był podczas dobijania się różnych pretendentów o koronę)

VII. 1. p.
~~83~~
~~88~~
~~95~~
.04.
108

879 Jan VIII papież pisząc list do biskupów Dalmacji wspomina o nawróceniu „graecorum vel Sclavorum" do Kościoła rzymskiego i grozi tym biskupom którzy się nie nawrócą ex komunikacją. Fejer VII. 1. p. 83.

908 Andreas prior Jadrensis robiąc testament zapisuje Klasztorowi w Chrzygonie „vineam servum et ancillam et 100 capita de pecore et pro anima mea dimitto liberos: Marcio cum uxore et filio.... Justo cum uxore et quatuor filii.... Senicina, Zacmilo, omnes isti sint liberi. VII. 1 p. 88 (Niewolnicy u Słowian posiadanie niewolnych)

963 Luitprand Libr XI. cap VI wspomina iż papież Jan XII „Salectum natione Bulgarum educatione Ungarum domini papae familiarissimum et Zachariam virum reprehensum a.. a domino papa episcopum noviter consecratum et Ungaris ad praedicandum ut super nos irruant destinatum... captos ejus" ab imperatore Ottone I VII. 1. p. 95.

1018 Stephanus Banus imperialis protospatarius monasterio S. Chrisogoni donat inter cetera „unam curtem quae cognominatur Insula cum VI servos et IV ancillas." VII. 1. p. 104.

Monety za Arpadów: Św. Stefan bił na sposób frankoński: srebrne tylko denary (20ex uncia argenti fe dzis 4 idą na dukata węgierskiego) zaś librae auri, pensae, marcae były tylko kolicznowe. Podobne denary bił Bela I; Koloman bił prócz denarów dimidii denarii (denarii parvi vel obuli) Używano też otym że zaśie w Węgrzech brakteatów z Niemiech sprowadzonych (Veerlinge) które wartały 1/4 solidi. Używano też grzywny frygijskie jak Fejer VII. 2. p. 330 mylnie twierdzi od miasta Frisach w Karyntyi a nie bili Kupcy saleburskich gdzie je najprzód bito (Maria Frisaticorum) Kursowały też w Węgrzech aurei bizantini — Dopiero Bela IV zaczął bić ze złego srebra denary (które przeto zowią denari aerei) — Za króla Władysława Kumana zaczęły kursować: Floreni auri (bite we Florencyi 1251 z lilią cum flore) monety srebrne odtąd tym dzień zajęli mennice coraz bardziej się spsuły.

Calendarium generale ab a. 900 – 1400 (cum Cyclo Solis Litera Dominic. Paschа, Indictione) VII. sp. 333 – 348.

Calendarium speciale saeculi XIII exantis (nazwy świętych alfabetycznie) VII. 2. p. 349 – 364.

Rok Chrystusa (czyli Aera vulgaris) zaczęto w 4 lata po urodzeniu Chrystusa liczyć niektórzy liczyli od 25 grudnia inni od 1 stycznia a inni od Zwiastowania N. P. Marji dawniej.

Cyclus Solaris czyli 28 lat znajduje się gdy do szukanego roku n.p. do roku 1000 dodaje się 9 = 1009 a to się przez 28 dzieli: wtedy kwocient będzie Cyclus = I

Literae dominicales (aut epactae Solis vel majores)

Indictiones zaczęły się co 15 lat zaczęły się około r. 313 po Chr. były trzy rodzaje 1) liczone od 1 Septemb. 2) liczone od 24 Septemb. 3) liczone od 25 Decembr. albo od 1 Januar. — W Węgrzech i w Polsce indykcye od 24 Sept się poczynały. Znajduje się indykcye gdy do roku aerae vulgaris dodaje się 3 lata i te razem 15 podzieli n.p. Rok 1000 + 3 = 1003 : 15 = 13 czyli XIII. Indykcya.

Fejer VIII (a. 1832 wyd.) 1. (od 1301 – 1316) 2. (od 1317 – 1325)

1301 Anagniae III Idus Maji Bonifacius VIII wysyła do Węgier swego legata de latere Nicolaum Ostiensem et Velletrensem episcopum dla pogodzenia Otton[a] [illegible] Królewicza [illegible] Karola [illegible] Polski.

Dalmacyi, Kroacyi, Rassi, Sclavonii, Lodomeryi, Galliciyi, Cumaniii (Odorici Raynal. Annal. eccles. t. IV. a. 1301. to IV) papiez przez legoy legata de latere fortował na tron Karolla Martella andegaweńskiego, przeciwko Wacławowi czeskiemu

1301 Ladislaus (Wenceslaus) Joanni Archiepiscopo Colocensi ob regnum et coronam ope ipsius obtentam castrum Palocz donat. Budae VI Calend. Octobr. VIII. 1. p. 62
(po raz drugi – otaczanie Janowi Muszkacie bisk. krak.)

1301 Petrus curialis Comes Posoniensis cum 4 judicibus contra Jacobum et filium ejus Petrum de numero Udvarnicorum (za niesłuszne przywłaszczenie sobie ziemi; stawienie fałszywych świadków) pro injuria seu falsaria, facta ut cum clavibus (aftri hyperclavi) fores eorum irruerit (ad instantiam Petri et Joannis de numero Udvarnicorum)
VIII. 1. p. 93.

1302 Ladislaus (Wenceslaus V) Rex Hungariae, Dalmatiae Croatiae Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariae Jaroslao Jordano comiti de Capua za to że cum amicis operam addixit Wenceslao regi Bohemiae et Poloniae ut Ladislaus vocaretur et eligeretur; Ladislao jam coronato universitatem Saxonum de Scepus ad fidelitatem invitavit et castrum Scepusiense manibus regiis assignavit – za to mu nadaje wieś Ewr (Eur. Kassa) Budae in octava beat. Petri et Pauli 1302
94
VIII. 1 p. 95

(Frenchino) (Trinchzino) 1302 d. 24 Januarii (Nicolaus Ostiensis et Velletrensis episcopus Apostolicae Sedis legatus in Hungaria jestesmy byli w Węgrzech 1303

F Mr. Kakaş de genere Ratholt; jego brat Dominik Ladislaus palat. Transilvanus; inni – r. 1304 wyjechał Wacław z Węgier; przyjęto wat na rzecz Ottona bawarskiego

1302 Wacław miał w górnych Węgrach przyjaciół uznała go kapitułą w Agrze – jego stronnikiem był: Mathaeus palatinus filius Petri quondam palatini de Genere Chzak (Kłobiemm Wacław 1302 Trenczyn darował) F
1302 capitulum Scepusiense possessionem seu terras Bazmezey (Bachmezey, Torkewely et Jerusalma) magistri Nicolphi comitis Nicolphi reambulat. Meta incipit a parte meridionali ubi rivus Nenepotoka cadit in aquam Jarcza usque ad ipsam Scepusiensem ad caput rivelli deinde per sylvam ad campum Bazamezey ad viam quae vadit versus Palancha Laloka? in eadem via ad fluvium Lyblethyn ad aquam Lopnik versus campum Mirina ubi in aquam Jarcza cadunt duo rivuli ad caput Nenepotoka et meta terrae est omnes ad dictum aquam Jarcza versus meridiem

1303. Wenceslaus Bohemiae et Poloniae rex et Ladislaus filius ejus Hungariae rex (w przywileju) przyjęli Wartawnay: wy i Tadysława.

1303 In Podolia in festo s. Gertrudis virg. Heyenricus scultetus de Podolin Hildegundae sorori sua et Hemingo marito suo cum voluntate filiorum suorum Hermanni et Philippi et cum voluntate filiarum suarum donat sultetiam seu villicationem in hereditate Aurochen: bach (na sposób prawa niemieckiego pozwala lokować) odry: wa to sołtystwo od posiadłości Podolin et Krzesyn i wymienia granice. Meta incipit in profunda valle contra Castrum Orio procedit ad nigrum rivulum ad aquam Laprad ad metas Gor sororis nostre Juliannae super montem et ad vallem profundam VIII. 1. 153.

1303 monachi Bozenses coram Joanne de Cazemaria apost. legato et Culino Bosniae bano recedunt a schismate. — Transumpt. 1303.

puer po wsi: gyermek

1303 Carolus Acxthung. Joanni et Leukus filii Britii de Batur za wierność nadaje terram Ecsed in comitatu Szathmar(ien)si. rzekło posiadłości odebrał Dominikowi i Leukusowi filiis Petrus Loeci za sprzenie wierzenie się VIII. 1. p. 227.

227. 239. 243 246 261.

1307 feria 4ta post festum Epiphaniae proxima Stephanus comes Saxonum jurati et universi judices de Lypa potwierdzają ugodę pomię: dzy comes Arnoldus et filii sui a Magister Nikos et fratres sui ratione iniuriarum super strage tricidii filii comitis Arnolfi habita in spoliis homicidii Nikos byli sędziami i: ziami arbitrami judices de Szela de Subur: urbio, de Juntoporo de Balimar, comite Ivanu et Juliano de Perga: zgodzili się: Magister Nikos ma pewnego dnia z powodem 100 grz. [illegible] i: ziec, z krewnymi w kościele N. comit. Arnoldo et filiis homagium celebrare; Hymannus Lank z 4 ołobami ma za karę pielgrzymować do Rzymu, do grobu św. Mikołaja w Bari, do S. Jakuba w Kompostelli i do S. Jakuba w Akwisgranie (Aachen). — Za zabójstwo Fryderyka

powinien mistrz Kokos 200 grzywien kreuznym zapłacić, 6 klasztorow zbudować (impetrare) i 4 tysiące moey sprawić, et manum suam cum fratribus debet abstrahere a villa Sceri et castro Plawcz. VIII. 1. p. 239. Wagner Analecta III p. 251.

1307. Capitulum ecclesie S. Martini de Scepus confirmat quod Chunradus prior de lapide Leton ordinis Carthusiensis pro aedificio monasterio (Lapis refugii) emit 40 jugera terrae arabilis ab Joanne et Ladislao filiis Nicolai filii Chyba VIII. 1. p. 243.

1307 In foro Caseorum in Vienna S. Thomas apost. Theodosius judex cum juratis et universitate civium in foro caseorum venerunt Thylo nisi judicii de Bela quosdam agros prodictis annuo Prosentibus: Jordanus comes terrarcul, Joannes longus de Leutschau, Henricus de villa Balimari (Palmarium?) et filio ipsius Nicolao juratis terrae Cypolensis VIII. 1. p. 246.

(Kokot = Gallus) 1308 Magister Kokos filius comitis Nicolphi concedit Ehyderico filio Marcolfi de villa Canis; nemus ubi aqua qua Pribicz dicitur incidit aquam Dunayecz confert ad plantationem faciendam a modernis 16 latris liberum molendinum, liberum brazatorium, de regali judicio tertiam partem habet. VIII. 1. p. 259.

1308 Frater Gentilis Cardinalis Apostolice sedis legatus in Hungaria dla reparacji Karola na tron węgierski jego. Statuta dla węgier na Soborze Budzi III Nonas Decembr. 1308 w niwelone lezer VIII. 1. p. 260. w siedmiogrodzie

1308 Otton Bawarski pretendent korony węgierskiej przez trzy lata całą Albertа koprana Calend. Novembr. wkrótce z ucieczką za pomocą Henrika ale Serenu i pana Rus wrócił do domu, pojął córkę Henryka zdaia Ostrogorskiego. Imart 1312.

1312. Karol król węg. nadaje przywilej Saxonom na Spizu i sąsiednie ich osady: Leutsch, Wallendorf, Friedrichsdorf, Durst, Dorf Meister Gottfriedes, Kyrchdorf, Kalbach, Dorf Stein zich Aulters, Eylenbach, Wallendorf (Johannisdorff v. Altzman Laurentie), Kolcsdorf, Durren (mit Denisdorf) Neudorf mit Bergwerken, Zalmesdorf, Sperendorf (mit dem Berkhem Trauel), Thomasdorff, Donnersmarkt (mit Pulnendorf) Kalbisdorf, Preymandorf, Teutschendorf, Filka, Stalendorf, Möllersdorf, Eyrdorf, Menhardsdorff, Bela Kesmark Leibitz, Risdorf, Thurlodorf VIII. 1 p. 435.

Inf. w siedmiogrodzie, jeszcze 2 lata 1309 i miał drugi tekst Budy IV Idus novembris 1308 w niwelone ustawy dla duchowieństwa Węgier VIII. 1 p. 325. koronował przywieziona z Węgier koroną Karola 1309 w Węgrzech 1310. 1311.

(Gentilis de montefiori ex ordine S. Francisci tit. S. Martini in montibus presbyter cardinalis = 1308.)

1312 Karolus rex Hung. magistro Nikolfo za to iż był mu wiernym i wsz-
ystkim z nim przeciw Czechom (Wacławowi) dobrym, że zamku Saros;
[wałczył przeciwko Demetrius filius Nicolai, filii Desiderii palatini
Omodei: Joannes Nicolaus, Davit et Jacobus, magister Matheus (+1317?)
de Trenchin (palatinus, który był stronnik czeski) nadaje mu Sárkö
i Várósalma (które odbrał przeniewiernym Symoni et
Lang filiis Petri, Stephano Beke et Nicolao filiis Petk
et Blasio filio Deszöri nobilibus de Kich) VIII. 1. p. 446

1312. VII Idus Julii. Carolus rex Hung. Stephano comiti
saxonum de Zipus et Arnoldo fratri ipsius filiis quondam comitis Eliae de Gargon (Górgy) za to iż Karo
lowi pomogli przy zdobyciu castri Lublou et Saros
contra exercitum Mathei de Trenchin et filios Omodei
palatini potwierdza swobody. VIII. 1. p. 448

Elias comes saxonum dostał od Władysława Kumana
wieś Görgö 1273.

1313 Feria V post Dominic Invocavit: Capitulum Ecclesiense ordinis Cruciferorum hierolimit.
ex. Henrici prepositi Miechoviensis concambium
villarum Komlos et Sandek cum magistro Korkos
confirmat. VIII. 1 p. 523. Katona Hist. crit. I
p. 282

1315 Władysław banus Croatorum et Bosnae i 1322

1315 Comes Nicolaus et haeres de Lublow Nicolao de Petri villa
vultuto concedit silvam nextirpandam et villam Hop he-
gartae ibidem in bo lanki locandam (na prawie prawa niemieckiego)
po 8 latach wolności mają z łanu płacić i fertonem rocznie
(t. j. 6 groszy) et pro festo Paschae de decem lancis unum vas
cerevisiae emptum pro 1 fertone et unum porcum et pro
festo s. Michaelis de quolibet manso 1 culbulum avenae et 2
ova cum 1 pullo. Testes Vigandus plebanus de Lublow et
frater suus Gotthardus comes, Zula Tilmanus vultetus de
Ludlin, Henczo vultetus de Lublow VIII. 1 p. 592

1315 W Węgrzech podatek od łanu zwał się insagium; gdy
przychodzono na ekzekucyję pieniędzy Exactor na koniu usi-
in signum pacis et iustitiae hastam cum arco ferro in terram
fixit et tribus diebus fecit ammonitionem potem mu miejsco-
miejscowi jeść dawać VIII. 1 p. 612 (Ustawa Króla Karola
sądy odbywały się in laica Lipava

VIII. 592 Kreuzdorf (Kreutz Kereszt-falva) nad Popradem koło Lan-
dok Klasztor Miecho-
witów.

IIII. i od 1301 – 1316
2 — 1325
3 — 1334
4 — 1342
IX. 1. — 1351
2 — 1361
3 — 1371
4 — 1382
X — — 1400
} krak.

biblioteka krak. ma 18 tomów i Specimen
tegoj: Authentia et vis probandi diplomatum Buda. 1838

szkoda kodex wyjechał od r. 1829 – 1844 w 42 tomach

Jena 22 post octav. b. michaelis

1320 Capitulum B. Martini de Scapus testatur quod magister Korkos filius quondam comitis Nicolphi vendidit fratri suo Johanni et filio ejusdem Michaeli nobilibus viris de Scapus pro centum marcis villas suas: terram Friedman cum vineis circa aquam Dunajecz in utraque parte fluvii Bela 60 hubas continentem, villam Niwitz (Niedzica) circa aquam Niwitz sitam 60 hub. continentem, villam Katzwinkel circa aquam Niwitz 84 hub. continentem, villam Frankvagasa circa aquam Niwitz 60 hub. continentem et sylvam a fluvio Dunajecz ex utraque parte fluvii Bela usque ad caput ejusdem fluvii. VIII. 2. p. 289.

1320 Karolus rex Hung... Galliciae Lodomeriae quia Petrus filius Petene infidelis „in regnum nostrum Rutenorum ad „detrimentum regii honoris nostri et serenissimi culminis „de possessione proficiscens, ducem qui nobis viventibus „nostro regio diademate insigniretur in nos superdu„xere quam vis minime valuerit, nitebatur. In hoc „etiam quod aggregata sibi rerum complicum et „hominum caterva. nefandorum de multitudine nu„merosa cum magnifico.. Dawsa waiwoda Transilvano „et comite de Zonuk (Solnok?) fideli nostro per nos ad „partes transilvanas pro reformatione status ejusdem „partis transmisso.... pugnare una cum eodem Moyse „(infideli nostro) et Scetis facere certamina non exparit. Za to mu odbiera posessiones: Turuschian (Boroszyan) cum possessionibus Sceech, Borskow, Kereplye, Vysnou, Polyanka, Chena, Petrusfalua Lernou, Kokan, Lucrenda, Zebegneu i.t.d. in comitatu de Zemlynio a na deje magistris Ladislao et Donuk filiis Thomae i.t.d. za zastupi i wzamian za castrum Potok leżący nad brzegiem rzeki Budrug. IV Idus Februar. VIII. 2 p. 292

1322 Boleslaus archiepiscopus strigoniensis dux Tostensis agnatus Caroli Roberti regis Hungar. + 1328 mense Majo; successor ejus Nicolaus archiep. strigon.

Genealogia Huniada. Erzsébet de Marosvár, vezte za Janka Hollós de Hunyad z kterego mužem[stwa] r. 1430 narodil se Jan Hunyadi znamenitý
historyj uherské[j] i srbské[j] pán, hrabě Temešv[arský] vojvoda i Erzsébet de
Morisena za[ujala] vdovský rok po smrti 1400 příšlého měsíce nejšla za Jan.
Rozlava Cseh z kterého zůstal syn Jan a po druhé[m] za Vojtě
se tr[etí] Jan Hunyadi vojevoda Transylvanský narodil se 29
marca 1387 měl v křtě Janka a jeho jménem coelestino Hunyadi
v Semendrii přijmul jméno Janka v uherské řeči a krále Zygmunta vdj.
zůstal vojvoda Transylvanský Janko Korvin Hunyadi pro ut:
něm Hollós znamy Fejér VIII. 2. p. 8.

1317 Carolus rex Hungar. Pridie Idus decembris libertates et jura
Saxonum hospitum de Scepus confirmat. Ii ofadnicy swiey
prawi[li] roznie 1200 grywien ratione tocagii ibyli wolni odsadow
wszelkich. Król wzmienia ich posiadłości Leutschae civitas cum
curia Landvar et villula Kysperserde cum oppid[o] Villeis
dorf, villa Friderici Duxft, villa magistri Sathfretny, sub
urbium et Kalderbach, villa Henrici judicis et Echardi duo
nadosth adjacentia, villa Ulenbach (Kubabach?), villa Latina,
villa Joh[ann]is et Alexwno quę villa Albi Didaci apellatur,
villa Collini, Odorin cum villa Dyonisii adjacente, Nova villa
cum suis quasis et montalibus, villa Baldinari et curia Nardy,
villa Vrost cum particula de villa Drauch, Kis-Thomaszi,
Nagy Thamaszi, Quintum forum quod ad S. Ladislaum nuncu-
patur, villa Vidmanny, villa Conqueti, villa Drimi, Toprad,
Fiilka, Szallonk, Mollenbach, item Mathaei, Mons Sancti
Georgii, villa Michaelis, villa Isaak, Kasmark cum
pertinentiis et terris a rege Ladislao emptionis titulo comparatis,
dubitz, villa Ruskini, villa Durandi – nadaje in te wolnosti
zatò iż in conflictu nostro contra Mathaeum de Trenchen, De-
metrium filium Nicolai et filios Omodaei quondam palatini in
Kaizgon, viriliter dimicarunt. VIII. 2. p. 57.

Agnes wdowa p. Andreja III żyje 1317.

1317 Comes Gerlachus filius Manyhardi de monte S. Georgii
cum filiis suis Joanne, Henchmanno, Gerlaco, Nicolao, Leturmanco,
Christino et Stephano cum Andrea filio Nicolai de S. Ladislao portionem
suam in Tamasy penes villam S. Ladislai hospitibus de S. Ladislao vendunt. VIII. 2. p. 95

Ten Omodeus miał posiadłości Kabala
földe in Gebuel
(t.j. Kobylepole

1320. Bardiow zwany dawniej [illegible] Karol r. 1320 obdarzył przywilejem

2. p. 289. 311. 382

1321. Festo beati Mauritii et sociorum. Kapituła Spiska de diversis
polwierdza iż synowie comitis Bugumeri za to co:
mes Dobor, magister Nicolaus magister Laurentius xiądz
Bogo darowali villam Schonau fratribus Carthusiani
de lapide Refugii nowowiązy przy legła tychże temu klasz:
torowi. granice porządzą tychże przysłużą metae de
Schirba et Lutzina versus occidentem versus [illegible] Schirbem
vadit versus meridiem, versus orientem ad metas Abbatis
versus aquilonem ad curiam filiorum de Cece. VIII. 2. p 311.

1322 Magister Philippus comes de Scepus et Nitriae con:
cedit Stephano filio Petri de parva Lomnicze ad pro lo:
canda villa (Stephanova) sylvam ex parte superiori a villa
quae novum Lubló dicitur extendentem se iuxta aquam
quae Lublo nuncupatur usque supra montem qui Tumulus
vocatur, villam vero in eadem sylva locandam Ste:
phanicos nominandam cujus coloni habeant libertatem
juxta ritum novalium Karnis et post expiratam
libertatem ½ lertonem pro censu vel terragio solvant.
"In civilibus secundum jura civitatensium se habe:
"bunt" Judex vero habebit melendina, bra xatorium
libera, sextum denarium de censu et de judiciis quid:
quid infra lertonem provenict et quidquid supra
lertonem fuerit nobis duae partes, sibi tertia
remanente reservabit et judicabit cum nostro co:
mite in villa homicidium, furtum, sanguinis
effusionem, violentiam, pacem manutenam. Datum
in feria 4ª Quatuor temporum post Trinitatem Anno:
vit VIII. 2. p 383.

cū kawe

Familia Drugeth-Homonajow. (de Homonna)

Drugeth bracia Philip i Jan przybyli z Salerno do Węgier z Kró:
lem Karolem Robertem. Philip umarł bezdzietnie. Jan zaś dzie:
dzic Homonny palatyn węgierski zostawił 3 synów: Wilhelma
palatyna tego 1321 roku, Mikołaja (edukatora króla Ludwika) który zgi:
nął pod Visehradem broniąc króla i Jana który zostawił 5 synów
Jana, Mikołaja, Władysława, Filipa i Kasza. Familia Homonajow wymar:
ła w XVII wieku.

1322. in festo b. militaciis archang. Capitulum Sepusiense testificatur quod Magister Thomas filius Franck castellanus de decimis Conrado filio Hermanni scultheti de Slauk edidit literam juxta positionem Slauk existentem a filiis quondam comitis Nicolphi videlicet Kokos, Nicolpho et Joanne ex parte consortis sue habitam – ut ibidem populos sub jure et libertate saxonum congregare debeat et locare cum libertate 12 annorum ex post de uno manso i fertonem solvant VIII. 2. p. 391.

(Klein Schlagendorf – Szalok – czyli Stawków założony 1322.

1322. in Wyssegrad feria VI proxima ante festum B. Georgii M. Carolus Rex Hung. confirmat castra Libio et Palaucha jam dudum fideli pro servitiis magnifico Philippo palatino comiti Sepusiensi et de Ilyvar – daje mu intromisyę na te zamki. (Ten był Filippus cognomine Drugeth wtorh rodem z Galicyi który z królem Węgier z Karolem (Robertem przybył) (Katona Tom VIII p. 462) VIII. 2. p. 454.

1325. In alto castro (Wyszegrad) die dominica proxima ante festum nativit B. V. M. Carolus rex Hungar. cum Joanne regina Boemiae et comite ducemburgensi et filiis ipsius Carolo primogenito marchione Moraviae et Joanne duce Carinthiae facit pactum una cum Ludovico (Ludwikiem) filio nostro primogenito: dziewięć pomagać Janowi królowi przeciwko wszystkim nieprzyjaciołom excepto Roberto rege Jerosolim et Siciliae et Casimiro Poloniae rege nec non filiis eorum nobis in linea consanguineitatis attinentibus. i Koronę Królestwo Węgier tój samo ma Król czeski Karolowi jego synom w Węgrach pomagać: zwięzów wydawać sobie kiedy uznajemnie i wygenia z panstw i z rakuskiemi Książętami bez wiedzy Króla czeskiego traktatu zawierać nie będzie VIII. 2. p. 601.

1325. in die XVI Calend. Julii Carolus rex Hung. jus patronatus ecclesiae de Landek convertit de Miechow in Polonia cedi indulget juxta pactum initum inter Mag. Joannem filium M. Kokos et Mag. Nicolphum de castro Dunawich fratres et inter Fr. Boerillum ordinis Hierosolimitani sepulchri Dominici de memoratino Miechow ex Polonia. (VIII. 2. p. 623. –)
(Wagner Anal. hist. Tom III p. 149 Katona VIII. p. 527.)

od nich idzie familia Bezeviczy

1325. XVI Kal. Julii Carolus rex Hung. ratione jurisdictionum magistri Ricolphi filii Ricolphi a judiciis judicium comitum parochialium et judicium nobilium tollerat „Praeterea cum quamdam partem gentis „nostrae et ipsum Mag. Ricolphum inter ipsam partem gentis nostrae „capitaneum et majorem nominando in subsidium et auxilium magni„fici principis Domini Ladislai D.g. regis Lodomeriae fratris nostri „carissimi, qui contra sibi insurgentes suos multos inimicos „opponere se necessario deberet, transmisimus: ibi eodem Magistro „Ricolpho cum dicta gente nostra cujus capitaneatum gerebat, viriliter et prudenter dimicante et bella committente divino nomine „Ladislaus rex frater noster omnipotentis dei et dictae gentis „nostrae adjutorio suos adversarios superavit juxta vota"
(Wagner Analecta fasc. I p. 122. - Katona VIII p. 523 - Fejér VIII. 2. p. 626.

1325 Aversonae Papa Joanne (XXII) praepposito monasterii de Csernowas vratisl. dioecesis mandat ut controversiam inter Episcopum cracov. ratione Spiritualis jurisdictionis in Zadolin, Gniazda et Lubowna et quibusdam aliis ad cracoviensem dioecesim de antiquo pertinentes et inter Boleslaum archiepiscopum Strigoniensem successorem Thomae (qui ea loca ad suam jurisdictionem ille Thomas adjicere voluit) decidat. (VIII. 2. p. 634. Wagner Anal. III p. 25. Katona VIII p. 539.)

1325 Strigonii VI Idus Septemb. Boleslaus archiepiscopus Strigoniensis in controversia circa limites archidioecesco ratione jurisdictionis in Zadolin, Gniazda et Lubowna cum episcopo cracoviensi Zibothaonem plebanum de Igilnicz et Petrum cantorem ecclesiae B. Petri Budensis procuratores suos forma solenni constituit. Wagner Anal. III p. 25 Katona VIII. 539 Fejér VIII. 2. p. 636.
(Gdy Bolesław arcybiskp. zmarł dopiero za następcy jego Charadinus w 9 lat wyrok w tej sprawie zapadł)

1325 Hieronimus plebanus Sandomiriensis dioeces. cracov. procurator Nankeri episcopi cracov. contra Boleslaum archiepisc. Strigoniensem Bartholomaeo praepposito de Jarnowas dioec. vratisl. ordinis praemonstr. causam movet ratione jurisdictionis in Zadolin Gniazda et Lubowna et aliis villis secundum antiquam limitationem camporum districtus Zadolyensis et villae Soporecz per summitates montium progredo ad alpes nivium prout aquae in Dunaveez et in Zoprad versus Poloniam defluunt, a Zoprad incipiendo de retis Ruzenbaw ubi rivuli de summitate montis Simpnicz versus Poloniam decurrunt in Zoprad. VIII. 2. p. 638
(Jurzędy kurji arcybiskupiej Thomas olim Strigoniens. archiepiscop. Joanne cracovien. episcopo nominato in eadem confirmato - za drabit)

Zoprad rzeka granica Polski

1325 Magister Katas, Joannes et Nicolphus filii Nicolphi querunt coram rege Carolo quod Joannes filius Andreae filii Dollyan, fratres eorum metam ipsorum inter possessiones Lomnicka et villam Zaboh lite pendente destruxisset. (Katas = Gallus)

— Jazygones (Jazones) od słowa Jj - ász = pharetrarius (Jugnik) zwani tej Philistaei od słowa jisfil r. 1425; Pharetrarii - r. 1263 zwani Cumani dopiero około 1263 odszczepieni Cumani = Tatarzy czyli Połowcy Philistei = Cyganie.

1327 prima die Pentecostes. Michael archidiaconus Farensis plebanus de Krivar nomine magistri Nicolphi filii Nicolphi prohibuit ne Jacobus filius Ladislai et fratres ejusdem de villa Farkasfa possessionem Rokus nuncupatam dividut de Foro castrorum vendant. VIII. 3. p. 293. VIII. 3 p. 253 283.

1329 Carolus rex hospitibus Saxonis de maramorosio libertates largitur. VIII. 3. p. 352.

1329 Synowie comitis Nicolphi dzela sic: magister Joannes dostaje pół kompni. ha i wieś Kolchuan; magister Nicolphus dostaje pół kompni. ha i wieś Ewr (Hosvn)

1329 feria V ante festum S. Maria Magdal. Wilhelmus comes de Scepus et Ujvar vaultetiam de Gieremp ad castrum ejus Lyublio pertinentem quam Mathias filius Gonchol propria pecunia ex nostra voluntate comparavit a Hench priore hulteto de eadem obligat eidem Mathiae cum curiis Laan (Jan) vocatis. VIII. 3. p. 387.

1329 Idem Wilhelmus Nicolao de Lucho Vultetiam de Ewr ad castrum Lublyo pertinentem quam propria pecunia ab Henul priore Vultetio de eadem comparavit, obligat cum curiis quod Laan dicitur (moje Chrisov albo Benroseco nazpěd jej) VIII. 3. p. 389.

1329 Sabbato post festum Epiphaniarum. Capitulum S. Martini de Scepus ad praecel magistrorum Joannis et Nicolphi filiorum comitis Nicolphi et Nicolai filii Filonis judicis Teutonicorum de Beela statuit metas inter possessionem filiorum Nicolphi Jandek, Rokus et Ewr speculatorum quas a nobili Joanne filio Andreae de Zolan habuerunt et inter possessionem Teutonicorum de Beela.

I. 395 635
= 420 638
469 639
477 641
505 722
506 811
529 818
532
533

meta incipit inter Rokuz et Landek in valle Quel vocata
ascendente a rivo monte usque ad fluvium Bela versus pro-
fessionem Rokusz versus meridiem procedendo usque ad montem
nives ubi incolae villae Ewr habent liberam secationem
lignorum in sylvis Rokusz inde ad montem rotundum inde
ad rivum Wysolow theutonice Dorffbeyff vocatum inde
ad fluvium Ysesuryz theutonice Aybrayff inde descen-
dendo ad viam quae ducit ex Rokusz ad Landek et in flu-
vium Ysesuryz cadit et ubi meta de Bela incipiunt
inde ad fluvium Wysolyow ad ~~pecd~~ vallem paludino-
sam ad pontem in fluvio Bela. A via ducente ex Rokusz
ad Landek in fluvium Ysesuryz incipiunt metae de
Bela procedunt intra in fluvium Ysesuryz ad silvam
paludosam ubi fluvius perdit nomen et incipit vocari
Swarczbach inde in fluvio descendendo ad rivum Crom-
bayff hungarice vero Caarpataka qui rivulus dividit
Rokusz et Ewr et ubi fluvius Schwarczbach perdit
nomen, inde in rivulo usque ad fluvium Poprad.
magistro Joanni obtinet possessio Rokusz, magistro
Nicolpho autem Landek et Ewr. VIII. 3. p. 395.

1330 Elisabeth dei gratia junior regina Hungariae Poloniae
Dalmaticae (orta Zokietka) (privil) VIII. 3. p. 469.

1330 Festo b. Dominici Confessor. Christianus Scultetus de Antiqua
villa cum filiis Joanne et Nicolao scultetiam seu judicium
hereditarium in predicta Antiqua villa concessam ei here-
ditarie a magistro Kokos felicis memoriae vendit pro
88 marcis Joanni priori domus vallis S. Antonii prope
Dunayz ordinis Carthusiensis. VIII. 3. p. 482.

1330 feria 6a post festum Pentecostes. Joannes prior conventus de Doneyz
ordinis Carthus. terram separatam a villa Ewr et per magistrum
Kokoss ~~de~~ conventui ~~Cegetien~~ de Doneyz legatam vendit
pro 10 marcis magistro Nicolpho filio comitis Nicolphi
VIII. 3. p. 505.

1330. In Saros in vigilia festi b. Laurentii. – Magister Vilermus Drugeth comes de Scepus et de Ujvar (prozodek familie de Homonna) testamentum condit. Regi pronte executori testamenti legat 200 marc. arg. castra aquisita hereditarie peremptionem vel concambium videlicet: Zalanch, Laroys, Barkou, Jereneu, Lalocha, Gyblou, novum castrum de Dunajecz et Zakalya vocata, possessiones in comitatu Zathmariensi possessionem Ujbech juxta Danubium, totam equatiam, arma legat Nicolao fratri suo cum conditione ut Domicellae carnali "sorori meae" 300 marcas argenti solvat et "donec ipsam pecuniam totaliter dare poterit tributum de Gyblou ipsi assignet exigendum. Item Domicellae Mariae Folyc in forte matrimonialis copulae mihi adjunctae lego 500 marcas argenti 10 magnas fantelas de argento, 12 cifos argenteos in uno lutro, 3 anguistria argentea et quartum minus ad fundendum aquam, unam coronam auream lapidibus pretiosis ornatam pro 100 marc. arg. comparatam, 8 fantelas parvas argenteas pro salsa, 10 cochlearia de argento, 10 pannos de porphyraceis deauratis (alias ramentis) 19 purpuras de serico factas, 3 balteos seu cingulos argenteos et alia jocalia in castro de Gunch servata, crucem magnam deauratam in castro Scepus custoditam et 500 marcas argenti de monte Szmolnuk pro quas magister Fyczko et Gery Galli officialis meus dare tenebuntur. – Item cuilibet de familia aequaliter vestitis lego 10 marc. arg.

1331 feria V post Dniam Palmar. In Visegrad. Carolus rex Hung. magistro Petro filio Simonis de Geris dicto aurifabro nostro vicecomiti et castellano Scepusiensi pro sculptione novi regii sigilli donat possessionem Gemnik vocatam in comitatu Scepusiensi V'III. 3. p. 529.

1331 w przywileju wspomina iż oppossit se nobis in terra transalpina Bazarab infidelis Karoli nostri filiul Theomerii fidelium nostrorum

ten Villermus żył jeszcze in Saros feria 3a ante assumpcionem Domini (Wilhelm)

Zapisał on Antiquam villam Strigon. dioc. klasztorowi b. Mariae de Valle S. Antonii Carthusien. seu ordinis Strigon. dioc. (Lechnicz) et villam Stedeker cu agrein. dioc. klasztorowi fratr. ordin. eremitarum S. Augustini de Saros egr. dioec. gdzie zbudował kaplicę S. Anney ołtarz, swego grobu. 1331

† 1343 Maria Folc relicta olim Villermi Drugeth palatini (mąż jego był w Visegradzie na dworze Elżbiety Łokietkowny królowej węgier.

(VIII. 3. p. 506. – Katona VIII p 621 (Wagner anal. Scepus I p. 127)

de Leugres, custa ecclesiae Cracoviensis

1335 Jacobus de Leugres canonicus Mauriton apostolicae sedis nuntius in Hungaria — (przed nim był nuncjuszem od Jana XXII Jacobus Berengarii operarius monasterii Cracoviensis ord. S. Benedicti Cracovien. diocesis który zbierał dochody parafii w Węgrzech r. 1331

1332 Vitus de Monte ferreo ord. fratr. Minor. Capellanus Caroli regis Hungar. praeficitur a papa episcopatui Milkovien. (in Moldavia)

1332 Februarii pridie Idus februar: Protkasius praepositus de Domo Dei ord. Praemonstr. (Czarnowąs) dioec. vratislav. judex a sede apostol. deputatus — w sprawie która się za jego poprzednika przed Bartłomieja toczyła pomiędzy Mankiem bisk. krak. a Bolesławem arcyb. Gnieźnieńskim o jurysdykcyję w Łodolinie Gniazda i Lubowni — per contumaciam Archiepiscopum Strigonien. et Praepositum Sepusiensem in ammissione jurisdictionis spiritualis in Lodolin Gniazda, Lubovia et aliis villis „secundum antiquam limitationem districtus Lodolinensis „et territorii Sandecensis infra Cracovien. dioecesim „constituti, a terminis de Lodolin et villae Toporecz „per summitates montium progrediendo ad Alpes nivium „aquae seu rivuli versus Poloniam defluentis in Donaueczet „in Poprad et ab alia parte incipiendo a Poprad de metis Rus„bach prout rivuli a summitate montis qui Tempricz „dicitur versus Poloniam decurrunt in Poprad, eadem loca „— pronuntiamus... fore restituendum — archiepiscopo Strigonien. silentium imponentes et ad omnia percepta secundum aestimationem partis adversae ad 2200 marcas pro quolibet anno 100 marcas computando ponderis cracov. solvendo episcopo cracov. condemnamus (idzie od 22 lat zajęcia 2)

VIII. 3. p. 638 Wagner III. 24.

Katona IX p. 14.

1332 Jacobus Berengarius et Raymundus de Donofato (rector oratorii ecclesiae S. Michaelis Lemovicensis dioc.) collectores decimarum a sede Apostol. in Hungar. deputati.

(Leszy nic nie pomogło)

1333 Joannes XXII dilectis filiis de Buda vratislav. dioecesis S. Vincentii prope muros vratislav. monasteriorum abbatibus et praeposito Crucis Vratislav. qua commissarius mandat ut Archiepisc. Strigoniensi et praeposito Sepusiensi minus juste sententia gravati; ratione jurisdictionis in Lodolin Gniazda, Lubovia quae episcopus cracov. pretendit — post latam romanam appellationem, justitiam impendant

(przeciw Polakom)

VIII. 32. p. 700. Wagner I p. 219. III p. 32.

1333. za poranienie smiertelne (gdy się zapierał) wezwano ad aram duelli ad duellum Martinum [illegible] filium Ethele. strona powodowa wyslała suum pugilem pedestrem aptum leg[illegible] oskarzony się nie stawił i przegrał sprawę VIII. 3. p. 311.

1334 In Visegrad festo Ascensionis Domini. Carolus rex ... ad petitionem Thomae vajvodae Transylvaniae et comiti de Zonuk et ob merita ipsius concedit ei libertatem possessionem [illegible] ejus Gyungus in comitatu de Zewes quatenus ... possessores de Buda frumentum nempe munitionibus muralibus circumdandi VIII. 3. p. 316.

(do wzniesienia murów obronnych trzeba było zezwolenia króla)

1335 In castro Sandomir die dominic infra octavas Ascensionis Christi Casimirus rex Poloniae cum Carolo marchione Moraviae (regis Bohemiae Luxemburg. comitis filio) treugas ad annum incipiendo a festo s. Joan. [illegible] Evang. iniit et praedictis treugis Carolum regem Hungar. Premyslium ... radiensem et Wlodkonem lancicens. duces includit. Gdyby kto z poddanych polskich poważył się złamać to przymierze (na margrabia dla upomnienia się o krzywdy przysłać swych posłów do Kalisza, król polski zaś upominając się krzywdy swych poddanych ma wysłać do Wrocławia. Praesent: Spicimiro castell. cracov. Dorotyno [illegible] palat. Sandomir. Christigneo castel. radomien. Nicolao palat cracov. Petro [illegible] castell. Sandomir, Primosando cracov. Jubiamerar. et Henrico Sandomir Jubiamer

(cesarskiego archiwum wiedeńsk.) VIII. 4. p. 62

1335 in Visegrad dominica proxima post festum s. Elisabeth Carolus rex Hung. et Joannes rex Bohemiae pacem inter Casimirum reg. Poloniae et fratres cruciferorum Theutonicor. confectam confirmant ... Casimiro terra Cujaviae et Dobrzynensi VIII. 4. p. 70 Długosz lib. IX Raynal II p. 36.

1335 in Visegrado in festo b. Elisabeth. Carolus rex Hung. significat quod Joannes rex Bohemiae literas super renunciatione juris et tituli regis Poloniae et aliarum terrarum Casimiro regi Polon. facta ad nostras manus assignavit et ideo promittit rex Hungariae quod si Casimirus rex Poloniae in festo Epiphan. 6000 marc. regi Boemiae non solverit, nos ad solvendum erimus obligati. VIII. 4. p. 73. Dlugosz. Codex diplom. Germaniae I f. 1015.

1335 Karol syn Jana Luxemburskiego pisze się z ugoda z Kazmierzem o Wyszogrodzie ze Węgrech u Karola I Jaka stanęła ta z Kazmierz zrzekł się wszelkich praw do xiąstw Ślązkich et Appaliae et civitatis Vratislaviae a Jan Luxemburski praw do Gniezneńskiej Kuiskiej prowincyj.

1335 In Wissegrad in festo b. Jacobi apost. Carolus rex Hung. significat quod Wilermus Drugeth palatinus et judex Cumanorum ob remedium animarum Philippi fratris patruelis et Joannis patris sui palatinorum villam Bosalu supra juxta fluvium Zunaicz in comitatu Sepusiensi per magistrum Kokos filium Nicolphi et fratres ejus magistros Joannem et Nicolphum sibi oppignoratam et venditam donavit fratribus ordinis Carthusiensis ecclesiae b. Mariae et S. Joan. Bapt. de valle S. Antonii juxta Zunaycz VIII. 4. p. 88.

ter Wilermus Drugeth palat. comes de Sepus et Ujvár judex Cumanorum był 1330 1338; a 1341 r. 1338 był Philippus comes de Sepus et Ujvár (Drugeth sprowadzony ugli razej przybył do Węgier z Salerno z Królem Karlem)

1335 Benedictus XII ad instantiam Caroli regis Hungar. ruffert in Hungaria abusum: quod cum contingit aliquem quomodo interfici hominum ipse interfectus et si testatus decedat ad ecclesiasticam nullatenus admittitur sepulturam nisi pro eo una marca archidiacono persolvatur. VIII. 4. p. 97.

Hfsp
~~IV 168~~
~~230~~
~~234~~
~~504~~
509

1336 Carolus rex Hung. dives de S. Ladislao (Quintsforum) et eorum possessiones Martonfölde, Michalsfölde, Kelechenfölde et Gerlachfölde in comitatu Scepus juxta eandem civitatem adjacentes quas ipsi hospites ab auricalcatoribus regiis Martino, Michael, Kelechen et Gerlach emissent ab jurisdictione palatini et judicum de Scepus liberat et jurisdictioni solius comitis terrestris de Scepus subjicit. VIII. 4. p. 168 Wagner Analecta I. 204 (Uwalnia ich a jurisdictione palatini; judicis curiae regalis, comitum parochialium et castellanorum Scepus.)

W3
Gerlachowski fundyt.

1337 In Wissegrad V die Epiphaniar. Carolus rex Hung. militi aulae nobili Ladislao de Lyndua significat quod cum ipse ad instantiam fratrum uterinorum Elementis et Laurentii et eorum patris magistri Rykulphi sylvam in confinio Polonorum in comitatu Sarus, Mussina – patak – tev vocatam super rivulum Mussina – patak existentem donat. VIII. 4 p. 230 Wagner Diplom. Saros p. 233. Katona IX p. 112.

1339 Kazmierz W. w Lipcu potwierdza ugodę uczynioną w Wyszogrodzie

VIII. 230. 504. Wagner I. p. 204. W. p.

1337. Granicies sylvae Mussina - pataka - seu incipiunt ubi fluvius Mrosina cadit in fluvium Lopraj et inde versus orientem ad caput fluvii Mussina - pataka - seu versus meridiem ad caput rivuli Pempataka et inde versus aquilonem ad fluvium Lopraj VIII. 4. p. 231.

1341 Pragae in die beatae margarethae. Casimirus rex Poloniae fancit pactus defensivum cum Joanne rege Boemiae et ejus primogenito Carolo marchione Moraviae „quos in patrem et fratrem nostrum assumpserimus ac ipse nobis inclitam dominam Margaretam quondam comitissam palatinam Reni ducissam Bavariae filiam et sororem suam piae memoriae sponderint tradere in uxorem. Cum domina Margaretha sponsa nostra viam universae carnis sit ingressa vinculum unionis dissolvere volentes promittimus eisdem contra omnem hominem persona propria ac potentia nostra assistere nullo excluso praeter principem Boltkonem ducem Slesiae et dominum de Swidnicz nepotem nostrum carissimum promittimus eidem quolibet subdito nostro qui in metis terrarum ipsorum injuriaretur justitiam reddere. Praesentibus Joanne episc. olomuc. Boleslao duce Slesiae et domino Lignicensi Boltkone Swidniczensi et Nicolao Opuliae et Rathiboriae ducibus Heymanno de Duba domino in Nachod, Heincone dicto Hlaze, Heincone dicto Hlawacz, Jescone dicto Jura rubea magistro curiae cracoviensi, Jescone venatore cracoviensi, Jescone Borkowicz castellano landensi et Segneo praeposito S. Michaelis in castro cracov. Vice cancellario curiae nostrae VIII. 4. p. 504 (Ex archivo imper. viennensi) (Bojek Codex dipl. Mor. VII p. 238 Nr. 333)

1341 apud Crisacum Salzburg. dioecesis VI. Idus Octobr. Guido tituli S. Ceciliae presbyter cardinalis apost. sedis legatus concedit monasterii S. Antonii in Cypro juxta Donayez ord. Carthus. Strigoniensis dioecesis parochiam in Antiqua villa unit. VIII. 4. p. 509. Wagner Anal. IV. p. 228.

Zestawienie tomów Zejsza Codexu Comi VIII Volumen IV aba. Nr. 35-
1342 wydany Budae 1832 wydany w 400 exempl. (Cały Kodex
z czasów Andegawenskich Królow miał obejmować 14 tomow z któ-
rych tylko 4 wydane, z czasów Ludwika 6 tomow z czasów Maryi
i Zygmunta aż do r. 1400 gotowych 2 tomy niewydane. Dzienumerantów było 172.

Zodomus Specimen (wazne)

Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis studio et opera Georgii Fejer bibliothecarii regii. Budae typ. univ. 1829. 8° (Programmat dobre napisany o wazności dyplomatów i Index chronolog. od r. 104–1301. omiz: Decretum originale Andreae II quo regnum Hungariae constituit a. 1222.)

Sign. 37. IV. 1.

„nonantea reipublicae alicuius notitiam iore sinceram, genuinam „ac constantem integram, omnique fallacia dueo, fraude et pi: „gmento liberam, quam habeamus Diplomaticam sacram et profa: „nam." (Ludewig: Reliquiae Mss et Diplomatum omnis aevi – praefatio)

Praecipuam iuxta diplomata historica praebent utilitatem: dum rerum gestarum lacunas in chronicis frequentes ma explent ubertate; desideria auctorum satiant diversitate; scriptorum fidem aut elevant aut stabiliunt; fabellis, ana: chronismis, erroribus item annosis qui praejudicorum vi indoleverunt, ac regnum poene constituerunt, occurrunt ac medentur. (Fejer: Specimen Cod. dipl. Praefatio pag. VIII)

„Ipsa historiae aedificatio posita est in rebus et verbis; rerum „ratio ordinem temporum desiderat." (Cicero de Orat. l. II)

Paulus Bornemissa alias Abstemius episcopus transylvanus 1555

Hohenfurt Index.

Sign. 37. IV. 20.

Index codicis diplomatici Hungariae ecclesiastici ac civilis tum pri Arpadiani studio et opera Georgii Fejer. Budae 1830.

„Quidquid est temporis futilis et caduci, si non detur facilis „(nam horum materia in aliena manu) certe studiis profera: „mus; et quatenus denegatur nobis diu vivere, relinquamus „aliquid, quo nos vixisse testemur." (Plinius l. III ep. VII.)

1349 Guido cardinalis tit. S. Ceciliae presbyter apostolicae sedis legatus in Hungariam

1390 Nos Ladislaus dux Opuliae regni Hungariae palatinus et dux Comanorum

1391 Ladislaus dux Opuliae et Velonensis

1355 castrum Tarkew (Tarkö) cum villa Jakabfalva (Jakubian) magistri Ladislai filii Nicolphi.

1358 Confraternitas vulgo Kalandus nominata parochorum de Lipto.

III Idus Decembr.

1351 Ludwik król węgierski potwierdzając przywileje dla Węgier króla Andrzeja II z r. 1222 dodał nowych XXV artyk. Katow Statut ten Ludwika druk. w Katona Hist. Tom X p. 30–46.

1352 in dominica Ramis Palmarum in Welk. Ludovicus rex Hung. Venceslao filio Pauli de Petermegey 50 lanceos defectos inter sylvam Stara et metas dyblio juxta fluvium Poprad donat (Katona X p. 57. – Fejer. Cod. Tom. IX Vol. II pag. 151 Nr. 62)

1352 Ludwik król węg. zaślubia drugą żonę Elżbietę (córkę Stefana bana Bośnij i Elżbiety córki Kazmierza xięcia gniewkowskiego)

1353 Budae VI Calend. Junii. Ludovicus rex Hung. Carolo Romanorum regi, qui ducatum Plocensem eodem Ludovico regi Hung. et Casimiro regi Polon. donavit, restituit oppida Bobrtyn et Kreutzenberg. (Dumont Corps diplom. T. I P. II p. 284. Katona X p 83–86) (orginał warchivum wiedeń.) (Fejer Cod. Tom IX Vol. II pag. 215 Nr. 101.)

1354 Budae in festo conversionis S. Pauli. Ludovicus rex Hung. permittit ut sales regis polon. Kazimiri adducantur per Polonos usque ad civitatem Sarus et Liptovicum. (Dogiel I. Wagner Analecta Script. I p. 28) Katona X p. 94 (Fejer. IX Vol. II Nr. 154 pag. 315)

1355. Budae 24 Januar. Ludovicus Hung. rex promittit Casimiro regi Polon. debitum quodlibet occasione regni Ruthenorum recognovit, se non velle exigire, donec Kazimirus possessionem pacificam obtinere valuerit (Dogiel I p. 37. Katona X p. 106) (Fejer. T. IX Vol. II Nr. 178 pag. 363)

1355 Budae 24 Januar. Ludovicus Casimiro regi Pol. promittit subsidia ad expeditionem contra Lithuanos (Dogiel I. Katona X p. 107.) Fejer Tom IX Vol. II Nr. 179 pag. 363.

1358 Visegrad in festo Epiphaniae. Ludovicus rex Hung. Nicolao Konth regni Hungar. palatino jubet, ne hospites de Wagendruzel et Hilbath in comitatu Sepus. a Georgio et Stephano filiis Dominici Bebek ad servitia rusticalia in comitatum Liptoviensem compellerentur, quoniam Paulus et Janus, filii Pardi, filii Jordani, filii Leonardi (?) Vichler praesentaverunt privilegium Ladislai regis locationis villicorum in densissima silva qua possessio post inhabitata Wagendruzel et Hilbath vocata est. (Katona X. 245) (Fejer T. IX. Vol. II Nr 336 pag. 678.)

1360 In Munkacs d. 8 Martii. Theodorus Kiriatovits dux de Munkacs condit monasterium S. Nicolai ad ritum Ruthenorum prope oppidum Munkacs eidemque 2 possessiones Erobonische et Lanca, decimas vinorum de montibus Iwanhegy et Lelegechoka penes Munkacs, decimas frugum ex villa Broszveg donat sepulchrumque suum in praedicto claustro collocari jubet. (Katona X. 275)

1360 Nurnberg VII Cal. Augusti. Carolus IV imperator Ludovico Hungariae et Kazimiro Polonicae regibus ex fraterna charitate donat ducatum Plocensem absolvitque eos ab omni subjectionis homagio (Dobner. Monument. p. 382. Katona X pag. 284)

1360 Nurnberg VIII Cal. Augusti. Carolus IV imperator promittit regi Poloniae quod pro recisione vratislaviensis episcopatus a gnesnensi metropoli faciendâ nunquam laborabitur. (Lunig Cod. Germaniae dipl. T. I C. II. & II Nº 120 – Katona X. 285.)

1363 Cracoviae in vigiliâ B. Luciae; Casimirus rex Pol. et Bolco dux svidnicensis notum faciunt (tanquam arbitri) quod Carolus IV rex roman. ac princeps Joannes marchio Moraviae ab una et Ludovicus rex Hung. Rudolfus dux Austriae parte ab altera super omnibus dissensionibus ab hodierna die boni amici debent remanere. (Katona X 923.) (Fejer. T. IX. Vol. III Nº 182 p. 353)

1366 Die feria VI ante fest. B. Thomae apost. Benedictus praepositus et capitulum eccl. B. Mariae de Scepus notificant quod Ludovicus rex Hung. Budae in festo B. Clementis 1366 Jacobo protonotario filio Nicolai Konth in concambium sylvae per Carolum reg. Hung. collatae Edusturnya vocatae (quam sylvam Ludovicus rex pro usu Saxonum terrae Scepusiensis dedit) aliam silvam regiam nigram in districtu castri sui Palocha duobus hocis habitam pro locatione duarum villarum contulit. (Katona X. 397)

(Inwestytura Karolo z Salerno)

1367 Palatini Hungariae: Wilhelmus (Drugeth? de Homonna?) +1342, Nicolaus Konth 1356+1367. Ladislaus dux de Opulia palatinus Hungariae et judex curiarum ab. 1367 usque ad a. 1372 sublimatus a Ludovico in dominium regni Austriae a. 1373. F

Fbawił Ladisław dux Opulicae, velunensis jeszcze r. 1384 w Węgrzech gdzie zięs w Budzie r. 1384 2 Mikołaj emigrat palatinem węg. pogodził.

1369 Budae feria 4ª Lineum Ludovicus rex Hung. recognoscit quod cum in civitate Budensi una cum Casimiro rege Polon. convenisse et omnia pacta et foedera irrefragibiliter permanere et specialiter contra Carolum Romanor. imperator terras Ludovici invadere molientem defensare tenentur. (Dogiel I p. 39 – Katona X p. 434)

1372 in Wysegrad in festo S. Trinitatis: Ludovicus rex Hung. in manus Joannis patriarchae Alexandrini legati sedis apostol. juramentum praestitit se non invasurum terras Caroli IV Roman. imperat. videlicet ducatus Wratislav. Svidnic. Laurens. Monsterberg. Legnic. Boregens. Glogovien. Cylogovien. et Crusvin. Sagan. Opolien. Falkenbergen. Strelien. Teschinens. Ratheborien et Oppavien. Coslens. Poulthinnien. Wolicenſem (Olwiecimskie) Strimavien. et Gorenſem (Katona X p. 520) (Jura Hungar. explic. p. 38 – Dumont T. II P. I p. 84)

(Fejer Tom IX Vol. III pag. 157 Nº 83.)

1378 apud Haimburgum d. S. Viti 15 Junii. Ludovicus rex Hung. cum Leopoldo duce Austriae pactum init: quod primogenitus Leopoldi Wilhelmus faciet matrimonialem copulam cum Hedvigi filia Ludovici cui Ludovicus 200 milia florenor. pro dote donat cum conditione ut Wilhelmus intra quinquennium pro eisdem pecuniis Ludovicum assecurare debet (obiecuję Ludwik w Slatach posag wypłacić byle ten posag Wilhelm zabezpieczył podobnej summy.) (Katona X pag. 643 – 646 ex Mscr. Corniden.) (Fejer T. IX. Vol. V. Nº 122 p. 255

1380 Zoli Dominica die Invocavit: Ludovicus rex Hung. Elisabeth ma=
ter et Elisabeth conthoralis, declarant quod Hedvigem filiam nos=
„tram cariss[i]mam duci Wilhelmo .... tradidimus in uxorem ....
„Demetrius tunc archiepiscopus strigonien. nunc vero cardinalis
„eos Hainburgae in ecclesia parochiali cum debita solemnitate
„indutus pontificalibus ad invicem copulavit, ipsique ea nocte
„fuerunt in uno lecto positi et conjuncti." .. ergo bona fide pro=
mittimus „eamdem filiam nostram quum ad duodecimum aetatis
„suae annum pervenerit, praedicto duci Wilhelmo iterum appone=
„re, ut simul habitent et conjugaliter invicem vivant," promit=
timus Wilhelmo nomine dotis 200 milia florenorum auri intra
triennium dare. (Przywileyten podpisali wszyscy b[isku]pi, wojewod=
magnani wszelcy miedzy imemi: Ladislaus dux opulen. velu=
ren. cuyavien. dobronen. Semovitus senior dux Mazoviae
– rzeczą za dotrzymanie intereszy. (Katona X p. 678. 682 ex
Kniphr. Cornidesianis) (Fejer T. IX Vol. V. N[r]. 202 p. 336 ex Archivo Aulico)

1380 Budae d. 6. Aprilis. Elisabeth regina Hungar. Polon. Dalmat. (†29 Decembr. 1380
(córka Łokietka matka Ludwika Króla wsg.) testamentum condit: Budae in castro)
sepulturam eligit sibi in capella Corporis Christi in claustro (Franciszek Kanki)
B. Virginis de veteri Buda monialium per nos extructum – Ludo=
vico regi filio legat poculum de auro puro ex una parte aquilam
ex alia regni Hungariae signa habens lectum vero imaginem
B. Ladislai regis in se continentem et habentem per dominam San=
ctiam reginam Siciliae nobis datum, 2 cuppas aureas, i ling=
uam draconis auream puram praetiosis lapidibus et perlis
decoratam – filiae nostrae legamus: i cuppam auream, i plenarium
imaginem B. Virginis habens in superiori parte auro et inferiori
argento tectum i breviarium in quo legimus – neptibus nostris
in genuis virginibus: Mariae i crinale aureum habens duas
aureas aquilas, i monile, i sertum aureum sub peplo ferent;
Hedvigi autem i crinale liliis ornatum, i monile praetiosis
gemmis et lapidibus decoratum – filiae regis Poloniae de=
functi Casimiri i crinale – pro sepultura condam inclytae
Elisabeth imperatricis constantinopolitanae neptis nostrae
2000 flor. – dominae Clarae de Lukus [illegible] currum mobilem cum
6 equis et i breviarium nostrum in quo legimus – dominabus
et puellis in domo nostra communiter Hungaris et Polonis 1000 flor.
auri et universa ornamenta ipsius domus nostrae communia
videlicet tapetia, culcitras, indumenta et alia clenodia – [illegible]
claustro B. Virginis i plenarium per S. Lucam manibus pro=
prius depictum. (Katona X p. 671–677 ex Schmidth. Ep. Agr. T. I
pag. 337) (Fejer Tom. IX Vol. V. N[r]. 214 pag. 400)

et reliqua sanctorum, exceptis uno plenario per S. Lucam evang. manibus propriis de=picto–

? Willam Herse prope Verőce,

et Polon.,

1381. in Lipce in festo ad vincula b. Petri: Ludovicus rex Hungariae (Bolconi duci Opoliae castellano vel ejus vicecastellano de Chorstin mandat ne Joannem priorem ord. Carthusien. monasterii S. Antonii conf. juxta fluvium Dunaiecz a piscatione fluvii Dunaiecz pacifice piscari inhibeant. (Katona X pag. 693 ex Wagner Analect. Scepus. Pars III p. 181) (Fejer T. IX. Vol. V. N:r 261 p. 484)

1381 Avenione Calend. Octobr. (Clemens (antipapa) Voladislao quondam Casimiri ducis Cuiaviensis nato militi Voladislaviensis dioecesis: Petitio pro parte tua exhibita continebat quod in regno Poloniae de antiqua consuetudine mulier non succedit, quum tu clarae memoriae Casimiro regi Polon. tertio consanguinitatis gradu per lineam masculinam conjunctus existebas idem rex qui filias tantum habebat attendens quod tibi in dicto regno deberes succedere dictaeque filiae excluderentur coepit te persequi, teque ducibus ducatibus spoliavit. Quum te obscuritatem vitae de partibus illis oportuit recedere et quum in Allemania te non reputares securum in regnum Franciae transivisti in monasterio cistercienfi Cabilonensis dioecesis velut conversus regularem professionem fecisti. Post medium annum quum asperitatem ipsius ordinis pati non posses, in monasterio S. Benigni de Divione ord. S. Benedicti Lingonen. dioecesis tanquam conversus per annos aliquot moram traxisti. Tandem rege Casimiro mortuo quum dictum regnum tibi legitime deberetur et Ludovicus rex Hungariae regnum Poloniae occupasset guerram sibi movisti. Sed demum necessitate cogente ad dictum monasterium S. Benigni rediisti et ibidem per aliquot annos ut conversus mansisti – ergo nunc mortuo Ludovico rege te a regulari observantia absolvimus et permittimus regnum si tibi legitime debeatur recipere ac gubernare. (Katona X pag. 697–700 ex Gall. Christian. T. IV pag. 214 item ex Mser. Cornides) (Fejer T. IX Vol. V. N:r 269 pag. 493) – Podług Długosza (libr X pag 19) był to Wł adysław biały syn Kazimierza xięcia Kujawskiego, tegoż tego. Gdy mu nieptod na żona umarła puścił swe xięstwa za 1000 czerw. zł. Królowi Kazimierzowi i precz Wenecyję udał się naprzód do Ziemi swiętej a potem do Avinionu gdzie został Cystersem i skąd znów powrócił do Dyjonu do Klasztoru S. Remigiusza zostawiwszy benedyktynem, po śmierci Kazimierza wrócił do Polski. Ludwik Król na prośbę swojej matki Elżbiety chcąc go zaspokoić (bo on oparował zamek złotoryjski) dał mu 10000 czerw. zł. i r. 1375 bogate opactwo S. Martini de Sacro monte Pannoniae – lecz nie spokojny wrócił znowu z Węgier do Dyjonu (Długosz mylnie pisze że umarł w Węgrzech na opactwie – pozwolił zwrócić się do religijnej prywatnej) gdzie Wladislaus olim dux Albae Cujaviae gubernator Abbatiae monasterii S. Martini de Sacro monte Pannoniae (1378.)

1383 Cryssii 20 Decembr. Elisabeth regina Hungariae, Poloniae Joannem ducem Masoviae dominum Cyrzensem corona regni Poloniae honorialem in curiensem et servitorem recipit cum annuali salario 2400 florenorum de rumpis de Bochna persolvendorum cum condition ut dux Joannes cum 30 lanceatorum filiae ipsius quando regina Poloniae coronata fuerit serviat (Katona XI pag. 57–58.)

1385 Budae 29 Julii. Leopoldus dux Austriae promittit quando justa contractum cum Ludovico rege Hung. factum filius ejus primogenitus Wilhelmus ad Hedwigim conthoralem suam adpositus fuerit eidem Wilhelmo 200000 florenorum velut maritagium expedire (Katona. XI p. 94-95 ex Pray Annales Reg. Hung. T. II p. 174.)

1385 Budae in octavis festi B. Michaelis. Maria regina Hungariae Joanni filio Andreae de Lallugya pro fidelibus servitiis donat portionem possessionariam in Demetrouich (Dmytrowice?) quoriam Desk habuit et portiones possessionarias in Jesmanich (Jasienica) Plesenich (Plesowice) et Lopouich quas quondam consors Ivani absque haeredibus defuncta habuit in regno nostro Russiae in districtu Premisliensi et confert eidem Joanni nec non Andreae filio Philippi patrueli [illegible] et Ladislao Michaelis fratribus suis = in quas possessiones Emericus Bubek (Bebek?) totius regni Russiae capitaneus Joannem Ladislaum et Michaelem filios Andreae nobilis de Nis Lallugya et Andream filium Philippi de eadem in comitatu Syptoviensi introduxit [illegible] Datum in Lemburga die 06 Sanctor. 1385. (Katona XI p. 96-99 ex Praevia explicatio jurium Hungariae in Russiam minorem No IV et V pag 3-5 – Orygginalny pergaminowy ten przywilej Bebeka [illegible] nadpsuty bez pieczęci widziałem [illegible] 1836 we Lwowie u Kajetana Jabłońskiego)

(może Dzagko lub Dedko capitan. Russiae)

1386 Budae in vigilia Penthecostes. Elisabeth regina Hungariae (wdowa po Ludwiku) cum Vladislao rege Poloniae „filio nostro carissimo." foedus init, quodsi Maria regina Hungariae filia nostra quempiam praeter nostram voluntatem adjuvare voluerit contra regnum Poloniae nos volumus cum domina Hedwigi regina Poloniae et marito ejus Vladislao remanere. Katona XI. p. 161. ex Dogiel Cod. dipl. I. Las I p. 40.)

1386 Vladislaus rex Litvaniae „occasione ejusdem matrimonii (z Jadwigą) ad fidem catholicam conversus sacrum baptisma suscepit". (wiec był Rusinem i przeświet tylko na obrządek Łaciński) (Chronista Salisburgensis apud Lez T. I p. 429) – Zaślubiona [illegible] Jadwiga quondam Jagielle (podług obliczeń Katony) 1387 d. 17 febr.

1387 Joannes Strivoda Russiae (in Hungaria) Joannes de Kapoly (podobno Zapolia) comes curiae regiae Hungar. regni Russiae quondam vaivoda (filius Benedicti de Kapolya et frater Thomae quondam archiepiscopi Strigoniensis)

1391 Hiboriusz de Hiberich comes posoniensis in Hungaria, vajvoda transilvanus 1395 de armis Ostoja. + 1412.

1393. Georgius Waydafii (aescela Sigismundi regis Hungariae)

1396. in Ujvar alias Wolicz feria 3a post fest. S. Dorotheae. Sigismundus rex Hungariae quum olim Ludovicus rex Hung. terram Ruscie per modum commutationis pro terra Lancian et aliis terris quas Ladislaus dux Opoliae suus et noster avunculus in regno Hungariae pro tunc possedisset eidem Ladislao legitime appropriaverit quidem ducatus Cujavienses et Dobrinenses hereditarie possidebat ex causa permutationis pro terra Ruscie: Ideo Sigismundus concedit eidem Ladislao praefatos ducatus vendere obligare et donare: consensu maiae reginae Hungariae tunc in humanis agente, tamen quibusdam obstaculis intervenientibus idem factum confirmandum duximus (nibyże Maria zezwoliła i umarła co Zygmunt dopełnił) (Katona XI p. 391-393 ex Dogiel Cod. dipl. T. II p 38)
(Władysław opolski na złość królowi polskiemu ziemie dobrzyńską z zamkami Dobrzyń, Bobrowniki, Cypin, Lipno, Złotoryja, zastawił za 40000 czerw. zł. Konradowi de Jungen mistrzowi zakonu Krzyżackiemu r. 1396. - Długosz)

1396 Pharnoviae feria 6 post Lentecosten: Sandzywogius palatinus halicziensis dominus temporalis Byxterciensis nobilem Sylvarum Lodmanitzky qui coronae Hungariae solitus est cum duobus hastis servire, cum consensu Sigismundi regis Hungariae domini nostri ab una hasta praedicti serviminis liberat. (Katona XI pag. 468 ex Pray Dissert. VIII p. 131.)

1399 in Lewche (Lewocza?) fer. V post dominic Reminiscere. Sigismundus rex Hungariae. - ibidem in Lewche in die Leonum 1404. - item in Lewcha fer. 3 post dominic. Reminiscere 1404 - in Kesmarkt d. 14 Martii 1404.

1405 d. XVII Calend. Maji Budae. Sigismundus rex Hung. in coliis Hungariae publicat decretum minus 21 articulis continens. (Katona XI. pag. 636-661 Statut dotyczący górnictwa i handlu - podobny dekret trzeci wydał Zygmunt in festo S. Dominici 1405 Budae w 16 artykułach rozporządzenia z prawa cywilnego Katona XI p 671-685.

1406. in congregatione nobilium prope Cassa feria 2 ante festum B. Simonis et Judae. Nicolaus de Gara regni Hungar palatinus et judex Cumanorum declarat quod Andreas Balichky de Vivar cives de Sebynie (Sabinow) per suos homines circa villas Syroka et Wedrech ratione non solutionis tributi in villa Ujfalu non soluti (o niezapłacenie rogatki drogowej) rebus et bonis spoliari fecit dum ad terram Scepusiensem irent (że nie miał prawa brania myta.) (Katona XI p. 702)

1409. XIV Cal. Aprilis Sigismundus rex Hungar. ad praeces fidelis nostri Joannis episcopi Vladislaviensis gubernatoris abbatiae monasterii S. Martini sacri montis Pannoniae (może Jan Kropidło z Xiąża opolski?) confirmat privilegium S. Stephani regis a. 1001 eodem monasterio datum. (Katona XI pag. 769)

1271 in die b. Margarethae. – Stephanus V. rex Hungariae ertheilt den Zipsern ein Freiheitsprivilegium: Zboża opłacać rocznie czynsz 300 grywien srebrnych i norlwien zostają od wszelkich podatków i danin – w czasie wyprawy wojennej mają 50 zbrojnych dostawić – mają sobie obierać Comitem vel Judicem który cum Comite regio sądzić będzie w mieście Leworzy wszelkie sprawy, ten Comes zaski z kar pobierać 2 części, a Comes vel Judex regius 1 część – wolno im obierać Księży – sądy odbywać się mają podług ich zwyczajów – co roku w Świętą Niedzielę mają przyjmować nową monetę Królewską – mają mieć wolne polowanie, rybołowstwo i drzewo z lasów – Królewskich poborców czynszu mają zywić w czasie poboru – wolno im trudnić się górnictwem. – Przywilej ten potwierdził Ludwik Król węgierski r. 1366. (Fejer T. IX Vol. I nº 305 pag. 561.)

1321 Carolus rex Hungar. possessionem Toth Solymus in Comitatu de Sarus donat Jeskoni Polono filio Turian, Comiti de Sandech promeritis.

1333 Capitulum ecclesiae Scepusiensis significat quod [illegible] Michael filius Urbani nomine domini sui Comitis Jesk possessionem Toulthsolymus in Comitatu de Sarus pro 200 gross. denar. marcis vendidit Magistro Gallo filio Georgii Abaydach

– Sbigneus Praepositus Cracov. aulae Casimiri Regis Polon. cancellarius significat, quod Carolus rex Hungariae dum apud regem Poloniae (Casimirum) socerum suum, in Cracovia fuisset possessionem Touthsolymus in Comitatu de Sarus Jeskoni militi tunc Comiti de Sandech, donavit. (Fejer T. IX Vol. III pag. 648)

Tomi IX. Volumen IV (ab anno Christi 1367 - 1374) edit. 1834 ppg. LXXIV (Galiciae ac Lodomeriae cum Regno Hungariae nexus, Ludovici Regis Hung. virtute ac merito.) et ppg. 1-686 (Dipl. Nr. 1-377 et 21)

1367. V. Calend. Novembr. Ladislaus Dux Opuliae Regni Hungariae Palatinus Stephanus Bubek Judex curiae reg. inter testes. (T. IX V. IV pag 78) Władysław Xiąże Opolski został woje. wodą węgierſk. w październiku 1367, po śmierci wojewody Nicolaus Konth który zmarł w Kwietniu 1367)

1367 Ludwik król węg. posyła Kazimierzowi Wielkiemu na pomoc wojsko z którem tenże Wołyń (Włodzimierską ziemię) odzyskuje wypędziwszy z Państw litewskiego Lubarta. (Długosz Lib IX col. 1150)

1367 Calend. Septembr. Viterbii - Urbanus V petente Ludovico Hung. Rege in civitate Quinqueecclesiensi Studium generale instituit ubi vigeat studium Juris canonici et civilis et in alia qualibet licita facultate exepta theologica et ubi Doctoratus seu Magisterii honores elargiri possent. (Fejer T. IX Vol. IV nº 21 pag. 65. - Uniwersytet ten do XVII wieku początku istniejący mało miał rozgłosu, z którego wiele Węgrów do Krakowa na nauki się garnęło.) (Uniwersytet ten założył Ludwik właściwie r. 1360)

1367 fr. Joannes Abbas monasterii B. V. Mariae de Scepus ord. Cistere.

1368 hospites de Göllnicbanya civitate vicinae villis Korompak, villae Prakonis. villae Schwedleri.

1368 mercatores Demetrii Principis Tartarorum mercantes in civitate Brassoviensi. (p. 129)

1368 Budae. - Ludovicus rex Hung. civibus et mercatoribus civitatis Crasoviensis hanc praerogativam confert, ut cum eorum mercimoniis in regnum Hungariae venire possint, ut certis diebus in civitate Casoviensi cum mercimoniis ratione faciendae negotiationis deberent demorari et elapsis hujusmodi diebus merces suas quas ibidem vendere non valerent per totum regnum Hungariae quo vellent libere deferendi habeant facultatem. (Fejer Tom IX Vol. IV. Nr. 66 pag. 138)

1369 feria 4ª Cinerum Budae. – Kazmierz Wielki odwiedza Ludwika Króla w Węgrzech. (pag. 157)

1369 Emericus Wajvoda Transilvaniae.

1369 fer. 3ª post fest. S. Luciae, Budae. – Ludovicus rex Hung. civibus de Brasso hanc concedit libertatem ut pannorum venditores extranei Poloni scilicet et Theutonici pannos in partibus Transylvanis ultra civitatem Brasso deferre non praesumant vedeos in Brasso venditioni exponant exceptis tamen mercatoribus regni Hungariae et specialiter de Cassa, quibus licitum est ultra deferre prout in Buda fieri inolevit. (Fejer T. IX Vol. IV. Nº 89 pg. 168)

1369 Ladislaus Dux Opuliae, Palatinus Regni Hung. et Judex Cumanorum filiae suae (Kingae) in claustro B. Mariae Virg. Clarissarum de Veteri Buda tributum S. Jacobi (250 flor. auri annuatim) ad dies vitae donat. (Fejer T. IX Vol. IV. Nº 117 pag 210). = R. 1373 in festo S. Barnabae Apost. Budae – Religiosa soror Kynge vocata filia Ducis Opoliensis in claustro sanctimonialium de insula leporum emit domum in Veteri Buda a domina Erz (Elżbieta?) filia Jenslini hospitis de Veteri Buda. (ibid Nº 321 pag. 556). – Ladislaus Dux Opuliae Palatinus Hungariae fundavit in ecclesia cathedrali Varadiensi altare S. Elisabeth pro anima consortis suae filiae Alexii Andreae Vajvodae Transylvaniae, quae ibi est sepulta (ibid. pag. 609)// Czyta ta Węgierka może druga żona Władysława Księcia Opolskiego?//

1369 in festo b. Catharinae Virg. in Arpas. – Ladislaus Dei et regis Hungariae gratia Vajvoda Transalpinus, Banus de Zewrino et Dux de Fogaras permittit Demetrio episcopo Ecclesiae Transylvanae (Albensis) ad a temporibus olim patris nostri Alexandri tota terra Transalpina dinoscitur esse subjecta, in Dioecesano constituere suffraganeum suum episcopum pro consecrandis et reconciliandis ecclesiis. (Fejer T. IX. Vol. IV. Nº 118 pag. 210)

1370 in die b. Margarethae Virg. in Visegrad. – Ludovicus D. G. Rex Hungariae Poloniae Magistro Thomae de Berenth Comiti Bihariensi jus gladii confert. (Fejer T. IX Vol. IV Nº 130 pag. 229 – tu pierwszy raz Ludwik tytułuje się Królem polskim jeszcze za życia Kazimierza Wielk.)

1370 fer. 6ª ante dominicam Reminiscere, Budae. – Ludovicus D. G. Rex Hungariae Poloniae (sic!), Dalmatiae etc. civitati municipali Bardfa in Comitatu de Saros juxta fluvium Tapul, confert eadem jura, quae civitates

civitates regales Cassensis et Budensis gaudent, item facultatem eligendi Judicis ipsorum donatque ipsis molendinum et alias possessiones, quas a Hanrich Scultete vulgo Voyth emerat. (Fejer T. IX Vol. IV Nº 131 pag. 230)

1370 d. 5 Novembr. – Kazmierz Wielki król polski umiera w Krakowie. Przy jego śmierci był Władysław Xiąże Opolski (urodzony z Elżbiety Księżniczki Świdnickiej, córki siostry Kazmierza Wielkiego) którego Ludwik król węgierski powiadomiony o chorobie Kazmierza, posłał do Polski z Piotrem Zudar banem Sklawonii. – Po śmierci Kazmierza wysłani do Węgier do Ludwika: Florian biskup Krakowski i Janusz Kanclerz Koron. – Ludwik król mając w towarzystwie swą matkę Elżbietę, arcybiskupów: Tomasza Strygońskiego, Stefana Kolocześkiego, Mikołaja de Zech (Szécsi) sędziego najwyższego (Judex curiae), Jana Treutel podskarbiego najwyższego (Magister Tavernicorum) i Stefana Bubek łowczego najwyższego (Magister Agazonum), wyjechał z Wyszegradu i przez Nowy-Sądecz przybył do Krakowa. Tu d. 17 Novembr. 1370 Koronował go Jarosław arcyb. gnieźn. Po Koronacyi odwiedził Ludwik Gniezno i porządkowawszy rządy kraju matkę swoją Elżbietę, wrócił spiesznie do Węgier, gdzie już d. 1370 in festo SS. Innocentium Martyrum, in Dios-Győr, daje przywilej swobody miastu [redacted] Zyben (Sabinow w sarosskiem Hrabstwie) uwalniający tegoż miasto od sądów urzędników Królewskich. (Fejer: T. IX Vol. IV Nº 136 pag. 236 – Wagner Dipl. Saros pag. 172)

1370 in festo b. Katherinae, Cracoviae. – Ludovicus rex Hung. et Polon. donationes impertitur Ladislao Duci Opulye, Regni Hung. Palatino et Judici Cumanorum consanguineo nostro et Petro Zudar Regni Sclavoniae Bano quos misit ad occupandum regnum Poloniae qui „ipsum regnum Poloniae nostrae ditioni pacifice subjugarunt „et nos absque omnis impetitionis obice et insultu adipsum regnum „et civitatem Cracoviensem introduxerunt ubi..... in coronatione nostra memoratus d. Ladislaus Dux et Petrus Banus, animosa serenitate ad latus nostrum assistentes, studiosa fidelitatis solicitudine adhaeserunt." (Fejer Tom IX Vol. II [redacted] Nº 238 pag. 240.)

1370 d. 5 Martii Budae. – Elisabeth filia olim Stephani Ducis reptis Ludovici regis Hung. renuntiat consummationi matrimonii cum Wenceslao Bohemiae filio Caroli IV Roman. Imperat. (Fejer Tom IX Vol. IV Nº 143, pag. 244.)

1371 fer. 3a ante f. B. Elisabeth, in Diósgeur. – Ludovicus rex Hung. Polon. & civibus de civitate Libinio Transilvana confert libertatem mercandi per totum Regnum Poloniae ad instar mercatorum de Cracovia, Casa et Leucha, quibus similem gratiam gratiam fecimus. (Fejer. T. IX Vol. IV Nº 184 pag. 355)

1371 Hedvigis filia regis Ludovici et Elisabeth nascitur.

1371 in festo b. Martini ep., in Wissegrad. – Ludovicus rex Hungar. Polon. comitatum Temes cum castellanatu castri Temesvar, in quo hucusque praeerat Ladislaus Dux Opuliae, palatinus, confert magistro Benedicto filio Héém (Hém de Remete) – quod nobilibus, villicis et Jobbagionibus significat. (Fejer T. IX Vol. IV Nº 189 p. 340) (Władysław xiążę Opolski został może wtedy gubernatorem Rusi)

1371 in festo b. Mathei Ap. Budae. – Ludovicus rex a bobus, porcis, oleo piscibus frugibus ex Hungaria, Austria, Bohemia ad civitatem Posoniensem introductis nullam tricesimam exigi a tricesimatore mandat. (T. IX. V. IV Nº 191 p. 341)

1371 in vigilia Pentecostes in Wisegrad. – Elisabeth Regina senior Hungariae et Polon. teloneatoribus in terra Russiae mandat, ut ab incolis civitatis Casoviensis nihil plus ratione telonii mercium exigant, quam a civibus Cracoviensibus et mercatoribus regni Poloniae exigunt. (T. IX. V. IV. Nº 192 p. 342) Transilvanus Comes de Zonuch)

1371 Emericus Woywoda (et Stephanus Banus de Szymontornya (Kolo Siedmiogrodu)

1371 (?) Bogdan Vajvoda Blachorum de Maramarusio cum Blachis ejusdem districtus clandestine recessit in terram Moldaviae coronae regni Hungariae subiectam sed propter viciinitatem Tartarorum a multo tempore habitatoribus destitutam (Thuroc. Chron. P. III. C. 49 Joannes archidiaconus de Kükülló)

1371 Georgius Bubek magister Tavernicorum regalium fundat monasterium fratribus eremitis S. Pauli ord. S. Augustini in villa Gombaszeg ~~seu Zomyaldy~~ (comitat. Gömeriens. – Georgius Bubek jacet sepultus in templo Görgensi provinciae Tornensis).

1372 fer. 6a post f. S. Valentini Budae. – Ludovicus Rex nuntiat Caroli Romanorum Imperatori, quod cum (Premislaus) Dux Teschinensis nomine Caroli Imperatoris filiam Ludovici (Mariam) matrimonialiter desponsandam (Sigismundo) filio Caroli exnostulasset: Ludovicus in hoc

matrimonium consentit atque in hac causa nuntios suos Ladislaum Ducem Opuliensem Palatinum Hungariae et Thomam Archiepiscopum Strigoniensem ad Carolum mittit. (Fejer Tom IX Vol. IV. Nº. 228 pag. 390.) /: Maria miała wtedy 2 lata :/ (leczto zaślubienie odwlekło się)

1372 d. 12 Junii – Elisabeth senior regina est in Cracovia (pag. 396)

1372 Stationes regis Ludovici juxta privilegia: In villa Alberth die dominico post f. b. Emerici (pag. 420) – Tyrnaviae in octavis f. b. Michaelis (pag. 421) – in Zalathna 3io die f. b. Egidii (p. 423) – in villa Zenthe 3io die festi octavarum b. Michaelis (p. 424) – in villa Gerenther 2o die f. Undecim millium Virginum (p. 425)

1372 in Octavis festi b. Michaelis Archang. Ladislaus Dux Opuliae et Velunensis, Regni Hungariae Palatinus et Judex Cumanorum per Regem Ludovicum in Dominium Russiae sublimatus est (pag. 451) (ot 541) – (po nim został palatinus Emericus (Dyplom. X dot. 1374 r. a po nim Nicolaus de Gara) – /: Władysław Xięże Opolski został Palatinus Hung. r. 1367 in octavis b. Georgii Mart. po śmierci Nicolai Konth – wrócił zaś na Ruś może dopiero r. 1373. :/

1372 Provinciales sive Seniores (Judices Saxonum) reptem Sedium Saxonicarum Transylvanarum: de Mulbach, Castro Sches, Kozdat, Luschkirg, Russomonte, Schenk, Marasyo, Cibinio et Magno horreo. (Bubek)

1373 Emericus Regni Hungariae Palatinus et Judex Cumanorum. (ab a. 1373 – 1375) antea Waywoda Transylvaniae.

1373 Stationes regis Ludovici juxta privilegia: Viennae d. 9 Martii (p. 483) – Budae in octavis f. b. Georgii (p. 488) – Budae fer. 3a post dominic. Laetare (p. 489) – in Wisegrad die dominica ante f. b. Michaelis (p. 490) – in Wisegrad in Octavis festi Omnium Sanctorum (p. 494) – in Wisegrad Sabbato ante domin. Ramis (p. 499) – in Visegrad fer. 3a post dom. Reminiscere (p. 501) – Budae d. 5 Aprilis (p. 502) – Budae d. 26 Martii (p. 505)

1374 Stationes regis Ludovici: (Budae) nonas mensis Januarii (p. 561) – Budae d. 16 Aprilis (p. 558) – in villa Vyzol prope castrum Regecz 2a die festi nativit. Mariae (p. 564) – Budae in octavis festi Epiphaniar. (p. 565) – in Wyssegrad die f. b. Luciae (p. 566) – Budae in f. b. Francisci conf. (p. 567) – in Wyssegrad in festo S. Dorotheae (p. 568) – Budae fer. 3a post f. Epiphaniar. (p. 571) – Cassoviae d. 13 Septemb. (p. 572) – v. l. XII Cal. Februar. (p. 573) – in Bychor (Bihar) in f. bb. Philippi et Jacobi post. (p. 575) – Budae in f. b. Andreae Apost. (p. 576) – Budae fer. 5a post f. b. Gregorii mart. (p. 579) – Budae, dominica Reminiscere (p. 580)

Codex diplomaticus Hungariae ..... Studio et opera Georgii Fejer.... Tomi IX Volumen V (ab a. Chr. 1375 – 1382) edit. 1834. ppg. XXIV (De litteraria educatione et scholis Hungariae). 1-654. Cipl. Nr. 1-345 et 19.

1375 exactio more hospitum forensium seu extraneorum, vulgariter Gastagob (Gastgabe)

1375 Nicolaus episcopus Milkouiensis, suffraganeus episcopi Agriensis. (p. 65) peruisca 3 oltarze in capella B. Mariae V. in coemeterio ecclesiae B. Joannis Bapt. in ciuitate Cibiniens. comitatus Saros.

1376 Nicolaus de Gara Regni Hung. Palatinus (post Emericum de Bubek)

1377 Ludovicus rex Hung. definit, quod in ciuitate Cassa 2 floreni aurei currant et habeantur pro 1 marca denariorum

1377 in festo b. Martini conf., Zolii. – Ludovicus rex Hung. et Polon. significat, quod castrum regium Mysina vocatum in confiniibus regnorum Hungariae et Poloniae penes fluvium Loprad cum villis, magnifico comiti Jacobo de Scepus (2 voln Berzeviche) Judicii curiae regalis donationis titulo contulerit, et ipsum in hanc possessionem introducere jubet. – (Contradixit tamen huic introductioni Nicolphus filius Magistri Nicolphi de Tarkeu cum fratribus suis Clemente, Nicolao, Henrico et Jacobo, in octavis Epiphaniarum 1378) Tom IX Vol. V. Nr. 93 pag. 182)

1378 Ludovicus rex cum valida gente sua ad regnum Russiae sanae Coronae Hungariae subiectum pro defensione contra Lithuanos est profectus et fugatis hostibus potentes viros Petrum (Zudar) Baronum primo, nec non ven. d. Emericum (Zudar) episcopum Agriensem, ac Georgium Zudar, consequenter fratres eius, et post haec Emericum Bebek ac post eum Joannem de Capol ad regendum ipsorum Regnum Vaivodas vel Capitaneos praefecit. (Joannes Archidiac. de Kükülö, secretarius regis Ludovici Chronicon, apud Turoci Part III c. 30 edit. Schwandtner Script. rer. Hung. I Tom.)

1380 in festo b. Nicolai conf. Zoliï. – Ludovicus rex Hung. villae regiae Zglow alio nomine Nova villa in terra Scepus confert forum liberum singulis diebus sabbati in qualibet hebdomada celebrandum. (Fejer T. IX. Vol. V. Nr. 241 p. 395)

1381. IV Idus Maii inter praesentes: Nicolaus de Gara palatinus regni Hung., Emericus dictus Bubek Croatiae et Dalmatiae Banus (Fejer Tom IX. Vol. V. Nr. 246 pag. 459)

1381 in vigilia S. b. Andreae Apost. in Diosgeur. – Ludovicus rex Hung. Polon. significat quod magnif. Petrus Zudar Banus Regni nostri Russiae Waynoda invadiatus sibi villas in Comitatu Sarus, Aleaio filio Ladislai de Somus restituisset. (Fejer. Tom IX Vol. V. Nr. 253 pag. 468.)

1382 Johelinus Urburarius noster (olbornik) et civis de Crempricia

1382 mons Beschad de quo oritur fluvius Hopicha (vel Hopicha) et cadit ad fluvium Bodrog usque metas et terminos regni Poloniae in comitatu Saros. (Fejer Tom IX. Vol. V. Nr. 332 pag. 609)

– Universytety węgierskie: 1) Quinqueecclesiensis fundata circa 1372 a Ludovico rege (vel 1364?) destructa per Turcos 1547. 2) Veterо Budensis fundata a Sigismundo rege 3) Posoniensis fundata a Mathia rege et Joanne Vitez. 4) Budensis fundata a Mathia rege – via erectae deflorverant. 5) Tyrnaviae fund. 1635 a Pazmannio, a. 1777 Budae translata, a 1784 in Pestino collocata.

Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. Studio et opera Georgii Fejér bibliothecarii regii Tomus IX. Budae typis typogr. regiae Universitatis Ungaricae 1833.

Tomi IX. Volumen I (ab anno Christi 1342 – 1350) edit. 1833. ppg. 1–810 (Dipl. Nr. 1–431. et 2.)

1342 in fest. Philippi et Jacobi Apost. – Ludovicus D.G. Ungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae Bulgariaeque rex .... ad petitionem civium et hospitum nostrorum de Lublyou, tribuit eosdem libertates quibus cives Cassenses fruuntur, villam nostram Lublyou ab eodem castro sequestratam, iisdem annectit ita ut sibi iudicem eligant, liberatipsos ab iurisdictione castellani nostri de Lublyou; tenebuntur autem regi solvere annuatim 120 flor. census. Liberi erunt ab omni servitio civitatis Poddin et castri ac castellanorum de Lublyou; habebunt liberam piscationem et liberam tabernam; de rebus tantum exportantibus solvere debent tricesimam Metae civitatis ita distinguuntur: descendendo a monte Tumeca (Timnica?) per fundum ad fluvium Poprad, ubi in alia parte influit aqua Lipnik, ascendendo in eodem Lipnik versus septentrionem usque ad metas villarum Libiniensium, lapidis Gnisen et Jerubina, abinde versus orientem adripam quae veniret de Jerubina, vertendo se ad manum dextram adrivulum et inclinando se ad manum sinistram per silvam ad planitiem ubi est fons scaturiens, abinde ad terram aquosam rubeam ulterius directe per montem et sylvam ad caput trivii li Krompak, abinde per sylvam ad fluvium Poprad circa Nacremitam ascendendo in dicto fluvio ad ripam vocatam Solain abinde directe ad verticem montis Platani ex opposito castri ubi incipit aqua Ferloren Seiffen, ibi incipit meta villae Hirschen (vel Haisen, Haschen) ad manum sinistram sub monte usque fluvium Poprad et ascendendo ad verticem montis ubi terminantur metae villarum Hongarten et Neu-Lyblow, abinde ad montem Tymnicz.

(T. XI. V. I pag. 52 Nr 3 – jest to pierwszy dokument Ludwika jako króla węgier.)

1342. VI. 3dus Octobr. Frisaci. – Guido Cardinalis et Apost. Sedis Legatus parochiam de Olalu unit monasterio S. Antonii ord. Carthusiaror. in Lipa iuxta Dunaiecz (in Lechnicz). –

1343 gen. Maria Folc relicta quondam Willermi Drugeth palatini.

„ „ Veronica, id est vera icon Christi

1343 in Octava Festi Paschae in Vyssegrad. – Ludovicus rex Hung. ad preces Petri plebani ecclesiae B.V. Mariae de Podolino et Vgrum consocii hospitum de Podolino eosdem hospites de Podolino liberat a iurisdictione Comitum parochialium et Judicum Nobilium ac Castellani de Lublyo. (Tom IX. Vol. I pag. 93 Nr. 31)

1344. Ludwik król węgierski w pieczęci mniejszej wizerunek figury Strusia ptaka. p. 205

1344 in Octavis Festi Ascensionis Domini, Budae. – Ludovicus D.g. rex Hungariae fideli suo viro magnifico Comiti Dedrik Capitaneo Ruthenorum salutem. Conquerentur nobis cives ac hospites civitatum regni Hungariae et specialiter civitatis Cassa, cum rebus mercimonialibus ad Ruthenian proceder consueti, quod tributarii vestri tributum superfluum iniustum plus quam a mercatoribus Regni Poloniae abipsis extorquerent.... quare fidelitatem vestrae Magnificentiae requirimus, quatenus supradictos hospites per vestros tributarios superfluum tributum exigi facere non velitis, sed illos absque omni impedimento abire permitti faciatis. (T. IX. V. I. pag. 209 Nr. 95)

Dedko starosta ruski

/: Demetrius Dedko przychodzi pomiędzy baronami ruskimi r. 1335 w dyplomie Kazimierza II Andrzejewicza Księcia halickiego rus. Cod. Voigt: Cod. dipl. Prussc. III p. 190. – Tenże Demetrius Dedko provisor seu capitaneus terrae Russiae, pisze r. 1341 ex Lemburg list do Kupców w Toruniu donosząc że się pogodził z Kazimierzem Królem polsk. Cod. Voigt: Cod. dipl. Prussc. III p. 83. – Baro Datko nomine castrum Premiol habens, r. 1341 w rok po zawojowaniu Rusi buntuje się z Danielem z Ostroga przeciw Królowi Kazimierzowi. Cod. Kronika Jana z Czarnkowa w Monum. hist. Polon. II p. 621. – Z powyższego listu Ludwika widać że ten Dedko był jeszcze r. 1344 Starostą i namiestnikiem na Rusi. :/

Skład polskich i ruskich towarów w Koszycach.

1344 in vigilia festi B. Laurentii Mart. in Zolio. – Ludovicus rex Hungariae pensatis meritis et fidelibus servitiis Comitis Alberti Judicis et Comitis Jacobi filii Joannis civis de Cassa, quas olim Carolo regi Hungariae fideliter adhaerendo praestiterant decernit quod omnes mercatores extranei de regnis scilicet Russiae, Poloniae et provinciis eorundem in regnum Hungariae venientes ultra civitatem Cassensem cum mercibus nullam progredendi habeant facultatem, sed omnia sua mercimonia ibidem deponant atque vendant – quod de voluntate genitricis nostrae reginae Elisabethae et de consilio Baronum decrevimus. (T. IX Vol. I pag. 210 nr. 96.)

1346 Magister Nicolphus et Ladislaus filii Nicolphi haeredis castri Tarkw in comitatu de Sarus. (zamek Kamienica)

1346. VI Non. Septembr. Pontificatus Anno 5o Avinione – Clemens VI papa ad preces Patronis (Apleczko) episcopi Luburcensis confirmat Constitutiones pro libertate ecclesiarum et personarum ecclesiasticarum sanctas per olim Gentilem tit. S. Martini in montibus presb. Cardinalem in Regnis Ungariae et Poloniae Apost. Legatum in Concilio per eum apud Posonium Strigonien. diocesis celebrato. (T. IX. Vol. I pag. 376 nr. 209)

1346 Civitas Rivulus Dominarum (Zathmarbanya vel Nagybanya – Hungrisch Neustadt) in comitatu Zathmar.

1346 Boleslaus archiepiscopus Strigoniensis et Dux Ostensis (? Opolski ?) (lub Tost ?)

1347 fer. 4a ante f. S. Nicolai, Budae. – Elisabeth regina Hungariae pro constructione ecclesiae parochialis in Eperies lapides ed in comitatu de Sarus, ubique requirere permittit. T. IX. V. I pg. 511 nr. 282)

1348. XVII cal. Maii. Pontificatus Anno 6o Avenaci – Clemens VI Papa quia Ludovicus rex Hung. et Elisabeth regina petunt ut liceat collegiatam ecclesiam S. Martini Scepusiensi Strigoniensis diocesis in cathedralem erigere, negotium hoc (Nicolao) episcopo Quinque-ecclesiensi (Siffrido) Abbati S. Benedicti juxta Gron Strigonien. dioc. et (Danieli) Abbati S. Andreae de Visegrad ord S. Benedicti Vesprimiensis diocesis discernendum committit. (T. IX. V. I pag. 570)

1347 In Scepusiensi Comitatu: Abbatia monasterii B. M. Virginis ord Cisterc. de Villa Compositi, monasterium de Lapide Refugii, de Donegecs ord. Carthusianor. prioratus - plebani de Quintofforo, de villa Bucin Sueni, de villa Canis, de Foro Caseorum dioec. Strigonien.

1348 die S. Ceciliae, in Hamislow oppido dioecesis Vratislavien. - Kazimirus rex Poloniae significat, quod cum Carolo Romanorum et Bohemiae rege super materiis controversiarum concordarit: erit pax et fraterna amicitia inter Carolum et Kazimirum reges. In pacem hanc includendus est etiam princeps Bolko Dux Svidnicensis nepos noster, si per illum infra triduum in juridicam discussionem Alberti Austriae, Styriae et Carintiae Ducis consensum fuerit Kazimirus rex, quousque per suffragium Caroli regis Romanor. metas regni Poloniae adversus Cruciferos de domo Teutonica seu Bavaros in Marchia Brandeburgensi non recuperaverit, hostibus regis Caroli non debet assistere auxilio; recuperatis tamen limitibus regni promittit Carolo adversus omnes hostes astare, Rege Hungariae excepto. Kazimirus rex promittit Carolum pro quadam summa pecuniae nunquam amonere, et si aliqui hostes de dominiis ad Regnum Poloniae non pertinentibus expulsi fuerint, promittit medietatem horum dominiorum Carolo applicare. (F. IX. Vol. I pag. 623. Nr 343)
(Wyjątki są w Naruszewicza pod r. 1348)

1349 Stephanus Dux Hungariae, Dominus terrae Scepusiensis et de Sarus (podobno brat króla Ludwika).

1349. VI Idus Octobris, Frisaci - Guido Tit. S. Caeciliae presbyter Cardinalis Apostolicae Sedis Legatus, parochiam Antiquae Villae Strigoniensis dioecesis unit cum monasterio S. Antonii in Scopus juxta fluvium Dunaveez ord. Carthusien. in Lechnicz) (F. IX. Vol. I pag. 681 Nr 375.) (toż samo pod r. 1341 Tom VIII Vol. IV pag. 509)

1341 d. 22 Julii in Alba Regali coronatus est rex Ludovicus per Charadinum (Csanád de Telegd) archiepiscopum Strigoniensem (Joannes) archidiac. de Kükülló apud Thuroczi III. 1)

Codex dipl. Hungariae ed. Fejér G.

Tomi IX Volumen II (ab anno Chr. 1351–1358) edit. 1833.
ppg. XLII (urządzenie kraju włościańskie za Króla Ludwika)
et pag. 1–760. (Dipl. Nr. 1–373)

1351. III. Idus Decembris. regni anno 10mo. – Ludovicus rex Hungariae, constitutionem Regni ab Andrea II anno 1222 sub bulla aurea concessam firmat, pluribusque articulis auget. (Tom IX. Vol. II pag. 37 Nr 1.) /: dotyczy podatków olbory sądownictwa :/

1351 Stephanus Transylvaniae dux, frater Ludovici regis. Idibus anno primo.

1351 Ladislaus plebanus de Epuries capellanus reginae Elisabeth.

1351 secunda die festi – – Virginis in descensu nostro in regno Ruthenorum prope metas Volchyniae habito. Quia „dominus Keztheticr (Kiejstut?) Dux Lythuanorum, amicus et proximus noster" a nobis instantissime postulavit ut Laurentio filio Nicolai de Byk de Comitatu Borsudiensi profugo seu proscripto gratiam et misericordiam facere dignaremur. ideo praedicto Laurentio poenam proscriptionis seu sententiam capitalem relaxamus mandamusque Palatino, Judici Curiae nostrae, Comitibus parochialibus ac Judiibus et Justiciariis ut possessiones eius dem occupatas reddi faciatis. (T. IX Vol. II pag. 78 Nr 16) /: był ten Wawrzyniec przodkiem familii Czirbus :/ (pewnie festi Assumptionis B. M. V. t. j. 16 Augusti) /: albowiem r. 15 Augusta 1351 Kiejstut zaprzysiągł traktat pokojowy w obozie Ludwika :/

1351 terra Gerlaci quam cives de S. Ladislao possident in scipus (Fanum S. Ladislai vel Quintofórum Donnersmarkt, Czwartek)

1292 Fenenna regina Hungariae (dipl.)

1352 infra Octavam festi Paschae Budae. – Ludovicus rex Hungariae donat Casimiro regi Polon. regnum Russiae hac conditione: quod si rex Poloniae prolem masculinam suscaperit. tum filius regis Poloniae aucptis a rege Hungar. 100,000 flor. hungar. eidem regi Hungariae Russiam cedere debet; si vero Casimirus rex absque prole masculina decesserit, regnum Russiae et Poloniae secundum priora pacta (z roku 1339 za Karola) ad regem Hungariae devolventur. (Ex transumpto Jamnsii Dec. Doct. Decani et Cancellarii Crac. 1357 Calend. Septembr. Cracoviae – apud Sommersberg Sil. rer. script. Mantissa c. V. pa 81 – Stadnicki: Synowie Gedymina T. II str. 41. 231. 237 Dodat. 19.) (u Fejerze tresć tylko pag. 137)

1352 d. 12 Aprilis Budae. – Ludovicus rex Hungariae decla-
rat quod cum ipse ad recipiendum juramentum fidelitatis a
proceribus Regni Polon. venire non posset, matrem suam
Elisabetham cum plena potestate ejus rei causa in Poloniam
mittet. (Ex transumpto Jamsonii Decret. Doct. Decaniet Can-
cellarii Crac. 1357 Calend. Septembris, Cracoviae – apud Sommers-
berg Siles. rer. Script. Mantyssa c. V. p. 81 – tylko treści w Fejerze p. 137)
|: może tu mylka w dacie? :|

1352 fer. 4a post fest. b. Georgii mart. Budae. – Ludovicus rex
Hungariae pensatis fidelitatis obsequiis quibus Magister
Zyklinus magistri Laurentii, et alter Zyklinus Zyklini filii dim
Comitis Pauli quondam Judicis Curiae nostrae nepotes (ten Niklin
syn Waorzyńca i Niklin syn Niklina, de Nagy Marton, byli wnukami
Pawła de Nagy Marton sędziego nadworn. węgier. Pawła accentus transferent,
dum quosdam barones nostros cum iisdem ad traductionem princi-
pissae Annae nurus nostrae filiae Ludovicii quondam Impe-
ratoris Romanorum in consortem d. Stephani Ducis fratris nostri
Lazzoviam |: Lasau w Bawaryi :| versus transmisissemus, non
parcendo sumptibus exhibuerunt famulatum – „et cum his tempori-
„bus non prolongatis .... ad conterrendam duritiem et pervicaciam
„cordis paganicae gentis Lythuanorum a Christi fide scissorum,
„in valido exercitu propria in persona accesserimus, idem Mag. Zy-
„klinus filius magn. Laurentii similiter in propriis sumptibus
„et expensis, honesta Hungaricae gentis natione secum ducta,
„nostro lateri adhaerendo, ibi nobis laudabiles et intrepidos exhi-
„buit famulatus" – et demum via tertia cum dominam Mariam et
sororem Stephani Ducis Bosnensis, proximam nostram domino Wel-
sennceco foedere matrimoniali copulatam ad civitatem Lazzoviae
nuptui sociandam transmisissemus, iidem Niklinus et alter Niklí-
nus, cum baronibus nostris iter agressi sunt – quia iidem in nostris
servitiis constituti erant ab eo tempore videlicet a feria 5a proxima
post festum Nativitatis B. Virginis cujus nunc tertia adveniet revo-
lutio, będzie 3 lat :| quo ipsam filiam Ludovici Imp. Roman. Stephano
Ducii fratri nostro duxerunt in consortem ... – ideo mandat ut
interea temporis eis adempta restituantur. (Tom IX. Vol. II pag. 138. Nr. 53)

1352 fer. 4a post Reminiscere, in Bardfa. – Ludovicus rex Hung. civitati
Bardfa, quam muro et turribus munire mandavimus" confert forum an-
nuale in "die b. Egidii conf. tenendum. (Tom. IX. Vol. II pag. 142 Nr. 56)

1352 Stephanus Dux terrae Sceporyensis et de Sarus (filius regis Caroli)

1352 Idibus Julii Avinione Pontificatus Anno XI°. — Clemens VI Papa Ludovico Regi Hungariae provincias, civitates castra, villas et fortalitia et quaelibet alia loca, quae de manibus Schismaticorum et infidelium eripuerit, donat. (Rajnald. pod r. 1352 — Fejer Tom IX Vol. II pag. 169 Nr. 74 który pisze że się ma rozumieć „terras ac loca Podoliae a Tartaris vindicanda.)

1352 secundo die festi B. Andreae Apost. Budae. — Ladislaus Praepositus Chesmensis, Secretarius testatur quod Famuli Magistri Petri dicti Lobarus Comitis Ujvarensis, quum domina Regina in reversione sua de Regno Poloniae feria 3a proxima ante festum b. Ceciliae proxime praeteritum in villam Ujvul pervenisset, ibidem armati cum compliciibus portam et ostia domorum hospitii ubi Magister Joannes dictus Németh distributor victualium dominae Reginae manebat, confregissent et illum interficere voluissent. (Tom. IX. Vol. II pag. 183 Nr. 83.) (Krolowa Elzbieta Łokietkowna powracając z Polski do Węgier bawiła we wsi Ujfalu r. 1352, gdzie ci rabusie wpadli)

*) Ten Petrus Magister dictus Lobarus. Jaktar r. 1359 od króla Ludwika posiadłości Kapy in Comitatu Saros. (IX. V. 2 p. 15)

1352 Terrani (koloniści niemieccy) cum Comite Saxonum ac Universitate XXIV Civitatum Districtus Scepusiensis. (priv. pag. 188) (We wsi Hunsdorf na Spiżu jest za ołtarzem wielkim nagrobek z herbem i napisem: + Hic obiit Magister Nicolaus filius „Andreae Praepositus" Scepus. sub anno 1356." Ten Mikołaj proboszcz Spiski był z rodu Berzewiczych.)

1352. IV Idus Aprilis, in claustro Lapidis refugii Ordinis Carthus. in Scepus. — Fr. Joannes Prior cum conventu Lapidis refugii ordin. Carthus. in Scepus significat quod antecessores sui Dolatinus, Joannes et Goblinus propter ordinis dilatationem, ad monasterium vallis S. Antonii in Donayer (Lechnicz?) contulerunt villam Rufrow item libros: Biblia manualia, Martyrologium, Graduale et Antiphonale, Passionale, Homiliae b. Gregorii super Ezechielem prophetam, Augustinus super epistolas Joannis, Compendium theologicae veritatis item privilegium olim Magistri Kokos filii antiqui Nicolphi pro fundatione praefati vallis S. Antonii monasterii. — (Tom IX. Vol. II pag. 193 Nr. 90. — Wagner: Analecta Scepus. III p. 179)

1353 secundo die festi Paschae, Budae – Ludovicus rex Hungariae testatur, quod Magister Nyttkul (de Nagy Marton) filius Magistri Laurentii filii Simonis de Nagy Marton „dum in exercitum (regis Ludovici) contra Litvanos habitum cum bona comitiva accesisset" et dum consors Stephani Ducis Anna filia Imperatoris adducta, et dum domina Maria domina de Helpstayr (Helfenstein?) tradita extitissent illic cum consorte sua et tota sua familia honorifice proficiscendo, ab Israel Judaeo Lofon. 700 talenta latorum Viennensium mutuavit, et ideo villas suas Ujfalu, Bydles et Peel invadiavit. (T. IX. Vol. II Nr 102 pag. 218.)

(Nagy Marton in Comitatu Sopronienси)

1353. Indictione VI, mensis Septembris 15. Budae. – Ludovicus rex Ungariae volens cum Carolo rege Romanorum et Bohemiae firmare indissolubilis vinculi et caritatis unionem, promittit pro se et successoribus regibus Hungariae, cum regibus Bohemiae in perpetua liga et indissolubili unione manere, ipsisque contra quemcum regem cum auxiliis assistere, exceptis tamen Kazimiro Polonorum rege et Alberto Duce Austriae ipsorumque haeredibus; promittitque etiam vi filios aut filias obtinuerit quod illos vel illas nuptui copulare non debet sine regum Bohemiae consilio et licentia speciali – super quibus etiam praestitit regi Carolo juramentum corporale tactis evangeliis. (T. IX. Vol. II Nr 112 pag. 231. Oryginał przechowuje się w cesarskim Archiwie w Wiedniu. – Na mocy tego traktatu zaślubił później Zygmunt Luxemburczyk syn Karola, Marię córkę Ludwika a siostrę Jadwigi.)

1353 d. 20 Junii. – Ludwik król węgierski pojmuje za żonę Elżbietę córkę Stefana Kotromanowicza króla Bośnii czyli Rama (zwanego Thwrtpusban) urodzoną z Elżbiety (córki Kazimierza Księcia na Gniewkowie, a siostry Władysława Białego Księcia gniewkowskiego). – (Dlugos. Lib. IX col. 1097. – Karol andegaweński król węgierski (†18 Julii 1342) z Elżbiety Łokietkówny zostawił 2 synów: 1) Ludwika koronowanego na króla węgier. z pierwszego dnia po śmierci ojca 1374, który r. 1338 zaręczony został z Małgorzatą (córką Karola Luksemburczyka margrabi morawsk. późniejszego króla czeskiego i Małgorzaty Królewny franc.) i którą dopiero r. 1346 gdy dorosła zaślubił (która r. 1349 umarła – Zapież Klemens VI w bulli z r. 1349 zowie ją „Johanna regina Hungariae" apud Wading lib III p. 137. 694 – Benesowiusz de Weitmühl apud Dobner Monum Tom IV pag. 342 zowie ją również „Johanna regina Hungariae" –

z r. 1342
— Dokument ten jest w Fejera Cod. Tom IX Vol. I Nr 2 pag. 48 zowie się: „Margaretha“). 2) Andrzeja króla neapolitańskiego zamordowanego r. 1345 z podniesienia swej żony Joanny. 3) Stefana Kolicia śpiskiego i sarofskiego potem Dalmacyi, Sklawonii i Kroacyi † 1354 in vigilia beati Laurentii, który z żony swej Małgorzaty córki Ludwika Bawarskiego Cesarza zostawił

*) r. 1358 pozwala ze voto za Gerlach. hrab. de Hohenlohe.

1353 Elisabeth mater Ladislai Soos, reddit Nicolao dicto Soos filio Petri de Soovar (który żył 1348) privilegia data per Ladislaum regem Georgio et caeteris fratribus (filiis Simonis Soos de Sovar) super puteum salis; „item privilegium Vladislai regis Poloniae „super collationibus possessionum jure Theutonico, unius videlicet „Chostou et alterius jure polonico, Mojtov in terra Siradiensi „eidem magistro Georgio collatarum; item privilegium Wladislai „Poloniae, Siradiae et aliarum terrarum Ducis, super haereditatibus Ruzpura et Jasov vocatis in terra Sirad. existentibus, collatis eidem Magistro Georgio;“ item privilegium regis Caroli datum Joanni et Petro filiis Georgii de Sovar (filii Simonis) in facto salis putei et aqua ipsius putei in Soovar. (Tom. IX Vol. II Nr 145 pag. 300. — Szymon de Soovar za Leszka czarnego podobno pobił Tatarów w Sandeckiem, i otrzymał przywilej od Beli IV.)

1354 in Octavis Festi S. Georgii Mart. — Capitulum ecclesiae Scepusiensis statuit metas sylvae inter sylvam Ztara et inter metas Ljublio juxta fluvium Poprad existentis, per Ludovicum regem Venceslao sive Vynchlo filio Pauli de Petermezei anno 1352 donatae: incipiendo in loco ubi fluvius Sulyn influit in fluvium Poprad, in eodem Poprad transeundo versus orientem ad montem Nard et per alios montes versus meridiem ad verticem montis Pawlowciawore et inde versus occidentem ad semitam Kralowa Ztarapuch, et inde versus septentrionem ad fluvium Poprad. (T. IX. Vol. II Nº 159 pag. 234.

1354 Magister Michael filius Joannis filii Rycolphi de Berzeviche contra Jvannem de Darouch (Dároz), Nicolaum de Hlyosalva, Ladislaum de Hsanycha et Henricum de Bethlemfalva (in Scepusia).

1355 d. 25 Junii Budae. — Ludovicus rex Hungariae praesentibus legatis Regni Poloniae Joanne castellano Wojnic., Floriano praeposito et Cancellario Lancic., Petro tribuno et Pelka subagazone Cracov. promittit omnibus regnicolis Poloniae, ut ipsorum regimen regni Poloniae juxta ordinationem cum Carolo rege Hung. factam cum Kazimiro rege adipisci contigerit, quod servaturus sit omnes eorum libertates neque novas exactiones exiget. (druk w Dlugos. Lib. IX pag. 1102 — Bb. Naruszewicz Tom VI Kniga III §. 13.)

1342 Vrovinus Cracoviensis et Scepusiensis ecclesiarum Canonicus et Vicarius gener. in spirit. Scepusiensis

1346 Paulus Judex Curiae Henricum filium Nicolphi (de Tarkö) declarat possessione Ujfalu privatum, quia tempore Caroli regis existens infidelis castrum regium Moglod dictum (dziś Kapivar koło Preszowa) occupavit et expugnavit.

1350 Stephanus, Georgius, Dominicus et Nicolaus filii Dominici Bebek comitis diptoriensis.

1343 Królowa Elżbieta Łokietkówna (wyjechała morzem z Dalmacyi d. 8 Czerwca do Apulii, była na ślubie syna swego Andrzeja z Joanną w Neapolu (in vigilia S. Jacobi) – wyjechała in festo Exaltationis S. Crucis do Rzymu, gdzie wspaniale przyjmowana, wszystkich zdziwiła swym przepychem. Bawiła w Rzymie 3 dni i z zabraniem relikwiarza infula Octaves S. Franciszki wróciła znów do Neapolu, z kąd przy końcu roku 1344 d. 4 Kwietnia powróciła do Węgier. W Rzymie w Kościele S. Piotra gdzie całowała Weronikę (vera icon) wystawioną, darowała bogatą tablicę srebrną z rzeźbami. Kronikarz (Muratori Script. ital. III p. 316) pisze: że miała 4 palce u prawej ręki niuste (podczas napadu Feliciana na Karola – Długosz pisze, że jędla; tego zwano Kikutawa). (Bb. Raynald., Turoez Chron. (Fejer T. IX Vol. I Nr 44 pag. 114)

Fundusz bowiem z sobą 17.000 grzywien złota i 27.000 grzywien srebra (nadestat jej król Ludwik prócz tego jeszcze 4000 grzywien złota)

1355 Joannes et Henricus filii Joannis de Lonnicza castrum Berzewicze ex opposito ecclesiae S. Quirini quod frater ipsorum Michael de Berzewicze construxit, cedunt Nicolao filio ejusdem Michaelis. (Tom IX. Vol. I Nr 209 pa 423)

1355. Magister w Węgrzech znaczy tyle co w Polsce Generosus albo Strenuus.

1355 in vigilia S. Philippi et Jacobi, in Zaloch. – Nicolaus archiepiscopus Strigoniensis, Nicolaus Praepositus Scepusiensis caeteriique Status et ordines Regni Hungariae ex mandato Ludovici regis et Elisabeth genitricis Reginae Hungariae spondent Kazimiro Regi Poloniae quod pacta cum olim Carolo rege Hung. de successione filiorum Ludovici in Regno Poloniae, inita se observaturos. (Dogiel: Cod dipl. I. 38. – Fejer Cod. Tom IX Vol. II p. 413. Nº 201)

1356 d. 9 Januarii, Viennae. — Albertus dux Austriae iniit foedus defensivum cum Ludovico rege Hungariae ad 10 annos promittit que illum cum omni potentia contra invasores juvare atque spondet quod contra avunculum ipsius Casimirum regem Poloniae nulli praestabit juvamen. (Tom IX Vol. II Nr 232 pag. 484. — Zarchivum wiedeńsk.)

1356 die beat. Philippi et Jacobi Apost. Pragae. — Kazimirus rex Poloniae renovat foedus cum Carolo Romanorum imperatore in oppido Kamiolavia a. 1348 Indictione I. Decimo Kalendas Decembr. factum, vigore cujus Carolus Imperator promisit Kazimiro contra Cruciferos de domo Theutonica et contra Bara-ros in Marchionatu Brandenburgensi manentes cum 600 homi-nibus galeatis suffragari praesertim tempore cum blada et vegetes sunt in campis, donec limites regni non recuperaverit; et si prima vice cum hominibus eisdem limites regni Poloniae non recu-peraret tenebitur Carolus adhuc 400 galeatos mittere, sumptibus suis et expensis, tantum Rex Poloniae de esculentis et potulen-tis hujus exercitus debebit providere. Recuperatis limittibus, promittit Casimirus Carolo contra omnem hominem astare, excepto rege Hungariae. (Tom IX Vol. II Nr 233 pag. 485. — Ory-ginał po części w archiwum Wiedeńskim.) (Bb. Naruszewicz, Tom VI pag. 273)

1356 Fer. 3ª post f. S. Margarethae, in Radzieiowice. — Kazimirus rex Poloniae concedit provido Petro in novalibus sylvae ad 150 man-sos in se continentis circa fluvium Mala-Mlosina in via San-decensi locare villam dictam Mala-Mlosina iure theuto-nico; datque eidem Petro ibidem sultetiam hereditariam, 6 mansos liberos, 2 tabernas, 2 molendina, 2 cameras carnificum, 2 sutorum, 2 pannum, unam, cameram salis, scatum denarium census 2 mansos liberos et 2 pro pascuis ovibus, item jus theutonicum magdeburgense. Emethones locati ad 20 annos habebunt libertatem qua expirata solvent pro censu annuatim 8 scotos groszorum et pro missalibus plebano i mensuram siliginis et i avenae. Judicium magnum erit ter in anno et pro quolibet Judicio dimidiam marcam dare tenebun-tur. Sultetus expirata libertate ad quemlibet expeditionem cum una halsza adesse debet habebitque potestatem judicandi et puniendi Praesentibus Wyzga capitaneo Sandecensi, Ottone de Pitzu, Clemente de Radzieiowice. (T. IX Vol. II Nr 234 pag. 489-491.) — (we wszystkich zle oznaczonym T. IX Vol. I)

1356 Jer. 6ª prozima ante f. Pentecostes, ante civitatem Bodinen-
sem in Bulgaria (Widyn) — Ludovicus rex Hungariae Joanni
de Ordo possessiones in comitatibus Ugocha et Bihar confirmat.
T. IX. Vol. II Nº 237 pag. 404 — podczas wyprawy przeciw Serbom.)

1343 Elżbieta Łokietkowna wjeżdżała do Rzymu w rydwanie
(Triumwirym?) ciągnionym przez 6 koni, z nią siedziały w tymże
rydwanie 8 dam nadwornych wszystkie twarzami ku Królowej obró-
cone za rydwanem postępował wóz w którym siedziały bogate
panie Węgierskie mające na głowach welony i korony złote. —
Wozy te otaczało 50 jezdców złotej ostrogi uzbrojonych, w końcu
postępowała służba. Królowa zwiedzała wszystkie kościoły: przed
kościołem S. Piotra wyszła na przeciw niej procesja Collegii Ro-
mani. darowała Królowa temu kościołowi kielich złoty i srebrny
tablicę z wizerunkiem S. Piotra. Sam papież był wtedy w Awinionie.
(Muratori: Antiquitatum Italicarum medii aevi Tom III p. 316. — Chron
Thuroz P. III c. 4.)

— Stan kraju za Arpadów: a) Status curialis; b) Ordo equester: 1) Principes (e domo regnante), 2) Duces
Barones (primi aulae ministeriales), 3) Comites (praefecti provinciis), 4) Milites (armigeri stipendiarii),
5) Nobiles; — c) Cives (suburbani castrorum regiorum in colae);
d) Hospites et advenae (Koloniści). e) Indigenae rubedi
(castrorum regiorum vel subagiones castrenses). f)
Servi glebae adscripti et mancipia. — a) dlatego Indigena-
rum subditorum liberorum pertinebant: Nobiles Castrenses
ad obsequia regia, videlicet: Sauernici, Agazones, Sapiferi, Pin-
cernae, Cubicularii, Crozones, regii ac reginales cum suis
Magistris Janitores — alii ordinarii diversis servitiis ob-
noxii sunt: Unicornici retiferi, caniferi, falcatores, explora-
tores, Buchurii etc. — Glebae adscripti cum fundo tantum alienabantur,
mancipia vero ad saeculum XIV. in toris publice venundabantur (jeńcy wo-
jenni lub za zbrodnie skazani — mogli się wykupić — lub przez pana wol-
no wyzwolenie). — Sądy: sam Król z Senatem lub w zastępstwie Comes
Palatii vel Curiae — w kraju: Comites narodnikami których służba: ministeria-
les, Unicornici, pristaldi (wykonawcy wyroków i rozgraniczeń), Biłochi (biłoki =
Sapiący zbrodniarze). — Dodatki: a) Prowent królewski z kopalń metali i soli (regalia
tax przy [illegible] b) ryczałtu c) ryczałt ad [illegible] Zulusowa = vicesima denariorum
za przywóz towarów (Kwiecińska) b) tributa d) ryczałt ad [illegible] Zulusowa = vicesima denariorum
z denarierem z [illegible] roboty do grodów drog. — c) Tributum cameralis (monetagium) f

f) Servos ac mancipia et tributos et civibus
e) in nundinis (solutio mancipiorum fiebat pro pecunia
in vel pro pellibus Ruthenis)

Codex dipl. Hungariae ed. Fejer J.

Tomi IX Volumen III (ab anno Chr. 1359 – 1366) edit. 1834 ppg. LXII (Dalmatiae cum Hungaria nexus) et pag. 692 Dipl. Nr. 1-346).

1359 Nicolaus quondam Vajvoda Comitatus de Saros (był wtasci wie Vicecomes de Saros, gdy Stefan brat Króla Ludwika był Dux de Scepus et Saros).

1359. XIII Calend. Aprilis. – Ludovicus rex Hungariae remunerando me- rita „Dragus filii Gyulae fidelis Olahi nostri de Marma- rossio" quae „in restauratione terrae nostrae Moldauanae, plures Olahos rebelles... ad fidelitatem regiae coronae... ob- servandam reducendo" exhibuit eidem Dragus et filiis suis Gyulae et Lad. villas nostras Olachales Zalatina, Harpatok- falva. Kopacsfalva Deszefalva. Hernershaza et Sugatagfal- va in Marmarusio, confert. (Tom IX Vol. III Nr 72 pag. 159). Moldavia

1360. VII Kalend. Augusti in Nurinberg. – Carolus IV Imperator, rex Bohem. Ludovico Hungariae et Kazimiro Poloniae regibus Duca- tum Plocensem donat et omnes inhabitatores eiusdem Duca- tus ab omni fidelitatis homagio, ut regi Boemiae praesta- to absolvit. (Dobner: Monum. pag. 379. Fejer Tom IX Vol. III Nr 75 pag. 163) – et sub eadem data idem Imperator Kazimiro Reg. respondet „quod pro scissione Wratislaviensis episcopatus „a Gneznensi metropoli facienda, pro parte nostra vel „successorum nostrorum apud Sedem Apostolicam nunquam „laborabitur, quibuscunque temporibus." (Lunig: Cod. Germ. dipl. P. I cap. II. a. II. Nro 120, col. 1235. – Fejer T. IX Vol. III Nr 76 pag. 164) Płock Księstwo

Wrocławskie bis- kupstwo zależne od Metrop. Gnieźn.

1360 d. 8 Martis in Munkach. – „Nos Teodorus Keriatovich Dei gratia Dux de Munkach" monasterio S. Nicolai ep. et conf. „prope oppidum nostrum Munkach", quod ad ritum et morem Graecorum et Ruthe- norum aedificavit et ibidem „monachos Ruthenos" constituit donat duas villas Bobonyoche (Bobowiszcze?) et Lavka, decimas vinorum de monte Ivanhegy et de monte Lelyecsoha penes mo- nasterium adjacentibus, decimas frugum de campis villae Orozvyg (Rusk ewicé?)

in eadem Munkach et 3 porcos ibidem 10 cubulos frugum, totidem siliginis, 4 vasa vinorum, 100 sales et 100 florenos longos de proventibus castri nostri Munkach. Pro etiam confirmavimus, quod quicunque ex filiis aut generationibus nostris donationem nostram contradiceret, extunc coram omnipotenti Deo cum anima nostra litem habeat pro extrahendi. (Fejér Tom IX Vol. III Nr. 93 pag. 196. Ex autographo Camerae Coll. Hevenesi Tom XVIII pag. 115)

1360. XI Calend. Septembris. in civitate Leutscha. – Joannes Schurke dictus Comes terrae Cipsensis et XXIV Judices in eadem declarant quod Nicolaus filius Goblini de Wilkosdorff, Nicolaus filii Jordani Judicii de Sperndorff vendiderunt haereditatem Bicsir, quae villa incipit a plaga orientali prope magnam viam versus Quintum forum euntem (Domeromarkt-Czwartek) usque ad metas de Filkosdorff (Wilkosz?), deinde descendens ad meridiem ascendendo ad montem Reichberg (Rehberg) usque ad metas villae Dorancz (Drawicz?), deinde ascendens ad fluvium Bicsir usque ad metam civitatis Leutsch (Leworza) et per montem versus meridiem ad primam metam. (Dziś między Bitzirem w parafii Szmiwany) (Fejer T. IX Vol. III Nr. 101 pag. 214)

1360. Privilegium metale. Sub arbore pyri Thomas et Michael Chapy discalceatis pedibus, resolutis cingulis, glebam terrae super capita sua ponendo, ut moris est, super terram juraverunt super eo quod terra possessionis ipsorum Polianka sit. Dat. in Wissegrad vigesimo die Octavarum festivitatis b. Joannis Bapt. 1360. (Fejer T. IX Vol. III Nr. 104 pag. 219)

1361 Judex seu Advocatus vulgo Woyth dictus de Zilina in comitatu Trenchiniensi.

1361 Posłowie [illegible] w Pradze protestują przeciw Karolowi IV Cesarzowi, który Elżbietę Łokietkównę matkę króla Ludwika nazwał bezwstydnicą i wyzywają każdego na pojedynek, kto gwałtownie twierdził. (Długos. Lib IX col. 1134)

1361 Ladislaus et Joannes Márias filii Magistri Márias de Marckusfalva (Markodorf – Marguczan?) Fejer T. IX Vol. III Nr. 135)

1361 in vigilia festi b. Laurentii, in Zolio. – Ludovicus rex Hungar. remunerando merita civium et hospitum nostrorum Cassensium atque Comitis Alberti Judicis et Comitis Jacobi filii Joannis civis de Cassa qui tempore Caroli regis Hungariae genitoris nostri adversariis ejusdem viriliter se opposuerant, de voluntate reginae Elizabeth genitricis nostrae statuit: quodomnes mercatores extranei de regnis Russiae et Poloniae venientes ultra civitatem Cassensem cum vecturis et mercibus ulterius procedendi non habeant facultatem sed res mercimoniales suas in Cassa deponant et vendant. (Fejer. T. IX V. III Nº 114 pag. 241.)

1362 ultima dii Decembris. Posonii. – Rudolphus, Fridericus, Albertus et Leupoldus fratres Duces Austriae, Styriae, Carinthiae item Meinhardus Dux Superioris Bavariae et Comes Tyrolis vrorius ipsorum juravit foedus haereditarium cum Ludovico Hungariae et Casimiro Poloniae Regibus promittuntque illos defensare tueri et adjuvare contra quemcunque hostem: super quo praestant praelati et barones eorum juramentum – inter quibus baronibus est etiam Joannes Turso dominus de Rauchenek. (Fejer Tom IX Vol. III Nº 147 pag. 292 – Ludewig: Reliquiar. Tom IV. pag. 294 – Dumont Tom II. P. I p. 42 – Dogiel Tom I. P. I p. 152 – Katona X p. 308.)

Turso

1362 Nicolaus de Zeech Regnorum Dalmatiae et Croatiae Bannus significat quod quaedam particula gentis Morlachorum in territorio civitatis Fraguriensis descendisset et quod alii Morlachi figendo tentoria ipsorum pecudes ad aquandum intra metas civitatis depellunt, facientes damna in bladis et vineis. (Fejer. IX Vol. III. Nº 336.)

1362 Comes Stephanus Poubek Judex Curiae significat quod Anno 1325 Magister Donch Comes de Zolyom cum filiis suis Ladislao, Joanne et Stephano possidebat possessionem superiorem Kolbii (Kubin) in Arva, dominium Litawa et oppidum Rosenberg.

1363 Ludovicus rex Hung. Ladislaum Ducem Opoliae et Petrum Banum cum gentibus validis in Moraviam ad bellandum destinat. (Joan. Archidiac. Chron. Pars III c. 26) – (Władysław Zigze Opolski bawił już wtedy na dworze Węgierskim)

1361 die dominica post fest. Circumcisionis Domini, in Podolin. – Paulus et Vicarius generalis ecclesiae b. Martini de Scepus Strigoniensis dioeceseis significat quod olim Comes Hank filius Julae scultetus de Podolino ecclesiae parochiali b. Mariae V. in Podolino pro fundando speciali presbytero sive Capellano ibidem, medietatem possessionum sulletiae suae in dicta civitate Podolin, testamentaliter legavit quam medietatem Comes Jordanus Scultetus cum aliis juratis civibus de Podolino prout executores testamenti, discreto Jacobo plebano in Podolin, exceptis legatis consorti olim comitis Hank, assignaverunt. (Fejer T. IX Vol. III. Nr. 136 p. 278)

1365. IV Nonas Februarii, Budae. – Ludovicus rex Hung. strenuo Balk filio Saaz Moldavo, Wajvodae Maramarusiensi et fratribus ejus uterinis Drag, Dragomer et Stephano donat possessionem Kunya in Comitatu Marmarus confiscatam Bogdan Wajvodae ejusque filiis, qui terram regis Moldavanam occupaverunt in contumeliam regis, eamque detinent. (Fejer Tom IX Vol. III Nr. 257 pag. 369.); Od tych ma pochodzić familia węgierska Drągfi.

1365 Henthmannus filius hominis de S. [illegible] Ladislai cum universis auridatoribus de Suchfalva in terra Scepusiensi, judicantur tantummodo a Comite terrestri 24 Civitatum terrae Scepusiensis. (Fejer T. IX Vol. III Nº 266)

1365 in crastino S. Divisionis Apostolorum, in Wissegrad. – Ludovicus rex Hung. civitati Bardfa concedit facultatem, fures latrones, opiliones et proscriptos capti: andi, puniendi, suspendendi dismembrandi, decollandi, plectendi et patibulum in terminis civitatis erigendi. (Jus gladii.) (Fejer Tom IX Vol. III Nº 271 p. 508)

1366 d. 23 Martii. Pragae. – Wladislaus Dux Opulienseis significat quod Ludovicus rex Hung. consanguineus suus, in Wyssegrad d. 20 Decembris 1365 ipsum in procuratorem et nuntium ad tractanda et perficienda sponsalia inter Wenceslaum Bohemiae regem filium Caroli IV Roman. Imperatoris et inter Elisabeth filiam olim Stephani Ducis (Fratris Ludovici regis) constituerit et praesentat literas Ludovici Hung. regis et Elisabeth ejus genitricis reginae senioris, datas Budae d. 27 Februarii 1366 in hoc negotio sponsalium ad Carolum IV Imperatorem scriptas. (Fejer Tom IX Vol. III Nr. 293, pag. 535)

1374 d. 16 Aprilis, Budae. – Ludovicus rex Hung. Polon. ambasiatoribus suis Stephano episcopo Zagrabiensi, Petro Ludar Bano Sclavoniae et militi Simoni de Podio tribuit potestatem contrahendi matrimonium inter Ludovicum secundogenitum Caroli Franciae Regis ac unam de tribus filiis suis videlicet Caterinam, Mariam et Adrigam, – et offerendi pro dote regna Siciliae, Neapolitanum, Apuliae, Calabriae, Principatum Salernae, Comitatum Provinciae (Provence) Folchacherae (Forcalquier), Pedemontis (Piemont) et Honoris S. Angeli (Mons S. Angeli) – (Fejer. T. IX Vol. IV Nº 323 pag. 558) /: Katarzyna zaręczona umarła przed ślubem mając 8 lat r. 1374. :/

1374 [illegible] secunda die festi Nativitatis B. Mariae V. in villa Wyzol prope castrum Regecz. – Ludovicus rex Hung. civitati seu montanae cupreae de Gölnicz (vel Göllniczbanya) super fluvium Szmolnyek) confirmat possessionem 7 villarum: villae Zacharii, Wolkonii (sive Szalekamarii), Drakonis, Henchmanni (sive Heuchandi), Heremitae (domus Heremitae – dziś Remete), Zuaderii (sive Schwederi et Albae Kuk. (Sądownictwo w tych wsiach miało miasto – dawniej r. 1368 oprócz tego jeszcze należały do miasta: Korumpach, villa Jekelini, villa S. Margarethae, villa Kois – Wobrębie Göllnickim leżała góra Wkuthygh seu Mons Bovum, edificia in quibus ferrum flatur et purgatur, fluvius Wolkonowiz et mons Stink.) (Fejer T. IX V. IV Nº 325 pag. 564.

1374 d. 17 Septembr. Cassoviae. – Ludovicus rex declarat: licet privilegio nostro nobilibus Regni Poloniae dato fuissemus obligati, quod (Jest ten przywilej r. 1364 Cracoviae d. S. Stanisłai – w narszowicza) decedentibus nobis masculinam tantum prolem nostram et non foeminam debent sibi recipere in haeredem regni Poloniae: nunc autem idem nobiles, non extante prole masculina unam ex filiabus nostris pro haerede regni Poloniae acceperunt, quam nos et Regina Elisabeth mater nostra et consors nostra assignabimus. (Fejer: T. IX Vol. IV. Nº 332 pag. 572 – Jamozowski: Statut P. I. – Vol. leg. I p. 53)

1374 in festo b. Philippi et Jacobi, in Bychor (Bihar) – Ludovicus rex significat, quod civitatem Eperies undique muro, moeniis et spectantiis circumvallare inchoavit, concedit que ipsis libertatem venditionis et emptionis pannorum, aliasque immunitates quibus civitas Budensis gaudet. – Fejer T. IX Vol. IV. Nº 334 pag. 609 – Wagner dipl. Saros. pag. 217.)

1374 illustris virgo Katherina primogenita regis Ludovici

1374 Comes Feculinus de S. Georgio Judex Judaeorum totius regni Hungariae. (p. 579) .|. Żydzi poszukiwani o zatrucie studzien podczas czarnej morowej zarazy w r. 1348 – prześladowani w Węgrzech, w znacznej części wyruszyli się do Polski podczas Kazimierza Wielkiego

1374 Jacobus et olim Laurentius filii Rudolphi de Thartheo habebant possessiones in Mendrand, Lompnyez et Eur (Nehre). (p. 580)

1374. III Idus Octobr. Avinione, Pontificatus Anno 4to – Gregorius XI archiepiscopis Strigoniensi et Colocensi mandat: quia circa metas regni Hungariae versus Tartaros est multitudo populorum qui Walachones vocantur et qui secundum schisma Graecorum vivunt; licet Ludovicus rex certam partem illorum proluraverit ad fidem christianam converti, quia vero non habent Antistitem nec proprios sacerdotes et quia de paucis sacerdotibus Hungaris ad eos pro ministrandis sacramentis accedentibus ob diversitatem linguarum et morum non sunt contenti: ideo expediret eisdem praefici episcopum catholicum suae tem eorum linguam – ideo communicato consilio Regis debetis nos informare: in quo loco esset erigenda Sedes episcopalis, quomodo dotanda ecclesia hujusmodi episcopalis, sub quibus finibus eius diocesis distinguenda et cui Metropolitano subiicienda. (Fejer T. IX Vol. IV. № 343 pag. 587 ex Wadding Tom VIII № 7 pag. 292)

1356 tertio die Strenarum (Kolęda?) – Capitulum ecclesiae b. Martini de (Katona Tom X p. 573) Scepus testatur quod Jacobus filius Jacobi scultetus de Kachwin-kel de districtu Danowith (Dunajec?) medium partem sultetiae in Kachwinkel (dziś wieś Kaszwinek Koło Starej-wsi) vendidit magistro Jacobo filio Ladislai de Kachwinkel. Fejer T. IX Vol. IV № 6 addit. p. 664)

1279 d. 14 Septemb. – Constitutiones Synodi in Buda praesidente Philippo Firmano episcopo Apost. Sedis Legato (Endlicher – Raynald: Annales eccl. 1279-1280) zakazały poświęcać wodę wrzącą i żelazo rozpalone przy Ordaliach – przez co takowe upadły (i w Polsce)

1312 d. 15 Czerwca w bitwie pod Koszycami przeciwko powstańcom (dowodzonym przez palatina Mathaeusza Csák z Trenczyna) poparli stronę Króla Karola Andegaweńskiego niemieccy Sasi ze Spiża, gdzie też poległ ich hrabia Jordan Görgei (Wegner: Analecta Scepus. II. 10)

1411. die dominica ante fest S. Fabiani et Sebast. Sigismundus rex Hung. Nicolao Lewkes de Xallo scribit ad audientiam ejus devenisse quomodo rex Poloniae et dux Vitaldy hostes regni confinia regni Hungariae a parte Poloniae hostiliter subruere niterentur ideo monet ut una cum gentibus more exercituantium versus Cassoviam feria 3ª proxima compareat. (Katona XII p. 40 – Chciał Zygmunt zdradliwie podczas wojny pruskiej z tyłu napaść Polski, zaledwie zawiesza czarny de Garbow zgodę między węgierskim a polskim królem przywrócił. Długosz XI p. 312.)

1411 in Beez die dominica ante festum S. Martini. Vladislaus Jagiello cupiens ea quae per praelatos et barones nostros feria 3ª ante dominicam Ramis palmarum in Iglavia seu Novavilla cum praelatis et baronibus hungar. tractata sunt ad finem perducere, dat plenipotentiam legatis suis Jacobo ep. plocensi etc. ad diem S. Martini tractandi in Schramowicze cum baronibus hung. in Antiqua villa consistentibus. (Katona XI p. 48 ex Praevia caplic. Jur. Hungar. p. 41)

1411 in Iglavia feria 3ª ante dominicam Ramis palmarum. Joannes Strigoniensis archiepiscopus, Nicolaus de Gara, comes Simon de Rozgon, Nicolaus de Marczali, Joannes de Lesscewcz caeteriique barones hung. cupientes fines Hungariae et Poloniae pacatos reddere pro die S. Martini conventionem in Antiqua villa et Schramowicze cum praelatis et baronibus polon. statuunt. (Dogiel I p. 42)

1411. Cracoviae fer. 6ª ante fest. S. Andreae Vladislaus Jag. tractatum pacis per barones polon. cum baronibus hungar. (signantes Matheo de Laboz comite de Bosko castellano de Diosgeur) in Schramowicze fer. 5ª ipso die S. Elisabeth conclusum ratificat. (Dogiel I p. 43. 44)

1412. In Lyblyo d. 15 Martii Vladislaus Jagiello cum Sigismundo rege Hungar. tractatum pacis init. (Dogiel I p. 46. Długosz XI p. 321-326)

1412 In Suborola fer. 4ª post Dominic. Laetare. Sigismundus rex Hung. foedus cum Vladislao Jagiel. factum ratificat. (Dogiel I p. 49)

1412. Zagrabiae die octava BOSS. Sigismundus rex Hungariae Vladislao Jagelloni XIII oppida Sepusiensia oppignorat. (Katona XII p. 127–132 ex Kerthelich: Not. praet. p. 381)

1421 Sigismundus rex hung. legatis Vladislai Polon. regis qui Silesiam in vim observationis foederum a Sigismundo dari optabant respondit se unicam filiam Elisabeth neglecta Alberti Austriae ducis affinitate (quae mu zaręczona) in uxorem Vladislao Jagiell dari velle et cum illa Silesiam, Hungariae et Bohemiae regnum. Si vero regi filia Elisabeth ~~deficeret~~ juvencula admodum undecimum supergressa annum parum nubilis videretur, ex tunc policetur plotem suam Offkam germani sui Venceslai Bohemiae regis relictam regi Poloniae desponsaturum, dotisque nomine Silesiam cum 100000 flor. inscripturum (Długosz lib XI p. 441)

1415. Constantiæ XVII Calend. Septemb. Sacrosancta constantiensis synodus Vladislao regi Poloniæ tutandas ditiones regis Hungariæ Sigismundi adversus rabiem Turcarum commendat. (Dogiel p. 50 – Katona XII p. 226–231 – poseł który ten list z Konstancji przywiózł był Stanislaus miles)

1429. Romae Idibus novembris pontificatus anno XIV. Martinus V papa Sigismundo Romanorum Hung. et Bohem. regi. Nuper astante collegio cardinalium pro parte Wladislai regis Poloniae fuit coram nobis propositum quod licet eidem Wladislao propinquus ipsum perpetuis temporibus habere pro amico tamen Litvaniam a Poloniae regno segungere (od zięcia jego Witolda) propterea monemus te ut in hac causa nihil facias sine matura deliberatione. (Katona XII. Długosz L. XI pag 533)

1429 Posonii in festo Ascensionis D. Jesu Chr. – Sigismundus rex Hungariae quia nonnullos ex praelatis et baronibus nostris ad octavum diem festi Pentecostes ad oppidum Ofalu ad praelatos et barones regni Poloniae protractanda pace summus transmisuri: ideo monemus civesq Bartphenses quatenus omnes injurias et damna per Polonos illata registrare et baronibus Hungar. transmittere debeatis (Katona XII p. 526. ex Wagner Dipl. Saros pag. 104)

1430 In Neuremberga. Sigismundus Hung. rex civibus Bartfensibus denuntiat quod rex Poloniae ubique strata seu vias praecluserunt ne nuntii nostri et magni ducis Vitoldi ad nos possint accedere prout jam quemdam doctorem nuntium et unum notabilem familiarem ipsius magni ducis per nos ad ipsorum magnum ducem missos in metis Polonorum Poloni spoliaverunt et graviter vulneraverunt, denique in melis cum potentia gentium constituti sunt expectantes oratores nostros cum coronis magno duci per nos missis, et Barthkonem quem pridem de [illegible] Strowbink ad ipsum dominum suum magnum ducem remiseramus detinuerunt ipsique omnia bona quae in Polonia habebat abstulerunt. Item ex copia literarum Petri Schafraniec Poloni ad Petrum filium Henrici magistrum tavernicorum (był on de Berzewice) nostrorum intelleximus quod majestatem nostram diffidavit et renovabit. Ideo necessarium est ut et nos reddamus sibi talionem: ideo ergo mandamus ut omnes mercatores de Polonia revocatis et nemo commercia sub poena capitali in Polonia habeat, omnesque Polonos quos in regno nostro reperire poteritis captivetis et ut contra regem Polonorum et Petrum Schafraniec si pater regni nostri invadere conabuntur potenter conjurgetis et civitatem muniatis. Katona XII p. 531–533 ex Wagner Diplom Saros pag. 105.

1431 Romae VI Calend Febr. Martinus V papa postquam audivit Vladislaum Poloniae regem in Lithvani detineri (Swidrygał czyli Skirgiełło za namową króla Zygmunta więzień mu w Litwie Jagiełło) monet Sigismundum regem Hung. ut liberationi regis intendere velit. Katona XII p. 554 ex Długosi lib XI pag. 568.)

1439 Strigonii sabbato post festum S. Galli (17 Octobr.) Albertus rex Romanor. Hungar. et Bohem. ad conveniendum cum rege Poloniae Vladislao et concludendum necessarios tractatus, treugam, tolerantiam a guerra destinat oratores suos Ladislaum de Paloez magistrum curiae regalis et Stephanum Poharnok de Berzevicz. (Katona XII pag 920 ex Dogiel Cod. dipl. I p. 154 et Wagner Analecta Scepus. I p. 142.)

1440 Cracoviae d. 8 martii: Vladislaus rex Polon. suscipit gubernacula regni Hungar., castrum Lublo in terra Sepusiensi cum omnibus civitatibus. villis quod titulo pignoris tenemus pollicemur post peractam coronationem nostram restituere regno Hungariae absque quavis pecuniarum in quibus pignori obligata fuerunt restituere itemque litteras quascunque superinde confectas." spondemus Barbaram imperatricem rom. in regnum Hungariae non intromittere (2) sed spondemus ei providentiam extra fines regni Hungariae facere pollicemur cum Margaretha relicta Joannis de Gara propter quosdam excessus per judicium Sigismundi regis in capite et bonis damnata in carceribus tenatur hucusque, judicium hoc ratum habere. (Katona XIII p. 23–30 ex Palma Explicatio jurium Hungar. in Russiam minor pag. 18) (cum ratificatione et sigillis 20 procerum Poloniae – Przywilej tenor: Tom oraczajum z Polski odebrany i do Austryi odesłany)

1440 Cracoviae d. 9 martii. Joannes episcopus Sepusiensis, Mathko de Sallocz ambasciatores procerum regni Hungariae cum consensu D. Elisabeth reginae Hungariae declarant Vladislaum regem Polon. de consensu Elisabeth reginae in regem Hungariae rite electum esse. Katona XIII p. 37 ex Dogiel Cod. dipl. I p. 53)

1440 Cracoviae d. 12 martii. Vladislaus rex Poloniae et Hungariae Friderico Romanorum regi et duci Austriae denuntiat suam electionem in regem Hungariae et petit ut comitem Iliae ab impugnatione confinium Hungariae absistereat. (Katona XIII p. 42–46 ex Pray Annal. Hung. Lat. II p. 340)

1440 In Nova villa festo Assumpt. Domini. Vladislaus rex Polon. et Hung. civibus de Kesmarg concedit aeviternam facultatem mercandi per Poloniam. (Katona XIII p. 54 ex Wagner Analect. Scepus. I. p. 58)

1440 Alba regali in festo b. Eliae. Vladislaus rex declarat quod licet Elisabeth reginam corona cum qua reges Hungarice coronari soliti fuere de castro Wisegradiensi sublata fuerit, tamen ipse ex voto omnium alia corona beati Stephani in theca reliquiarum capitis ejusdem conservata coronatus est. (Katona XIII p. 101–102 ex autogr.)

1440. Pestini 4a post festum b. Jacobi (27 Julii) et ibidem in festo advincula S. Petri ... Vladislaus Rex Pol. privilegia dat.

1440 Budae feria 6a post festum b. Thomae M. Vladislaus rex civibus XIII civitatum (licet prius XIII civitates prius Polonis oppignorati proprium comitem perachiam sibi eligebant) permittit communem sibi deinceps eligere comitem qui Zesmarkini resideat. (Katona XIII p. 113 ex Wagner Anal. Scep. I p. 222.)

1441 Lope oppidum Sabariae fer. 4a pro X post festum Zaffhae. Vladislaus rex Polon. et in praesentia Martini de Thuffer et Joannis Meusenreutter cancellarii ab legatorum Friderici et Ulrici comitum Cilejae, Ortenburgae et Zagoriae juramentum praestat quod omnem indignationis rancorem contra eosdem comites Cilejae eliminaturus sit et illos ubicunque protegere velit. Katona XIII p. 150-153 ex Frey Annal: T. II p. 352.)

1441 Budae die sabbati proxima post festum S. Stanislai. Vladislaus rex Pol. et Hung. incolis civitatis Vratislaviensis cum omnibus mercibus per regnum Poloniae Lithuaniae et Hungariae equitandi concedit libertatem. (Katona XIII p. 158-159.

1441 In villa Lorew (seu Loren) insulae Chepel in festo 11000 virginum. Vladislaus rex Polon. et Hung. (tam polowat)

1442 Leonii feria 4a ante festum S. Laurentii. Elisabetha regina Hungar. declarat quod ad requisitionem Eugenii papae et Juliani cardinalis S. Angeli legati apostolicae sedis parata sit defendere Strigonium ad complacendum Vladislao regi Poloniae sub conditionibus ut habeat salvum conductum a rege Poloniae item literas regis Poloniae quod non compelletur ad matrimonium contrahendum item literas obsecuratorias Nicolai Bani, Stephani de Bathor et aliorum quibus obtentis ad XIV post festum nativitatis B. Mariae in castro Strigoniensi vult comparere. (Katona XIII p. 201-202 ex Mser. – Długosz termin widzenia się w Jaurinie 15a: dzień na dzień S. Katarzyny)

1442 Budae in vigilia festi nativ. Domini – ipso festo S. Thomae – feria 3a post festum Matthaei Apost. et evang. – Budae 1443 feria 4a post palmarum – Budae 1444 in festo Visitationis B. Mariae ... Vladislaus rex Hung. et Pol.

1444. Budae III Nonas Julii Vladislaus rex Polon. et Hungar. Scanderbego Albanorum principi de recuperato imperio Epiroticae gentis quod patri ipsius Joanni Castrioto Amurathes Turcarum imperator ereripuit et ad bellum cum Turcis gerendum invitat. (Katona XIII p. 300-303 ex Frey Annal. Hung. T. III p. 15.)

1446 Cognitii in festo S. Joannis Bapt. Stephanus Thomas rex Rasciae Serviae Bosnensium leges (wg artykut.) Janic. (Katona XIII p. 492 ex Farlati Illyric. sacr. T. IV p. 68)

1448 Legedini d. 21 Decemb. Hungariae proceres Casimiro regi Polon. per literas ob quaedam parlialia damna illata per Cangratium illata quaerelanti amicabiliter respondent Cangratium reum esse Katona XIII p. 630-632 ex Schwandtner T. II p. 59 – był to Pankracy z Św. Mikułasza przodek dzisiejszej rodziny Pongrat3)

1448 in Sanok fer 4a ante fest. S. Martini. Proceres Poloniae in consortione generali per Sophiam reginam Poloniae cum consiliariis regni Poloniae celebrata quoniam plurimi terrigenae quaerelam contra officiales Hung. castrorum Makovitza et Brzozowyzza ratione obsessionis vianem mercatoribus polonis moverunt, cives Bartphenses monent ut eosdem compescant. (Katona XIII p. 632-633 ex Wagner Diplom. Saros. p. 110) tergestini

1450 Aeneae Sylvii de liberorum educatione ad Ladislaum Posthumum Pannoniorum regem opus dedicatum ex nova civitate mense Februario 1450 (Katona XIII p. 752-755 w wyjątkach za nowy kontrakt Caphari) qui te instruit libellum hunc aggressi.. frugalitatem commendat de fidei. de socii. philosophiam moralem commendat teste Sallustio Xenophonte: Siquem virtuti operam dare...

1) Długosz dod. XIII p. 500-)

1453. Zofonii feria 5ª prox. ante festum Purificat. B. Mariae. Ladislaus rex Hungariae Joannem de Hunyad pridem regni gubernatorem cum successoribus et filiis nominat perpetuum comitem bistriciensem in Transylvania et pro insignii addita arma ipsius clypeum in campo flaveo seu celestino alas elevantem et annulum aureum in ore gestantem – addit hyce prioribus suis armis leonem erectum coloris rubei uno pede coronam gestantem in campo albo Katona XIII p. 965 ex Spies Archiv. L. I p. 177 et ex Trai Annales Lad. III p. 126 ubi addita clausula „ut ipse Comes Joannes ac filii et haeredes ejus cera rubea quo ad sigillum insignum excellentiae comitatus gaudeant." Jan Hunyad przyjaciel Jana Kapistrana umarł d. 11 Augusta 1456 z zarazy morowej w mieście Zemplin — Jan Hunyadzin był rodem Wołoch z Siedmiogrodu urodz. w ojczystej wsi Hollós (Corvini vicus – od której przybrał kruka w herbie. Podług Bonfina był synem wołocha Buthi i matki Greczynki (przyczem dodaje iż hrabia Cylijski powiadał: jakoby cesarz Zygmunt bawiąc Siedmiogrodzie z jednej wołoskiej dziewicy, którą później wydał za szlachcica wołoskiego, -płodził bezślubnie Jana Huniada, którym się później opiekował i którego matce na znak dał złoty pierścień). Ojca Jana Huniada pisarze Węgierscy zowią wołochem: Wojk (t. j. Wilk) Buthi; podług innego starego rękopisu (Druk w Fejér Cod. dipl. VIII Tom II (p. 8) ojciec Hunyada zwał się: Jan Hollos (t. j. Kruk) de Hunyad + 1400 a matka greczynka Elżbieta de Marsina (która po śmierci pierwszego męża Jana Hollos poszła powtore za Sarosława Buti z którym miała syna Dan, a po trzeci raz za Vojth de Cholnok – niektórzy nawet Jana Korwina z rodu polskiego bawiąc na jednostajności herbu Slepororon chcieli wywieść. – Nicolaus Olahus pisze że rodzona siostra Jana Korwina Huniada, Marina wydana została za wołocha Manzill de Argyes z którym miała 2 synów: Stanczul (zabity od wołoskiego wojewody Drakuli, zostawił synów Dana i Piotra) i Stojan (t. j. Stefan z Barbary Hunyadzin zostawił synów: Mikołaja Olahus biskupa i Mateusza a córki Urszulę i Helenę) — Jan Hunyad urodził się więc d. 19 marca 1390 z ojca Jana Hollos de Hunyad wołocha i matki Elżbiety de Marsina greczynki, młodsze lata strawił w służbie rycerskiej Filipa Zięcia medyolańskiego około 1412 później cesarza Zygmunta i Władysława warneńczyka którego najwyższą był podporą Umarł 11 Augusta 1456 majęc 63 lat, z żony swej Elżbiety Szilagyi de Hollo: rogoszeg zostawił 2 synów: Władysława ur. 1433 (zemplen F) (F pochowany in alba (Fehérvár) w Transylwanii) rzistego d. 16 marca 1457 w Budzie na rozkaz podejrzliwego króla Ladysława pogrobowca i) Maciejaszkorwina ur. 1443 zaręczonego r. 1448 z Elżbietą córką Uliryka hrabi Cylijskiego ten nie przyszło do małżeństwa)

1456 Thanadini secundo die festi conceptionis B. Mariae V: Ladislaus rex Hung. civibus Barkhensibus nuntiat quod ex oppido Fulthak scripsit Petro Komorowsky uteum gentibus suis veniat ad regem, sed quia ipse nobis tantum gentibus quas ad nostra servitia apud nos relinuimus personaliter pro defensione vestrarum partium remanserat rumus ex eo contenti. (Katona XIII, ex Kaprinai Hr. D. T. I p. 123 – Zdaje się iż Piotr i Mikołaj Komorowscy wrybyli z Polski do Węgier za Zygmunta [illegible] dla walczenia przeciw Turkom w zaciągach jakoż r. 1437 oznaczyli się nad Sawą i Dunajem w Walkach. Żołnierze Zygmunta cesarza pozostawszy w Węgrzech popierali stronę Władysława Warneńczyka i r. 1440 trzymali lintowski zamek Likavec i bronili północnych Węgier i Śpiża przeciwko Zokrze który nawet r. 1442 pojmał Mikołaja Komorowskiego i długo w Czechach w więzieniu trzymał. Władysław Warneńczyk nagradzając ich waleczność nadał im trabstwo na Orawie i Liptowie. Piotr Komorowski zostawał w służbie potem Władysława Pogrobowca. Na początku panowania Macieja Korwina znowu był stronnikiem polskim i niepokoił Korwina, lecz r. 1459 z Maciejem Korwinem się pojednał – aż dopiero r. 1467 gdy Śpiry: jat widocznie Polskę wygonił go z Orawy (Maciej Korwin i dobra mu zabrał.)

1457 in Buda. Ladislaus rex Hung. Joanni Nyari de Bedegh, quia ab ipsis „ vetustissimis Sarmatarum principibus originem ducit nempe natus patre „ Georgio avo autem Joanne filio Stephani, filii Nicolai, filii alterius „ Nicolai, filii Galli, filii Bartholomaei, qui fuit Pauli, filii Joannis, „ filii Caspari, filii Benedicti, filii Stephani, qui fuit Galli comitis comi: „ tatus Simigiensis, filii Georgii, filii autem Joannis primi de Bedegh „ a quo Bedeghiani nuncupamini, ex parte Stephano Nyary viro for „ tissimo et strenuo sub Stephano hujus nominis tertio (circa r. 1161– „ 1173 ?) inclito quondam Hungariae rege ante cc. anno nostro mili: „ tante e Sarmatarum principibus oriundo progeniti"... concedit nobili: tatis insignia videlicet auream coronam regiam cui tres ramicum totidem rosis albis sunt imposite (Katona XIII p. 1171 ex Kaprinai I p. 216)

1161 noże od Tatarzy

1458 Georgius Marnavich comes de Zuonich staroszta regni Rasciae.

1458 Budae 29 Martii. Mathias rex Hung. Georgio de Podiebrad regi Electo Bohemiae nuntiat Joannes Giskra de Brandeys quamquam pacta cum nobis firmaverat, dolose hostiliter nos aggredit et quod rex Poloniae falsa quae in opinione jus ad regnum Hungariae praetendens contra nos hostiliter ducere vult – rogamus ideo ut Georgius rex ad nostras expensas 500 equites nobis mittere velit. (Katona XIV p. 106 ex Kaprinai T. I p. 439) (Kaprinai T. II p. 158)

1459 Budae in festo Ascensionis Domini Mathias rex Hunger. quia generosus Petrus de Komorow comes Lyptoviensis de Arva venit huc et obtulit se ad servitia nostra et ad obedientiam ideo ipsi Petro ac filius ejus Joanni et Alexandro damnorum illationes quas ipse regno Hungariae intulit condonamus (Miscellanea Cracov. 1815 Fasc. II p. 106)

1458 Tegedini feria 4ª ante festum Nativitatis B. Virgin. Mathias rex Hungariae attendens fidelia servitia Stephani de Rozgon qui cum familiarum suorum multitudine fortalitium Wadua voratum ubi satis magna multitudo latronum cum quibusdam Komorouczky et Walgatha capitaneis eorum existebat expugnavit, eidem Stephano castrum Cherep in comitatu Borsodiensi confert. (Katona XIV p. 144 ex Kaprinai Hl. D. Lad II p. 200

1462 (Raphael Hertzegh de ~~emeritensis archiepiscopus~~ Dionysii Sreto archiepiscopus Strigoniensis cardinalis Mathiae Corvino regi Hungar. scribit: Majestas vestra Budae mandavit nobis ut cum Petro de Komoro tractaremus de concordia aliqua ne ab illis partibus fierent insultus.. ergo in festo S. Michaelis proxime praeterito una cum palatino regni Michaele Orszag de Guth) venimus ad Sarló et ibidem convenimus cum eodem Petro cum quo etiam venerat Barthus et Korbel. Proposuit nobis multa gravamina nuper sibi huiusce illatas a certis subditis regis quae inorum a servitio regis abduxissent; quas dum per litteras et nuntios proposuisset coram rege, auditus quidem sed nunquam ex auditus fuisset, debita etiam saepe repetita nunquam reddita forent. Itaque effecimus ut animus ejus fleteretur, debita omnia reduximus ad 2028 florenos eorum solutionem asseruavimus ex decimis ecclesiae in comitatibus Thurocz et Arva hoc anno. Hoc fecimus quia hostes nostri adjuncti illis qui ex Scepusio adeos venerant partes istas superiores vastare intendebant. Copiam dispositionis cum Komorouzki jam regi transmisimus. Item fecimus dispositionem cum Barthus et cum Korbel. Postremo sunt duo Poloni qui se asserunt sub nomine Majestatis vestrae militasse et stipendium ad plenum nondum fuisse ipsis solutum. (Katona XIV p. 523–526 ex Epistol. Mathaei Lad I Epist. 31 p. 82)

1464 ex Busso feria – infra octava Corporis Christi: Felix de Lanyow, Johannes de Merow (moje z Mirowa Myszkowski) capitanei fortalitii Busso (perez Poprad in Scepusio – tj. Batyowce Braunsdorf – byli to Krzysze w służbie Macieja którym zaległy żołd nie wypłacono dotąd) dant Antonio Uza et Mathiae Kalnes castellanis castri Makowitza salvum conductum proficiscendi usque ad Busso. (Katona XIV p. 673. ex Wagner Diplom. Saros. p. 71)

1463 Kesmark feria 4ª post Pentecosten. Stephanus de Zapolya capitaneus partium Superiorum civibus Bartfensibus nuntiat quod aemuli regni Hungariae (t. j. rokoszanie) circa duo millia super oppidum Keymark sunt congregati et volunt Viridem montem fortificare et ab ipso damna et pericula regno Hungariae inferre. Capitales eorum sunt: Thalaphus, Korbel, Perena, Bastyan et Zelenka. Rogat ergo ut cives cum equitibus et peditibus quanto citius veniant ad expellendos dictos inimicos. (Katona XIV p. 674 ex Wagner Analecta Scepus. T. IV p. 20)

1465 Budae d. 26 Febr. Mathias rex Hung. Joanni cracovienſi et Jacobo vladislavienſi epiſcopis Joanni de Tanczin bano cracovienſi caeteriſque praelatis et baronibus in conventione cracovienſi congregatis poſt acceptas litteras illorum nauiferae mentis ſcribit: ea litteris noſtris dum Jacobus theſaurarius regni Polon. ſuper exortis diſſenſionibus ſcripſiſet patefactis ei intelligere potuiſtis facile nos ad pacem inclinari quam optamus: pro qua re tractanda miſimus duos ex conſiliariis noſtris ad locum deputatum (Bardyjow?) ut tractent cum veſtris deputatis (Katona XV. p. 115. ex Epiſt. Corn. L. II. N. IV p. 12)

1466 In Keimark die dominico proximo ante feſtum Fabiani et Sebaſt. Emericus de Zapolya comes perpetuus ſcepuſienſis Livibus Bartfenſibus nuntiat quod pridem convenerat cum Petro de Komorow et Pretzlavo de Dmoſſycze ac aliis Poloniae notioribus ſuper his qualiter latrunculi regni Hungariae devaſtatores prope fluvium Wegh congregati eorum voto ſcilicet inſultus privari poſſint. (Katona XV p. 150 ex Wagner Analect. Scep. L. IV p. 15)

1468 Mathias rex Hunger. proceribus Poloniae: Literis veſtris immutatis mihi invaſionem Moldaviae tanquam ad regnum veſtrum pertinentis et injurias veſtris ex Hungaria per noſtros illatas et requiritis veterum foederum obſervationem. Moldaviam invaſimus quoniam Stephanus quem noſtrum eſſe ſubditum ipſius confeſſione ſcimus, exules noſtros (rebelles Tranſylvanos) fovebat ac e regno noſtro rerum et hominum praedas abigeret. Vaivodae Moldavienſes ſemper regibus pannonicis ſervierunt. Arbitrium de damnis et injuriis ad opportunum tempus differimus nunc negotiis fidei catholicae contra haereticos occupati (Katona XV p. 244–246 ex Epiſt. Corv. L. III N° XXVIII p. 56)

1468 Proceres Hungariae ad querelas Polonorum regi et ipſis ſeparatim ſcriptis nuntiant fraternitatem augeri affectantes: nil eis jucundius evenire poſſe quam cum Polonis quam tranquillſſime vivere (Katona XV p. 247 ex Epiſt. Corv. N° XXXV p. 63)

1468 Mathias rex Hung. ad quendam Polonum: Non erat opus jam tertio per litteras requirere nos ut haeredibus quondam Zaruieszky Nigri (Zawiſza) ſuper oppido Zebin juſtitiam impenderemus: quoniam viam juris libere obtulimus quia non eſt aequum nos ad ſimplicem querelam extraneorum modernos poſſeſſores de memorato oppido ejicere: nos propter meritum praefati olim Zaruieszky libenter faciemus ut in hac re ſimplicius procedatur et compendioſior fiat deciſio. (Katona XV p. 248 ex Epiſt. Corv. N° XXX p. 60

1468 Quidam ex Hungariae proceribus ſuper negotium haeredum Zaruieszky cauſam apud regem libenter promoviſſe nuntiat et regem juſtitiam miniſtrare eſſe paratum (Katona XV p. 249 ex Epiſt. Corv. N° XXXI p. 62)

1471 Ex Lodolino feria 3ª ante Nativitatem Mariae Vladislaus castellanus
sepusiensis accepta notitia quod Wladislaus Casimiri regis Poloniae
primogenitus Pragae feria 5ª ipso die S. Timothei in regem Bohemiae
coronatus sit et in archiepiscopum pragensem magistrum Iohannem
Seniorem Dlugosch canonicum cracov. nominavit: mandat ergo parochis
XIII oppidorum ut in ecclesiis campanis pulsatis Te Deum laudamus decan-
tari faciant. (Katona XV pag. 493 ex Wagner Analect. scepus. T. III p. 258)

1471 Cracoviae feria VI in vigilia Matthaei apost. Casimirus princeps regni
Polon. filius regis Casimiri litteras diffidatorias ad Mathiam de
Huniad Hungariae regem intrusum et occupatorem publicat (Dogiel I p. 61)

1471 Circa Scharis in stativis feria 3ª proxima post festum S. Simonis et
Judae. Casimirus princeps regni Pol. regni Hungariae haeres capi-
tancis et rothingeris exercitui mandat ne oppidanis de Sabinow
damnum inferant (Katona XV p. 500 ex Wagner Tirnav. Sacros. p. 189)

1472. Romae nonis Martii. Sixtus IV Casimirum regem Poloniae
monet ut arma deponat et Mathiam regem Hungariae non oppugnet.
(Katona XV p. 571 ex Pray et Raynaldo)

1472 Romae Calendis Martii. Sixtus IV ratione quod Casimirus rex Poloniae
accepto primogenitus haereticis faveat et dominia [illegible] T. i. Czechy Mathiae
regis Hungar. et Bohem. invaserunt omnes subditos illius a jura-
mento homagii et fidelitatis absolvit. (Katona XV p. 572 ex Raynaldi)

1472 Romae Calend. Martii. Sixtus IV ducibus et baronibus Bohemiae, Sile-
siae et Moraviae sub gravissimis censurae poenis praecipit ut Wla-
dislao polono principe relicto qui primus a catholicis electus ac vocatus
ut regnum Bohemiae a tyranide haereticii Jorsii Podiebradii liberaret
venire recusaverat, Mathiam regem Hungar. qui contra perfidos Bar.
cos bella gerit recipierent eique fidem et obedientiam jurarent. (Katona XV
p. 573 ex Raynaldo)

1472 Budae tertia die Resurrectionis Domini Praelati et barones regni
Hungariae de voluntate regis Mathiae cum Stanislao Wantropka de
Strzelcze castellano sanocensi oratore regis Poloniae treugas compo-
nunt ad annum incipiendo a d. 1 Maji cum conditione ut Petrus Kot castrum
Nitrense restituat, castrum Stropkow maneat in eodem statu in quo nunc
est cum confirmatione ipsius regis Mathiae. (Dogiel I p. 635)

1472 Cracoviae feria 4ª ante dominicam Cantate. Praelati et barones regni
Poloniae treugas ad decursum unius anni inter Casimirum regem Pol.
Wladislaum regem Bohem. et Mathiam reg. Hung. sanctas atque perpe-
tuas baronum hungar. Nimphor allatas confirmant. (Dogiel I p. 64)

1472 Budae feria 2ª post festum Corporis Christi Mathias rex Hungar. civibus Bartphensibus Martinum (ut asseritur ma być Marcum) cardinalem patriarcham aquilejensem legatum apostolicum ad regem Poloniae proficiscentem commendat. (Katona XV p. 585 ex Wagner Dipl. Sarosp. 127

1472 Romae. Sixtus IV papa Marco cardinali in Germania Hungaria et Polonia apostolico legato injungit ut toto corde ad celebrandam diaetam et pacem conficiendam incumbat (Katona XV p. 588 ex Raynald et Theiner)

1472 In Sandecz XIII Calend. novembr. Marcus cardinalis patriarcha aquilejensis apost. legatus Mathiae regi Hungar. Casimiro regi Pol. et ejus filiis Vladislao et Casimiro terminum ad d. 2 Februar. in Nissa ratione tractandae concordiae in generali diaeta praescribit monendo ut omnes controversiae et guerrae usque ad illum terminum suspendantur, ut Mathias rex Hung. fortalitium Stropkou non impetat et ut ad lites inter oppida respectiva componendas Mathias rex Ericum de Zapolia comitem Sepusiensem in Keszmark, Casimirus rex vero Przecslaum de Dnoszyce capitaneum respect. in Lodomeriae, maitant, sub anathemate servanda. (Dogiel I p. 65)

1472 In Thorun feria 3ª in Cathedra SS. Innocentium. Casimirus rex Polon. terminum praefixum ad diaetam in Nissa pro die Purificationis B. Mariae per Marcum cardinalem legatum, ratum habet ad quam diaetam oratores Joannem archiep. gnesnen. Jacobum vladislav. Desslaum de Ruthwiany cracov. Lucam poznan. Stanislaum Ostrorog calisien. palatinos destinat (Dogiel I p. 67)

1472 Pragae feria 5ª S. Valentini Vladislaus rex Bohemiae quum sermones nonnullorum audivissemus Ladislaum Hung. et Bohem. regem veneno fuisse sublatum accuratissime id inquisivimus et sepulcrum ejus fodimus aperiri: hic vidimus corpus memorati regis integrum nec habens indicii quidpiam quod in suspicionem induceret quemquam, veneno interemptum esse. (Katona XV p. 621 ex Bel Not. Hung. T. III p. 213)

1473 Nissae XVIII Calend. Maji Marcus cardinalis patriarcha aquilejensis legatus apost. induciis ad 28 maji prorogando novum terminum diaetae in Nissa ad Calendas Maji indixit. (Katona XV p. 648 Dogiel I p. 68)

1474 In Eperies fer. 4ª inter Octavas Epiphaniarum Domini (12 Januarii) Mathias rex Hungar. dat consiliariis suis videlicet Gabrieli (Rangon) albensi transylv. episcopo cancellario regni, Osvaldo Thuz episcopo zagrabien. Emerico de Zapolia comiti respect. Joanni Longaviz de Dengeleg vajvodae transilvan. Georgio Hasanos praeposito quinqueecclesien. Gaspare (Bark) praeposito nepusien. facultatem conveniendi et tractandi cum consiliariis regni Poloniae proximis diebus futuris in loco ab antiquo consueto. (Dogiel I p. 68)

1474 In Antiqua villa feria 2a ante fest. Cathedrae B. Petri apost. Gabriel (Rangonius) albensis transylvan. Oswaldus (Thuz) zagrab. episcopi Emericus de Zapolia comes resp. Joannes Pongracz de Dengelek vajvoda transilv. Georgius quinqueecclesiens. et Caspar scepusiensis praepositi cum praelatis et baronibus Poloniae Jacobo archiepiscop. gnesn. Sobiesiao Kmita de Wiśnicze castel. lublin. et Joanne de Rytwiany mareschalco regni Pol. nacem conveniunt praesente Bartholdo de Massa decretorum doctore advocato Marci cardinalis pro Triarchae aquilejens. inter regna Poloniae et Hungariae in perpetuum, confirmationes (Vitez de Zrevna) regias hujus pacis aeviternae ambae partes in castro Schorstin praesentari facient. (Dogiel I p. 635)

1474 Bartfae die dominico post festum S. Matthiae. Matthias rex Hungar. pacem articulos pacis inter Hungaros et Polonos conceptos confirmat. (Dogiel I p. 91)

1474 Budae in conventione generali super die festi S. Georgii. Nicolaus resc Bozinae Uylaki, Joannes (Argonensis) Gabriel colocensis archiepiscopi ... caeterique praelati et barones regni Hungariae pacem cum Polonis prope Antiquam villam facta conventam ratificant (Dogiel I p. 93)

1474. In Nuremberg d. 13 martii. Fridericus Roman. imperator cum Casimiro rege Polon. confoederationem contra Mathiam regem Hungar. init rigore cujus Casimirus cum exercitu ad festum S. Joannis Bapt. Mathiam regem Hung. imperator vero Fridericus ad festum S. Jacobi impugnabunt. (Dogiel I p. 164)

1474 Proceres regni Bohemiae ad legationem Mathiae Corvini Hungar. regis declarant Vladislaum in regem electum esse ad „populi nostri et lingvae Slavonicae gloriam exaltandam" (Katona XV p. 693.)

1477. d. 12 martii Mathias rex Hung. Nicolaum (Thurzen) episcopum varmiensem in protectionem accipit eique defensionem contra regem Poloniae pollicetur. (Dogiel I p. 75)

1479. Budae d. 17 Aprilis. Joannes de Aragonia tit. S. Adriani cardinalis ad Hungariae Bohemiae et Poloniae regna apostolicae sedis de latere legatus capellae seu ecclesiae in oppido Podolini quam Petrus Sobinski (Sobieński Kmita) aedificari seu fundari coepit in certis festis indulgentias confert. (Katona XVI p. 253 ex Wagner Analect. Scepus. P. III p. 259)

1484. Budae. Mathias rex Hungar. ad Casimirum Jagell. regem Pol. (epistola) Nihil ad nos per concordando nobiscum de termino diaetae sive conventionis in Scepusio et ecclesia celebrandae verritorem tuum qui in itinere aegritudine praeventus ad nos venire non potuit sed literas tuas transmisit mittimus ergo ad M. V. nominem cui in dicendo eidem habere velis (Katona XVI p. 551 – Testem tum ipse Stephanus Crispus Virbeni quaestoris ex forme nobis ejus relatione rajmond w Feraze a potem w Azyznie, potym zaś król Maciej do Polski Kasztelanius &c. IV. Libr VI p. 645.)

1484 Mathias Rex Hung. ad Casimirum Reg. Pol. epistola: Nihil dicam quidem diaetarum (zdaje się że ta ostatnia rzeczywiście odbyła się w r. 1479 nisa ny) oratorum et canonicum pregnen. veniebat ad nos et ad cardinalem (Joannem de Aragonia apostolicae sedis legatum (syn Ferdynanda Króla neapolitańsk.) certarum jurium et episcopi oratores regem expetiere, inter quae illum annumquam et Cracoviae malefici ex Polonia eum expoliarunt qui se inde in Germaniam receperunt. Sententiae executionem malitiose ille negligere et mora facere. (Katona XVI p. 552)

1484. Varadini Matthias rex Hungar. Casimiro regi Pol. (epistola) damna mercatoribus Leopoliensibus illata sibi resarciri: quemlibet pacis mutuae temeratorem puniemus. Conquestus fuimus de Jacobo Damino castellano Cracov. qui civitatem Vratislaviensem hortatus est, ut in eo quo essent Christophoro Sibranik subdito nostro debitores satisfacerent comminando: sed nos ad requisitionem M. V. nuntiamus quod ille Sabranik a subditis nostris in Silesia non detineatur. Nos in eo inquirendo omnem diligentiam faciemus. Katona XVI p. 553 — mozi tárgy: Zaszlavnicei barátja polski 3)

1490. Budae fer. 2a ante festum Exaltationis s. Crucis (d. 13 sept. m. v.) Ladislaus rex Hungar. Bohem. civibus Bartphensibus (epistola) fidelitera vestras quibus auxilium nostrum contra Joannem Albertum fratrem nostrum regnum Hungariae invasurum implorastis: nuntiamus nos misisse ad Casimirum regem Poloniae nuntium pro tractanda pace inter nos et fratrem nostrum. Speramus ergo quod frater noster revocetur sine mora. Nos statim post coronationem nostram cum gentibus nostris ad subsidium vestrum ibimus (Wagner Dipl. Sarosp. 1. 387. — Katona XVII p. 65)

1490 in campo juxta villam Zent-Andras fer. 4a ante festum S. Mariae Magdal. (apud) Joannes Albertus regni Hungariae in conventione campi Da Kolch generali electus hortat cives Bartphenses ut iter suum ad eum dirigant satisfaciendo proclamationi electionis regiae ejus (Wagner Diplom. Saros p. 135. Katona XVII p. 89)

1490 Budae fer. 5a post festum S. Laurentii. Praelati et barones Hungariae nuntiant Ladislaum regem Bohemiae in regem Hungariae legitime electum esse; et quia Joannes Albertus frater regis contra omne jus et licitum regnum Hungariae cum exercitu intravit et illud usurpare sibi intendit Ladislaus rex cum satis numeroso exercitu personaliter eum insequi decrevit — ideo hortantur omnes ut ad requisitionem regis cum omnibus gentibus parati sint (cum 14 sigillis — Ratthyani: Leg. Eccl. T. I p. 827 Katona XVII p. 90)

1490 in campo ante possessionem Zerend fer. 5a post. B. Aegidii. Joannes Albertus Hungariae electus monet cives Bartphenses quatenus circa diem Sabbati post Nativitatem B. Mariae facta deliberatione finali eidem submissionem faciant, alias sibi ipsis imputabunt quidquid exinde sequetur (Wagner Diplom. Saros. p. 139. Katona XVII p. 95)

1490 Budae in festo b. Galli: Ladislaus rex Hungar. et Bohem. cives Bartphenses monet ut fortiter resistant Joanni Alberto et promittit illis quam primum gentes comparaverit succurrere (Wagner Diplom. Saros. p. 138. Katona XVII p. 96)

1490 in campo juxta villam Mesku fer. 5a post festum S. Matthaei. Joannes Albertus Hungariae electus Stephanum Rozgon ultro se illi subjicientem in tutelam recipit (Pray Annales Hungar. Part III p. 214)

1491 Agriae Sabbato proxime post octavas Epiphanierum. Vladislaus rex Hungar. et Bohem. cives Bartphenses monet ut ad Erdikszoriam sibi cum auxiliis occurrerent. (Wagner Diplom. Saros. p. 140. Katona XVII p. 145)

1491. in oppido Mohy fer. 3a ante festum b. Vincentii: (d. 18 Januar) Vladislaus rex Hungar. et Bohem. quoniam cum Alberto duce vastatore regni Hungariae infra scles conflictiones sit moneticus Bartphasel ut cum puscariis (artyllerya ?) sub conductu Pauli de Tarnock capitanei hepusienses insurgere et in auxilium venire velint (Wagner Dipl. Saros. p. 141. Katona XVII p. 146)

1491 Joannes Albertus regni Hungariae in campo Rakos generaliter et legitime rex electus et proclamatus pacem cum Wladislao Hungariae et Bohemiae rege ratione regni init. (Dogiel Codex dipl. T. I p. 79 = (wojne obaczyć)

1491 inter exercitus utriusque partis pacis civitatem Cassoviensem in dominica Invocavit (20 Febr.) 1491 Vladislaus rex Hungariae et Bohemiae cum Joanne Alberto duce fratre uterino occasione regni Hungariae pacem init, postquam Casimirus rex Poloniae genitor illorum volens discordiam ex utraque parte complanare misit ad Vladislaum oratores suos Andream archiep. Leopol. et Mathiam de Bnyn palatinum posnan. qui effecerunt ut ab utraque parte aliqui consiliarii ad tractandum deputarentur. Misit ergo Vladislaus Valentinum Farkas electum episcopum varadiensem et Thomam (Bakotium) episcopum jaurinensem, Joannem de Scheilenberg regni Bohemiae cancellarium et Wilhelmum Zaunkircher liberum dominum de Zalonok, qui cum consiliariis Joannis Alberti videliat Nicolao Primo de Crayne praeposito Hodnicensi cancellario ejusdem Joannis Alberti et Petro Myskowski castellano vielicensi (wisliccki ?) tales conditiones pacis decreverunt. 1) Vladislaus mediante legitimus rex Hungariae pro cessione regni autem Joanni Alberto dare et assignare debet in ducatu Silesiae castra et civitates: Glogoviam majorem, Rozychen Sprotaviam, Zelena hora, Sprotaviam, Swobodin et Ottyn alio nomine Warteberg totum statum cum illis qui Joannis ducis Saganen. fuit et quem rex Mathias ab eodem emit; item civitatem Goram. 2) Vladislaus promittit Joanni Alberto civitates Kroona et Schyenyan cum illis quae ad regem Vladislaum devolvi debent statim post devolutionem Joanni Alberto dare? 3) Vladislaus promittit post mortem Conradi ducis Olsi Joanni Alberto dare. 4) Quoniam dux Joannes Corvinus ducatum Opaviae ad vitae tempora jure hereditario possidet Vladislaus pro hoc ducatu Opaviae promittit Joanni Alberto singulis annis in festo St. Jacobi Apost. 3000 flor. dare et in Glogovia vel Nozle deponi. 5) Vladislaus promittit Joanni Alberto pro ducatu quem Conradus Olsa ad vitae tempora tenet singulis annis tantam pecuniam solvere quantam dux ex eo ducatu habere potest. 6) Vladislaus promittit obligata castra Carnoviam, Czrylin (?) obligatum ducatum Hostek civitatem Bythom et castrum Swerklencz redimere et fratri suo dare. 7) Vladislaus promittit ducatum Nozle cum civitatibus Hwopeczyce et Wladislaw intra spatium trium mensium redimere et fratri dare. 8) Exactio aliquam per Silesiam generaliter imponeretur vasalli et subditi Joannis Alberti se subtrahere non debent et servitium facere excepta persona Joannis Alberti. Privilegia vetera observentur. 9) Si Joannes Albertus in regem sublimabitur.

collecta mea [illegible] [illegible] Wlodice moje opisane mojem [illegible]

extunc ducatus illos Silesiae [illegible] reddere debet coronae Hungariae 10) Si Vladislaus absque liberis decederet: proceres regni Hungariae tenentur et promittunt Joannem Albertum in regnum assumere. 11) Omnes captivi libere dimittantur et omnes qui Joanni Alberto adhaeserunt fidei remaneant et in gratiam restituantur praestito juramento fidelitatis Vladislao. Castra et civitates occupata remittantur 12) Nobiles Ladislaus de Senoky Elias de Throczia, Benedictus et Joannes Veres de Farnok a Mathia rege bonis privati et praescriptu nunc apud Casimirum regem Polon. servientes gratiae regis Vladislai restituantur. 13) Debita Cracovienssium et Casovienssium mercatorum invicem solvi debent. 14) Joannes Albertus civitates Eperies et Zeben tam diu retinebit donec illi Vladislaus castra et civitates: Glogoviam, Rozychon, Sprotaviam, Selenahoram, Swobodyn, Wartenberg et Guoram non reddere poterit alia vero castra et oppida in Hungaria Joannes Albertus remittere teneatur. 15) Vladislaus fratrem contra omnes hostes tueri debet. Cum confirmatione et sponsione procerum regni Hungariae (Sommersberg – Pray Annales Hungar. T. IV p. 219. – Katona XVII. p. 155–178)

1491 in castro Zalotha in vigilia festi S. Laurentii Vladislaus rex Hungar. et Bohem. quoniam magistri rotarum Johannis Alberti fratris nostri in partibus Hungariae novam guerram incepserunt, monet civer Bartphenses ut ad resistendum sint parati et cum capitaneo Siepusiensi Paulo Darhoch (Wagner Diplom. Sarol. p. 141. – Wagner Anal. Scep. II p. 22. – Katona XVII p. 262)

1491 Casoviae feria 6ª post Exaltationem S. Crucis. Stephanus Zapolya comes Siepusiensis civer Bartphenses monet et audacter militibus Joannis Alberti resistant promitens eis quam primum opem ferre. (Wagner Diplom Sarosp. 143. Katona XVII p. 264)

1492 In arce Budensi in vigilia S. Nicolai, Vladislaus rex Hungar. et Bohem. ope legatorum polon. adeum missorum Dobeslai de Kurozwanki palatini Lublinen. et Raphaelis de Lesno marschalci secretum foedus cum Joanne Alberto init, vigore cujus ad coercendam temeritatem subditorum rebellantium et ad auxilia contra turcas ferenda invicem sibi sint obligati (Dogiel. I p. 86 Katona XVII p. 526)

1493 in castro nostro Munkach in festo S. Dorotheae virginis: Joannes Corvinus de Hunyad Sclavoniae Oppaviae Liptoviaeque dux significat quod aestate proxima in castro Sokkos Johannes episcopus ruthenus ritus graecorum in claustro S. Nicolai supra oppidum Munkach degens petiit ut quasdam decimas vinorum de promontorio Lualhka, decimas frugum et bladorum de medio jobagionum in Groszweg et in oppido Munkach commorantium [illegible] ac 7 portas de incolis in Groszweg provenientes restituere ei faceremus, super quibus exhibuit 6 litteras unam illustrissimi condam Theodorici ducis Zodolige alteras Despoti magni Rasianorum idonate confectas, tertias.... Joannis de Hunyad gubernatoris dim regni Hungariae. quartas et quintas Mathiae Hungar. et Bohem regis, sextas conventus ecclesiae S. Crucis de Lelesz. Sed visum est nobis litteras Theodorici ducis falsa et inique fuisse confectas: quoniam ulterae literae dicti ducis Theodorici per rectorem hospitalis Dominicum de Thus in Zar (?) Zag.

czyli Bereg-Szász gdzie dla szpitala dał Teodor Koriatowicz-także przywilej)
commorantem oblatae nulla ex parte litteris his per episcopum exhibitis res-
pondebant et quoniam titulus et sigillum longe diversum fuit et quoniem regro-
vimus pergamenum politum et priorem scripturam de eo deletam esse ideo
literas illas falsas et iniquas declaramus et per consequens alias omnes lit-
teras indebite fuisse confectas nominanter autem litterae quas praedecessor epis-
dem episcopi Lucas presbyter ruthenus in claustro S. Nicolai commorans
ab Joanne Hunyad et Mathaeo rege false impetrasset. Ergo decimas illas cassa-
mus, tantum episcopo 3 porcos ab incolis schismaticis exigere licebit (Bat-
thyan: leg. Eccles. T. I p. 514. Katona XVII p. 591-596. — Mikołaj Schmidth:
Episcop Agrien. T. I p. 269 al. p. 303 wydrukował ten przywilej
fundacyjny xięcia Teodora Koriatowicza z r. 1360 z którego widać iż owe xięstwo
Mukaczu obejmowało 300 wsi — Lucas plebanus ruthenus in Munkacz poprzednik
biskupa ruskiego Jana zyt 1458-1488; Jan był pierwszym biskupem ruskim
munkaczowskim — Unię przyjęli Rusini wszelcy Soiero r. 1646 w Ungwarze)

1494 3n Podolin fer. 5a festi Epiphaniae Domini (6 maja) Joannes Albertus rex Poloniae
confirmat privilegia monasterii in Lechnicz cartusiens. ordinis (Wagner Ana-
lecta Scepus Tom III p. 188 — Rzyszewski: Codex dyplom I p. 348)

1496 in castro Walpo (nad Brawą) festo S. Fabiani et virginis (18 Januarii): Vladislaus rex
Hungar. et Bohem. adiveses Bartfenses epistolam scribit: Certificati fumus Joan-
nem Corvinum Oppaviae et Ratiboriae ducem in regno Poloniae gentes congre-
gare eo conatu ut ad regnum Hungariae hostiliter veniant ideo defensionem illa-
rum partium Stephano de Zapolia comiti Scepus. et palatino Hunger. commisimus
requirimus ergo ut de bona custodia civitatis provideatis. (Wagner Analect. Scepus.
T. IV p. 24. Katona XVIII. p. 29)

1496 Leoponii feria 3a post festum S. Valentini: Vladislaus rex Hungar. et Bohem.
ad iveses Cibinienses: Scripsistis nobis de ingressu Polonorum, de spoliis et damnis
quae in Hungaria faciunt: mandamus ergo ut Stephano de Zapolia comiti palatino
in ejectione praefatorum hostium auxilio adesse debeatis (Wagner Diplom.
Saros pag. 192. Katona XVIII p. 30)

1496 Rosenberk feria 5a ante Dominicam Oculi (6 marca) Stephanus de Zapolia
comes Scepus. et palatinus Hungar. ad Bartfenses: Sciatis quod inimici
regni Hungariae qui regnum invaserant per nostras gentes habito cum eis
campestri conflictu prostrati et expulsi sunt. Gratias vobis agimus quod
homines vestros contra ipsos huc misistis (Wagner Analect. Scepus. T. IV p.
25. Katona XVIII p. 31)

1496. Budae fer. 5a in octava festi Corporis Christi. Vladislaus rex Hungar. et Bohem.
Thomam Polgar vojvodam Thaleonum Pyganie z 1 cum 25 tentoriis in Hungaria
vagantem pro faciendis globulis pyxidum designatum in protectionem suscipit.
(Pray Annales T. IV p. 293. Katona XVIII p. 54)

1496 Budae in festo Conceptionis B. Mariae V. Vladislaus rex Hungar. regni Sclavoniae vetus
insigne in quo habuit unum marturem innovat scilicet ut habeant arma: in campo rubicundo
marturem in quo habuit unum marturem in alio duobus campis coloris coelestini duos fluvios videlicet Savum et Dravum
cum stella. (Pray Annal. T. IV p. 279 Katona XVIII p. 64 — Przy tej w Węgrzech za cudzoziemca podatek:
Collecta marturinarum [illegible] vocatarum banzul-

1498 Budae fer. 4a post festum B. Elisabeth. Vladislaus rex Hungar. et Bohem. civibus bartphensibus declarat quod Mathias rex Hungariae civitatem Bartphensem magnifico quondam Andreae Balinczki (a Balic?) pro in 5000 florenis oppignoraverat tandem sine ulla solutione simul cum censu occupaverat. Quum generosus Joannes Gorolimski haeres praefati Andreae Balinczki de illo censu et summa conquestus esset concordavimus taliter quod ei summam 2000 flor. dare teneamur et ille usque ad solutionem praefatae summae quolibet anno 200 flor. aur. de censu vobis debita a civibus bartphensibus pro censu accipiet. (Wagner Diplom. Sacros p. 147. Katona XVIII p. 136 – Widać że ten Balicki herbu Topor przybył może do Węgier za Władysława Warneńczyka i że na nim linia wygasła tylko pobożna zostata:)

1500 in regia arce Budensi d. 14 Julii. Ludovicus XII Francorum rex (per oratores suos Valerianum de Sanctis, Dominicum de Maxiniaco castellanum et ballivum silvanectensem et magistrum Matthaeum Joffanum) Joannes Albertus rex Poloniae (per oratores suos Petrum Xnita de Widnicze marschalco regni, Nicolao de Wa[illegible]kanow canonico Poloniensi praesente Sigismundo duce Silesiae principe Polon.) cum Vladislao rege Hungar. et Bohem (per deputatos Thomam de Katrium ab Erdöd archiepisc. strigonien.: postea cardinal. et patriarcha constantinopolit.) Georgio electo episcop. veszprimien., Nicolao electo episc. sirmiensi, Gabriele episc. bosnensi, Gregorio comite de Frangepanibus praepositio alferensi, Josa de Jom comite zhenchiensi, Sigismundo Turzo canonico strigon. Michaele de Laborcz, Michaele de Hangacz, Georgio Terenchen de Mezthzegnieu, Paulo de Dombo, Michaele de Zob, Ambrosio Wüdfluh de Mohora et Georgio de Kalenda) foedus contra Turcas ineunt et ligam vigore cujus invicem sibi auxilium ferre promiserunt (Dogiel Cod. dipl. I-pl. I p. 447 Dumont T. III P. II p. 442. Katona XVIII. p. 245–261)

1501 Budae in dominica Laetare (21 Martii) Vladislaus rex Hungar. et Bohem. claustro B. Antonii in Lechnitz ord. cartusien. in terra Cracovien. duas petias panni albi coloris et duas kannas halecum quolibet anno de proventibus tricesimarum cassoviensium perpetuo dat inscribit (Wagner Analect. Sacul T. III p. 188 – Katona XVIII. p. 293)

1501 Budae in festo Conceptionis B. Mariae Virg. Vladislaus rex Hung. et Bohem. fratri suo Sigismundo principi ducatum Oppavia in feudum confert. (Dogiel Cod. dipl. T. I P. II p. 546)

1503 Budae in festo S. Galli: Vladislaus rex Hung. et Bohem. nuntiat Alberto regi Polon. nuntiat se oratores Stephanum de Ugdi, Franciscum Balassa et Emericum Gobor ad Stephanum waivodam moldaviensem misisse pro remissione terrae Pokuciae (Pokucie?) pereum temere occupatae (Fraknoi Diplom. III p. 149 Katona XVII. p. 339)

1440 d. 1 Stycznia na sejmie w Budzie. – Ban węgierski La-
dislaus de Ujara stawia propozycję, aby Władysława Króla
polskiego wezwać na tron węgierski i Królową wdową Elż-
bietą (ur. 1409 + 1442) mającą wtedy 30 lat, ożenić. (Władysław ur.
1424 miał wtedy 16 lat). Elżbieta z razu się wzbrania lecz w
końcu przystaje.

" " d. 30 Stycznia do Krakowa przyjeżdżają węgierscy posłowie Jan de Dominis, Mathias de Thallocz, Joannes de Lérencz, Ladislaus de Lálocz – jakoteż Michael de Orszag, Reinholdus de Roszgon, oraz burmistrze i rajcy miast Koszyc, Bardiowa i Lewoczy, zawrzawszy Władysława na tron węgierski. (Długoss. XII. 720)

[biskup z Zigniо
[ban Kroacyi
[stawernik
[marszałek nadwor
[Emericus de Marczaly (Weidafi Emrich) comes Szümegiensis (szomodyjski)

" " d. 21 Lutego. Królowa Elżbieta węgierska za pomocą swej pokojowej Heleny Kottanerinn wykrada z zamku Visegrad (Plintenburg) nad Dunajem Koronę węgierską.

" " d. 22 Lutego, w Komornie. – Urodziny Królewicza Ładysława pogrobowca rano ze świtem. Gdy goniec Heder z Węgier do Krakowa posłom przywiózł wiadomość o narodzeniu Ładysława, zrywa Król polski wszelkie negocjacje; dopiero na zaręczenie, iż narodzenie Królewicza nie ma mieć wpływu na układy, wznowiono takowe.

" " d. 6 Marca w Krakowie. – Król Władysław przyjmuje Koronę węgierską.

" " d. 8 Marca w Krakowie. – Posłowie węgierscy wystawią dokument obioru Władysława polskiego na tron węgierski (Katona: Hist. crit. XIII. 23-30) – Władysław Król polski daje rewers, którym się obowiązuje pojąć za żonę Elżbietę Królową węgierską i zabezpiecza Ładysławowi pogrobowcowi, wrazie swej bezdzietnej śmierci, sukcesją w Węgrzech. (Chmel: Geschichte Friedrichs IV. Bd. II, Beil. 1 pag. 729-731)

" " d. 9 Marca w Krakowie. – Traktat między Węgrami a Polską, którym termin Koronacji w Węgrzech na dzień 1 Maja wstanowiono. (Dogiel: Cod. dipl I. p. 53. 54. – Katona XIII. p. 37-40

" " d. 12 Marca w Krakowie – Król Władysław notyfikuje swe obranie na tron węgierski Królowi Fryderykowi III. (Koller: Analect. II. 829) – Król Władysław wysyła z podarunkami do Elżbiety w poselstwie do Węgier Sędziwoja z Ostrowa woiew. poznań. i Jana z Koniecpola Kanclerza (Długoss XII. 732);

leur wracają nic niespraviwszy, gdy się dowiedzieli, iż pańa Krolowej powracających z Polski posłow Mathiam de Thallocz i Emerium de Marczaly pojmała, i Xięciu austriackiemu Albrechtowi do osadzenia ich w więzieniu na zamku Forchtenstein (Fraknó) oddała.

1440 d. 10 Aprilis, w Komornie. — Krolowa Elzbieta mianuje Albrechta VI Xięcia rakuskiego opiekunem syna swego Ladyslawa

" " d. 15 Maja. — Dyonizy de Zeech (Szécs) Kardynał arcybiskup ostrzyhomski (strigoniensis - Gran) koronuje w Białogrodzie (Alba regalis - Stuhlweissenburg) Ladyslawa pogrobowca Korong węgierską.

" " d. 20 Maja, Buda. — Władysław Król daje Albrechtowi Xięciu austryjackiemu, porczenie na 50000 dukatów aby z więzienia pojmanego Emeryka de Marczali wypuścił.

Diarium diplomaticum

Wladislai III Jagiellonid. Regis Poloniae et Hungariae cum Itinerario ejus.

1424 d. 31 Octobr. Cracoviae. Nativitas Wladislai III.
1425 d. 18 Febr. Cracoviae. Baptismus Wladislai III.
1425 d. 25 Aprilis. Brześć Kujawski. In conventione vivente patre successor Regni designatus.
1434 d. 31 Maii. Grodek Kony. Mors Wladislai Jagiellonis (patris).
1435 d. 25 Julii. Cracoviae. Coronatio Wladislai III Poloniae regis.
" d. 19 Martii. Piotrkow.
" d. 6 Aprilis. Cracoviae.
" d. 8 Maji. Sieradz.
" d. 28 Julii. Cracoviae.
" d. 28 Decembris. Leopoli.
1436 d. 18 Januarii. Leopoli.
" d. 17 Maii Cracoviae.
" d 7 Augusti. Łęczyca.
" d. 29 Septembris. Leopoli
" d. 13 Novembris. Cracoviae.
1437 d. 7 Februarii. Cracoviae.
" d. 25 Decembris. Cracoviae.
(1437 d. 9 Decembris in Znajm. Mors Sigismundi imperat. regis Hung.)
1438. d. 4 Februarii. Cracoviae.
" d. 20 Aprilis. Korczyn.
" d. 19 Maii. Cracoviae.

1438 d. 8 Septembris. Częstochowa. (Initium expeditionis bellicae in Bohemiam).
" d. 26 Septembris. Świebie (villa in Silesia circa Opol).
" d. 2 Octobris. Tosth (in Silesia).
" d. 6 Octobris. Gross-Strehlitz (in Silesia).
" d. 18 Octobris. Rathibor (in Silesia).
" d. 25 Octobris. Troppau (Opavia in Silesia).
" d. 28 Octobris. Brieg (in Silesia).
" d. 8 Decembris. Piotrkow.
" d. 19 Decembris. Piotrkow.

1439. d. 24 Februarii. Lublin.
" d. 12 Martii. Konrzywnica.
" d. 14 Aprilis. Cracoviae.
" d. 19 Aprilis. Nova civitas Korczyn.
" d. 4 Maii. Grotniki villa supra Nidam. (Interitus Spytkonis de Melsztyn – vide Długosz XII pag. 607) – Exercitus regius d. 5 Maji castra Melsztyn et Rabsztyn occupat.)
" d. 21 Maii. Cracoviae.
" d. 4 Augusti. Sambor.
" d. 8 Septembris. Biecz.
" d. 17 Septembris. Nova civitas Korczyn.
" d. 18 Septembris. Szydłow.
" d. 21 Septembris. Wąchock.
" d. 9 Octobris. Jedlna.
" d. 15 Octobris. Kamień villa ad fluvium Czarna (sive Langendorf vel Longavilla (mię-dzy Granem a Komorem)) (d. 27 octobris 1439 in nescio quo loco Albertus Hungariae rex.)
" d. 25 Decembris. Cracoviae.

1440. d. 2 Januarii. Cracoviae.
" d. 6 Martii. Cracoviae. (Wladislaus III. coronam Hungariae acceptat).
" d. 8 Martii. Cracoviae. (Wladislaus III. electum Hungariae se scribit.)
" d. 11 Aprilis. Cracoviae.

1440 d. 19 Aprilis. Sandecz
" d. 21 Aprilis. Ex Sandecz egressus. (towarzyszą Królowi matka Zofia i brat Kazmierz)
" d. 21–22 Aprilis. Czorsztyn ark. Król zegna się d. 22 Apr. z matką
" d. 23 Aprilis. Keszmark introitus. (przybywa do Króla Szymon z Rozgonu biskup jagierski)
" d. 4 Maii. Ex Keszmark egressus, nocturnum in Iglo.
" d. 5 Maii. Ex Iglo egressus post meridiem, nocturnum in Szepes-Varallya. (w Iglo ma mszę Zbigniew Oleśnicki biskup Krak.)
" d. 6 Maii. Ex Szepes-Varallya egressus, nocturnum in Zeben (Sobinow).
" d. 7 Maii. Ex Zeben egressus post prandium nocturnum in Eperies.
" d. 8 Maii. Eperies (Preszow)
" d. 9 Maii. Ex Eperies egressus; nocturnum in Rozgon. (comit. Abaujvar)
" d. 10 Maii. Ex Rozgon egressus; nocturnum in Viszlo (Wisłow).
" d. 11 Maii. Viszlo. (Joannes Korczak aulicus suffocatus in venatione). (comit. Borsod) (w Her radzie rzece podczas polowania rozkazem)
" d. 12 Maii. Ex Viszlo egressus; nocturnum in Szikszo. (comitat. Abaujvar) (w Jana Péren młod; rzeka)
" d. 13 Maii. Emöd prandium. (comitat. Borsod)
" d. 14 Maii. Agria (Jagier) (Erlau)
" d. 15 Maii. Ex Agria egressus; nocturnum in Kompolt (comitat. Torna)
" d. 18 Maii. Hatvan (comitat. Heves)
" d. 19. Maii. Ex Hatvan egressus; nocturnum in Lesth.
" d. 20 Maii. Lesth.
" d. 21 Maii. Buda (Ofen) adventus.
" d. 15 Julii. Ex Buda egressus; nocturnum in Lesth
" d. 16 Julii. Ex Lesth egressus; nocturnum in Alba regalis (Stulweissenburg).
" d. 18 Julii. Alba regalis. Coronatio Wladislai III in regem Hungariae. (per Dionisium archiep. Strigonien. sem Cardinal.)
" d. 22 Julii. Ex Alba regali egressus; nocturnum in Buda.
" d. 23 Decembris. Buda.

1441 d. 2 Februarii. Ex Buda egressus.
" d. 4 Februarii. Strigonii (Gran – Ostrzyhom)
" d. 26 Februarii. S. Martini villa in insula Czepel.
" d. 6 Aprilis. In castris circa fluvium Murg. (Akta Bernard. VII p. 82)
" d. 11 Aprilis. Sabaria (Stein am Anger).
" d. 19 Aprilis. In castris circa Sabariam.
" d. 24 Aprilis Papa.

1441 d. 29 Aprilis. In castris circa arcem Hugoth (Ugocs[2])
" d. 10 Maii. Buda.
" d. 18 Septembris. S. Martini villa in insula Czepel
" d. 21 Octobris. Lorew villa in insula Czepel.
" d. 6 Novembris. Czepel
" d. 18 Decembris. In castris circa arcem Krupina (Corpona - in comitat. Solienſi)
" d. 28 Decembr. In castris circa Tyrnaviam. (comit. presburg.)

1442 d. 11 Januarii. Buda.
" d. 16 Januarii. In castris circa Tyrnaviam.
" d. 23 Januarii. In castris inter Presburg et Tyrnaviam.
" d. 5 Februarii. In castris circa Tyrnaviam.
" d. 15 Februarii. In arce Presburg.
" d. 5 Martii. Buda.
" d. 8–14 Martii. Tyrnavia.
" d. 1 Aprilis. Buda.
" d. 6 Maii. Varadinum ([2])
" d. 7 Maii. Buda.
" d. 21–24 Augusti. Hatvan.
" d. 28 Augusti. Buda.
" d. 28 Septembris. In campo circa Albamregalem.
" d. 29 Septembris. Buda.
" d. 24 Novembris. Buda. Szent Marton.
" d. 25 Novembris. Jaurinum (Rab). (Królowa Elżbieta ma osobistą rozmowę z wtd. dyplomatem Warneńczykiem)
" d. 21 Decembris. Buda.

1443 d. 2 Januarii. Buda.
" d. 5 Maii. Varadinum.
" d. 8–11 Maii. Debreczin.
" d. 14 Maii. Varadinum.
" d. 25 Maii – 14 Augusti. Buda.
" d. 18 Augusti. Varadinum.
" d. 31 Augusti. Buda.

Królowa Elżbieta ur. 1409, zaśl. 1422 Albrechtowi Królowi Węg. umarła 1442 – córką cesarza Zygmunta Luksem: burczyka + 1437 i Barbary ur. 1381 [2] Henryka II hrabi Cylleji z kiego i Anny (hrabianki Schaumburg) + 1451.

1. Jerzy syn ur. 1431 + 1435.
2. N. syn + 1439 mając 3 godziny
3. Anna zaręczona 1439 Wilhelmowi księciu Saskiemu.
4. Elżbieta ur. 1436 + 1505 zaśl. 1454 Królowi polsk. Kazimierzowi Jagiel: lończykowi.

1443 d. 1 Septembris. Buda.
" d. 11 Octobris. Alba regalis.
" d. 31 Octobris. Szanock (Csanad?). (vel Salan Kamen?)
" d. 24 Decembris. In castris circa montem Kunobica (post Haemum sive Balkan in meridionali Bulgaria) post partam victoriam de Turcis.
" d. 25 Decembris. In Szaubria (wąwoz - parß) Sulu Derbend (Porta Trajani) et Jskadi (fluvius Zlatica) post Haemum in meridonali Bulgaria.

1444 d. 25 Februarii. Circa Orsovam ad fluvium Danubium. (Akta bernard. III nº 109)
" d. 4 Martii – 23 Aprilis. Buda.
" d. 2 Maii. Varadinum.
" d. 4 Maii. In Czepel insula.
" d. 10 Maii. In civitate Rauze (Konin) in insula Czepel.
" d. 3 Junii – 22 Julii. Buda.
" d. 1 Augusti. Segedinum
" d. 16–26 Augusti. Varadinum.
" d. 27 Augusti. Coeffa.
" d. 28–31 Augusti Varadinum.
" d. 20 Septembris. Ex Segedino in expeditione.
" d. 22. Septembris. Orsova
" d. 23 Septembris. Florentinum (circa Viddinum)
" d. 25 Septembris. Viddinum.
" d. 15 Octobris. Nicopolis.
" d. 9 Novembris. Sub castris Szumen, Petretsch, Warna, Kavarna.
" d. 10 Novembris. In campis inter Warnam et Galatam interitus Wladislai III in praelio cum Turcis.

Fontes ad historiam Vladislai III. r. L.

Callimachus: De rebus Vladislai Libri III (Schwandtner: Script. rer. hung. II.) – interpretatio polon. Gliszczyński.
Caro: Geschichte Polens. IV.
Chmel: Geschichte K. Friedrichs IV. II.
" Regesta chronologico-diplomatica Friderici IV.
" Materialien.
Kurz: Friedrich d. IV.
Codex epistolaris ed. Sokołowski et Szujski.
Dogiel: Codex dipl. reg. Pol.
Długosz: Historia polonica. Ed. Cracov. T. IV.
Foerster Riccardus: Wladislaus Jagello II. Rex Poloniae et Hungariae 1434-1444 ex fontibus et documentis adhuc ignotis illustratus. Dissertatio. Vratislaviae 1871. 8vo pp. 86.
Gołębiowski Łuk: Panowanie Władysława III. Warszawa 1846. 8o. (Dzieje Polski za Władysława Jagiełły Tom II)
Fessler: Geschichte von Ungarn.
Katona: Historia critica r. Hung. (1790) Tom VI (ord. XIII.) et Tom V (ord. XII)
Kollar: Analecta Vindob.
Kovachich: Vestigia et Supplementum ad vestigia.
Hammer: Geschichte des osman. Reichs.
Pray: Annales.
Szalay: Geschichte Ungarns.
Wagner: Diplomat. Saros.
" Analecta Scepus.
Zakrzewski Vinc. Wladislaus III Königs von Polen Erhebung auf den ungr. Thron
Zinkeisen: Geschichte des osm. Reiches in Europa.
Wapowski: Dzieje Korony polsk. Hrsg. Malinowski 1847 Tom II.
Kwiatkowski Saturnin: Itinerarium Władysława III Warneńczyka Króla Polski i Węg. Lwow 1879. 8vo str. 33 (Odbicie z Album pozn. Krasz. Kiemu).
Endlicher: Aus den Denkwürdigkeiten der Helene Kottanerin. Leipzig 1846. 8o (Hff. 4507)
Aschbach: Geschichte Kaiser Sigismunds.
Maurer: Itinerarium władysława Jagiełły. (Mspt.)

Hormayr u. Mednyanszky Taschenbuch f. die vaterl. Gesch. 1821 (Die Jagellonen in Ungern) pp. 301-328.

Fejer: Cod. dipl. Hung. XI. X.

Aeneas Sylvius (ed. Fricher ed. Struve II. 80 Script. rer. Germ.)

1409 Budae fer. 6a in vigilia S. Thomae apost. Sigismundus rex Hungar. cum Ulrico de Jungingen generali magistro domus Theutonicorum init ligam contra Vladislaum regem Poloniae promittens subsidia ferre ordini si rex Poloniae queriam contra ordinem incipere velit. (Raczyński: Codex diplom. lithv. p. 109)

1412 Lublow des nechsten Dinstags nach Laetare. Signunt römischer und zu Ungern Kunig an Heinrichen von Plawen Hofmeister teutschen Ordens... donosi iz vs zjechał z Królem polskim o: bicie i zawarł unowę i napominaiąc aby zakon zachował się spokojnie przeciw Królowi polskiemu i Witołdowi. (Raczyński Cod. dipl. lithv. p. 152)

1412 In Liblin (Lubowla) fer 4a post dominicam Laetare. Vladislaus rex Poloniae juramentum super lignum crucis vivificae praestitit Sigismundo Regi Hungar. se Lidem ei praestiturum et adjuturum. Nicolaus archiepiscopus haliciensis postulatus gnesnensis, Albertus episcopus penezanensis cancellarius regni Pol. et Sbigneus marschalcus regni Poloniae sponsent pro rege Vladislao illum treugas per barones regni Hungariae et Poloniae primo in Yglaw alias Novavilla et secundo in Antiqua villa confectas servaturum (Raczyński: Cod. dipl. lithv. p. 153)

1413. Sandomiriae d. 13 Sept. Vladislaus rex Polon. conquerentur praelatis regni Polon. de ordine Teutonico crucigerorum qui decretum compromissoriale venerab. Benedicti de Macra Utr. Jur. licentiatum et magistrum in artibus superarbitri ad hanc causam per Sigismundum regem roman. et hungar. deputati sprevit (Raczyński: Cod. dipl. lith. p. 1[illegible])

1414. Cremonae d. 15 Januar. Sigismundus rex Hungar. et Romanor. arbiter et amicabilis compositor inter Vladislaum regem Polon. Alexandrum alias Withawdum Magnum ducem lithv. et Henricum de Plawen magistrum generalem domus Theutonicorum et istum ordinem citat partes illas ut Budae coram ipso nec non Benedicto de Macra Utr. Jur licentiat in hac parte comissario item coram Joanne archiepiscopo Strigoniensi et Nicolao de Gara regni Hungariae palatino vicario regis in hac causa compareant pro definitiva sententia (Raczyński Cod. dipl. lithv. p. 175)

1416. Parisiis d. 16 Apr. Sigismundus rex roman. et hungar. declarat delegatol Vladislai regis Polon. Withawdi magni ducis Lithuan. ex una et delegatos magistri generalis ord. Theuton. Michaelis Kuchenmeister de Sternberg ex altera parte induciasa. 1414 ante oppidum Rowdnicza factas ad tempus unius anni prolongasse. (Raczyński: Cod. dipl. lith. p. 198

1419 Caschoviae d. 8 maji. Vladislaus rex Polon. promittit se sponte recepturum in arbitrium Sigismundum regem Hung. in negotio suo cum ordine Theuton. (Raczyński Cod. dipl. Lith. p. 242)

1419. Caschoviae feria 4ta Rogationum. Vladislaus rex Polon. nuntiat Joanni Dni opulensi episcopo Vladislaviensi se Caschoviae cum Sigismundo rege Roman. et Hungar. convenisse et sibidem frustra adventum magistri generalis ord. Theuton. expectasse (Raczyński Cod. dipl. Lith p. 245.)

1416 Grodno feria 2a ipso die Innocentium. Vladislaus rex Pol. Sigismundo romanor. regi nuntiat quod cum ad locum conventionis in medio fluvii Memel advenisset Magister Ordinis crucigerorum de Prussia tamen eum visitare noluit nec cum eo tractare. „Ceterum pro speciali indictione caritatis mittimus per Martinum Gandesrem familiarem nostrum, fraternitati Vestrae „unum centaurum in venationibus nostris apprehensum „(t.j tus) et duo vasa fermarum virum (½) de carne tigridis et aliud onagri." (Raczyński Cod. dipl. Lith. v. p. 240)

1419 Circa villam Bendzino in crastino S. Jacobi majoris Apostoli. Vladislaus rex Polon. et Vitoldus Magnus Dux Lith se observaturos treugas pacis cum ordine theutonico usque ad festum S. Margarethae promittunt comissariis pontificis (Jacobo Spoletano et Fernando Lucensi episcopis in regno Poloniae et partibus Prussiae sedis apostolicae nuntiis) delegatis Sigismundi Romanorum regis (Bartholomaeo archiepiscopo mediolanensi) et oratoribus Henrici Franciae et Angliae regis (Thomae de Walden ord. Carmelitar. in Anglia provinciali et militi Wartungo Clux.) (Raczyński Cod. dipl. Lithu. p. 248)

1398 in insula Rallin juxta fluvium Memla d. 12 Octobr. Alexander alias Witholdus M. D. Lithu. et Russiae instrumentum pacis cum Conrado Jungingen magistro generali ordin. Crucifer. condit; praesentibus Woldimiro patruo ducis Witholdi, Sigismundo fratre ducis Witholdi, duce Michaele de Salsa, duce Jurgen de Linske, duce Alexandro de Starodup, duce Iwan de Glosthaw, duce Iwan de Druszka, Jamund de Kleyske, Minigail capitaneus in Asthnim, Mareswid capitaneus in Wilna, Boratisch de Mils Waisel filius Boreiken, Crarpuna marschalcus ducis Witholdi, Gastud capitaneus in Kowen, Wallmund filius Bussky, Wigaik capitaneus in Wilkomir, Astik capitaneus in Usspale, Coreiko capitaneus in Medniken, Nanus marschalcus equorum M. Ducis, Roynide capitaneus in Lewnaw, Gisde Scammati filius, Gottard Tolteginde filius Guncaibi, Wilgei filius. (Raczyński Cod. Lith. p. 266)

1423 in Kessznarik feria 3ª post dominicam Ramis palmarum. Vladislaus rex Polon. et Alexander alias Wythawdus Mag. Dux Lith. foedus cum Sigismundo rege Roman. et Hungar. condunt quod mediante vroadunt servare pacis foedera dudum inita Liblio Praesent. Alberto episcopo cracov. cancellario Semovito juniore et Alexandro duibus Masovia, Joanne de Tarnow cracovienfi, Sandzivogio de Ostrorog posnanien. Nicolao de Michalow Sandomirien Mathia de Labischyn breslen. palatinis Dobeslao de Olesnica voynicenfi castellano, Gregorio Gedigold capitaneo Podoliae, Janusio Niger de Garbow capitaneo cruschwitzenfi, Joanne et Spitko de Melstin dominis, Thomko Kallsky, Johanne Clowacz de Olesnica, Joanne Gamrath de Chlimontkow et aliis castellanis, capitaneis (Raczyński. Cod. Lithv. p. 300)

1425 praesent. Johanne dicto Jawnud palatino trocenfi, Hostico castel. wilnen. Sunigallo castell. trocen. Kiejzgalo capitan. Jamogit. Rumboldo marschalco Litthuaniae (Raczyński Cod. Lit. p. 314)

1429. Polonii penultima Julii. Sigismundus rex Roman. et Hungar. Vladislao regi Polon. familiaris noster Johannes Nespor attulit nobis litteras ubi nobis nuntiatis quod pro mutua conventione nostra terminum infra festa Assumptionis B. Mariae et S. Bartholomaei vel si id non posset fieri pro festo S. Martini fraternitas vestra statuerit venire ad metas regni nostri ut barones nostri ad tollendas differencias inter nos possint tractari. Nos occupati cum Taboritis barones nostros ad conventum pro die S. Martini promittimus mittere, Dolemus vos figmentis leviter aures dari [illegible] scripsistis regi Angliae scripsistis vos primi fuisse paganum nunc vero hereticum et acri vox esset quod nos cum haereticis Bohemis conaremur hostiliter regnum vestrum vel Marchiam aut Moldaviam invadere.. Omnia haec sunt mendacia . . . Roganus mittatis nobis auxilia pro bello contra Taboritas (Raczyński Cod. dipl Lith p. 336)

1431 Prope Horodlo Sabbato in Vigilia S. Mariae Magdalenae Vladislaus rex Pol. Sigismundo regi Hungar. et Roman. scribit se non posse illi auxilium ferre contra Bohemos quia occupatus sit contra ducem Swidrygal qui terras Lithuaniae et Rusiae occupavit. (Raczyński Cod. Lithv. p. 349)

1432. In Smoleńsko d. 23 Junii. Vladislaus rex Pol. queritur Papae quod Sigismundus magnus Dux Lithv. conthoralem ejus captivam tenet et cum proditoribus episcopis vilnenfi et camerecenfi conjurationem fecit et quod Erasmum metropolitam Rusiae Kiov terrarum in Smoleńsko cum Romana sede unitum traduxerunt ut nos proscribere voluit. Gratias agimus pro eo quod Papa Petrum capellanum nostrum in episcopum Samaytarum consecravit. qui nuper ex Roma rediit. (Raczyński Cod. dipl. Lit. p. 352)

Jego Erazma cerkiew Cerasima metropolity Smoleńskiu uwięził Jerzy Butrym wojewoda Smoleński 1432. papieży jego Jagiełle posłał.

1433. Nicolaus de Michalow castellanus cracovien. et supremus capitaneus exercituum regni Poloniae.

(— ?) Sigmund römischer und ungr. König an den Kurfürst von Brandenburg ... odradza mu aby syn jego nie brał w małżeństwo córki Króla polskiego który z Witołdem pomaga heretykom w Prusze (Raczyński Cod. dipl. p. 383)

(— ?) Legatio regis Poloniae per Petrum Lancicki ad Sigismundum regem Romanorum in Norimberga (Jagiełło. Słowo Zygmuntowi że go pogodzał jakoby dawał pomoc Prusakom) et Responsum Sigismundi (obiecuje pogodzić Jagiełłę z Krzyżakami) (Raczyński Cod. dipl. p. 386)

Codex diplomaticus patrius Hungaricus. Studio et opera Emerici Nagy, Joannis Paur, Caroli Rath et Desiderii Véghely – Arn. Hummer Typogr. – Jaurini et Budapestini 1865–1880.

Magyar Okmánytár. Győrött, Budapest 1865–1880. 8vo. Tomus I (283 documentow odr. 1141–1622.) – II (1868) (296 dokum. odr. 1199–1625) – III. (1866) (317 dokum. odr. 1223–1629.) – IV Codex diplom. patrius Hung. Jaurini 1867 (332 dokum. odr. 1082–1623) – V. 1872 (290 dokum. odr. 1199–1581) – VI Budapestini 1876 (340 dokum. odr. 1009–1300) – VII Budapestini 1880. (427 dokum. odr. 1166–1528)

[illegible] (Székesfehérvár) – Bela IV rex Hungariae Michaeli Comiti de Bolunduch filio Apa Comitis propter specialia servitia „quod primo conflictu nostro, „quod cum Tartharis habuimus in Rakus (in comitatu Sopron.), quan- „do cum eis commendabiliter dimicando novem suscepit vulnera „ex eisdem nobis et omnibus intuentibus" donat terram Udvarnico- rum nostrorum de villa Gunu (Gönyü). I Nr. 17 pag. 22.

Bela IV walczy z Tatarami

1398 Dictrius Bubek de Pelsecuch (Pelsőcz = Plessivecz). I Nr. 185 p. 291.

1415 d. 7 Septembr. Jaurini. – Fr. Nicolaus episcopus Ceretensis Magister fisratus Sacrae Theol. vicariusque in Spiritualibus generalis Joan- nis episcopi Jauriensis. I. Nb 193 p. 309.

1 biskup Cereteńs.

1459 d. 8 Augusti. Budae. – Circumspectus Georgius Parvus de Pesth ac domina Elena relicta et altera Elena filia quondam Emerici literati de Pesth, consors vero praedicti Georgii parvi medietatem domus magnae in Pesth in foro Senorum in vicinitatibus domorum hospitalis S. Eli- sabeth et ultra fluvium Danubii circa calidas aquas inferiores vendunt pro 50 flor. auri hung. generosae dominae Katherinae filiae quondam Murath Coeci Imperatoris Turcorum consorti videlicet Johannis Nagh de Gerthel (egregii Johannis Magni) I. Nº 232 p. 358 – Ta Katarzyna (Katalin) żyje jeszcze 1486; mąż jej Janosz Nagy Katolik † 1496. R. 1488 d. 26 Novembr. w Peszcie ta Katarzyna robi testament umierając: Anno D. 1488 in festo beatae

Elisabeth in civitate Pesthiensi generosa domina Katherina illustris quondam Morath beeg Imperatoris Turcorum de domo Othmanorum fratris filia" testamentum condidit: domum suam in Teatro frugum civitatis Pesthiensis legavit illustri principi domino Orchan Beeg filio praefati condam Morath Beeg de domo Othmanorum Imperatoris Turcorum fratri suo et nobili Johanni (Nagy) de Gezthel marito suo. I. nº 244 p. 375.

—Gdy Cesarz Turecki Murad II (+1451) z córką swą Katarzyną r. 1435 przyjechał do Leszna, darował mu Zygmunt Król węgierski ten dom w Lesznie. Katarzyna (córka Murada II ślepego Cesarza tureckiego +1451 i Agnieszki, a siostra: Orchan-bega Księcia + przed 1496 i Dawida Cesalopia) była żoną 1º voto Pawła Török, 2º voto Jana Nagy de Geszteleji (w zemplińsk. Komitacie) który był synem Detryka Csellei z Liptowa. Ta Katarzyna umierając bezdzietnie 1488 zapisała swój dom w Lesznie braciom swym: Orchan-beg Caesari i Davidowi Chalopya (Cesalopia) Imperatori Turcorum (cesarzowiczom) oraz drugiemu swemu mężowi Janowi Nagy de Gesztely. I. nº 247 pag. 380

Murad II ślepy cesarz turecki 1421 + 1451
Ż. Agnieszka (może Cesarzowna grecka z Trapezuntu).

Orchan-beg	David Csalopia	Katarzyna +1488
Książe + przed 1496.	Książe.	1º voto za Pawłem Török.
		2º voto za Janem Nagy de Gesztely + 1496.

1440 fer. 4a post fest. Beati Jacobi Apost. (28 Julii), Budae — Wladislaus rex Hungar. et Polon. Stephano filio Johannis filii Pauli de Magyasy et Petro filio Nicolai de Zalok (Szalók) profidelium servitiorum meritis in promotione electionis et coronationis nostrae in Regem Hungariae [illegible] nat possessionem Ug in Comitatu Castri ferrei (Eisenburg). II. nº 184 pag. 288.

1440 secundo die festi ad Vincula Petri (2 Augusti), Budae — Wladislaus rex Hung. et Polon. Sigismundo filio Georgii de Bezered (Bezerédy) pro fidelibus servitiis donat possessionem Leworenthe (Lörinte) in Comitatu Wesprimiensi. II. nº 185, pag. 290.

1441 in dominica Judica (2 Aprilis), in descensu campestri juxta vallem Zenthgywrgwelgo (Szent-György-völgyi = Salader Comitat) – Wladislaus rex Hungar. Polon. enumerando merita Symonis de Paloce magistri agazonum, qui illo tempore d regimen regni Hungariae per dominam Elisabeth reginam ac Prelatos et Barones invitati et electi fueramus, obviam nobis cum copiosa familiarum multitudine stipatus advenit, nosque in civitatem Budensem conduxit – item merita Michaelis Országh de Gutth[illegible] thesaurarii nostri, qui pro introductione nostra in Regnum Poloniae advenerat, et in partes superiores Hungariae per nos ad frenandos rebelles missus multa commoda reportavit, tandem in civitatem Budensem ad nos cum ampla gente adveniens iterum per nos ad obsidionem castri Jauriensis in quo se ampla catterva rebellium cum [illegible]nio Comite Liliae reclusserat, missus, castrum Kőszeg (Güns) expugnavit et Comitem Ulricum captum nobis praesentavit; deinde post coronationem nostram ambo per nos in subsidium fidelis nostri Stephani de Rozgon comitis Posoniensis missi, civitatem Trnaviensem ab hostibus [illegible]servarunt, hostesque per Reginam ad occupandum castrum Posoniense missos repulerunt – ideo rex Wladislaus donat ipsis Symoni de Paloce et Michaeli Országh [illegible]strum Kőszeg (Güns) una cum oppido et villis, quas infideli Ladislao de Gara baro Machoviensi debellato confiscavimus. (VII. N° 411, pag. 459)

1441 fer. 3ª post festum b. Gregorii papae (14 Martii), in descensu exercituali sub castello Magyarvanykö. – Wladislaus rex Hungar. et Polon. civibus Sopronienses praecipit, ne in civitatem Sopronienses (Oedenburg) quum Regina impignorare vult Regi Romanorum nullum extraneum intromittere audeant. IV. N° 239, pag. 326.

1441 fer. 3ª post dom. Ramis palmarum (11 Aprilis) in descensu campestri prope oppidum Körmend Eisenburg Comitat) – Wladislaus rex Hungariae et Poloniae Symonem de Paloce et [illegible]ihaelem Országh mittit ad occupandum oppidum Kőszeg (Güns). IV N° 240, pag. 327.

1441 in festo Inventionis S. Crucis (3 Maii) dat. Wesprimii – Wladislaus rex Hungar. et Polon. privilegium villae Nagyberény (Schümeg. Comit.) IV. N° 241. pag. 328.

1441 fer. 2ª post fest. S. Trinitatis (12 Junii), Budae. – Wladislaus rex Hungariae et Poloniae – privilegium villae Asszonyfalva. II N° 186 pag. 29.

1441 die dominico ante festum b. Dyonisii (8 Octobr.), in Alba regali (Székesfehérvar - Stuhlweissenburg). — Wladislaus rex Hungariae et Poloniae, possessionem Jósó in Comitatu de Hunyad in Transsilvania donat Johanni de Hunyad Waywodae Transylvano et Comiti Temesiensi pro fidelibus servitiis, nimirum, quia post peractam coronationem nostram Albae regali dum quaedam membra regni qui coronationi nostrae interfuerant, videlicet: Ladislaus de Gara banus, Johannes de Korogh, Andreas Bothos Comes Themesiensis, Henricus filius Waywodae de Thamasy, Ladislaus Thytheus de Bathmonostora et Johannes Zuga de Rachcha, conspiratione facta contra nos manifeste in Comitatu de Baranya procedere inceperant, idem Johannes de Hunyad cum Nicolao de Ujlak bano transvadando Danubium prope oppidum Leek conflictum cum Ladislao de Gara commiserunt, interempto in eodem proelio Andrea Bothos et capto Henrico filio Waywodae, nobis capta vexilla, arma et equos praesentaverant; nunc vero idem Johannes de Hunyad conservando castrum Nandoralbense (Belgrad) penetratis finibus regni Rasciae, tenutas Turcorum potenter invasit, acies inimicorum inter quos serenissimus Izak Waywoda affuit, prostravit intrepidus. — Relatio domini Nicolai decani Cracoviensis. IV. Nº 242 pag. 329.

1441 in festo S. Stephani protomart. (26 Decembr.) in Udvard (Komorn. Comitat.) — Wladislaus rex Hungar. et Polon. Stephano de Szymonfi familiari egregii Ladislai filii Waywodae de Saro) permittit in possessionibus ejus patibula et rotas ac alia tormentorum ergastula erigere et fures et latrones in publicis causis criminalibus, prout consuetudo Regni requirit, suspendere, rotare, incinerare, mutilare, torquere. IV. Nº 244, pag. 335.

1572 d. 9 Februarii, Varsoviae. — Sigismundus Augustus rex Poloniae concedit Stephano Batori a Somlyo Waywodae sive Palatino Transilvaniae et Siculorum Comiti potestatem importandi et invehendi in Regnum Poloniae vini argenti tantum quantum voluerit, durante hoc salvo conductu. II Nº 287, pag. 456.

1371 d. 14 Aprilis; item 1372 d. 22 Aprilis, Budae. — Ladislaus dux Opuliae et Velunensis, Regni Hungariae Palatinus et Judex Comanorum. III. Nº 153. 154. pag. 190. 192.

1386 Emericus Bubek Judex Curiae

1395 d. 4 Januar. – Frater Emericus prior Auranae praelatus conventus Cruciferorum ordinis Sancti Johannis Jerosolimitani in Alba regali filius Dětrici Bubek bani. III p. 253.

1401 d. 30 Maii – Dětricus Bubek de Pelsőtz regni Hungariae palatinus. III p. 258. (teste r. 1400)

1575 d. 2 Octobris, Albae Juliae – Stephanus Bathori de Somlio Regni Transylvaniae Vaivoda et Siculorum Comes ad Senatores et Ordines Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae congregatos ad electionem novi Regis Varsaviae, mittit suos Oratores et Commissarios, Consiliarios suos generosum Martinum Berzeuicij et excellentem Georgium Blandratam uti Legatos cum plena facultate tractandi. III. Nº 308, pag. 452.

1291. XV(sic!) Idus Septembris. – Fenenna regina Hungariae (córka Ziemomysła Księcia Kujawskiego – inowrocławskiego – żona Andrzeja III Króla Węgierskiego). IV. Nº 58, pag. 78.

1244. XIV Calend. Maii (22 Aprilis) in Cyarmat. – Bela IV Rex primogenitus Regis Hungariae consideratis seruitiis Nicolai filii Obichk de Zyud (Szud), quae nobis eo tempore impendit quo aduersitas Tartarorum regnum nostrum inuaserat et nos praedictis fugae ad partes „maritimas proficiscerenur", omnesque barones nos deseruissent, tunc idem Nicolaus ad insulas maritimas fuit nos secutus, tandem de Frogurio ad Curiam Romanam super impetranda prouratione adquisitionem Archiepiscopi Strigoniensem, Colocensem, Zauriensem (Raab) ecclesias, eorum antecessoribus per Tartaros interemptis, missus se exhibuit uirtuosum. Ad partes Ruscie et ad partes Bulgariae in nostra legatione „profectus", ab illustrissimo Duce Danela, qui Tartarorum principe „visitato, ad propria rediens, universum statum Tartarorum, prout „viderat et cognouerat, edisserendum nobis promiserat stili officio „conditum reportauit; in Bulgaria vero per plures menses involuntarie detentus, negotium pro quo eum miseramus, promotioni reddidit „commendandae"... ideo ipsi terram Kovásszeg castri nostri Hunthensis donamus. IV. Nº 12, pag. 28.

1530 Fer. 2ª post dominic. Reminiscere (14 Martii), Budae. – Johannes (Zapolia) rex Hungariae magnificum Petrum Kosthka de Sydlicze in capitaneum gentium nostrarum in Regni nostri partibus superioribus constituit. IV. Nº 317 pag. 451.

1526 in festo S. Thomae Apost. (21 Decembr.), Strigonii. – Johannes rex Hungariae castrum nostrum hereditarium Strechen (Sztrecsény-Strecsno) cum oppido Solna (Sylein, Żylina) pro 13000 florenis auri hungaricalibus generoso Buriano Swethlowszky invadiat. IV. Nº 315, pag. 448.

1545 Reinpertus Comes in Tierstain dominus de Ebersdorf supremi Capitaneatus locumtenens et Don Alvaro de Sandes Campi Magister et Hispanici exercitus praefectus a Ferdinando Hungariae Rege missi ad solvendam obsidionem arcis Strechen et addiendas castella sive oppugnacula quae inter arcem praedictam et arcem Lethawa per Joannem et Raphaelem fratres de Lodmanya dominos in Bistrycze [(Besztercze) contra arcem Strechen erecta erant. (Kostka podrzankiem Strezno wybierał myto) ∫ Leer is Podmanicky i Kostka poddali Ferdynandowi ∫ IV. Nº 319 pag. 453.

Jet Nicolaum Kostka de Sedlecz in Lethawa

1217 Andreas (II) rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriaeque significat: „quod cum nos „in succursum sanctae terrae Jherosolymitanae profiscerentur, „ab ecclesia Vesprimiensi res honestas, et unam preciosissimam „accepimus, videlicet coronam beatae memoriae reginae Gysele, „duodecim marcas purissimi auri continentem, praeter lapides „preciosos, quam in ultramarinis partibus pro 140 marcis argenti exspectavimus, jobagionibus nostris qui praesentes aderant, „auri valorem laudantibus" ideo in recompensationem condignam ecclesiae Vesprimiensi certas possessiones in villis Poloonne (Polaznak), Wasul (Vászol), Pichil (Pécsel) et mansiones civilium, qui in equo sicut jobagio servire (debent) et 20 missas „in die depositionis dilectissimae conjugis nostrae reginae Gerdrudis „celebrari faciant." V. Nº 5. pag. 8 et Nº 6 pag. 9.

1387 Comes Emericus Bubek Judex Curiae Sigismundi regis Hungariae

1467 Johannes Lengyel de Polonia procreatus ex nobili domina Cristina filia quondam Dominici de Cheley contra Catharinam de Cheley ratione possessionem Cheley, Beretthe et Zseep protestatur coram Blasio praeposito Conventus ecclesiae Sanctae Crucis de Lelesz. V. Nº 200, pag. 288 ∫ Klasztor Norbertanow w Zemplińskim Komitacie ∫

1228. Andreas II D.g. rex Ungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ra-
mae, Servie, Galiciae, Lodomeriaeque, „cum Simon banus fra-
„ter Michaelis bani, crudeliter et enormiter armatus, una cum
„suis complicibus ad dedecus et opprobrium Coronae regiae con-
„spirantibus, mortis bonae memoriae Gertrudis dominae regi-
„nae carissimae coniugis nostrae particeps extitisset" ideo
universas eiusdem possessiones decrevimus fore confiscandas,
de quibus possessionem Sceplok (Széplak wieś w komitacie
Kolozs na granicy komitatu Torda) ultra Silvas (w Siedmiogrodzie)
constitutam, fideli nostro Dionisio filio Dionisii magistro Tawer-
nicorum nostrorum donamus. (VI. Nr. 14 pag. 20.) quae possessio
extenditur ad montem Cuzberch (Köz-bérez) deinde vadit ad caput
Bodagd (Valye Buda Kului), deinde progreditur ad alpes Clemen-
tis (Kelemen hevasa, et inde ad Ruscian" (t.j. do Rusi czyli
dzisiejszej Bukowiny, która wtedy jeszcze należała do Rusi).
(pag. 23)

1254. VI Calend. Januarii (d. 27 Decembr.) — Bela IV D.g. Hungariae,
Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae,
Cumaniaeque Rex, Gregorio filio Nata confert terras Leszna et
Chemerna (Csemernya) in Comitatu Zemplinensi, quarum meta
„incipit a parte orientali de flumine Lotkorez et vadit ad sepultu-
„ram Ruthenorum et ibi tenet metam cum villa Peturya."
VI. Nr. 50 pag. 79.

1259 Bela IV Rex Hung. intimat „quod cum per divinam ultionem
„Tartari regnum nostrum fuissent ingressi, Premysl cum fratre suo
„Nosk Jobagiones castri Trinchyniensis milites strenui cum fideli
„nostro Bogumerio comite eiusdem castri, in conservando castro
„nominato et confinio ex parte Moraviae contra inimicos nostros
„diuicando, nobis gratum exhibuerunt servitium.... et postmodum cum
„regnum Moraviae, Domino concedente, omni nostro cum exercitu fuis-
„semus ingressi, et dictos Premysl et Nosk cum carissimo genero nos-
„tro domino duce Bozyslao (Bolesław wstydliwy ?) proobservatione
„castri praeditti et confinii in eodem comitatu diuisissemus, ipsi pro nobis
„coram oculis ipsius Bolizlay prelium gesserunt gloriosum, et unus eorum
„scilicet Nosk ibi[illegible] fuit interemptus, Premysl vero cum predicto nostro

„genero ad nos rediit graviter vulneratus, unum militem cum ar-
„mis nobis captivatum praesentando"... ideo ipsi unam terram va-
cuam Dilow vocatam in comitatu Trinchyniensi donamus. VI. Nr. 63.
pag. 97.

1260. VII Idus Decembris (7 Decemb.) — Bela IV Rex Hungariae Arnol-
do, Johanni et Helyae filiis Comitis Jordani de Gyrgow (Görgey) donat pro fidelibus servitiis, quandam silvam habitatori-
bus destitutam circa fluvios Dónays et Lopprad, cuius silvae
meta incipit a fluvio Lopprad ubi ipsum ingreditur aqua Bella
vocata et eandem ascendendo ad primum rivulum qui fluit in ipsam
aquam et eundem rivulum ascendendo usque ad silvam Javore (Javo-
rina vocatam, deinde versus septentrionem in dorsibus montium
descendendo usque in fluvium Dónays vocatum, et eundem fluvium
descendendo per modicum spatium ubi quaedam aqua fluens ingre-
ditur ipsum fluvium Dónays, et eandem aquam ascendendo versus
meridiem usque ad praedictam silvam Javore, deinde ad quendam
altum lapidem et ab eodem lapide directe in fluvium Lopprad ubi
aqua Soporta vocata fluit in Lopprad, deinde fluvium Lopprad
descendendo, ubi quidam rivulus inter duos altos montes fluit
in Lopprad, deinde directe super montem Lemine vocatum et
ab eodem monte versus occidentem ultra unum montem super
quendam montem altum, et ab eodem monte directe in fluvium
Lopprad ubi est prima meta; quas metas Stephanus castella-
nus de Scepus reambulavit. (byl to las jizata Soporce, gdzie
dziś wsie Kriegh, Zdjar, Javorina). VI. Nr. 67 pag. 103.

1264. V Idus Aprilis (8 Aprilis). Bela IV Rex Hungariae comiti
Chyakerei (Csizkerei) filio Bogomerii de Polonia oriundo do-
nat terram Borsua vocatam (Nagy és Kis-Borsa) vocatam iuxta
fluvium Borsua, in comitatu de Abaujvar. VI. Nr. 82, pag. 121.

1269. Bela Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Service, Galiciae, Lodo-
meriae, Cumaniaeque Rex supplicationibus hospitum nostrorum de
Kasmark in Scepusio inclinati, hanc eis libertatem duximus conceden-
dam: Villicum inter se eligant qui omnes causas eorum decidere debebit excep-
tis causis furti decimarum, sanguinis et monetae quas Judex noster judicabit.

Villicus habebit tertiam partem judicii, duas vero partes Judex noster sibi de jure vendicabit. Hospites nobis pro censu seu tertagio nobis singulis annis 20 marcas solvere debent, duas partes in argento fino, tertiam vero in denariis, sicut alii hospites nostri Saxones. Habebunt forum liberum. Decimas in campis solvent more Saxonum aliorum. Ecclesiam cum cimiterio habebunt liberam quemadmodum antea dinoscuntur habuisse. Metae terrae eorum, prout in privilegio praepositi de Thuruch (Turocz) continetur, hoc ordine distinguuntur. Prima meta incipit a parte orientali sub maxima silva et ibi tenet metam cum villa Lubycha (Laibitz) et inde ad bivium et inde per gyrum montis dicti Lrym, et inde ad Dédislopotóka, per quem transit ad metam quae est secus viam, et inde per fluvium Lubycha per calamos ad vallem, inde ad viam quae ducit in Berken, et inde ad vallem Kewd et ibi tenet metam cum villa Berken, et inde de valle Kewd descendit ad partem meridionalem ad rivulum Gerken et inde ad fluvium Poprad et inde exeundo habet duas metas, unam hospitum de Kasmark alteram Rytolfi et Bolen et inde ad finem parvi prati ubi sunt duae metae sub arbore Egurfa (Egerfa - fehn), et inde superius ad tiliam sub qua sunt duae metae et inde ad metam in Kymnikktu, et inde ad septentrionem ad arborem Fenusa Fenyu = Fenum) et per silvam vadit in Zalaypotóka et inde descendit et ascendit ad viam et ibi est meta, deinde superius ad Herfa (Lindn) et inde ad silvam et per silvam ad montem Turtur (Tatry?) et inde descendit in Byztrichepotóka, et per eundem fluvium Byztriche inferius ubi tenet metam cum Eör (Nehre - Straszka - Eör), et inde de fluvio Byztriche ad magnam viam per quam descendit juxta ecclesiam S. Michaelis ad vallem et inde ad pontem et inde inferius per magnam viam revertitur ad rivum Byztriche ubi cadit ad fontem Poprad et inde vadit ad silvam sub monte Gala et inde revertitur ad priorem metam. VI. Nr. 109 pag. 157.

1270 praepositus de Turuch (Thurocz) ordinis Praemonstratensis

1278 fer. 6a ante dominicam Reminiscere (11 Martii) — Ladislaus IV. rex Hungariae comiti Elyae de Gargow (Görgöi) filio Jordani donat silvam Kepach inter metas Saxonum et montem Schymenya existentem; cuius silvae prima meta incipit in uno rubeto quae vocatur Krwzch (Kierz?) contra civitatem Leucham (Lewocza) existente et tendit versus montem Schymenia,

deinde descendit ad caput fluvii minoris Kharzcha (Sároza), inde ad montem Mezechtelenhig circa dictam aquam, posthaec in dorso eiusdem montis ad metas ecclesiae S. Martini, deinde reflectitur ad rubetum ubi prima meta incipiebatur. VI. Nr. 161 pag. 227.

1278 Capitulum ecclesiae S. Martini de Scypes significat, quod Ladislaus IV rex in primo ingressu suo in terram Scypsensem approbavit comiti Elyae filio Jordani possessionem villae Gargow (Görgey). VI. Nr. 168, pag. 237.

1278. Magister Mothmerius praepositus de Scypus ecclesiae de Gargov (Görgey) fundatae per Jordanum Comitem approbat possessionem decimarum, quas huic ecclesiae olim Mathias praepositus praedecessor noster contulit. VI. Nr. 169, pag. 237.

1280 Fer. 4a ante Octavas Omnium Sanctorum (30 Octobr) in Sigra. — Elisabeth maior regina Hungariae ducissa de Macho et de Bozna (vdowa po Stefanie V. Królu) significat: quia dominium terrae Scypes ex collatione regis Ladislai filii nostri ad nos fuit devolutum, ideo post annonitionem domini Filippi episcopi Firmani Apostolicae Sedis Legati, decimas videlicet 500 capecias singulis annis ecclesiae beati Martini ex castro Scypisensi secundum ordinationem olim regis Belae soceri nostri solvere promittit. VI. Nr. 187, pag. 261.

1280 Elisabeth regina Hungariae (vdowa po Stefanie V.) particulam villae Kulchua separatam per viam quae a nigra silva in villam Gurgou Görgey, ducit separatam, cum contiguo nemore Haraszt dicto donat Herenak filio Erzlai de Scypus, cum conditione ut nobis singulis annis tria pondera auri solvat. Commutatur autem haec particula cum villenis de Gurgou, cum villa Blusa relictae comitis Guebul, cum terra Henryg filii Hem, et cum villa Kulchua. VI. Nr. 188, pag. 262.

1253. VII Idus Junii. — Bela IV rex Hungariae ad preces „Leonis ducis Rusie dilecti cognati nostri" Witkoni pro serviciis suis confert silvam vacuam in ambitu Scipsiensi ab utraque fluvii Hornad prope villam Kurtueles (Körtvélyes). Cuius silvae metae tabiter distinguuntur: Prima meta incipit in capite fluvii medii Custresi a parte occidentali et cadit in fluvium Hornad, inde ad vallem et ad verticem montis, ubi est meta villae Kurtueles et inde ad fluvium Logina ubi quoddam molendinum fuit patris Witk dicti Muntahas, deinde versus partem septentrionalem in fine montis ad fluvium

Creschenó et per siccam valem versus partem orientalem ad mon-
tem, et inde ad fluvium Jezinneh et vadit penes montem in sinis-
tra parte viae et cadit in fluvium Hornad et ascendit ad fluvium
Bela et per fluvium progreditur ad pratum Dobrozouca et ad
petram Dupe et inde ad partem occidentalem ad priorem metam.
VI. Nr. 196 pag. 272.

1282, Ladislaus IV rex Hungariae Eliae comiti Saxonum de Scepus
donat terram adiacentem terrae Daman et propinquam terrae eius-
dem comitis Eliae penes viam quae vadit in Leuchen (Lewocza).
VI. Nr. 202, pag. 280.

1289 – Ladislaus IV rex Hungariae significat: quia Magister Nicolaus
filius Comitis Petri filii Samsonis de Gerend in diversis expeditioni-
bus regni nostri fideles impenderit famulatus et specialiter tunc, cum
nos ad partes Scepes contra populos de eodem ad beniendum servitium
cordis ipsorum processissemus, qui tunc castrum nostrum de Scepes
expugnare nitebantur, idem Magister Nicolaus ante intuitum ocu-
lorum nostrorum ante foras eiusdem castri viriliter dimicavit; de-
inde cum nos cum eisdem populis de Scepes conflictum habuissemus,
et victoriam consecuti fuissemus, idem Magister Nicolaus (Gerendi)
cum effusione sui sanguinis, exhibuit se fidelitez, ideo ipsi terras
Kereztur, Gurgud et Heurke in Comitatu de Torda donavimus.
VI. Nr. 243, pag. 341.

1290. IV Calend. Augusti (28 Julii) — Andreas (III Venetus) confirmando privile-
gium regis Ladislai IV. (1290, quarto die quindenarum b. Georgii sive 5 Maii
in Gölnitzbanya), Andreae filii comitis Polyan de Scapus confirmat posses-
siones et silvas inter Landok, Rokus et Hyrer (Bretra) et Scepes, qua-
rum possessionum et silvarum prima meta, quae est inter Landok et Ro-
kus incipit in valle Quel vocata quae descendit ex nivco monte us-
que ad fluvium Beld, inde versus plagam meridionalem ad ponticulum
possessionis Hyrer, inde ad montem rotundum, inde ad rivulum Hyzffa-
lw, theutonice vero Dorffsayff vocatum, inde ad quosdam fontes
lutosos, inde ad arborem platani, inde ad rivulum Ydesuyz alio nomi-
ne Libsayff, inde ad viam quae duit ex Rokus ad Landok, inde ad rivulum
Ydesuyz ubi incipiuntur metae inter Theutonicos de Bela et Landok,
inde ad fluvium Hyzffalw, inde ad vallem lutosam in ponte, inde ad alium
pontem in fluvio Bela ex opposito montium Kaffen vocatorum, qui dividunt

possessionem Landek a Theutonicis de Byrbrn, et redeundo rursum per viam ad fluvium Ydesnyz, ubi terminantur metae inter Rokus et Landok et incipiuntur metae inter Theutonicos de Bela et possessionem Rokus; inde penes fluvium Ydesnyz ubi idem fluvius perdit cognomen et incipit vocari Swoszbach, et inde ad rivulum Krumpsayff alionomine Saarpathaka, qui rivulus dividit possessiones Rokus et Nyrer, et inde transeundo per fluvium Swdyzbak usque ad fluvium Lobrath ubi est finis et terminus meterum inter Nyrer et Theutonicos de Bela. VI. Nr. 258, pag. 354.

1290 – 1295 d. 8 Septembris. – Fenenna Regina Hungariae (żona Andrzeja III Venetus, córka Ziemomysła wyb. Ziemowita Księcia Kujawskiego).

1294 in Octavis b. Michaelis (6 Octobris), apud S. Martinum. – Jacobus episcopus Scepusiensis, ad petitionem Jordani plebani de Gurgeu canonici Scepusiensis, Gulae, Arnoldi filiorum Comitis Johannis et sallteti de Lodolyn generis ipsorum, permittit in villa ipsorum parva Lompucha juxta fluvium Poprad aedificare liberam capellam. VI. Nr. 302, pag. 408.

1294 in quindenis b. Michaelis Archangeli (13 Octobr.). – Capitulum ecclesiae S. Martini de Scepus recognoscit quod Magister Elyas filius Comitis Farkasij de Zurchuk, comiti Jordano filio Kunch de Gargow (Görgöi) medietatem silvae in comitatu Scepsiensi inter alpes Goliha et inter viam per quam Berzete tenditur, pro 25 marcis fini argenti vendidit. (Las ten dostał od Andrzeja Króla węgierskiego r. 1294 ob. Bardossy Supplementum 382) VI. Nº 303, pag. 409.

1208. Thomas Comes Zutriensis cum privilegio regio metas ponit inter villas Skala super fluvium Wag ubi est ecclesia S. Benedicti, inter villam Samar, Stipnic et Sucran „ascendendo retro villam „(Buzlai) usque ad metam inter sepulcra paganorum, et sic „transeundo magnam viam, quae venit de Trincin per metas „usque ad fluvium Wag." VII. Nr. 4 pag. 5.

1221 Andreas Hungariae rex terram Horosluncha Thomae comiti per bullam auream contulit. VII. Nr. 6, pag. 8.

1248 Bela IV rex Hungariae significat, quia Detricus filius Mohol specialiter quando conflictum iuxta fluvium Sayow cum saeva gente Tartarorum habuisset, idem Detricus cuidam adversa acie superas irruenti

viriliter se opposuit et ab ipso crudeliter vulneratus, a morte nos liberavit: quam ob rem ipsi quaedam loca venationis nostrae ultra indagines, prope terminos terrae nostrae existentia in exitu ad Poloniam in Comitatu de Sarus videlicet Batha-mezey, Thorkeueley et Veresalma (Torkö vagy Kamienica i Wierzchosla?) donavimus, quarum metae et termini hoc ordine distinguuntur: Prima meta incipit a capite fluvii Luchonya qui cadit in fluvium Tharcha et super fluvium Tharcha vadit ad partem occidentalem usque Kukenegerpatak rivum et inde versus aquilonem usque ad meatum eiusdem rivi et ibi separata metis villae Tharcha et abinde per montes ad partes aquilonis usque ad fluvium Polocha, qui cadit in fluvium Poprad, et ibi segregat a terra Polocha, et super ipsum Poprad vadit usque metas terrae Poloniae deinde circuit ad partes orientales usque ad metam priorem. VII. Nr. 33, pag. 37.

1262 Bela IV Rex Hungariae significat, quod cum Maladik Duratenum ad nostram gratiam recepissemus fovendum idem 30 marcas auri, quod de captivitate a Tartaris aufugiens, secum apportavit, nobis mutuo concessit; nunc vero pro suo auro dedimus ipsi terram Tarnocz (Tarnowza) in Thurucz existentem iuxta metas terrarum Volsa et Raici. VII. Nr. 62, pag. 83.

1264 quatuor marcae argenti decimae combustionis.

1270. V Idus Augusti (10 Augusti). — Stephanus V. rex Hungariae significat: Magister Muthmerius prepositus de Scepes exposuit nobis querelose quod olim Bela rex Hungariae pater noster quandam terram eulesiae de Scepes, silvosam ad unum aratrum sufficientem existentem intra metas possessionis eiusdem eulesiae iuxta fluvium Hernad vicinam castro suo, ad instantiam dominae Cyrge (Kinga) ducissae Cracoviae et Sandomiriae carissimae sororis nostrae, Bolosey et Marcello servientibus eiusdem dominae contulit uti vacuam; — nos vero casamus eandem collationem, restituentes eandem terram praeposito de Scepes. VII. Nr. 95 pag. 125.

1295 in Octavis beati Michaelis Archang. — Magister Ladislaus et Franco nepotes venerab. Jacobi episcopi Scepusiensis portionem in villa Rokusz emunt pro 50 marcis finiti argenti a Comite Henrico (Hencz) filio Bertoldi de Kezmarkt, coram Patris Capituli S. Martini de Scepus. VII. Nr. 199, pag. 244.

1296 in Octavis Omnium Sanctorum (8 Novembr.) – Coram Capitulo ecclesiae S. Martini de Scepus, Magister Kochos (Kakas) et Johannes filii olim Comitis Nicolai medietatem villae Rukuz (Rokusz) pro 75 marcis fini argenti vendunt Magistro Ladislao et Franck nepotibus venerab. Jacobi episcopi Scepusiensis. VII. Nr. 206, pag. 251.

1296 Baldus comes Scepusiensis (zatrzymał wsi Baldocz)

1368 fer. 2a post festum b. Jacobi (d. 5 Augusti) prope villam Szentpal, in congregatione nobilium Comitatus Syrmiensis. – Ladislaus dux Opulye, Regni Hungariae palatinus et Judex Comanorum. VII. Nr 384, pag. 412.

1384 fer. 4a proxima post festum Ascensionis Domini (25 Maii), Budae. – Maria regina Hungariae (córka Ludwika Andegaweńskiego) in praesentia dominae Helisabeth reginae Hungariae, Poloniae, Dalmaciae genitricis nostrae, possessiones regales Symony (Simonyi) et Dehcher in Comitatu Gömöriensi, ad castrum nostrum Fylek (Fülek) pertinentes donat magnifico Johanni olim regni nostri Russiae waywodae et egregio Deseu (Dezső-Desiderius) fratri eiusdem germanis videlicet condam domini Archiepiscopi Strigoniensis pro fidelibus servitiis praesertim in eo ut status ipsius Regni nostri Russiae, quod perquondam nostros et regni nostri aemulos tiranide turbabatur, per ipsorum strenuitatem non sine sanguinum eorundem effusionibus extitit reformatus et olim genitori nostro (Ludovico regi) et nobis sollicite fuerunt complacere. VII. Nr. 389, pag. 417.

1419 in festo b. Dorotheae virg. (6 Febr.), in civitate Posoniensi. – Sigismundus Romanorum et Hungariae rex quittum et solutum reddit magnificum Stephanum de Kanisa Magistrum Janitorum nostrum qui de proventibus archiepiscopatus Strigoniensis anno praeterito levatis de nostro regio mandato 1000 flor. auri puri hungaricalium nomine nostro in civitate Viennensi illustri principi Ludovico de Brega avunculo nostro, item 1150 flor. puri auri hungeric. Georgio episcopo Pataviensi pro debitorum quorundam quae illustris princeps dux Leupoldus avunculus noster priden in civitate Pataviensi contraxit, persolvit et assignavit. VII. Nr. 409 pag. 446.

1435 secundo die festi beati Gregorii papae (13 Mart.) Posonii. — Sigismundus Romanorum Imperator, Hungariae Rex significat quod magnificus Nicolaus filius quondam Johannis magni de Pelsewcz Sawarniciorum regalium Magistri questus est: quomodo domina Hedwigis relicta Johannis filii olim Nicolai de Gara senioris, filiam suam Katherinam sibi Nicolao quibusdam fide vinculatem et per subarrationis solemnitatem desponsatam, cuidam Teutonico illegitimo connubio more meretrico praeter consensum ipsius Nicolai de Pelsewcz dehonestandam impie tradidisset; — item quod eadem Hedvig vivente memorato Johanne de Gara marito suo, una cum Nicolao filio Symonis filii Konye Bani de Zeechen (Szécsenyi) consobrino praefati Joannis de Gara libidinoso incestu moechando se coinquinasset, formidansque pro huiusmodi actu detestabili a marito suo sibi mortis periculum imminere eundem Johannem maritum suum venenosa intoxicatione interimi procurasset. Ideo Sigismundus Imperator habito cum Baronibus Regni iudicio, Nicolaum filium Symonis de Zeechen de Regno Hungariae ducens exulandum proscribit; Hedwigim vero bonis et rebus omnibus confiscatis captivari et perpetuo carcerali ergastulo in uno castro recludendam detineri ad manus magnifici Ladislai Bani Machoviensis filii scilicet Nicolai palatini filii praedicti olim alterius Nicolai palatini senioris de dicta Gara jubet assignari. VII. Nr 408 pag. 455.

1439 Johannes et Nikolfus de Sarku (Sarkö).

1444 feria 6a proxima ante festum S. Catherinae Virg. (20 Novemb.) in partibus Romaniae prope castrum Galipol. — Johannes de Hunyad wayvoda Transilvanus epistolam scribit magnificis d. Michaeli Orsag (Országh) de Guth Regiae Maiestatis Summo Thesaurario et Lancraico de Brancz (Brancai) fratribus honorandis. — Rex cum tota sua potentia penes mare iuxta castrum Warna in festo b. Martini confes. constitutus esset, supervenit Omarath dominus Turcorum cum tota sua et Tartarorum Anatoliae, Romaniae potentia, uti veraciter resciviimus, pedestribus et equestribus

centum et quinque millibus hominum, dispositoque utri-
usque exercitus agminibus ab hora summae missae usque
ad vesperum solis continua expugnantibus: ubi ex Turcis et ca-
pitalibus hominibus infinita caedes fuit, quod nusquam homo
meminit talibus habuisse: ubi etiam in primo congressu
perfidus ille Bassa vicemperator Turcorum interiit. Ona-
rath magnus imperator fugam accepit vituperiose et maxi-
mo discrimine, diffiditur tamen de ipsius vita. in quo loco
ex gentibus etiam domini nostri Regis quamplures ceci-
derunt: nam reverendi patres d. Episcopi Agriensis (Simon
de Rozgony) et Waradiensis ibidem mortificati extiterunt,
similiter et magn. d. Stephanus de Bathor cecidit. Dominus
autem Rex licet sit in facie quodammodo vagistatus, tamen
dante Domino est incolumis, et tam viriliter sua egit Sere-
nitas, quod nullus homo credidisset, ista omnia poteritis
vestris fratribus fautoribus et amicis certitudinaliter no-
tificare. Et plura quae fuerunt V. F. intimare non obmit-
temus. VII. Nr 413, pag. 464.

1136. Nonis Julii (7 Julii), Pisis. – Innocentius II Papa confirmat possessiones ecclesiae (cathedralis) Gnezrensis (między innemi:) „Item apud civitatem Cracovie sal archiepiscopi qui Babiza nuncupatur, tantum sue respondet ditioni [: moje wieś Babiny dziś Sygnejów zwana koło Wieliczki: albo Babice wieś w Krakowskiem koło Dipowca - lub Babice wieś w wadowickim koło Kokowa i Witanowic.:]. Item villae archiepiscopi circa Cracoviam hae sunt: Jurevici (Jurków pod Michowem ?) cum villa eorum, Dancowo (Dankowice w Wadowickiem ?), Conechevo (Konieczno ?), Tyrno (?), Chrostlino (?), Crolevici (?), Zrenava (?), et super Pregini Rudnici [: Rudno koło Przegini duchownej w Krakowskiem:] tam villae quam possessores earum omni iure archiepiscopo pertinent." (Cod. dipl. Majoris Polon. ed. Rzyński pag. 1. – Kodex dypl. Wielkopolski I. Nº 7 pag. 12.)

Kraków jako miasto r. 1136

Babica zwoła solne.

1198. Monachus S. Resurrectionis ecclesiae patriarcha commendat monasterium in Miechow ..., „Dominus Michora dedit nobis super Rabbam villam quae dicitur Quelme (Chełm) cum ecclesia et decimis et forum et tabernam et aliam villam Brescoviche (Brzeszkowice małe w Bocheńskiem) item addidit sal de Bochegna (Bochnia), aliud sal in Trevechna (Przebieczany pod Wieliczką), tertium sal Sidignam (Siedzina nad Skawiną), et aliam tabernam Studencam. Andreas frater Matthei dedit (Bawół (Bawół dziś Kazimierz pod Krakowem)" (Balickiego: Miechovia. – Kodex dypl. Wielkopolski I Nº 34, pag. 42.)

1234 Theodorus palatinus Cracoviensis, Vlodomirius castellanus in Brzesk, Mrocota judex, Pronis castellanus Cechoviensis, comes Clemens castellanus de Recen, Zaoslao Cracoviam tenente (Kasztelan) (Kod. dypl. Wielkop. I pag. 152)

1238 Clemens castellanus de Cracov. Virbeta praepositus de Stanecek (Staniątki) Kod. dypl. Wielkop. I p. 182)

1239 Clemens Cracoviensis (castellanus).

1245 (VII Idus Febr.). Wirbentha et Retslawa relicta Clementis quondam Castellani Cracov. cum consensu suorum de Stanatek (robią darowiznę kilku wsi w Kaliskiem Klasztorowi w Ołoboku) (Kod. dypl. Wielkop. I p. 206)

1263. V Calend. Julii (27 Junii). Cracoviae. — Boleslaus Dux Cracov. et Sandomir. significat, quod felicis recordationis domina Ratziava relicta Comitis Clementis sororibus monasterii in Olobok ord. Cisterc. contulit dimidiam hereditatem Usova et medietatem salis quam in Bochnia possidebat; reliquam vero partem contulit ad vitae tempus filiae suae ancillae Christi sorori Visenege magistrae de Stanetek, Praesent Zelka castellano de Cechow. (Kod. dypl. Wielkopol. I. Nº 407 pag. 358.)

1287. Wladislaus Dux Syradiae et Cuyaviae haeres Cracoviae significat patruus suus Boleslaus bonae memoriae Dux Cracoviensis Jacobo archiepisc. gneznensi tunc in minori officio constituto donavit mediam hereditatem in Prus (Prussia) ante Cracoviam, nunc idem Wladislaus eidem Jacobo archiep. donat alteram medietatem — item confert eidem Jacobo per commutationem areae eiusdem Jacobi archiepiscopi, domum in civitate Cracoviensi Jacobi quondam dicti Loznanczensis, qua idem Jacobus pro eo quod Charnisium Judeum occidit, fuit per sententiam spoliatus. — Testes Jegota castellanus, Petrus palatinus Cracovienses Andreas et Virbenta filii Clementis. (Kod. dypl. Wielkop. I Nº 580 pag. 539)

1285 XVI Calend. Februarii post Synodum provinciale m apud Sanctam. Jacobum archiep. gnesn. (Kod. dypl. Wielkop. I. Nº 616. p. 574)

1290 infra Octavam Symonis et Judae Apost. in Gnezdna. — Premisl secundus Dux Majoris Poloniae et Cracoviae confirmat donationes quas fecit: Boleslaus quondam Dux Cracoviae Jacobo archiep. gnesn. in minori tunc conflituto, videlicet: Prus ante Cracoviam, unum alteram medietatem Conradus Mazoviensis duo contulit item domum quondam Jacobi in Cracovia quae per fossatum civitatis erat destructa. (Kod. dypl. Wielkop. II. Nº 660 pag. 411)

1331 d. 14 Febr. Navoguis castellanus Cracovien. (+ 1331 ?)
1331 d. 11 Novembr. Spicimirus castellanus Cracov.
" 4 " " Nicolaus palatinus Cracov.
1331 in die Petri et Pauli Apost. Cracoviae. — Kazimirus rex Poloniae ad petitiones consortis nostrae Annae providis viris Heynkoni Berkmeyster et altero Heynkoni dicto Paulini et Jeskoni dicto Gelitko civibus in Welicska confert facultatem fodendi salis fodinam seu montem s alis ibidem in Welicska in loco qui eis placuerit. In qua salisfodina sal inventum debent pro usibus suis convertere, donec montem qui jacet circa montem Fogilonis Zupparius praesentabunt. Deinde debent avare hunc montem pro nostra ~~~~ consorte cum 14 fossoribus et 2 inquisitoribus salis dictis Bzyjmer, et ipsi habebunt officium dictum Hutmanstwo. (Kod. dypl. Welkop. II № 1125 pag. 452)
1334 in die Pentheostes. Cracoviae. — Kazimirus rex Poloniae confirmat donationem patris sui olim Wladislai Regis Polon. qui domum et aream circa ecclesiam b. Martini in Cracovia ad civalum transeunde a dextris Jacobo castellano Pheresco Jezewski ?) contulit. — Praesent. Jascone castellano Sandecen. (Kod. dypl. Welkop. II № 1130, pag. 458)
1338 Mauzko Borkowicz filius olim Pribislai Borkowicz palatini posnanien., a. 1343 castellanus Landensis (herbu Doliwa) — a. 1348 palatinus et capitaneus Posnanienſis
1348 Henricus abbas Teincienſis. (Kod. dypl. Welkop. II. pg. 613)

Codex diplomaticus
Silesiae

Codex diplomaticus Silesiae, herausgegeben vom Vereine für Geschichte und Alterthum Schlesiens. I Band: Urkunden des Klosters Czarnowanz. Breslau (Joseph Max et Komp. 1857. – Urkunden des Klosters Czarnowanz namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens, herausgegeben von Dr. W. Wattenbach. Breslau 1857. 4° ff. XXII. 184. Przedmowa Dra Richarda Roepel – Wstęp obejmujący historyę klasztoru – 163 regwilejow odr. 1223 do r. 1499 z których niektóre mniej ważne w wyjątkach tylko – Rejestr imion i miejsc – Rejestr wyjaśnienie niektórych słów)

Kazimierz I (syn Mieszka) xiąże opolskie 1223 + 1230(?)

1223. Vratislaviae in coro S. Joannis. VIII Calend. Junii (25 Maj) Laurentius episcopus vratisl. sanctimonialibus ecclesiae S. Salvatoris in Ribnich ad petitionem principis kasimiri ducis de Opol sonec(?) et decimas villarum in castellatura de Tessin videlicet: Golesovico (Gwiazdowice?) Vizla (Wisła) Iscrimiez (Skrzeczoń?) Zamosch (Zamarski) Nagequozo (Nawsie) Suenchizi (Swinczyce?) Rubyrlum (Rybarzowice?) Zesere, Cleche (Czechowice?) Radouiza (Radowiczki?) Lunzo (Lgoty) Delenicesco (Delerzezo – Orlowice?) Ogrozona, Nouosic – item medietatem decimarum in novalibus desertorum ejusdem castellaturae, item duas partes decimarum in ambitu de Cravar (pofluisk-Kuravan in Annis Kirtibus) cum duabus villis adjacentibus Rachow (Kirkow) et Lichan (Lichinia?), item decimas quas praedecessor noster Sirozlaus vratislaviensis episcopus ecclesiae S. Mariae V. in Ribnich in ipsius ecclesiae consecratione contulit videlicet villae Ribnich, Smolna, Zalese, Knegnizi (Xiążnitz in Annis Kirtibus) quam ultimam villam recepit ecclesia de Ribnich ab ecclesia de Sale (?) in concambium pro villa Golconis (może Golkowice pod Wieliszką?) quas decimas quidam milites contulerunt videlicet decimae Vincentii et Pribislai, Crisani et Johannis, Gazonis et Alberti, Alexandri et Strezonis, Vincentii et fratrum ejus Suentossii et Michahelis, Eustachii et Mirimiri, Wrtislai et Grimizlai – item confirmamus donationes ipsius ducis quas ecclesiae S. Salvatoris in Ribnich contulit videlicet ipsum territorium de Ribnich, cum capella omnique jure et utilitate tam castrorum quam omnium proventuum, villa de Breze, Smolna, Knegnizi, Wroblino (Wróble in Annis Kirtibus) et Susela (Zuzyl Annis Kirtibus) cum sua circuitione, Bresini, Scaconizi, Cravar cum suo ambitu, Rachouo et Lichan cum plena libertate, Grudina et Teloneum de Seuor (Siewierz!.. Actum in praesentia Radozlai archidiaconi olomucensis,

Idizlai archidiaconi de Zauichost, canonicorum vratislavien. comitis Radozlai judicis de Opol qui in hoc facto exstitit nuntius ducis Kazimiri. — supradictis addimus quod medietatem novalium in castellatura de Tessin reservamus ecclesiae S. Johannis in Wratisl. et tertiam partem decimarum in Crauar, Rachow et Lichan, ecclesiae vero S. Nicolai in Tessin pro cambio quarundam decimarum superius dictarum quadraginta urnas mellis assignamus in Cozli. — Act. in Smarochow (Schmarsch Kreis Neumarkt) eodem anno VI Cal. Junii (27 Maj) (Nº I p. 1-2 extat in Hugo Carol. Ludov: Annales S. Ordinis Praemon: Strak. Nanceji 1734 fol. Tom I Probat: Pars II pag. 481)

1223. Laurentius vratislav. episcop. ecclesiae in Scorogostov most (Schurgast, Kreis Falkenburg - Scorogoschow) intuitu hospitalis quod ibidem est decimas villarum Newodnici (Niewodnick Kreis Falkenburg) Golchouici (Golchowitz Kreis Falkenburg) ipsorum territorii quod est unum cum Crostina (Schmiedewalde, Kreis Czarnkau-Schrimm) et cum Bogurzlaue, salva decima decimae decani vratislaviensis et salvis decimis ecclesiae S. Crucis in Opol. Actum in consecratione ejusdem ecclesiae 1223. (Nº II pag. 2. extat in Hugo I Probat II p. 482) (Dwie pieczęcie na czerwonych jedwabnych sznurkach owalne eliptyczne jedna ma napis: + sigill. laurentii. vratislaviensis epi – druga ma głowę S. Jana z napisem: sigl. cap..... nnis baptiste

Mieczysław (Meseco) dux de Opol + 1211 żona Ludmilla syn: Kazimierz dux de Opol przed 1234 ożeniony z Violą zostawił 2 synów Mieszka (+ około 1258) i Władysława (1260)

1228 – Acta in Opol. Kazimirus dux opoliensis filius Meseconis cordam bonae memorie claustrum quod antea per dominam Ludmillam pie recordationis matrem nostram in Rybnik fuerat fundatum de petitione conventus in Bosidom transferentes omnes donationes sepefatae domui factas confirmat ipsorum Rybnik pro Charnowz commutantes exceptis taberis et capella cum sorte sua in Falenich quae pro suis usibus detinuerant, Scorogostou Most, Ksennyche, Krauar, Wroblino, Bedrchouici (Heinrichsdorf Kreis Neustadt Bedrzychowice) Walchi (Wolzyn Kreis Neustadt Walec) Gyroholuba (Gorzolub Kreis Neustadt) Stradunа (Nowodu; Kreis Oppeln) Susela, Prosci (Prostitz Kreis Neustadt Prosiec) Radunа (Rudun, Kreis Zoss) Selazna (Selazna Kreis Oppeln) Dobren (Alein Dobrein Kreis Oppeln Dobrzeń) Dzelnicza (Dzielnica Kreis Oppeln) Grudina, Lascouici, Dzriscui (Dziszewo) Luncou, Radoseuici (Radoschowitz Kreis Rybnik; Radoszków) Nedobcici, Dzelconem cum suis sortibus et molendino et Lgotam quae vocatur Manec. Istas villas tam a nobis quam a nostris

(Izuel ?)

Łąkowice, Brzyszew

praedecessoribus seu baronibus collatas placuit nobis perpetua libertate donare ita „quod homines a nemine penitus judicentur nisi a praeposito domus vel coram ipso duce provocati extare tenebuntur responsuri et omnis solutio penalis cedet domui. Item excepimus homines ab omni servitute juris polonici ut est Stan (Gerichtszeugen) Stroza (Wachtdienst - vigiliae civitatum) Louoz (Forstfuhren - vecturae) Prewod (Brücken) qualecunque, Bobrownicii (Bewachung der Biber) Lsare (Zäunefluchtung), ad castra etiam edificanda sive reparanda seu alias munitiones construendas ire non tenebuntur; ab omni quoque expeditione eos absolvimus excepto eo duntaxat si forte exercitus subitus super terram nostram occupandam ingrueret... Praesentes dominus Sebastianus cancellarius, comites Nacherlawus, Sbrozlawus, Sdezlawus, Jaklzo, Stredz, [illegible] Gozolawus, Johannes de Rudno, Johannes de Sibochic (Nº IV p. 3-4. extat in Hugo I Probat II p. 479 - Böhme Diplom. Beyträge I. 7. - Boczek II. 205)

1234 - „Henricus dux Slesie et Cracouie notum facimus... quod cum tutelam et gubernationem filiorum dilecti fratris nostri ducis Casimiri. Mesconis scilicet et Wlodislaui gerentes esse mus, redeuntes de Cracouia et de colloquio patrui nostri ducis Conradi in monasterio domo Dei vive in Cirnicus constituti, omnibus coram nobis et dilecta nuru nostra relicta ducis Casimiri filioque ipsius nepote nostro Mesconę convocatis de toto baronibus ex omnium testificatione hoc inveni mus: bonae memoriae patrua nostra mater videlicet praefati ducis Casimiri claustrum in Ribnicy sanctimonialium fundavit ipsi claustro dictum Ribnicy et in ipso capellam cum tabernis donavit, addidit etiam has possessiones: Scorogoston, Xeginice, Smolnam, Brese, Carnar, Vroblino et Luzolam. Post haec autem cum conventui sive monasterii sive claustri praedicti mansio in Ribniky eodem displiceret quia incommoda videbatur, de voluntate praefati fratris nostri ducis Casimiri conventus nominatus cum eodem duce Casimiro Ribniky pro Cirnicus commutavit ac se in eo sub religioso habitu jure manendi perpetuo collocavit. Idem dux Casimirus addidit ei Koloneum et capellam in Seuor cum his villis Dobren (t.j. Dobrzeń) Visoka, Visoka et Varsen; domina vero ducissa uxor ejusdem ducis Casimiri medietatem tabernarum in Piton condonavit; nobiles insuper et barones has villas donaverunt Delnicam .... (tu opuszczone imię dawcy) Grudinam Stefanus, Lascouici .... (opuszczone imię dawcy) Driseuo .... (opuszczone imię dawcy)

illud etiam ex testificatione invenimus quod omnes monasterii homines in praefatis villis hanc libertatem haberent quod ad nullas angarias (simplex und ärztlich, zu jägerlich frohnfuhren) seu perangarias nec duci nec alicui nobili aut castellano tenentur (knicht zu fahren: simplex) et quod solutiones vel poenam ex maleficio monasterium debet percipere; haec omnia corroboravimus. Actum in Lirnouus 1234 praesentibus dominis: Discone, Iauorio, Zbroslauo, Warnero castellano de Losti, [illegible] castellano de Britom, Miftigneuo castellano de .... Andrea castellano de .... (Ja xsa castellano de Seuor, Ceslauo judice, Johanne tribuno de Opol, Gostislao comite de Naroci et aliis (Nº V. pag. 4-6. extat in Hugo I. 482)

(Pryftem dwie pieczecie na woſku czerwonobrunatnym jedna: Henrici ducis Zlesie – druga okrągła na niej siedząca niewiasta koło niej dwoje dzieci jedno z jednej drugie z drugiej strony stojące (rysy) z napisem do koła: Sigillum viole ducisse in opole – jeſt u Zebrawſkiego odpiſu)

1234 – Henricus dux Zlesie et Cracouie conventui B.V. Mariae in Carnouus molendinum superius in Olaua confert. Actum in Carnouus nobis de Cracouia redeuntibus A. 1234 episcopo Thoma vratislauiensem ecclesiam gubernante. (Nº VI p. 6 extat in Hugo I. 484.) (2 pieczecią xiscia)

– (bez roku) d. 29. Octobr. Ego Meseco dux de Opol coram meis baronibus et familiaribus videlicet comite Nicolao castellano de Cozle comite Roprechto, comite Laurentio, Iarozlao, Jacobo, Paulo, Marchone, Nicolao, Dirscone, Vincentio. Marco fratribus praedicatoribus, Gothardo notario Jacobo capellano, Bartholomeo capellano fecimus scribi meam ultimam voluntatem: ecclesiae S. Johannis in Wratislauia confero duas villas Zalese (im Arnis Arnlitz) et Slaueccici (Slawczicze Arnis Arpel) ut in „quolibet anniversario pro remedio animae meae meorumque „parentum fiat fratribus et pauperibus una refectio et candela „de anno in annum in ipsa ecclesia comburatur." ecclesiae beatae Crucis in Opol confero villam Strelci in Gola; claustro sororum in Bosidom villam Breze; domui fratrum ordinis praedicatorum in Rathibor apud quos elegi sepulturam confero ducentas marcas puri argenti; cruciferis de domo teutonica centum marcas; dilecto fratri meo duci Wladislao committo totam terram si uxor mea prole carebit. Si vero uxor mea prole carebit et in sua viduitate voluerit permanere habeat castrum Soschecz cum omnibus attinentiis, sei si nubere voluerit quingentae marcae argenti sibi assignentur: matri vero meae confero duo castra Sessin

Podług Stenzel (Bericht d. Schles. Ges. für 1837 pag. 116) umarł Mieczysław II Mieszko crassus (książe opolski) roku 1251 lub nie: co późniejsza dnia 29 Octobr. robił testament

et Rathibor cum suis attinentiis excepto censu istius anni ter-
rae totius partis meae quem pro debitis et elemosynis domino episco-
po vratislaviensi S. (z. j. Tomaszj I 1232 † 1267) et priori fratrum ordinis
praedicatorum commisso quos executores totius mei testamenti
constituo. Actum in Cozle. IV Calend. novembr. (Nr VII p. 6-7 ex
libro nigro capituli vratisl. av fol. 412 - pierwszy raz tu drukowany bez
roku; Mieczysław II syn Kazimierza umarł po r. 1258 bo w tym roku
jest jego ostatni dokument) (już r. 1258 w Kwietniu bonae memoriae)

1260 indictione VII concurrente II Epacta VI Luna 28 in Ratibor (bez dnia)
Wladislaus dux opoliensis „dum in Bosidom residerem
in capitulo fratrum et sororum beati Augustini premonstraten-
sis ordinis Vratislav. diocesis oblatum est nobis privilegium
(tu stoi przywilej Nr IV z r. 1228) quod nos Wlodzislaus dux opo-
liensis saepedicti ducis Kazimiri filius confirmantes et capellam
de Seuor nec non decem lapides cere in villa Lubnane (Lubniany?)
opoliensis castellaturae sita „pro alendo lumine in predicta
ecclesia de Bosidom assignamus confirmantes excepto the-
loneo quod pro nobis in dicta castellatura Seuor excepimus
pro quo jam dictos decem lapides cerae contulimus quam si
habere ceram non potuerunt coloni villae praenominatae, de
melle quod nobis solvere debuerunt domui in Bosydom ante-
fatum numerum cerae annis universis solvere tenebuntur.
Acta in Ratibor 1260 praesentibus Thoma vratisl. episcopo,
Wilelmo lubucensi episcopo, Vincentio et Martino fratribus de
ordine praedicatorum, Gothardo notario, Dzechkone castellano
de Ratibor, Sulkone castellano de Hranow, Janussio Menchic,
Dyroskone subcamerario, Ramoldo subpincerna (Nr VIII pag. 7-8
extat in Hugo I. 439. Böhme Diplomat. Beyträge I. 7. - Pieczęć
pieszcza na żółtym jedwabnym sznurku ma napis: s. wladis-
lai. dei. grā. ducis. opolien.)

1274 infra Octavam Omnium Sanctorum (2-7 novemb. bez miejsca) Wr. (arti-
nus) praepositus Domus Dei dedimus villam Zelasno honestis
scultetis Herdeno et Hermanno jure theutonico collocandam
ita ut sextum mansum et tertium denarium de judicio nostri
debunt tali conditione ut de singulis mansis exceptis liberis
fertonem argenti, tres mensuras duas siliginis et tertiam de
pulera pisa (Mensura = Kaffel) nobis persolvent; de incultis vero
mansis damus tres annos libertatis item liberum molendinum
super Oderam et tabernam in villa eadem excepto quod tempore inun-
dacionis vel alterius necessitatis nobis molet, item nobis deducent
de quolibet manso octo mensuras siliginis de Wroblino vel de Zuzela
sive de Zales; item concedimus piscari cum hamis sive gulquotris
mansum liberum in eadem villa et aves ad capiendas. Praesentes Arnol-
dus advocatus de Opol. Theodoricus iobparius (zupan?), Michael de Zalesna.

(Nº IX p 8-9 extat in Böhme: Diplom Beytr. II. 64)

1279 (b.d. i m.) Bolezlaus dux opoliensis cum essemus in Opol accedentes fratres de domo Dei asserebant comitissam Anastasiam uxorem comitis Henrici de Mechnic (Mühnnitz Arnió Dzrzlu Mechnice) quod elegit sepulturam in Domo Dei et ibidem donavit haereditates suas Mechnice et Vresce (Wrzesze Arnió Dzrzlu Wrzesze) juxta Crostinam (Krosna Arnió Dzrzlu) sed post mortem viri sui comitis Henrici. Nos misimus nuntium comitem Henricum de Grabina qui inquisivit a comitissa de suo testamento, quae idem sanctum mente sana solempnizavit. Ideo nos idem testamentum confirmamus. Praesentibus Symone castellano opoliensi comite Suctopelc castellano de Bala (Biała Żůlz) comite Bogumilo de Bircan (Zirnůzrn, Arnió Dzrzlu moje Berdzan) (Nº X p. 9. ex Hugo I. 484. Z pieczęcią herbową + sigillum. ducis Bole.....)

1282: Saberouo (Zaborow = Zabierzan Arnió Nnůstadt) Cromolouiz (Arnsrun: lau Arnió Nnůstadt = Kromolowice) Grocholube (Grocholub Arnió Nnůstadt) Stradona (Stradon Arnió Dzrzlu) Brosez (Brosczutz Arnió Nnůstadt Brodzice) Suzel, Valez (Walzym Arnió Nnůstadt = Walec) villae in ducatu opoliensi (Nº XI p. 10)

1282 Indictione X. secund. Calend Julii (d. 30 Junii) Wratislaviae in hospitio habitationis: Philippus miseratione divina Firmanus episcopus apostolicae sedis legatus concordiam inter Dominum (praepositum) Domus Dei ordinis praemonstrat. ex una parte et Chevlegio (także: Ceulegio) milite filio quondam Alardi militis de Opol ex altera statuit vigore cujus Chevlegius cesserit omni jure ad haereditates Michnice et Vresce juxta Crosnam sitas quas Anastasia filia quondam Wratislai militis dictae domui in elemosynam contulit; qui Ceulegius occasione turbationis praedictorum fratrum Domus Dei in possessione auctoritate nostra fuerat excommunicatus, recepto ab eo juramento ipsum absolvimus. Act. 1282 pontificatu Martini IV papae anno secundo. (Nº XII p. 11-12 – Z pieczęcią + s. phylippi. dei. grā. epi. et. coitis. firmani. – extat in Hugo I. 485)

1283 Stanislaus procurator de Vyazd (p. 16 – Przywilej z pieczęciami na pstrych jedwabnych sznurkach; tafem kauh pergamin. Narodzenie Chrystusa z napis: ts. archidiacono. vratizlavie (był to Magister Andreas) – druga: Ukoronowanie P. Marji z figurą Klęczącą u dołu: + s. mri. vvlrici. canonici. vrath.

1284. Pieczęć okrągła zielona z głową biskupa w środku: s. oficialis. curie. wrt. (t.j. Laurentius officialis curie episcop. vratislav.)

1288 in die beati Briccii (13 novemb) in Ratibor. Nos Mesco et Premizlius duces opolienses domini in Ratibor confirmant libertates villarum Ciauar, Radoscow et Xeniz monasterii de Charnowanz ord. Praemonstrat videlicet quod possessores earundem villarum neque ad araturam neque ad vectigalia seu exactiones pecuniarias, porcorum, vaccarum et aliorum quas pro nostris necessitatibus accipere consevimus - hoc tantum modo excepto quod ad novas munitiones quas pro terrae nostrae commodo faciemus juvare tenebuntur quemadmodum alii inhabitatores terrae nostrae; sic etiam cum pro faciendis expeditionibus terram nostram exire nos continget, nobis de Ciavar unum currum vacuum cum quatuor equis et de Radoscow et Xeniz unum currum cum locatae fuerint jure teotonico mittere tenebuntur. Datum Ratibor in die b. Briccii 1288 per manus Arnoldi summi notarii testibus infrascriptis Stephano archidiacono opoliensi fratribus ejus Jasco: ne et Pribislao militibus, Incone subcamerario, Lascone Warmundi, Pacozlao cum fratre Michaele Podchasse (nr. XVIII p. 17-18 — I 2 pieczęciami jedna na napis s. mesconis. dī. grā. ducis. opolien. dñi. de. ratibor = druga pieczęć: s. primizlii di. grā. ducis. opolien. dñi. d. orvencim; ostatnia jeźdźcza: wana w Vossberg: Siegeln des Mittelalters - gdzie mylnie powiano (?) że z Mogiły)

(Mieczysław xiąże na Raciborzu 1288-1289 i Przemysław xiąże na Oświęcimiu a potem na Raciborzu) 1288-1293 byli synami Władysława xięcia opolskk.

(w przywileju 1289 stoi Jasco Corniza t.j Xorniz)

1289 in vigilia OOSS. (31 Octobr.) in Ratibor: Mesco dux opoliensis dominus in Ratibor de consensu et voluntate fratris „nostri" ducis Premizlii monasterio Bosidom donat centum mansos francionicos in silva nostra circa novum castrum quae Uitalisowa poramba dicitur ad locandas domus cum omni libertate (nr. XIX p. 19.)

(las ten był koło Opola miasta - a nowum castrum w Opolu)

1290 pridie Idus Januarii (12 Januar.) in Bythom: Casimirus dux Bythomiensis villanos in Radunia conventus Domus Dei in Czarnowas ab omnibus seruitiis liberat; pro qua collatione libertatis praepositus promisit pro nostra et conjugis nostrae nostrorumque liberorum sanitate omni hebdomade unam missam celebrare - Datum in Bythom 1290 pridie Idus Januarii Indictione quarta (w r. 1290 była 3cia indykcyja) praesent. Ludovico abbate de S. Vincentio Romano praepositi reverendi fratre Michaele lectore praedicatorum in Ratibor, fratre Alberico praeposito de S. Margaretha, comite Sobizlao subjudice, Dominico notario camerae (nr. XX p. 19-20 dux w Bóhme Diplom. Beytr. pl. II. 65)

(Kazimierz xiąże Bytomski był synem Władysława xięcia opolsk.)

Przemysław najprzód
xięcia ofwiecimskiego 1289
a potem raciborskiego 1293
(może po śmierci brata?)
był synem Władysława
xięcia opolskiego.

1293 ad vincula Petri (1 August.) in Rathybor: Premislius dux rathybo-
riensis fratribus conventus in Cernowans villam eorundem Ksegnice
in nostro dominio ritam jure theutonico per providum Velantam (Falen-
ta - Walenty?) locare permittit cum libertate 16 annorum — praesenti-
bus Thoma judice curiae nostrae, Jascone subcamerario, Adam
thezaurario, Adam subvenatore, Boguta, Gothardo militibus nos-
tris, Silkone canonico S. Thomae, Jascone de Lvow capellano
nostris. (Nº XXI p. 20 – z pieczęcią herbową mającą napis s. ǵmiotii.
dei. gra. duc. rathiboriens.)

Bolesław I dux opol.
zostawił synów: 1) Bo-
leslaus dux Falkinberg.
1328 siedział pojmany w Mú-
sterberg + przed 1383 miał
żonę Eufemię: 2) Bolesław
II (Łokiec) dux opol. 1325–
1356. 3) Albertus dux
strelic. 1328 (privil.)

1309. nonas Februarii (5 Febr.) In Opol: Bolezlaus dux opoliensis
metas sive gades ecclesiae Bozidom ordinat inter ecclesiam Bozidom
et Dobrzen nostrum ducale incipiendo ab Odra fluvio ad sylvam
Lanzech dein ad lucum nostrum, dein ad pratum Chowalkowycanti;
dein ad sylvam Syworzli. adagros Gorzelchi per borram ad pontem
Chowalkonis qui est super Bereniczam fluvium dein ad angulum
sylvae Velilas et dambrowa, ad pratum Luckowagch, ad fluvium
Prudzenichza (Prandinicze, Prędnica, Prützfluth) ad sylvam Debrac
ad duas sylvas Lymolassy. ad locum Chyssa, ad flumen Zegwizd.
Item inter villam Lubnany (Lügnitz) ducis et Bozidom incipien-
do a fluvio Malpudwa (Mirlazurn, Mertbrug) per montem ad
locum Cessin ad sylvam Lang, ad locum Kaleam ad locum Martino-
wy Nywy, ad Kream, ad locum Kam, ad sylvam Prandzenich (Prą-
dnik) Bialawagh, (Na Bawach), Lawy, ad sylvam Medzwade, ad
montem et sylvam Zelnichez (Zielnicz), ad quercum Comesz ad
rubum Troscina, ad fluvium Zegwizd. Item damus monasterio
venationes omnium ferarum libere faciendas insuper ligaturas
sive congeries lignorum sicut super aquam dimittuntur de sylvis.
– Praesent Radslao custode opolien. Jascone de Troscina, Jaroslao
de Michalow, Stanimiro Tyrcola, Sygrido de Wilkow. (Nº XXII. p.
21-22 – 2 pieczęcią: + S. ducis. bolesslai. opoliensi na której też
contrasigillum, tu kfingel) (extat in Hugo I. 489)

1309 in dominica Letare (9 Martii) in Opol: Boleslaus dux opoliensis
in haereditate nostra Scirczemb (Jerkowitz Arnid Dzgnlu) vendit
proicidis Mathiae et Domaslao 25 mansos flamicos mansum
quemlibet pro media marca argenti pro locatione jure theutonicali
In eadem sultetia habebunt mansum septimum cum venationibus leporum
capriolarum, castorum, vulpecularum. Quilibet incola mansum habens
unam plectam seu congeriem lignorum sibi faciat et sculteto de eadem
silva annuatim sultetus nobis vero medium fertonem grossorum de eadem
sylva censuet; item dua mellificia (pasieki) in gagio (Brünsland, gaj) habe-
bunt. Sultetus habebit tertium denarium de causis judiciariis, molendinum
supra Stobravam, tabernam, macellum carnium, pistrinum. Sulteti nobis
de censu 40 urnas mellis vel pro qualibet urna fertonem argenti solvere annua-
tim tenebuntur; pro decima vero medium fertonem de manso episcopo. Sultetus
septimum mansum ad 25 annos libere possidebunt. (Nº XXIII p. 23. extat in Böhme
Diplom. Beuthen. I. 67)

1316 in die b. Hedvigis (15 Octob.) in Rathybor: Lestico dux ratiboriensis confirmat libertates monasterii de Czarnowanez supra villis Cra: war, Radossow et Zegnytz (Xiążnice) praeterea assignat in nostro monte lapidum Radossow sex molares percipiendos annuatim. (Nº XXV. p. 24-25 – 2 pieczęci: s. lestconis. dvcis. rathiboriensis.)

1319 in festo b. Michaelis (29 Sept.) Gotfridus praepositus Domus Dei honesto Siffrido concedit locare villam Wrocindorf jure teutonico et Novifori in 21 mansis flemingicis. Scultetus habebit 3 mansos 5 hor: tos fabernam, tertium denarium de omni causa judicanda et tertiam partem proventuum et debet nobis in uno equo duas marcas valente deservire; de residuis 18 mansis et 16 hortis quilibet mansus annua: tim 4 mensuras avenae, 8 mensuras siliginis pro censu et unum fer: tonem pro decima solvere debet, item incolae singulis annis in pas: cha unam marcam solvant nobis. Quilibet vero ortulanus solve: re nobis debet pro censu annuali unum scotum et 4 pullos. Coloni quoque agrorum in anno claustro ter arabunt et quilibet ortulanus duobus diebus in anno laborabit pro claustri necessitate (Nº XXVII p. 27-28 ex Böhme Beyträge II. 68)

1322 VI Cal. Maji 1322 (d. 26 April.) Venceslaus praepositus in Czar: nowans Jeschonem dictum Nichoza super manso in villa monas: terii Dobrzen (Döbrau) liberum facit a polonicalibus angariis et ducalibus servitiis videlicet Loradlne (Pflugstellen, frei) Obradlne, Stroza, Powoyne (Freistellen) praeter missales mensu: ras. Actum apud Czarnowans. (Nº XXVIII pag. 28 ex Böhme Beyträge II. 69) (Alein = Döbrau)

1325 Calend. Septembr. (1 Sept.) apud Opol: Bolezlaus dux opolienſis ecclesiam in villa nostra ducali Dobren (Groß-Döbrau) prope Opol fundatam sicuti filialem ecclesiae matrici Domus Dei seu monaste: rio restituit. (Nº XXIX p. 29 ex Hugo I. 491 – Pieczęć na napis: s. bolerlai. secvndi. dei. gracia. dvcis. opoliens.)

Bolesław III (drugi syn Bolesława I xięcia opolsk. + 1313) xięcia opolskiego 1325 – 1345 1353. 1356 [illegible]

1328. XII Calend. Decembr. (20 novembr.) in Bozicdom: Bolerlaus primo: genitus illustris principis Bolerlai ducis opolienſis dux et do: minus Walkinbergensis facta commutatione cum monasterio Bozi: corum (Boroslaw Bzzola) (Nº XXXI. p. 31-32 ex Hugo I p. 492 – Pie: częć herbowa na napis: s. bol. di. gra: dvcis. valkinbergensis) 2 pieczęci (brakuje)

Fuit privilegio nostrum majus sigillum appen: di jussimus eidem sigillo do: mini Bolerlai patroni nostri et domini ducis Alberti fratrum nostrorum confirmatio apposito.

1345 XII Cal. Maji (20 April) Boleslaus dux opolienſis confirmat contractum inter Agnetem relictam Franczkonis de Lanca et sororem Evam sancti monialem de domo Dei ratione villae Boguricz Nº XXXV p. 35-36 – Pie: częć na napis. s. bolerlai. secvndi. dei. gracia. dvcis. opoliens – po: dobnie jak przy Nr XXIX.)

Bolesław II (pierwszy syn Bolesława I xię: cia opolsk. + 1313) xięcia: falkenbergski 1328 żona Eufemia princeps falkenbergensis et domina Glogoviae supe: rioris wdowa 1383. (innego)

1353 d. 4 April. in Opol. Boleslaus dux opoliensis ad tempora vitae suae reservat sibi tertiam partem de stagno seu lacu circa villam Zelesna monasterii Czarnowans in districtu Opoliensi Nº XXXVII p. 33 ex Hugo I p. 493. – Pieczęć z napisem: s. bolezlai. secundi. dei. gracia. ducis. opoliens.; z tyłu contrasigillum wyobrażające orła na hełmie i napis: s. polkois. ducis. opoliensis.)

1356 feria 3ª octavarum Epiphanie (12 Januar) in castro opoliensi: Boleslaus dux opoliensis confirmat resignationem partis lacus novi prope Zelasnam per Fricykonem scultetum de Zelasna monasterio Domus Dei (Nº XL pag. 38 – Pieczęć mała wyobrażająca orła na hełmie i napis: s. polkois. ducis. opoliensis. – jak przy Nrze XXXVII)

Eufemia xiężna Falkenbergska i pani Głogowa górnego wdowa po zięciu Bolesławie Kortka Henryka VI xięcia Wrocławskiego

1383 proxima feria 3ª ante festum S. Martini pontificis (3 novemb.) in Glogovia superiori in castro: Eufemia princeps Falkinbergensis et domina civitatis Glogovie superioris profitemur quod illustris princeps et insignis Boleslaus beatae memoriae quondam dux Falkinbergensis conthoralis noster legitimus tempore suae captivitatis in Miinsterberc et magna sua necessitate consensu monasterii Czarnowaz censum vaccalem bernalem, porcalem in villis Waliz, Grocheleube, Stradon, Borschicz, Crummolowicz receperat: nos vero eandem pecuniam reddidimus monasterio. (Nº XLVII. pag 44-45 – Pieczęć mała okrągła na sznurku jedwabnym zielonym i czerwonym z wosku zielonego w puszce ciemnej ma napis: s. evfemie. ducisse. d. falkebrk.

Władysław xiążę opolski, wieluński, Kujawski dobrzyński wojewoda węgierski i pan Rusi (syn Bolesława III secundogeniti) 1386–1401.

1386 d. 22 Junii (in Opol) Ladislaus dux Opulienses, velunensis, cuyaviensis, dobrinensis concordiam inter monasterium Czarnowans et Margaretham relictam Johannis Waynknecht (Wagenknecht) statuit (Nº XLVIII p. 45-46) – Ladislaus dux opoliensis capitaneis principatus opoliensis et glogovienses districtuum nostrorum mandat ut Nicolaum (de Gare plebanum in Opatow t. j in Ottwitz Arcid Breslau – lecz raczej Opatow w Polsce lub w Czechach; był on premenstratensem bogo zowią frater) pro procuratore monasterii Czarnowans recipiant. In Murow feria 2ª post diem b. Egidii abbat. 1392 (d. 2. Septemb. Nº LIX p. 60-61) – Ladislaus Herzog zu Opul, zu Dobrin verbiethet den Unterthanen des Stiftes Czarnowanz ihre Bauerstellen unbebaut zu lassen und dafür Wüstungen anzubauen. Zu Glogaw am nechsten Dienstage nach Allerheiligen Tage [illegible] (4 novemb) 1393 (Nº LXI p. 62-63) – Fürst herzog Ladislaw her zu Opul und zu Glogaw (zyje ¶ jak widać z dokumentu wydanego przez Jeschke Cryssław houptman zu obristen Glogaw) 1396 ambsente Hedvigis Tag (t. j 15 Octobr. Nº LXVII pag. 71-72) – Ladislaus herzog und herre zu Opul beurkundet einen Vergleich zwischen Petrasch Stral und dem Stifte Czarnowanz wegen der Schuttjossel zu Stradune. Zu Opul am sante Simonis und Jude Abende (27 Octobr 1399. (Nº LXXII p. 77-78) –

Ladislaus herczug und herre czu Opul bestättigt den Verkauf einer halben Mark Zins auf Semisdorf (Simsdorf) [illegible] in unserm Glogoschim gebiete an die Nonne von Czarnowans Agnes von Rzebkowicz von Seiten Peter Schoff von Semisdorff. Gegeben czu Opul an des heiligen Kreutzes Tage Inventionis (3 Maji) 1401. (Nº LXXVI/pag. 87) (jeżeli ten Władysław jest jedną osobą to zdawałoby się że umarł dopiero po r. 1401 a nie po r. 1396 jak historycy piszą.)

1390 II Nonas Novembris (4 Novemb.) Romae apud Sanctum Petrum. Bonifacius papa IX mandat episcopo vratislaviensi inquisitionem super quaestela monialium de Czarnowanz contra (abbatem [illegible] monasterii Strahovienſis) nasterii Strahovienſis qui illegitime quendam Mathiam (in praepo-situm monasterii de Czarnowans nominavit) facere; quoniam Petrus abbas monasterii Premonstratensis adhaerens Roberti cardinalis nuncio antipapae Clementis VII nominati [illegible] ideoque [illegible] schismaticus vitandus (abbatem monasterii Strahovienſis aliàs Montis Sion Praegensis in [illegible] generalem vicarium) generali vicario moniales minime parere debent (Nº LV p. 52–55 – Od tego to czasu jak się zdaje przywłaszczył sobie Klaryssy Strachowski władzę nad Klaryssami polskiemi)

(Conradum) (Boemiae canonicum monasterii Strahovienſis)

I qui Mathias quendam professam monasterii in Czarnowanz nobilibus parentibus ortam impregnavit, cum ea filium procreavit, ipsam cum dicto puero de eodem monasterio fecit exire, monasterium equis variisque bonis et jocalibus ad valorem 200 marcarum spoliavit et secum dicta professa ad alia loca transferre curavit.

1391 am nechsten montage nach dem achten tage des heil leichnams (6 Junii) czu Opul: Bolke Herczog czu Opul czu Falkenberg und Herre czu Strelicz bestättigt dass Niczke Scholtis von Wrostkaw einen jährlichen Zins auf dem Gute czu Wrostkaw und zu Gumprechtsdorf im Opulischen Weichbilde an Heynczin von Belicz seinen Schwager verkauft habe. (Nº LVI p. 56. – 2 pieczęcią małą okrągłą zieloną na której orzeł w koronie stojący na hełmie z napisem: sigillū. bolkonis. quarti. ducis. opolienſis.) — Bolko dux opolienſis incolas villae ducalis Zelasna quae aliter Dobra nominatur ab omnibus exactionibus videlicet ganserone (Gänsefutterzinß) J. i. 2 Schaffel Hafern und 1 Scotus porco (Schweinzinß) vacca (Kuhzinß = vacalis census) berna (Hellgeldzinß) agricultura jugerum, vectura, liberos facit. In Opol die S. Vincentii martyris (6 Junii) 1393 (Nº LX p. 61) — Bolko herczog czu Opol czu Falkinberg und czu Strelicz bestättigt dass Benesscha weiland Peters von Sakraw Tochter ihrem Gemahl Miczken all ihr Erbe auf dem Dorfe [illegible] Zakraw und Rudzina verschrieben hat. Zu Opul am nechsten Sonntag vor Unser Lieben Frauen Tag Lichtewihe (27 Januar) 1398 (Nº LXVIII. p. 72–73 – 2 pieczęcią wiszącą na jedwabnym sznurku zielonym i czerwonym; na której orzeł w koronie stojący na hełmie z napisem: sigillum. bolkonis. quarti. ducis. opolienſis.) — Bolko dux et dominus oroliensis confirmat censum quatuor marcarum [illegible]

Bolesław IV xiążę opolski, Falkenbergski i Strzeliński (syn Bolesława III xięcia opolsk. a brat władysława xięcia opolskiego) 1391–1403.

gąsiorowe? zerne? cielne?

pragens. numeri polonici quem nobilis Joannes Bes de Rogaw moniali de Czarnowans Agnethi filiae olim Vincentii Trebconis ratione villanem ipsius Rogaw et Dombrowka nostri opolienses districtus annuatim solvere debet. In Opol feria 4ª post festum Epiphaniae (10 Januarii) 1403 (Nº LXXVII p. 87–88. – 2 pieczęcie na sznurze: sigillum. bolkonis. quarti. ducis. opolienses.)

1401 Romae XII calend. Aprilis. 21 martii) Bonifatius IX papa sententiam Nicolai episcopi Ferentini causarum palatii apostolici auditoris latam confirmat vigore cujus ad quaerelam monialium de Czarnowans matthias canonicus tunc praepositus monasterii Czarnovans frater ordinis Praemonstrat. qui quandam nobilem monialem dicti monasterii actu fornicario impregnaverat ac ex ea prolem procreaverat, ipsamque monialem et prolem de dicto monasterio ex traxerat et abire permiserat ac nonnullis denodüs dictum monasterium spoliaverat, oficio praepositi privari et expensas litis in summa 50 floren. solvi debet (Nº LXXV p. 83–86. – Proces ten trwał od r. 1390 obacz Nº LV pag. 52)

Bernard xiąże opolski Falkenbergoski i Strzelicki 1413–1454.

1413 am Sanct Jacobs Abend (24 Julii) zu Rosinberg: Bernhard Herczog czu Falkinberg und Herre czu Strelicz bestättigt eine Lampenstiftung im Klosster Czarnowans des Ulrich von Radaw. (Nº LXXXVII p. 95–96 – Pieczęć herbowa z zielonego wosku: orzeł nad nim hełm i napis: S. Bernhardi. ducis. opolien.) – Bernhard herczug zu Oppul und czu Falkenberg und Herre czu Strelicz verleiht das Gut Jezowa (Grundczeyns) seinem Rathe Hans von Dobrodzen. In Zandowitz am Sontage nach des heil. Kreutzes Tage als es erhoben ward (20 Sept.) 1422. (Nº CVI p. 113–114 – Pieczęć taż jasna jak przy Nro LXXXVII na niebieskim i zielonym sznurku jedwabnym, z ciemnego wosku) – Bernhard herczug zu Oppol czu Falkenberg und Herre czu Strelicz bestättigt dass die Frau Zyguna unsers Rzandczen von Dobrodzen Tochter ihr Gut Jezowa im Lublinischen Gebiethe an Jan Stral von Pawonkow verkauft habe. Czu Strelicz am Montage des heil. Kreutzes Tag in der Kreutzwochen (3 Maj) 1434 (Nº CXII p. 119 – Pieczęć taka jasna jak przy Nro LXXXVII z wosku czerwonego na sznurku zielonym.) – Bernhard herczog czu Oppol Falkenberg und Herre czu Strelicz bestättigt dass Frau Mahna von Zackrzow ihrem Ehemanne Zygrod von Slawikow alle ihre Güter gerschenkt habe. Czu Strelicz am Sonntage vor S. Viti Tag (14 Junii) 1439. Nº CXIV p. 120–121. – na jedwabnym sznurku zielonym i czarnym pieczęć czerwona większa z napisem: S. bernhardi. ducis. oppolien. et falkenbgen.) – Bernhard Herczog und Herre czu Oppol und Falkenberg bestättigt dass [illegible] Szczepan Dobieschowsky sein Gut Zackrow im Strelizischen Gebiethe dem Janke von Sackrau verkauft habe. Zu Strelicz am Dienstage nach S. Alexi Tage (20 Julii) 1445 (Nº CXVI p. 121–122 – Pieczęć taż jasna co pod Nr. CXIV.) – Bernhard herczug czu Oppeln und Herre czu Strelitz bestättigt dass Janko von Zackerau seine Güter Dambrowa

im Löblinschem Gebiet

und Obrowetz (Abrowitz) dem Jaren von Newendorffe verkauft habe. Zu Strelicz am Sonntage nach S. Michels Tag (6 Octob.) 1454. (№ CXXV p. 127–128 – Pieczęć mniejsza czerwona jak przy №ze LXXXVII)

1414 an Aller Heiligen Abende (30 Octob.) Zu Oberstten Glogaw: Offka herczuginne zu Opeln und Frau czu Öberstten Glogaw bestättigt, dass der Convent zu Czarnowans dem Jakusch Erbvogt zu Oppeln einen jährlichen Zins auf dem Gute Saxzaw bey der Stadt Oppeln verkauft habe. Zu Öberstten Glogaw an Aller Heiligen Abende (30 Octob.) 1414. № LXXXVIII p. 96–97. – Pieczęć mała okrągła na niej niewiasta stojąca z psem i napis: s. domine. dvcisse. de. opol.) Eufemia (Offka) xiężniczka opolska i pani na Górnym Głogowie. 1414.

1415 monasterium S. Vincentii extra muros Wratislavienses ordinis Praemonstrat. filia monasterii Heynfeldensis dioecesis colonienſis (podobno i Strelin także w Polsce był filią Heynfeldu lub Wrocławia)

1430 montag nach Letare (23 Mart) zu Chrzelicz: Bolko Erbeling zu Oppoln und Herre czu Obirsten Glogaw entscheidet dass Michael Pfarrer zu Fredrichsdorff (Friedrichsdorf) ~~[illegible]~~ auch in der Kirche zu Kotchendurff (Orlet-Rückmuhrf) den Gottesdienst halten wobei man auch zur Mette, Messe, Vesper und Propace leuten soll. № CIX p. 116) – Bolko herczog czu Oppoln bestättigt dass Hedwig Lyoswnynne 4 Hufen czu Muchnicz im Oppelnschen Gebiet welche sie nach ihrem Bruder Jan Lyosnug geerbt, dem Cleyn Mertin von Gumprechtsdorff verkauft habe. Zu Oppol an S. Elizabet Tage (19 Novemb.) 1433 (№ CXI p. 118 – Mała czerwona pieczęć na sznurku jasno-niebieskim i jasno czerwonym z napisem: s. bolkonis. ducis. de. opol.) – Bolko herczug czu Oppul stiftet einen Vergleich czwischen dem Sigmundus Probsten von Czarnowans und den Untersassen von Lichinya wegen dem Zehent. Am Sonnabende vor St. Johannis des Teufers Tage (21 Junii) 1455 (bez miejsca – № CXXVII p. 129 – Pieczęć czerwona, na niej Orzeł na hełmie i napis: sigillum. ducis. bolkonis. de. oppol.) Bolesław xiąże opolski i na Górnym Głogowie 1430–1455.

1447 Am Dienstage vor Annunciationis (21 Mart) Zu Oppul: Niclas herczug in Slesien und herre czu Oppul bestättigt den Vergleich zwischen den Eheleuten Gindrzich und Machna Czepinne und Maczke Scholtis von Howalno wegen der Scholtisey im Dorfe Howelno (№ CXVII pag. 122–123 – Pieczęć czerwona herbowa) Mikołaj xiąże opolski

1480 am Sonnabende vor Ste Margarethe Virg (8 Julii) Zu Oppol: Wir Johannes und Niclas Gebruder Herczogen ynn Slezien und Herren czu Oppol, Obirste Gloge und Lublin, bestättigen dass Katharina Tochter Johannis Stral von Pawuntkow Jungfer des Klosters Czarnowans, wohlgesunden Leibes und der Vernunft mit wohlbedachtem Muthe und vorgehabten Rathe ihrer Freundin mit fröhlichem Antlitze

„und Lacheredem Munde" ihr Erbtheil auf dem Dorfe Jezowa im Lobnischen Gebiethe, ihren Brüdern Jan und Peter Stralen geschenkt habe (Nº CXLII p. 135–136 – Z herbowemi cyrowanemi pieczęciami na jednej: s. iohannis. dei. g. ducis. opolien. a na drugiej: s. d. nicolai. d. opol.)

1456 am Montag nach Dreier Könige Tage (d. 12 Januar.) Gegeben zum Toste: Wir Johannes von Gotes Gnaden Herczog zu Oswanczim ... thun Kund dass in unserer und viel ritter-mäßiger erbarer Knechte Gegenwärtigkeit der woltüchtige Jan Nowowesky hat beweist seine Herschilde und Wapen als ein wohlgeborner Edeler mit Vettern und Ohmen: Mikolayen Miodken, Jan Bandzisch, Prezlaw Mikolay Chilusch, Jan Pogusch von Syronowicz, Sambor Klutka, Ginidrzysz Dzialoscha, Mikolay Dzialoscha und mit zweyen gemeynen Knechten vornehmlichen Mikolayen Fridlansky und Laschken von Büchta, die das alles bey geschwornem Eide mit aufgeragten zweien Fingern gegen die Sonne nach riterlichem Laufe geschworen dass die beweysten Wappen und Herr Schilde dem Jan Nowowesky als einen erbaren Knecht angebohren und angeerbt sein vom Vater und Eltervater von Mutter und Eltermutter und dass ist ihr recht Swertmage und angeborner Blut.... Dabei seint gewest: Szambor von Zbroslawicz hauptmann zu Tooste, Wenke Weyschnitz Landrichter, Sambor von Labanth, Wenczke Zbroslawski von Wilkowicz, Jan Zbroslawski von Kampczowicz, Mikolaj Gaschicsky und Zbroschke von Grosendorfe, Pelka von Wesschow, Hincza Kotka von Grosendorfe, Worf von Cottlissowicz und Vincentius Falkenberg unser Kaplan der diesen Brief gehabt hat in Befehlunge (Nº CXXVIII p. 129–130 – na tyle stał napis: dist narodu Zackrzewskeho – Pieczęc czerwona na niej orzeł i napis: s. iōhais. dī. gra. ducis. oswanczimēn.

Magdalena (żona Mikołaja I xięcia Opolskiego) córka Ludwika II Księcia Legnickiego. żyje 1477

1477 d. 24 Martii Magdalena Herzogin zu Liegnitz und Frau zu Oppeln, bestättigt einen Verkauf einer Hube in Brennitz. (Nº CXXXIX p. 134 – w Böhme Diplomatische Beyträge VI p. 183.)

Klasztor norbertanek założyła najprzod Ludmilla żona Mieszka pierwszego xięcia górnoszlązkiego około 1192–1196 r.; przeniosł go zaś r. 1226 do Bożego domu w Czarnowąsie (w opolskiem) Kazimierz syn Mieczysława

Klasztor ten podlegał najprzód opactwu w Prémontré, wizytatorami byli opaci polskich klasztorów n.p. nowego Brzeska (1328 Hlebdowski) lub Żukowa pod Gdańskiem (r. 1330) a później opat norbertanów S. Wincentego we Wrocławiu pod którego należał także klasztor zwierzyniecki. R. 1320 w matrykule klasztorów w Prémontre wspomniany już jest klasztor (Vicovia lub Veconiacum, lub monasterium Weriniacense (może Zwierzyniec?) w dyecezyi wrocławskiej jako filia Czarnowąsu. Dopiero z końcem XIV wieku podczas schizmy kościelnej gdy opat klasztoru Prémontré był stronnikiem papieża (antypapy?) Klemensa VIII w Awinionie, powinien był papież Urban VI w Rzymie zwierzchnictwo nad klasztorami norbertanów w Niemczech i Polsce czeskiemu opatowi klasztoru Strahow. Ten mianował niejakiego Macieja Czecha probostem w Czarnowąskim klasztorze. Gospodarowanie owego Macieja było zbyt gorszące, bo wykradł za konwie jedną, z nią ujechał klasztorowi rzeczy pozabierał; to też było przyczyną iż papież Bonifacy IX powierzył klasztorowi S. Wincentego we Wrocławiu probostwo w Czarnowąsie, pomimo iż ów Maciej jeszcze do r. 1401 z swemi roszczeniami się odzywał. (Od tego to czasu i klasztor Zwierzyniecki zaczął opactwu Strachowskiemu podlegać a dawniej może Steinfeldowi i Wrocławiowi podlegał.). Probostwami w Czarnowąsach w klasztorze byli (praepositus): Marcin 1274, Dominik 1282, Jan 1310, Gotfryd 1319 Wacław 1322, Bartłomiej 1325 (komisarz papieski w sporze pomiędzy biskupem Krakowskim a arcybiskupem gnieźnieńskim o granice dyecezyj) Protkowa czyli Prociwa (Protazy) 1328, Jakób 1354, Jan 1364, Maciej z Strachowa 1386 zasadzony 1395, Mikołaj de Gane 1389, Hinrych Slegil 1400 Mikołaj de Sterze 1403, Petrus Borg 1410 + 1418, Franciszek ze Znina 1418, Michał Seydel 1418, Marcin Kamenz 1443, Zygmunt 1452, Mikołaj z Bytomia 1475, Jerzy Slepkogil 1475, Wawrzyniec Hemerlyn 1476, Jan Hilgesimon 1483, Andrzej Wanzer 1488, Wojciech Chorunzy 1494. Procz tego oprócz probostwa byli w klasztorze przeor (prior) kustosz (custos) przyorysze (priorissa - przełożone jakoto: Małgorzata 1260, J. 1282. Jadwiga 1328. Thaliosława 1330, Małgorzata 1364, Bronisława czyli Bronka 1371 Bogusława czyli Boguszka 1383, Philomena 1389, Agnes czyli Netha (Neta) Swięczona 1398, Philomena 1410, Anna Schydogrodzina (Zygrodzina) 1415, Małgorzata czyli Machna Kocholińska 1472, Jadwiga (1481, czyli Hedzka Katarzyna czyli Kachna Strzelonka 1488) podprzeorysze (subpriorissa - Unterpreylinne) circatrix (dozorczyni - Umfangerinn Ruffnerinn) cellereria, cantrix (n.p. Eufemia czyli Offka 1415, Milawa 1472) succentrix, custrix, subcustrix et reliquae sanctimoniales (vel conventuales) i familiares (Stuige)

Ob: Abriss der Geschichte des Klosters Czarnowanz: mitgetheilt von Archivar Dr. Wattenbach in Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens herausgegeben von Dr. Wattenbach. Breslau 1858 II Bd. I Heft p. 41-71

Probostwami byli Andrzej Kochut 1559 Maciej Bembonowski 1560 Martin Zenithi polak 1584 Sebastian Saxa 1592 Marcin Konrad 1612 Marcin Sabel 1640, Sawet Skrabo 1650 Bruno Lindner, Andrzej Anthofer 1675, Baltasar Gerber 1692 Tomasz Szafarzyk 1711 Honorat Kremer 1714, Eustachius Fritsch, Eustachius Hufnagel 1739-1788. Do początku XVIII wieku Klasztor czeladników z famuły prawie zdekw. z końcem XVI wieku już za proletaryatu Judyty Dzierzkowskiej 1591 chciano wygnegować z klasztoru narodowości polskiej kilkakroć przez wiek cały toczyły się o to spory z probostwami czeskiemi które ostatkiem do tego popuwatyzm stopnia iż zakonnicy a zmuszone były szukać w Polsce opieki. R. 1643 Elżbieta Sucho-rabska z całym konwentem ofiarowała w Podległowcu w województwie sieradzkim gdzie in Kapite Denhof wojewoda sieradzki i kasztelan Bolesławski 2/1 r. 1643 klasztor wystawił, skąd dopiero około 1654 do Czarnowąsu wrócili. — W XVIII wieku widzimy już same niemki prawie w Czarnowąsie, księżną była r. 1821 Rozalia Gerber. Eust. Hufnagel Probostwo postawiło w rękopiśmie Historia tego klasztoru 1752 obszerna

Zdisława (1236) Wojtecha (1236) kobiet.
Zdibigniew (1236) Miłosty (1240)
Krajna (1241) Mirosława męsk. (1260) Jarosty (1260) Hrotsław (1296) Falimir (1278) Zemisław (1280)

Przywileje aż po r. 1400 są wydrukowane w całości, późniejsze w głów: niejszych treściach i wyjątkach; niemieckie przywileje wydrukowane w całości (also Urkundenbuch). Interpunkcya podług znaczenia (mit wy: łiąsk znowunu Interpunkcyą wu ir Original ist nur wenig angewandt), imiona właśne (Eigennamen) opatrzone większemi literami początkowemi. Podług przykładu Stenzla w imionach własnych tylko litery u i v (w) zachowano jak w oryginale, w łacińskich dyplomatach z reszta trzymano się nowszej pisowni.

Dzieje klasztoru w Czarnowąsach opisał opat Karol Ludwik Hugo: Sacri et canonici ordinis Praemonstratensis annales. Nanceji 1734 fol. Tom I pag. 589–594 i Probationes pag. 479–499 wydrukowawszy także 19 dokumentów od r. 1228 do r. 1690 (Ob. też de Laige: Biblioth. Praemonstrat.)

Historią klasztoru w Czarnowąsach przełożył Eustachiusz Hufnagel 1777.

Ubisław, Wirbanta, Wizon, Witko Wolimir, Warsicho, Wirchosław, Włodmir, Włostko, Włostibor, Wolczko, Wolimir, Wojciech, Wojsław, Wojtko, Wrzesor, Zaklika, Zbilud, Zdzisław Zegota, Ziemowit, Ziro

Bolebor, Ledro

Benko (1401) Beneda (męsk.) Berwald (1291) Bodzenta Bogdan, Bogufał Bogusta (męsk.) Bozisław, Brodisław, Bronisz, Budzisław, Budziwoj Chebda, Chocemir, Chodko, Creflaus, Crivosand, Dadzibog, Derslawa, Derstaw, Dzisi kraj, Dobeslaus, Dobrogost, Domarat, Drogomir Fal, Faleta, Faliborius, Faliszlaus, Fulco, Gotko, Gniewomir, Gniewosius Gollaus Gostko, Gowotko, Grimisława, Groto, Hwaliflaus, Jacustin, Imisław, Iwo, Kielizo, Lassota, Marcisz, Milosław, Milej, Misibor, Misimir, Mistigneus, Modlibor, Mostigneus, Msabor, Mstywoj, Mszczug, Nadbor, Nasegnew Nawoj, Nemierza, Nenomysł, Nerad, Nieustamp, Ninognew, Oltas, Panenta, Pareslaus, Pobiflaw, Prandota, Predbor, Predpelko, Predwoj Racibor, Radwan, Radosta, Raflaus, Rotko, Sandiwoj, Sando, Safsin, Sbignew, Zbilut, Sieciech, Sdemil, Segnew, Semomysł, Slawenta, Slawosz, Sobeslaw, Spicimir, Spitko, Stibor, Stognew, Strachota Strezko, Sudo, Suliflaw, Swantomir, Somislaw, Trebeflaw Trebomysł, Troyden, Trojan, Twardislaw.

Hlawnus (1371) Hlewko (Hlenze, Hincze, Hinko, Henricus) (1353) Jakso (1228) Janusz (Janko, Jan) Jarosław (Jarosius) (1309) Jasco (czyli Jesko, Jescho, Jaxa 1293) Imramus (1316) Jorge (1390) Jesce Ladislaus (1386) Lassota, Lestko (1316) Ludimilla, Lupus, Maczko (1415) Boleslaus (milke, mikes) (1211) Miklasz (1422) Mikno (1447) Mikosz (Mikusz) (1434), Miczko (1408) Miława (1472 Kobiet.) Misbignew (1234) Mroczko, Nachelawus (racellaus, Jaczko) (1228) Nanker (1332) Nawoj, Nicolaus (Vordis capellanus papae et auditor 1401 + 2 stycz. 1423 jako probostw w Hildesheim) Nicolaus (Semyelfelt Sacrae paginae professor univers. Cracov. canonicus vratislav. 1466) Niczko (1353) Ninognew (1319) Lakosław (Jacosius) (1288) Laszko (1288) Pelka (1434) Petra Sz. (Piotrek) (1316) Preclaw (1410) Premizł (1288) Pribko (Prybisław 1223) Prothiwa (Protasius 1328) Praetaw, Radosław (1223) Raclaw (1309, Sbronosława (1395) Sbroschko (Sbrosław 1282) Sambor (1456) Szymko (1413) Sibor, Sdesław (1228) Sdisław (1223) Sirozlaus (1223) Slozeborius (1309) Smilo (1283) Sobiesław (1290) Stanko (1333) Staniflaw (1283) Stanczel (Stanko, 1387) (1419) Stanimir (1228) Stefko (1417) Swentossius (1223) Swetopelk (1260) Sulko (1260) Swantosław (1330) Swentko (1390) Thalisława (1330) Thilo (1336) Thomko (1433) Ticzko (1369) Tilko (1293) Tylman (1386) Velanta (Valenta - Walenty 1293) Wenceslaw, Viola (1228) Wrocław (1316) Wawrinko, Wenczko (1421) Wernko (Werner - Wiernek? 1456) Wigand (1319) Wilczko (1398) Wiszko (1413) Wlodzisław (1234) Wojciech (Wojtko 1431) Wratysław (1223) Zawisius (1353) Zbrosław Zdreso (1223) Zygrod (1439) Zyguna (kobiet. 1434) – Wenceslaus praepositus monasterii de Zuerin: (ad ord. Praem. 1270)

Codex diplomaticus Silesiae II Band: Urkunden der Klöster Rauden und Himmelwitz, der Dominicaner und der Dominicanerinnen in der Stadt Ratibor. Namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens herausgegeben von Dr. W. Wattenbach. Breslau Josef Max et Comp. 1859. 4° Str. LXXV. 272 (Wstęp obejmujący historie powyższych klasztorów jest tu 24 przywilejów od 1223–1501 dotyczących klasztoru w Rudzie; 37 przywil. od 1283–1497 klasztoru w Jemielnicy; 110 przywil. od 1258–1514 klasztoru w Rauborzu – i Rejestra)

1258 in Ratybor XII Cal. Novemb. (21 Octob.) Wladislaus filius Kazimiri Dei gratia dux de Oppol una cum venerabili conjuge nostra Euffemia (– u Sommerfberga mylnie str. Luzana I. 879) et filiis nostris videlicet Mescone, Kazimiro et Boleslao .... claustro de Wlodislaw ord. Cist. a nobis fundato super fluvium qui dicitur Ruda in honorem B. Maria... contulimus auctoritatem ut homines eorum [illegible] liberi famulique, servi et mercenarii ipsorum in omnibus villis gaudeant libertate ut aliquod castrum nullam penitus in eis habeat jurisdictionem nec ad aliquod castrum edificandum vel reparandum teneantur ire nec ad aliquam expeditionem. Cum vero a nobis fuerint judicati totam solutionem abbas percipiet nullo judice nullo Officiali sive Zuppario percipiente aliquam portionem. Concedimus judici quem abbas in suis villis decreverit, judicare omnem causam tam parvam quam magnam ut furtum, rapinam et homicidium, volumus ut supradictus judex abbatis in Stanicia (Dorf im Amte Rybnik) habeat clypeum et baculum, terram et aquam ut non sit necesse castrum adire cum suos in judiciis judicaverit exapurgandos. Si vero homicidium perpatratum fuerit caput vel solutionem capitis nullus accipiet nisi ipse abbas. Si autem contigerit inter homines abbatis et homines alienos oriri litem judex abbatis et judex ipsorum extraneorum consedebunt judicantes et quidquid acciderit inter eos solutionis quę dux deberet accipere vel castrum illa abbas percipiet. Quidquid juris habemus in omnibus

villis hoc est in venatione omnium ferarum, in captura castorum ... item ... Stanicz, Strofam, prenod, powoz poradlne vectigal, tributum vel census indictionem ordinariam aut extraordinariam servitium vel prestacionem concedimus abbati. – Testes frater Vincentius prior fratrum Praedicatorum Ratybor: Comes Johannes castellanus de Mikulau (Nikolai), Comes Jechet de Ratybor, Comes Ruprecktus castellanus de Tesschin, Comes Jaroslaus succamerarius ducis, Comes Laurencius castellanus de Oswietczim, dominus Kothardus cancellarius (Nº II pag. 1 – ex transsumpto anni 1520. – extat in Sommersberg I. 879.)

1261. In Vyazi. Non. Septembr. (5 Sept.): Thomas vratislav. episcopus Conventus Cisterciensis ordinis de domo Andreyou regulariter pronagatam super fluvium Rudam in dioecesi vratisl. novellae plantationis concedit ut nerciniat decimas ex terra culta usque ad centum mansos quam ea filiis incultis vel Dambrovi ex donatione ducis nanciscitur. (Z pieczecią biatą biskupią wołkową na zielonym jedwabnym sznurku. – Nº III pag. 6.) Praesent. Magistro Andrea medico.

1263 Mroccо palatinus opolienosis de voluntate principis Wladislavi recipit a Petro abbate de Ruda bona Staynitiam (Zarnitz) et 100 magnos mansos de sylva in Boycou (Klonowitz) ad locandum illos homines, ex quibus censum et decimam monasterium super aquam Ruda fundatum percipiet (Nº IV p. 6)

1264 Thomas episcopus vrat. monasterio in Ruda Cist. ord. ad castellaturam Coslensem spectante locum decimarum in Pomnisewitz (Komischowitz) donat decimas in Pogrebyna (Kogrzybin) Ruda, Janikouic (Jankowitz) atque reditus de ecclesia in Macegovker (Matzkirch) (Nº V. VI p. 7.)

1264 In Ruda in die S. Jacobi (25 Juli): Petrus abbas de Ruda viro discreto Zawis confert villam Dobroslawici (Dobrzelowitz) ut eam jure teutonico locaret quo utuntur incolae in villis circa Novum forum. In qua locata villa Zawis habebit scultetiam, duos mansos liberos a censu et decima, tabernam, tertiam partem judicium et judicabit furta sive homicidia aut vulnera. Scultetiam possidebit perpetuo jure haereditario gaudens libertate per 4 annos ab omni exactione: evoluta libertate persolvet mansorum de quolibet manso annuatim solvent de 6 scotis argenti puri rationem et decimam manipulatim de campo quatuor granorum videlicet tritici siliginis, hordei et avenae. (Nº VII p. 8.)

fratribus:

1266 In Opol: Mesco dux de Opol cum consensu baronum comiti Sbrozlauo et comiti Mathice dat duas sortes in Sirdnicha (Zmrnitz Zierenica) sortem videlicet Ioani et sortem Bratumili cum libertate ad 30 annos quod homines eorum ab omni jurisdictione palatinorum et castellanorum sint exempti nec camerarius castri eos audeat provocare, tantum coram nobis respondebunt. Praesentibus: comite Detcone, Chotcone castellano de Ratibor, Budiuogio tribuno Sdezlao vexillario, Raricha subcamerario Paulo subdapifero Marcho subpincerna. (nº VIII. p. 9)

1267 d. 22 Junii In Ratibor: Frater Guido miseratione divina tituli S. Laurentii in Lucina presbiter cardinalis apostolicae sedis legatus ... confirmat jura monasterii de Ruda. (nº IX p. 9)

1269 d. 6. Martii: Mrocco palatinus opoliensis cum consensu domini Vladislai ducis de Opol permittit Henrico locare cultetiam in sylva in Boycou (Kjowrel) juste teutonico quod jus franconicum apellatur concedit illi 50 mansos magnos (Zubm) unum mansum pro via pecorum unum capellano, unum mansum liberum tabernam, molendrium super Clognicam, banc: (Klodnica) cum in quo panis venditur et libertatem ad 15 annos qua expirata quilibet solvet de manso sextonem argenti pro censu et 6 mensuras annonae videlicet 2 tritici, 2 siliginis et 2 avenae; pro decima vero monasterio in Ruda sextonem argenti. Dedit etiam villico omnia jura gladium, baculum et potestatem et omnia membra auferendi. (nº X p. 10)

1274 in die Inventionis S. Stephani (3 August.) In Ratibor: Wladislaus dux Opoliensis confirmat emptionem partis hereditatis in Sirdniza per Stephanum subvenatorem nostrum a comite Gneuomiro. Praesentibus Gothardo protonotario nostro Venceslao marschalco nostro, Mogilone castellano de Blesno, Boguta subvenatore nostro (nº XV. p. 13) Lięgc na szyi ku jedwabnym żółtym i czerwonym)

1278 in die divisionis Apostolorum (15 Julii) In curia nostra circa Golcowitz (Golkowitz): Vladislaus dux opoliensis militi Stephano permittit ut villam suam Sirdniza jure teutonico locet. Praesentibus Vincentio Jaxic, Woyciech de Goriz Boguta militibus (nº XVI p. 14)

1282 Frater Bartholomaeus abbas de Wladislavia super fluvium Rudam ordinis cisterc. – miedzy innemi odbiera pro decimam mensuram tritici, siliginis, avenae et pisae ex villa Stanicia (nº XVIII p. 15)

1316. VI Calend. Maji (26 April) In Castel: Wladislaus dux coslensis in testamentum conjugis nostrae Beatricis felicis recordationis accedente consensu filii nostri Casimiri, fratribus ordinis Cisterc. degentibus in claustro Ruda confert jus ducale in villis eorundem fratrum ita ut homines eorum liberi famulique servi et mercenarii mlenaria ganeant libertate. Praesentibus: Predborio supra dicto Wlzek, Wenceslao dicto Kobylka. (Nº XXXI. pag. 27)

1317 X Calend. Januar. (23 Decembr.) Apud Rathybor: Lestco dux rathyboriensis confirmat emptionem 4 macellorum in Rad quae soror nostra Ofca illustris domicella ordinis b. Dominici apud Rathybor commorans comparavit a Nicolao abbate de Ruda. (Nº XXXIII pg. 29) Praesent. domino Nicholao Cecirad, domino Laczko Stoygneui.

1339 Pieczęć owalna z woskuzielonego w pusce z białego wosku przedstawia opata stojącego z napisem do Kota: S. frīs. Johīs. abbatis. de. Ruda. (Jan II Wolnet opat + 1339)

1363 in die Circumcisionis Domini (1 Januar.). In castro Grecz: Nicolaus Oppaviae et Rathiboriae dux cum consensu filii nostri ducis Johannis emit apud Nicolaum advocatum rathiboriensem censum 4 marcarum grossorum pragensium numari polonici super curiam macellorum vulgariter Cutilezins in Rathibor: quem censum inscribit monasterio in Ruda ut in capella b. Johannis evangelistae ibidem diebus singulis ob remedium animae quondam Leutoldi de Pilchowicz nostri fidelis fratris germani strenui militis pirbente capitanei de magna Polonia missa celebretur. (Nº XXXVIII. pag. 32)

1364. X. Calend. Maji (22 April.) Avinione: Urbanus V papa mandat abbati monasterii de Andrew Cracov. diocesis ut sententiam latam per decanum eccles. Glogoviens. praepositum eccles. opoliensis (cui decanus eccles. Glogovienis judex ad hanc causam a sede apostolica commissarium deputatus commisit) contra nobilem virum Johannem dictum Vswinczwensem qui Abbatis villam, Ludovici villam et Petrivillam Crac. diocesis ad abbatem et conventum in Ruda pertinentes spoliavit et occupavit atque detinet, exequi curet. (Nº XXXIX pag. 33)

(Opatowice, Lodzikowice i Piotrowice w Wadowickim należały do opata w Rudzie może r. 1258 przez wtadysława syna Kazimierza księcia opolskiego. darowane?)

1283 dominica Judica (4 April) in Rathisbor: Stephanus dictus Zbronowicz cum filiis Zbron Zbremir et Bernardo dum consensu ducum Mesconis et Primislij de Rathisbor et de Zlosencin villam Schirdnicza [illegible] dat commutationis titulo conventui de Ruda pro villa Wocsriche (Wonjkowni Wosz vnar Wrssczyczy bni Rzrnrü?). Coram testibus comite Wlocisborio judice curie ducis Rathisboriensis, comite Janone thezaurario, comite Nicholao subdapifero, comite Jeschone de Cornicz subcamerario thessinensi (Nº XIX pag. 16)

1283 Septimo Kal. Maji in die b. Marci evang. (25 April.): Kasimirus Dei gr. dux de Opol et dominus de Choole illustris ducis Wlodislai filius una cum venerabili conjuge nostra Helena villae Scunenwalde (Rzönwald - sylva in Boycou?) vitae justa civitatem nostram Gliwiche sicut est limitata dudum ele precepto pie recordationis venerabilis patris nostri per Judicem suum: que mensuratorem jacenti super fluvium Clodnicham Abbatis de Ruda propriae confert tale jus quale habet villa Stanisia. Praesentibus capelanis nostris Conrado et Cuniborio. (Nº XX p. 17)

1286 d. 23 Junii: Joannes abbas de Andreow cum Bartholomeo coabbate de Ruda et Balduino coabbate de Ciriez [illegible] potwierdzaią zamianę wsi Ziernieze nabytej [illegible] a comite Stephano dicto Zbroniovice pro villa Wocsricz za zamianą monasterio de Ruda (Nº XXI pag. 18)

1292 in octava b. Laurentii mart. (17 August.) Kazymirus D.G. dux Bytomensis donat abbati de Ruda araturam villanorum de Wraczowchir (Mutzkirus) et Dobroslawiz quam emetores more incolarum terrae nobis arare solebant - Praesentibus Jeschone*) castellano de Bytom, Nycolao castellano de Holst Ermyslao castellano de Choosle, Cristino subcamerario, Jeschone thezaurario et Paulo cognominato Colenda (Nº XXII pg. 18) Pieczęć: rzeźc na zielonym zielonym (zielonym) (Rzeźc na jedwabnym zielonym sznurku)

(Rzeźc sinusf)

*) r. 1294 zowie się Johannes.

1294 in vigilia S. Trinitatis (2 Junii) in Slawecicz: Casimirus dux Bytomiensis monasterio in Ruda donat agriculturam in Sirdnicza quam villani nobis arare deberent juxta consuetudinem aliorum villanorum. [illegible] Datum per manus Dominici doctoris nostrorum notariorum. (Nº XXIII pag. 19) (Pieczęć na tasmie pergam.)

1296 Pieczęć woskowa na pergaminowej tasmie wyobrażająca port orła i port Koła z napisem: Sigillum. civitatis. ratibor. (Nº XXV pag. 21)

1303 Sexto Nonas Martii (2 mart.): Premizlius dux rathiboriensis cum assensu coniugis nostrae filiae principis Conradi quondam ducis Masoviae et cum voluntate filii nostri Lesconis aliorumque liberorum donat monasterio de Ruda 9 bancos carnificum in civitate nostra Sar (Zyrzyn) pro luminaribus ecclesiae. Testes frater Peregrinus prior fratr. praedicator. de Rathibor confessor noster, comes Welislaus castellanus de Kliczchyz (Klyczk) et ejus filius Wenceslaus (№ XXVI pag. 22)

1316 Lestcho dux Rathiboriensis frater praeclarae domicellae Ofcae sororis in coenobio ord. praedicat. hanc donationem 5 macellorum in Sar monasterio de Ruda patris nostri piae memoriae Premizlii confirmat. Praesentibus: comite Martino Zaenscho, comite Michaele Siroke slouo, fratre Peregrino quondam provinciali (№ XXVI p. 22). (Pieczęć dwie wyobraża Księcia stojącego przed zamkiem, nad Księciem tarcza: na figura Kelm napis do koła: s. lestconis. dvcis. rathibo= riensis — Na odwrocie pieczęć mała wyobrażająca orła z napi= sem do koła: s. lestkonis. dvcis. rathiborie. — Sznurek czerwo= ny jedwabny)

1303 Jarosius advocatus de Baworow

1310. XVII Calend. Junii (16 Maji) In Ruda: B. (Bernardus) abbas in Ruda notum facit quod Lisconi sculteto de Lodwiconiche (t. j. Łodygowice, Lud. wieś w Galicyi obwodz. wadowickim) dedit 2 mansos in nostra hereditate Stannichia (Stanica) item locum nostrum in judicio tenere, quartum denarium judicii, Item concedit ipso construere tabernam in nostra hereditate Zauada (Zawada in stybunkow Arnii); permittit etiam ipso reparare molendinum et piscinam super fluvium Staninisca in villa Stannichia. Viceversa pro iis Lisco et sui liberi videlicet Sebastianus et Jasco dederunt abbati villicationem suam in nostra hereditate quae Lodwiconiche ep. nellatur jure hereditario possidendam. (№ XXIX pag. 25-26)

(Łodygowice należ= ały do klasztoru w Rudzie

†

(R. 1376 Joannes Ti= lius Subisch Konis t. j. Sobka sprzedaje to wszystko w Stanicy Johanni ne= duschło. — R. 1385 dim Woytticha filia quondam Diskonis piae memoriae haere[illegible]manfi in Sta= nica)

1311. Quarto Idus Martii (12 Mart.) In Bythom: Semowitus dux Bythomiensis recognoscit quod dominus Jascho dictus Slocoust villam suam Wileyowice in districtu Bythomiensi monasterio in Ruda legavit in testamento cum facultate redimendi ipsam pro 100 marcis grossorum per consanguineos suos. Praesentibus Stephano dicto Strala Lascario Dobeslao de Miculezicz militibus, Clemente [illegible] Nicolao dicto Oratek. (№ XXX. p. 26)

(Mikołejowice Arnii Zmitkow)

44.

1385. in die SS. Martirum Quatuor Coronatorum (8 Novembr.)
In Ruda: Petrus abbas in Ruda significat quoniam inter monasterium rudense atque Kmetones in villa Gogolino (im Kreise Groß-Wartenberg) orta fuerit quaestio, super campestri „decima paganici frumenti, quod frumentum tatarka seu „poganika vulgariter dicitur" quam decimam Kmetones contradicere quod [illegible] reverendissimus Johannes episcopus wladislaviensis et dux opoliensis Falkynbergensis et dominus in Strelicz talem concordiam fecit ut abbas in Ruda ratione decimae quintuplex frumentum videlicet triticum hordeum, siliginem, avenam et frumentum paganicum videlicet tatarkam percipere debet. — Kropidło z wosku ciemnozielonego elliptyczna, przedstawia stojącego opata pod baldachinem z napisem: s. petri. abbatis. in. ruda. (Nº XLIV. pag. 39)

(Kropidło?)

(tatarka)

1395 d. 26 Septembr. in Uyazd. Wenceslaus episcopus vratislav. confirmat privilegium Henrici episcopi vratisl. (a. 1318 datum monasterio in Ruda) Praesentibus: Nicolao de Bruze=burg decretorum doctore, magistro Alexio physico, Luthero Wersing capelano. (Nº XLVIII. pag. 43)

1409 am Döner[illegible]tage an der Kyndeleyn Tag (27 Decembr.) Zu Kozil: Wir Conrad der Weisse herczug in Slezien und Herren zur Kozel.. verwandelt den Leuten in Matzkitsch die fürstliken Dienste in ein Jahrgeld. (Nº LII pag. 53.)

1443 am nehsten Sonnabende vor unser liben Frauen Tag Conceptionis (7. Decembr.) Zur Kosil: Wir Conrad von Gots Gnaden und wir Conrad der Jungeweisse von Gotes Gnaden Gebrudere Herczoge in Slezien und Herren zur Olssen und zur Kozel... verschreiben dem Nicolaus diese 100 Mark guter Groschen böhmischer Müntze und polnischer Zahl auf dem dorfe Matis Kirche im Kozilischen Weichbilde für die treuen Dienste welche er „unserem lieben Vater löblicher Gedächtnisse" geleistet. (Nº LVII. pag. 56)

(Nicolaus IV Braunfeld abbas)

1445 am nesten Dinstage vor Agnetis (19 Januar.) Zu Oswanczym: Prsemislaw Herczog und Herre zu Oswanczym ... verkauft auf einen Wiederkauf dem Niklas Abt zu Rauden unserm Kaplan.. unser fürstliches Obirstrecht auf den Dörfern Lodwigsdorf und Petirsdorf in unserm Zeywisschen Weigbilde gelegen mit Czinsleuten, Czinsen, für 70 mark guter pragischer Groschen polnischer Zahl. Dabei sein gewest: Tschamber von Blotnicz, Adam Kiczka, Micolasch Rudsky, Zegotha von Slupsko, Micoley Slupsky und Vincentius Falkenberg unser Schreiber. (Nº LVII pag. 58) Bra pieczęć z czerwonego wosku orzeł z nazwiskiem napisem do koła.

1450 am Sonntage vor unser lieben Frauen Tage nativitatis (6 Sept.) Zur Kozil: Conrad Herczog in Slesien zur Olssen und Kozil bestätigt dem Nicolaus Lynz von Glowatschaw seinem obersten Schreiber den wiederkäuflichen Verkauf seiner 10 Mark Zinsen an das Klostter Rauden. – Dabei sind Zeugen: Hanus Britwicz Hoyer genant, Heynrich Dyalosch von Kobelicz, Steffke Rawitkowsky, Mantyna von Swardaw. (Nº LX pag. 60)

1450. Pieczęć: pół zelena Brochwicz ? z napisem: sigillum. nicolaus. linse. (Nº LXI. pag. 61).

1453. am Freitage am S. Lorenz Tage (10 August.) Zu Kozil: Conrad Herczog in Schlesien zur Olssen und Kozil: bestätigt dem Johann von Dobeschowsky den Verkauf seiner Güter Dobischau und Pawlowitze an Dirschke Dzierzek Laskowsky. – Zeugen: Henrich Supp vom Fulsteyne. (Nº LXII pag. 62)

1457 am Dienstage am S. Francisky Tag (4 Octob.) Zu Kosel: Conradt Herczog in Schlesien zur Olssen und Kosel schlichtet den Erbstreit zwischen Dirschke und Zaschke Laskowsky Brüdern einerseits und Myschken Dobeschowsky andererseits (Nº LXIV. pag 63.)

1459 We czwartek przed świątym Jurzym (19 April) za Tosska: Przemek z bożej miłości Knieże oświetymyńskie a tosseyo: ke ... przedaje knieziecji wrchny prawo ku prawemu dziedzi: stwy na wsy rzeczone Wrchny Schonwald .. Nowotnemu (wieś koło Gliwic) panossi Petrowy Smolkowy .... Przy tom był (świadek) oświeczony Knieże Hanuss Knieżeńskie oświetymske bratr nassi miły. (Nº LXVI pag. 65) – Dwie pieczęcie kłóżące z orłami na jednej napis: sigillum. ducis. wrmislai. avswiczien. ; – na drugiej: s. iohannis. ducis. de. oświancneko.

1471 am Montage nach Exaltationis S. Crucis (16 Sept.) zu Kozil: Conrad der Weisse Herczog in Slezien zur Olszen, Kozel, Wolaw, Warthenberg bestättigt dem Petrus Abt des Klosters zu Raiden einen Brief des fürsten Herzog Conrads des Eldern weissen seligis Gedechtnifs unsers lieben Vetters (sic!) nemlich: Conrad der Weisse Herzog in Schle: sien und Herr zu Kosel verwandelt den Leuten in Matz: Kirch die kürsflichen Dienste in ein Jahrgelt; Gegeben zu Kozil am Donerstage an der Kindeleyn Tag (27. Decembr) 1409. – (Nº LXVII pag. 66)

1487 in die Ascensionis Domini (24 Maji) Rudae. Petr Smolka z Blazeowicz ... oświadcza iż wieś Srzynwald w krainie Hli: wickie którą r. 1459 Kupił od niegdy sławne pamięci nebosz: czyka Knieże Przemka Thoseczkeho w przytomnosci oświ: czeneho Knieże Hanusse Oswieczimskeho a Hliwickeho ... teraz odstępuje Piotrowi opatowi Konwentu Rudzkiego. (Nº LXIX. pag. 68): Na pieczęci podkowa z krzyżem w niej i napisem: S. petri. smolka.

1491 d. 10 November: Jassek Seliha ze Rzuchowa, Jan Zelez ze Rzuchowa, Wanko Seliha z Princzie (w Xięstwie raibors: kiem) Czyrka)

1497 we czwartek przed dniem S. Jadwigi Xiężny Szląskiej (12 Octobr.) W Oppoli: Hanuss Knież w Slezy Oppolske a Gorneho Glogo: wa, Pan Gliwitzki, oznajmuje iż niegdy urodzony Hanuss Heboth z Tultczyna wierny nam miły sołtystwo Schonwaldzkie w krainie gliwickiej (które po corce Strzeża starego mieszczanina

gliwickiego lennem prawem na nas przypadło / od nas kupił lennem prawem. Teraz zaś na prośbę którą wniósł przed nas urodzony Fryduch Herborth z Fulsteyna a na Sosnie: sowiczych (Einsiedel), toż sołtystwo uwalnia z prawa lennego nadając temuż Fryduchowi na nim prawo dzie: dzicze. (№ LXXIII pag. 74) (po czesku)

1501 w den swate panne Margety (13 Juli) W Opoli: Hanuss Knieze w Slezij Opolske a Jan Hlywiczski potwierdza i oznajmuje iż urozeny Friduss Herbort z Fulsteyna na Sosnieszowiczech za 230 złotych węgierskich spne: daje Janowi (z Gliwic) opatowi klasztoru rudzkiego sołtystwo swe zwane Strzezowske we wsi Lymwald. (№ LXXIV pag. 75) - Pieczęć wyobraża tarczę z orłem nad którą hełm z orłem. Napis: s. iohannis. dei. g. dvcis. opolien.

=

Władysław Książe opolski r. 1252 założył klasztor Cystersów nad Rzeką Ruda zwany Władysław który później nazwę Ruda (monasterium rudense - Rudnu) otrzymał. Rok 1252, wyłoczony w dziele Jongelina jest prawdziwym rokiem założenia, lubo pierwszy dokument wydany po założeniu sięga dopiero r. 1258. Przeto też mniemanie Zimmermanna (Beyträge III. 171) jakoby ten klasztor już r. 1220 przez Kazimierza Księcia opolskiego był założony jest mylne. — Zakonnicy sprowadzeni z polskiego klasztoru w Jędrzejowie. Klasztor posiadał w pierwotnej darowiźnie wsie Stanicę, Bojków (Könnern), Dobrosławice, odr. 1264 sołtystwo w Maciejowicach (Matzkirch) odr. 1283 wieś Ziernicę, odr. 1311 wieś Wilejowice, i podobno odr. 1252 wsie Łodwikowice i Piotrowice w Kasztelanii żyrzeckiej: które to ostatnie wsie r. 1364 Jan Książe oświęcimski klasztorowi zajął dopokąd je r. 1445 Przemysław Książe oświęcimski klasztorowi znów nie oddał. — O tem klasztorze pisali: Jongelinus notitia Abbatiarum Ordinis Cisterciensis V. 54. Henelii Silesiographia cum additamentis Fibigeri I. 306. Zimmermann: Beyträge III. 171. Heimbrod in Gleiwitz: Kurtzer Abriss der Geschichte von Rauden (in: Schles. Prov. Blät. Bd. CXII pag. 28-39 — Potthast August: Geschichte der ehemaligen Cistercienser-abtei Rauden in Oberschlesien. Leobschütz 1858. 8° pp. VIII. 308.)

1283 Losle: Kazimirus dux opoliensis et dominus Losle confirmat venditionem trium partium in Kandersino (Zirowitzin Arnis Ausl.) per Petrum Sultetum de Gemelnich (Zimmelwitz - Jemielnica) Bogusiao capellano nostro et fratre suo Venckone. (№ I p. 39)

1298 d. 15 Martii. Bonifacius VIII papa monasterium de Gemelnicz ord. cisterc. in protectionem suscipit. bonaque per Boleslaum ducem de Opol eidem monasterio donata confirmat: atque donationes villae Gostomia per Alexium de Leikenstein, item villarum Gogolin, Kadlubiec Otmuth (Arnis Gross-Neurlitz) per comitem Peltzkonem de Snellewalt approbat. Inter testes: frater Gentilis tituli S. Martini in Montibus presb. cardinal. (№ II p. 84)

1311 infra octavas b. Lucae (20 April.) Apud Strelicz: Boleslaus dux opoliensis Wilhelmo Bohemo 10 mansos apud Lagewnig (Koto Jemielnicz) situatos legali feodo concedit. (№ VIII. p. 85)

1323. XI Calend. Julii (21 Juni) In Strelicz: Albertus dux Junior opoliensis et dominus strelicensis villam Lasicz (Laziska, Arnis Gross Neurlitz) donat claustro Gemelnicz. (№ IX p. 85) (v. 1342 pisat sie jespze dux junior)

1364 in die S. Severini epiſc. (23 Octob.) In Strelicz: Albertus dux opoliensis et dominus strelicensis recognoſcit quod Margareta relicta Jerislai de Odnicz villam Odnicz (Othmuth Arnis Gross-Neurlitz) monasterio in Gemelnicz donavit. (№ XVI p. 91)

1342 Pieczęć na niej tarcza wozem i napis dokoła: s. alberti. dei. grā. ivnioris. ducis. opolien.

1361. Pieczęć biała woskowa, na odwrocie (contrasigillum) pieczęć z zielonego wosku z ortem i napisem: s. alberti. ducis. opolien. et dni. strel. Sznurek jedwabny zielony i czerwony.

1401 am Sante Petirstage in den banden der heilgen Czwelboten (i August.) Czu Strelicz: Bernhard Hertzog czu Falkenberg und herre czu Strelicz .... überläßt dem Kloster Gemilnicz 4 Einer Honig von unßerm Gute Lasczicze (Laziska) und einen Teich wegen des Kaufs um einen Teich Lunatk. (№ XXI. p. 93) Pieczęć na niej tarcza z ortem nad którym trzymany przez aniołow. napis: S. bernhardi. ducis. opolien.

1425 am montage S. Vincentii (22 Januar) Zu Strelicz: Bernhard Hertzog zu Opol und zu Falkenberg und Herre zu Strelicz ... quittirt den Georg Abt

zu Gemelnicz wegen der Mühle die früher zur Streitzer Vogteigehörte. (nº XXIX pag. 97)

1404 am Dinstage in Ostern heiligen Tagen (1 April.) Czu Tosste: Bolko Herczog czu Thesschin vnd czu grossen Glogaw bestättigt den Verkauf des halben Dorfes von Centawa (Arnio Gross-Baulitz) im Tostischen Gebiethe durch Lecho von Nogabczicz und Wernko von der Czanto an Marko von Nepascze. (nº XXII pg. 93.) – Preigc z ortem i napisem: sigillum. bolkonis. ducis tesschnensis.

1407 am Freitage nach S. Petri stage ad Vincula (5 August) Czu Tosste: Bolko Herczog czu Thesschin etc. bestättigt einen Vertrag über der Teich zu Centawa. (nº XXIX pg. 95)

1455 am Freitage S. Jacobi des Czwelfboten (25 Juli) Zu Obirsten Glogaw: Bolko Herczog czu Oppul und Obirsten Glogaw bestättigt den Verkauf der Dörfer Rokycze (Rokitsy) und Wilcze lucky (Laukau) im Slawenczirkem Gebiette durch Niklas Laczyna Erbvogt zu Kosel an Strolen von Cchedel. (nº XXX pg. 98) Preigc z czerwonego wosku na niej Orel na hełmie z napisem: sigillum. ducis. bolkonis. de. oppol.

1459 w niedilu przed S. Stanisslawem (8 maj.): W Hornim Klokowie: Bolek Knieze oppolske klokowske a pan Strzeleczku oznamuje iż Jan Zakrzowsky panosse dobra swe Zakrzow (Zirkau) Dubrawku (Dombrowka) i Obrowecz (Hartwitz) w gbithe Strzelczkem opredał Janowi Nowoweskemu (von Neudorf) (nº XXXI pag. 99).

1463 Preigc zielona okrągła nadstawia Bogawdzicz pod gotyckiem baldachinem z napisem: s. conventus. s. marie. d. gemelnicz. – Preigc eliptyczna z zielonego wosku, nadstawia opata siedzącego z napisem: S. mathie. abbat. i. gemelnicz.

1469 feria 5ª post festa Paschae (6 April.) Rutum Oppol: nicolaus dux oppolienssis glogovienssis, Strelicienssis significat quod nobilis Nicolaus Puchala villas Rokycze et Wilcza lutka in districtu slawencienssi vendidit nobili Johanni Lassotha pro 330 florenis hungari calibus. (Güter: Laukau und Rokitsy im Amte Ruppe) (nº XXXIII. pag. 100) Preigc mała czerwona z ortem na hełmie i napisem do kota: s.d. nicol... oppol.

1497 w utery po Boziem Tiele (30 maji) w Opoli: Hanus a Mikulass bratrzy knizata w Slezy oppolska Hor= niho Hlohowa, rani strzeleczszi pozwiadzaja iz pani Anna corka Jaśska z Lassskowicz zapisała swe dobra mężo= wi swemu panowi Zakrzowskiemu. Swiadek między innemi Gindrzich Stoss. (Nº XXVII pag. 104)

=

We wsi Jemielnicy (która juz r. 1225 wspomniana jest w przywileju nadawczym dla klasztoru lubiąskiego) zało= żył r. 1280 Bolesław ociąże opolski (podług Zimmermann: Beiträge zur Beschreibung von Schlesien II. 270) klasz= tor dla 20 cystersów nadając mu wsie Jemielnicę (Gimmelwitz) Książy las (Knesles) Rozniatow (Rosmierutsch), Gotteria, Otmąt (Ottmuth), Radłubiec, Gogolin, Malne (zapewne Stenzel myl= nie rok założenia dopiero 1290 podaje) Albert książe strzelicki r. 1325 nadał temuż klasztorowi wieś Łaziska. Pierwotny klasz= tor zburzyli Husyci r. 1425. Opat Bernard Bogaczyń= ski odbudował spalony r. 1617 klasztor. — Podług Fibigera (Silesiographia renovata I. 307) rządzili następni opaci klasztorem: 1. Germanus. 2. Gerhardus. 3. Sebaldus. 4. Hermannus abdykował. 5. Arnoldus. 6. Simon. 7. Hilarius. 8. Mauritius. 9. Guntherus. 10. Erasmus. 11. Bernardus. 12. Robertus. 13. Michael a podług dokumentów: Nicolaus. 14. Georgius. 15. Mathias. 16. Joannes. 17. Nicolaus. 18. Simon. 19. Stanis= laus, 20 Joannes II Rawisch. — Wszelako przywileje nas= tępujących opatów wspominają: S. abbas 1310, Nicolaus 1401–1407, Georgius 1425, Mathias 1463, Nicolaus 1485. Leo= nardus Tworzyański 1548–1580 (umarł 28 marca 1586 jako opat rudzki), Bernardus Bogaczyński 1662, Marti= nus Versius 1617, Bartholomaeus Seuris 1634–1645.

1258. XVIII Calend. Maji (14 April) in Rathibor. – Wladislaus dux de Opol cum nobili matre nostra domina Viola et fratre nostro bonae memoriae duce Mesicone ... placuit nobis in oppido Rathiboriensi ad ecclesiam b. Jacobi domum fratribus ordinis Praedicatorum fundare .. quibus donamus aquaeductum de villa Studzona (Studzienna) item 16 lapides sepi de macellis – „ut in ora„torio et dormitorio ipsorum, quippe qui filii sunt lucis et filii „diei, lumen indeficiens in nocte perseveret" Si quis hanc dona„tionem velit infringere sciat se indignationem „sancti Sta„nizlai" incursurum. Praesentibus comite Bolrozchone palatino, Gotar„do notario, comite Joanne filio Verneri castellano de Mi„chulow et filio suo Bartholomaeo, comite Nicolao filio Rop„racht castellano de Opol, comite Dirscone castellano de Se„vor (Siewierz), comite Jarozlao subcamerario, comite Pincerna, comite Januario filio Menche, comite Niegyzlao vexillifero et fratre ejus Redzivogyo, Sdezlao filio Gosti, Bogusa crucifero (Nº II p. 107.)

1291 feria 2ª post decollationem Joannis Bapt. (3 Sept.) – Premislius D.G. dux opoliensis et dominus de Rathybor .. dilecto Tiloni advocato de Rathybor concedit libertatem ab omni solutione super 4 mansos in villa Ottendorph (Ottonis villa – Ocyey – Ottitz Ottonis, Gertibor) – Datum Rathybor. (Nº V p. 109) – 2 pieczęcie (na której tarcza trójkątna z ortem a nad nią hełm napis do koła: S. primislii. dei. gra. dux. rathiboriens. (jest to druga pieczęć)

(Contrasigillum) (3ª pieczęć) przy tej pieczęci z tyłu druga mała bursa z ortem i napisem: sigill. duc. premisl.

(z r. 1306) (4ª pieczęć pieczęć pod Nº IX)

1295. XII. Calend. Augusti (21 Juli) apud Slawecize: Kazimirus d.g. dux bythomiensis vendit Alberto filio Sdezlai de Sternberk haereditatem Ucestou (Ustjechowo). Testes Nycholaus castellanus de Thost, Albertus castellanus de Sewor, Gnimislaus castellanus de Cozle, milites Pribco, Swoyssa. Per manus Dominici notarii curie doctorisque nostrorum pueorum (Nº VI. p. 116) – 3a pieczęć orzeł z napisem: S. Kazimiri. di. gra. dvcis. bitomiens.

1306 (circa dies) datum Rathybor. – Premislius D.G. dux rathyboriensis, sororibus quae sunt sub cura fratrum ordinis Praedicatorum intra muros civitatis Rathybor confert haereditatem in Gola quae Ottonis villa nuncupatur vulgariter autem Ocyey sive Ottyndorf item molendinum super Odram quod iisdem sororibus anno 1299 die Calendarum Octobris donavimus, item contulimus fundum intra muros civitatis (pro extruendo monasterio) vice dotis filiae nostrae. Ad confirmationem hujus donationis nostrae capitium de capite nostro tradi jussimus fratri Sdyslao provinciali, et ille recepit nomine sororum praedictarum. Praesentibus domino Stoygneo castellano Rathyboriense, domino Wlodislao et dominicellis (juniori) Wroczlao, Egidio (Nº IX p. 112)

Pieczęć prostem piecza z napisem: s. premislii. dei. gra. ducis. rachiboriensis. – z tyłu mała pieczęć z orłem i napisem: sigill. ducis. premconis.

1306 V Idus Aprilis (9 April) – Premislaus D.G. dux rathyboriensis confirmat fundationem monasterii fororum ordinis Praedicatorum in Rathybor. – Obsecramus cohaeredes nostros ut fidelitatem exhibeant nostrae ultimae voluntatis (pisał na łożu śmiertelnym) In Rathybor: Praesentibus domino Johanne plebano de Wla: dyziavia, Magistro Joanne medico et domicellis Wrougslao filio Dobesij, Egidio de Dubinsco. (Nº X p. 114)

1307. Undecimo Calend. Februar. (22 Januar) apud Rathybor – Lestco D.G. dux rathyboriensis de assensu inclyti principis domini Wrezconis ducis thesinensis patrui et tutoris nostri confirmat donationes patris sui felicis memoriae (Premizlai) factas monasterio fororum ordinis Praedicatorum in Rathybor. – Praesentibus domino Nicholao castellano ostuetinensi, domino Woytechone subcamerario domini ducis thesinensis et aliis militibus et domicellis. Nº XII p. 120) – Pieczęć wielka pieczęć z napisem: s. lestconis. ducis. rathiboriensis. – z tyłu mała pieczęć z orłem i napisem: s. lestkonis. ducis. rathiboriè.

1313. V Idus Aprilis (9 April) in palatio castri rathboriensis. – Lestco d.g. dux rathboriensis (domicellae) sorori nostrae Ofce intranti religionem sororum quae sunt sub cura ordinis fratrum Praedicatorum in Ratibor donamus allodium Prossowich (Prossowitz, Arnis Ratibor) – Coram inclytis principibus dominis ducibus Mescone duce tessinensi, Wladislao duce cozlensi et fratre ipsius domino Mezcone, domino Alberto de Sucha – (Nº XIV p. 123.) 2 pieczęci na niej Kfiąże stojący z tarczą i proporcem z napisem ..... con. (mezonis?) di. gra. duc.... et. dni. d. ossuecii. – Druga pieczęć mała z orłem i napisem: s. ✠ ducis. wladislai. de. cosle. –

1313. = Pieczęć miasta Raciborza z r. 1313 półkola i pół orła z napisem: sigillum. civitatis. ratibor. (na sznurku pergaminowym)

1313 d. 11 Junii. Lestk dux rathiboriensis recognoscit quod Sygota filius domini Jesconis de Bencowitz tertiam partem patrimonii sui in villa Bencowitz (Tschwitz Arnis Ratibor) honorabili Swoyshoni de Zuditz vendidit. – Praesent. nostro camerario videlicet Bohoncone de Tshirwenczhitz qui polonico idiomate sluschofnic (służebnik?) dicitur. (Nº XV p. 123)

1316 V Calend. Novembr. (28 Octob.) apud Cozlam – Wladislaus d.g. dux bythomiensis et cozlensis significat quod Mscyczus castellanus de Grensyn Grzymbzin Arnis Rohe) Borussoni Nicolao suo fratri 8 manses in villa Warmunthowicz (Warmuttsch Arnis Rohe) resignavit. Praesentibus milite Lascario haerede de Kopnyk Rozinnitz Arnis Zoss) Nycolao Strata haerede de Othnyth (Dzuicz Arnis Rohe) Paulo dicto Colenda subjudice curiae nostrae (Nº XIX p. 128)

trojkoniasta

I pieczęć: Na jednej stronie tarcza (u kośnie stojąca w której orzeł a nad nim hełm z napisem: S. wlodizlai. dei. gra. dvcis. coslens. et. bivtomens. – 2 drugiej strony pieczęć na niej hełm z rogami bawolemi przy których proporczyki z napisem: sectv. dvcis. wlodislai. de. bythō. et. d. cozla.

1337 honesta Isalda quondam Petri dicti Strala relicta et filii ipsius Fredco (Fredricus) et Leshco (Letus) atque filiae: Cosstka, Anna et Katherina villam suam Lgota in districtu ratiborienſi super Golam ſituatam donant conventui fororum, ſanctimonialium ord. praedic. in Ratibor. – 2 pieczęci na których: rej belka prosto w środku z góry na dół idąca z napisem do koła: s. Fredemanni. stral. (nº XXIX p. 135)

1337 XIII Cal. Martii (17 Febr.) apud Ratibor. – Nicolaus d. g. dux oppavienſis et ratibonienſis villam Suchaposina (Zauſowitz Zuwiz Dwobſſitz) in terra oppavienſi in jure lubschicensi ſituatam cum proventibus, servitiali avena videlicet avena venatorum quae theutonico eloquio lovczhaber (Jundshaber) apellatur et cum censu silvatico conventui ſanctimonialium ordinis S. Dominici in Ratibor vendit pro 300 marcis groſſor. pragens. moravici numeri pro qualibet marca 64 groſſos computando (nº XXX. p. 136)

1339 feria 6ª poſt Octavas Petri et Pauli (8 Julii) in Cozle. – Kazimirus dux cozlensis ad instantiam inclytae domicellae Agnetis ne non sororis nostrae Elenae totiusque monasterii ratiborienſis – permittit ut villam Uezeschicow a Cunado dicto de Rogow possint redimere. (nº XXXII p. 138)

1339 III Idus Octobr. (13 Octobr.) in Cozle – Kazimirus dux cozlensis ad petitionem Cunadi dicti Storchowicz confirmat privilegium Kazimiri ducis Bythomienſis (avi nostri) super villam Ucescow in districtu cozlenſi de anno 1295 (vide nº VI pag. 116) atque venditionem ejusdem villae Ucescow et medietatis villae Warmuntowicz per eundem Cunadum materterae nostrae domicellae Eufemiae sorori ordinis s. Dominici in Ratibor. (nº XXXIII p. 138) – 2 pieczęci mała okrągła na fioletowym jedwabnym sznurku; na niej tarcza z orłem i napis: S. Kazimiri. ducis. cozlensis.

(vel de Plumna) 1340 sabbato infra octavas Assumptionis B. Mariae V. (19 Augusti) Oppaviae. – Heynricus de Plumnau cum germano Iescone fratre ordinis domus theutonicae vendunt oppidum Bawarowitz (Bawarowitz, Zuwiz Dwobſſitz) et villas Sulcau (Sülkowitz) Czirbenkau (Czirwenkow, Czſirnikau) et Dzehilkau (Dziegilow Fiſchau) quae bona quondam Bawarus de Strakoniez et Wokō de Krawer possidebant, vendunt domicellae Eufemiae sanctimoniali in Ratibor sorori quondam germanae Iesconis piae recordationis ducis ratiborienſis, pro 650 marcis numeri moraviacalis, cum consensu fratris nostri Benessii de Crawer, patrui nostri Dirzislai de Crawarn (von der

(Żukow?)

1352 Vne Kl. patrui nostri Borkonis (seu Workonis) de Czythyn (seu Czichin) – ad possidendum per eandem domicellam Eufemiam et per filias illustris principis Nicolai ducis oppar. et ratibor. scilicet Elisabeth, Agnes et Annam (Nr. XXXV. p. 140) – 2 pieczęciami okrągłemi małemi na których herb morawski wyżny Kraiwarn.

[dictae Eufemiae neptes et professa in monasterio ratiborien. sic conforores

1352 sabbato post fest. b. Luciae virg. (15 Dec.) Ratiboriae. – Consules civitatis ratiborien. recognoscunt quod discretus vir Fritko dictus Stral villam suam Elgot conventui virginum ord. praedicat. in Ratibor vendidit. – Praesentibus testibus: Sigrodio de Slawicow et Verkone (Wernhero) de Slawikow. (Nr. XLVI p. 153) –

Wieś Sławikowo (Slawikaw, Slawikow) należała do rodziny Sławikowskich mających w herbie trzy gwiazdy; z tych przykładów r. 1352 Zigrod. i Werko (Werner) z Sławikowa; r. 1396 Niczko de Slawikow dworzanin Konrada księcia Oleśnickiego i Kozielskiego, r. 1408 Lichi z Sławikowa dworzanin xięcia Konrada brata tego księcia Kozielskiego; r. 1450 Stefko Sławikowsky dworzanin xięcia Konrada Oleśnickiego i Kozielskiego; r. 1472 Jindrzich z Sławikowa zastawia swoj wieś Bogunice (w ratiborskiem) Mauriciowi z Brzezia; r. 1480 Jakub Miloth z Sławikowa (i 1495 Jan Miloth z Sławikowa (tamże) ~~Domenin pannka xięcia Oppelskiego~~

1354 in crastino b. Michaelis (30 Sept.) in Ratibor. – Nicolaus Oppaviae et Ratiboriae dux ad petitionem virginum Elisabeth et Agnes filiarum nostrarum nec non neptis nostrae Elisabeth (filiae nobilis comitis Domini Burhardi de Kegedburk et Hardek et ipsius consortis Annae nostrae filiae) ~~ac~~ virginum sanctimonialium in monasterio ord. praed. in Ratibor ce[n]sualem (censuale) 15 marcarum de bonis Bauwro: witz relaxat. (Nr. XLVIII. p. 155)

1358 proxima sabbato post festum S. Nicolai epi[sc]. (8 Decembr.) Ratiboriae. – Eufemia olim Przemislii ducis ratiborien. filia prioriss[a] monaster. virginum Ord. Praedic. in Ratibor, testamentum fecit, nobilibus puer. filiabus quondam sororis nostrae Annae (consortis [q]c. Nicolai Oppaviae et Ratiboriae ducis) sororiis nostris videlicet domicellabus Elizabethi et Agnet[i] in nostro claustro degentibus, nec non religiosae virgini domicellae Annae (filiae Semovith ducis Masoviae) nobiscum in claustro degenti, inscribit villas: Liski, Zogrebine, Lubowa, Marko: wicze, quidem Bawrowitz et alias villas, post quorum mortem ad monasterium pertinebunt. Praesentibus: frater Petrus provincialis provinciae Polonae (Nr. L. pag. 156.) – Pieczęć mała okrągła wyobraża Bogarodzicę przed którą klęczy niewiasta z napisem dokoła: s. sororis. offic. ordis. pd.

(162 Nr. 54)

1361 an des lichten S. Joannis u. S. Pauli der Märtirer Tag (26 Junii) – Niclaus Herzog von Troppow und Rathybor gestattet der Kunel von der Mazow (z Mazowsza) hofemeisterinne unseres Hofes das Dorf Nekazanicz (Dzunicz, Zunic, Nadeschitz) zu kaufen welches nach dem Tode der erlauchten Anna Herzogin von der Mazow dy ~~XXXX~~ dö ist in dem Kloster zu Rathibor, demselben Kloster in Ratibor zufallen soll. – Zeugen: Hert Bowors von Schyrkau. Herr Alochykes von Fullenstein, Herr Heinrich von Fullenstein (Nº LIV pag. 162)

1361 an des lichten S. Joannis u S. Pauli Tag (26 Junii) zu Greez – Herzog Hannus Expost des erlauchten Fürsten Niclaus von Troppau unde von Rathybor ertheilt seine Bewilligung damit Kunnel von der Mazow Hofmeysterinne des Herzog Niclaus das Dorf Nekazanicz kaufe (Nº LV. p. 163)

1372 d. 11 Martii. Vratislaviae. – Joannes miseratione divina patriarcha Alexandrinus, Apostolicae Sedis in partibus Slavoniae, Boemiae, Ungariae, Poloniae nuntius et legatus ad petitionem sanctimonialium Elizabeth, Agnetis, Annae et Eufemiae monasterii Ord. Praed. rathibor, bona per duces Nicolaum et Johannem ejus filium ratiburiens. et oppaviens „progenitorum vestrorum" ante ingressionem religionis vestrae eidem monasterio donata in protectionem suam suscipit. (Nº LIX pag. 165)

1375 in vigilia S. Trinitatis (16 Junii) in Rathibor: Joannes D.G. Oppaviae et Ratiboriae dux, Anna d.g. ducissa earundem terrarum consors ejus legitima et Johannes praefatorum ducum filius fundant altare in ecclesia monasterii monialium Ord. Praed. in Rathibor (Nº LX pag. 166) – Praesent: fr. Joanne priore provinciali per provinciam Poloniae fratr. Ord. Praedicat.

1376 in crastino S. Marci (d. 26 April.) in Kozle – Conradus secundus D.G. dux Sleziae dominus Oloniczensis et Kozlensis recognitus quod Stephanus de Zawerowicz filio suo Zegehardo medietatem villae Warmuthowo in Kozlens. districtu resignavit. (Nº LXV p. 172)

1377 am nechsten Freitag nach S. Catherin. (27 November.) zu Rathibor – Wir Johan, wir Anna reyne eeliche Hausfrau und wir Johan der vorgenanten Johannis und Annae Sohn Herzoge zu Troppau und zu Ratibor gibt den Fürstinen Jungfrauen Elkan und Agnes die in dem Jungfrauen Kloster zu Rathibor wohnhaftig sind unseren lieben Schwestern vier Maldir (Maltra) Kornes jährlich in tausche für eine Mühle zu Rathibor. – (Nº LXVI pag. 172)

Zeugen: 1 Liczsc Korna Khicia Jana 2 Liczsc mata otraqsta na

której litera A pomiędzy 4 koronami z napisem: s. anne. du: cisse. opoviensis. 3) Pieczęć mała okrągła z orłem i napisem: s. Johannis. evris. opavie. rathvo. = wszystkie na jedwabnych zielonych sznurkach.
nieraz jedna i tajsama pieczęć na duplikacie przywileju wisi na innokolorowym sznurku - co pokazuje iż barwa sznurka nie miała znaczenia dyplomatycznego.

1379. d. 19 Julii Nos Johannes D. G. Oppavie et Rathiboriae dux
1379 in die Felicis et Iuuti martyrum (30 Augusti) in Rathibor: — Nos sorores Euphemia priorissa, Elka et Agnes ducissae totusque conventus monialium rathibor. donant monasterio s. Spiritus Ord. Praed. fratrum in Rathibor duos kortos ibidem. (Nº LXIX. pag. 136)

1381. am 3ten Sontage in der Fasten als man singet Oculi. (17 Mart.) zu Rathibor. — Wir Elka und Agnes des Fürsten Herzog Niklos zu Troppau und zu Rathibor Töchter in dem Jungfrauen Kloster s. Dominici in Rathibor bestätigen, das die Schwester Elisabeth Crokayerinne (z Krakowa) 6 Gärten zu Rathibor für das Convent Kaufe. — Dabei ist gewesen Schwester Oranne Ickyls Klofyes Tochter von Krakau in demselben Kloster (Nº LXXI. p. 138) —
Elka i Agnes Księżniżki zakonnice raciborskie wydają jeszcze d. 4 Grudnia 1386 przywilej proboszczowi w Raciborzu. (Nº LXXV. p. 223)
Z 3 pieczęciami z ciemnego wosku: 1) Pieczęć eliptyczna: Bóg ojciec trzyma Krzyż; napis s. conventus. sororum. in. ratibor. ord. predica. 2) Pieczęć okrągła na niej 2 martwychwstanie i napis: s. Elysabet. dñe. gr. dvisse. claust. ratibor. 3) Pieczęć okrągła na niej zwiastowanie u której grodu klęczą mała postać; z napisem: s..... dvisse. agnetis.....

1381 d. 27 maji. in Nysa: Nos Nicolaus de Friberg canonicus lubuczensis et officialis vratislaviensis (wyrok dla klasztoru domini-
kanek w Raciborzu. — (Nº LXXII p. 180) — Pieczęć z czerwonego wosku na niej półpostać św. Jana Chrzciciela pod którą klęczy zajęcz z napisem: s. nicolai. de. friberg. can. lubucen. et. offic. vratisl.

1315 Henricus episcopus vratislav. — Pieczęć okrągła (sigillum orbiculare seu rotundum) z wosku (de cera alba sive gummi) na wstędze (in perga-
meni pressula) na niej z wosku zielonego wyciśnięta postać biskupa jedzącego w infule błogosławiącego prawicą a trzymającego pastorał w lewicy po bokach biskupa 2 osoby klęczące. Napis + Henricus. dei. gratia. vratisl. ecclesie. episcopus. XVIII.
(in zona vericea duplicis albi et rubei coloris (Clipeus vel scutum — tarcza herbowa)

1382 d. 28 Octobr. In Rathibor: Nos Leupoldus prior monasterii ord. praedic. rathibor ac Inquisitor Poloniae significat quod dominus Pesko de Wisla miles cum consensu dominorum Laskonis de Oderberg et Herbordi de Kaczer (Czernis Lubiszyński) fundavit in ecclesia Ord. Praedicator.

in Rathiboria de mofiniam 3 marcarum et lampadem die noctu-
que coram crucifixo majori arfuram pro animabus dominae
Kache ejusdem Leskonis de Wissla uxoris secundae et
domini Nicolei de Wissla ejusdem Leskonis fratris germani
(nº LXXIII p. 181)

Ten Herborduss de Kaczer, 38pniat syna Waltera
i siostre Oske preorysse dominikanek w Raciborzu.

1382 d.9 Febr. zu Rathibor: Johannes Herzog zu Troppau und zu Ratibor notwier-dze ugode pomiedzy Herbort vom Keczir i jego synem Walter oraz Oske vom Keczir preorysza klasztoru S. Ducha i S. Jana dominikanek w Raciborzu (a siostry owego Herborta) (nº LXXV pag. 224)

1382 in die S. Elisabeth. 19 novembr. — Nos Anna D.G. ducissa et nos Johannes D.G. Opaviae et Rathiboriae dux natus praedictae ducissae confirmant fundationem Leskonis de Wissla pro monasterio Ord. Praedic. rathiborien. (nº LXXII p. 182)

1403 feria 6ª proxima ante dominicam Oculi (10 Mart.) — Lodowicus in Jegerdorf marchio Brandeburgensis et dominus Moraviae ad petitionem religiosarum virginum Agnetis natae quondam Nicolai ducis oppaviae et religiosae virginis Annae de Mazovia professarum monasterii ratiborien. confirmat fundationem altaris in eccleia parochiali oppidi Bawarow. (nº LXXVII. p. 184)

1404 am S. Pauls Tage als er bekehrt ist (25 Januar.) zu Rathibor. — Die Rathmänner zu Rathibor bekennen das sich die Gewandschneider und Kammerherrn verpflichtet haben der Fürstinn Agnes Herzogin zu Rathibor im Kloster jährlich 1 Mark pro-ger Groschen zu zahlen. (nº LXXVIII p. 185)

1443 d. 13 Januar. w Ratiborzi — Waczlaw Knieze oppawske a ratiborske spredaje czyny widerkaufowy klasztorowi dominikanow w Raciborzu. (nº LXXXI. p. 187)

1444 d. 28 Decemb. w Ribniczieck: — Mikolass Knicze oppawske a ratiborske potwierdza zapis majątku przez pania Machne z Gassowicz corke Nassyczina z Scrzepanowa na zo wiswem Mikolajkowi Sylhanowy z Otmuth. (nº LXXXII pag. 188)

1456 d. 9 Mart. w Ratiborzy. — Waczlaw knieze oppawske a ratiborske potwierdza podany przez Wychne preorysse dominikanek w Raciborzu przywilej z r. 1381 dla tegoż klasztoru (nº LXXXIV p. 189)

1462 d. 6. Julii. Romae. — Johannes de Caesarinis auditor sedis apostol. fert sententiam hujusce modi: In oppido Ratiborien. fundatum erat monasterium S. Spiritus sanctimonialium ordin. praedicator. Post mortem Johannis ducis et unici haeredis ducatus ratibor. transiit individua possessio in ejusdem filios ducem Nicolaum et Wenceslaum fratres. Postquam ea ipsem major natu dux Nicolaus adolevisset, praefuit dominio et occupavit circa a. 1440 proventus item oppidum Bawarow cum villis ad monasterium sanctimonialium in Ratibor pertinentes. Divisione facta postea inter Nicolaum et Wenceslaum fratres praedictos cesserunt post haec morte principis Nicolai subrequuta dominia in filios suos haeredes

duces [illegible] Johannem, Venceslaum et Nicolaum fratres. Mandat ergo auditori ut ipsi duces monasterio sub poena excommunicationis bona restituant. (nº LXXXVII pag. 193)

1472 w srzedu po S. Witu (13 Junii) w Ratiborzu: — Jsanus mladszy Knieze oppawske a ratiborske — oswiadcza iż slowutni panowie Gindrzich z Slawykowa wies Bogunice (Bogunitz, Annis Ratibor) w ratiborskem gbytie zastawia slowutnym panowiem Matiejowi z Brzezie, Janowi ze Strzeszney, Janowi z Blussczezuow a Klinkowi z Grodcza w 100 zlotych za ktore wczyli za niego slowutnemu Waczlawowy z Czrincze (Czyrnice) (nº LXXXVIII. pag. 195)

1477 d. 25 December: Waczlaw Knieze ratiborske.

1483 w czwartek po niedzieli postnej Lactare (13 Mart.) w Ratiborzy. — Jsanus mladszy knieze oppawske a ratiborske ... oswiadcza iż Pawel proboszcz raciborski zrobił ugodę z Urbanem z Ssamotiecz o 1 kg. (nº XCVII p. 206)

1488 d. 8 April. Jan Bielik z Kornicz hauptman horny Slezii potwierdza ugodę zawartą pomiędzy przeorysz dominikanek w Raciborzu a slo: wutnym panowiem Jsanusem Larysz z Nazeslawicz (Klimtorf, Annis Ratibor) o dzießiny z Małej-Gruding (Klein Gruenau) (nº XCVIII p. 206)

1488 d. 21 Junii in Ratibor: — Johannes Anthonius abbas monasterii S. Gemini narniensis dioec. domini papae familiaris et continuus commensalis. S. Sedis apostolicae super indulgentiis pro defensione fidei catholicae contra Turcos, Tartaros concessis ad Almaniam, Daciae, Norwegiae et Sveciae regna commissarius, nuntius et collector. (nº XCIX p. 207)

1490 w utery w den Sw. Matieße evang. (21 Septembr.) w Ratiborzi. — Jsanus z bozie milosti knieze oppawske a ratiborske potwierdza sprzedaż ulic Adamowicz przez rajcow raciborskich Bartoßowi Zdarzowi z Ikowoleiz i Rassczyczyc. (nº C. pag. 209)

1493 d. 18 Febr. w Ratiborzi. — Jsanus knieze oppawske a ratiborske robi na toju pietelnym zapis.

1494 d. 26 Julii w Ratiborzi — Magdalena Kniezna oppolska pani ratiborska. potwierdza ugodę o dom w Raciborzu (nº CIII. p. 212)

1495 d. 4 Maji — wspomniany list Knieze Waczlawa nebosczika rybnickeho.

1496 d. 21 Maji w Ratiborzi. — Magdalena a Mikulass w Slezy Kniezata oppolska, oppawska a ratiborska potwierdzaią ugodę pomiędzy slowutnym Jessek Sseliha z Rzuchowa a Jirzykiem Sylhan z Othmutha o pry kopy. (nº CV. p. 214) — 2 z pieczęciami: 1) Pieczęć: orzeł z napisem: S. magdalene. ducisse. oppolien. et. rathi.e 2) Pieczęć z 4 tarczami i napis: S. illustris. nicolai. ducis. oppavienois. et. rathiborienois. (nº CV. p. 214)

podobny obu z r. 1499 d. 21 April.

1503 urozeny pan Jerzyk z Sselenberga pan krnowsky (Jägerndorf) z Knieznou j. m.

1510 am Sonnabend nach Jubilate (23 April.) zu Breslau. — Kasimir Herzog in Schlesien zu Teschen, Groß-Glogau, beider Schlesien oberster Hauptmann giebt einen Ausspruch in einem Prozesse zwischen dem Kloster der Dominikanerinnen zu Ratibor einerseits, zwischen der Fürstin Barbara Hertzogin zu Jegerdorf und dem wolgebornen Herrn Georgen von Schellenberg ihren Eidam (ihr Eydem") (wice jerzy z Schellenberga byt tylko zize a nie maz Babary - jak mylnie ma Sommersberg) andererseits wegen des Städtlein Bauerwitz (Bawarow). Welches Städtlein Bauerwitz Hertzog Niclas von Troppau, Ratibor und Jegerdorff ungefähr vor sechzig Jahren dem Convente entfremdet hat und nach ihm sein Sohne deswegen in den Bann gebracht wurde. Hernach hatte die Fürstinn Magdalena mit ihren Söhnen als Herrin des Weichbildes zu Rybnig die eine Hälfte des Städchens Bauerwitz an das Kloster zurückgestellt; die andere Hälfte aber hatte Barbara Hertzogin von Ratibor und Jegerdorff und Herr Georg von Schellenberg ihr Eidam nach Hertzogen Johannes ihres Bruders Tode behalten und zu Jägerndorf gerechlagen. Jedoch behauptete Herr Georg von Schellenberg, dass laut eines Theilbriefes vom J. 1437 zwischen den Gebrüdern Nikolaus und Wentzel Hertzogen zu Troppau Ratibor, das Städtchen Bauerwitz zu dem Herzogthume Jägerndorff gehörte — weshalb auch das Kloster keinen Anspruch darauf haben kann. (Nº CIX p. 218)

1514 am Montag nach der Heiligen Drey König Tag. (9 Januar.) zu Troppau. — Kasimir Hertzog zu Teschen und Großglogau, Hauptmann in Ober- und Niederschlesien bestätigt einen Vergleich zwischen dem Valentin Herzog zu Troppau und Ratibor S. F. G. einerseits und dem Herrn Georg von Schellenberg und Kostitz S. G. andererseits wornach Herr Georg von Schellenberg das Obergericht des halben Gutes Bauerwitz weiland F. G. (fürstliche Gnaden) Herezogen Wenezeln zu Rybnik gehörig, jezt auf Lebzeiten ihrer F. G. der Hertzoginn zu Opeln und Ratibor übergibt. (Nº CX p. 221)

1445 feria 3ª proxima infra Octavas Epiphaniae Domini. Ratiboriae. — Wenceslaus Oppauiae et Ratiboriae dux ... dominae Margarethae de Schamotuli ducissae ratiboriensi contorali nostrae in verum dotalitium assignamus castrum cum civitate Ratibor et nova civitate superfluvio Lyna et Odra item praedia in plano alias na Goli exsistentia videlicet allodia in nedanya villa, Olicze Boyanow cum villis Antiqua villa, novi horki, Krahowecz Lataplatea, Nedan Porzeznicza, Rudnitz, Schirpwicze, Pawlow, Makow, Janowicze, Olicze, Lekartow, Boyanow Benkowicze, Fridena Gamow theutonicale, Krawarz, Podlesie, cum piscinis castri Ratibor. Bona praenominata possidebit post nemen nostrum

consors nostra Margaretha tamdiu quousque statum vidualem ob-
servaverit; si autem alteri viro nupserit successores nostri pro
dotalitio 6000 marcarum latonum grossorum bohemicalium computi
polonici ipsi debebunt solvere, et illa cedet de bonis praenominatis. (pag. XXVI)
1462 feria 3a in vigilia S. Mathaei 20 Septembr. Poznaniae. Nos Petrus
de Schamotuli castellanus posnaniensis et capitaneus majoris
Poloniae generalis significat quod anno 1445 ducissa Margaretha relicta (oba te przywileje
olim Wenceslai ducis ratiboriensis soror nostra litteram in per- znalazł i wydrukował
gameno super dotalitium ipsius in manibus magnifici Dobrogostii najprzód Lindner w
salvirecordii patris nostri ad servandum reposuit. - Quum vero Ledebur's Archiv II.
eadem ducissa Margaretha nunc ipsam literam dotalitialem pe- 246)
tivit sibi per nos mitti: nos perpendentes tempora moderna pen-
culosa mittimus ipsam litteram fideliter transumptam (Tu przysła:
za wierną kopią powyższego przywileju Wenceslai ducis Oppaviae
et Ratiboriae dat. feria 3a proxima infra Octavas Epiphaniae 1445
Ratiboriae.) (Vorrede pag. XXVI)

Dominikanów zakon sprowadził najprzód do Raciborza Kościoł
Mieczysław II tłusty. Około r. 1251 lub nieco później, będąc na łożu śmier-
telnym, zapisał w testamencie d. 29 października klasztorowi dominikanom
raciborskim 200 grzywien srebra na zbudowanie klasztoru, gdzie chciał
być pochowany. R. 1258 Władysław zięć opolski z matką Wiolą zbu-
dował Dominikanom przy kościele S. Jakoba w Raciborzu gmach klasz-
torny i takowy uposażył. Klasztor ten należał do prowincyi polskiej
Przeorami tego klasztoru byli: Vincentius 1258, Martinus 1267, Ulricus
1286, Peregrinus [illegible] 1303 (powiednik Księcia Przemysława później
prowincyał) Andreas 1315, Johannes 1343, Venceslaus 1375-1379,
Leupoldus 1382-1386 (Inkwizytor dla Polski) Johannes Lobyństęga
1432, [illegible] Andreas Swyathel 1466-1476 (poprzód Lektor konwentu kra-
kowskiego) Andreas 1491-1494. - Klasztor ten miał swego przeora prior
podprzeorego (ruppriot) spowiedników, kaznodzieі, za kristianow
kantorów, nowicyuszów (terminarii). — Pieczęć klasztoru z r. 1375 mała
[illegible] na zielonym wosku elliptyczna przedstawia Matkę boską,
pod którą klęczy postać; napis do koła: S. [illegible] conv. frm. ordinis
predic. raziboris.
Przywileje tego klasztoru wymieniają następnych prowincyałów
polskich za konu dominikan. Sdyzlaus 1299, Peregrinus 1316,
Petrus 1358, Johannes 1375, Petrus de Chorneza 1382.
Inkwizytor dla Polski: Leupoldus (przeor raciborski) 1382-1386.

S. Ducha

Klasztor dominikanek (w Raciborzu założył Przemysław xią-
że raciborski dla córki swej Eufemii czyli Ofki (właściwie Mateji) i r. 1299 opiekę
nad takowym powierzył Dominikanom uposażywszy tenże klasztor
które to uposażenie syn jego dziedzic księże raciborski pomnożył.
W tym klasztorze żyła: Eufemia czyli Ofka*) córka Przemysława xięcia
raciborskiego wstąpiwszy r. 1313 do klasztoru raciborskiego była w nim spra-
wcą 8 grudnia 1358 zrobiła testament. i umarła 13 stycznia 1359 święto-
liwie w podeszłym wieku. Również były mniszkami w tym klasztorze 3 córki
Mikołaja II xięcia opawskiego: Elżbieta (Elka) 1340-1381, Agnieszka 1340-
1404, i Anna 1340 która wystąpiwszy z klasztoru poszła za hrabiego Bur-
chard von Maidburg und Hardeck i której córka Elżbieta r. 1354 była
już w klasztorze raciborskim; — Elenza Helena? córka Władysława III
xięcia kozielskiego mniszka 1339. — Anna córka Ziemowita I księcia
mazowieckiego mniszka 1348-1403 — Eufemia księżniczka mniszka
1372. Prócz tego były zakonnicami: Elżbieta z Oleśnicy 1381, Machna Dobiesławska 1457 Jadwiga z Brzezia 1491, Agnieszka
Lelkowna 1491, Kunegunda (Kunel) z Mazowsza 1361 ochmistrzyni
nadworna Mikołaja II księcia opawskiego. — R. 1421 Mikołaj Zedlitz
(zwany Alzenau) dzierżący klasztorowi gwałtem niektóre dobra. R. 1437
gdy synowie Jana II xięcia opawskiego podzielili, zabrał Mikołaj
który księstwa karniowskie i rybnickie otrzymał klasztorowi miar-
tego Bawarów. Synowie tegoż Mikołaja r. 1461 znowu zrobili
dział między sobą. Wacław który xięstwo rybnickie dostał zastawił tako-
we 1497 braciom Boskowitz i Schwarzenberg; a Jan brat jego który
dostał księstwo karniowskie (Jägerndorf) ustąpił tegoż księstwa kró-
lowi Maciejowi. Dopiero król Władysław r. 1493 księ-
stwo karniowskie puścił lennem prawem Janowi Schellenbergowi.
— Kościół S. Ducha dominikanek w Raciborzu poświęcał Henryk
biskup wrocławski r. 1335 — spalił się on wraz z klasztorem d. 9 Septembr.
1633 i 31 maja 1698. — W tutejszem archiwum krajowem w Wrocławiu
jest rękopis: „Leben der Eufemia beschrieben von Miechovia und
Brzovio pohlnischen Autoribus in Chronica ad a. 1359." z cudami —
o którem zobacz: Linge: Geschichte des ehemaligen Jungfrauenklos-
ters zum h. Geist 1824 (odrukowane w Linge: Schulschriften
pag. 109-122); w tłomaczeniu polskim 1824
Stellow (Wrobleni, Annis Plurimis)

*) o niej mówi leszek książe raciborski w wydziel. z r. 1334 (Sommers-
berg Dipl. CXII) „sororii Lestkonis Officiae olim
stali ratiborienses"
nowsi pisarze (Linge)
zowią ją mylnie:
Sophia Domicilla.

Nazwiska Książąt Śląskich przychodzące w dyplomatach Klasztorów w Rudnicy, Jemielnicy i Raciborzu na Śląsku:

Agnes (żona Alberta młodszego syna Bolesława I ducis junioris opolcns. et domini strelicensis) 1361.

Agnes (córka Mikołaja II Księcia opawsk.) za konnica domini Kanka w Raciborzu. 1340–1404

Albertus dux junior opol. et dominus strelicensis (filius Boleslai I) 1323–1364; uxor Agnes 1361.; filia Elisabeth mortua 1361.

Anna (filia Premislii ducis ratibor.) uxor Nicolai ducis oppav. et ratibor. mortua 1340.

Anna uxor Johannis ducis oppav. et ratibor. 1395–1382.

Anna filia Nicolai II ducis oppav. et ratibor., sanctimonialis ord. praed. in Ratibor. 1340 postea uxor Burhardi comitis de Meydburk et Hardek 1354

Anna filia Semovitii ducis Mazoviae sanctimonialis ord. praed. in Ratibor. 1340–1403.

Barbara ducissa oppav. et jaegerndorf (filia ducis Nicolai) matka żony (Schwiegermutter) jerzego z Scheilenberga 1503–1510.

Beatrix uxor Wladislai ducis cosslensis, mortua 1386.

Bernardus dux oppolcns. et falkenberg. dominus strelitz. 1401–1425.

Boleslaus seu Bolko I dux opol (genuit 1258) 1302–1311; filii (Alber: tus 1323–1364) b) Boleslaus II dux Opol. 1325–1349 (in Cosla) c) Boleslaus dux falkenberg. 1325.

Bolko V dux onol. et Glogovia superioris 1455 dominus strelic. 1458

Bolko dux tessin. et Glogoviae majoris 1404–1407.

Casimirus dux de Opol (pater Vladislai et Mesconis) mortuus 1258; uxor Viola

Casimirus (filius Vladislai) 1258 dux de Opol et dominus de Kozle 1283; dux bythom. 1292–1295; uxor Helena; filii Wladislaus, Semovitus, Mesko.

Casimirus (filius Wladislai) dux Kozlens. 1316–1339; soror Eleneza; matertera Eufemia monialis ratibor.

Casimirus dux thessin. et Glogoviae majoris, capitaneus Silesiae 1510–1514.

Conradus II dux Slesiae dom. olsnic. et Kosslens. 1376.

Conradus senior albus dux Slesiae dom. Kosslens 1408

Conradus niger dominus olsnens. et Kosslens. 1443–1450.

Conradus junior albus (Jungeweisse) (frater Conradi nigri) dux olsnen. Kosel. 1443–1450, olsnen, Kassel, wohlaw. wertenberg. 1471.

Conradus dux Mazoviae (socer Premislii ducis ratibor.) (Schwiegervater) mortuus 1303.

Elisabeth (Elka) filia Nicolai ducis oppav. et ratibor. sanctimonialis ord. praed. in Rathibor 1340–1386.

Elisabeth filia Alberti ducis Strelic. mortua 1361.

Eufemia uxor Wladislai ducis opol. 1258.

Eufemia (Elka) filia Premislai ducis rathibor 1306; monialis et priorissa ord. praed. rathibor. 1313–1358.

Henricus dux Slesiae dominus in Freienstad 1467 (idem qui Henricus X dux Glogoviae † 1467.

Helena uxor Casimiri ducis opoliens. 1283

Helena (Elenza) soror Casimiri ducis Kozlensis, sanctimonialis ord. praed. in Rathibor. 1339.

Joannes dux ostrietim 1364.

Joannes dux ofvietim (frater Przemkonis de Ofvicum et Toft) 1459 dux ofvietim et gliwic. 1487.

Joannes dux opol. Falkenberg. et dominus in Strelitz, episcopus vladislaviensis (Kropidlo) 1385.

Joannes (Hanuss) dux opol. et Glogoviae superioris (Goiny-Glogow) dominus Magnae-Strelic. (cum fratre Nicolao) 1496–1497 dominus gliwic 1497–1501.

Joannes (Hanuss) filius Nicolai ducis oppav. et ratibor. 1358–1363 dux opav. 1370–1379; uxor Anna (1375–1382); filiis Johannes (1375–1397) II dux opav. et ratibor 1382–1408 cujus filii Nicolaus et Wenceslaus.

Joannes II filius Johannis I et Annae) 1375–1397; dux opav. et ratibor. 1382–1408; filii Nicolaus, Wenceslaus.

Joannes III junior (Hanuss mladssy) filius Wenceslai, dux oppav. et ratibor. 1472–1493; uxor Magdalena d. opoliens.; filii: Nicolaus, Valentinus.

Joannes (filius Nicolai) dux oppav. et ratibor. dominus in Jaegerndorf (Karnicow) 1461–1467.

Lesco filius Premislii unigenitus 1303, dux rathibor 1307–1335

Magdalena (uxor Johannis junioris ducis ratibor) 1480 domina ratibor. opoliens. 1494; filius ejus Nicolaus.

Mesco (filius Casimiri) dux opol. mortuus 1258

Mesco (filius Wladislai) 1258 dux de Opol 1266, de Ratibor et Ofvicum 1283, teforiensis 1307; teforiensis et dominus de Ofvicum 1313.

Mesco (filius Casimiri) frater Wladislai ducis Kozlensis 1313.

Nicolaus dux opav. 1331, dux opav. et rathibor 1337–1363 uxor Anna (filia Premislii); filius Johannes, filiae Elisabeth et Agnes (sanctimoniales et Anna uxor Burchardi Comitis de Neuenburg, gener Semoditus dux Masoviae.

Nicolaus et Johannes fratres (filii Johannis I) duces oppav. et ratibor 1405.

Nicolaus et Wenceslaus fratres (filii Johannis II) duces opav. et ratibor 1430. – Ex his Nicolaus dominus in Jägerndorf 1444–1446 cujus filii et filia: Joannes, Wenceslaus, Nicolaus, Barbara.

Nicolaus (filius Johannis junioris et Magdalenae) dux oppav et ratibor 1496–1499

Nicolaus (filius Bolkonis IV) dux opol. glogov. strelic. 1469.

Nicolaus et Joannes fratres duces opol. Glogoviae superior. domini strelic. 1496–1497.

Przemislaus (Premko) (filius Vladislai) dux opol, ofvietim (1283) et ratibor. 1283–1306; uxor (filia Conradi ducis Masoviae) 1303; liberi: Lesco, Eufemia, Anna (uxor Nicolai ducis oppav.)

Przemislaus (Przemek) dux ofvietim 1445, dux ofvietin et toff. 1459, dux toff. 1483 mortuus – frater ejus: Johannes

Semovitus dux bythom. 1311.

Semovitus dux Masoviae; uxor ejus (filia Nicolai II ducis oppav. et ratibor); filia: Anna

Valentinus (filius Johannis junioris) dux oppav. et ratibor. 1514–1520.

Viola (uxor Casimiri I ducis opol.) 1258.

Venceslaus (filius Johannis II) dux oppav. et ratibor 1430–1456.

Venceslaus (filius Nicolai) dux oppav. ratibor. et ribnic. 1467–1477.

Vladislaus (filius Casimiri) dux opol. 1258–1278; uxor: Eufemia; filii: Lesko, Casimirus, Boleslaus, Premislaus

Vladislaus (filius Casimiri) dux bythom. et Koslens. 1313–1316; uxor: Beatrix; liberi: Casimirus, Eleniza.

Rejestr imion: Apeczco (canonicus et officialis vratislav. 1335.) de Banz (Nicolaus canonic. v ratisl. 1318) Bavarus (Bowor 1340) Bedrich (Bedricus, Fridericus) Benko (Benedictus 1313) Benesch (1478) Beroldus (1323) Blasko (Blažius 1283) Bogun (1379) Boguša (męskie 1258) Boguta (męskie 1234) Bohonko (1313) Borsuta (1337) Bratan (1303) Bratumil, Bu: cagwoj (1342) Boguška (żeńskie 1317) Budiwoj (1266), Kacha (Katherina?) Kaczhena (Katarzyna? 1387) Katrusse (żeńska) 1450) Ceciraď (1316) Chotko (1266) Klinek (Elenea 1342) Kostka żeńskie – Constantia 1338) Kryštek (Christo phonij 1480) Kunat (Cunadus 1340) Kunibor (1283) Lzenko (1339) Lesko (Dirzislaus Dirslaus 1258) Dezco Detko (1266) Diwiss (1491) Dobes (Dobes: laus 1306) Dobrovit (1264) Egidius (1286) Ekbertus (Ekembertus 1337) Elisabeth (Elka 1340) Engilbertus (1296) Eufemia (Ofca 1306) Franciscus (Franczek Frenczil. Frenczlinus 1340) Fredericus (Fredko, Fredemannus, Fridus 1337) Gallus (1307)

Gela (żeńskie 1329) Georgius (Jerzyk, Jurge 1313) Gerardus (1302)
Gerdrudis (1333) Gerlacus (1316) Gnevomir (1284) Gozo (Gozco, Gazo
1325) Godinus (1376) Gosvinus (1329) Gotardus, Gotsalcus (1296) Got-
fridus (1340) Guido Gulielmus, Gumprechtus (1425) Gyseterus (1315)
Hanka (Anna 1446) Hartmannus, Hartmundus (1276) Harturgus,
Hedwigis (Heiwiczka 1490) Heinricus (Heynco, Hlynko 1322) Jn-
drzych Heinze) Helena (Elena, Eleneza 1339) Hennigus (1340)
Henselinus (1340) Herbertus (Herbordus, Herbort 1334) Hermannus
Hesca (żeńskie) Heidenricus (Hanko 1296) Hisentrudis Hsentrudy
1272) Hymramus (Imramus, Imbram, Emeranus 1258) Jaśka
(żeńskie 1498) Isaldis (1339) Judas 1430) Lascarius (1316) Lexa
(Alexander (1332) Leupoldus, Lupoldus 1272) Leutoldus, Luprandus
1272) Maczko (Mathias 1296) Machna (żeńskie 1440) Maszcina (Mar-
tyna 1339), Margaretha, Mechtildis (1296) Marboth (męskie 1361)
Marion (1292) Miloslaus (1264) Milota (Miloth męskie 1305) Mirosław
1272) Mojko (1274) Nasagneus (1264) Odricus, Osanna (1381) Oval-
dus, Peregrinus Pesco (Peczco 1337) Predbor (1316) Przemisław (Premko)
(1283) Przisław (1269) Ramoldus (1258) Radzimoj (1258) Ruprahtus
(1258) Rychlinus (1382) Sandco (1301) Sceslaus (Zdzisław 1295) Segehardus
(1376) Senovitus, Sidelmannus (1296) Sifridus, Sigismundus, Sigrod
(1352) Skabata (1351) Sobek (Sobeslaus 1295) Stoygnev (1306) Subisco (1376)
Suantovius (1283) Swojsz0 (1295) Syboto (Zgeboto 1313) Sygota (Zy-
gota 1313) Tamchin (1361) Theodericus (Ditrich 1302) Toneslaus (1317)
Thilo, (Tyczko 1318) Weliślaus (1303) Wenceslaus (Wenceko, Wanko Ha-
niek 1480) Wernerus (Werko, Vernherius, 318) Werunka (żeńskie, 1334)
Wigandus Vladislaus, Ulmannus (1332) Wlocibor (1283) Ulricus
(Olongch) Volkmarus, Woislaus (1318) Witoslaus (1313) Valkinus
(1346) Walthenus, Weldricus (1282) Wiczko (1364) Wirbenta 1363)
Wolframus, Wojciech (1308) Wojticha (żeńskie) Wrocyslaus (Wrocisław
1306) Wychna (żeńskie 1456) Zbremir (1283) Zbron (1283) Zbroslaus
(Zbrosco 1266) Zigrod (Sigrod). —

Castellani de Dwanczym: Laurentius 1258, Nicolaus 1302 — Castellani
de Bytom 1292, de Grenoyn (Grenczin Annis (Kopie) 1316, de Kosle 1295, de
Mikulau 1258, de Opol 1258 (Stochur (Klesp) 1305, de Ratibor 1266 De Olesno
(Stosubrowy) 1274, de Sewor (Siewierz) 1258, de Jessin 1268, de Tost 1292.

Dwór Książęcy składał się z Xięcia, dzieci (domicelli domicellae) oraz dostojników:
palatinus (podobno jeden na zjeździe) castellanus, capitaneus (grodzki) judex curiae,
subjudex cancellarius, notarius, protonotarius, capellanus, confessor, medicus
(physicus doctor peronum, procurator (oldanus) camerarius, subcamerarius,
thesaurarius, bagazo, subbagazo, marschalcus, vexillifer, pincerna, subpincerna,
subdapifer, subbenator, clavifer, famuli, milites, barones.

Codex diplomaticus Silesiae III Bd: Rechnungsbücher der Stadt Breslau.

Henricus Lauper, Rechnungen der Stadt Breslau von 1299–1358, nebst zwei Rationarien von 1386 und 1387, dem Liber imperatoris vom Jahre 1377 und den ältesten Breslauer Statuten. Namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens herausgegeben von Dr. Colmar Grünhagen, Privatdozent der Geschichte und College am Kgl. Friedrichs-Gymnasium. Breslau Joseph Max & Komp. 1860. 4° pt XVII. 172.

cyrulatorium - Zunft. wollener Rock

Petrus de Borgk consul Vratisl. 1314.
tortulator = Kuchenbäcker

Chronicon pag. 93. „Anno domini 1287 occisus fuit dux „Pribko de Hinavia in Sever." Ursonesb. II. 18 Hoc mylnie Pulko – Henzel Ss. I. 146. Anm. 3. mowi ze rad pod Siewierzem 26 Febr. 1289 jest to dobrawolna poprawka Henzla tej Kroniki druk takze w Sommersbergu. bb Hugon. Lib VII. 844. Premysław książe Hynawsk. drugi syn Konrada Cia głogowsk.)

p. 94. „9 novembr. Anno 1301 in vigilia Vigiliae S. Martini „episcopi obiit Pribko dux Silesiae." (ma to być właściwie Bolko)

Dux Bolko fridmiensis (Boleslaus glorioso tutor terre vratiss + 9 novembr 1301.

Premysl dux tesin (filius Kazimiri ducis teschin) Johanniter Sulau 1363 commendator in Klein-Oels, 1374 prior, 1390 – r. 1398 juz inny był na jego miejscu (więc + 1367) (r. 1353 2n. 30 maja)

Wisunguss de Cracovia Nicolaus wraz z Lenco Niger pozyczaja Królowi Karolowi II 1760 grzywien na dochodach miasta Wrocławia zabezpieczonych (pag. 85) – R. 1343 wraz z Hanklem Kempnicz, pożyczają temuż Królowi pieniądze (Ludewig Reliqu. V 510–512) – Wierzynek Mikołaj 1356–1365 trzyma młyny w Wrocławiu

Arvinator Schmutzfänger
Balista Armbrust = Steinschleuder
Barbata Trinkgeld
Burregaden Zimmergerüst, Schaubühne, Crematorium
Cyndatum Zündel, selbstbrennender Zunder
Cuelich Zwilch, zwirnener Stoff, Barchent, Drilch,
Drilex
Huffen Rossbedeckung unter dem Sattel
Reysia Gepäckstück, Reisegepäck
tegulae Dachziegel
tigna Schindeln
Tortulator Schildkröte

Verzeichniß der im Verlage von J. Engelhorn in Stuttgart erschienenen

„Allgemeine Handelswissenschaften."

Unterzeichneter beehrt sich hiemit bei der Buchhandlung von

Codex diplomaticus Silesiae .... IV Band. – Urkunden schlesischer Dörfer zur Geschichte der ländlichen Verhältnisse und der Flureintheilung insbesondere herausgegeben von Dr. Ch. August Meitzen. Breslau (J. Max) 1863. 4º ft. 120 i 390. 1.

(Po obszernym wstępie w którym autor mowi o stanie wsi podług prawa polskiego i niemieckiego, o podziale na dziedziny i t. d. – następuja przywileje 6 wsi:
1) Domslau (Domaslaw) niedaleko Wrocławia od r. 1214. – 2) Tschechnitz (Cechnicze) niedaleko Wrocławia od r. 1243 – 3) Krampitz (Krampowicz) w obwod. Neumarckt od r. 1295 – 4) Domnowitz (Domanowice) w Trebnitzkim obw. od r. 1252 – 5) Schönbrunn (Sonburn) w obwodzie Sagan od r. 1257. – 6) Zedlitz (Zedlize) w obwodzie Steinau od r. 1257.

Wypisy: Conradus D.G. dux Slesie et dominus Sagani ... „pro nostra salute nec non ob remedium animarum nostrorum parentum et anima dilecti fratris nostri domini „Premconis piae memoriae" liberat ab omnibus exactionibus bona hospitali domui infirmorum in Sagano pertinentia. Actum in die Pentecostes (25 Maji) apud Saganum Anno 1292 (pag. 297)

1410 Johannes, Heinrich, Heinrich und Wenzlaw Gebrüder Herzog in Schlesien, Herrn zu Glogow, Sagan und Krosen. (p. 301)

1426 d. 23 Octob: Johannes Herczog in Schlesien, Herr zu Sagan (p. 304)

1446 d. 10 Maji: Balthasar, Rudolf, Wenzlaw und Johannes Gebruder Herzoge in Schlesien und Herren zu Sagan (p. 304)

(syn Konrada II zginął w bitwie pod Lewieszem 1298)
(brat Konrada III) księcia głogowsk.

1289 (d. 29 Aprilis) Nos Conradus et Henricus duces Slesiae et domini Sagani et Glogoviae vire cupimus universos... „quod, quemadmodum dilectus frater noster dominus Prin= „ko inclitus dux Slesiae et dominus Stinaviensis feli= „cis recordationis villam Zedlitze"... in terra Stina= vien... Theodorico dicto de Wolodorff et Helvico genero suo civibus vratislavienfibus vendidit.... eandem emptionem... confirmantes... liberamus ab omnibus exactionibus.. Datum apud Lubin 1289. IV Ca= lendas Aprilis. (pag. 319)

1404 d. 24 Juni: Wir Conrad der dritte Herzog von Slesien, Herr der Lande Olse und Rosel.. Zu Steinau (p. 320)

1408 d. 15 Augusti: Conrad III – zu Lubens (p. 321)

1411 d. 15 April: Nos Conradus III ni noftri filii ducis Kantheneri praefentia .. – In Stinavia (p. 321)
(Kantheneri był to Konrad IV)

1449 d. 20 Juni.. Wir Cunrad der Weisse Herzog in Schle= sien. Herr zu Olsen und zu Wartenberg schenkt dem Kloster Trebnitz das fürstliche Esen in den Dörfern Domanowitz und Ujezdziec, damit die Nonen für seine verstorbene Frau Katherine fürstin bethen mögen. (p. 269)

jure theutonicali sive emphiteutico locare

Tomten Kodexu dyplomatycznego Szlaskiego obejmuje sze scin Kutrzeb dokumenta od r. 1214 do r. 1791 w liczbie razem 399, z tych jest z XIII wieku od r. 1214) 17; z XIV wieku 98; z XV wieku 127 dy= plomatow pod względem historycznym mniej ważnych.

Codex diplomaticus Silesiae ..... V Band. – Das Formelbuch des Domherrn Arnold von Protzan. namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens herausgegeben von Dr. W. Wattenbach. Breslau (J. Max 1862. 4° ft. XX. 342.
(Jest to zbiór formuł urzędowych z czasów biskupstwa wrocław. Henryka i Nankiera spisany r. 1332 wydany z Kopij znajdującej się w bibliotece uniwersyt. królewieckiego z r. 1378. Arnold z Proszan był kanonikiem wrocławskim.

1309 fr. Gentilis S. Martini in Montibus presb. cardinalis legat: podczas swej legacyj pobierał pensyjs (procurationes) od duchownych od dochodów: de qualibet marca 3 grosi."

1316 po śmierci Fryderyka biskupa lubuskiego część kapituły obrała Mikołaja kantora kollegiaty S. Krzyża we Wrocławiu, a część druga zaś Stefana dziedzica lubuskiego. którego arcybiskup gnieźnieński potwierdził. Mikołaj wytoczył o to proces Stefanowi przed Janem XXII papieżem lecz nie doczekawszy wyroku zmarł w Awinionie około 1320. R. 1327 po zniszczeniu Lubusza przez Frankfurtczyków wyjechał Stefan biskup lubuski na Ruś i chciał przenieść stolicę biskupią za swego do Włodzimierza; lecz dopiero r. 1327 uznany został Stefan od Jana XXII za biskupa lubuskiego. – Biskupi lubuscy posiadali Borek (Grosbung) pod Wrocławiem.

1310. Henryk biskup wrocławski miał 3 pieczęci, pierwszej używał 1306, drugiej 1310–1317 trzeciej 1317–1318 a to z powodu ponieważ fałszerze puszczali dyplomata w świat fałszywe z podrobioną jego pieczęcią (cap. 157)

1301. Bolko książe świdnicki † 9 novemb. 1301 po nim objął 1302 Bolesław starszy syn zięstwo i zaślubił Małgorzatę córkę Wacława II Króla czeskiego 1303.

1322 Konrad I Książe oleśnicki zaślubił córkę Henryka VI Księcia wrocław. Krewnego swą.

1316. Diocesis vratislav: Archidiaconatus: vratislavien. ris glogovien sis. opolien sis legnicen sis

1310. Bolesław III dux Opaviae. domin Vratisl. et Lignic -aba. 1311 dominus de Brega et de Lignitz + 1352.

claviger = Kämmerer (Klucznik)

commenda ecclesiae

Conradus dux Olesnic et haeres regni Polon. dominus Gło Glogov. 1309-, 366 uxor Elisabeth filius ejus Conra: dus junior dux Oppen. et Nozlen. 1364 vivente patre.

corbana = Gotteskasten (Starbona)

fallerator dextrarius =

formatae = dyplom wyjścia dzieci z Prawnego

fossatum =

Henricus I dux Sleziae et domin. Glogov. 1273-1309 Henricus II dux Sleziae et dom. Glogov. 1309-1342

Henricus dux Sleziae et dominus in Jauor 1301-1346

Henricus V dux Sleziae et dom. Vratisl. 1290-1296. Henricus VI dux Sleziae et dom Vrat. 1296-1335 filia ejus Elisabeth.

Henricus episc. Kiovien. 1327.

leprolarium hospitale

locatio civitatis = Zrządzenie mit stadt

mactatorium = Rathhof

maltratae decimales, annonae et hordei tripliciis granc

mansi liberi et censuales

matrix ecclesia et filia

mensa episcopalis

plebanus =

plancae = cafter =

rota = Zimmerstuhl =

sericeus pannus =

salarium

sanctum bonnoriense

stamen panni

strata publica

mensa = gmach

mercatus = Kramarski Jarmark

militaria bona = mulierum introductio seu purgatio post partum = Wywod.

naramenta = Kirchliche Gerechtsame.

partes = Rubiow

petia = Kirk piece

plebania =

refectio, refectorium =

scholastria =

stallus in choro =

vicarius

vulgariter = wzięyku krajowym

caminata.

Codex diplomaticus Silesiae .... VI Band – Regestrum
St. Wenceslai. – Urkunden vorzüglich zur Geschichte Oberschle-
siens nach einem Copialbuch Herzog Johanns von Oppeln
und Ratibor in Auszügen mitgetheilt .... herausgegeben
von W. Wattenbach und C. Grünhagen. Breslau J. Max) 1866
4° str. VIII. 246. (od str. 220–228 Fürsten in genealogischer Form: od str. 229–246 Register)
Są to regesta 523 dokumentów od r. 1254–1528 i z tych 27 doku-
mentów od r. 1254–1482 w całości dyplomatycznych z kopiarza z XVI wieku
in fol. znajdującego się dziś w bibliotece uniwersytetu praskiego a który
dawniej należał Klasztorowi S. Wacława Augustynów discalceat. na
Nowej Pradze, i ma tytuł: Copiarium Monasterii ad S. Wenceslaum.
Był zaś dawniej własnością ostatniego Księcia Opolskiego Piasto-
wicza (+1532) Obejmuje dokumenta potajnie i po czesku pisane
od r. 1254–1528 lecz bardzo mylnie kopijowane. Rękopism tego
używał Sommersberg i Selzel. – Wydawca kodeau dodał na
końcu (pag. 219– tablice genealogiczne wspomnianych
w tych przywilejach 30 Książąt szląskich: 1) opolskich i racibors-
kich. 2) świdnicko-jaworskich 3) lignickich. 4) oławskich 5) głogow-
skich, żegańskich i freistadtskich 6) cieszyńskich 7) olesnickich
i kozielskich. (– Poprawki omyłek do tego tomu obacz: Zeit-
schrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens
1867 (Bd. VIII. Heft I pag. 203–211.)

1474 w Wigilią Assumptionis b. Mariae V. (14 August.) w Krakowie. – Jakub z Dubna wojewoda sandomir. sta: rosta krak. oświadcza, iż Wacław xiąże opawsk. ra: ciborski a Pan na Pszczyna zastawił mu za 1830 czerw. zł. węg. dobra Mysłowice to jest miasteczko Mysło: wice z wsiami Kozmecz, Dziewkowice, Jazowce, Bu: nejow, Zalucie (Zatzie), Skopenicze (Schopinitz) Ros: dien i Bohuticze (Bogutschütz). (Cod. diplom Siles. Tom VI p. 93 Nr 294.)

1480 w Sobotę przed Św. Trojcą (23 Maja) w Sandowiczech. – Mikulasz Synowecz z Zandowicz burgrabia zamku krak. i Jan Synowecz z Zandowicz podkomorzy Kró: lestwa polsk. brania rodzeni, wieś Wielkie Dietkary (Deutsch Piekar), ktorą niebosczyk ich ojciec r. 1420 dostał od Konrada białego starego Księcia Kozielskiego (i olesnickiego), odstępują wiostrzeńcowi (Schwesterssohn) swemu Arnostowi Mrakotowi z Luznicz (tamże VI. p. 108. Nr 323.)

1482 Petr a Pawel Wyssokowscy z Przeliczowa (swiadko: wie w Raiborzu)

Codex diplomaticus Silesiae .... VII Band. —
Regesten zur schlesischen Geschichte .... herausgegeben
von Dr. C. Grünhagen. Breslau (J. Max) 1866
I Abtheilung (vom Jahre 963) bis zum Jahre 1200. Str. VIII. 1–53.
II " vom J. 1200 bis 1220. . . (1866) Str. 55–110.
III " vom J. 1221 bis 1238 . . (1867) Str. 111–194.

Codex diplomaticus Silesiae .... VIII Band — Schlesische Urkunden zur Geschichte des Gewerberechts insbesondere des Innungswesens aus der Zeit vor 1400..... Herausgegeben von Dr. Georg Korn. Breslau (J. Max) 1867. 4°. str. XLIX. 138.

Poprzedza to dzieło Wstęp obszerny (str I – XLIX) obejmujący historyją i urządzenie cechów na Szląsku w następnych rozdziałach: 1) Pierwotna historia (Vorgeschichte) rzemiosł niemieckich skreślona podług dzieł: Hilda: Das Gildenwesen im Mittelalter, Halle 1831; Fortuyn: De gildarum historia. Amstelodami 1834, Arnold: Das Aufkommen des Handwerkerstandes im Mittelalter, Basel 1861. – 2) Rzemiosła za czasów staroniemieckiego Szląska (podług dyplomatów) – 3) Początki cechów w Szląsku (pierwsze wspomnienie o cechach w Wrocławiu r. 1276) – 4) Przysięgi (Eide) i statuta cechowe (Zunft- und Morgensprachen) – 5) Przyjęcie do cechu i wykluczenie – 6) Wolność i ograniczenie zarobkowania. – 7) Policyja rzemieślnicza (roboty niewarowne) – 8) Stanowisko uczniów i czeladników. – 9) Cechy jako bractwa kościelne – 10) Cechy jako instytucyja wojskowa. Przywileje (Urkunden) których jest 84 od r. 1273 – 1399.

Sukiennice w Wrocławiu (cameras mercatorii civitatis) są już r. 1305 wspomniane, sprzedawano w nich sukna

Ob: Müller und Benecke: Mittelhochdeutsches Wörterbuch. 1854–1866. 3 Thle.
Frisch: Teutsch-lateinisches Wörterbuch. Berlin 1741 (ob. Golsch

Samenkauf = engros Kupno
Schrotamt (ob. Schoppe 196 i 197.)
Streichgaden
techir = 10 sztuk
Dorne, Dornik = Tournai.

Wypisy
z Regestow Szlązkich

(wedlug artykułu Q. Hattenbacha w Zeitschrift des Ver. eins für Geschichte Schlesiens. Breslau 1862. IV Bd. II Hft.)

963–966 ..... Misaca (podł. Widuk.: Miseco podł. Thietm.) Mieszko (podł. Galla) wojowany przez Wichmanna i margrabiego Gerona, zaślubia Dobrawę (Thietm. czyli Dubrawkę (Cosm.) r. 965 ochrzczony 966.

967 d. 19 Octob. Romae. Cesarz Otto I potwierdza erekcyją biskupstwa w Meis. sen, mającego dyecezyją między Elbą a Odrą.

973 .... Erekcyja biskupstwa w Pradze. Podług dyplomu wątpliwego z r. 1086 miało zajmować Morawię, Szląsk i Kraków (czy było już bliższe biskupu morawskiemu) (ob. Palacki) pierwsze wspomnienie Krakowa

977 ... Dąbrowka umiera (Cosm.)

982 Unger zostaje biskupem poznan. † 1012

992 Mieszko I † r. 992 d. 25 Maja (Thietm. – Annal. Hild.) czyli 16 maja (Calendar. Cracov.)

(około) 992 (za czasów pap. Jana XV) (1) Dagone judex et Ote (oda żona Mieszczyzkowa) cenatrix et filii eorum Mieszco et Lambertus nadają Kościołowi Rzymskiemu miasto Shinesghe (Muratori Antt. V. 831 – L. Giesebrecht: Werd. Gesch. I. 232 – W. Giesebrecht: Baltische Studien XI. 3. – Pamiętn. warszaw.) wspomnienie Krakowa

997 .... Wojciech biskup praski przez Gniezno i Gdańsk jedzie do Prus gdzie 23 April 997 ginie.

999 ... Bolesław chrobry po śmierci Bolesława II Ks. czeskiego, zajmuje Kraków a moze i Gorny Szląsk aż po rzekę Zirina (Cosm. I. 34 – Roepell) Kraków

1000 .... Otto III odwiedza Bolesława chrobrego w Gnieznie gdzie go biskup Unger wita. Zakłada arcyb. gniezn. osadzając na nim Radyma czyli Gaudencyusza, któremu podaje za sufraganow biskupow Poppona Kraków, Jana Wrocław, Rein: [illegible] Kołobrzeg (Thietm.)

od d. 1 Maja – w Aachen Otto III nadaje Klasztorowi Nienburg nad Salą Nimtsch, Lignicz, Zrale, Cracowa urbs ecclesia et mercatus" (v. Beckmann Inhalt. Urk. 430. Anzeiger des Germ. Mus. 1859 p. 361 1860 p. 1) (2)

(około 1000) założenie biskupstwa w Wrocławiu

1004 – – d. 11 Nov. Pięciu braci Eremitów zabitych pod Kazimierzem.

1008 – – (2) Bruno apostołując pomiędzy Prusami negami i w Rossyi przybywa do Bolesława Chrobrego. skąd pisze list do Henryka III wzywając do spokoju (R. Hilferding w Russkaja Beseda 1856 – Miklosich Slav. Bibliothek II p 303 recenzuje Jaffe. Jego – Giesebrecht Gesch. der Kaiserzeit II. 648 pod: ung rzkp. w Kassel)

1009 . . . . d. 14 Lut. Bruno zabity od Prusaków.

1012 circa . . . . Unger biskup poznań. umiera po 30 latach od ordynacji (Thietm.)

(1018) (Reichenau) (3) Berno opat pisze do Gerona arcyb. magdeb. ucieczkę się za przez jego pomoc zawarty pokój między cesarzem a Bolesławem chrobrym (Leo: Thesaur. Anecd V. 1. 202. v. Giesebrecht II. 595)

1018 . . . . d. 26 Apr. Katedra w Gnieźnie się spaliła (Thietm. VIII. 8)

1025 . . . . Bolesław chrobry umiera 17 Czerwca 1025 (Cosmas – Lunebury necrolog.) czyli 3 April (Cracov. Kanon.)

1026 . . . Kazimierz mnich przeznaczony do stanu duchownego (traditur ad discendum. Annal Crac.)

(1026) – – – (4) Matylda wdowa po Księciu Karyntyi matka Konrada młodszego poślubia Mieczysławowi II (Misegoni) który był bardzo pobożnym księgę liturgiczną z listem (Dethier: Epistola inedita mathildis Svevae. Berol. 1872 – Giesebrecht. Gesch. der Kais. II. 657)

1039 – – – Przemysław zajęcie Czech zajmuje Kraków Gniezno i zabiera ciało S. Wojciecha (Kluz. Lit II. 195 – Cosmas Chron. 2, 2 Chron. Pol. I. 4)

Kraków

1046 . . . . porzucenie pogaństwa pokonanej zostaje biskupem w Wrocławiu Hieronim, a Baron w Krakowie granice idą od Moravy. Prawa która należała do Moravy i Czech

Kraków

1061 . . . Bolesław śmiały wkracza przez Oppę w państwo Czeskie i oblega Grodec pod Opawą. (circuitus Gradecensis był na granicy)

1067 Poznaniae (5) fałszywy przywilej Raphael Herol. milit. tetrarch. dla kościoła w Gorze (Lez Thesaur. VI. 1, 243 pod: Tuż transsumptu z r. 1663 - Dogiel Codex)
d. 1 maja

1071 Meissen (6) Bolesław śmiały w Meissen (Cod. dipl. Lus I. 9)

1075 Romae (7) Grzegorz VII pisze do Bolesława śmiałego względem Szczepana (Manji - Jaffe - Friese)
d. 20 Apr.
(miasto Grodec w Morawie koło Opawy leży na pograniczu od Polski (Cod. Dipl. Mor. I. 162 - Erben nº 69 ad ann. 1078)

1079 . . . . Otto biskup bamberski apostołuje na Pomorzu.

(1086) . . . . (8) Władysław Herman pisze do Klemensa III w sprawie swego szwagra króla czeskiego (Lez Thes. VI. 1, 288 ex codice S. Emmerami - Dobner Annal. V. 507 - Erben I. 71)

(1087) . . . (9) Władysław Herman pisze do Wratysława króla czeskiego Lez Thes. VI. 1, 289 - Dobner Annal. V. 527. - Cod. dipl. Morav. I. 177. - Erben nº 241

(1087) . . (10) Lambert biskup krak. prosi Wratysława króla czesk. o konwój dla swych posłów do arcybiskupa kolońskiego (Lez Thesaur. VI. 1, 293 - Dobner V. 525. = Erben 75)

1093 . . . . . Przetysław z czeską wpada do Śląska i niszczy aż po Głogowe - Bolesław Krzywousty dostaje Kładzko od Czech jako lennictwo.

1096 . . . . . Czesi wpadają do Śląska nisczą Bardo (Wartha) i Kamieniec (Kamenz) - Boseg felix Cal de gente Wrissovia
2 Czech wygnanu przybywa do Polski gdzie znajduje brata swego Mutynę.

1097 . . . Poświęcenie kościoła w Gnieźnie (Długosz) - Władysław
d. 1 maja Herman dzieli państwo między synów

1098 . . . . Żydzi prześladowani w Czechach przez Brzetysława uciekają do Polski i Węgier. Żydzi.

1103 . . . . . Piotr właśt (Petricius) dziewosłębuje Bolesławowi krzywoustemu przy zaślubinach z córką Świętosławą ruską (Ortlieb de Zwifalten w Pertz X. 90)

1104 . . . . Walo biskup z Beauvais legat papieski w Polsce odbywa synod

1107 . . . Zillubergice nad Bzobłogą leżą w Morawii (Erben I. 87)

1110 - 11 dn. jan. (11) Piotr biskup wrocławski poświęca ~~kościół~~ kościół w Wrocławiu zbudowany przez Piotra właśta w przytomności dwuletniego władysława Księcia polsk. i jego żony córki cesarza Henryka V (Wyjątek z przywileju w kronice opata Jodoka Stenzel Scriptores Siles. II. 162. Kłose I. 208 - Lrzywilej podejrzany)

(1112) - (12) Marcin Gallus dedykuje swą Chronikę Maraniowi biskupowi gnieźn.

1120 . . . . Cud Świecieńskiego podczaszego (mir. S. Egidii w Herbordi an. 1107) Vita Ottonis w Pertz XII. 320 (Długosz ed. Dobrom. lib. II ~~w tekście~~ graf. brak jest w innych mscr.)

1123 - (13) Bolesław Krzywousty wzywa Ottona biskupa bamberg. aby apostołował w Pomeranii (Herbordi Vita Ottonis. 2. 6. - Pertz XII. 778) (cf. Ludwig Script.)

(1123) Grano (14) Egidiusz Tuskulański kardynał legat Kalixta II potwierdza posiadłości klasztoru tynieckiego. Data mylna A. D. 1105 ind. XIII epact. XIII (Szczygielski: Świecia 138 - Fnefe I. 154 - Naruszewicz - Jaffe Regest. nº 6410 - Fnefe I. 136 - Rzyszewski Codex dipl. Polon. II. 1. 1. - Rokpel I. 643)

Codex Pomeranus

Friedrich von Dreger: Codex Pomeraniae vicinarumque terrarum diplomaticus; oder Urkunden, so die Pommersch-Rügianisch- u. Caminischen, auch die benachbarten Länder, Brandenburg, Mecklenburg, Preußen und Pohlen angehen, aus lauter Originalien, oder doch archivischen Abschriften in chronologischer Ordnung zusammengetragen und mit Anmerkungen erläutert I Band (von 1140) bis auf das Jahr 1269 incl. nebst einem Anhange welcher die Bildnisse der Pomerellischen Hertzoge (Subislaus senior Olivam dedicat 1170 A. – Samborius w stroju niemeck. z XVI w. – Mistwinus w Łzubie, czapce z bestem – Swantopolcus w zbroi – Te 4 obrazy łżyk. z originałów z XVI wieku w klasz: torze oliwskim) einige Verbesserungen und Anmerckungen auch eine Nachweisung der bei diesem Bande gebrauchten Quellen und ein vierfaches Regester... in sich enthält durch Beförderung Samuel Gottl. Löper, mit einer Vorrede versehen von Joh. Carl Conr. Oelrichs. Berlin in der Haude- und Spenerschen Buchhandlung 1768 fol. K. 3 str VI i 2 (przedmowa) pp. 1–560 (dokumentow no 1–446 od r. 1140–1269) K. 16 (rejestr) K. 1 pp. 50 (Anhang) (2 Thlr. 12 sgr.)

Fryderyk Dreger radca finansowy królestwa pruskiego, zaszczycony tak: że indygenatem królestwa polskiego wydał r. 1748 Tom I Kodexu dyplom.; lecz gdy się mała części exemplarzy rozeszła za kupiet rejs: tą S.G. Löper i z dodrukowanym dodatkiem znowu 1768 w świat puścił. Rycin XXIII zdjął pomorskich są kopią z obrazów w Oliwie malowanych za czasów króla Stefana podczas restauracyi klasztoru spalonego w czasie oblężenia Gdańska

A. 1153. V Nonas maji Indictione I (in Thelp) – „Adelbertus d.g. primus Pomeranorum episcopus. Ex quo primum gens Pomeranorum devoto studio domini Boliz lay gloriari Polonorum ducis ac predicatione Ottonis venerandi Babenbergensis episcopi fidem Christi ac baptisma suscepit sub principe

„eorum Wartislaui communis eorundem principum electio „et domini papae Innocentii confecratio me quamuis indignum, „primum Pomeraniae praefecit episcopum." (Innocenty II panował 1130–1143 – bulla potwierdzenia dat. r. 1140 za opatem Bolesława Krzywoustego) ... in loco qui dicitur Stulpo (r. 1126) ubi princeps Wartislaus occubuit et in cujus memoriam constructa est ibidem ecclesia, locavimus fratres ex Magdeburgensi cenobio de Monte (Zwierzyniec – klasztor benedyktyński). Ideo abbati et ecclesiae Stulpensi donamus decimam de provincia Groziwin (nad Pianą rzeką gdzie leżał Stołp) (I Nº 2 p. 3)

1159. VI Idus Junii, Indictione VIII Concurrente III.a in castro Uznam – Adelbertus Pomeranorum primus episcopus monasterio S. Mariae et S. Godehardi in villa Grobe, quod dominus Ratibor cum conjuge sua Pribislava pro monachis Premonstratensibus regulae S. Augustini fundavit confirmat possessiones: villam Grobe in provincia Wanzlo juxta castrum Uznam; villae Pochowiz et Corine et Slauboriz in provincia Scithene (Żitno pri Gützkow); villa Doblowitz in provincia Groziwina (nad Ina przy granicy dzisiejszych Gützkow); villa Zelechowa (Żelechowo) juxta castrum Stetin super Odoram; theloneum ante castrum Viduchowa (Widuchowa) supra Oderam; piscaturam in fluvio Thicminize (Tyśmienica?) et in torrente Crispinice quae pertinet ad villam Dambagora; villa Lustichow (Kuśtkowo dziś Gryfin) super mare in provincia Sliwin (Rewin) quae pertinet ad castrum Camyn; et Colubech census salis de salinis et in eadem provincia villae Doblote et Suelube (Żwilizz) et theloneum de ponte, scilicet de unoquoque curru duo denarii Polonicensis monetae et panis et de unoquoque viro vel equente ibidem per pontem transeunte denarius cromatorum; theloneum de ponte super ripam Radica (Radzimy dziś Gorlin); census lignorum qui vehuntur per fluvium Parsandi; taberna in castro Belegarde (Belgard dziś Białogard). Nos donamus insuper decimationem in hiis villis. – Praesentibus principibus Bogozlavo et Kazimero fratre ejus, Ostrobodo castellano de Uznam et Dominiglo fratre ejus. (I Nº 3 p. 5)

1168 Indictione II^a. Acta sunt super introitum fluminis Ukrensis (bei Uckermünde am Haffe) in praesentia totius populi terrae convocati illuc ad concilium — Conradus secundus Romanorum episcopus confirmat possessiones monasterii ord. Praemonstr. in Grobe quas dominus Ratibor cum pia sua consorte Pribizlava sive successores ejus Bogozlaus et Cazimerus contulerunt, videlicet (oprócz dawniejszych posiadłości te nowe:) villae Bresiz, Minuchowe, Sikerina et Wrestewiz cum terra quorundam Slavorum in provincia Wanzlowe (auf Usedom); villae Spaceuitz, Dolpowe, Mireuitz, Cossozuwe, Brassizowe, Solathkeuiz in provincia Gozchowe (Gützkow); villae Sclaubowiz et Corene in provincia Scitene; villa Gramsowe (Gramzow) in provincia Uera (Uckermark); villa Teplinino juxta castrum Stetin super Oderam; villa super rivum Ribeniz in provincia Scitene; villa Reuene et molendinum super rivum Bebroa in provincia vicina Lesan; villa Budessina cum ecclesia Loreshi in castro Lozdewolk (Parsnewalk) — Praesentibus domino Jazone (Jaxa Piotrowicz xięstwo Kopnickie r. 1157, bawił 1158 w Jerzycach; r. 1158 w Wrocławiu, r. 1162 w Palestynie, 1168 na Pomorzu około 1170 fundacje Mieszkowskie Klasztor, + 1176), domino Bogozlauo, domino Cazimero principibus, domino Wartislauo castellano de Stetin, Zauisti castellano Caminensi, Vencesla castellano Julinensi, Gustizlauo castellano Uznomiensi, Dirsikone castellano Diminensi et Budowoy cognato ejus (przytomni na sejmie na którym był: Jaxa xiąże) (I Nº 4 p. 7)

1170 Indictione X. — Kasemarus princeps et dux Slavorum coenobio (Belbuck) per manachos S. Trinitatis de Lundis in terram nostram venientibus confert ii villas juxta Regam fluvium videlicet: Gunbin, Wistrowece, Miroslauece, Wischou, Karcene, Parsuue, Brozamuste, Drosiowe, Zignowe, Warchowe, Strigotine cum ora maritima, stagnum Niflose (Lienlose) et ecclesiam in Tribetow (Neu-Trzebiatow) — Testes: Helewigus abbas de Stolp, Walterus praepositus de Grob, Johannes castellanus de Dimine, Lanten Mistizlavi, Nedamir de Walegost, Jubemir Stodorchowiz (Circa 1172) in castro Dimin) — Kazymarus dux Slavorum ... Deus per strenuum felicis memoriae Wertislai patris nostri eduxit populum terrae nostrae de tenebris et idolatria ... Postquam nos Camynensem ecclesiam

in honorem Jesu Christi, B. Mariae V. et S. Johannis Bapt. fundavimus, duximus in ea canonicos collocandos, habentes liberam electionem post decessum episcopi sui et canonicorum ad instar ecclesiae Colonienſis. Homines possessionum ipsorum canonicorum liberamus ab omni exactione a Barar, Oszep, Gartitua (Gorzing), vectione, domorum nostrorum aedificatione; tantum castrum ad quod pertinent et pontem aedificent generalem, et ad defensionem terrae infra ipsam terram debent procedere; judicio autem subjaceant ecclesiae. — Testes Conradus episcopus, Sifridus praepositus caeterique canonici Caminenſes, Everhardus Colbacenſis, Helmwighus Stolpenſis, Woltherus Uznamenſis abbates, Hermannus praepositus Colbergensis, Zawist castellanus (de castro Cammyn), Triba castellanus in Chotzecowe, Jerogneu (filius Borzonis), Boritz, Radoslaus. (I Nº 6 p. 11)

(Kolegiata w Kołobrzegu)

1172 Kazimarus Pomeranorum princeps

1172 XI Idus Junii, Indictione XV — Boguzlaus Pomeranorum dux monasterio in Ztulpe possessiones confirmat, quas eidem monasterio quondam Wartizlaus pater noster intersectus, et defunctus patruus noster Ratibor et frater noster Kazimerus contulit, videlicet villa Mokla in provincia Ukra; villa Gorka in provincia Grozwin; 12 marcae in Uznom pro anima filii nostri Ratibori; villa Ruzowe (Rüzow bei Kolberg) in provincia Cholberch; domus propre Parlan (Persanter Fluß) ad quatuor fartagines (in Kolberg); villae Prinzig, Parpatno, Scetlusiz, Wolcetino in provincia Mezirech; villae Poluzig, Quilowe, Chabowe in provincia Chozkowe (Gützkow); in Drabowe villa. — Testes Conradus caminenſis ecclesiae secundus episcopus; ex laicis Wartizlaus, Panten, Jeromarus, Janic, Jarogrev. (I Nº 8 p. 15)

Lub regula S. Benedicti in nigro habitu

1173 Boguzlaus Pomeranorum dux possessiones monasterii Colbas, quas circa fundationem cognatus noster Wartizlaus de consensu nostro contulit, confirmat Colbas, Rekow (Starkow) Reptow, Villa Thautonicorum, Soznow et Dam. (I Nº 9 p. 17)

1175 Idus Novembr. in Trybethowe — Kazimirus Pomeranorum princeps filius Wartizlai monasterio Grobensi in suburbio Uznomiense confert villam Selathkowitz (Slatkowitz) in burgwardio Kastelania Gozcowensi (Gützkow) vel Slotkewitz, Dobol, Miriuz et Lassuz. —

vel [illegible]

Testes: dominus Bochzlaus dux Pomeraniae, Conradus episcopus secundus Pomeraniae, d. Johannes frater ejus, Buduwyn, Monec (vel Monis) pincerna Kazemeri, Myrgnew, Jaroslaus camerarius, Jarygnew castellanus de Gotzkowe, Szpenthopolc filius ducis Ratheberni. (I Nº 10 p. 18)

1176 Kazimarus dux Slavorum monasterio in Stulpa confert villam Wocetino; cujus termini: silva Selasne, lacus Poleki locus Parkumi.

1176 Kazemarus Slavorum princeps monasterio cisterciensis ordinis in Colbas confert locum Prilep; cujus termini a Plona usque ad quercus sub castro Cerbe, ad Geneam et ad lapidem qui vocatur Lee. – Testes: Radozlau. Janic, Sarnozlauist (Czarnosławicz?) (I Nº 12 p. 20)

1176 in festo Assumpt. B. V. Mariae, Indictione IX in Camyn. – Conradus Pomeranorum episcopus donationem villae Prilop monasterio in Colbas confirmat. – Testes: Kazemarus princeps cum baronibus, princeps Wartislaus de Stetin et Engilbertus ejus capellanus, Lamis castellanus de Camyn, Hermannus abbas de Dargun et canonici de Camyn. (I Nº 13 p. 22)

(circa 1177) – Bugezlaus dux Pomeranorum mediante cognato nostro Wartislao, monasterio in Colbaz confert prædium Damba (Krumm Horst) et monasterio Stolpensi pro anima Ratiboy filii nostri qui ibidem sepultus est donat 5 marcas in taberna Colbergensi. (I Nº 14 p. 23)

1177. XIV cal. Maji in castro Uznum. – Boguslaus Pomeranorum dux monasterio [illegible] in Grobe, quod [illegible] patruus noster Ratiboy cum conjuge sua Pribislava fundavit et quod postea monachi deseruerunt: accersitis novis canonicis disciplinam beati Augustini professentibus, donat pro anima dilectae conjugis nostrae Walburgis villas: Preziz, Minuchow, Wrestewiz cum alia terra quorundam Slavorum; in provincia Scitene villam Corene, villam super rivum Rebeniz; in provincia Lessan villam Reuene et molendinum super rivum Bebroa; in Lozdewolc ecclesiam cum villa Budessina. (I Nº 15 p. 24)

[institutionis Praemonstratensis

(Circa 1183) Boguzlaus Pomeranorum dux confirmat donationem beatae memoriae fratris sui Kazemari, loci Pribop monasterio fratribus Cisterciensis ordinis in Colbas. – Testes: Berno episcopus (zwerinensis) Suantoboriz Wartislaus, Mirogneu. (I nº 18 p. 30)

1183, pontificatus nostri Anno 20º. – Conradus Pomeranorum episcopus monasterio de Colbas confert decimas in villis Niznan, Solow, Dambina, Bruchowe, Cirnowe, Cabowe, Babyn, Zelizlauiz, Gluma, Zmirdniza, Sosnowe, Reptowe, Recow, Damba, Schoneuelt. (I nº 19 p. 31)

1184. X Calend. Martii Indictione 3ª (in Uznom) – Boguslaus dux Pomeranorum monasterium Grobense in loco humili primitus collocatum, declarat se velle transferre in vicinum montem ex nunc Mons Sanctae Mariae dictum ubi etiam filium nostrum Wartislaum jam quatriduanum defunctum sepelire vult; confirmatque professores monasterii videlicet censum salis in Colubrieth (Aalborg) – Actum circa exequias adolescentis Wartislavi jam quatriduani defuncti. (I nº 20 p. 32)

(Circa 1186) – Bugslaus Leuticiae dux ex consilio Sifridi caminensis episcopi castrum Lubbin (Lebbin östl. von Jasnitz bei Wollin) cum villis Trestingow (Gramzow), Stramtzt, Lusta, Kampenze, Szulomino (Zolmin) Szelazo (östl. von Jasnitz bei Wollin) item villam Vitenze in terra Gutzekow; Breszkow in terra Liritz; naves et tabernas inter Swinam et Swantuntz (Swinemünde und Usedom bei Wollin); Uozt cum villa Lewen; mansum in villa Szolbino; desertum ultra villam Charnititz cum mellificio et vexatione confert pro praepositura caminensi. – Testes ex laicis Wartislaus cum filio suo Kazimaro; Pribislaus filius Borconis. (I nº 22 p. 36)

1187 – Sigfridus Pomeranorum episcopus item duabus beatae memoriae Boguslavi cum duobus filiis et Warcislaus vice dominus terrae recognoscunt, quod quidam Beringer layens in civitate Bamberg natus fundavit tempore Conradi episcopi extra castellum Stetin ecclesiam b. Jacobi apost. quam coram optimatibus et multo populo Theutonicorum et Slavorum ecclesiae b. Michaelis in Bamberg obtulit et huic ecclesiae Klezcow et Gribin villas donavit. et quod olim dux Boguslaus cum assensu Conradi episcopi coram de tuberni terrae

nostrae annuatim ad Sepulchrum beati Ottonis Pomeraniae gentis apostoli in monasterio S. Michaelis in Bamberg donavit.— Testes: Warcelaus vicedominus terrae cum filio Kazemero; Janick de Tinin (Trzebiń), Stefanus de Ukera, Tuzlgzla de Brenzla (Brunzlow), Pribiszla de Podzwodk (Rapswald), Barso de Colberck, Unin de Camin Gozizlaus de Zedin, Henricus Tobsladezlai (Dobsława Hzn.) praefectus de Uznem. (I Nº 23 p. 39)

1188, Laterani VI Cal. Martii Indictione V. Pontif. Aº 1º.— Clemens III papa Sifrido Caminensi episcopo... „quia civitas, quae Wolin dicitur, „in qua episcopalis sedes esse solebat, propter guerrarum incommoda deserta esse proponitur, ipsa sedem in ecclesia S. Johannis Bapt. „apud civitatem Camyn, quae populosior est et securior habeatur" nos Caminensem ecclesiam sub b. Petri protectionem suscipimus cum possessionibus per totam Pomeraniam usque ad Lebam fluvium, cum decimis. Ad indicium hujusmodi protectionis tu et successores tui, Romanis Pontificibus singulis annis censum exsolvetis. (I Nº 25 p. 44)

1188 cum consensu omnium baronum et Suppanorum terrae Pomeraniae (p. 47)

1188 XV Calendas April. Indictione V. in sylva Karitina Sosnitza ipso die et in eodem loco quo dux Pomeranorum Boguslaus obiit— Anastasia ducissa cum filio Boguszlavo significat, quod olim maritus ipsius Boguslaus Pomeranorum dux sponsoratus aedificaturum in monte prope ostium lacus seu castrum dignum ad meridianam plagam (ita) nuncupato Watchow monasterium cum ecclesia, ubi etiam filium suum Wartiszlavum sepulturae tradiderat pro monachis Groberibus; sed nondum perfecta basilicae structura monasterii est. Nos pro constructione praefati oratorii donamus villam Zglattiz cum 5 ruscicis in ea ex his quos decimarios appellant, item partem provinciae Wanzlowe quae Lypa dicitur cum viculis et ruscicis decimariis.— Testes: Sifridus Caminensis episcopus, Descislaus (Derzysław) capellanus, Stephanus sacerdos Prinzlaviensis; de laicis: Wartizlaus Szwantiboriz, Odolaus filius Kazimari, Szlautah, Jaromarus camerarius, Johannes castellanus Timinensis, Byudewoy, Jarogrew, Dobezlaus. (I Nº 27 p. 49)

Po śmierci Bogusława Jaromar Książę Rugii zostaje opiekunem jego dzieci r. 1189 (Chronicon danicum apud Langebek, Tom III p. 261) Król duński jako krewny także pretendował opiekuństwo i zajął wsie Pomorza.

1189 Gerenmer, Pribizlaus, Solizlaus, Gotizlaus.

1194 S(ifridus) episcopus caminensis monasterio Zulpensi confert decimas villarum: Mocle et Bitcowe in provincia Uere; Ruzzowe in territorio Cholbergensi; Chabowe, Quilowe cum agris Mudlimow et Dulichow et villa Polociz cum campo Vamperin in terra Chozcowe; Wocetino, Grotcow, Lidlotiz in terra Myseritz; Mechomyrzk in provincia Lyten. (I Nr. 30 p. 54)

1194 in provincia Rochou (Rokow in Pom. Uckermark) villa Sofniche.

1198 Ego Grimislaus D.G. unus de principibus Pomeraniae hospitali Jherosolimitano Sancti Sepulchri et S. Johannis Bapt. de propria hereditate mea ab avis et atthavis mihi relicta dedi castrum meum Stargrod (Stargard an der Ihna) cum terris intra has metas: a rivulo Retina ubi cadit in Verisam et Verisam sursum ad castellum Wissoke, ad lacum Crang, ad paludem albam, ad valem super quem duo jugales jacent tumulati, ad lacum Ostrovithe, ad locum ubi rivulus Rutcowinza cadit in fluvium Wetuza ad viam quae transit de Vsino in Irsow, ad villam Chocholce, ad locum Litcorew, ad montem lapidum qui causa metarum est conglobatus ibique crux in lapide de sculpta habetur; ad viam mercatorum quae ducit de Gdancgk in Stargrod quae dicitur via domini Grimislavi; ad rivulum Milechowitza qui cum Jastrimba cadit in lacum Stenco, ad viam quae currit de Stargrod in Irsow, ad lacum Retine, ad rivulum Retine qui cadit in Verisam. Insuper damus fratribus hospitalariis Jerosolimitanis Ricosino, ecclesiam in Lubisow quam episcopus Stephanus in honorem S. Trinitatis consecravit, qui hanc ecclesiae contulit decimas de 3 villis: Lubisow, Thessow et Bale (: Stefan Biskup Kujawski 1190+1197 :). Item damus decimationem araturae in provincia Zatlinensi, decimam castorum in Verisa et Wisla, decimam salmonum et sturionum, decimam poledrorum, vitulorum, agnorum, porcellorum et anserum, decimam farcinam halecum de theloneo, decimam marcam de moneta et taberna. – Haec recitata sunt in die b. Martini in consecratione ecclesiae b. Mariae V. in Swetze per praenominatum episcopum wladislaviensem. – Testes: Paulus filius Bugnslai palatinus in Sweze, Simon Costowiz palatinus in Gdanzk, Johannes de Wissegrod praefatus, Pirsek, Tomislaus, Dobrogost et quinque alii clerici. (I Nr. 32 p. 59)

(Mestwin I ten potwierdził Mestwinus Dux Pomeraniae 1291 in die b. Agathae virg. (Treger I pag. 62) gdzie nowi „literas Grimislai bonae memoriae quondam ducis Pomeraniae".

1198 in die b. Martini in Sweze in consecratione ecclesiae B. Mariae. – Ego Grimislaus qualiscunque unus de Principibus Pomeraniae hospitali Jerosolimitano Sancti Sepulchri et S. Johannis Bapt de propria hereditate mea dedi castrum meum Starigrod cum terris et totam terram inter viam mercatorum quae ducit in Gdanzk et inter Verisam fluvium usque ad fines Cameron; dedi ipsam villam Cameron et Reueninov usque ad fines Pogodcov cum fluvio Vethrica cum castoribus et duas villas desertas Scedrou et Cernocino; dedi etiam quod me contingebat de fluvio Verisa superius a castello Wissotke usque ad fines Jaresov cum castoribus, clausuris et piscationibus. Termini fluvii Vetrice (Vethrica) qui pertinet ad fratres, sunt, ubi in eum cadit fluviolus Rudcomnitza versum. Dedi insuper eccleiam in Lubesow cum decima duarum villarum Thescow et Beale, cum omni decimatione araturae in omni provincia Jatlimensi, cum decima castorum Verisae et Wislae. – Testes praesbiteri de Lubisow, Sweze, Wissegrod, Thomislaus, Dobrogost, Wlost, Swerimir. (I Nº 32 p. 64)

(Z transsumptu przez Hermanna biskupa Kamińsk. A. 1262 in festo b. Lucae evang.)

(odmienna redakcyja poprzedzającego dokumentu.)

(Circa 1200) – Boguslaus dux Pomeranorum monasterio Colbacensi confirmat possessionem predii Clebowe et loci Woltina quem haeredes Wartislai vendiderunt in Camin; item villae Tuchina in Colbergensi provincia. (I Nº 33 p. 64)

(Circa 1200) – Boguslaus dux Pomeranorum, monasterio Colbacensi confirmat locum vocatum Broda (Brodnica) in parte castri Piritz. Termini inter Grudiz et Broda sunt: a tribus lapidibus versus fluvium Ploam (Plonam) et campum Russow, transeundo ad tumulos paganorum per viam quae ducit Stargard (Starygard nad Iną) ad montem Wolsigore qui est juxta Gounisam. – Testes: Wlodislaus filius Mesiconis; Wladislaus Kaskonogi fyn Mieszyslawa III starego; Wartislaus Zlawinie et plures terrae nobiliores, Conradus praepositus de Camyn. (I Nº 34 p. 65)

(data może dawniejsza niż 1190 – 1195 r. lub r. 1205 albo: wiem Chronicon dacicum z r. 1219 apud Langebek t. III fol. 261 pisze: „Anno 1205 expeditio facta „est in Slaviam ubi „dux Lodizlaus „occurrit domino „regi."

(Circa 1200) Boguslaus dux Pomeranorum monasterio Colbacensi confirmat locum Broda – Testes Lodizlaus filius Mesconis, Wartislaus Zlawinie. (I Nº 35 p. 66)

1200 die b. Adalberti – Ego Boguslaus et soror mea Dobroslava de Slauna (Kślawin nad Łyzyną) contulimus beato Johanni et beato Jacobo et hospitali Jerosolimitano villas Scarnino, Cosmaceno pro villa Selglow. Testis Milobrat. (I Nº 36 p. 69)

(data mylna – może 1215)

1205 in die b. Fabiani et Sebastiani in Dirsow – Swantepoltus dux totius Pomeraniae Seghewino Pomeranorum episcopo seu caminensi propter violentiam sibi illatam donat Zirava et Zukow jacentes in terra Dirsova; grenitza assignamus a mari ascendendo secus Wipperam cum tota silva Ziravlas dicta; item donamus ei decimum piscem in clausura et locum de mensa nostra. Testes: dominus Barnym dux Stettinensis, Mestwinus primogenitus, comes Dobegnewa et alii vasalli. (I Nº 39 p. 71)

1208 – Buguslaus cum fratre Kazimaro Pomeranorum principes et matre Anastasia fratribus de Horto S. Mariae (Marienwerder in Preußen) venientibus dedimus locum Belbuc nunc S. Petri castrum dictum juxta Trepetaw et totam insulam in qua manent, rei non 12 villas non procul a Rega videlicet: Wistrowesze, Miroslavece, Wiscow, Karzene, Darsowe, Brosamuste, Drosdowe, Zarchowe, Kynowe, Latin, Strigutine cum clausura piscium in fluvio Rega, et stagno Zisiowe cum villa piscatorum; item ecclesiam in Tribetowe, et locum ad 6 sartagines salis (in Colberge) – Testes Sigorinus episcopus, Nacmarus, Unima, Rotzmarus. (I Nº 41 p. 75)

(circa 1210) – Siguinus caminensis episcopus significat quod Heinricus et Bort filii Ranni illustri Lutticorum prosapia ecclesiam in monte B. Mariae V. in Trebutowe fundaverunt cui omnes villas per provinciam Tolenze assignaverunt excepta una villa Cladisowe Kosuot ten koło Trzebiatowa należał potem do klasztoru Verchen pod Treptowem który r. 1173 przez Ranne Lutyka miał być fundowany) (I Nº 44 p. 79) (alt. Jarzstow seu Iwr Tolnus)

1214 X kal. Nov. in Camin – Bugzlaus dux Pomeranorum monasterio Belboc donat villam Cossalitz (Lüdlin) juxta Cholin (Colbergensi territorio (I Nº 45 p. 81)

1216 VII Idus Aprilis. Indictione 5ª Epacta nulla, Concurrente 5ª in coena Domini, In ecclesia Grobensi. – Boguzlaus et Kazimarus duces Slavorum filii Boguzlavi ducis monasterio Grobensi in suburbio Usnomensi conferent villam Gisin in provincia Rochow (Uckermark)

cum fluvio Klestnitza et stagno Klestno usque Ucram flu-
vium – ibi est fluvius Lochniza usque ad Reklonsiza mozt,
stagnum Karpino usque ad silvam Konore et nemus Lizagora
item locus Lopata usque ad torrentem Cemnuzam. Dedimus
etiam villam Sarnolino in provincia Lozdewolk (Zwirmuntu)
– Testes: Sigwinus episcopus quartus Pomeraniae. (I № 46 p. 81)

1216 villa Celechoa (Zelechow) castrum Viduchou (Widuchowa) super
Odoram. Suelube (Zwilizz). castrum Belegarda (zu Stargard?)

1218 Testes: Bogezlaus Pomeranorum dux, Bartholomaus filius
Wartezlaui, Wartizlaus filius ejus

1219 Conradus secundus episcopus Camynensis

1219 nobilis Wizlaus Nemstitz.

(circa 1220) Suantoborus filius Kazemari una cum matre mea
confert monasterio in Colbas villam Smirdniza cujus termini:
a rivulo Zani usque ad Colpinam, qui est terminus Dambe et
Cedelin; ultra Slonam (Slowin) vero a termino Reptow usque
ad Tribus et usque ad Golinog (Gollnow) – Testes Wartizlaus
filius Bartholomaei, Nicolaus Letborouiz, Kretizlaus Uni-
miz, Nade Dobrogast, Arnoldus villicus de vico. (I № 51 p. 96)

1220. VIII Calend. April. in Camyn. – Suantoborus Kazameri filius
praesentibus illustri principe Barnym patruo meo et Conrado (den Barnim niezny)
Camynensis ecclesiae episcopo et dilecta matre mea, statuit metas
villae (Smirdniza) et solitudinis nuper donatae monasterio in Colbas
videlicet a rivulo Zani usque in Colpinam, qui est terminus Dam-
be et Cedelin; ultra Slonam vero a terminis Reptow usque ad
Tribus et inde usque ad stagnum Dammesche See et juxta litus
stagni usque ad portum ubi Yna influit in stagnum, deinde per
Ynam usque in Golinog et ad foratum non longe a Lutzerlin vide-
licet Venzidol dictum etiam Wormgrave (Wimmgraben) et inde
usque ad paludem Smogeliz et inde ad stagnum Meduyi, deinde
ad monticulos ubi sunt termini Nyzenaw et Bacow, deinde in Slo-
nam. – Testes: Prinziborius, Czulyzlaus, Dryszco, Vladizlaus (I № 52 p. 97)

(circa 1221) Ingardis Pomeranorum ducissa cum nomine filii sui Wartislai
adhuc parvuli pro anima patris ejus et meriti sui ducis Kazimari confert
claustro Uznamensi (Grobe) villam Zarognew in territorio Goltzkowensi – Testes
Conradus Caminensis episcopus, Wartizlaus, Dobromarus, Pribizlaus nobiles, Domina
de Zlaczena [illegible] de Stettin [illegible] nostra Klicia Boguslawa.) (I № 53 p. 98)

1222 in Camyn. – Boguzlaus dux Pomeranorum abbati in Colbas confert predium Clebowe et donationem [illegible] loci Woltina confirmat, cujus termini inter Woltin et Crapone fagetum Borimske et inde ultra dyram in Stykelin et per riuulum Sereuita usque in Tynam usque ad tumulos paganorum in monte vitos" et inde usque ad tres fontes qui fluunt in Regata item confert villam Streule cum libertate incidendi ligna in Stargardensibus silvis et villam Cachinna in Colbergensi provincia.

1222 Nonas Augusti, acta in Lovizs – Conradus dux masoviae et Cuyaviae Cristiano episcopo Prussiae primo et suis successoribus, uro eo, quod Th(enricum) ducem Slezie, L(aurentium) vratislaviensem et L(aurentium) lubucensem episcopos cruce signatos et eorum barones induxit, ut castrum Colmen per multos annos a Pruthenis destructum reedificarent: donat partem Colmensis territorii quondam castra Gruden(z) Wabzko, Koprinen, Willivas (u Dogiela: Wilczylas), Colno, Duch (Ruch, u Dogiela) Rysin (Kyszyn – u Dog:) Glambotke Turno (Tarnow?), Lin, Ploch (Plotch u Dog:) cum villis et jure ducali, insuper centum villas in dominio Colmensi – item villas Coselko, Narozone, Mirshe, Starzeno, Bolimino, Ostromerli (u Dog: Ostromeres) – et omnes villas se, quas comes Syro circa Colmen habuit: Semeko (u Dog: Semek) Leniw (u Dog: Reniz) Groscino (u Dog: Croguno, Laszeno, Wetzwalno, Wnyslaw Benkono Glomno, Polansche, nenaugenez nedalyno, Crobno – tych brak w Dregiezie), Tuseph, Kelz, Dambens, Selnowis, Lostolko Lontzino (u Dog: Lomzino) Buc (u Dog: Buc). Lojesch (u Dog: Lojesib), Ceredche Unizhe, Larchenne, Gelenz, Gleschowar, Ostrowith (Ostrowick u Dog:) – omnel haereditate(s) meas circa aoram „ cum earum attinentiis et omnes villas „ meas circa silvam Gruch et omnes meliores villas meas et haereditates" [illegible] (tego brak w Dogielu) cum earum attinentiis usque ad centum haereditates in Colmensi terra. Ut autem episcopi Prussiae bona voluntas ad reedificandum castrum Colmen accederet, resignavit Gechko (Gedeon?) episcopus plocensis cum suo capitulo de Tarnowo (u Dog: Carnowo) et Laparso (u Dog: Lapowo) et omnibus villis quas habuerunt in Colmensi dominio videlicet ab eo loco ubi Drewanza de Prussia egreditur juxta terminos Prussiae in Ossam et sic inferius per Ossam in Wislam et sic per Wislam furfum usque ad Drewanzam,

(ten przywilej dany na sejmie i synodzie w Łowiczu Krystianowi biskupowi gdy z Krzyżakami na odzyskanie ziemi chełmińskiej miał wyruszyć.)

et sic per Drewanzam sursum usque ad locum ubi Drewanza egreditur de Prussia, omnia ad episcopatum (Prussiae) resignaverunt. Habebit episcopus Prussiae in castro Colmensi curiam propriam et conventum. Et quicunque terram Culmensem reliquam habuerit omnes proventus cum episcopo dimidiabit et decimam temporalium episcopo dabit, excepto Hl. duce Slezie, qui cum episcopo faciet secundum voluntatem. – Duximus hoc roborari sigillis illustrium ducum L(esconis) Poloniae et Hl(enrici) Sleziae, et V. grezneńsis archiepiscopi, J. Cracovienſis, P. posnanienſis, L. Vratislavienſis (u Dogiela mylnie: V.), L. Lubucenſis Hl. Cujavienſis episcoporum. Praesentibus: Gothardo cancellario Masoviae (Nicolao cancellario cracov. Arnoldo masov. palat. – tego brak w Dregerze) Marco cracov. Jacobo Sandomir. Dyrskone (u Dog: Birscone) vratislav. palatinorum: Lacoslao cracov. Mistwino Sandomir. Ostasio viſlic. Clemente (?) plocinen. Theodoro cruſvic. (Mauritio vlodislavien. Subislao vratislav. – tego brak w Dogielu) Stephano Polizlavien. Petricone Lenciniae castellanis. (I Nº 58 p. 106-107 – Dogiel Tom IV. Nº 2 pag. 2)

1222 in Dimin – Ingardis ducissa Pomeraniae monasterio Sztolpensi pro anima domini Kazimari et filiae nostrae Elisabeth in praedicta ecclesia sepultae donat villas Cupz (Cübz) et Pedrow (Pertznow) in provincia Mizeretz, [illegible] (zwischen Grodwin u. Muklenbrug gegen Fünfeichen zu) – Testes: Robertus praepositus Diminensis. (I Nº 59 p. 107)

1223 in Ucramund in colloquio coram nobilibus totius Slaviae – Barnym Pomeranorum Slavorum dux cum matre Merozlava confirmat monasterio in Colbas villas Scossowa et Brode quam habuerunt ex donatione Bugozlai senioris et junioris. – Testes: Polizlavus Scarsevic. Sebor Janik. Dobeslau Unidarsvic, Barnislau filius Sdroitin. (I Nº 61 p. 110)

1224 Mirozlava ducissa Slavorum et Barnim filius ejus. – datum in Uznom.

1224 nonas Julii. – Anastasia ducissa Pomeranorum (corka Mieszka-wa III wdowa po Bogusławie I) in dote mea quam a marito recepi (Trzebiatow ru Inn Stuga) de consensu relictae (Miroslava) filii mei Bugzlai et relictae (Ingardis) alterius filii mei Kazimeri fundat monasterium sanctimonialium in castro Trebetow (Trzebiatow) ex consilio abbatis in Belbog, cui monasterio confert

Za Anastazyja żyje jeszcze in Piris 1235 i daje nowy wsi Wejtemu klasztorowi który zowie: Rubus S. Mariae sive ecclesia de Trebetowe zakonu Norbertanek – żyje jeszcze 1240 (mir.)

Tribuis (Tribb) Topacle, Szwetic (Swantz), Bealcuk, Porewino (Pyrowin) Drosdowe, Jarcowic (Jarchow) Scrilowe, Darsowe, Sudowe, Malstowe, Belicowe, Clotycowe, Wiselowo, Burrentin, Guritz, Stok Stiaplin, Conradowo (Conradsdorf), Jedlin (Zedlin) Bilowe; item villas in territorio Colbergensi: Ztoykowo, Jannow; in territorio Piritz: Ztorsewo (Nowydwor) Obry; in territorio Ztaregard: Rinskow, duo tuguria in monte salis (bei Kolberg) octo loca continentia. – Testes Conradus quintus episcopus Caminensis (I Nº 63 p. 112)

1226 VI Kal. Octobr. Indict. XV in Stetin. Barnym dux Pomeranorum confirmat possessiones monasterii Colbas et terminos earum possessionum designat... ubi Melna influit in Lixam fluvium „inde revertuntur ad tumulos paganorum in monte situs, deinde ad tres tumulos paganorum". – Testes „sunt hii Mescico (może Zyr nieżyjąca III ż.), Barnizlaus, Eustachius, Greuingus". (I Nº 66 p. 120)

1227. IV Iduß Octobris in Choleberg. – Barnym dux Pomeranorum et Ingert mater ipsius ducissa confirmat fundationem claustri monialium per venerabilem aviam Anastasiam ducissam Pomeranorum in Treptovienßi provincia factam atque possessiones in Treptovienßi, Piritzenßi et parvo Stolp provinciis. – Praesente Bartizlao duce Pomeraniae fratre nostro – Testes Conradus Caminenßis episc. Heidenricus custos colbergenßis ecclesiae, Dobezlaus, Trirnek, Wlemarus, Zetzlaus, Ztyslaus. (I. Nº 67 p. 122)

1228 Bartizlaus castellanus de Stetin, Mirozlavus castel. de Wolgust, Heinricus de Butkowe, Trebemarus de Gutzekowe – provincia Mazerez a Slavis inhabitata – provincia Gutzekowe – territium ducale Borchwere dictum – judicium maius mortis et sanguinis et judicium minus vulgo quatuor Solidorum (Privilegium Bartlami slavorum ducis t.j. xięcia na Szczecinie, Wolgast, Gutzkow Butkow bei Stargard) syna Bogusława II

1228. IV Nonas Iulii in festo Odalrici; in ripa fluminis Wisle contra civitatem Plocensem – Conradus dux Maioriae cum filiis Boleslao et Kazemiro, semonito magistro militum Prussiae et fratribus ejus militaturis contra Luthonos more aduenticio confert castrum Dobrin cum terra inter riuulos Cramenizam et Cholmenizam usque in Pruciam cum parte uillae quae uocatur Quercus ultra Wisclam, item villam Seiscz ante puerè Wladislae cum facultate iudicandi. Guntherus electus ecclesiae Mazouie dat de uilla ecclesiae in Dobrin cum insula et de decima terrarum quas excoluerint uiri Lingyae Thantoniae exceptis cultoribus Polonis. Canonici ecclesiae Plocensis pro cambio quod dux Conradus nobis fecit cessimus de jure in villa Wisoin eisdem fratribus. – Testes: Michael episc. cujav. Johannes abbas b. Adalberti Plocensis, Wenceslaus abbas Pruswensis. Bogussa palatinus Mazouiae, Lethcus judex, Vitus castellanus de Plonz, Matheus castellanus de Ratenz, Jeguta dapifer, Barta subcamerarius Adalbertus castellanus de Antiquo Wladislae.
Dreger I Nº 72 p 129. – Dogiel V. Nº 7, p. 5 (Stronczynski)

1228 in Dimin – Wartislaus dux Slavorum adiecit nobili Dobislai monasterio in Belbuck confert villam Necore (Ninkow prope villam Derciante. – Testes Conradus episc. Camynens. Robertus praepositus Diminensis. Hinricus plebanus Diminensis. Miroslaus castellanus Diminensis. Dobrinarius, Nachimarus, Wichoslaus.
(I Nº 73 p. 131)

1229. III Idus Decembr. (in Uznam) – Zbiroslawa duissa Sclavorum cum filio Barnym pro anima mariti Pugezlai et filiae Woyszlawe monasterio de Hyda ordinis cisterc. confert villam Gwizdow in provincia Wottrozn molendinium in Caminiz usque ad riuulum Zroya et Luesnam. Liberamus colonos ab omni servitio ab urbis aedificatione (Burgwerk ?) vel reparatione portuum et ab omni expeditione gentis Slaviae – Testes episcopus Conradus
(I Nº 76 p. 134)

Sen Barnim syn Bogusława II r. 1229 pisze się dux Slavorum

1230 VI Calend. Januar. Indictione 3a Epacta 4a Concurrente 1a in festo b. Johannis evang. (?) In castro Dyubefow – Samborius de Dyubefow et Swantopolcus de Gdanzk principes Pomeraniae pro remedio animae patris, matris et fratris nostri Wartislavi conferimus conventui in Oliua cisterc. ord. terram Gymer (Mirow) cum tota Wanowa, aquam Verissam (Wersa) cum clausura in porta usque ad Wangromadissam et Wisam a porta praedictae Verissae usque ad aquam Wolcnisz cum molendinis cattonibus – Testes: Michael vladislaus episcopus Cuiauiensis dux de Belgard, Warnion castellanus de Dubefow, Pantinus castellanus

(135)

1231 Wartislaus dux Selaviae monasterio Stolpensibus et monachis confert campos Plachtina et Mancelin in provincia Scytin (Zitnu jurisdictione Jun Jezeru) pro villa [illegible] Plachte – Testes Zdoroslaus Suire, Dobezlaus, Luboradus (I № 82 p. 143)

1233 in Drizina – Ego Wlodizlaus D.g. dux Polonorum (Władysław Odonicz Książe wielkopolski) monasterio Colbacensi confert haereditates Trebenen (Trzebrz) et Doberpol (nie wiem gdzie) (Doburzsuil bei Arnswalde zwischen der Zhun und Plöne) cum stagno Zouina; termini sunt: a Triben versus Repelin stagnum Stuke inde ad montem longum qui adjacet Triben abhinc super stagnum Cartzke usque ad fossatum inter Kluken et Rovin (Klüben). de fossato per pomiferas inde recurrunt per stagnum Brizina et sic ad rubum Dzadutke de rabo super paludem Smardin usque in Glambok, inde recurrunt in directum super monticulos Suinermoguliz, ab hinc usque in rivulum Rutniza qui fluit in Ynam, de Yna usque ad Stuke (Zirkow ?) – Testes: Premisil, Bolizlaus filii mei. Henricus abbas de Luchna. Baldewinus decanus Gnesnensis, Egidius praepositus S. Georgii. Bogomil, Siaradus. Trebzlaus. (I № 94 p. 158)

(Przywilej ten świadczy iż granice Polski sięgały wtedy aż pod Stargard nad Iną – który kraj książęta Pomorscy wraz z marchrabiami brandeburskiemi zagrabili: pod miesta Przemysława króla – wraz z archidiakonatem Soldin(skim)

1233 praepositus de Gramborow plebanus de Uzinam, de Berez, de Gardist (Gorzysz ?) ecclesia in Szarca

1233 Conventus monasterii S. Jacobi in Stetin ordinis S. Benedicti Camynensis diocesis – fundował Beringar mieszczanin urodzony w Bamberga) w r. 1185 sprowadziwszy benedyktynów z Bamberga

(Lipca 1234) Swantoborus filius Kazeneri haeres de Wostrowe, Binow Gribene) statuit terminos inter Recow et Niznan hoc est inter fluas possessiones (Niznan) et possessiones clausstri in Kolbas videlicet: de via quae ducit in Recow in tumulum gigantis per monticulos quos fieri fecimus versus solitudinem... silva est clausstri ex utraque parte. Clausstrum habet possessiones a meis parentibus. Cedulam hanc sigillo principis Barnem jussimus muniri. (I № 100 p. 164)

(wiąz nie był tenże rozmienił pewnie z tym)

Tegoż Swantobora przywilej r. 1235 (Swantoborus filius Kazeneri I № 108) i r. 1240

1235. – Barnim Dux Pomeranorum confirmat poseßiones a patre suo Boguzlavo juniore et avo Boguzlavo seniore atque avunculo Wartislao monaßterio in Colbas datas. – Teßteß: Bar: tholomeus filius Wartislavi junioris. (I Nº 106)

1236 Pontif. Nº 9. – Gregorius IX monaßterio Dünemünde de Livonia cißterc. ordin. poseßiones confirmat

1236 – Hinricus Dux Cracoviae Sleziae atque Poloniae confirmat donationem villarum Zambrisk et Laz: cove (Laszkow) per dilectum noßtrum Johannem Mag: num (może margrabia brand.?) monaßterio in Colbas fac: tam – Teßteß: Stephanus palatinus noßter, Benocaß: tellanus de Santoch, Pribizlaus de Lubus, Theode: ricus tribunus de Santoch, Bartholomeus vrolaßti: cus de Lubus. (I Nº 108 p. 175)
(z tego widać iż granice Polski wtedy aż po Lyritz i jezioro Plone ßięgały)

1236 – Wladizlaus Dux Poloniae monaßterio de Colbas confert villam Warsin, ubi fratres (z Nowej Bramy) ut plenam fraternitatem habeamus. – Teßteß filii ducis Boleslaus, Diricray, Eußtachius et alii Poloni. –
Otto dux Slavorum et Caßubiae Dominus in Stetin confirmat has literas Wlodizlai Ducis Polonorum cog: nati noßtri carißimi. In Damb 1300 (IX Cal. Martii)
(I Nº 109 p. 176)

1236 Barnym Dux Slavorum ad preces Paulini abbatis de Mogylna (capellani noßtri) cum fratre meo germano duce Wartislao confir: mat privilegia matris suae Myroslavae dominae terrae Slaviae poßt mortem mariti Boguslai anno 1222 – item privilegium materterae Hyngardis dominae terra Slaviae relictae ducis Kazimari, quibus eccleßiam S. Johannis Bapt. et S. Johannis Evang. in Colberk donant monaßterio in Mogylna cum villa Pretemyn – pisząc o tym wsalnia Barnim odeta wozy z towarami klaßtorne, z Mogilna lub Gdańska dozieni pomorskiej wojewodztwa (I Nº 100 p. 173)

1236 in Dimin – Wartislaus dux Slavorum abbati in Belbog vendit medietatem Territorii Trebtovienſis quae verſus Camin reſpicit

1237. IV Nonas Febr. in Stetin – Barnym dux Slavorum confert fratribus Ciſtercienſibus in Colbas villas Treben et Doberpol cum ſtagno Zowna et cum terminis qui in privilego Wladislai ducis Poloniae ſunt deſcripti. (I Nº 112 p. 180)

1239 Koſuchy: Stary Trzebutow (Alt-Tamzow) nad rzeką Tolense – tamże niedaleko: Mokere – plebanus de Gardz (?) (nad Odrą)

1240 Duantoborus filius Kazemeri (syn Kazimierza I) monaſterio in Colbas villam Liaſcino donat. – Teſtes: Conradus caminenſis epiſcop. Barnym princeps terrae. (I Nº 127)

1240 jus expeditionis generalis vulgo Hervschilt vel Landwere.

1240 in Stolpe VI Cal. April. – Swantopolcus dux Pomeranorum villam Ricero (Retzow) in Ilupensi dioceſi Hermanno capellano ſuo pro pretio 2 equorum vendit. – Teſtes: Stephanus judex, Landa, Radzlavus, Wcech, Criſtianus, Ortwinus. (I Nº 130 p. 204)

1240. VIII Calend. Maji in Stolpe (Słupsk) Barnym dux Slavorum compoſitionem facit cum Conrado (III) epiſcopo caminenſi. Epiſcopus cedit duci Barnymo decimas de 1800 manſis in locis: in vico (Wardt) Princelow (Pennigsow) villa Vrowini, Bomgarde, villa Arnoldi de Valkenrede, Ludzlan, villa Granungis villa Samborii; in vico Lencun villa Wolcin Wonezk, Horkow, Prezslaw (Zwirzyniec), Celakow (Telkow), Largow, Woltow Crekow; in vico Piritz, villa Priborii, Neulin, Szwantus, Clotrin; in Uzgnam; in territorio Ceden (Brzeżno), in territorio Piritz, Princelow, Pinkun, Stettin. Duc Barnym vero cum conſenſu Wartislai ducis Slavorum epiſcopo caminenſi cedit terram Stargard uſque ad fluvium Plona et per defluxum ejus uſque ad ſtagnum Dambe, a capite vero ipſius fluvii ſurſum verſus Poloniam ſicut praefati termini terrae a retroactis temporibus ſunt diſtincti" excepta villa Conow (Zamnium Conow) (granice Polski)

Pratereat Donat Barnym episcopo villas 3 in Colbergenori territorio: Vreßow. Szlouenkow, n Ssebor. (I Nº 131 p. 206)

1240 pridie Calendas Junii in Camin – Wartislaus dux Pomeranorum claustro sanctimonialium in provincia Trebetouiensi per aviam nostram Anastasiam ducissam Pomeranorum, quam pia amplectimur devotione, confirmat possessiones in orientali parte juxta Trebetow inter fluvios Dambonitz et Regam majorem constitutas videlicet: Trebow (Tribs) Supadla, Zwete (Wentz), Balscure, Gorewino (Gorwin) Drosdowo, Walenino, Jarcowo (Jarnsow) Darsowo, Krykow, Sukowe, Belicowo (Belkow) Maltztow (Wolzow), desertum Riman (Stowaru), stagnum Reßyko, dimidium Clutzi. – Testes Conradus praepositus Diminensis, Tzirnech castellanus de Cholberg, Ztozlaus castelanus in Camin. (I Nº 132 p. 208)

1241 plebanus de Tribetowe, de Wolyn, de Lipa,

1243 in Larchan. – Michael vladislaviensis episcopus ad petitionem Samborii principis Pomeraniae privilegium ecclesiae de Lubesow fratrum ordinis hospitalis S. Johannis Bapt. super decimas in villis Lubeschow, Ekssow, Bale per antecessorem nostrum piae memoriae Stephanum episcopum datum confirmat. – Testes Stephanus canon. crusvicens. Wilhelmus plebanus de Gdanz, Rudolphus plebanus de Stolp, Gnevumerus Schulenkowicz et Kunistus subcamerarius. (I Nº 149 p. 229)

1245 Tolenza fluvius perex Tributowe (wpada do Zieny)

1248 Nonas Octobris in Uznam – Barnym dux Slavorum Wilhelmo episcopo caminensi confert medietatem terrae Colberg cum districtis Loditzol et Contrine, in recompensam pro terra Stargart his terminis distincta: „a ponte Brunonis (Brunnsforth) furfum versus orientem usque ad stagnum Praznow et sic ulterius in rivulum „Cruntzne qui in fluvium Crampel defluit, in antea vero usque ad „Polonorum terminos directa linea per desertum veluti a retroactis „temporibus est distincta; deorsum vero a dicto ponte versus occidentem „usque ad stagnum Zucharecha vocatum qui Golnowe dividit a terra „Stargardensi." Ex hac terra Stargardensi reservavit sibi episcopus

villas Scolin, Sarow, Grinditz, Zambitz, Crintzow, Kenzk, Cotlow, Cussow (Cüssow) Cunow (Cunow) Teuelde (Tantow) cum his terminis a stagno Medui (Mattünster abgelassen 1270) per Stratznam et Znogeritz riuulos usque Ynam fluuium cum ecclesia parochiali in Stargart. – Testes: Wertislaus dux de Dimyn, Wernerus praepositus de Lucow, Theodericus plebanus in Lessen. (I Nº 182 p. 268)

1248 in die Gerualii et Protalii, in Slauena (Alt-Stettin) – Swantopolus Pomoraniae dux recognouit, quod frater noster dux Samborius dedit Hospitali S. Johannis villam Malenino et parentes nostri dederunt villam Thure; sed postea frater noster Samborius recepit has possessiones. Nos vero cum Samborius de patrimonio exularet restituimus fratribus hospitalis S. Johannis has possessiones. – Testes: palatinus Pruemirus, palatinus Arnoldus de Sweza, Wenceslaus subcancerarius, Vogen de Golambe, Warsow castellanus de Lubesow, Virenus, Cristek, Sissla. (I Nº 183 p. 269)

1248. IV Nonas Nouembris in Pyritz. – Barnim, dux Slauorum fundat coenobium sanctimonialium ordinis Cisterciensis apud Riuulum S. Mariae in terra Stargard (w tej części miasta Pyritz) (I Nº 184)

1248. X Cal. Octobr. in Gdanzk – Swantopolus dux Pomeranorum monachis Cisterciensis ordinis de Pargun confert situm Bonsowa dictum ubi est transitus inferior per aquam Vettra (Wietzig) profundando monasterio. – Testes: Tetbrandus abbas in Oliwa, Bugutz castellanus in Slauena, Wojath Subdapifer (I Nº 188 p. 283)

1248 IV Nonas Decembr. in castro Stolpensi – Swantopolus dux Pomeranorum cum consensu haeredum meorum Mestwini et Wartislai contuli monachis Cisterciensis ordinis in Pargun villas Pristowe et Borsowe pro fundando novo monasterio (Klasztor Buckow) (I Nº 189 p. 284)

1249 XV Cal. Julii in Colbaz – Barnym Slauorum dux cum monasterio Colbas ratione civitatis Dambe (Dam) concordiam facit. – Testes Wartislaus dux cognatus noster, Bartholomeus cognatus noster (I Nº 199)

1249 Gerardus scholasticus Gustrowensis. prepositus Gustrowensis

1250 Calend. Augusti Indictione 8ª Concurrente 5ª sub Swantopolco principe Pomeranorum – Stephanus de Nemitz dictus Dapifer cum consensu uxoris suae Dunmaslave et filiorum Rosuardi, Venislai et Mirislai claustro in Bucovia confert ecclesiam in Nemitz. (I Nº 202 p. 321)

1250 V Calend. Septembr. – Samborius dux Pomeraniae Dukerensi coenobio confert villas Zolusino et Brutnino quorum habitatores liberat „a jure Pomeranico" item monetam propriam cum taberna habeant. – Praesent. Alberto Subcamerario. Bartslavo pincerna, Hildebrando juvene, Johanne scriptore de Logendorf, Heribordo de Somerfeld, Friderico de Heuer, Conrado de Foresto. (I Nº 293. p. 322.)

1250 nonas Martii in Stetin. – Barnim dux Slavorum sororibus poenitentibus B. Mariae Magdalenae in Priemslawe (Pyrnuzlaw) confert 3 ecclesias – Testes: Berengerus miles de Jagowe. (I Nº 215 p. 323)

1252 nonas Aprilis, Indictione 10ª in Stolpis. – Swantopelcus dux Pomeraniae cum consensu uxoris Ermegardis atque filiorum Mestwini et Wartislai confert conventui de Dargun ordinis cisterciensis aquendam monasterium villas Bucowe, Bobolin, Jesitz, Liristowe, Bonsowe, Damerowe cum facultate collocandae villae forensis et Theutonicis et Slavis – Testes: Albertus abbas (de Bliva), Ratislaus miles de Gloweicz, Albertus Scarbemir et frater suus Eustachius Stephanus vignifer, Woitko tribunus. (I Nº 230 p. 338)

1254 in Camin in dominica Laetare. – Wartislaus dux Dominensis conventui de Belbock ordinis Praemonstratensis confert 600 mansos theutonicales in deserto quod dicitur Sarethize circa Pranam (Prove) fluvium incipiendo a stagno Gelinino usque ad rivulum Wolfowitzitza (Wolfowitz bei Treptow) ad lecum Venetzco, nigrum lacum (bei Treptow), paludem Boresnizca, ad montem lapideum Dupna muggula slavicali more nominatum, ad paludes Belnitza blota, stagnum Dolego, stagnum Gribenow, ad initium Babnitze fluvii ex Drawa provenientis et ex australi parte Pranae ad stagnum Wocumno; qui termini sunt inter Wolitzno, melne Gelunno et Blandno. Praeterea donamus 7 stagna: Wiseno, Strapola (Czaplino?)

Butzer maius et minus, Slomino, Blendno Locanno
Lubc (Zwirsyn, Jerkenburg und Neuenburg
Rudny, Turuy in Neumarkt) (I nº 242 p. 350)

1254 villa Falkenberghe quae antiquitus Labowe dicebatur
abbatis Colbacensis.

1255 Kollegiaty na Pomorzu: 1) Kollegiata S. Jana (na sta-
rem mieście w Kołobrzegu 2) Kollegiata P. Marji w Jamem
mieście Kołobrzegu. (obecnie)

1255 Neumarkt antea Cyrnowe dictum monasterii Colbaz-
villa (Brzyzin Zwirsyn)

(c. 1256) – Wartizlaus Bartholomei filius monasterio in Colbas vendit
villas Glina, Bruchowe, Dambne, Langhne „et quidquid pater
meus hereditate paterna mihi reliquit in terra Colbacensi
vendidimus excepta villa Kabank. Roboramus paginam hanc
sigillo nostro et fratris nostri Suantobori – Testes: Suanto-
borus Kazemeri filius, Nicolaus Priboritz de Bivrow. Kote-
merus, Worzlaus. (I nº 278 p. 388)

1256 Barnym dux de Stetin, dux Slavorum
rivulus qui slavico vocabulo Reziza nuncupatur e stagno
Vileniza effluens (circa Uznum) – Lipa insula pene
Uznum. – fluvii: Porsanta, Rega, Radi (Radüga) Uneft
(Unebau)

1257 in Belgart. – Swantopolcus dux Pomeraniae abbati de
Glina et conventui monialium in Sarnowitz (Żarnowiec)
ordinis Cisterciensis donat villam Virczino (Wirchenin) ultra
stagnum Pesniza (Piaśnica) pro remedio animae patris mei et
uxoris meae et liberorum nostrorum cum consensu fratris nostri
Ratiborii et filiorum nostrorum Mistwin et Warzlavi.
Damus in hac villa judicium majus et minus in vita et re-
mitis, item potestatem in salso mari piscandi rumbos eos-
ces, utilitates lapidum (Granitu?) et aliarum rerum quae per
appulsionem ventorum in praedictis terminis videlicet a Lippa-
wa usque in Sofrangoram provenerint – Testes: Mistwin et Wart-
laus filii nostri, dominus Simon, Andreas et Woczech sacerdotes,
Ratzlaus palatinus, Michael subcamerarius, Nicolaus subdapifer.
(I nº 288 p. 397)

(w Dzec. Kujaw.)

1257 ecclesiae in Czitcn (bei Bruklaun) conferuntur decimae ex villis Grecholin, Lubanow, Grewentin, Reletzow

1258 in Lobodis – Bolezlaus dux Coloniae majoris donationem piae memoriae patris sui W° (Ladislai) villarum Treben, Duperpol et Warsin monasterio de Colbas ord. cistere. confirmat. – Testes: Johannes cancellarius noster, Nicolaus praepositus Kalisiensis, Bogomelus praepositus gneznensis, Landrinus castellanus de Croba. (I Nº 303 p. 416) (Prawdopodobnie chodzi tu o I księcia poznańskiego r. 1200 syna Bolesława zwanego Kędzierzawym)

1258 civitas Dangur (Dębowa góra = Dunajgura) civitas Dambe (Drwęca), civitas Gardecz (Brantz) penes rivulum Saluia et Cderam – Czelcho (Chełmno) cum ecclesia parochiali

1259 die apostolorum Petri et Pauli, in Loszna. – Bolezlaus dux Coloniae majoris confirmat donationem felicis memoriae ducis Wladislai monasterio Colbacensi ord. cistere. villarum Treben et Doperpul cum stagno Louina cum facultate locandi civitatem; terminosque villarum harum describit: a Treben ve sul Teplin stagnum dictum Stuke inde ad montem qui adiacet Neribne, abhinc super stagnum Virke ad Lossatum inter Clucken et Louin, inde per solitudinem super rivulum Zlunce qui fluit in Ynam et per descensum Yne ad arbores pomiferas, inde in stagnum Liuzina ad rivulum Diadinko de illo super paludem Smardin et ipse in Clambek, inde super monticulos Sinneroaglatis usque in rivulum Rutniza qui fluit in Ynam, de Una usque ad Stuke. – Testes dominus abbas de Selbor Bano, Hescellinus ejus capellanus Prior Posnanienſis, Petrus, Nicolaus praepositus de ... Mathias notarius. (I Nº 310 p. 423)

1260 pontificatus nostri anno 6° in Lasuale. – Hermannus Caminensis episcopus principibus terrae Slaviae, Lasubiae et Pomeraniae commendat fratres ordinis S. Victoris Parisiensis (kanonicy regularni S. Augustyna Których ten biskup do Pomorza sprowadził i nadał im pewne posiadłości, objeżdżał najprzód Ukermundę gdzie im Barnim I nadał 60 łanów w lesie Sidelowe r. 1260)

1261 d. XIV Cal. Maji in Grifenhagen. – Barnym (I) dux Slavorum cum consensu Hermanni episcopi caminensis fundat in civitate Stetin ad S. Petrum 12 canonicos, quibus assignat ecclesias in Gardz, Linkun, Linnowe, Tantowe, Woldin, Lukowe, Ladentin, Warsowe, Krekowe (r. 1263 przeniesienie do Kollegiaty N. Maryi w Szczecinie in castro Stetin)

(r. 1265 było w tej kapitule 2 wsi a tam, reszta kanoni: cie)

1262 – Swantopolcus dux Pomeranorum claustro B. Mariae in Zucowe confert stagnum Zucowe in quo homines domini Caminensis de Gewenthin (Gunutin) in parvis retibus, sportis et iamis sed non magnis sagenis piscare possunt. – Testes Ratiburius dux Slavorum (nieznany, a może brat) Vitico burggravius Svecensis, Guzlavus, Bugislavus. (I Nº 343 p. 454)

" " Iwina fluvius – civitas Tanglym (Rublam) – Zwinga fluvius civitas Zuet (Zwin) super Veltzam

1262 Wartislaus (III) dux Dimin. – canonicus Gustrowiensis.

1264 Templariusze mieli Komandorią na Łomorzu w Röreke koło Pyritz.

1264. XII Calend. Octobr. – Mistwinus dux Svecensis resignat quod consanguineo suo Barnim Slavorum duci terram Svecensem post obitum suum possidendam donavit. – Testes Wiardus abbas Uznomensis, Otto de Zcwec capellanus noster, Arnoldus rector parvulorum in Stetin, Johannes Kulo, Brezpravus, Gustislavus. (I Nº 368 p. 476)

1264 in Swecz – Mestwinus dux Pomeranorum militi suo Juliano haereditatem Garschino donat cum jure theutonico et liberat ab exactionibus a Naraz, Louor, Lodnorowe, Bpole, a bove, a vacca, a citatione castri, a custo, à civitatum et castrorum et eorum aedificatione. – Testes comes Paulus palatinus Svecensis, comes Stanislaus castellanus Svecensis, Nastaus castellanus de Syrosk, mathias vaillifer svecensis, Dalcluis subdapifer Svecensis, Paulus subcamerarius Svecensis. I Nº 369 p. 478)

1265 XII Cal. Septembr. in Slawena – Swantopolcus Pomeranorum dux confert monasterio in Zucowe praedium Belcowe incipiendo a loco Pristan de Gewenthin ad duos quercus circa sepulchra paganorum usque ad lacum Carneschwitz. – Testes filius meus Wartislaus, Vitico burggravius, Mitbradus, Pribislaus Grosle, Bogislaus. I Nº 378 p. 486)

1266 Wartislaus I dux de Gdanzk monasterio Clice loco sepultu-
rae principum Pomeraniae parentum nostrorum confert
tractum in Wisla inter Ganscam et Barzizam

1266 Sabbato in palmis – Hermannus Caminensis episcopus Johanni (Z. thró Gubr.)
priori Domi Dei (Vibrunnium - Jasenitz ?) nostrae dioecesis
ord. Canonicorum regularium b. Augustini confert ecclesiam
in Lassenborgh. (I Nº 390 p. 493)

1266 in die b. Nicomedis martiris – Mestwinus dux totius Pomeraniae
comiti Stiborio confert haereditatem Gaski cum omnibus uti-
litatibus, ferri, cupri, aeris, plumbi, venis salis caeterisque
metalli fodinis praeter aurum et argentum; excipiendo incolas
ab exactionibus quae dominio ducali pertinent videlicet Na-
vas, Poradine, Podworce, a stationario a tentorio, a fal-
cone, a vacca, a porco a bove, a frumento, a conductu fa-
rinae et farina, a canibus et ab equis, ab expeditione, a
pontium et castri aedificatione et ab ejus custodia – Testes co-
mes Arnoldus palatinus comes Pomeranorum castellanus, comes
Henricus subcamerarius, Johannes dictus Preporta subpincerna et
caeteri milites Suecenses. Datum per manus Heymonis S. Mariae
canonici. (I Nº 391 p. 498)

1266 civitas Kusalin (Köslin) – rivulus Strumin penes Usznom.

1267 villa Zabelsdorf olim Nembuszowe dicta circa Stetin.

1267 Barnim I dux Slavorum et Cassubiae.

" " civitas Golenog (Golnow) quae Vredeheide apellatur super
Inam – Dambe (Dramburg) ea quo fluit aqua Plona.

(1267) pontificatus Clementis IV. Anno 2º VII Idus Decembris Magde-
burgi. – Fr. Guido miserat. div. tit. S. Laurentii in Lucina presb.
cardinal. apost. sed. legatus – Episcopo caminensi significat
quod a longe retroactis temporibus super limitibus Lubucensis
et Caminensis dioecesis discordia erat quae per ven. Archiepiscopum
Livoniae, Estoniae et Prutziae apost. sed. legatum in hunc modum
concordata fuit quod ecclesia Lubucensis debet possidere terram
Costerin, et ecclesia Caminensis terram Schuitz (Zuitz ?) integrae
exceptis decimis unius prebendae capituli Lubucensis, quam con-
cordiam confirmamus. (I Nº 414 p. 524)

1267 plebani terrarum Colberg et Cusalin (Köslin)

1268 3duš Decembris, in Stetin – Barnim (I) dux Slavorum coenobio Bučove ordinis Cisterciensis Caminensis dioceseis confirmat possessionem 100 mansorum per militem nostrum Johannem Kule legatorum, quorum termini a villa Persantitka (Perzsitzik bei Neu-Rathin) usque ad fines Polonica versum ascendendo. Donamus insuper stagnum Ceresseke (Wrizken bei Neu Rathin in Persantzik) (I Nº 426 p. 536)

Granice polski przy wsi Persancik gdzie z jeziora Persanick bierze początek rzeka Persanta.

1268 in die b. Dionysii mart. in Gdanzk – Wartislaus dux Pomeranorum (syn Świętopełka) claustro Bucowe quod beatae memoriae pater noster Swantopolcus dux Pomeranorum fundavit damus villas Bobolin, Pomelowe, Loretz, Bonsowe, Peritzowe, Guritz, Damerowe, Carnewitz et Wich, Putzmechowe, Glelenowe, Beleowe cum silvis Grabowe et Dirsina item stagnum Bucowe cum captura alleciorum ad litus maris, item molendina in aqua Thra. Concedimus sententias capitales et manuales cum jure de naufragis, item jus patronatum ecclesiae in Nemitz cum decima villae Bartholin. – Testes nostrum dux Pomeranorum frater noster, Venzlaus capellanus castri Danzik, Ludevus sacerdos de S. Catharina in civitate Gdanzk, Dulignowe, Woreboda, Andreas, Serda, Wenzlaus putkamer de Gdanzk, Raiffaus de Gloreziz, Michael praepositus de Saulin. (I Nº 427 p. 537)

(Bni Nutzin)

(Wenzlaus II Glowitz)

1268 in crastino b. Katerinae, apud Dymin. – Fredericus Karthusiensis episcopus Pharbergensis postulatus ecclesiae B. Mariae in Virchin (Preußen) indulgentias confert. Pontificatus nostri anno 1º (I Nº 232 p. 542)

(Korzort?)

1269 fer. 2ª post Octavas Paschae in Arnswalde – Nettwinus dux Pomeranorum cum principibus Johanne, Ottone et Conrado Brandeburgensibus marchionibus concordiam facit: quod filiam nostram viro matrimonialiter copulabimus cui 1000 marcas examinati argenti assignabimus et vir totidem dotis assignabit. Omnia bona nostra renuntiavimus dictis marchionibus et recepimus ipsa

bona in feudum, homagium ipsis exhibendo. Dita etiam bona uxori nostrae et patruis nostris suis parentibus (Judyta córka Theodoryka hrabi de Orenn żona może i Eufrozyna?) litteris justo titulo feudi transmiserunt perpetuo possidenda margrabiowie brandeb.) praeter castrum Belgard cum terra, in cujus restaurum marchiones nobis et uxori nostrae et patruis nostris 100 marcas argenti Stendalienses conferrent in feudum annuo percipiendas vel 100 choros duri frumenti, 20 choros tritici, 40 siliginis, 30 hordei; assistentes eidem in omnibus. - Testes: Ziftlaw, Domentziaw, Daletz, Pozewalc, Mitzlebor. Peter. nicol Koryt. (I Nº 136 p. 546) (są 2 Belgardy, jeden nad Perzantą w kraju Kaszubów, drugi w Laubursztkim)

(Circa 1269) Meltwinus Dux Pomeranorum ad Johannem Ottonem et Conradum marchiones Brandeburgenses scribit: elegimus vos, nobis tribulatis in dominos et tutores, offerimus vobis castrum et civitatem Gdanensem; veniatis in auxilium nobis et burgensibus theutonicis civitatis Gdanensis, Prutenis et nostris fidelibus Pomeranis. Domino Hs. interpreti fidem adhibuit. (I Nº 433 p. 547)

1269. IV 3 dus Julii – Barnym dux Slavorum rationi dubietatis super terminis terrarum Mazow et Stargart inter nos et Hermannum episcopum Caminensem ortae, limites inter Stargart et Mazow declaramus: „De ponte Brunonis Zmründ- forth, furfum versus Poloniam super stagnum Lezik ubi castrum fuerat, inde super stagnum Kisik descendendo super fluvium Crivinz, inde in fluvium Crampel super Camnemuszt (Kamienny most) super montem ubi sunt 3 pineae, inde super fluvium Dalonize ad finem stagni Dolghen versus orientem, inde ad pilam domicellae versus orientem super parvum et magnum stagnum Gniz et ulterius in Drawam. Item de ponte Brunonis (Zmründ Brunonis Kubm?) directe in linea paludis per sepulcra paganorum super Zuchauire kam (Zuchа rzeka?) usque ad montem d[illegible] inter et Premuza (Prinsfurnu [illegible] vel Zmünsfurnus

Distinctio inter Massowe et Golnow ad paludem Tremuzeke blitta (Zeminskischen Bruch), inde super Crisanske lanken ad montem, super fluvium Dobera et desertum campum Narnow ad mericam Vizekenrece, inde inter duas paludes juxta paludem Biale blitta, super fluvium Rzazanck directe ad castellum Camenz cujus castelli medietas nobis et altera medietas episcopo cesserit (zwischen Cantreck, Pribbernow, Zabersow, Mininwitz), a castello per aquam Luzuowitza usque ad Camenemuzot et directe ad paludem Gouenitza ubi Vatrolomniza influit, inde sursum in Stepnisa (bei Rzgnitz) ubi Lilezza influit. — Distinctio terminorum inter Massow et Nowgart super lapideum montem juxta viam Blantichowe inde ad stagnum Mokere et super fluvio Dobere Poluisse ad vadum quo itur de Swerin in Stargart, inde super paludem Rogo super stagnum Dolge. — Hermannus episcopus caminensis contulit nobis decimas totius terrae Pölitz (excepto opido Pölitz cum ecclesia parochiali) et villarum Lensin, Cretkowe, Parpoth, Panpowe, Clempenowe et civitati nostrae Piritze addidit silvam. Item episcopus relaxavit nobis damna quae in terris Colberg, Cussalin et Zlauen expeditionis tempore illata. [I Nº 441 p. 551]

1269 in die inventionis S. Crucis in Stolpi — Mestwinus dux Pomeranorum monasterio et abbati de Bucowe confirmat possessiones Bobolin, Loretz, Pomelowe, Bonsowe, Peristowe, Guritz, Damerowe, Carnewitz item lora Wich, Linxmechowe, Cleseuowe, Belcowe. Damus etiam claustro stagnum Bucowe cum bonis inter ipsum et Jalorum mare, cujus termini ab Pristan qui Brunne dicitur in fine stagni usque in Jalorum mare et ad novam Recham et ad locum Lychow. Item molendina in aqua Ikra. — Testes frater noster Wartislaus dux Pomeranorum, Cristianus castellanus in Stolpis et Hermannus canellanus in civitate ante castrum (Rolz), Iwenko camerarius, Mauritius Dirsekewitz, Petrus pincerna, Lauzclaus Namizon et Pater ejus Miczlaus. [I Nº 441 p. 555]

1140. II Idus Octobr. pontificatus Anno 2°; Trans Tyberim. – Innocentius II ad preces Alberti Pomeranorum episcopi vul. cujus in protectionem apostolicam Pomeranorum ecclesiam statuendo ut in civitate Wollinensi in ecclesia b. Alberti episcopalis sedes habeatur; confirmat quae possessiones ejusdem ecclesiae: civitatem ipsam Wollin cum foro et taberna et castris Dymin, Treboses (Trebbesz) Zuin Zibchow Vgermin) Chozek (Gützkow) Wolgast, Gluznoim (Uznam) Groswin (Rubkow?), Liris (Lietz), Hargard cum villis, Stettin, Camyn cum taberna foro, Colberg cum tugurio salis et theloneo. et eorum appendiciis de tota Pomerania usque ad Lebam fluvium de unoquoque arante duas mensuras annonae et 5 denarios, decimamfori quod dicitur Sychem (Gitzin) I Nº 1 p. 1 (Podług nowszych badań przywilej ten fałszywy, bo do tych czasów Kamińskiej ani Leba ani Tribbeses nie należały.)

Glossarium. Borchwere (Burgwere), bosem (Busch) fagetum (Buchwald) grangia (Vorwerk) judicium divinum (duellum) majus, minus; marchia (Grenzzwerg), mansus indagarum (Hufner Hufe) flamingicalis, theutonicus, slavicus et polonicus; multrum (Metzen) nautum (Hafenzoll) novalia (unumgebrochene Vorwerken), passagium (Fähren) Pedagium (Brückenzoll), pristallus (Fürsteher Landvoth) scotus, grojec = szóstak, securum (Kleinod Kriegel), unus (Hufe)

Zamki (Burgen und Castelle) na Pomorzu: Belgard, Bevenhusen, Camyn (kasztelania, do której należą prowincia Kliuin, wsie Lustkow, Motkewitz, Sparowitz, Dobel, Miriwiz, Lowsuz) Carbe, Chotzekowe Gützkow kasztelania do której wsie Loluziz, Quilowe, Chebow, Slatkowitz (do pow. Kasztelanie) Cholukerich (Colberg kasztelania w której rzeki Lubeche, Perlan i wsie Ruzow, Pollot, Luclube, Dymin (kasztelania), Groswin prowincia Rubkow; w niej klasztor Stolt nad

Liang, wsie Dobbowiz, Slabowiz, Lorene, Gorca) – Gulzow, Lessahn (provincia), Lubin (Lubbin vnd sein Wolinschen Cammin), Litis (provincia), Pozdewolck (nad Ukrą Kasztelania w niej wsie Budejsin) Scithene (Zitsen nad Liang provincia, z wsiami: Rochowiz, Corine, Slauborig, Sikeriz; rzeką Ribeniz) Stargard (provincia nad Plonq), Szczecin (Battin Kasztelania w niej wsie Zelechow, Seplinin) Stolb mniejszy (Kolzr provincia), Trebetow (provincia nad Regą w niej wsie Gumbin, Wistrowcc, Wischow, Brojanuste, Drosdowe, Kynowe, Hlarchowe, Strizgotine; rzeka Niflose) Ukra (provincia Ukra) mursk w niej Gramsow, Mokle) Widechowa (castrum Widinsow w niej rzeki: Chicminize, Cripinice przy wsi Dambagora) Uznam (Vznam Kasztelania w niej Klasztor Grobe oraz 3 provincye: Ostrosna, Husen Susin, Warzlow: z obwodem dypa i wsiami Brestz, Nunchowe, Sicker, Vrestewiz: i woeze) Wolgost (Kasztelania), Wollin (Kasztelania) Zedin (Zastrum Kasztelania w nowej marchii) + Prenzlaw (Pranzlow) (Kasztelania) – Rochow (provincia in ihm Vckermarck) Ukra (provincia Vckermarck), Pollego Tolenze (provincia) Kuzsalin (Cöslin – provincia) Milzerltz (provincia) Mazow (territorium) Plote (terra) Nowgart (terra) Golnow (terra) Politz (terra) Slauen (territorium koło Kolobnegu) Losice (Lvitz – provincia) Bukow (provincia) Kolbas (terra)

1228. Ducatus Henrycy z Stelin, Wolgast Gutzkow,
Mestritz, Brukow, Wostrozn, Uznom
Prowincie. 1216 Goteband miscuj jeziorem Kuwerno a neky Tolenz
Wostrozn (Wostrozn) Kuznerschim zwischen Zernitzwerd i Wolgast (nayzachodnieysy)
dessan (Dessan) zwischen tenklam i Wolgast

Rochow (Uckermarck)

Wanzelowe (ruf Ascedon Jusec) czyst tu prowincyj zwata sie cipa
Seitene (Zitne vel Zitne zwischen Newerit Brucklam) zwischen
Grosurine (Osnitz zwischen beni Brucklam i Torlgo) Lassan i Gutzkow.

Gozchow (Kockow) Gutzkow Gozchowe
Kolbac
Wolin
cipa
Ukra (Uckermarck) poczynata sie odrzeki Wilna (Wnedo) do Treptow nad Rega
neki Ukera; Lokenitza (Wanzow) Zarnowe
Kolbrech (Kolberch)
Zozewolk (Kaynmarck) (Kaynmarck) granicy z Lollka wrez
rzeki Zlotz Ing
Stargard (Stargard) w nim plon Kolbac mansfelt. miasto Gyrtz zapis
tu ligi w klapdory Kolbac mansfelt. miasto Gyrtz zapis
Tolenze (miedzy rekami Tollenza Leene na wschod
mezerez miedzy rekami Tollenza Leene
Myzeritz (Miseretz (rzekomy zwischen Newerit Brucklam) Zrebowin
Piritz i Mecklenburg ynym Grimelard beni
Wolgo parvulvel minor (ku wschodowi) Stolpe minor (Brucklam) Gutzkowen Newerit
Castellaniae

Territoria:

Kolbrech
Wolgust
Kamin

Stargarde
Kussalin terra

Wolin
Bukowe (w Pomerelii)
Zedin teden (Zastrow) w Kaymarck
Pinkun
Dymen Widuchowa Kuznow cast num
Gockow
Stetin

Uznom (Uznam) (Uzinam)
Brenzlaw (Pernitzlaw) nad Ukerom Trencelaw - Trincelow
Zozewolk nad Ukerze Gutzkowe terra Colbacenfis
Terrae Territorium terra Zlotz
Piritz regio Costz
Trebetow (Pen Trzebtow) nad Rega.

Slupensis dioecesis Stolp Act-Polzenpad

Kastel Nassow

Ermländer dalej rzeka Rega granicą

Kastel Stargard

neka Bna i Slona

Sabel, Wallentin nonor. Belitz, Brode, Schönfeld

Dziesięciny polskie

Ceresecke = Arnitz

Verissa (Fersch)

Terra

Kotzkowe

Lositz Losice Lipitz

Plote (dzis wies Plotz im Arnijr Thumin)

Masow

Liris

Lipene (in der Neumarkt

Witekowe

Norogart (Neugart)

Masow

Golnow

Pölitz

Kusalin } do bisk. kam
Slawen }
Kolberg }

Pribizlaus
Zobcborus
Priznoborus, Prisenborus, Prinecborus
Mozgot
Dalemarus
Domaslaus
Gnimerus
Dobbrozlaus
Wocech
Dobizlaus
Zubzlaus
Vinzlaus
Neradei
Teszlavus
Jarozlaus
Gutzlavus
Zobemizl
Priznoborus, Prizinborus
Rozwarus
Wituzlavus
Miroslaus
Zobromarus
Wartizlaus
Roszwarus
Trebemarus
Dobromarus
Radozlaus
Teslaus
Zulislaus
Sulislaus
Primizlaus
Gozemarus
Domarlaus
Wicezlaus
Dobeslaus
Barnizlaus
Grewomir
Vinezlaus
Wojen
Wedgo
Trebemer
Victzlavus
Dobezlaus, Zobeska
Vichuta
Sunislavus
Uewomarus
Unisclavus
Kazimarus
Kantinus
Justislaus
Teszerad
Rodomarus
Zargo
Slavomarus
Borko
Scezimarus
Tsirzech
Ztoslaus
Nachimarus
Wislaus Vituzslavus
Stoyslaus
Sarnizlavus.

170.
172
180
~~153~~ 201.
216.
221
230.
246
248
257
256
257.
260
318. (u. Rampschi Cod. dipl
320
350
368
369
370.
371 (a. 1310. feria Junii)
379
380.
384
396 (Zöpfl, Dlugosch)
397
411.
424.
425.
426
429

435
457
461.
529 (o. p. 400.
530
535
543.
550
556
560
563.
565
569
570.
571
572
574
575
580.
581
596.

Berlin, am 27ten Februar 1849

RECHNUNG

von Mittler's Sortiments-Buchhandlung (A. Bath)

(Stechbahn № 3.)

für

Zur ~~gefälligen~~ Ansicht: Zur Fortsetzung:

	Rthlr.	Sgr.	pf.

Chronicon danicum ab a. 1074 - 1219
(apud Langebek T. III f. 261)

A. 1189 Expeditio ad Hariam facta est. Jaromarus factus tutor filiorum Bogislavi.

A. 1205 Expeditio facta est in Hariam, ubi dux Lodizlaus (Ratislaus Casconogi senior 1202 - 1206 ?) occurrit domino regi

A. 1210 ~~Mistivi~~ Expeditio facta est in Pruziam et Samland. Mistivi dux Lovoniae hominium fecit regi Danorum Waldemaro secundo (pag 263)

Fünf und zwanzig Urkunden zur Geschichte Livlands im dreizehnten Jahrhundert; aus dem kön. geheimen Archive zu Kopenhagen, herausgegeben von C. Schirren. Dorpat (E. J. Karow) 1866. 4° K. 4. ftr. 25 (k)
(przywileje z r. 1220–1293 dotyczące biskupstwa ozylijskiego)

1220 d. 18 Kwietn. – Honoriusz papiez III potwierdza rozgraniczenie biskupstwa w Leal

1226 d. 8 Januar. – Wilhelm biskup Modeny legat apostolskiej stolicy pozwala aby Hermann biskup Lealski przeniósł siedzibę biskupstwa z Leal do Dorpatu

1228 d. 1 Octobr. – Henryk Król rzymski potwierdza posiadłości Gotfrieda pierwszego biskupa ozylijskiego – Biskup ten miał tytuł episcopus Osiliae et Waritinae Granice tego biskupstwa szły rzeką Emihoch od ujścia do morza i rzeką Lale; obejmowało zaś terram Osiliae Wone, Dageydam cum omnibus insulis ad Osiliam et Waritinam pertinentibus – biskup Gotfried był tylko kilka miesięcy w Ozylii – dopiero Wilhelm biskup Modeny legat wyświęciwszy drugiego biskupa Henryka r. 1234, dał powód za tenże obrał stałą katedrę. – R. 1251 Henryk biskup ozylijski z zakonu dominikanów założył katedrę w mieście Perona (Pernau) i przy niej 12 kanoników (Prepositus decanus, scholasticus, custos, 4 sacerdotes, 3 diaconi, 3 subdiaconi, 2 acolitae) oraz przepisał im statut Katedra ta i kapituła miała tytuł S. Jana Ewang. –
R. 1262 był biskupem Herman; r. 1293 biskupem Henryk.
Opactwa Cysterców były w Valkena i w Dunemunde – klasztory dominikanów i franciszkanów w Riga.

Historica Russiae

Historica Russiae monumenta ex antiquis exterarum gentium archivis et bibliothecis deprompta ab A. J. Turgenevio. Tomus I Scripta varia e secreto archivo Vaticano et aliis archivis et bibliothecis romanis excerpta continens inde ab anno 1075 ad a. 1584. Petropoli typis Eduardi Pratzi 1841. 4° str XV. 399. XXII (index) — Tomus II Scripta varia e secreto archivo vaticano et aliis archivis et bibliothecis romanis excerpta continens ab a. 1584 ad a. 1719. Quibus accesserunt: Appendix continens acta ad alias Slavorum regiones pertinentia inde ab a. 1231 ad a. 1308. Historica Russiae monumenta ex archivis et bibliothecis Angliae et Franciae deprompta inde ab a. 1557 ad a. 1679 Petropoli typis Eduardi Pratzi 1842. 4° str. VII. 449. XIII index
Akty istoryczeskije otnosiaszczejesia k Rossii izwleczennyje iz inostrannych archivow i bibliotek A. J. Turgenewym. (Zebrane w tym dziele materyjały składają się a) z 2 odpisów robionych w Rzymie przez Albertrandego na rozkaz Królewski dla Staruszewicza, których autograf Król Stanisław August darował powtórnie rosyjskiemu J. J. Butkakow. b) z 2 odpisów przeszło 400 dokumentów które hr. Marino-Marini prefekt archiwum sekretnego watykańskiego dostarczył hrab. Turgenewowi z archiwum watykańskiego gdzie jest do 7 milionów bul począwszy od VII wieku (podobne wyjęły uczynił baron Stein do Pertza: Monumenta Germaniae historica) c) z 2 odpisów z bibliotek i archiwów w Turynie, Paryżu, Anglii — redakcyją trudnił się A. Wostokow.)

1075. XV Calend. Maji, Romae. — Gregorius VII Demetrio (t. j. Izaslaw) regi Russorum et reginae uxori ejus. . . ponieważ filius illorum limina Apostolorum visitans oświadczył iż chce regnum Russiae dono S. Petri per manus nostras obtinere, więc papież bierze pod opiekę (tzn. Piotra) Królestwo i posyła do nich legatos apostol. quorum unus vester notus est et fidus amicus. (I p. 1)

1075. XII Calend. Maji Romae. – Gregorius VII Bolesłao duci Słoniorum .. attendentes „quod episcopi terrae vestrae non „habentes certum metropolitanae sedis locum nec sub ali„quo positi magisterio pro sua quisque ordinatione va„gantes ultra regulas et decreta Sanctorum Patrum liberi „sunt et absoluti; deinde vero quod in tanta hominum mul„titudine adeo pauci sunt episcopi et amplae singulorum „parochiae, ut in subjectis plebibus curam episcopalis „officii nullatenus exequi aut administrare valeant... ... legatos ad vos direximus quatenus vobiscum pertractatio negotiis (ecclesiasticis) ea quae emendanda sunt diffiniant ..(dolemus) quod pecuniam regi Ruscorum abstulistis et mo„remus ut quidquid ablatum sit restitui faciatis. (I p. 2 – Obě te bulle wypisał Albertrandy z Rękopisu biblioteki Corsinich)

1130. – Jonathaeus cracovienſis episcopus et comes Petrus... Bernardo Clarevallenſi abbati.... Dilectus filius vester magister A. nos ex parte vestra consuluit, an quis posset Ruthenorum ritus atque observantias extirpare?.. Hoc posset tantum (Bernardus) abbas clarevallenſis facere... gens Ruthenica multitudine innumerabili seu fidelibus adaequata, verae religionis instituta non servat. (I p. XII tylko w wyjątku z rękopisu Albertrandego – Biskup Krakowski: nawraca S. Bernarda aby się zajął nawróceniem Rusi)

1216 – Honorius III confirmat domum seu hospitale fratrum hospitalis S. Mariae in Jerusalem sub regimine magistri Hermanni, atque immunitates ecclesiasticas confert: („Ecclesiam quae plantat...) (I p. 5)

1217, XI Calend. Octobr. Ferentini: – Honorius III episcopo Livoniensi permittit in partibus illis ecclesias cathedrales instituere et episcopos conferre ac nominare ad illas.

1219, V Calend. Novembr. Viterbii. – Honorius III ecclesiam Livoniensis episcopi suscipit in tutelam b. Petri et de novo acquisitas terras Estoniam, Seloniam et Semigalliam possessionis Livoniensis ecclesiae confirmat.

1220. XIV Calend. Aprilis. Viterbii – Honorius III abbatibus ordinis cisterciensis praecipit ut aliquos fratres episcopo revaliensi evangelium in Estonia praedicanti in adjutorium mittant.

1220. VII Idus Novembr. Viterbii. – Honorius III episcopo livonien-
si petenti ut papa novam in Livonia metropolim crearet
– nuntiat hoc non posse fieri

1222, VI Idus Febr. Laterani – Honorius III judicibus in Livo-
nia mandat ut Rutheros Graecorum ritus sectantes qui
Livoniam inhabitare veniunt ad Latinorum observantias
constringant

1224, XVI Calend. Decembr. Laterani – Honorius III monet fide-
les per Ruſsiam constitutos ut episcopis Livonensi, Seloni-
ensi et Lealiensi subsidium praestent.

1224, II Calend. Januarii, Laterani – Honorius III fr. Guillelmum
Mutinensem episcopum legatum apostolicum ad regiones
Holzseten, Hestoniam, Semigalliam, Samblandiam,
Curlandiam, Wirlandiam et insulas Curlandie, Burgun-
dorline, Rive, Gothlandie in partibus Livoniae ac
Ruſsiae mittit. (I. p. 15 Nº 15)

1225. V Idus Januarii. Laterani. – Honorius III Guilelmo episco-
po mutinensi apostolicae sedis legato confert potestatem
creandi et consecrandi novos episcopos. (I p. 17)

1225, d. 13 Decembr. Rigae. – Wilhelmus Mutinensis episcopus apos-
tolicae sedis legatus confirmat constitutionem civitatis Rigensis
datam a fr. Alberto Livonensi episcopo in praesentia Wich
magistri militiae Christi in Livonia: Civitas Riga habebit jus
Gotorum nempe quod cives possint sibi libere eligere judicem
civitatis quem episcopus investiet. cui judici omnes possessiones
in civitate habentes respondebunt, magister vero et frater ejus
vel Hospitalarii S. Spiritus et S. Lazari item Abbas de Dune-
mont item Praepositus rigensis non respondebunt. Episcopus
monetam in civitate Rigensi facere potest ejusdem bonitatis
et ponderis cujus moneta Gotorum seu Gutlandiae. Cives libe-
ri erunt a ferro, Thelonio, naufragio et duello. – Praesentes:
Lambertus episcopus Semigalliae, Guido episcopus [illegible]ensis (I p. 19)

1227, XVI Calend. Februar. – Honorius III regibus Ruſsiae ... Nun-
tii vestri rogaverunt fr. Mutinensem episcopum ut partes vestras
visitaret quia parati estis omnes errores abnegare – nos hortamur
vos quatenus per literas et nuntios intimetis, utrum velitis habere
ab ecclesia romana legatum – et rogamus ut cum Christianis de
Livonia et Estonia pacem habeatis. (I. pag. 20 Nº 21)

1231 - Colomanus Dei gratia Ruthenorum rex et Slavoniae dux Magistrum et fratres militiae Templi et omnes Templarios in ducatu Slavoniae, Dalmatia et Croatia in protectionem suscipit. – Datum per manus Rafraji Agriensis praepositi aulae nostrae cancellarii. (II p. 342)

1231, V Calend. Januarii, Reatae. – Pontifex Gregorius IX fratrem Bd. (Balduinum) Monachum Alnensem cisterciensis ordinis, poenitentiarium [Ostiensis) S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis tunc apostolicae sedis legati nominat episcopum Semigallensem et legatum apostolicum in Livonia, Gotlandia, Vitlandia, Hestonia, Semigallia, Curlandia – mandat ei limitare dioceses in Livonia et Estonia, et ut curam episcopatuum Revaliae, Hirioniae et aliorum de Livonia, Vitlandia et Estonia dum vacant vel eorum episcopi sunt absentes gerat – równocześnie poleca papież biskupowi ryskiemu (Mikołajowi 2) et militibus Christi de Livonia, aby Semigallią z włościami, którą dam Albert) qui se quondam pro episcopo Semigallensi gerebat et ab olim (Alberto de Buxhöwden) episcopo rigensi institutus fuit sine auctoritate romana, sprzedał i oddał, na powrót powicili Balduinowi – powiada oraz papież iż ją Albert (Buxhöwden biskup ryski sprzeciwiał temuż Balduinowi, gdy urząd legata apostolskiego zajął powat, i Semigallią zagarnął; podobnież i po śmierci Alberta r. 1228 jego następca Mikołaj stawił przeszkody, niechciał owego Balduina uznać za legata nie pozwalając nowych kościołów i biskupstw fundować grozi mu więc jego wyklnie jeżeli robić będzie przeszkody.

[et vicegerentem (1228) – zwrócił – r. 1230

1230 in die Innocentum. – Frat. B(alduinus) monachus Alnensis O(stiensis) Cardinalis Sedis Apostol. legati penitentiarius ac nuntius in Livoniam oświadcza iż Lammekinus rex et pagani de Curonia, de terris Esestua scilicet Durpis et Sagara et Kiligundis przyjęli wiarę chrześciańską, że będą mieć osobnego biskupa, i że nie będą podlegać Królestwu Danii i Szwecji oraz że płacić będą do Rzymu podatki. – Praesente Hinrico

[że będą mieć odtąd prawo Gotlandzkie.

1230, XVI Calend. Februar. – Frat. B(alduinus) (jak wyżej) iż pagani de Curonia scilicet de Bandowe, de Warneman, de citra Winda susceperunt fidem Christianam, i że będą mieć biskupa. – Praesente Hinrico Lealiensi episcopo et Th. abbate de Dunemunde. (II p. 30)

1231 III Calend. Febr. A.° 5.° Reatae. – Gregorius IX mandat (Nicolae episcopo rigensi, (Henrico) episcopo lealensi, Fratribus Militiae Templi de Livonia, mercatoribus et civibus rigensibus ut provincias Wironie, Gerwe, et Marthimae tradant (Balduino de Alna) semigallensi episcopo legato in illis terris; quoniam dum super illis provinciis questio verteretur inter Teutonicos et Danos, (Wilhelmus) mutinensis episcopus tunc apostolicae sedis legatus de assensu partium eas pro papa recepit et illas in reditu suo Magistro J. capellano suo, nomine papae tenendas commisit, qui capellanus riginsi et lealensi episcopis atque fratribus militiae eas commisit.

1231, XV Calend. August. Pontif. A.° 5.° Reatae. – Gregorius IX Georgio (t. j. Jerzemu Wsewołodowiczowi) regi Russiae ..... quum e.. episcopo Prutenorum (Wilhelmo Modeny?) intelexerimus te esse principem observantem Graecorum et Ruthenorum mores, mandamus tibi ut ritus et mores Latinorum suscipias (II p. 36 N.° 33)

1231. VI Calend. Martii, pontif. A.° 6.° Anagniae. – Gregorius IX priori provinciali ordinis praedicatorum in Polonia et archidiacono et scholastico cracovienſi mandat ut prohibeant matrimonia inter Latinos Ruthenos et catholicos, quoniam Rutheni mulieres catholicas quas sibi copulant in uxores denuo baptizare faciunt ac eorum errores observare. (I p. 31 N.° 34)

1231, V Calend. Martii, pontif. A.° 6.° Anagniae. – Gregorius IX archiepiscopo grezneñ. episcopo cracov. et abbati de Andrew monet ut censuris ecclesiasticis compellant Poloniae principes, qui affligerent pauperes; nam Principes Poloniae dicuntur novum genus molestiae invenisse, videlicet committendo custodiam castorum et falconum pauperibus qui si solita nidorum loca relinquerint vel aliquis de pullis perditur, pauperes in 70 marcarum poenam condemnantur.. ex quo pauperes tam iniquam servitutem pati non valentes ad perfidiam Ruthenorum et Prutenorum transeunt. (I p. 32 N.° 35)

1231, III Calend. Martii, pont. A.° 6.° Anagniae. – Gregorius IX archiepiscopo grezneñi, praeposito vratislav. et provinciali fratr. Praedicatorum in Polonia praecipit ut eos duces Poloniae censuris ecclesiasticis compescant qui in mutuis guerris advocant in eorum succursum Saracenos et Ruthenos. (I p. 33. N.° 36.)

1232, Idibus Martii, pontif. A° 6°. — Gregorius IX priori provinciali Poloniae et fratribus ordinis praedicatorum commorantibus in Ruscia relaxat quandiu fuerint in Ruscia 40 dies de injuncta sibi poenitentia, atque permittit ut pauperibus illis in Ruscia qui pro incendiis et violenta injectione manuum in clericos inciderint in canonem sententiae, tribuant absolutionem. (I p. 35 Nº 38)

1234, XVII Calend Julii, pontif. A° 8°. Reatae. — Gregorius IX Ulricum et fratres suos eorumque conviventes latinos in Kijow in protectionem apostolicam suscipit. (I p. 35 Nº 38)

1235, Nonis Februarii, pontif. A° 9°. Viterbii. — Gregorius IX. fr. Wilhelmo) episcopo quondam mutinensi poenitentiario papae apostolicae sedis legato in partibus Livoniae, Semigalliae Curoniae ac Estoniae permittit episcopatus in Revalia et Thironia unire atque dividere vel transferre ab uno loco adalium propter inopiam rerum salvo tamen jure landeris ecclesiae (był ten legat już w Liwonij III Calend. Septembr. pontif A° 8°. t. j. 1234)

1235, VII Calend. Martii, pontif. A° 9°. Viterbii. — Gregorius IX Wilhelmo episcopo quondam mutinensi apost. sedis legato .... ponieważ episcopus semigallensis (?) skarżył przeciw biskupowi rygskiemu biskupowi dorpackiemu (tarbatensi) et contra magistrum et fratres Militiae Christi in Livonia et contra cives Rigenses, papież wyznaczył w tej sprawie sędziego fr. Sabinensem episcopum; wskutek którego śledztwa papież nakazuje aby magister fratrum militiae Christi, oddał munitionem castri Revaliae, Revaliam, Hlaciam, Thironiam, Gervam, aby odbudował zburzone przez nich w wojnie zamki Aguileti et Goldenboret, aby biskup rygski oddał biskupowi oziljskiemu zagrabione parafie in Osilia et Maritima, aby kościoły budowano — nad czem ma czuwać legat papieski

1237 Pridie Calendas Martii, datum in Maritima. — Fr. Henricus episcopus Osiliae et Maritimae ogłasza iż zawarł przymierze cum M. magistro in Livonia et fratribus Domus S. Mariae mocą której ustąpił owym Krzyżakom 4tą część in Maritima et 3 uncos super Kilgundis, exceptis 3000 uncis pro fundanda ecclesia cathedrali ex quibus redditus in edificationem castri Stemberch expendantur; magister vero donavit episcopo 4tam partem de villis et terris de Mone. Krzyżacy nie mają bez pozwolenia biskupa tamże budować zamki.

40

1237. XI Kalend. Aprilis, pontif. A° 10° Viterbii. – Gregorius IX G[2] (drugi raz pisane IV.
(może Wilhelmo episcopo quondam Mutinensi penitentiario papae apostolicae sedis legato in Livonia nakazuje aby odebrał fratribus militiae Christi in Livonia episcopatum Wironensem et Revalensem i oddał arcybiskupowi lundzkiemu, albowiem król Duński wraz z zmarłym arcybiskupem lundzkim Andrzejem zbrojną ręką podbili Estonią pogańską i nawrócili tamże lud ów Andrzej arcybiskup lundzki założył 3 biskupstwa tamże Lealiensem, Wironensem et Revalensem jako swe sufraganie – Tegoż roku nakazuje papież aby królowi duńskiemu oddali Krzyżacy zajęty zamek Reval

1238 IV Iduus Maji, pontif. A° 11°. Viterbii. – Gregorius IX. post casum lugubrem in quo a paganis magister [illegible] et 50 fratres militiae Christi in Livonia occubuerunt, ad praeces episcoporum Rigensis Tarbatensis et Osiliensis, fratres militiae Christi in Livonia incorporat et unit fratribus hospitalis S. Mariae Theutonicorum .. de quo Wilhelmum) episcopum quondam Mutinensem apost. sedis legatum in Livonia tertiorem fecit.

1238. Król Duński zawiera ugodę z Krzyżakami inflanckimi ustępując im Reval, Gerna, Wironia, Uria et diocesim.

1243 Innocentius IV confirmat episcopatum Osiliae et Nantimae in Livonia quam bonae memoriae Sabinensis episcopus tunc in partibus illis apost. sedis legatus certis terminis limitavit.

1244 Calend. Februar. Pontif. A° 2° Lugduni. – Innocentius IV Swantopolcum ducem Pomeraniae monet, ut a debellandis fratribus hospitalis S. Mariae Theuton. in terra culmensi et Pruteniae desistat, qui Swantopelcus ad exterminium dictorum fratrum Letvinos et Prutenos paganos adduxit – et sub eodem data injungit archiepiscopo gneznensi, ut Swentopolcum si non desisteret excommunicet (II p. 346. 347)

1245. VII Iduus Febr. pontificatus Innocentii IV. A° 2° Lugduni. – Wilhelmus Sabinensis episcopus apost. sedis legatus notificat quod olim fratres militiae Christi in Livonia partem Curoniae seu Curlandiae de paganorum manibus eripuerunt et cum bonae memoriae Eugeberto episcopo ibidem a nobis constituto dum in Livoniae ac Pruteniae partibus legationis officio fungeremur, talem compositionem fecerunt ut eis tertia pars episcopo vero duae partes terrae Curoniae deberentur. Cum vero postea eadem pars Curoniae interfecto episcopo a paganis in pristinam perfidiam laberetur,

et quum fratres hospitalis S. Mariae Theutonicorum nunc ejusdem Curoniae grande spatium armis occupaverunt et ibidem castrum Goldinge modo Kouskork dictum extruxerunt, permisit papa Innocentius IV ut fratres theuton. duas partes et episcopi in futurum existentes unam tertiam partem de Curonia quae sit pars Prussiae obtinere debent.

1245, IV Idus Januarii Pontif. Aº 3º, Lugduni. — Innocentius IV nuntiat quod ... fr.. quondam Armachanum archiepiscopum praefecit in archiepiscopum Prussiae subjicientes ei omnes Prussiae, Livoniae et Estoniae episcopos proprios archiepiscopos non habentes. (So dało powód iż Albert von Sauerber biskup ryski wjednał sobie iż go 1246 mianowano archiepiskupem liwońskim i pruskim)

1246. V nonas Maji. Pontif Aº 3º Lugduni. — Innocentius IV fr. Henricum archiepiscopum Prussiae, Estoniae, Livoniae nominat legatum sedis apost. concedendo ei facultatem ordinandi episcopos. [

item dispensandi de defectum genituae dummodo non sint de adulterino vel incestuoso coitu procreati et tales ordinandi (a. 1247)

1246 V nonas Maji, pontif Aº 3º Lugduni. — Innocentius IV adsuplicationem regis Russiae (t.j Daniela halickiego) personam ejus et regnum ejus utpote plantationem novellam in tutelam b. Petri et papae suscipit. (I pag. 57 nº 62) Regi Russiae

" " " " (2 tgz datę - terzę) adsuplicationem regis Russiae (t.j Daniela) concedit, ut fratres Alexius et ... socius ejus qui cum ipso fuit in Bohemia, ordinis Praedicat. penes regem morare possint cum eadem auctoritate quam habent destinati ad Tartaros. (I p. 57 nº 63) Regi Russiae.

" " " (2 tgz datę terzę) fratri Alexio et socio ejus qui fuit cum ipso in Bohemia ord. praed. mandat ut se ad regem Russiae conferant et penes eum morentur quamdiu sibi placuerit. (I p. 58 nº 64)

" " " (2 tgz datę terzę) Innocentius IV Joanni regi Russiae (2) ~~electo~~ affectanti redire ad obedientiam apostolicae sedis nuntiat quod fr. archiepiscopum Russiae et Estoniae apostolicae sedis legatum ad eum misit, eum quo de intentis contra Tartaros confulere posit. (I p. 58 nº 65)

" " " (2 tgz datę terzę) Innocentius IV archiepiscopo Russiae et Estoniae apostolicae sedis legato ut se ad Russiae partes conferat ubi affectant redire ad obedientiam apostolicae sedis (I p. 59. nº 66.)

1247, VI Calend. Septem. Pont. A° 5° Lugduni – Innocentius IV illustribus Danieli Russiae et Wasilicono Lodemeriae fratri ejus regibus et nato ejusdem Danielis concedit potestatem recuperare possessiones haereditarias (N° 67 p. 61) item ut episcopis et aliis presbyteris de Russia liceat mores suos ex fermentato conficere et alios ritus observare dum ecclesiae catholicae non obviant (N° 68 pag. 61). Item ne Crucesigi aut alii religiosi in terris eorum possessiones acquirere possint absque regis licentia (N° 69 pag. 62) – Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei et B. B. Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. (Ta końcowa formuła powtarza się zawsze w Koncesyjach papieskich.)

1247, II Idus Septembr. Pont. A° 5° Lugduni – Innocentius IV Danieli Russiae, Wasilicono Lodemeriae regibus et nato Danielis... personas eorum et possessiones in protectionem et tutelam b. Petri suscipit. (N° 74 pag. 65)

1247 Idibus Septembris, Pont. A° 5, Lugduni – Innocentius IV archiepiscopo maguntino mandat ut canoniam et praebendam in conventu S. Theobaldi Metensis conferat clerico H. Hezelo de Vilstorf qui pro sedis apostolicae nuntius fideliter laboravit cum nuntiis Danielis regis Russiae: Gregorio abbate de monte Sancti Danielis et fratre H. et A. de ordine fratrum praedicatorum. (I N° 75 pag. 66) (Siegfryd III arcybiskup moguncki 1230+1248)

1247 Nonis Decembris pont. A° 5° Lugduni – Innocentius IV praebet Wasilisconi Lodemeriae regi dispensam ratione matrimonii cum uxore ejus Dubrauca regina cum qua in tertio consanguinitatis gradu existit. (I N° 76 pag. 67)

1248 X Calend. Febr. Pont. A° 5° Lugduni – Innocentius IV Alexandro duci Suzdaliensi (Ł. Newski) .... quoniam fr. Johannes de plano Carpino de ord. fratr. minor. protonotarius apost. ad gentem tartaricam destinatus retulit nobis, quod claree memoriae Jaroslaus pater tuus per generum militem consiliarium suum denuntiavit eidem fr. Johanni se obedientiam Romanae ecclesiae praestiturum, quod subsecutum esset nisi praefatus

Jaroslaus tam infeliciter per mortem subductus fuisset.
Rogat ergo papa Alexandrum ut romanam ecclesiam
recognoscere velit et eidem obedire, orez aby doniosł
fratribus de domo Theutonica in Livonia (Prussia) (jeżeli się dowie,
że Tatarzy z wojskiem przeciw Chrześcianstwu zmierza-
ją, Krzyżacy zaś mają to doniesć papieżowi (I. pag. 68 N. 78)
– Tożsamo o Tatarach poleca papież pod tąż datą Danie-
lo Regi Russiae aby doniosł Krzyżakom in Prussia.
(I pag. 68 N° 77)

1251, V nonas Martii, pontif. Innocentii IV A°. 8°. Lugduni – Petrus
Albanensis et Guilelmus Sabinensis episcopi ac Johannes
tit. S. Laurentii in Lucina presbyter, Cardinales commissarii
apost. promulgant ordinationem et reformationem rigensis,
semigallensis et curoniensis ecclesiarum. Terram Semigalliae
incorporant dioecesi rigensi quia non posset sustinere proprium
episcopum, licet bonae memoriae S. Maguntinus archi-
episcopus fr. Henricum dictum de Luccelburg ord. fratr.
minor in Semigalliensem episcopum promovit, nos vero
eundem fr. Henricum de Luccelburg transtulimus
ad dioecesim curoniensem in Curoniam sive
Curlandiam; idem episcopus habebit curiam in civitate Bal-
gensi, quam bonae memoriae Semigallensis episcopus (Bal-
duinus de Alna?) possidebat; archiepiscopus rigensis
possidebit in Curonia 200 uncas videlicet in Dondanger et
Thargele, fratres domus S. Mariae Theutonicorum possidebant
in Curonia 2 partes, episcopus tertiam. Archiepiscopus rigensis
uti metropolitanus sedem habebit in Riga. –
Acta cum conscriptu (Alberti de Sauerbeer) Archiepiscopi Livoniae,
Prussiae ac Rigensis, Theodorici de Gruvennig (Dietrich von
Grüningen) magistri domus S. Mariae Theuton. in Prussia et
Livonia, et Hezelini canonici S. Theobaldi Metensis
procuratoris fratris Henrici (de Lützelburg) quondam Semigal-
liensis tunc vero curoniensis episcopi. – Cum confirmatione
Innocentii IV dat. Lugduni II Idus Martii, Pontif. A°. 8°. –
1251. (I. p. 70 N° 80)

1251. Idibus Julii Mediolani, Pontif. A° 9°. – Innocentius IV episcopo culmensi mandat ut respectu regis Lithoviae Mindowe nuper conversi rectores ecclesiarum, decimas in regno Lithoviae moderate exigent. (I. p. 73 Nº 81)

1251, XVI Calend. Augusti, Pontif. A° 9°. – Innocentius IV Mindowum Lithaviae regem nuper ad christiam religionem conversum in protectionem b. Petri suscipit. (I p. 73. Nº 82). Item episcopis ofilienſi et curonienſi mandat ut omnes molestatores ejusdem regis compescant censuris (I p. 74. Nº 83). – Item episcopo culmensi mandat ut accersitis aliquibus praelatis eundem Mindovum in regem coronet (I p. 75 Nº 84) ecclesiam cathedralem in Lithovia erigendam curet et aliquem idoneum in episcopum Lithoviae praeficiat qui soli papae subjacere debet atque prius a rege dotationem accipere debet. (I p. 75 Nº 85.)

1251, VII Calend. Augusti, Pontif. A° 9°. – Innocentius IV episcopis rigensi, tarbatensi et ofilienſi jubet ut regem Lithoviae Mindowe circa conversionem populi sui adjuvent. (I p. 76 Nº 86)

1252, VIII Calend. Julii, pont. A° 10°. Rossii – Innocentius IV mandat Archiepiscopo Livoniae ac Prussiae, quoniam Mindowe nuper conversus rex Lithoviae cathedralem ecclesiam dotare et erigere vit paratus, quatenus aliquem in episcopum ibidem praeficiat et confauret. (I. p. 77 Nº 87)

1253, II Idus Maji Pontif. A° 10°. Rossii – Innocentius IV Christifidelibus in Regnis Bohemiae, Moraviae, Sarbiae, Lomoraniae, Russiae crucem contra Tartaros indicit (quoniam a rege Rusciae vicino Tartaris per literas certior factus fit de expeditione Tartarorum contra Christianos;) et abbatem de Nezero mittit ut verbum crucis praedicet. (I p. 78 Nº 88)

1254, VI Idus Martii, Pontif. A° 11°. Laterani. – Innocentius IV Archiepiscopo Livoniae et Prussiae ... mówi papież iż go wysłał cum legationis officio ad partes Prussiae, Estoniae et Livoniae, z kąd potem wrócił do Rzymu i niemogąc w Prusiech do tadu przyjść z urzędu legata podziękował ... jednakże papież daje mu teraz powtornie legationis officium ad Livoniam, Estoniam vel Ruſciam. Prussia penitus excepta, pomimo iż w liście była nowa tantum de Prussia – zakazując mu aby się w sprawy fratrum hospit. S. Mariæ in Livonia, Prussia et Curonia nie mieszał. I p. 79 Nº 89)

1254 XII Calend. Octobr. Pontif. A° 12° Anagniae. – Innocentius IV divisionem terrae Curoniae inter episcopum curoniensem et fratres hospitalis theutonicorum S. Mariae in Livonia factam confirmat. (I. p. 82 n° 92)

1255 II Nonas Martii, Pontif. A° 1° Neapoli. – Alexander IV regi Lithuaniae confirmat nonnullas terras quas idem rex decertans contra regnum Ruthiae sibi subjugaverit. (I. p. 83 n° 93)

1257 III Idus Febr. Pontif. A° 3° Laterani. – Alexander IV Episcopo Lubicensi supplicanti quod praedecessores ejus episcopi Lubicenses a tempore cujus memoria non existit fuerunt in possessione jurisdictionis super omnes Latinos in Ruthenia, confirmat eandem jurisdictionem licet non possit comode praedictam dioecesim visitare. (I. p. 83 n° 94) (widać że wtedy zamyślano o erekcyj jakiegoś biskupstwa na Rusi)

1257 Idibus Februarii, Pontif. A° 3° Laterani – Alexander IV Danieli Regi Ruthiae .. promisisti juramento obedientiam ecclesiae romanae quae te ad regalis dignitatem impositam per inunctionem olei sacri crismatis extulit ... sed tu postea observare fidem promissam non curasti ... monemus te ergo ut obedientiam Romanae ecclesiae observare procures alioquin te contra facientem olomucensi et vratislaviensi episcopis per censuram ecclesiasticam compellere mandavimus (I. p. 84 n° 95)

1260 d. 8. Octobris. Pragae. – Ottocarus dominus regni Bohemiae dux Austriae et Styriae et Marchio Moraviae nuntiat Alexandro IV papae victoriam suam obtentam de exercitu Belae et ejus filii Stephani Hungariae regum, Danielis regis Ruthiae et filiorum ejus caeterorumque Ruthenorum et Tartarorum qui in auxilium venerant, Boleslai cracovienſis et Lestkonis juvenis Lanciciae ducum atque Cumanorum, Hungarorum, Sclavorum diversorum, Siculorum, Walachorum, Bezzerminorum, Ismaelitarum, schismaticorum Graecorum, Bulgarorum, Rasciensium et Bosnensium ad flumen Morawa. – Przyjechał nad rzekę Morawę stanąłem z moimi wojskami koło miasta Haimburg pogranicznego między Austryją a Węgrami, naprzeciw za rzeką stały wojska węgierskie, tak że nas rzeka tylko dzieliła. Nakoniec postanowiliśmy się

cofnąć i zawarliśmy z Węgrami zawieszenie broni mające trwać przez cały dzień S. Małgorzaty i połowę następnego. Lecz gdy się połowa mojego wojska do Plainburga przeprawiła, napadli Węgrzy na drugą połowę, i wtedy to zadaliśmy im klęskę tak iż wody Morawy były czerwone od krwi i cała rzeka trupami ludzi i koni co potonęli zastana. Potem zawarliśmy pokój z królem Węgierskim in Lo: fonio za pośrednictwem Comitis Rulandi – który papie: żowi pofystamy profesyę o potwierdzenie. (II pag. 348–350.)

1264 II nonas Januarii. pontif. A°. 3°. apud Urbem Veterem. – Urbanus IV Ottocarum regem Bohemiae monet... ut contra schismaticos potenti manu procedat, qui Rutheni schismatici et Litvani una cum Tartaris Poloniam frequenter invadunt et fratres S. Mariae Theutonicorum volunt extirpare. concedit quae papa ut terrae armis subjectae Litvanorum et Ruthenorum in ejus possessionem cedant. (II pag. 350 N°6)

1284 in Lea pasellae. – Hermannus episcopus osilienfis innovat statuta pro neophytis suae dioecesis cum consensu canonicorum ecclesiae suae et Commendatoris fratrum domus Theuton. in Seal. videlicet: ut solvant de unaquaque de quolibet unco dabunt 2 marcas cum dimidio, unum pullum, uno die arabunt propriis bobus duobus metent, de qualibet Vitzkatu qui metere potest dabunt 2 plaustra tasi foeni. de quolibet vaco ducent cubitum (Klaftr) lignorum raden apellatum, de vino Gordii brazeum faient et dominis suis portabunt, castra ecclesiae et ecclesias aedificabunt, ad expeditionem parati erunt; judicia saeculari parent cum apellatione adepiscopum (I p. 85 N°96)

1299 XV Calend. Aprilis Pontif. A°. 5°. Laterani. – Bonifacius VIII archiepiscopo rigensi atque episcopis tarbatensi et osilienfi jubet ut Erico regi Daciae pro defensione terrae Estoniae contra paganos assistant.

1301 (w oryginale myliwie 1132) Sabbato dominicae Trinitatis, apud monasterium Dunemunde. – Hasmus archiepiscopus rigensis compositionem facit inter Conradum episcopum Osiliae et Maritimae ejusque capitulum et inter Godefridum (de Dogga) magistrum fratrum S. Mariae Theutonicorum in Livonia. Finiendo guerras cum episcopo magister restituere debet episcopo castra Scalis et Hapisal et nullum fortalitium de novo in insula Osiliae faciat; reliqua archiepiscopus ad reversionem suam de Curia romana reservat. (I. p. 87 N° 98)

1254 Nonis Septembr. Pontif. A° 12° Anagniae. — Innocentius IV. Episcopo Numburgensi .. quoniam archiepiscopo Livoniae ac Prussiae injunctus ad novam ecclesiam cathedralem per regem Lithoviae aliquem conferare, idem archiepiscopus conferavit in episcopum fr. Christianum tunc fratrem presbyterum hospitalis S. Mariae [Theut.] in Livonia ad requisitionem ejusdem regis et ab eo fidelitatis [illegible] ecclesiae Rigensi seu metropolitanae juramentum recepit. Quoniam vero episcopatus Lithoviae soli papae subjacet, mandat ergo ut episcopus Numburgensem a fidelitatis juramento archiepiscopo Livoniae praestito absolvat episcopum Lithoviae (I p. 81 Nº 91)

1304, XIV Calend. Martii Pontif. A° 1° Laterani — Benedictus XI Wyselaum et Zamburium principes Rugianorum monet, ut Clavo episcopo roskildensi per Johannem archiepiscopum lundensem metropolitanum ordinato auxilium praestent.

1308 Urosius rex Rasciae Clementi V papae professionem fidei catholicae per nuntios suos Marcum Lucari et Trifonem Michaelis fecit et cum toto populo obedientiam papae praestare promittit, ad quem regem papa nuntios suos fr. Egidium patriarcham gradensem, fr. Lapum ord. praedic. et fr. Artemisium ord. fratr. minor. mittit, (II p. 352 – 362 Nº 8–14)

1318, VII Calend. Martii, Pontif. A° 2° Avinionae. – Johannes XXII mandat simulque papa Stephanum quem idem Urosius rex conjugatus genuit de soluta dispensat a defectu natalium ut posset obtinere aliquem comitatum, et fratrem Gregorium de Cataro ord. fratr. minor. pro residente apostol. apud eundem Urosium destinat.

Magistro domus Theuton. et praeceptori in Livonia mandat, quatenus archiepiscopo rigensi (Friderico de Banner) restituat ablata: portum rigensem cum castro et monasterio Dunamunde, Torreida, Nabel, Levisel, Dolen, Kercholme, Lenwerde, Konkenhusen, Krusebarch, Scelwene, Sindesel, Sotekele, Leboleke, Micoman, castra Cremun, Ramala, Donagungis (vsſi tych Lobi zagrabił arcybiskupowi ryzskiemu wniebożnosu. Florentinus decanus tarbatensis.

1322, X Calend. Novembr. Pontif. A° 6° Joannes XXII fratribus de ordine fratrum minor. in terras Saracenorum, Paganorum, Graecorum, Bulgarorum, Cumanorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Scithorum, Ruthenorum, Jacobitarum, Nubiarorum, Nestorianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum moraturorum proficiscentibus varias indulgentias et privilegia confert.) (I pag. 92. Nº 100.)

1324 Calendis Junii Pontif. A° 8° Avinionae. — Joannes XXII fratrem Bartholomaeum episcopum electensem et Bernardum abbatem monasterii S. Theofredi ordinis S. Benedicti Aniciensis diocesis nuntios apostol. mittit ad Gedeminne Letwinorum et multorum Ruthenorum regem — poleca ufnym duchownym świeckim i klasz: tornym papież aby pytali owych posłów codziennie biskupowi po 8 a opatowi po 5 flor. auri gdy będą w ich stronie, i abyim dawali podwody — Gedymin pisał list do papieża że chce przyjąć religią chrześciańską i że się chce ochrzcić więc papież posyła owych nuncyuszów i zakazuje Wielkiemu mistrzowi pruskiemu (Werner von Orsler) aby przestał niepokoić Gedymina. — Pozwala papież nuncyuszom przybrać sobie zdolnych tłomaczy z pomiędzy zakonników. — Papież dostał z listy od Gedymina w tym celu — Poz: wala papież nuncyuszom erygować w Litwie biskupstwa, zakładać klasztory kościoły, nadaje im odpusty (I p. 95–112 N°. 101–111)

[Pozwalając nuncyuszom wykląć niepos tusznych]

[prosząc aby papież wysłał w tym celu doniego arcybiskupa ryzyńs.]

1324 Avinionae — Joannes XXII magnifico Gedeminne Letwinorum et multorum Ruthenorum regi. List twoj napełnił nas roskoszą piszesz w nim iż praedecessor twoj Windowe z całym Królestwem swym był nawrócony wszelako z powodu nieprzyjacielskich krzywd doznanych od Krzyżaków niemiec odpadł; skarżysz się na Krzyżaków iż nie wojujesz Chrześcian abyś ich podbił tylko się bronisz, że masz przy sobie za kapelanów Dominikanów i Franciszkanów których pozwoliłeś krzcić i nawracać, prosisz abyś dał obronę od Krzyżaków oświadczając swą gotowość nawrócenia się i aby do ciebie przysłać Fryderyka (von Banner) arcybiskupa ryg. który wraz z legatem apostolskim. Wkrótce pisałeś znowu drugi list w którym wyznajesz iż wierzysz w artykuły wiary chrześciańskiej i papieża, posyłamy więc do ciebie naszych nuncyuszów Bartłomieja biskupa i Bernarda opata. mężów uczonych aby cię i kraj wykrzcili. Mistrzowi zaś pruskiemu na którego się w obu listach skarżyłeś zakazaliśmy ci prześladować. (I p. 102–105 N°. 108)

1327, XVI Calend. Julii, pontif. A° 11° Avinionae. — Joannes XXII Wla: dislao regi Poloniae .. audivimus, quod Roslaus dux Ruthiae propinquus (prawnuk?) vult redire ad unitatem Romanae ecclesiae, rogamus te ut eundem ducem adhaec facienda moneas (I p. 111. N°. 112)

1327, XVI Calend. Julii, pontif. A°. 11 Avinionae. — Joannes XXII Roslao duci Ruthiae .. hortatur eum, ut abjurato schismate Graecorum redeat ad unitatem ecclesiae romanae, sicuti ipse vult.

(I p. 111. N°. 113)

1328 in die b. Viti, in Raenefsolun. – Reimarus magister fr. Theutonicorum per Livoniam mediante Engelberto (von Dalen) tarbatenfi episcopo compositionem cum Nicolao episcopo ofilienfi fecit (w drugim miejscu zowie go Jacobus) vigore cujus fratres ord. Theutonici cedunt de quarta parte bonorum feudalium ofilienfis ecclesiae in Maritima ita tamen quod bona, quae Ordo Theuton. ante tempus dicti domini Jacobi episcopi ofilienfis possidebat, debet et ultro possidere. Praesentibus Lantmarscalco et commendatoribus in Detrismunde, Wenda, Perona et in Lealis. (I p. 112 Nº 114)

1327, in die b. Joannis Bapt. in Hlaphenis. – Waldemarus Danorum et Sclavorum rex recognovit quod ejus frater Otto ingrediens ordinem hospitalis b. Mariae fratr. Theutonicorum ducatum Estoniae pro 19000 marcis argenti eidem ordini fratrum Theuton. vendidit. (I. p. 113 Nº 115)

1351, II Iduus Martii, pontif. Aº 9º Avinionae. – Clemens VI archiepiscopo Upsalienfi, Nidrosiensi et Lundenfi eorumque suffraganeis jubet ut in Norvegia, Svecia et Dania crucia tam contra Ruthenos schismaticos praedicent qui terras gentium vocatarum Kareli et Ingri nuper ner Magnum regem Sveciae adjacentes Christianam conversorum vastaverunt. (I p. 115 Nº 116)

1372, II Iduus Julii, pontif. Aº 2º Apud Villam Novam Avinionenfis dioecesis – Gregorius XI episcopis gnesnenfi, cracovienfi et plocensi. .... intelleximus ex relatione, quod Galicienfis, Primisliensis, Laudumvienfis et Chelmenfis ecclesiae cathedrales sint, licet nonnulli asserant eas tantum parochiales esse .. mandamus itaque vobis ut inquiratis an sint cathedrales et an populum christianum habent ... et informationem vestram quanto citius nobis mittatis. (I p. 116 Nº 117)

1372, XIV Calend. Augusti. pontif. Aº 2º apud Villam Novam. – Gregorius XI episcopo cracovienfi ... intelleximus quam plures episcopos schismaticos in Russiae terra esse, mandamus tibi ut illos ab eorum episcopalibus amoveas et privas. (I p. 116-117. Nº 118)

1376, V nonas Martii, pontif. Aº 6º Avinionae. – Gregorius XI archiepiscopo gnesnenfi episcopis cracov. et plocens.... quoniam nuper Ladislaus dux Opulienfis et Russiae rogavit, ut sedem archiepiscopalem halicienfem ex civitate Halicienfi sitae in terris ejusdem ducis sine muris ab aliis locis remota et incursibus Tartarorum et Lithuanorum patente in locum Lamburgensem dioecesis halicienfis principalem muris et arcibus et bene munitum transferre liceret, ideo committimus vobis ut nobis informationem super hac re mittatis an translatio illa utilis esset. (I pag. 341 Nº 37 ex Regest. Anni VI pag. 16. – Wydrukowano tu mylnie pod r. 1232 przekreślone na Gregorza IX.)

1514, d. 5 Aprilis in sessione concilii Lateranensis. — De Ruthenorum nationibus eorumque erroribus scriptum Joannis de Lasko archiepiscopi gneznen. et Sigismundi reg. Polon. oratoris in concilio lateranensi productum. (I p. 123 No 123) — Rutheni albi vel Moscovitae habent magnum Ducem abundant pellibus ficuti sunt pelles rabellinae, marturinae, lisininae seu variolinae et megalinae, dux eorum habet 200000 equitum; fluvii eorum Tanais dividens Scythiam et Sarmatiam in cujus ostio est arx Turcarum Ozon, et fluvius Hyra influens mare caspicum. — Rutheni Walachii incolunt Moldaviam sive Moesiam Palatinus eorum seu Woje-woda habet exercitum 40000; idioma habent commune cum rutheno et italico vulgari, fluvii eorum Danubius et Tyras, arces: Monocastrum et Niotocovium receptae a Turcis. — Rutheni rubei subditi regni Poloniae et Lithvaniae, ubi reges unam metropolim et 7 ecclesias cathedrales fundaverunt; sed multo plures sunt ecclesiae Ruthenorum, fluvii eorum Borysthenes, Tyras. — Scythae tauricani in insula Taurica habent 13 caesares quorum primus potest 200000 equitum secundus 300000 et sic progressive. Tauricanus in exercitu 90000 armatatorum cum lorica vel cum squamis anterioribus et posterioribus armis capite et manibus ferro tectis habet, reliqui arcus et sagittas habent pro armis. — Rutheni sunt de fide Graecorum negant ecclesiam romanam caput esse et quod a septima synodo omnia concilia nullius valoris sint, recipiunt panem fermentatum pro sacrificio, quod Spiritus S. non procedit a persona Filii nisi solius Patris sive quod duo sunt principia et duae Spirationes; faciunt divortia in matrimoniis et secundae et tertiae nuptiae apud illos sunt illegitimae.

1519 d. 16 Septembr. Romae. — Leo X. audita relatione quod Basilius dux Moschoviae et Russiae ad obedientiam romanae ecclesiae revertere velit misit ad eum fr. Zachariam episcopum gardinensem, praelatum domesticum papae, referendarium secretum et nuntium apostolicum, ut voluntatem ejus exploret.

1525 d. 8 Junii Cracoviae — Sigismundus I rex Poloniae. Clementi VIII dorosi iż superioribus mensibus przejeżdżał przez Polskę ad Moscorum ducem Paulus Centurio Januensis nuntius apost. którego król dał podwody (equos veredarios). Teraz wraca tenże nuntiusz do Rzymu una cum Moscorum ducis legato ad pontificem (I p. 129)

1525, d. 12 Junii Cracoviae. – Sigismundus I donosi papiezowi Klemensowi VII iz zawarł pokoj z Turkami, obawiając się aby Moskwa nie sprzysiegła się przeciw niemu z Turkami i widząc że z ligi panstw chrześciańskich nic nie będzie (I p. 129 № 126)

1525 – Opis przyjścia posła moskiewskiego Demetriusza Gerasimowa w Rzymie, który przyjechał z nuncyjuszem papieskim Lawrentem Centurione *) mieszczaninem z Genui z Moskwy; poselstwo to do Barzlego W. Księcia Mosk. wysłane było w celu zaproszenia go do ligi przeciw Turkom – pisał o tem list Barzli do papieża z Moskwy 3 Kwietn. R. 7030. (po włosku) (I p. 131 № 127)

*) ten nuncyjusz był właściwie kupcem wysłanym dla odkrycia nowej drogi do Indyj, miał tylko polecenie od papieża Leona X

1526 – Odpowiedz Zygmunta I Króla pol. dana posłom jadącym do Moskwy od cesarza Karola i króla Ferdynanda z prośbą o wolny przejazd przez Polski. – Król to niechętnie uczynił albowiem posłowie ci cesarscy, lubo za mowili iż jadą do Moskwy dla utożenia zgody między Polską a Moskwą, mieli właściwie tajemną instrukcyją, podburzyć Moskwę do wojny z Polską aby Król Zygmunt nie mógł dać pomocy Ludwikowi węgierskiemu synowcowi swemu przeciw Turkom, gdyż Ferdynand spodziewał się łatwo zagrabić Węgry i Czechy jeżeliby Ludwik opuszczony zginął od Turków. (I p. 132 № 128)

(Fracisco de Lolentia) 1526 – Instrukcyja Zygmunta I dana Episcopo Scarensi legato apostolico ad ducem Moscoviae który odwoził posła moskiewskiego Demetriusza Gerasimowa jadącego z Rzymu przez Polskę. – Król niechętnie daje im wolny przejazd przez Polskę, o zgodzie z Moskwą dotąd wiedzieć nechce dopoki Moskwa zajętego Smoleńska nie odda. (I p. 133 № 129)

1550 d. 1 Augusti, in Minden. – Joannes Schlitten ex Germania primus wysłany od Iwana Wielkiego Księcia Moskiewskiego do Niemiec dla sprowadzenia i najęcia różnych osób sztukmistrzów rzemieślników i wojskowych, osadzony w Lubece za długi uciekłszy z więzienia mianuje Jana Stemberg z Wrocławia swym plenipotentem i Kanclerzem W. Księcia Mosk. (I p. 134. № 130)

1550: – Conditiones sub quibus papa Magnum ducem Moscoritarum regij insignius ornare atque ad unionem cum romana ecclesia recipere vult, per nuntios papae Comitem de Erberstein et Joannem Stemberg datae. – Car Iwan koronowany będzie od arcybiskupa moskiewskiego koroną od papieża przysłaną i pozłe do Rzymu posłów z obedyencyją. Każdego arcybiskupa moskiewskiego potwierdzi papież i przyśle mu paliusz; car zaprowadzi unią i wskaz z Łacin z Kardynałami u Kurierzu (I p. 137 № 131)

1550 d. 1 Augusti. Romae. – Julius III Joanni magno Duci Moscoviae ... z radością wyczytaliśmy w listach cesarza Karola V i poważyliśmy relacyją od Jana Stemberga, iż chcesz przyjąć unią i odstąpić tytułu Króla: dozwolimy tego gdy zawrzesz pokój z Polską i dowodnią, w tem celu posyłamy ci kondycye przez posłów comitem ab Eberstein et Joannem Stemberg. (I p. 140 Nº 133)

1553. – Responsio Ferdinandi Romanorum regis data Nicolao Radziwił palatino vilnensi cancellario et supremo mareschalco M.D. Lith. oratori Sigismundi Augusti regis Poloniae de non procurando titulo Magno Duci Moscoviae. Król wyniera się iż nic nie wie o tem i że go fałszywie pomawiają jakoby fantował cara moskiew. w Rzymie, obiecuje pisać do cesarza i wywiedzieć się o tém) (I pag 141-144 Nº 134)

1557. Relacyja Foscariña posła weneckiego do Moskwy, o Moskwie Episcarstwa – Moskwa odległa od Wenecyi o 1400 mil – moskale są średniej postawi lecz krzepcy – w rzece Wołdze (Rha) jest dużo ryb. Moskwa lubi malwazyją (wino) pochodzące z Kandyi – Car Iwan Wasylewicz zdobył zamek Tatarski nad Wołgą zwany Ordan od którego Tatarzy Kazańscy wzięli nazwę. (I p. 144-162 Nº 135) (po włosku)

1559 Relacya o Moskwie (Discorso di Moscovia) przez Franco Tiepolo posła weneckiego (po włosku) (I p. 162-172 Nro 136)

1559 d. 16 Septembr. Vilnae. – Sigismundus Augustus rex Polon. oświadcza iż gdy roku zeszłego Moskwa zajęła Inflanty, princeps Guilhelmus archiepiscopus rigensis marchio brandeburgensis et coadjutor ejus electus Christophorus administrator episcopatus ratzeburgensis dux magnopolensis nec non capitulum et subditi rigenses poddali się Królowi polskiemu odstąpiwszy Królowi jure obligatorio arces Marienhausen et Lenevard. praeterea duas curias Labor et Byrsen cum villis. Król zaś obiecuje im obronę, wolne wyznanie religii, jeżeli Car Król odbierze Moskwie zagrabione dobra Arcybiskupstwa, tenże Arcybiskup ryzyki wynagrodzi Króla 100,000 flor. (po 24 groszy litew. w i florenie) – Praesent: Valeriano episc. viln. Joanne Samogitiae, Nicolao Kijov. episc. Romano Sanguszkowicz duce zitomirien. capitaneo in Mereczy et Bobruysk. (I p. 174-178 Nº 138)

1561 d. 13 April. Romae. – Pius IV Sp. Zachariam episcopum pharensem praelatum, legatum apost. misit ad Joannem Basilii Magnum Ducem Moscoviae invitando eum ut oratores mittat ad Concilium in Tridento indictum. (I p. 180 Nº 140)

1561 d. 29 September. Romae. – Instructio Pii IV papae data Johanni Gualdo Veneto nuntio ad Magnum Ducem Moscoviae ... wzywa go aby wysłał posłów do Trydentu na Koncylium. W tej instrukcji papież nazywa Wielkiego Księcia Moskiewskiego Królem. (I p. 181–184 Nr 141 – po włosku)

1561 Vilnae feria 6ª post festum S. Catharinae. – Sigismundus Augustus rex Polon. confirmat jura et immunitates provinciae Livoniae .. pozwala im wyznawać Augustanam confessionem. Mieszczan mieć własnych, klasztory mają być na szpitale i zakrzty obrócone, pozwala im własne prawa ułożyć mieć w Rydze trybunał – Untul seu marsus agri vulgo Haken kabebit 66 funes sive hastas, et quaelibet hasta 6 faden (I p. 184–192. Nr 142) (23 artykułów)

1561 Vilnae d. 28 November. – Sigismundus Augustus rex Polon. pacta cum Gotthardo equestris ordinis theutonici in Livonia magistro ratione subjectionis Lithuaniae Livoniae (w tym celu był wysłany do Inflant Mikołaj Radziwiłł wojew. wileń.) nadając mu tytuł Księcia nadając mu Kurlandyją i Semigallią i dobra Duneburg, Selburg, Aschenrad, Dawskie konguth, Thukum, Nenburk, Doblen, Landam, Alovangen, Cronden, Hasenpoth, Durben, Vindau, Milkan. – Pro rege referunt arces Kirchholm, Aschenrad, Duneburg, Rehlen, Judzen, Fricaten, Ermis, Helmath, Cartzus, Weissenstein, Terwyt, Salura, Pernovia civitas, Regia Burtnick, Volmaria, Vendena, Wolphart, Arriel, Sequalich, Knyen, Turgrebarck, Nithaw, Lemborgh, Rodenpois, Nerinole, Jemdet oraz księstwo Estonii i biskupstwo Derpatskie zajęte dla przez moskws. Biskupowi Kurońskiemu Księciu Holzacyi daje król w zamian za Duneburg zamek Seal et Mathel. (I p. 192–198 Nr 143)

1562 d. 10 September. Romae. – Pius IV. Sigismundo Augusto regi Polon. Georgius orator tuus feribet tibi ex Roma ... Romanus pontifex dla czego Canonium nuncjusza niechciał przepuścić do Moskwy, którego także posłaliśmy dla oznajmienia Wielkiemu Księciu moskiewskiemu concilium trydentskiego ... lecz my ubolewamy nad tem (I p. 198 Nr 144)

1564 Wyjątki z listów włoskich Jana Franciszka Commendoniego nuncjusza w Polsce od 1563–1565 do kardynała Karola Borromeusza r. 1564. (I p. 199–205. Nr 145)

1565 Wyjątek z relacyj włoskiej o Polsce przez Paolo Emilio Giovannini audytora przy kardynale Commendonim (Z rękopisu: Relazioni d'ambasciatori à principi e discorsi di stato – w bibliot: Collegii Romani) (I p. 206 Nº 146)

1567 Anthon. Jenkinson poseł angielski do Moskwy i 1570.

1568. Wyjątek z relacyj włoskiej o Polsce złożonej Piusowi V przez Fulvio Ruggieri protonotar. apost. nuncyusza do Polski I p. 207–210 Nº 148 (z Rękop. Vatic. Ottobon. 2433)

1570. Relatio interruntiorum Polonorum in Moschoviam a Sigismundo Augusto missorum (I p. 210–212 Nº 149) (dotyczy Inflant) Posłowie ci byli Jan Szienkowycz, Jan Hayko, Marcin Wołodkiewicz.

1571 Papież Pius V daje nuncyuszowi Vincentio dal Portico instrukcyją aby pobudził Moskwę do wojny przeciw Turkom lecz dla zbytniego okrucieństwa wielk. Księcia nie pojechał on nuncyjusz do Moskwy, jak sam pisze w liście do kardynała Rusticani (Nunziatura di Polonia Tom III pag. 159) z Warszawy d. 3 paździer. 1571.

1572 d. 12 Sept. – kardynał Commendoni legat papieski donosi w liście iż jedna partyja Polaków chciała obrać na tron polski drugiego syna Wielkiego Księcia Moskt. lecz się nie powiodło temu Chodkiewicz. z Diariusza d. 25 Sept. 1572

1572 List pp. rad litewskich do pp. rad koronnych (podpisany przez Walerjana bisk. wileńsk. jerzego bisk. żmudzk. Mikołaja Paca bisk. kijow. jerzego Oszerycka woj. mścisław. Mik. Radziwiłła woj. wileń, Stefana Zbaraskiego woj. trock. i t. d.) – posyłają Listy W. Księcia Moskiew. wszystkie przez gońca polskiego, w których jest odpowiedź na poselstwo Michała Hlarabarzy pisarza względem Inflant. (I p. 225–228 Nº 161)

1572 Słowa Wielkiego Księcia moskiewskiego przy odprawie Fedora Zienkowicza Woropaja gońca Hanow litew. i pol. (z doniesieniem o śmierci króla Zygmunta Augusta – Wielki Książe objawia, iż radby był gdyby go królem polskim obrano; powiada że mu Książe Kurbski syn którego z synów który zbiegł do Litwy wziął żonę matkę najstarszego syna. (I p. 229–232 Nº 163)

1572 Wyjątek z rękopisu: Discorso sopra la nuova elettione da farsi del re di Polonia seritto nel 1572 dal abbate Paolo Emilio Giovannini auditore in Polonia col card. Commendone (z ręk. Kop. Vatican: Ottobon. 2433) (I p. 232 Nº 164)

1573 Joan. Franc. Commendone cardinale legato e Mgr. Alber. to Bolognetti nunzio in Polonia

1573 Relacya poselstwa Michała Zilaraburdy posłanego od Rad W.X. Lit do Wielkiego Xięcia Moskiew. (miał audyencyą w Nowagrodzie wielkim d. 23 lutego 1573 gdzie mu Wielki Xiąże oświadczył – jak to już poprzednio przez gońca Weropaja uczynił – aby go na tron polski lub jego drugiego syna Fedora obrano.) (I p. 237–242. Nr 170)

1573 Excerptum ex diario Comitiorum (polonorum) electionis anni 1573 scripto per Danielem Printz (von Buchau) (Mscr. Vatican Ottobon. Nr 2223) (I p. 244–247 Nr 172)

1573 Anton maria Graziani (Graziani) secretario del card. Commendone legato in Polonia 1573.

1574 Odpowiedź Iwana Wasilewicza cara moskiew. posłom Henryka Króla polsk. Bartłomiejowi Zawadzkiemu i Stanisławowi Orzechowskiemu (z oświadczeniem wstąpienia na tron) ... (Car ubolewa nad tem iż podczas elekcyi nie przyjęto jego posłów, Zbigniewa Polskiego dworzenina Iwana Chorzyckiego, Michała Wasilowicza Kologowa (Kalitowa) i Djaka Liotra Lesa (Irsa) Michałowa .. po obraniu na tron posłał gońca swego Fedora Elizareusza (Jelizarowa) syna Elizaminowa do Króla Henryka, który tym czasem do Francyi wyjechał! (I p. 251–252 Nr 177)

1574 List Iwana Wasilewicza cara moskiewskiego do Henryka Króla pol. (na liście przysłany przez posłów B. Zawadzkiego) pisany z Twery 20 Augusta A. 7082. (I p. 253–255 Nr 178)

1575 Relatione di Moscovia fatta da Giovanni Fernstein mandato ambasciatore a quella corte dal imperatore Massimiliano II (scritta da Lovitio in Polonia a 27 maggio 1575) (ex Mscr. Biblioth. Coll. Rom: Discorsi di stato p. 325 – Mscr. Vallicellanus A. 16 – Mscr. Archivi Thatinorum S. Pauli Neapoli) (na tem ostatniem rękopiśmie stoi r. 1599 i imię Filipo Fernstein mylne) (I p. 255–264 Nr 179)

1575 (1576) 30 Julii, Varsaviae .... vescovo di Mondevi nuntio di Polonia (Caligari ?)

1575 Litterae Johannis Basilidis caesaris Russiae ad consiliarios polonos. In Moskwa 12 Julii A. 7083. (między konsyliarzami wyprowadzonymi Nicolaum Zbaraiejowski palat. lublin. capitan. Sniosensem, Sigismundum Wolski de Lochajce castellanum czerwińskiem capit. varsov. – konsyliarze ci pisali do cara list o pokój i posłali przez wracającego internuncyusza moskiewskiego Feodora Eleazarii filium Jelizaminum – teraz im odpisuje car posyłając Semenum F

F Illiccii Volodimeri filium Bastoninum Joannem Illicz Bastoninum) internuntium. (I p. 268–269 Nr 183)

1575 Estratto d una Relazione di Polonia del Girolamo Lippomano ambasciatore della republica di Venezia presso Enrico re di Polonia (Cod. Vatic. Ottoboni. 2433. – Nuncior. Collect. Roman.) (I p. 270-271. Nº 184)

1578 (1580. 1581) Lettere di Mr. Giovanni Andrea Caligari vescovo di Bertinoro (episcopus britonoriensis) nuntio apostolico in Polonia al Cardinale di Como (Carolo Boromeo?) (ex Nunziat. di Polon. T. XV.) T. I

1579 List Iwana Wasilowicza cara moskw. pisany do Króla pol. Stefana, z Moskwy 6 Januar. 7088 r. (Ksiądz tłumaczył ten list przez powracającego z Moskwy posła polskiego Wacława Łopacińskiego i przez dworzanina moskiew. Jeliza za Iwanowicza Bragowa) i odpowiedź króla. (I p. 278-281 Nr. 191)

Pius IV posyłał do Moskwy Nunusza Landrio – a Klemens VII posłał do Moskwy niejakiego Giovanni Batysta razem z posłem cesarskim, ci wyjednali spokój między Moskwą a Zygmuntem I na 5 lat.

1581 d. 27 Martii Romae. – Instruzione segreta data dal Papa al padre Antonio Possevino destinato in Moscovia (a Paulo IV) (I p. 299–305 Nr. 212) (Car pisał o legata a potem o nuncyusza apostolskiego, do papieża chcąc pokój z Polską zawrzeć przez niego – papież wysyła Possevina do Moskwy polecając mu aby po drodze wstąpił do króla polskiego i namówił go do posłania swych posłów do Moskwy i aby cara w Moskwie do unii namawiał.

1581, d. 12 Maji Vilnae – Stephanus rex Polon. Antonio Possevino internuntio pontificio et Thomae internuntio Moschorum qui apud papam munere legationis functus est concedit litteras salviconductus per Poloniam et Lithuaniam. (I p. 309- Nº 216) 315.

1581 d. 15 Julii, Dzisnae. – Litterae Alberti Bolognetti episcopi Massanensis nuntii apostol. in Polonia ad Cardinalem Comensem. (Nuncjatura Polska Tom XVIII.) (z r. 1584 ob. T. II Przegoniecie listów, d. 3 novembr. 1581 był już w Warszawie

1581 d. 22 Julii, Vilnae. – Litterae Joannis Andreae Caligari episcopi Brittonoriensis, ad Cardinalem Comensem. (d. 11 novembr. 1581 był już w Wenecji)

" Fundacja Collegium Jezuitów w Połocku przez Króla Stefana

" Alemanni mastro del cucina del re. Stefano (I. p. 321)

1581 d. 2 Augusti — Litterae Stephani regis Polon. ad Joannem Basilidem dominum Russiae (I. p. 323–350 Nº 225)
... Właśnie powróciłeś z Moskwy nasz internuncyuszu i dworzanin Krzysztof Dzierzek z listami twemi upierzgliwemi. Gdy smy na tron polski wstąpili chcąc wojować z Turkami posłaliśmy do ciebie internuncyuszów i dworzan naszych Jerzego Gruzińskiego i Leona Bukowieckiego, czyteś nam i zgadałeś aby do ciebie posłów a nie internuncyuszów posłano. Wysłaliśmy więc Stanisława Krzyszkiego (?) wojewodę mazowieckiego posła, ty tymczasem wpadłeś do Inflant i niechciałeś zawrzeć pokoju. Posłaliśmy znowu internuncyusza Jerzego Mirabur: dę; lecz ty porzuciłeś Wendę oblegać i przysłałeś do nas posełstwo do Krakowa które nas tylko tytułami zbyło. Posłaliśmy znów z Połocka do ciebie Wacława Sopachinskiego wypowiadając ci wojnę przez niego; zdobyliśmy więc Połock, Sokoł, Kosiannę, Krasną, Sitnę, Turowl, Suchę. Przyszedł potem do nas twój nuncyusz Naszczokin. Zdobyliśmy potem Wieliż, Uswiaty, gdzie przybył twój poseł Iwan Wasilowicz. Zdobyliśmy potem Wielkie Luki, Toropiec, Newel, Jezierzyszcza, Zawołoczę. Znów do Litwy przybył twój poseł Eustachius Michałowicz Puszkin zgadając zgody... Rosiu sobie prawa do niesłuszne do Inflant, żyjesz bezczelnie i t. d. (satyrycznie)

1581, d. 14 Augusti 1581 ex castris ad Woronez — Litterae Stephani regis Pol. ad Vice cancellarium (I p. 351–352 Nº 226)
idem ex castris ad Pskow 13 Septembr. 1581. (I p. 357–358 Nº 230)

1581, d. 21 Augusti, Ostrovicae. — Litterae p. Laternae S. Jac. rectorem Collegii Vilnensis Soc. Jes. (opisuje zdobycie Ostrowa) (I p. 354–355 Nº 228)

" Bekiesz dowodzca wojsk węgierskich zginął od kuli armatniej na murach Pskowa.

" Domenico Rodolfini da Camerino był kapitanem w wojsku polskim pod Pskowem.

1582 Conditiones pacis a duce Moscoviae cum Poloniae rege factae per Possevinum transactae. (I p. 373 Nº 245)

1582 Christophori Warsevicii ad Stephanum regem Poloniae oratio De pace confecta a Rege Poloniae cum Joanne IV Moscoviae duce (I p. 374–382 Nº 246)
idem druk. Christophori Varsavicii: ad Stephanum regem Poloniae oratio qua cum Joanne Magno Moscorum duce 15 Januarii confectam pacem ad Zapolscium gratulatur. Vilnae 1582.

1582 d. 23 Februarii, Derpati. – Litterae Cancellarii Magni ad Stephanum regem Poloniae. (I p. 385 Nr. 249)

15~~8~~2 d. 14 Octobr. – Papa decrevit Franciscum de Lotentia episcopum scarensem mittere ad principem Moscoviae pro unione cum aliis principibus contra Turcos. –

Do Klemensa VIII do Rzymu r. 1525 przybył poseł moskiewski: Demetrius od Barylego Wielkiego księcia Moskiew. –

1581 był w Rzymie poseł moskiewski: Thomas Cosmingen = Severingen.

1581 d. 20 Februarii miał posłuchanie u papieża poseł moskiewski: Thomas Kosmingen = Severigenus prosząc aby się papież wstał względem pokoju zawarcia między Polską a Moskwą i aby papież posłał do cara nuncyusza. Lecz gdy wtem poselstwie nie było mowy o przyjściu unij, papież nie posłał ~~po~~ nuncyjusza tylko wraz z owym Tomaszem Antoniego Possewina jezuitę, któremu polecono ułożyć pokój między Polską i Moskwą i wpływać na przyjście unij. – R. 1582 d. 13 Septembra powrócił Possewin do Rzymu z posłami moskiewskiego: Jakóbem Sieminowiczem, Malmenichowem, sekretarzem Księcia Bazylii i tłomaczem Jakóbem Walentynowiczem Zaborowskim i d. 16 Septembra miał z niemi posłuchanie u Grzegorza XIII (dziękowali za zawarcie pokoju z Polską) (byli oni wprzód w Wenecji) – Na to ~~[illegible]~~ papież Grzegorz XIII dziękował iż Car Moskiewski pozwolił Kupcom rzymskim jeździć do Moskwy – oraz napominał cara aby przyjął unią (Romae d. 1 Oct obr. 1582)

1583, 1584 De rebus Livoniae narratio (Opis wizyty Kolwelnej w Inflanciech po włosku przez wysłanego ~~[illegible]~~ sekretarza kardynała (może Radziwiłła lub Bolognetti legata apost.) (I pp. 396–399 Nr. 255) ... Autor wyjeżdża z Rygi mając z sobą Leonarda Rubena rektora colleg. rigens. i odwiedza: Pernawę, gdzie był proboszczem Fabianus Quadrantinus biegły w niemieck. polsk. i estońskim języku – Felin gdzie kardynał poświęcał Kaplicę – Dorpat z kościoły (jeden jezuitów dawniej mniszek – drugi parafialny) – Nowogrodek (z Kaplicą w zamku) – Marienburg – Adzel – Smilten gdzie proboszczem Andreas Krugerius ex Warmia – Komburg zamek arcybiskupów ryskich z ich portretami – Venda – W końcu Spis imienny 24 arcybiskupów ryskich.

Wizyta ta odbyła się zaraz po śmierci Sowieńskiego biskupa inflanck. za biskupstwa Patrzego Nideckiego – Xsiądz prowadzono z Wenecji

1584 Grzegorz XIII papież pozyta do nowego cara Moskiew. Teodora swego posła Antoniego Possewina (oratorem) (drugie poselstwo)

1584 (Hieronim. Bovio) biskupa Kamerynu był nuncyjuszem w Polsce list do kardynała Rusticucci (Rusticanus) (II p. 7)

1586, d. 20 Novembr. Romae. — Sixtus V papa Theodoro Magno duci Moscoviae commendat Antonium Possevinum oratorem suum (który z Rzymu po trzeci raz do Moskwy jedzie) — z gratulacyją wstąpienia na tron, donosząc że papież usłyszawszy że Stefan Batory po skończeniu zawieszenia broni z Moskwą chce na nowo rozpocząć wojnę dla odzyskania reszty Kijestwa Smoleńskiego, wysłał do niego i do Moskwy Possewina dla powstrzymania wojny. (II p. 9 Nr. 11)

1587 Excerpta ex diario electionis polonicae per Struynium, Severinum, Albertum aliosque confecto 1587. (II p. 13–18 Nr. 15 — ex Mscr. Vatican. Ottoboni. Nr. 2642)

11 Hannibal Capuanus (Annibal de Capua) archiepiscopus Neapolitanus nuntius apost. in Polonia 1587, 1588, 1589, cujus litterae ad Cardinalem Montaltum (II p. 25–30 Nr. 19 — Ex Mscr. Nunziat. Polon. Tom XXV.)

1587. Wypisy z dyaryusza elekcyi Zygmunta III (po polsku II p. 19–23. Nr. 16 z Mscr. Albertrand.)

(Helena?) Dux Simon Ivanovides Rapolovius postea cujus obitum uxorem relictam Alexander rex Polon. et Mr. Dux Lith. duxit in uxorem. (II p. 25 Nr. 18 z listów Nunyjatury polskiej z r. 1588 gdzie też owego Księcia zowie: Rapolowski vel Hilkowski Rapolowski.)

1594. Relazione fatta al Imperatore Rudolfo II da Nicolo Warkotsch ambasciatore mandato al Gran Duca di Moscovia. (II p. 32–45 Nr. 25 —) Poselstwo był 30 September. w Moskwie

1594 d. 22 Januarii. Romae. — Clemens VIII Theodoro magno duci Moscoviae Alexandrum Camillum sacerdotem illiricum familiarem suum oratorem, wzywając o pomoc przeciw Turkom i przesyłając mu Krzyż szmaragdowy w złoto oprawny (II p. 45–47. Nr. 26) i plenipotencyja dla tegoż 12 April. 1594 Romae.

1600. b. przyjęzdzie posła wielkiego Xiążia Moskiewskiego do Króla perskiego Relacya Sefera Ormianina posła Króla polskiego do Persyj. (II p. 50–52 Nr 30 „gdy Xiąża Mosk. poseł przyjechać miał do Elphanu.... czyto: wielkiem być pokazał." – po polsku)

1601. Mozajska 16 marca – List Leona Sapiehy, Stanisł. Warszyckiego i Eliasza Dzierzgrzymowskiego kasztel. warsz. (posłów do Moskwy) – do Zygmunta III (II p. 52 – Nr 31)

1605. IV Idus Julii Romae. – Paulus V Demetrio (samozwańcowi) Magno Duci Moscoviae gratulatur de recuperatione avitii imperii, hortaturque ut in suscepta catholica religione perseveret (papież posyła z tym listem do Moskwy comitem Alexandrum Rangonium, qui apud suum patruum Claudium Rangoni episcopum regiensem ~~exercebo~~ nuncium in regno Poloniae morabatur. – Podobne listy pisał Paweł V do Zarzuskiego i Marynyjego córki – pozwala papież, bernardynom którzy Dymitra samozwańca nawrócili rozszerzyć się na wschód; – Dymitr posłał do papieża Andream Lavitium Soc. Jes. papież go odprawił na powrót z Rzymu d. 10 April. 1606.

Dymitr pisał list do Klemensa VIII r. 1604 d. III Calend. Augusti

1605. III nonas Decembr. Romae. – Paulus V ad Marinam Mniszechium gratulatione conjugii cum Demetrio (II p. 75 Nr 57) i drugie pismo do tejże X Aprilis 1606. Romae przesłane przez powracającego P. Lavitium S. J. II p. 90 Nr 76.)

1606 Dyaryusz dziejów moskiewskich i legacyi pp. Posłów Króla: Tarła Olesnickiego kasztel. małogosk. i Alexandra Korwina Gosiewskiego starosty wieluń. Jpisany w Moskwie 1606 („Die 25 Aprilis we wtorek Wyjechawszy z Oszy do Dombrowna na noc ... Wjazd carowej do Moskwy. Wjeżdżając w zamek stanęli po lewej. Audyencyja u hospodara. D. 13 jachali Jchmoście.... Korona: cya na państwo. D. 14 Maja we czwartek z południa... Kontrowersyja o miejsce u stołu. D. 19 przyjazd czyli wesela... Bankiet hospodara. Za tym tedy upewnieniem.... Traktaty jchm. posłów d. 25 Maja. Opłata sicy mówił..... warłować musiał. O zamordowaniu Dymitra 27 maja 1606 Mogłby być te zamysły... powrócić dał P. Bóg. Junius 1606. D. 1 Junii

we czwartek Michajło Iwanowicz.. Byt rosji posłów wzajem ku. D. 6 Junii we wtorek. Okrucieństwo nad ciałem hospodara. D. 7 Junii we środę ciało. —.: Cedula posłów do cesar. Odpustów JK. Mci .... Koronacya Wasyla Iwanowicza. D. 11 Junii w nie: dzielę... Ciastelu moskiewskim. Ter nawet jako jest..... Michała Tatiszczowa tymże u posłów. D. 13 we czwartek... Po których odjazdach wielcsmy .... wiedzieć nie mogli przez półroka i dalej tam mieszkając co się w ojczyznie dzieje." (II pag. 92–135 Nr 77. z Rękopisu Albertrandi.)

(wydał Raczyński poprzednio w r 1837. w Wrocławiu z innego rękopisu obacz niżej.)

przybył do Polski 1607 bawi do 1610)

1606 Zyst ruszone a 800 Francesco Simonetta vescovo di Foligno (fulginatensis) destinato nunzio apost. in Polonia. Roma li 30 Decembre 1606. (Nuntiatur. Polon tom IX.) (II p. 137 Nr 79) Listy jego do Kardynała Borgese (T. II)

1609 d. 6 Febr. – Litterae ad Nicolaum Wolski mareschalcum regni Polon. (ex castris) (II p. 140 Nr 82)

1605–1609 Dzieje polskich w Moskwie za Dymitra opisanie przez jednego tam obecnego. ... „Rok 1604 Dymitr Iwanowicz po ojcu swym Iwanie .. (Rok 1605. Tamgdy jeszcze nasi po potrzebie .. Rok. 1606 D. 3 stycznia przysłał cardo Kra Kowa .. D. 9 Maji w tychże namiotach Carowa .. D. 29 maja insze go Cara Kniazia Wasila ... November D. 1 było plot ex razbyt .. December d. 1 dopiero znowu w tym kraju .... Za tym jakoby Car miał posła tego zatrzymać pod wielką straż dawszy a swego znowu do Polskiej wyprawić." (Urywa na d. 1 grudnia – I. p. 155–196. Nr 101. – z rękopis. Albertrandego diariusz nie cały); to samo wydał Edward Raczyński: Poselstwo od Zygmunta III Króla polskiego do Dymitra Iwanowicza cesarza moskiewskiego (Samozwańca) z okazyi jego zaślubin z Maryną Mniszchową; wydane z rękopismu. Wrocław 1837. 8° drukiem Frydlendera. kart 2. str. 143 – wydawca Monumentów miał inny rękopis (przepisany – uderza u Raczyńskim mnóstwo błędów n. p. pag. 7 Moleszów (zam: Mokszejów) – str. 8 po słowach „chude były" brakuje w Raczyńskim ustępu: Stawia PP. Staroście wieluńskiemu na ludzi 150 i t. d. oraz dni 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. aż do Kopia listu pisanego od Bsana: seja i t. d. Monum. str. 93–94 z czego widać iż posłowie polscy

Stowtosz = porządek wtoczowa na głowie

(ten nie znany w Polsce i to po raz wtóry druk.

205.

d dostawali ryby: Szczuki, Bielużyna, Sieroszyna, Strzelczyna, Łososie, Skrzela kierną Skrzelą raszną w bludach. – p. 8 Kopia listu do starosty wieluńskiego (zam. wieluńskiego) i t.d. z opuszczeniem w tekście obu listach – p. 12 Kubińsku (zam. Kubińsku) – p. 15 Koni 100 (zam. 200) – p. 20, po turecku (po persku) – p. 27 siedziała w niej Z. Tartorowiczowa Księżna Kozyrska (brak Księ) – pag. 41 po słowach: osoby swej (brak Ustępu: Potym JMP. starosta wieluński w te słowa mowił: t.d. Monum. pag. 102. 103.) – p. 48 hołdek (brak: i duhą a ksiądzem – p. 49 patki (gatki) srebrne – pag. 60 po słowie upatrować (brak Ustępu: Hrabiemotym odpowiedział i t.d. Monum. p. 109.) – p. 61 po słowie [illegible] (brak Ustępu: które nie jedno u nas i t.d. Monum p. 110. 111 – p. 91 Księżna Kozyrska – p. 95 siedzącego na statku (brak: Wręku miał pasoch, około niego) – [illegible] – p. 95 Ksiądz Łomarski (zam. Łomaski.) – p. 111 p. 96. p. Wolski.
Jan Strzemboszkander – ... p. Lubojewski, p. Mostowski pisarz carowej .. Czerlinski, p. Wyszyński ... Zydyński, p. Dębicki, p. Szyszkiewicz. Lisiel Krakowczyk, Wojciech Storcisła, p. Łapa żołnierz – p. 113 Herburtowa Antonina Beati włoch – p. 113 p. Wolski.
p. 129 potem usiadł (brak: Ustępu: znowu na miejsu i t.d. Monum pag. 128. 129) – p. 132 ruskim pismem brak ustępu: w te słowa: Cudza i t.d. Monum. p. 130. 131. – p. 136: Romuszka – p. 139: za corke p. wojewodziny pojęć, p. wojewodę ratować a ziemię Nowogrodzką wielki i szkod jej wdziedzictwu zapisać ... ; p. 140 Satyszczowe od p. Małego skiego (brak Ustępu: któremu zapłacimy i t.d. Monum. p. 135 – 136 do znieważyła. p. 114 Cztary zabity
(Początek i koniec w obu wydaniach jednakowy.

1610 Wilna d. 4 April. F. vescovo di Foligno (Simonetta.) Listy jego II p. 196 № 102 – p. 203 № 107. (po włosku)
Q. 1610 umiera Rosiński polak dowodca wojska Dymitra samozwańca
1610 Smoleńsko d. 22 Decembr. 1610. – Litera Sigismundi III ad vicecancellarium de gestis contra moscovitas (p. 205 № 110. (po włosku)
1627 Epistola Joannis Bapt. Lancelloti episcopi n olani nuntii apost ad cardinalem Barberini (Nuncat. Polon. tom XXXVIII.)
1643 Roma d. 3 Novembr. – Urban VIII pisze do Piotra Zbrohity namawiając go do unii (p. 215 № 113)

1643 Romae d. 3 novembr. – Urbanus VIII Academiae Cracov. donosi iż Wołchowiusz episkop chełmski założył szkoły dla Rusinów, poleca więc Akademii Kra K. opiekę nad tem gimnazyum. (p. 220 Nº 113)

Jan Bazylewicz syn Bazylego cześnego wiel. K. Księcia moskiewa miał żonę Marią córkę Michała Księcia twerskiego

1698 Boris Petrowicz Szeremetew posłuje do Innocentego XII do Rzymu

1703 Boris Kurakin poseł do Klemensa XI wysłany od cara Piotra z Zołkwi d. 18 Januar. 1703.

1708 d. 27 Febr. – Car rossyjski obiecuje posłać z więzienia arcy: biskupa lwowsk. jeżeli Szwedzi puszczą panny córki Bginskiego starosty zmudzk. wzięte w niewolę

1710. – Rossyjanie wprowadzili do Polski z burzyli cerkiew ka: tedralną i monaster w Łucku, tamże monaster S. Zofii, tamże monaster za Konnic ~~[illegible]~~ oraz monastery: Hlebo: borysowski, Uszacki, Sudziłowski, Czerstwiadski, Berez: wecki i inne (ob. Relatio L. Laurentii Kaparski superioris coenobii polocensis 1710 pag. 298 Nº 132) Żabotyńcki epis: Kop łucki był zwolennikiem Stanisława Leszczyńskiego

1308 Uroszcar Rasyi wysyła do Klemensa V swoich posłów Mar: kaduka i Tryfona syna Michałowego obiecując przyjąć unią; papież posyła do niego Egidiusza patriarchę z Grado, Lapus dominikana i Artemiusza franciszkana swoich posłów przez których daje legitymacyją nieprawemu jego synowi (nothe) Stefanowi (genito de conjugato ex voluta) pozwala fran: ciszkanowi Grzegorzowi z którym bawić na dworze jeroskim oraz mianuje na biskupstwo zwiezanskie (episcopus zuari: nensis) Benedykta kanonika antibarskiego po zrezygnowa: niu przeszłego biskupa zwiezańskiego Grzegorza franciszkana (z Kotoru?) Theiner Annales Ecclesiastici Raynaldi Tom. 3. (p. 353-362 Nº 8-14)

1585 Hieronymus Bowes poseł angielski do Moskwy i inni posłowie jerom Horsey 1588 John Merick 1592, Richard Lee 1600, Oliver Dift Kupiec 1605

1617 Varsaviæ d. 4. Aprilis. Vladislaus Sigismundus Poloniæ princeps remittit filiolum moscovitici principatus consequutus fecit pacem inter Moschoviam et Poloniam tenere cum libero commercio utriusque partis, avulsa restituere iubet Smolensk, Orsam, Starodub, Czernigow, Pozepow, Nowogrodek, Putywl, Rylsk, Kursk, Newel et Siebiez adiungere magno Ducatui Lithuaniæ. (pag. 409–411. № XXIV)

1623 d. 2 October. Anthimus patriarcha const. resignavit postillum Cyrillus electus iterum

1639 Relation de la dernière dicte de Varsovie (p. 437–440 № 27)

1668 Considérations sur l'élection d'un roy de Pologne (p. 445–448 № 29)

Historica Russiae Monumenta ex antiquis exterarum gentium archivis et bibliothecis deprompta ab A. J. Turgenevio. Petropoli typis Eduardi Pratzi. 1841 – 1842 (Tomus I ab a 1075 – 1584.

Akty historyczne jeo otnosiaszczijesia k Rossiji izwlecze ze 3 inostran. arch. bibliotek

sztuk 255. ft (379. XXII. 1

1075 Romae 15 Kalen. [illegible] Papież Grzegorz VII pisze Demetrio regi Russorum et regina uxori ejus donosząc iż syn jego był w Rzymie pozwala na ich żądanie do obtinendo regno et nuncios qui hunt legati S. Petri do nich posłał. quorum unus [illegible] p. 1.

1075. Romae 12 Kalend. Maji. Papież Grzegorz VII mowi o Bolesławie duce Poloniae ut pecuniam regi Russorum ablatam reddat p. 2.

1207. Viterbi Nonis Octobris Innocenty III [illegible] na Rusi do skutku legatum Apostolicae sedis S. Tituli Sancti Vitalis presbiterum Cardinalem. p. 3.

1224. Laterani II Kalendis Januarii Honoriusz III na prośbę Guillelmum episcopum mutinensem legatum in Livoniam

1227 Laterani XVI Kalendas Februarii Honoriusz III posyła Guillelmum episcopum mutinensem legatum in Livoniam był 1237 – 1238 w Inflantach

1231 Rieti V Kalendis Februarii Grzegorz IX posyła B. Sancti Nicolai in carcere tulliani diaconum cardinalem tunc Apostolicae sedis legatum in Livoniam Estoniam i Semigallam. p. 21.

Władysław xiąże Polski wysłał papieża Grzegorza IX v. 1232 ab Apostolica aresz: biskupia z Płocka do Hamburga przemiost. 2 p. 34.

V + 1244. Lugduni Nonis Februarii Innocentius IV posyła Episcopum Sabinensem Apostolicae sedis legatum in Livoniam [illegible] do uspokojenia [illegible]

1246 Lugduni II Nonas Maji Innocentius IV Hermanum archiepiscopum Pruscia Livoniae et Estoniae legatum sedis Apostolicae confirmuje ad Joannem regem Albaniae o pomoc przeciw Tatarom.

1246 Lugduni V Nonas Maji Innocentius IV posyła Regi Russorum apud marschalcum penes ipsum Alexium et Jonam ejus qui fuit in Bohemia ordinis praedicatorum – bo unije przyjął) p. 57.

V

1247 Lugduni II Idus Septembris Innocentius IV Danielem regem Russiæ et Wasilconem regem Lodomeriæ cujus uxorem et liberos in tutelam recipit (gdy Daniel Galicyjski [illegible] Rzymu [illegible] jego [illegible] 1255)

1257 Laterani Idibus Februarii Alexander IV napomina Danielem regem Russiæ że odpadł od unii p. 84.

1324 Avinione. Joannes XXII posyła ad regnum Lethowianum et Authenorem Apostolica Sedis nuncii Bartholomeum episcopum Electensem et Bernardum Abbatem Monasterii S. Theofridi ordinis S. Benedicti Anicienſis diœceſeos posłowali do Gedymina

1439. Eugenius IV Florentiæ XVI Kal. Septembris Isidorem Ruthenum Russiæ Metropolitam in Litvania, Livonia, Rutenia et Lechia Apostolicæ Sedis legatum constituit

1519 Romæ 16 Septembr. Leo X ad Basilium magnum ducem cum propositione ac, lectendi catholicam fidem mittit eucharium episcopum Sardiensem referendarium secretum, nuntium

1525 Cracoviæ 8 Junii Zygmunt I donosi Klemensowi VII że przysłał Sebie Paulum Centurio Klemensem legatum papiezia ad Magnum ducem Moscovia i że mu Konie dał do Moskiewskiego i że tenże pisma nazad powraca.

1526 Lapicz posyła do cara Episcopum Scarensem legatum dla pokoju zawarcia Zygmunt I dał mu Instrukcyja

1557 Discorso della Moscovia di Marco Foscarino (orator)
1557 J. J. J di Franco Tiepolo
1559
1561. Pius IV Romæ 13 Aprilis posyła Joannem Basilium M. D. Russiæ Petrum Zacharium episcopum Sclarensem Sedis apostolicæ legatum zaprasza go na Koncylium trydenckie

1561 d. 29 Septembr Romæ Instrukcyja Giovanni Grisaldo Weneziano posłowi Piusa IV do Moskwy ~~Kontynuacyja~~ ~~ani podjęcia mu nie daje~~ ~~tytułu~~ ~~Cara~~ ~~Moskiewskiego~~

1562 Carolus nuntius Pii IV ad M. Ducem Moscovia ut ei rotam faveret Concilii tridentini Sedionem Lapicz z Rzymu 10 Sept 1562 roku Król pol. do cara pisze

Z względem tytułu królewskiego który car żądał od Łapicza

Wyjątki z listów kardynała Commendoni gdy był nuncyuszem w Polsce 1563–1565. do Kardyn. S. Karola Boromeusza p. 199.

1565 Wyjątek z relacyi o Polsce di Paolo Emilio Giovannini który był audytorem u Kardynała Commendoni w Bibliotece Collegii Romani: Tom I Relazioni d'Ambasciatori. Mscr.

1568 Estratto della relazione di Polonia fatta a Pio V da Mr Fulvio Ruggieri protonotario apostolico ritornato nuncio di sua Santità da Re di Polonia nell anno 1568. (Codex Vatican. inter Ottobonianos 2433.

1570 Łapicz (Jaśc nuncyuszowi (Portico instrukcyę aby pobudził Moskwę do wojny przeciw Turkom bo gdy niebezpieczno było Łapicz mu do Polski pisał aby nie jechał do Moskwy. (Nunziatura di Polonia Tom III 15 Cf

1571 Vincentius Portic nuncius Apostolicus pisze z Warszawy 30 Października do Kardynała Rusticani iż propter rudelitatem Ducis Moscovia nie może pojechać do niego (zowie się Dal Portico nuncio sam)

p. 224.

1572 d. 12 Sept. Kardynał Commendone legato in Polonia pisze iż jedna partyja Polaków chciała obrać na tron polski filium Ducis Moscovia (Nunziatura di Polonia Tom VI. p. 136.

1572 d. 25 Septembra: dyar od Rad W.X. litewskiego do Senatorów koronnych względem poselstwa Harabury, Inflant, Sapiehy etc p. 225–228 (Szpalt 6)

1572 Słowa wielkiego księdza Moskiewskiego (do Senatorów polskich i litewskich) przy odprawie Fedora Zienkowicza Woropaja (posła do polskiego) ff. 229–232 (Szpalt 6)

o wyprawie zamyślach co do tronu polskiego, o Xiążęciu Kulbsim że Carowi życzy źle

1572 Paolo Emilio Giovannini był sekretarzem przy legacie Commendonim w Polsce a f. 1573 Graziani kontynuuje. Nunziatura di Pol. Tom VII

1573. Commendoni legat w Polsce

1573 d. 8 Januarii (Bolognetti Alberto) nuncio in Polonia (Nunziatura di Pol. Tom XX)

1573 Relacya poselstwa Harabury do Moskwy ff 237–242. (Szpalt 12)

Jana Teodora Nr 130

1574 Odpowiedź cara Moskiewskiego postom Henryka króla polsk. p. 251-252.
1574 Liot. " " do Henryka króla pol. p. 253-255.

1575 Relazione di Moscovia fatta da Giovanni Bernstein mandato ambasciatore dall imperatore Massimiliano II

1575 Rescovo di Monderi nuzio di Polonia (nunziat. pol. Tom X) 1578

1575 Relazione di Polonia del Girolamo Lippomano ambasciatore della republica di Venezia presso Enrico re di Polonie (Cod Mscr. bibl. Vatican inter Palatinos 2433 – et Mscr. Collegii Romani)

1578 Cracovia 8 Decembr. Giovanni Andrea Caligari episcopus Britonorientis nuntius apostolicus (nunziat pol. tom XV.) 1579. (Tom XVI) 1580. 1581.
vescovo di Bertinoro.

1579. Listy z wielkiego Xięcia Moskiewskiego do Króla; odpis ff 278-281

1581 Istruzione segreta data al padre Antonio Possevino destinato in Moscovia a Paolo IV. Roma d. 27 Marzo 1581. p. 299-305.)
Obowiem pisał car o nuncyjusza Apostolskiego do Lapezia Cochcial potkać z Polską przez niego zawrzeć.

1581 Varsavia 27 Julii Bolognetti nuntius Apostolicus może tylko postawał bo Caligari był w Wilnie 1 Augusta 1581 jedzie

1581 Littera Stefani regis Polon. ad Joannem Basilidem dominum Moscovia (obszerny wywód całej sprawy między nimi zatargnionej) d: 2 Augusta p. 323-350

1581 Mr. Bolognetti Nuncio in Polonia Varsav. 15 Sept. 1581. Nuziat Pol. tom XVIII
Albertus episcopus Massanensis
Varsov. 3 Novembr. 1581. 1582. 1583.

1581. Mr Caligari 11 Novembra 1581 Listy Nuncyjusza pisze z Warszawy.
joann Andreas episcopus Britonorientis

1582. Christophori Warsevicii ad Stephanum regem Polon. Oratio de pace confecta a rege Polonia cum Joanne IV Moscovia duce. p. 324-382
z dziełka przez drukowane pod tytułem: Christophori Varsevicii ad Stephanum regem Poloniae Oratio qua cum Joanne Magno Moscorum duce 15 Januarii confectam pacem ad Vapolsciam gratulatur.
Vilnae 1582. 4°

1584 Cardinalis Bolognetti Albertus Legatus Apostol. wszystkie Inflanty.
Episcopus Massanensis

Poselstwa papieskie do Moskwy: 1525 Franciscus de Portia episcopus Scarensis
wielu ligi przeciw Turkom albowiem wprzód poseł moskiewski był u Klemensa VIII 1592
1587 Car posyła do Rzymu posła swego Thomas Kosmingen severinskiego (Genus) prosząc
aby się papież wdał względem pokoju z królem pol. i aby nuncyjusza papież
posłał do Cara lecz gdy o przyszłej unii nie było mowy więc niechciano posłać
nuncyjusza tylko z nim posłano co do pokoju zawarcia ad hoc. Antoniego Posse
wina wraz z nim — r. 1582 wrócił Posse win do Rzymu z posłem moskiewskim
Jakóbem Sieminowich t. j. (Stomanem) tym ona Malmenichow który miał jakieś
taiga Chilina Basilii i Jakobe Walentynowicza Zaborowskiego
papież probował przez Posse wina zawrócić cara lecz to nie pomogło.

1584 Pernavia w Inflantach profesorem jest Fabiano Quadrantino uomo letterato
znający się na niemiecku, polsku i nieco estońskiego

1232 Anagnie VI Calend. Martii Gregorius IX pisze do Dominikanów polskich
, biskupia krakowskiego (owiedziawszy) ; Rutenii gdy się żenią z Katolickimi
takowe na nowo krzcić secundum ritum ipsorum za karzuje ślubów mat
jeźdźkich więc między Rutenami a Katolickimi.

1030 Mathaei Cracoviensis episcopi epistola ad S. Bernardum abbatem Clarevallensem
namawia go aby wziął na się nawracanie Rusi (tom I p. XII mentio of Letter
list ten nie umieszczony tu w całości był w Mser Ulbestradego)

Tomus II ab a. 1584 1719 — ff VII. 449. XIII. i.

1584 papież posyła znowu Posse wina do Cara

1584 Vescovo di Camerino nunzio in Polonia (Kiewnim Bovio)

1587 Hannibal Capuanus pontificis legatus był przy obiorze Zygmunta III

1587 Wypisy z Diariusza Klemensa Zygmunta III (kto czego się proponował obrania
cara moskiewskiego na króla polsk.) p. 19 — 23.

Hannibal de Capua archiepiscopus Neapolitanus nuncius in Polonia
1587, 1588, 1589, 1590 wypisy z jego listów do kardynała Montalto ff. 25 Nunziat
di Polon tom XV.

1594 Roma 22 Januarii Klemens VIII posyła do cara rodora Alexandrum Camuleum sacer
dotem Illyricum o pomoc przeciw turkom: posyła mu krzyż smaragdowy w złoto oprawny
archip. ebsitet Kosturia S. Hieronima Illyrum

1600 Przyjazd posła wielkiego Księcia Moskiewskiego do Króla perskiego relacya

Sefera Ormianina posła Króla polskiego w Persyi. p 50 - 52

Claudius episcop. regiensis nuntio in Polonia 1606.

1605 Dan gon

1605 Paweł V pisze z bulle do Dymitra Samozwańca IIII Idus Julii i XII Calendis Augusti winszuje mu tronu i posłał do niego Comitem Alexandrum Rangonium nepos (ten) Rangonii episcopi Regiensis nuntii in Polonia i inne bule Papieskie do Samozwańca i do Maryny Mniszech; jej ojca siedzącego przy Dymitrze Andreas Lavitius jezuita agent rzymski którego Dymitr 1606 posłał do Rzymu

1606 Diariusz dzieiów moskiewskich i legacyi Mikołaja Olesnickiego kasztelana małogoskiego i Alexandra Gosiewskiego do Moskwy spisany w Moskwie p. 92 - 135

1606 Istruzione a Mr Simonetta (destinato) episcopo Fanensi nuncio in Polonia. Roma li 30 Decembre 1606. (Nuntiat pol. Tom IX) przybył do Polski 1607

Simonetta Vescovo di Foligno był nuncyuszem 1609 w Polsce 1610 (Tom XXXIII)

1609 Rzeczy polskie w Moskwie za Dymitra opisane przez jednego tam obecnego r. 1605 do r. 1609. p. 155 - 196.

1627 Joannes Baptista Lancellotti episcopus Nolanus nuntius in Polon. Nuntiat. Polon. Tom XXXVIII

1643 Roma 3 Novembris Urban VIII pisze do Metropolity Piotra Mohyły namawiając go do unii p. 215.

1698 Boris Petrowicz Sereniet poseł do Rzymu do Innocentego XII.

1706 Lux Borys Kurakin poseł do Klemensa XI

1708 Giulio Piazza Arcivescovo (Piazza Julius archiep. Nazarenus) pisze z Hoppau 1708 d 23 Januara (może Piazza albo Spada?)

1264. Roma apud Urbem veterem II nonas Junii Urbanus IV papa ad Ottocarum Regem Bohemiæ ut Polono defendat adversus Authorosschismaticos et Litvanos

1308 Uros rex Serbiæ przyjmuje Unię za listem papieża do niego

Index corporis historico-diplomatici Livoniae, Esthoniae, Curoniae; oder Kurzer Auszug aus derjenigen Urkunden Sammlung welche für die Geschichte und das alte Staatsrecht Liv- Esth- und Kurlands... aus dem ehemaligen, ehemaligen Deutsch-Ordens-Archive zu Königsberg zusammengebracht worden ist, und wie solche mit einigen Stücken aus inländischen Archiven vermehrt .... aufbewahrt wird. Riga und Dorpat 1833-1835 Eduard Frantzens Buchhandlung. fol.

I Theil vom Jahre 1198-1449 (dyplomow 1815 wydany) pp. XVI. 375 na przedmowie: Dr. C. E. Napiersky

II Theil vom J. 1450-1631 (dypl. od nr. 1816-3314 wydany - na końcu Spis mistrzów Inflantskich - opisy pieczęci

1. Land- oder Herrmeister in Livland: Meister des Schwertbrüder-Ordens 1202-1236- Meister des deutschen Ordens in Livland 1237-1562 - 2) Landmarschall.

3) Commendatores: Fellin (1330) Wittenstein (zugleich Vogt von Jerwen) (1314), Reval (1276) Goldingen (1347) Düna-münde (1316) Riga (1348) Wenden (1306) Pernau (Perona 1347) Mitau (1323) Windau (1347) Ascheraden (1454) Sege-wolde (1320) Leal (1320) Dobbehn (1532) Dünaburg (1542) Marienburg (1438)

4) Advocati (Vögte): Wenden, Karkus, Rositen, Jerwen, Soneburg, Oberpahlen, Lakkala (Schakle) Wesenberg Wegle (Waigele) Loyde (Leude na wyspie Oesel), Talkhof, Narwa, Neuenschloss, Selburg, Tolsburg, Grobin, Kandau, Bauske

5) Provisor (Pfleger): Papau (Kazmusen in Kurland)

Albert Suerbeer został r. 1229 przez Arcybiskupa bremeńskiego mianowany biskupem inflanckim lecz nie potwierdzony, – dalej został arcybiskupem w Armagh w Irlandyi, administratorem biskupstwa w Lubece; jako taki r. 1244 mianowany od papieża legatem z tytułem Arcybiskupa pruskiego, inflant. skiego i estońskiego. R. 1246 dał mu papież na lepsze utrzymanie biskupstwo Chiemsee w metro poli salcburskiej i palluszz † 1272

Izarnus Jacconi obrany arcybiskupem ryg. skim 19 Grudn. 1300, z końcem r. 1302 arcybiskupstwo ryg. skie złożył i oddał Janowi arcybisk. lundskiemu pojechał do Danii jako legat i chciał objąć arcyb. lundskie; lecz Jan nie chciał przyjąć arcyb. ryg. skiego. Jacconi odjechał do Rzymu 1303.

Kronika Łaskona z Giedczyc zwanego Trestka
w Mss Biblioteki Ordyn. Zamojskich, mowiąc
o zdobyciu Lwowa przez Kazmierza W. r. 1340 pisze:
... „Ubi spolia multa in argento, auro et gemmis,
„thesaurum ducum antiqvorum tollens inter
„quae erant aliquae cruces aureae, praecipue
„una in qua magna quantitas de ligno Crucis
„Domini fuit reperta, et duo pretiosissima
„dyademata, et una tunica valde praeciosa,
„nec non et sella auro et gemmis adnata. ~~Hiis~~ Illis (?)
„(~~mezi hiis~~) omnibus sublatis, ad propria est
„reversus..... Threstko etiam fuit ibidem."
Temi samemi prawie słowy powtarza toż pod r. 1340
(Ed. Lips. I pag. 1058) tylko że zamiast aliquae ma duas)

Kites at Pen Ponds

Lites ac res gestae inter Polonos ordinemque crucife-
rorum. Tomus I continet librum et regestrum Joannis
Dlugosz, Senioris canonici cracov. de anno 1379. ad fidem
codicis membran. bibl. Dzialynianae auctoritate notariali
olim comprobati. Posnaniae typis Ludovici Merzbach
1855. fol. K.b. 354. K.4. z Portretem Dudleja Stuart ryt. przez
A. Oleszczyńskiego podł. obrazu Jerzego Hayter. – z 8 tychowanemi
mi pieczęciami: a) Konrada xięcia mazow. z r. 1223. konna.
b) Kazmierza wielkiego duża z tyłu. c) Kazmierza wielkiego duża
tronowa. d) Dwa fazymilia rękojeści Długosza. e) Trzy pieczęcie
Ziemowita starego xięcia mazowieckiego + 1381: (duża z 1379:
~~xięcia mazowieckiego~~ ziemowita xięcia ~~mazowieckiego~~ ~~Trojdena xięcia polskiego~~
cz figurą, mała z pnokiem, i mała z tyłu) ze starego: sprawionego
Część ta wyjęta z rękopisu ręki Jana Długosza ~~Kanonika~~ ~~krakowskiego~~ ~~Kanonika~~ ~~krakowskiego~~ ~~Kanonika~~ ~~krakowskiego~~

ënsis et Albertus Cristini clericus cracov. dioeces. notarii publ.]
Actum in villa de Warszow poznan. dioc A.D. 1339 d. 4. Februarii
in domo domini Advocati villae Warszow praesent: Jaroslao archi-
ep. gnezn. Johanne episc. posnan. Jucone praeposito, Predflao archi-
diacone gneznen. Mgro Theodorico Clementis de Sochaczow clerico pozna-
dioec. notar. publ. Mgro Petro Jandonis alias Vizer clerico Cracoviens.
notario et pluribus aliis — Magister Bartholdus de Ratibor procu-
rator Casimiri regis Poloniae praesentavit judicio documentum:
1) Cracoviae in domo Johannis episc. crac. 1339 d. 3 Januarii. —
Kazimirus D.G. Rex Poloniae constituit Magistros Jaroslaum de
Bogoria archidiaconum cracov. Bartholdum de Rathibor vratis-
laviensis dioeces. presentes et Albertum plebanum de Bochnia
ecclesiae cracov. dioecs. absentem, suos legittimos procuratores
et nuntios in causa cum Magistro et fratribus domus B. Mariae Teu-
tonicorum de Prussia super quibusdam terris, incendiis, rapinis,
damnis, injuriis coram Galhardo de Carceribus et Petro Gervasii
apostt. sed. nuntiis, cum potestate defendendi et replicandi — Praesenti-
bus: Johanne episcopo crac. Nicolao duce opaviensi, Ottone cancel-
lario Poloniae, Petro dicto Nossal castellano Sandomir. Nicolao de
Koszuchow canon. crac. (pag. 4–5) (Akt notarialny plenipoten-
cyj spisany per Albertum Cristini clericum cracov. dioec. notar. publ.
z pieczęcią de cera alba na której imago regia coronata sedens in
cathedra, tenens in [illegible] manu dextra virgulam cum lilio et sinistra
pons fulpturae formaque fi longa
ponum rotundum cum cruce — z drugiej strony pieczęci była Aquila
la coronata cum alis et pedibus extensis.)
2) Avinione IV Nonis Maji pontificatus nostri Anno IV — Benedictus
papa ad instantiam Casimiri regis Polon. nominat Galhardum de Car-
ceribus et Petrum Gervasii judices in causa inter regem Polon. et
Ordinem Theutonic. (pag. 6–8) (Ta bulla drukow. w D. Hugofzu
lips. lib. IX p. 1045. i w Dogiel. Tom IV p. 56.)
3) In villa de Wissegrado Strigoniens. dioc. 1338 d. 27 Octob. Galhardus
de Carceribus Titulensis praepos. et Petrus Gervasii canonicus Anic.
vigore bullae [illegible] Benedicti XII papae citant pro 4 Febr. proxime ve-
nientis in Warszoviam posnem. dioec. magistrum domus S. Mariae Theuton.
eorum de Prussia et [illegible] Comendatorem generalem Advocatum
Culmensem, item Commendatores de Thorun, de Grudencz, Dirauiensem,
Radrensem, Egilpergensem (Engelsburg) qui in polonico dicitur Koprziwni-
cza, Golubensem, Strosburgensem qui in polonico dicitur Brodnicza, Papo-
viensem, Wenzlaviensem ac de Antiquo castro Thorun; item in Kujavia:
Nessouiensem, Broviensem, [illegible] Murinensem, Brestensem, Kowalo-
viensem, Radzeoviensem et Advocatum Mosburgensem qui in polonico
dicitur Przedrze; item in terra Pomeraniae: Swecensem, Gdanensem,

Sharsrouiensem (Karsow?), Camensem; item in terra Prussiae: Marienburgensem, Stumensem, Lessinensem, Elbinensem, Advocatum de Lesk (Lyck) ac Rigensem nec non alios omnes commendatores ut compareant ad se justificandum. — Praesentibus Stephano Deltruffe can: beneventano, Mro Petro Gondonis alias Vizer, Michaele de Semerod clericis Anicienfis et Wratislav. dioec. et Thoma Rodgerij ac Johanne de Wirbna laicis Anicienfis et Wratislav. dioecef. teftibus (pag. 9–10. — To wezwanie druk w Długoszu lips. Lib IX p. 1045 i w Dogiela T. IV. p. 56)

4) Lancicie 1338. XV Kal. Decembr. Teftimonium notarii publ. quod Nicolaus praepositus S. Crucis Opoliensis Wratisl. dioec. juxta commissum citavit magistrum et commendatores de Prussia in Lancicia in 3 ecclesiis videlicet in eccleśia S. Joannis Bapt. fratr. Ord. Praedicat. in ecclesia S. Andreae parochiali et in ecclesia S. Alexii collegiata ibidem, prout in loco castro Przedeye per Cruciferos possesso ad 5 milliaria vicino, per 3 vices. ut pro 4 Februarii in Warsovia compareant. — Praesentibus: Wladislao duce lancicienfi, Falcone judice, Mathia subdapifero, Borislao subpincerna nobilibus Curiae ducis praedicti, Hancone Advocato, Theodorico monetario denariorum civibus lanic. (Wymieniany tu: custos, 2 canonici, rector scholarum, subcustos et 5 vicarii ecclesiae colleg. S. Alexii in Lancicia)

5) In civitate Plocensi. 1338. III Kal. Decembr. — Simile teftimonium notarii publ. quod Nicolaus praep. S. Crucis Opoliensis in ecclesia Plocensi cathedrali quae in castro sita est. citavit Cruciferos. — Praesentibus: Petrasrio subjudice plocens. Budziflao, Wenzlao, Damaldo militibus.

6) In civitate Plocensi 1338. III Kal. Decembr. Simile teftimonium notarii publ. quod praedictus Nicolaus praep. S. Crucis, in plocenfi ecclesia fratrum Praedicatorum et in plocensi parochiali ecclesia S. Michaelis in civitate, citavit Cruciferos in vulgari (po polsku); item quod idem in ecclesia parochiali quae sola est in Warszowia posnan. dioec. citavit. Praesent. in Warsovia Stascone capellano ducis Troydeni.

7) In Wladislavia juveni 1338. XIII Kal. Januarii. Simile teftimonium notarii publ. quod praedictus Nicolaus praepos. S. Crucis, in oppido Wladislavia Juveni (ultra 2 millia a castro Murzin per cruciferos possesso) in ecclesia S. Franciśi apud Fratres minores et in ecclesia parochiali S. Nicolai ibidem Cruciferos citavit.

8) Dionosidis (Skarga) Alberti de Ratibor procuratoris Casimiri regis Po-

loniae coram commissariis apostol. contra Theodoricum de Alden=
burg magistrum et Cruciferos: quod terras Culmensem, Michalovien=
sem, Pomeraniae injuste detinent occupatas, quod terras Wladis=
laviensem, Brestensem et Dobrinensem rex Wladislaum regem
Polon. possessas invaserunt et occupaverunt cum gravi detrimen=
to sedis apostolicae, cui ex his terris census denarii B. Petri
prius solvebatur – petit ergo ut Cruciferi compellantur ad res=
titutionem dictarum terrarum et solutionem damnorum illato=
rum ad 1942 cum dimidio millia marcarum pol. (194500 grywien)
(pag. 13).

9) In ecclesia parochialis Antiquae civitatis in Thorun Culmens.
dioec. 1338. d. 4 Decembr. – notarius publ. recognoscit quod
magnificus et religiosus Theodericus Burgravius de Alden=
burg Ord. Hospitalis b. Mariae domus Theutonicorum Jerosо=
limitani generalis magister de voluntate Rudolfi magni
commendatoris, Henrici marschalci, Siffridi hospitalarii et
commendatoris in Elbingo, Hartungi drapparii et commenda=
toris in Riesenburg, Theodorici thesaurarii, Sanderi commenda=
toris in Thorun aliorumque officialium tunc conventum et capi=
tulum facientium nomine fratrum in terris Pruſciae, Culmensi,
Pomeraniae, Lyjaviae ac Dobrinensi nomine ordinavit in suos
procuratores magistros: Jacobum de Arnoldi villa plebanum
culmensis dioec. et Bandonem clericum pomezanienſis dioec.
ad causam cum Kazimiro rege Pol. tractandam coram commissa=
riis apostol. (pag. 21)

10) In domo Advocati civitatis Warszoviae 1339. d. 4 Febr. Notarius
publ. testificat, quod Magister Martinus canonicus varmiensis culesiae,
Jacobus plebanus in Arnoldisdorf culm. dioec. et Magister Bando
pomezan. dioc. licentiatus in legibus protestati sunt coram com=
missariis apostt. de nullitate commissionis: 1) quia Kazimirus rex Poloniae
erat est excommunicatus pro eo quod Johannem presbiterum qui dicitur lector
Lipsensis violenter capi et per aliquot dies in vinculis detineri fecit. 2) quia
tempore, quo Magister et fratres ordinis cum auxilio Johannis regis
Bohemiae qui tunc devotionis causa peregrinando in Pruſciam
advenerat in terris infidelium paganorum pro publica utilitate fidei catho=
licae strenue laborando (piękna pobożna pielgrzymka dla zabijania
ludzi!) egerunt: Kazimirus rex Polon. cum patre suo Wladislao et cum
subditis et vasallis Janislai archiep. gnesn. terram culmensem vio=
lenter invasit et devastavit violando libertates cruciferis a sede apos=

tolica concessas, quo facto in excommunicationis sententias papae Honorii et Alexandri incurrebat. 3) Quia Kazimirus rex Polon. cum suo patre et cum auxiliis gnesnensis archiepiscopi adjunctis sibi paganis terras fratrum cruciferorum et culmensis episcopi videlicet Culmensem, Luboviensem et Sosoriensem vastarunt cum rapinis et incendiis et innumeros sexus utriusque homines per manus paganorum abduxerunt. 4) Quia Kazimirus rex Polon. in Hungaria coram Carolo Hungariae et Bohemiae rege terris Culmensi, Pomeraniae et Cuyaloviae in favorem ordinis abdicavit et ipse cum archiepiscopo gnesn. pacem cum magistro et Ordine fecit promissis litteris renuntiationis. 5) Quia constat quod Ordo terras culmensem Pomeraniae et Lithvaniae justo et legitimo titulo sunt adepti et non per vim occupaverunt et quia rex Poloniae de istis terris renuntiavit praestito juramento Ordini praesente Archiepiscopo gnesnens. Idcirco protestantur quod magister et Ordo injuste sint gravati et citati. — Praesent: Janislao archiep. gnesn. Joanne episc. posnan. Mgro Mathia archidiac. plocen. Nicolao de Strosberg plebano Culmen. dioc. Joanne de Kalis plebano S. Georgii in Warszovia Johannes de Lademiria presbitero, Bartholomaeo advocato Hebordo cive civitatis Varsoviae, Jaroslao archidiac. crac.

1) Rotulus quaerelae Regis Poloniae contra Cruciferos per magistrum Bartholdum de Ratibor coram commissariis apost. lectae cum specificatione articulorum quos probare vult videlicet: 1) Quod terra Culmensis cum omni districtu et cum civitate Culmensi Thorun a flumine Visla usque ad flumen Ossa pertinet ab antiquo ad regnum Poloniae. 2) Quod homines habitantes in regno Poloniae et nulli alii tenentur Sedi apostolicae ad solvendum annis singulis denarium beati Petri. 3) Quod homines habitantes infra territorium Culmense solvunt papae denarium b. Petri. 4) Quod ducatus et terra Pomeraniae cum suis districtibus: Gdansk, Schoeze, Slupsk, Tharsow, Stalgart, Meua ad regnum Poloniae pertinebant ab antiquo. 5) Quod totus ducatus Pomeraniae cum suis civitatibus spectabat ab antiquo ad Dioeces gnesnen. et Vladislav. et quod ad eorum episcopos perceptio decimarum per Pomeraniam spectabat. 6) Quod Wladislaus rex Polon. (pater Casimiri) terram Pomeraniae possidebat. 7) Quod magister et fratres Cruciferi de Prussia cum valido exercitu tem-

pore Wladislai regis ducatum Pomerania occupaverunt factis damnis ultra 45000 marc. pol. taxatis. 8) Quod ante 16 annos judices ~~deputati~~ Janislaus archiep. gneznen. et Domarathus olim episcopus poznan. et Nicolaus abbas monasterii de Mogilno greznen. dioec. a papa Joanne XXII deputati per sententiam latam terram Pomeraniae a Cruciferis Wladislao regi Pol. restituendam fore cum ~~pertinentiis~~ fructibus perceptis et litis expensis ad 33000 marc. taxatis. 9) Quod terra et ducatus Kujaviae cum civitate antiqua Wladislavia, oppidis: Brześć, Nowemiasto Wladislavia, Mściwojewo, Strzelno, Crusvicia, Radzeow, Przipust, Bidgoscza, Solecz, Sluzew, Raczansz, Kovale, Gnevkow cum castris et villis possessa fuerant tanquam patrimonia per Wladislaum regem Polon. 10) Quod magister et Cruciferi, anno 1332 terram Kujaviae per violentiam cum valido exercitu occupaverunt. 11) Quod per hanc occupationem damna ultra 15000 marc. taxata rex Poloniae passus est. 12) Quod ducatus Dobrinensis cum Ripin et cum ~~suis~~ territoriis et villis ad regnum Poloniae spectabat. 13) Quod Wladislaus rex ~~suus~~ (pater Casimiri) ducatum Dobrinensem nomine regni Polon. possidebat. 14) Quod magister et Cruciferi a. 1329 terram Dobrinensem violenter occupaverunt. 15) Quod rex Poloniae propter hanc occupationem damna ultra 7500 marc. taxata pertulit. 16) Quod terra Michalovienſis cum districtu et laubus ab antiquo ad regnum Poloniae spectabat. 17) Quod magister et Cruciferi terram Michalovienſem a 30 annis citra tenent tantum nomine pignoris. 18) Quod intra hoc tempus Cruciferi ex fructibus terrae Michalovienſis usi sunt ultra 1200 marc. polon. 19) Quod anno 1331 Theodericus de Aldenburg Marschalcus cum ludero de Brunswik comendatore generali advocato Culmen. atque cum commendatoribus de Thorun, de Grudenz, Lipavienſi, Radinensi, Egilbergensi (Engelsburg) sive in polonico Koprzivnicza, Golubensi, Strosburgensi sive in polonico Brodnicza, Lapovienſi, Wenczlavienſi, ac de Antiquo Castro Thorun (*) w lipcu miesiącu — item in Kujavia: Nessovienſi, Orlovienſi, Marienensi, Brestensi, Kovalovienſi, Radzeovienſi et Advocato Strosburgensi sive in polonico Przedecze — item in terra Pomeraniae Swecensi, Gdanensi, Tarsovienſi, Kamensi — item in terra Prussiae Marienburgensi magni commendatore, Stumensi, Lessinensi, Elbingensi, advocati de Leszk et Rigensi, congregato valido exercitu regnum Poloniae hostiliter intraverunt, in Gnezna ac districtu ejus magna damna per crematione civitatis et villarum captionem pecorum, hominum et stupracionem mulierum intulerunt.

20) Quod idem Cruciferi eodem tempore in Nakel et Zneyna oppidis similia damna intulerunt concremando et spoliando ecclesiam in Nakel. 21) Quod Cruciferi eodem tempore civitatem munitam Lancitiam concremaverunt et villas. 22) Quod eodem tempore opidum Unejow et castrum ejus cremaverunt. 23) Quod eodem tempore oppidum Sradiam et ejus castrum cum ecclesia et monasterio fratrum Praedicatorium cremaverunt. 24) Quod eodem tempore oppida Wartam et Szadek cum ecclesiis item ecclesias in Baldrzichow et Charthoupya cremaverunt et spoliaverunt. 25) Quod eodem tempore omnes villas territorii Kalisiensis concremaverunt. 26) Quod eodem tempore oppidum et castrum Lyssa cum monasterio fratrum minorum, et ecclesia S. Crucis prope oppidum et villas concremaverunt. 27) Quod eodem tempore eodem modo hostiliter oppida Konyn et Sluss cum ecclesiis et villis concremaverunt. 28) Quod eodem tempore oppida Szroda, Kleczek, Lobedisca cum castro et ecclesia ac Kostrzin in territorio Posnaniensi concremaverunt. 29) Quod eodem tempore ecclesias in Gora, Wlodugewo gneznens. dioc. et in Kaczewo vladislav. dioc. concremaverunt. 30) Quod propter incendia vastaciones hujusmodi eodem tempore rex Poloniae ultra 115000 marc. argent. pol. damnificatus est.

Post lectionem horum Articulorum citati testes: Janislaus archiep. gnesn. Johannes episc. posnan. Ivon praepositus eccles. gnesn. Predslaus archidiac. gnesn. Petrus cancellar. gnesn. Albertus decanus eccles. plocens. Mathias archidiac. plocens. Gunthericus cancellarius ducis Troydeni et canon. plocens. fr. Nicolaus lector ord. praedic. Martinus decanus eccles. lancic. Pankoslaus haeres de Ruffa ecclesia miles, Nicolaus tribunus siradien. miles, Joannes praepositus eccles. kalis. Predslaus canon. eccles. posnan. Paulus de Visoquinis presbyter, Joannes advocatus de Unyeow, Kelczo canon. eccles. gnesn. - super veritate juraverunt.

D. 8 Febr. 1339. Bartholomaeus advocatus villae de Warszow produxit instrumentum procuratorum Magistri cruciferorum. - Praesent. Jaroslao archidiac. cracov. Wrovino plebano de Sandecz cracov. dioec.

11) Avinione IV nonis Maji pontificatus nostri Anno IV. - Benedictus papa ad instantiam Casimiri regis Poloniae mandat Galhardo de Carceribus et Petro Gervasii judicibus apost. ut eos communicent Magistrum et fratres ord. B. Mariae Theutonicorum qui intrando hostiliter terram Magnae Poloniae parochialem ecclesiam Gnesnensem ac archiepiscopalem cum domibus canonicorum et civitate gnesnens. item oppida Zneyna, Unyeow, Lancicium, Opacow cum ecclesiis, item ecclesiam Wladislavien. item 30 villas spoliaverunt et concremaverunt (pag. 36–38)

D. 16 Febr. 1339 juraverunt testes: Paulus palatinus lancic. miles, Fal[illegible] judex lancic. Michael subjudex lancic. Predslaus venator lancic. Urbanus subpincerna lancic. Miroslaus tribunus lancic. Johannes de Kysselow lancic. Johannes de Chelmnicza lancic. Albertus filius Thadaei de Mirkow – in Lancicia in domo praepositi lancic

D. 17 Febr. 1339 juraverunt testes Johannes abbas monasterii in Zloczk, Stephanus praepositus eccles. ploczens. – D. 20 Febr. 1339 juravit testis: Albertus de Lusscow miles Pomeraniae. eodem die juraverunt testes: Stephanus palat. siradiae miles, Girandus (Garand?) capitaneus siradiae. Wenceslaus pincerna siradiae miles, Stanislaus venator siradiae. Nicolaus judex siradiae. Jacobus dictus Ogon de Siradia. tacta cruce juxta morem patriae – in Uneyow.

D. 25 Febr. 1339 juraverunt in Uneyow testes: Johannes de Plumicow palat. vladislav. miles, Andreas castel. de Rosperz miles, Mathias castel. de Gnewkow de Cujavia miles. – D. 26 Febr. 1339 juraverunt testes coram Petro Gervasii judice in Uneyow.: Valerianus plebanus de Chartolupya gnesn. dioec. Martinus subcamerar. lancic. Boguslaus dictus Lazanka lancic. milites. et ibidem 27 Febr. Stanislaus de Wlodzurzowo miles

D. 2 Martii in Ungeow juraverunt testes: Wenceslaus de Szadek plebanus de Szadek gnesn. dioc. Franciscus advocatus de Szadek, Zelmanus scultetus de Vitanowo item Michael dictus Lazanka de Lancicia nobiles et alii. – D. 11 Martii 1339 juraverunt in Ungeow testes: Joannes episcopus cracov. Mathias abbas monasterii de Lenda ordin. Cisterc. fr. Nicolaus celerarius monasterii de Lenda, Gerardus abbas monasterii de Lekno Cisterc. fr. Gerardus celerarius monasterii de Lekno, Sventoslaus abbas monasterii de Breskoord. Cracmonstr. Martinus de Lizenecz, Bandomirus de Bidomow, Thomislaus de Krauziow ve zilliser vladislav. Bogussa castel. vladisl. Jasco judex vladisl. Chebda castel. brestensis, Predrow castel. cruscic. Mathias castel. de Bidgarza, Dobegneus subcamerar. vladisl, Petrus castel. de Radzin, Dobeslaus de Korizma, Nassegneus judex brestensis, Vincentius decanus eccles. gnesn. Bodzata decanus eccles. cracov. Petrus plebanus de Slupcza, Swentoslaus palatinus Pomeraniae, Sbilut castel. de Nakel. Nicolaus judex posnan. Borek de Grodzicz, Mirbeta subcamerar. kalisc. miles. Jaroslaus castel. posnan. dominus Vislaus thesaurarius de Lenda, Dobrogost pincerna kalisc. Johannes Gener Tilonis, Kunzo civis cracov. Jacobus custos cracov. eccles. Nicolaus palatinus posnan. Albertus palatinus brestens. Andreas capitaneus Poloniae (?) et castel. Kalisien, fr. Miroslaus gardianus de Lisdr, magister Nicolaus medicus civis posnan. Medzlaus camerarius de Radzeow, Nicolaus abbas monasterii de Vitovia, Thomas praepositus de Swerzincia, Stanislaus praepositus

de Bufko, Henricus praepositus de S. Laurentio prope Kalis, Boguslaus abbas monasterii de Tyncia ordinis S. Benedicti, Raphael abbas monasterii de Mogilno, Boguslaus praepositus de Strelno, fr. Johannes praepositus de Ymramovicz, fr. Petrus praepositus de Krzizanovicz, Benedictus praepositus de Mechovia, Guilelmus abbas monasterii de Suleow et alii. — D. 13 Martii juraverunt in Unyeow: Strzeszkon abbas monasterii de Secechow, Johannes abbas monasterii de Calvo monte, Paulus plebanus de Radlow et canonicus vislic. — D. 15 Martii: Rosdzal miles subjudex lanic, Antonius filius Andreae de Cuyavia miles. — D. 19 Martii: Thomas de Zagenczkow, nobilis Peregrinus de Zagenczkow, Zibolo dictus de Plessowa civis calisc. — D. 10 Aprilis in Gnezna: Dobroslaus Sdislai presbit. Nicolaus dictus Skopek, Albertus dictus Skop, Sandivoj dictus Sancek oppidani de Kleczk. — D. 14 Aprilis in Gnezna: Sbilut castel. de Usce. — D. 15 April. in Sradia: Bogumilus vicarius ecclesiae S. Nicolai de Siradia, Paulus Apuetarius oppidanus de Siradia, fr. Joannes Romka ord. praed. et alii. — D. 19. April. in Gnezna: Dribislaus thesaurarius ecclesiae gnesnen., Gnevominus castellanus de Czarnkov miles. — D. 22 April in Gnesna: Albertus de Rissow gladifer Poloniae, Bogussa castellanus vladisl. Wrocz laus de Koneczko decanus bresten., Neomirus de Szczitnik nobilis. — D. 27 April 1339 coram Galhardo de Carceribus in Cracovia juraverunt: dominus Lesko dux vladisl. Petrus custos Sandomir. Jacobus plebanus et canon: Sandomir. (praesent. magistro) Johanne de Spina cive cracov. Nicolaus filius quondam Richalini clericus cracov. — Die ultima Aprilis in Cracovia juraverunt: Dribislaus subjudex cracov. Strzezon vexillifer cracov. Wichoslaus decanus vislic. et canonic. crac. Nicolaus pensator, Gisko de Sandecz, Thomas rasor pannorum, Nicolaus de Thessin et Johannes Winrici cives cracov. (praesent: Jacobo custode cracov. Stephano Deltruffe canon. beneventano, Petro de Montibo cler. aniciens.)

D. 10 Maji 1339 in Cracovia Mgr Bartholdus procurator regis Polon. petivit commissarium apost. Galhardum de Carceribus ut appariantur attestationes testium — item lectum est requens documentum:

12) 1320 Avinione III Idus Septembr. Pontificatus Ann. IV. — Johannes (XXII) papa nominat (Janislaum) archiep. gnesn. (Domaradum) episc. posnan. et (Nicolaum) abbatem monasterii S. Benedicti de Mogilno gnesnens. dioec. commissarios in causa ratione occupationis Pomeraniae per Crucigeros, ad instantiam Wladislai ducis Polon. (pag. 55-56 — Druck w Dogiel Codex T. IV p. 43 f. w Dlugosz ad lib IX. p. 978)

13) 1320 in Sandomiria X Calend. Aprilis: ~~Danislaus gnezneñ. archiep. Domarathus poznan. epis. et fr. Nicolaus abbas de Mogilno ord. Bened. publicantes in transumpta bullam Johannis XXII pa: pae dat. Avinionae III Idus Septemb. pont. anno XV (obl. Nr. XV)~~ Vladislaus rex Poloniae in causa cum cruciferis super terra Lo: meraniae constituit suos procuratores Philippum cancellarium nostrum in regno Poloniae, Sbisconem subcancellarium et Johan: nem can: rudensem* capellanos nostros. Praesent: Nankero electo episc. crac. Yvano cantore gnesn. Prandotha archid. cujav. Gunthero decano sandom. Nanogio castellano cracov. Thomis: lao palatino sandom. (pag. 56)

*(był to Joannes de Sprocka r. 1339 offi: cialis et scholasticus gnezneñ. jak wy: daje z fr. 158. t. I)

14) 1320. IV Idus Aprilis (sine loco) – Fredericus (Fryderyk von Wildenburg) praeceptor (Landmeister) et Magister fratrum Theuto: nicorum domus S. Mariae per Prussiam et Pomeraniam nomine suo et Commendatorum domorum in Gdansk in ~~Mewa~~ Gmewa et in Swecze destinat procuratorem Jum Siffridum de Lapow fratrem ordinis nostri sacerdotem – in causa cum rege Poloniae ratione Pomeraniae

(Tutl' brakuje przywileju który się znajduje w Voigt: Codex diplom. prussicus. Königsberg 1842. 4° Tom II pag. 115–118 jako to: A. D. 1320 in Bresicze XIII Calend. Maji: Janislaus archiep. gnesn. Domaratus episcopus posnan. et Nicolaus abbas de Mogilno nunciant papae Johanni XXII quod in causa Regis Polon. cum ordine crucif. ratione Pomeraniae, fr. Syfridus de Lapow procurator ordinis Theuton. appellavit ad sedem apostolicam quia comissarii apostol. nimis brevem terminum, magistro ordin. generali crucif. ad terram 2am post domi: ~~beati Lucae~~ (a quo) ~~in Juveni Vladislavia~~ in festo Assumptionis beatae Mariae Virginis gloriosae, dum Magister sine delibera: tione Capituli generali ordinis quod in die Exaltatione S. Cru: cis celebratur nihil agere potest. — Ob: Voigt: Gesch. Preussen IV. 339)

Za brak dokumentów:
a) Philippus cancellar. polon. et reliqui procu: ratores Vladislai regis Polon. intendunt probare quod rex Poloniae possidebat Pomeraniam quod Casimirus et Premislius Duces cujav. tenebant Pomeraniam nomine regis Vladislai, quod Cruciferi ejecerunt regem Vladislaum de po: sessione castri Gdansk, Sr Schajnicha Swecze, quod omnibus de his fit notum.
b) Depositiones 25 testium ex parte regis Poloniae.
(obs te dokumenta drukow. w ~~Cod~~)

15) 1321 in ecclesia S. Nicolai in Juveni-Vladislavia vladislav. dioec. post missam. II Idus Februar. Janislaus gnezneñs archiep. Domarathus posnan. episc. et fr. Nicolaus abbas de Mogilno ord. S. Benedict. publicantes in transumptis bullam Johannis XII (ob Nr. 12) plenipotentiam Vladislai regis Polon. (ob. Nr. 13) et plenipotentiam Fredericii Praeceptori ord. Cruc. (ob Nr. 14) ferunt sententiam: quia constat Pomeraniam esse partem regni Poloniae et per Vladislaum adhuc ducem et nunc regem item per principes Premislium et Casimirum possessam fuisse, et quod fratres ord. theutonicè terram illam per potentiam Vladislao regi abstraxerunt: ideo magistrum et ordinem ad restituendam terram et ad solvendas damnas item litis expensas ~~[illegible]~~ ad 30,000 manar. polon. item ex litis expensas ad 150 marc. groff. prag. taxatas condemnant. – Praesent: Nicolao decan.

Gorlibo scholastico gnesn.[1] Johanne archidiac. posn.[*] Petro cantore vladisl. Michaele praeposito cracov. Venceslao kalisz. Lotentiano Unyeow ecclesiarum archidiac: Vincentio, Alberto gnesnen. Woy: slao posnan. Johanne ploc. ecclesiar. canonicis, fr. Francisco priore posnan. ord. praed. Wirthoslao custode provinc. Michaele gardiano vladislav. ord. fratr. Minor. Scripta per notarios Boguslaum de Sandomiria canon. gnesnen. Nicolaum filium Ludovici dicti de Strigonio cleric poznan. (Znyden opis pieczęci: a) Oblongum cum de cera antigua archiepiscopo sedente in cathedra habente mitram in capite et tenente crosam in manu sinistra cum epigraphe: S. Janislai dei gracia archiepiscopi gneznensis. 2) Quasi oblongum cum episcopo stante habente mitram in capite et crosam in sinistra manu, signante vero manu dextra, cum epigraphe: + S. Domarati. dei. gracia. episcopi ecclesie poznanien sis. 3) Quasi oblongum minus imago stens cum crosa in manu sinistra. aliterae non poterant legi quia erant quasi deletae et depressae). (pag. 54–59) (Przywileje ten druk. w Dogiel tom II pag. 43-46 i w Długoszu w Kronice: Lib IX pag. 978.)

D. ultima Maji 1339 in Cracovia infra ecclesiam S. Crucis, coram Galhardo de Carceribus Albertus plebanus ecclesiae de Bochna cracov. dioec. procurator regius petiit ut sibi terminus hodie finiens ad 14 dies prorogetur. Praesent. Joanne Magistro domus S. Spiritus et fr. Petro praedicatore dictae ecclesiae. S. Spiritus 60.

D. 17 Junii 1339 in Cracovia: Galhardus de Carceribus judex apostolicus destinavit diem ultimam Julii ad audiendum in hac causa definitivam sententiam in Warszovia.

D. ultima Julii 1339 in Cracovia. Galhardus de Carceribus statuit alium terminum pro die 15 septembris in Warszovia. Praesent: Petro scolastico cracov. Petro praeposito S. Floriani extra muros cracov. Michaele canonico cracov.

D. 19 Junii 1339 Cracoviae. Galhardus de Carceribus mandat abbati monasterii de Wanzowzcha ordinis Cistertien. et praeposito Opoliens. vratisl. dioec. ut Magistrum et fratres ord. theaton. notificent de futuro termino in Warszovia pro die 15 Septembr.

D. 9 septembr. 1339 in villa de Opatow cracov. dioec. in domo Stephani episcopi lubucensis, coram Galhardo de Carceribus et Petro Gervasii judicibus apostol. comparens Casimirus rex Poloniae juravit se esse damnificatum per Cruciferos in 194500 marcis polon. prout in libello pro parte sua in praesenti causa exhibito per Joannem episcop. cracov. in vulgari exposito describitur. — Praesentib: Jaroslao archidiacono cracov.

[1] w innym miejscu Gnesn.

[*] później był bisk. Kujem poznan.

Johanne episcopo cracov. Stephano episcopo lubucensi, Nicolao cantore visliciensi, Prandota praeposito scarbimiriensi, Johanne castellano de Lublin.

D. 15 Septembris 1339 in Warszow Posnan. dioec. infra ecclesiam parochialem S. Johannis Bapt. Galhardus de Larceribus et Petrus Gervasii judices apost. ad requisitionem magistri Bertholdi de Rathibor procurat. reg. pol. petentis absentes cruciferos pro contumaces declarari, et promuntiaverunt ultimam definitivam sententiam redactam in forma instrumenti publici, et illico post comparens Mgr. Bando clericus pomezan. dioces. procurator magistri et commendator. Ordinis cruc. ab hac sententia contra magistrum et cruciferos latam tanquam ab iniqua ut dixit ad papam appellavit et apostolos (cod pis ?) sibi dari petiit. Et judices appellanti responderunt quod praesentem appellationem non admittebant tanquam frivolam et frustatoriam; copiam vero tenus processus dicto magistro Bandoni dederunt. Praesent. Zanislao archiep. gnesn. Clemente episc. ploc. Stephano episc. lubucensi. Johanne episcop. posnan. Guillelmo abbate de Suleow, Johanne abbate de Mogila, Nicolao pagrien. et Gregorio Czosnensi, dioec. zagrabiensi praepositis

Cracoviae d. 19 Julii 1339: Galhardus de Larceribus et Petrus Gervasii nuntii sedis apost. mandant. Abbati de Calvomonte et praeposito de Czepla ord. S. Benedicti dioec. cracov. et Predslao archidiacono gneznensi ut pro assignato termino ad 15 Septembris in Warszovia appareant. (pag. 65)

1339 d. VII et VIII Idus Junii: Theodoricus Clementis de Sochaczow clericus poznan. dioec. recognovit quod Nicolaus abbas de Wanchozo Ko monasterii ordin. cisterc. cracov. dioec. et Nicolaus praepositus opolien. vratislav. dioec. executores nominati magistrum et cruciferos ad audiendam diffinitivam sententiam citarunt. Praesentib: Thoma vexillifero, Thomasio Yase ..... duris Lancic, Milisborio dapifero ducis Troydeni de Mazovia, Stephano plebano ecclesiae Warschov. Hyankone rectore scholae ibidem, Nicolao aurifabro civ.

A. 1339 d. ultima Julii Warschoviae Johannes Nicolai de Unyeow not. auct. publicus recognovit quod Abbas de Calvomonte et praepositus de Czepla ordin. S. Benedicti et Predslaus archidiacon. gneznensis executores ad proferrendam (dictandam) sententiam, fideliter mandatum eis injunctum executi fuerunt. Praesent: Nicolao capellano ducis Troydeni, Petro dicto Bando de terra cruciferorum, Hankone magistro scholae Johanne scriptore advocati warsov. Swentoslao capellano archidiac. gneznensis.

16) Anno Dom. 1339 Indict. VII pontificatus Benedicti XII anno V die 15 Septembr. in Warszow. infra ecclesiam parochialem S. Joannis Bapt. Galhardus de Carceribus praepositus Titul. Coloc. dioc. et Petrus Gervasii canonic. Anicien: ecclesiarum transsumentes documenta (№ 2. № 1. № 9. № 8) ferunt sententiam definitivam inter Kazimirum regem Polon. atque ordinem vigore cujus Crucigeros pro combustione ecclesiarum denuntiaverunt excommunicatos, terram Pomeraniae, Wladislav. Brestens. Dobrinen. Culmens. Michalovien per Crucigeros occupatas regni Poloniae adjudicaverunt et ad refactionem damnorum ad 194500 marc. polon. taxatorum solvendarum et restitutionem litis expensarum ad 1600 marc. taxatarum Crucigeros damnant. Praesent: Jarisla o archiep. gnesn. Clemente episcopo plocens. Johanne episc. posnan. Stephano episc. lubuc. fr. Guilelmo de Sneow fr. Johanne de Mogila abbatibus, Nicolao agrien., Gregorio Czosnensis zagrabiensis dioc. et Petro lanicicens. praepositis; cum subscriptione notariorum public: Petri de Montilio cleric. Anician. et Alberto Cristini Cleric. Cracov. dioec. (pag. 66–71) (druk. w Dogiel Codex. Tom IV pag. 56-66 i D. Długosz Libr IX pag. 1045–1054 w Kroceniu)

17 Wawrzyniec Clericus pomesan. dioc. procurator Crucigerorum ab hac sententia velut iniqua ad Benedictum XII papam appellat. (pag. 71)

18 Depositiones testium (№ 1–122) examinatorum coram judicibus apostolic. in causa Kazimiri regis Poloniae cum magistro et ordine hospitali B Mariae Theutonicorum in Prussia. (pag. 72 – 354)

1. Guntherus (natus in civitate Brest in Kuyavia) capellanus ducis Troyden de Mazovia et plebanus ecclesiae de Skarzino, deposuit, quod cum fuisset missus in ambasiata per ducem Troydenum de Mazovia ad magistrum generalem dictum de Brunswik, audivisse et ab eodem magistro, quod [illegible] sint a papa a solutione (retardi) ex terra culmensi denarii Beati Petri (qui tantum solvitur in regno Poloniae et non in aliis regnis vicinis nec in Thuringia, nec in Bohemia) (opracowano poi denarze rozgnie)

2. Johannes episcopus posnan. testis deposuit esse notorium omnia alla: rio Ossa usque ad flumen Wissa esse de Regno Poloniae; quod juxta pactum terram Culmensem Crucifer[illegible] subjectis Prutheni paganis debuerant Conrado duci restituere; quod terram Pomeraniae duo Misti: vogius carens prole masculina contulit Premislao regi Poloniae quo "prodicionaliter" interfecto nobiles regni Poloniae et Pomeraniae elege:

*) r. 1321 by Archidyakon. posnan.

runt in dominum ducem Wladislaum: quia vero multa damna et fo-
lia fiebant et Wladislaus nolebat illos corrigere, totius populus Po-
loniae et Pomeraniae ejecerunt Wladislaum et receperunt in domi-
num Wenceslaum regem Boemiae, quo mortuo et filio suo post
mortem suam paulo post interfecto incepit Wladislaus iterum terras
Poloniae et Pomeraniae recuperare, cui omnes nobiles obedie-
bant excepto Petro filio palatini Pomeraniae dicto Swanza
qui dicebatur vasallanus terrae Pomeraniae et qui conabatur
introducere in Pomeraniam Marchionem Brandeburgensem.
Wladislaus autem rex dictum Petrum longo tempore tenuit in
vinculis et gubernationem terrae Pomeraniae commisit du-
cibus suis Pomeran: dicto Bogussa (corpore supra scripti testis
Johannis episcopi posnan) qui Bogussa judex Pomeraniae
advocatis cruciferis ~~a~~ in auxilium (na pomoc Lokietkowi)
dedit ipsis ad tenendum medietatem castri Gdansk. Cruciferi vero
captivando Bogussam ipsum de castro Gdansk expulerunt
Wladislao vero Cruciferi cedentes assecurationem scriptam re
de castro Gdansk sibi de factis expensis satisfecerit, ceso-
ros fore. Post haec occupaverunt Cruciferi castrum Swez (vallan-
do illud per 7 septimanas et corrupto tandem uno de custodibus
castri dicto Czadrowicz per promissionem pecuniae, qui omnes
balistas clam et occulte fregit et cordas balistarum fudit, per
insultum factum potiti sunt). Quae omnia idem testis a nepotibus
suis filiis illius Bogussae judicis Pomeraniae audivit. Dixit
autem Wladislaum (Lokiet) Pomeraniam ab a 1296 ad 1300 posse-
disse, et quod a. 1306 Cruciferi castro Gdansk potiti sunt.

[videlicet a nepote suo Pribigneuo audivit.

3. Predrew (Preslaus) canonicus posnan. (filius Bogussae judi-
cis Pomeran. et frater Pribigneuii) testis natus in castro Gdansk
deposuit quod pater ipsius Bogussa judex et capitaneus totius
Pomeraniae scripsit ad Wladislaum ducem (Polon. ut sibi subveni-
ret in expensis pro defensione castri Gdansk contra inimicos
(malkontenci pomorscy); Wladislaus autem rescripsit ut sibi ju-
varet meliori modo quo posset et si non posset aliter invenire sub-
sidium invocatis Cruciferis magistro et Ordini castrum Gdansk assig-
naret. Bogussa [receptis litteris Magistri quae profitebatur se quo-
cunque tempore castrum Gdansk Wladislao duci restituturum ritan-
tum illi de expensis pro custodia ipsius castri satisfecerit. Postea Cru-
ciferi tantas expensas computaverunt quas Wladislaus rex solvere non
valuit. Terra Pomeraniae autem abundans est [ambra (ɔ), crystallo
et allecibus (Hedze) et habet diversos portus marinos.

[Cruciferis Gdansk tradidit, prius

4. Mathias archidiaconus plocensis testis deposuit: quod praesens fuit in Thorun quando episcopus vladislavien. et plebanus dicti loci contendebant cum civibus quis eorum deberet portare denarium b. Petri nuntiis et collectoribus sedis Apostolicae in Regno Poloniae videlicet Petro de Alverina et Andreae de Verulis.

97

5. Albertus decanus plocensis deposuit: se praesentem fuisse in ecclesia sua parochiali Bogatswalt plocens. dioc. quando parochiani denarium b. Petri solvebant pro quolibet capite unum denarium: quod sic solvitur per totum regnum Poloniae per habitatores. Item quod Wladislaus nunc dux Lanciciae dominus quondam terrae Dobrinensis, permutavit ducatum et terram Dobrinensem cum Wladislao rege Polon. patruo suo pro ducatu Lanciciae. antequam Cruciferi eam terram Dobrinensem occupaverunt. Item quod terra dobrinensis solvit censum ad decanatum plocensem. Item quod episcopus plocensis est diocesanus in terra Michaloviensi. Item quod ante possessionem per Cruciferos tenuit dux Lestko Polonus terram Michalovien: rem.

6. Andreas cancellarius ecclesiae Lofnanensis deposuit: quod duces Poloniae qui possederunt terram culmensem, tradiderunt et concesserunt eam Cruciferis de Prussia ad resistendum Lithvanis et Pruthenis, qui erant in circuitu terrae Culmensis. Cruciferi semel adeo devicti fuerunt per Lithvanos et Pruthenos, ut duci Wladislao domino terrae culmensis et regi Poloniae post (qui tradiderat dictam terram Culmensem Cruciferis) obtulerunt claves castrorum terrae culmensis, asserentes quod non poterant illam a Lithvanis et Pruthenis defendere. Item habitatores terrae culmensis excommunicati fuerunt per Johannem XXII papam, quia non solvebant denarium beat. Petri. Item quod decimae pro episcopo Wladislavien. in terra Pomeraniae colliguntur. Item quod terram Michalovien. Cruciferi pignoris nomine tenebant.

7. Paulus palatinus lancicien. miles deposuit: quod duces Conradus et Kazimirus (avus regis Kazimiri) domini terrae Culmensis concesserant terram culmensem Cruciferis de Prussia pro expugnatione Pruthenorum et aliorum infidelium in circuitu, quibus subjugatis debuerunt restituere terram culmensem dictis ducibus aut suis successoribus et super hoc dederunt literas suas bulla plumbea bullatas: nunc autem terram illam restituere recusant. Item deposuit testis quod idem frater suo fuit officialis in terra Pomeraniae et dictam terram recit nomine Wladislai regis tempore Gerardi episcopi wladislav.

Paweł z Spicimierza herbu Bogoria wojewoda łęczycki 1329–1339 (nie) licitus Bogoria capitaneus dobrin.

et Iacobi olim archiepiscopi gnesnen. Item quod episcopus wladislaviensis habet majorem archiepiscopus gnesnensis minorem partem suae dioecesis in terra Pomeraniae. Item quod iste testis vidit quando Crucigeri cum exercitu terram Pomeraniae expugnaverunt et quod illo tempore commendator qui tenebat partem castri Gdansk manu sua propria occidit sibi duos patruellos suos et generum suum. Item quod Crucigeri per tres vias ad occupandam terram Kujaviae intraverunt et occupaverunt ~~eciam~~ Brest civitatem. Item quod ipse testis tempore occupationis ducatus dobrinensis fuit capitaneus pro rege wladislao in tota terra dobrinensi. Item dixit quod vidit duces Lestkonem, Kazimirum et Premislium noviter mortuum fratres dominari in terra Michalovien[si], et quod dux Lestko et Kazimirus terram Michalovien[sem] magistro Crucigerorum pro 300 marcis impignoraverunt. Item dixit: „quod vidit in Unigeow virgines et mulieres alias lacrimantes et clamantes post eos, quod „deturpassent eas et violenter oppressissent" (t.j. Krzyżacy. – pag. 111) Item quod ipse testis habebat unum castrum suum praprum dictum Spicimir prope Unigeow quod crucigeri projecto igne cremaverunt (quia non voluit se tradere) „Dixit etiam quod vidit ipse testis quam „plurimas mulieres totas nudas in quadam villa Gauz sedentes „in cimiterio, quia ecclesia per dictum magistrum commendatores „et fratres et eorum exercitum crem[a]ta erat et combusta, quae „clamabant et dicebant, quod dicti fratres Crucigeri eas vi oppres„serunt et stupraverant virgines ibidem" (pag. 112) Item dixit quod tantum damnum et tale Crucigeri intulerunt, quod Rex Franciae qui est dives rex non posset solvere dictum damnum, quia inestimabile est. (Zdaje się iż ten Paweł wojewoda Iszczycki który miał zamek Spicymierz koło Uniejowa, był albo bratem albo krewnym Bogussy.)

8. Fal judex lancicien[sis] miles deposuit quod 7 anni sunt quod Crucigeri terram Kujaviae occupaverunt; quod terra Kujavien[sis] et terra dobrinen[sis] fuit una hereditas et unum dominium quod postea filii diviserunt. Item quod dux Lestko qui nunc vivit impignoravit ante 30 annis Crucigeris terram Michalovien[sem] pro 350 marcis monetae thorunen[sis]. Item quod ecclesiam in villa ipsius testis dicta Zichlin gnezden. dioc. cremaverunt ubi familiares Crucigerorum Prutheni acceperunt corporalia de altari et circumdederunt capita sua cum eis ridentibus Crucigeris habentibus vexilla cum cruce nigra in albo (et una crux erat deaurata quam portavit magister Brunis)

(patruelis władysławi quondam regis Polonie)

9. Michael subjudex lancic. miles deposuit: quod 7 anni erunt in festo Paschae quando Cruciferi intraverunt Kujaviam et in die Veneris sancta venerunt ante Brest et fuerunt ibidem usque ad diem Paschae qua die expugnaverunt eam civitatem. Item quod post tergam Cruciferorum (qui Regnum Poloniae invaserunt et Znezn. nam, Nakel cremaverant) insequebantur Paulus palatinus lancic et Sal judex lancic. et quam plures alii de terra Cracov. et Lancic ad capiendum aliquos cruciferos

10. Stephanus praepositus plocensis deposuit quod Cruciferi (dominus) occupando terram Pomeraniae, occupaverunt castra Schatlow Swecz et totam terram, item civitatem Gdansk quae se opposuerat contra Wladislaum regem Poloniae (tam fis bronit Bogusza i wszyat Krzyża Kow?) Item quod cum Mathia nunc episcopo wladislav. fuit in terra Pomeraniae. Item quod in terra dobrinensi quae est de dioces. plocensi vidit dominari ducem Semovitum (fratrem Wladislai olim regis Poloniae) item Wladislaum post regem Poloniae.

11. Johannes abbas monasterii S. Adalberti in Plocz ordin. (reverendus) S. Benedicti [deposuit sibi esse notum et audivisse dici quod Cruciferi [(natus in terra cujus.) occupando Pomeraniam castrum Swecz occupaverunt violenter sub duce Premislio quod illud tenebat nomine Wladislai quondam regis Poloniae patrui sui. Item quod Cruciferi expugnaverunt castrum Dobrin cum rege Bohemiae. Item dixit se audivisse quod Otto de Luterberg provincialis culmensis cum Cruciferis intravit regnum Poloniae et multas villas cum ecclesiis circa Gnezna cremavit.

12. Urbanus subpincerna lancicensis deposuit: quod ipse testis tenuit in terra Pomeraniae castrum Swecz pro duce Premislio patruele Wladislai regis Polon. et quod cruciferi stetebant 8 septimanis cum exercitu ante castrum Swecz illud vallando et cum 8 machinis percutiebant supra castrum donec expugnaverunt. In castro autem cum teste erat Otto dictus Lexik gener episcopi wladislavien. et alii plures stipendiarii. Cruciferi autem ante Swecz castrum erigebant duo patibula minantes omnes nisi se redderent suspendere. Post haec testis cum Ottone dicto Lexik et aliis ex castro Swecz fuere expulsi. Item dixit quod vidit in terra dobrinensi dominari Wladislaum nunc ducem lanciciae (consanguineum Kazimiri regis Polon.). Item quod tempore occupationis per Cruciferos ante 10 annos terrae dobrinensis terram illam nomine Wladislai regis Poloniae tenebat et miles quidam

2

dictus Lelka Swank

13. Joannes de Kysselew miles deposuit quod villani sui
solvunt denarium b. Petri. Item quod vidit tenere terram dobri-
nensem duces Leszkonem, Wladislaum et Boleslaum fratres no-
F(filius duc Semovith) mine regni Poloniae; et quod dux Wladislaus nunc dux lancic.
terram dobrinensem quam non poterat regere nec defendere
[incipiente guerra Wladislai regis cum Crucif.) dedit Wladislao regi Poloniae patruo suo et ipse rex dedit
illi terram lancicensem quam nunc possidet. Item Wla-
dislaus nunc lancicensis percipiebat de terra dobrinensi quan
do illam tenebat bene 800 marcas singulis annis exceptis
aliis militibus, nobilibus, et episcopo possessoribus. Item
quod tempore testis tempore invasionis regni Poloniae per fr. Theo-
doricum, circavit circa villam U Plewecz (Plowce?) cum
crucifieris ubi vulneratus erat super brachium et ubi vidit
comendatorem de Balga dictum Rus et alios galeatos.

14. Bogislaus cantor lancic. (subdiac. S. Galeatii) et canonicus gnesnens.
deposuit, quod ante 16 vel 17 annos in Juveni Wladislavia tan-
quam notarius publicus et scriba redegit sententiam latam con-
tra Crucigeros per Jaroslaum nunc archiep. gnesn. Domarat
tam quondam episc. posnan. fr. Nicolaum olim abbatem de
Mogilno ord. S. Benedicti; praesentibus Johanne nunc officiali
gnesnensi, Mathia officiali cracovien., magistro Garlibo
scholastico gnesnensi et Sbiscone nunc praeposito cracovien.

19. Albertus filius quondam Stanislai miles deposuit
quod testis vidit quando familiares Crucigerorum in Przipust
unum clericum de ecclesia extrahebant et in ostio ecclesiae ubi
ambos pedes amputaverunt (pag. 141)

16. Ywo praepositus gnesnensis ecclesiae deposuit se vidisse
quando Semovitus dux dominus terrae dobrinensis (frater quon-
dam Wladislai regis) et Wladislaus nunc dux lancicensis (fi-
lius ducis Semovitii) post patrem suum tenuerunt terram dobri-
[dictus Ogon pag. 192) nensem sicut principes de Polonia. Item quod Paulus [nunc palatinus
Lanciciae erat capitaneus castri dobrinensis pro rege Wladislao,
quando illud castrum occupaverunt Crucigeri.

17. Stephanus palatinus siradiensis miles literatus testis.

18 Girardus capitaneus siradiensis miles testis illiteratus
(t. j. że nieumiał po łacinie) dixit quod tempore irruptionis Crucifero-
rum vidit in Konyn et Radzeow mulieres et virgines plorantes et
clamantes quod deturpatae fuerunt per Crucigeros et aliquas

vidit (nudas) omnino sicut digitum in manu et aliquas habentes camisias (koszule ?) tantum.

(20) 19. Albertus de Luskowo miles testis deposuit, quod vidit in terra Pomeraniae ducem Mistiwoyum (qui erat patruus Premisli olim regis Poloniae) qui sine prole masculina decessit. Item dixit quod quando causa inter regem Wladislaum et Cruciferos agitabatur in Inowrazi-Wladislavia (w roku 1321) advocatus regis erat Johannes de Borotka officialis et Scholasticus gnesnensis (w innego dowodzie zaś pisany: Gorlibus vel Guerlinus scholasticus gnesnensis) może inny a może ten Jan był wtedy tylko kanonikiem rudzkim i kapelanem Królewskim ?) [familiaris Janislai archiep. gnesn.

(21) 20. Wenceslaus subpincerna siradiensis miles, superarticulis sibi vulgarisatis (t.j. przełożone po polsku) deposuit, quod ante 10 annos quando Cruciferi terram dobrinensem occupaverunt, volebant etiam occupare terram plocensem, sed ipse testis cum aliis terrae Plocensis obviaverunt eis et resistenterunt et ceperunt omnia bona quae habebant in navibus eorum et non permiserunt eos venire usque in Ploczk.

21. Nicolaus tribunus siradiensis miles deposuit quod ipse vidit ante 8 annos quando Cruciferi castrum de Unyeow plancatum, vallis seu fossatis circumdatum item eulesiam cremaverunt et interfectis 26 hominibus dicti loci mulieres quam plurimas et virgines stupraverunt. Cruciferi illo tempore omnes galeati non poterant cognosci, sed habebant (nupsit arma) vestem superiorem albam cum nigra cruce et in vexillis eorum erat crux nigra in albo panno. Sequenti die cruciferi egressi de Unyeow cremaverunt castrum Spicimir ubi nonnulli Poloni habuerunt conflictum cum cruciferis

23. Predslaus venator lanciciensis miles testis deposuit quod nepotes Wladislai regis Poloniae dux Wladislaus et dux Boleslaus qui mortuus est fratres terram dobrinensem quam non potuerant defendere a cruciferis permutaverunt cum Wladislao rege patruo suo pro terra lancicicensi.

24. Johannes de Plumitkow palatinus vladislaviensis miles testis deposuit quod ultra flumen Ossa non solvitur denarius b. Petri quia est extra metas regni Poloniae. Item quod dux terrae Pomeraniae Mistiwojus non habens prolem legitimam masculinam recepit [Jan z Płomyk. Kowa herbu Leliwa wojew. brzesk. kujaw. 1304.

in filium adoptivum Premislium (postea regem Polon.) sub tali conditione, quod quicunque eorum prius moreretur sine prole legitima unus alteri succederet in ducatibus eorum subsequuto juramento militum et nobilium terrae Pomeraniae qui consenserunt tali successioni. Item quod post mortem regis Premislii milites et nobiles Pomeraniae elegerunt in sum dominum Wladislaum postea regem Poloniae qui eam terram Pomeraniae dedit ad gubernandum nepoti suo duci Premislio. Item quod ipse testis erat tunc palatinus Kujaviae quando Cruciferi videlicet Wyneza de Ploczk magister generalis locum tenens et Siffridus commendator de Mewa occupaverunt terram Pomeraniae et castrum Swecz expugnabant. Item quod erunt in octavis Paschae 8 anni quando Cruciferi intrando hostiliter terram Kujaviae occupaverunt castrum Wladislaviense et ipsum testem tunc palatinum cujaviens ejecerunt de civitate, aliis autem civibus et nobilibus qui nollent remanere in civitate dabant securitatem usque ad 8 dies infra quos haberent recedere secure (t. j. kazali się wynosić tym którzy ich nie uznali państwa). Item quod ipse testis cum dux Lestkone impignoravit (terram Michalov.) Grudenez magistro crucis rorum Zak et altero provinciali Gunthero pro 180 marcis; postea autem dux Lestko recepit majorem summam a cruciferis. Fratres autem ipsius Lestkonis videlicet Kazimirus et Premislius obtulerunt pecuniam Cruciferis volentes recuperare terram Michalovienſem; sed Cruciferi recusabant.

25. Mathias castellanus de Grewkow miles de Kujavia testis deposuit quod Wladislaus rex Poloniae habebat (uxorem) domini Premislai regis in uxorem (quae adhuc vivit pag. 173). Item quod duces Premislius et Kazimirus fratres quibus Wladislaus rex Polon. terram Pomeraniae gubernandam tradidit fugierant de castro Tarszow quando Cruciferi intrando Pomeraniam Gdansk occupaverunt et ipse testis fugit de castro Swecz. Item quod dux Lestko sine scitu aliorum fratrum Cruciferis impignoravit terram Michalovienſem et quod dicti fratres Premislius et Kazimirus duces inhibuerint Cruciferis quod non acciperent terram Michalovienſem in pignore a fratre Lestkone qui eam non potest obligare sine scitu reliquorum fratrum

26. Andreas castellanus de Rosperz miles testis depositit quod ex una parte Pomeraniae obediebatur Jacobo quondam archiep. gneznen. ex altera vero Wislao et Gerwardo episcopis vladislav. sicut dioecesanis eorum. Item quod Wladislaus rex Poloniae eo tempore quando Cruciferi Pomeraniam expugnarent occupatus magnis negotiis circa terram Cracoviae, misit ipsum testem cum quibusdam aliis in subsidium Kazimiri ducis nepotis sui qui regebat terram Pomeraniae nomine Wladislai regis, et quod ipse testis videns quod terra occupata sit et Tarbzow castrum occupatum reversus fuit retro. Item quod Cruciferi intrando cum exercitu terram Kujavierisem civitatem Brestensem expugnabant percutientes eam quatuor machinis.

28. Petrus praepositus lancicien sis testis.

29. Martinus decanus lancicien sis testis: depositit quod tempore publicationis sententiae inter Wladislaum regem Poloniae et Cruciferos in Juvenivladislavia in ecclesia S. Nicolai in medio fori (a. 1321) erant notarii Boguslaus nunc cantor lancic: et Mgr. Nicolaus dictus de Svin qui est modo in curia romana; testes autem: Gyrlipus tunc officialis gneznensis, Mgr. Petrus cantor vladislav. Nicolaus decanus gneznen. Vincentius tunc canonicus gneznen. nunc vero decanus; procurator vero regis Wladislai erat Johannes tunc Budensis (moje Rudensis?) canonicus nunc vero scholasticus et officialis gneznen.

30. Martinus subcamerarius lancicien sis testis depositit quod dux Conradus vocando Cruciferos ad se concessit illis terram culmensem cum tali conditione ut quidquid possent acquirere ultra flumen Ossa super Prutthenos totum esset eorum et Prutthenis subjugatis debuerunt restituere terram culmensem duci Conrado vel suis successoribus. Item quod capto duce Semovito per Lithuanos terram dobrinensem rexit Wladislaus postea rex polon. Mortuo autem duce Semovito successit illi in terra dobrinensi filius suus nunc Wladislaus dux lancic. [cujus avunculus erat Gerwardus quondam episcopus vladislav.

31. Boguslaus Lazanka miles lancicien sis testis depositit quod dux terra Culmensis (Conradus) vocavit duos cruciferos primo ad illam [cujus patruus erat Wislaus quondam episc. vladislav.

terram pro expugnatione infidelium, ad locum dictum Ribich retro Wisam et ibi edificaverunt curiam et unam turrim et tradidit eis terram culmensem quam expugnatis infidelibus debebant restituere. Item quod in festo Paschae erunt 7 anni quando Otto [illegible] commendator provincialis, frater Theodericus (qui modo est magister) tunc marschalcus et frater Johannes commendator dobrinensis intraverunt hostiliter terram Kujaviae. – Item quod testis cum filio suo Johanne vidit quando ante 8 annos frater Theodericus (nunc magister generalis) tunc marschalcus Otto provincialis, juvenis Zigardus commendator Egilbergensis et frater Johannes commendator dobrinensis intraverant hostiliter regnum Poloniae et civitatem Gneznam spoliaverat, et quod Otto provincialis Theodericusque de Aldenburg marschalcus miserunt 600 galeatos ad spoliandum terram Siradiae qui castrum Siradiae cremaverant. Item quod eo tempore testis in exercitu cruciferico militabat.

p. 196.

32. Frater Nicolaus inquisitor haereticae pravitatis in magna Polonia et prior conventus praedicatorum de Siradia testis deposuit se fuisse lectorem in civitate Culmensi in conventu Praedicatorum quando legatus a latere Papae [illegible] in terram Prussiae ultra flumen Ossa jacentem [illegible] proficiscens per terram culmensem ad Poloniam ivit. Item quod ipse testis magister Cruciferorum Carolus ostendebat privilegium de concessione terrae Culmensis Cruciferis cum conditione quod terra culmensis expugnatis infidelibus Prutthenis debet ducibus Poloniae restitui. Item quod denarius S. Petri exigebatur in Wratislavia et in regno Poloniae et terra culmensi tantum. Item quod tempore occupationis Pomeraniae per Cruciferos erat in Culmine [illegible] in conventu praedicatorum lector et vidit ecclesias ordinis sui in Gdansk et in Sartzow destructa et cremata per Cruciferos. Item quod ipse testis natus in terra Cujaviensi tempore Wladislai regis Poloniae tunc domini istius terrae continuavit scolas in castro Brestensi. Item quod tempore agressionis oppidi Siradiae per Cruciferos ipse testis flendo processit et

[tunc prior in Elbingo

(v. 1331)

proiectavit se ad pedes commendatoris de Elbingo quem noverat et rogavit eum ut pararet propter Deum dicto loco de Siradia, qui respondit sibi in Prutthenico: Ne prest, id est non intelligo; post vero assumptis ex conventu sacris vestibus, calicibus, cruce argentea deaurata, fratris omnibus cistis captis bonis et hominibus civitatem et castrum cremare jussit. Ipse testis celebrabat tunc missam in ecclesia et dedit benedictionem in fine missae quum Cruciferi intraverunt ecclesiam mulieres ibidem ante altare spoliaverunt et denudaverunt vicut

digitum in manu, ipsum testem et fratres conventus spoliave-
runt cappis eorum et aliis vestibus quas potuerant invenire in
cellis eorum, atque recepta ex custodia corporis Christi una bur-
sa de serico ex excusso ex ea Corpore Domini super altare
dictam bursam secum asportarunt. Item quod in eodem loco
Siradia multos homines interfecerunt. Item quod in districtu
Siradiensi fuerunt crematae per Cruciferos bene 16 ecclesiae
cum villis eorum.

33. Stanislaus de Wlodzurowo miles testis super articulis
sibi lectis vulgarizatis quia illiteratus erat deposuit quod ante 7
annos cruciferi intrantes Cuyaviam expugnaverunt civita-
tem Brestensem (quod est magis provincialis locus totius terrae
Cuyavensis) postquam fregissent murum civitatis cum machinis
et per illa foramina intraverunt in die Paschae, et aliquos inter-
fecerunt.

38. Arnaldus fartor oppidanus de Szadek testis deposuit se vidisse
quando Cruciferi intrantes in Szadek primum in ecclesia fregerunt
arcas et cistas omnes, acceptis rebus omnibus, spoliatis altaribus
ornamentis suis incenderunt et cremaverunt ecclesiam et campa-
nile cum campanis occisis etiam in limine ecclesiae duobus homi-
nibus. Item quod cruciferi denudaverunt et traxerunt violenter
uxorem cuiusdam militis de Polonia ad tentoria eorum prope
Unyeow quae mortua fuit post tres dies et dictus miles mor-
tuus fuit etiam prae dolore postea. Item quod in Szadek in
ecclesia cremata fuit quaedam imago Virginis Mariae quae con-
stiterat 5 marcas

39. Goczwinus Rikalicz opidanus de Szadek literatus testis
dicit quod recordatur quod mater Wladislai quondam regis fuit se-
pulta in civitate Brestensi. Item quod Cruciferi oppugnantes civitatem
Brestensem habebant in exercitu duas machinas et unum Instru-
mentum dictum Tumlar ad destruendum muros civitatis; In Sa-
rapeve, in crastino in Vigilia Paschae oppugnaverunt Cruciferi civita-
tem Brestensem et in die Paschae de vero factis foraminibus in
muris expugnaverunt civitatem, quo tempore quaedam virgo fuit
interfecta cum lapide machinae quando ibat ad ecclesiam in civitate.
Item quod ipse testis militando in exercitu Cruciferorum praefens fuit
quando Otto provincialis et Theodoricus marschalcus seu vexillarius cum
Cruciferi intrantes Polonam crema verunt ecclesiam in Brakel et multos
homines interfecerunt ibidem

40. Nobilis vir Michael dictus Lazanka de Lancicia testis illiteratus deposuit se in exercitu cruciferico militasse quando id Poloniam hostiliter intravit.

41. Predslaus archidiaconus ecclesiae gnesnensis testis depo-
(prius archidiaconus cujaviensis) canonicus vladislaviens. oriundus de terra Cujaviae qui habuit bona in terra dobrinensi
suit: quod regnum Poloniae extenditur usque ad flumen Ossa quod dividit regnum Poloniae a Prussia. et quod terra Culmensis est citra illud flumen Ossa infra regnum Poloniae. „Dixit etiam se legisse in Cronicis Polonorum, quod quidam dux nomine „Conradus, a tavus ipsius domini regis Poloniae domini Ca-„simiri dictam terram Culmensem concessit et tradidit Cru-„ciferis pro defensione dictae terrae et Christianorum contra „Lithuanos et Pruthenos." (pag. 215) Item quod dicta terra Culmensis fuit de diocesi Plocensi sed postea procurantibus Cruciferis est factus et creatus de novo episcopatus Culmensis. Item quod Galhardus de Carceribus nuntius apostolicus collector denarii b. Petri in regno Polonicae recepit ipsum denarium etiam in terra Culmensi. Item quod pater ipsius testis erat patruus Cujavienssis cum Wladislao quondam rege Polon. et cum exercitu ibat ad terram Pomeraniae ea qua adduxerant quendam Petrum dictum Cancellarium captivum in Brest qui contradixerit Wladislao regi in Pomerania. Item quod Cruciferi intrantes cum valido exercitu in terram Cujaviae miserunt quendam Grimislaum ad capitaneum civitatis Brest et totius terrae Cujav. pro treugis faciendis cum eo qui respondit ei quod non habebat potestatem faciendi treugas a Wladislao rege Polon. (nato ibidem in terra Cujav.) quo audito Cruciferi totam terram cremaverunt et occupaverunt, in qua terra sola telonea valent quolibet anno circa 4000 marcarum praeter alios proventus. Item quod Wladislaus quondam rex Poloniae possedit terram dobrinensem sed postea eam dedit pro parte contingente in divisione fratri suo duci Semovito cujus filius Wladislaus nunc Lancicciae dux terram dobrinensem tradidit Wladislao regi patruo suo pro terra lancicensi.

42. Kazimirus dux Cujaviae literatus (t. j. umiejący pro tacinie) testis deposuit quod atavus ipsius dux Conradus terram Culmensem concessit Cruciferis de Prussia pro expugnatione infidelium Cruciferorum sub conditione quod devictis Pruthenis terram Culmensem reficiere teneantur eodem duci vel successoribus suis. Item quod quatuor fuerunt principes fratres qui tenuerunt terram Pomeraniae sicut principes Poloniae quorum unus dictus Samborius erat avus videlicet patruus ipsius testis, quo mortuo mater ipsius testis successit eidem

in parte sibi contingente in divisione dicta Pharszow, et quod aliis duobus principibus mortuis dux Mistiwoius expulit matrem suam (id est testis) de parte sua et accepit et possedit totam terram Pomeraniae usque ad mortem suam. – Item quod Wladislaus quondam rex Poloniae electus ab omnibus militibus et baronibus totius terrae Pomeraniae in dominum tradidit terram Pomeraniae ad gubernandam nomine suo ipso testi (hoc est Zemisiro) et fratribus suis qui possederunt eam per 4 annos donec a Cruciferis occupata Pomerania ejecti et spoliati sunt. Ipse autem testis eodem tempore fuit in castro Sweze quando Cruciferi venerunt cum exercitu percutientes cum 4 machinis castrum Sweze, quo obsesso et expugnato per 4 septimanas, ipse testis et frater ejus Premislius (qui tenebat castrum Sweze et totam terram Pomeraniae) nomine regis Wladislai fugam dederunt de castro Sweze insequentibus eos Cruciferis per duo milliaria ad capiendum eos et interficiendum. Conquisito castro Sweze Cruciferi occupaverunt violenter castrum Gdansk et interfecerunt ibi omnes Polonos in magna multitudine. Ex occupatione terrae Pomeraniae dampnificatus est rex Poloniae usque ad 45000 marcarum quoniam solum de portu maris circa Gdansk Cruciferi habuerunt in uno anno 9000 marcarum. – Item deposuit quod tempore occupationis terrae Lujavienses per Cruciferos ipse testis fuit in dicta terra in castro suo Gnewkow cum matre et uxore et pueris suis; obsessus per Cruciferos coactus fuit dare Cruciferis filium suum in captivitatem ad tenendum eum quousque ipse testis castrum Gnewkow non destruxisset. Tunc Cruciferi interfecerant multos homines, mulieres et cremabant pueros, mulieres et homines infra domos eorum, combusserunt ecclesias et ipse vidit quando de una ecclesia extraxerunt 9 homines et eos interfecerunt. Hoc autem evenit ante 8 annos in festo Paschae. – Item deposuit quod ipse testis praesens fuit quando cruciferi ante 10 annos obsederunt castrum Dobrin principale in terra Dobrinensi et occupato eo, totam terram ~~eo~~ dobrinensem occupaverunt. – Item deposuit quod terram Michaloviensem habebant in patrimonium pro indiviso fratres ipsius dux Leszko et Premislius de novo mortuus, quam terram Michaloviensem contra voluntatem ipsius testis frater suus Leszko impignoravit cruciferis. Ipse autem testis obtulit se cruciferis redimere terram Michaloviensem patrimonium suum et pecuniam praesentavit: sed Cruciferi noluerunt recipere nec terram restituere. – Hoc autem deposuit testis qua veritatem non odio, amore, timore, commodo vel incommodo alicujus inductus, et juravit ea dixisse in veritate. (pag. 219–223)

43. Wladislaus dux Lancicciensis testis juratus illitera-
tus super articulis vulgarizatis deposuit: quod Wladis-
laus rex Poloniae et frater ipsius (frater vero testis) dominabantur sicut
in patrimonio in terra et ducatu Cujaviae quam Cruciferi hos-
tiliter occupaverunt quo tempore ipse testis sicut dux misit
armatam militiam suam pro defensione terra Cujaviae contra
Cruciferos. — Item deposuit quod ipse testis tenebat terram dobri-
nensem sicut patrimonium suum, timens autem de Cruciferis
tradidit dictam terram dobrinensem patruo suo regi Wladislao
ad defendendam; et quod ipse testis fuit praesens in terra do-
brinensi quando Cruciferi eam occupaverant, fugatus et expul-
sus per Cruciferos. — Item deposuit quod advenientibus Cruciferis
et aggredientibus civitatem sive oppidum Lancicium
ipse testis videns multitudinem exercitus fugit de dicto
oppido et misit post dictos Cruciferos gentes suas ut no-
cerent eis si possent, qui reversi ad eum ipsum testem addu-
xerunt unum captivum de exercitu Crucigerorum vocatum
Nicolaum de Trinowa armigerum de terra Culmensi (pag. 223-225.)

44. Reverendus in Christo pater Johannes episcopus Cracoviensis testis, deposuit: quod 15 anni sunt transacti quando
ipse testis in minoribus constitutus erat cancellarius Cujavi-
ensis in civitate Brestensi pro Wladislao rege Poloniae ad quem
magister generalis Crucigerorum miserat fratrem dicti ordinis
Zigardum de Swarczburg pro habendo tractatu pacis cum Wla-
dislao rege super terra Culmensi et Pomeraniae quas idem Wladis-
laus rex petebat a Cruciferis quia suae erant ratione regni sui.
Cum Wladislaus rex dicto Zigardo ostendebat et legebat scriptum pac-
tum avi sui (d. j. Konrada) cum Cruciferis secundum quod Cruciferi
terram Culmensem precario illis concessam subjugatis Prutenis
debuerant restituere: hanc litteram sive pactum ipse testis vidit.
— Item deposuit quod ipse testis denarium b. Petri collegit infra
regnum Poloniae pro domino Andrea de Verulis quondam et
Galhardo de Carceribus nunc nuntiis et collectoribus papae
sicuti subcollector. — Item deposuit se fuisse praesentem quando Cruci-
feri pro terra Pomeraniae Wladislao regi offerebant 10000 marcarum
puri argenti cum quibusdam possessionibus in terra Cujaviae, insuper
volebant construere et dotare monasterium de 18 fratribus qui perpetuo
pro remedio animae dicti Wladislai regis et parentum suorum deberent deser-
vire, insuper offerebant se servituros regi Wladislao in omni necessitate
cum certo numero militum armatorum. — Item deposuit quod praesens

fuit quando Wladislaus rex Poloniae terram Pomeraniae commisit gubernandam nepotibus suis Casimiro et Premislio ducibus quia Cruciferis de ipsa terra Pomeraniae violenter expulsi et ejecti sunt. – Item deposuit quia ipse testis a Wladislao rege Polon. fuit missus ad episcopum plocensem pro relaxatione interdicti impositi terrae et ducatui dobrinensi propter non solutione decimarum et alionem census.

45. Vincentius decanus gneznensis testis deposuit, quod a. 1321 existens scriptor Jaroslai archiepisc. gneznen. fuit praesens latae sententiae contra Cruciferos in Juveni. Wladislavia, quo tempore missi sunt ad citandum Cruciferos: Johannes nunc episcopus poznan. et Potentia nus archidiaconus gneznen. Sententia autem in ecclesia quae est in medio fori lecta fuit per notarium Boguslaum nunc cantorem lanic. et per Abbatem de Wrogis-no. Procuratores autem regii tunc erant: Sbisco nunc praepositus cracov. Philippus olim cancellarius Polonicae et Joannes olim scholasticus et officialis gnesnens.

46. Paulus plebanus ecclesiae de Radlow testis deposuit quod cum Praemislao rege Polon. fuit pluries in terra Pomeraniae, et quod ipse testis bene per 30 annos servivit Jacobo olim archiepisc. gnesnen.

47. Dominus Ros dzal miles subjudex siradiensis testis.

48. Antonius filius quondam Andreae de Cujavia miles testis deposuit quod mortuo rege Premislio sine prole masculina successit Wladislaus tunc dux Cujaviae (qui habebat sororem dicti Praemislii in uxorem) quem omnes nobiles regni Poloniae et Pomeraniae in regem elegerunt et dominium Pomeraniae tanquam magis propinquum ipsi mortuo regi Premislio. Wladislaus ergo accepit terram Pomeraniae et fugavit ab ea quem Lestkonem (qui occupaverat dictam terram Pomeraniae post mortem regis Premislai) et tradidit illam adgubernandam nepotibus suis Casimiro et Premislio ducibus Ipse autem testis erat tum praefectus in castro Tharsow cum duce Kazimiro sicut familiaris ejus quando Cruciferi intrassent Pomeraniam: et dux Kazimirus (frater Premislii) audito nuntio quod Cruciferi cepissent de nocte civitatem Gdansk quia cives theutonici civitatem fraude tradiderunt ubi multos homines interfecerunt quia nulli Polono pepercerunt nec pueris nec adultis, tunc ipse dux Casimirus una cum teste et duobus aliis iverunt ad exercitum Cruciferorum in cam-

pis stantem et cum venissent, audita missa [illegible] quae
tunc peragebatur cum Magistro, Kasimirus dux flexis genibus et
junctis manibus supplicavit coram Magistro ut desisteret
a captione et crematione terrae Pomeraniae juxta promissum
(quod magister dedit Wladislao regi Polon. se non inquietaturum
ipsum in Pomeraniae). Magister autem noluit hoc facere quia
ipse volebat habere terram quam unus alius magis potens; de-
dit autem duci Kazimiro libertatem exire cum hominibus suis
salvis personis et bonis [illegible] de terra Pomeraniae quam citis-
sime. Invitatus a Magistro ad prandium commedit cum eo dux
Kazimirus et post prandium revertens ad castrum Skarszow invé-
nit jam vexilla Cruciferorum infra civitatem et exercitum eorum
retro castrum. Misit ergo dux Kasimirus ad Magistrum ut servaret
sibi promissum quod posset recedere salvis personis; Magister
autem respondit ipso testi: „Credis tu et dominus dux quod nos
„dormiamus, certe credatis quod volumus dormire sed laborare
„et ideo recedas ad eum et dicas sibi quod exeat dictum castrum
„et recedat vel defendat se." Et tunc exiverunt cum duce Kasi-
miro castrum Skarszow (quod Cruciferi cremaverunt) et iverunt
ad castrum Swecze. Tractu temporis obsederunt etiam Cruciferi
castrum Swecze et 10 septimanis steterunt ante illud, et fecerunt
12 patibula ante ipsum ad terrorem in quibus quolibet die suspen-
debant duos vel tres pauperes. Cruciferi fecerunt etiam tur-
res ligneas in circuitu ut melius possent capere castrum. Tunc ob-
sessi in castro fecerunt treugas cum Cruciferis ejusmodi quod nisi Wla-
dislaus dux (postea rex Poloniae) veniret, castrum Swecze defenderet
et Cruciferos infra 4 septimanas vinceret in campo, [illegible] posthujus-
modi tempus [illegible] Cruciferis castrum Swecze tradituros. Cum autem
Wladislaus (postea rex) non venisset in adjutorium obsessis dede-
runt se Magistro Cruciferorum vocato Plocensi, et cum duce Ka-
simiro expulsi sunt ex Pomerania. „Dixit etiam quod cum eo
„(Magistro Plocensi vocato) erat in dicto (crucifero) exercitu qui-
„dam commendator nomine Ziffridus de Gmeva qui quando
„exiebat de statione eorum equitando onerabat equum suum cum
„chordis et nunquam volebat comedere nec bibere, quousque sus-
„pendebat Polonos quotquot poterat invenire, quamdiu durabant
„sibi illae cordae et ipse testis qui loquitur vidit eum et inter
„omnes pro majori parte dicti exercitus ipsum cognoscebat (ut
„dixit), sed Deus punivit illum Commendatorem quia diabolus dum

236.

„esset ad ignem calefaciendo se, fregit sibi collum et prostravit
„eum super ignem et ita fuit inventus in igne." (pag. 236)
– Item dixit quod vidit ducem Semovitum (fratrem Wladislai regis
Poloniae) dominari in terra dobrinensi, post Semovitum autem suos
filios ducem Wladislaum (ducem nunc lanciciensem) et ducem Bolez-
laum qui mortuus est; et quod Wladislaus rex mortuo Se-
movito duce tanquam tutor horum nepotum suorum qui juvenes
adhuc erant tenuit terram dobrinensem. – Item quod dux
Lestko dominus terrae Michaloviensis eandem terram Michalo-
viensem Cruciferis pro 300 marcis monetae Thoruniensis (moje
turoniensis t. j. złoto) invitis aliis fratribus quia terra debuit
esse indivisa, impignoravit. Postmodum autem capto duce Lestko-
ne in Ungaria fratres sui miserunt ad Cruciferos et volebant
eis solvere pecuniam pro redemptione terrae; sed Cruciferi
pecuniam recipere nolebant dicentes se terram Michaloviensem
non ab eis sed a duce Lestkone habere cui etiam illam si eandem
redimere vellet sint tradituri et nemini alio. – Item quod ipse
testis vidit exercitum Cruciferorum ante Juvenem Wladislaviam
ducem (facientem expeditionem contra Gnesnam) quando iverat ad
eos pro faciendis treugis ut non transirent ad castrum Krusvicga
quod ipse testis tenebat pro duce Kazimiro; et tunc commendatores
Thoruniensis et Rogoviensis dederunt ipsi testi pacem pro castro
Krusvicia. Nihilominus tamen ante castrum Krusviciam interfece-
runt Cruciferi 5 domicellos domini sui ducis Kazimiri videli-
cet Wichoslaum, Januforium, Wenceslaum, Florianum et ad-
quendam quintum; duci autem Kazimiro praeter equos et anima-
lia rapuerunt 700 oves; et ipse testis vidit de nocte de castro
Krusviciae fumum et ignem in circuitu in villis quae Cruciferi
incenderant. Marschallus autem Cruciferorum erat tunc Theoderi-
cus (postea Magister).

49. Chebda castellanus brestensis miles testis deposuit
quod ipse vidit infra civitatem Brestensem in terra Cujaviensi
quando Cruciferi obsederunt et expugnaverunt eam civitatem cum
machinis jactando infra eam magna vasa plena de pino et pice
cum igne infra incenso; cum autem Cruciferi 2 septimanis ante civi-
tatem stetissent tandem feria 2da post festum Paschae intraverunt
et occupaverunt eam multis hominibus virginibus et puellis in-
terfectis cum lapidibus de machinis. – Item quod Semovitus dux
dobrinensis (frater regis Wladislai) reliquit filios Boleslaum et Wla-
dislaum nunc ducem lancicienscm; et quod nomine Wladislai (regis)

terram dobrinensem regebat tunc capitaneus suus Pelka dictus Swank. – Item quod ipse testis ~~erat~~ cum Wladislao rege infecutus erat exercitum cruciferum circa Konyn usque ad illum locum ubi habuerunt particulare bellum et conflictum cum eis circa Konyn et aliquos Cruciferos occiderunt aliquosque mutilaverunt. (bylo to predbitwą pod Słowcami)

50. Thomas de Jagenczkow miles testis dixit se audivisse a progenitoribus suis quod Cruciferi intrassent de novo terram culmensem, invenerunt unam pulchram et magnam arborem prope Thorun per unum milliare ubi fecerunt de supra unam turrim et in pede in circuitu unam curiam ubi tenebant sua pecora. Sed Pruteni et infideles qui erant in circuitu totum accipiebant et Cruciferi iverunt ad duces cujavienses rogantes eos ut darent illis unum pratum ubi possent tenere animalia sua: et in illo prato fecerunt Cruciferi curiam postmodum et castrum circa pratum et sic paulatim intraverunt terram Culmensem. – Item quod ipse testis in terra culmensi quando illa excommunicata fuit propter denegatum denarium b. Petri et tunc uxor sua mortua sepulta fuit extra cimiterium. – Item quod ipse testis vidit post mortem Mistiwoji ducis dominari in terra Pomeraniae Wladislaum regem Poloniae et tunc Petrus dictus Cancellarius filius Swanczae qui tenebat pro dicto Wladislao rege Gdansk, Tharszow et 9 castra in terra Pomeraniae insurrexit contra Wladislaum regem, rebellavit contra eum et adhaesit Marchioni Magdeburgensi et tunc Cruciferi ad adjuvandum Wladislaum regem intraverunt terram Pomeraniae fraudulenter et omnes homines qui tenebant castrum Gdansk pro Wladislao rege expulerunt et postmodum dixerunt regi Wladislao ut ipsum castrum Gdansk venderet eis et totam terram Pomeraniae, quum Wladislaus rex hoc facere noluit occupaverunt Cruciferi violenter castrum Swecze, castrum Nowe, Tharszow civitatem Gdansk quae castra interfectis ibidem multis eremaverunt; et ipse testis tunc militavit in exercitu cruciferico. Quum autem Wladislaus rex cruciferis respondit se Pomeraniam vendere nolle, iverunt Cruciferi ad Marchionem Magdeburgensem et emerunt ab eo pro 8000 marcarum terram Pomeraniae, quam pecuniam ipse testis marchioni portavit et eam jussit ponderari, quae pecunia solvebatur Marchionis hominibus dictis Peczko de Lessow et Ludko de Wel in Slupsk in Pomerania a Magistro Cruciferorum Carolo. – Item dixit testis quod terram dobrinensem ante 10 annos

occupavit Magister cruciferorum Werner de Bzel (qui postmodum fuit interfectus per unum crucíferum) pulso ex ipsa terra Wladislao duce lancicienſi – Item quod exercitus crucífericus duce Theodorico quando intravit Poloniam Lo cremavit et spoliavit castrum Lidr cum monasterio fratrum minorum et tunc ipse testis cum aliis nobilibus de Polonia habuerunt conflictum et bellum particulare cum crucíferis circa Lidr, et tunc ceperunt crucíferi filium ipsius testis infra ecclesiam parochialem in Lidr quem absconderat uxor advocati subtus mantellum suum de pellibus, et adhuc tenent eum captivum. Et tunc „quidam crucifer presbyter propria manu incendebat domos „et ponebat ignem in eis in dicto loco Lidr, dictus Jacobus „et extunc vocatus est per omnes Brinar quod dicitur latine incendiarius." (pag. 248) Hoc autem fuit ante 8 annis. (Brinar)

51. Peregrinus de Zagenczkow domicellus (Lyjpanicz) testis depoſuit quod terram Dobrinenſem occupavit Magister generalis ordinis Crucíferorum Otto de Luterberg provincialis tunc. – Item quod ipse testis militavit in exercitu crucíferico quando frater Theodoricus intravit hoſtiliter Polonia, et ipse testis fuit in oppido Zneyna cum crucíferis: tunc etiam quando Crucíferi cremaverunt circa Gneznam, viderunt plures in villa Pobedisca quando ecclesia ibidem cremaretur lapideam imaginem cujusdam sancti in ecclesia plorari. (pag. 251)

Lanciciam ita cremaverunt ut unus palus aut aliquod lignum non remanſit in eo loco.

52. Petrmannus advocatus de Slavessino et civis Kaliſſienſis litteratus testis depoſuit quod ipse cum aliis concivibus defenderunt civitatem Kalis cum balistis et aliis armis contra Crucíferos ex quorum exercitu Advocatus de Radzeow venerat ad pontem juxta Kalis ad loquendum cum civibus sed civesti mentes fraudem noluerunt sibi loqui. Tunc Crucíferi cremaverunt allodia ante Kalis et villam Slavessino ita ut sola ecclesia remanſit.

– Johannes pellificis consul civitatis Kalissiensis litteratus testis.

53. Zibota de Plesowa civis kalissiensis testis dixit quod exercitus crucífericus 3 diebus stetit ante civitatem Kalis habens in scutis et super arma crucem nigram; et dum civitatem occupare non poterant receſserunt cremando et spoliando omnes villas, allodia, molendina territorii Kaliſſiensis

54. Arnoldus scultetus de Clekina civis kaliſſiensis testis

deposuit quod quando Cruciferi ante civitatem Kalis steliserent venerat tunc ad dictam civitatem pro parte Wladislai Poloniae regis quidam miles Kriversand qui voluit loqui cum Cruciferis; et obtenta libertate a civibus fuerunt missi ad cruciferos cum milite Kriversand ipse testis et Johannes pellificis concivis locuti tamen sunt ante civitatem in medio pontis cum Commendatore Lapoviensi et cum Joanne de Noschen nobili armigero cruciferorum et cum advocato de Radzeow. Hoc autem [illegible] quando fuit erunt 8 anni postquam venit festum B. Mathaei ante festum b. Michaelis

55. Jacobus de Plessow civis Kalisiensis testis deposuit quod Cruciferi Sabbato venerunt ante Kalisiensem civitatem et secunda feria recesserunt quia non poterant intrare civitatem.

56. Nicolaus judex posnaniensis miles testis deposuit quod ipse cum Vincentio palatino et capitaneo Poloniae [illegible] et pluribus aliis insequebatur Cruciferos postquam illi opidum Lisdr ejus castrum, monasterium cum ecclesia fratrum minorum et ecclesiam S. Crucis spoliaverunt et cremaverunt.

57. Mathias abbas monasterii de Lenda ordinis cisterciensis gnezners. dioec. testis deposuit quod Cruciferi circa Lisdr cremaverunt molendinum (monasterii de Lenda super flumen Wartam subtus castrum in Lisdr jacens) cum 2 rotis et curiam monasterii dictam Drechtino.

58. Frater Nicolaus cellararius monasterii de Lenda ord. cister. testis deposuit quod Cruciferi cremaverunt in Lisdr oppidum castrum monasterium fratrum Minorum et ecclesiam S. Crucis prope oppidum ita ut solum ecclesia parochialis remansit; Magnus Commendator vocabatur Keselhut.

59. Mathias institor et opidanus seu civis in Lisdr testis deposuit quod una mulier vidua fuit rapta violenter (tempore invasionis) in opido Lisdr per quendam armigerum dictorum Cruciferorum nomine Nicolaum Noscken quis illam viduam tenuit in Prussia donec per Cruciferos dominos suos fuit interfectus [que post ejus mortem reversa est ad Lisdr. Et post festum S. Jacobi 3a die erunt 8 anni quando Cruciferi Lisdr cremaverunt. Lisdr erat tunc plancatum cum castro et erant plures mercatores in eo, krami mercimoniorum, praetorium in medio fori et mensae seu cameree carnificum et totum crematum est et interfecti sunt ibidem 12 homines.

[(subnexus pag 268)

60. Petrus dictus Srodar oppidanus seu civis de Lisdr testis deposuit quod tempore quando Cruciferi oppidum Lisdr obsederunt cives dicti oppidi cum milite regis Poloniae dicto Krivosand exierunt per unum ostium oppidi et iverunt ad stationes Crucifierorum volentes cum iisdem loqui: interim Crucifieri per aliam portam intraverunt fraudulenter in oppidum Lisdr; tunc omnes cives fugierunt ad cymitherium. Crucifieri vero rapuerunt ornamenta et imagines de ecclesia et specialiter imaginem Virginis gloriosae et secum asportarunt, omnia item ex oppido auferunt. Permiserant autem aliquas mulieres exire extra oppidum cum aliquibus rebus quas potuerant portare et demum captis et secum asportatis omnibus rebus incenderunt oppidum ut nil remanserit nisi sola ecclesia parochialis. Et interfecti sunt ibi bene 20 homines praeter vulneratos.

62. Johannes Advocatus seu judex de Sroda poznan. dioc. testis.

63. Sulislaus magister consulum de Sroda testis deposuit quod cives de Sroda propter metum mortis a Crucifieris aufugerunt in Poznaniam: remanserat tantum in Sroda quidam presbyter Johannes cum duobus antiquis mulieribus: et Crucifieri intrantes civitatem Sroda spoliatis omnibus Srodam igne appositio comburerunt praeter ecclesiam.

64. Sbiluch castellanus de Bra Kel miles testis deposuit quod cum avunculo suo Gervardo olim episcopo vladislaviensi fuit pluries in terra Pomeraniae et quod frater ipsius testis dictus Swentoslaus erat castellanus in terra Pomeraniae in castro Tharsow quod tenebat nomine Wladislai regis Poloniae. – Item quod tempore occupationis terrae Kujaviae per Crucifieros ipse testis stabat pro custodia in castro Racenz ex quo a Crucifieris pulsus est et fugatus. – Item quod tempore irruptionis Crucifierorum in Poloniam patruus ipsius testis dictus Henricus palatinus kaliszensis captus fuit per crucifieros in castro Bra Kel. Ipse testis autem cum Wladislao rege et aliis de Polonia insequebantur Crucifieros et habuerunt conflictum particularem cum eis ante oppidum Konyn.

65. Andreas capitaneus Poznaniensis miles literatus testis depo- 268.
suit quod tempore occupationis terrae Cujaviensis per Crucifieros ipse testis cum aliis militibus de Polonia fecerunt convocationem

in Gnezna vro eundo in terram Cujaviae in adjutorium obsesso-
rum in Brestensi civitate, sed cum fuissent prope Brest non po-
terunt dare adjutorium propter multitudinem Cruciferorum et re-
versi sunt. – Item dixit se audivisse ab uno hospite in Thorun
quod pro solo theloneo dobrinensi dedit Cruciferis in uno anno
1700 marcarum. – Item dixit se vidisse tempore irruptionis Cruce-
rorum in Poloniam et Gnesnam: fr. Theodoricum marschalcum,
Ottonem de Vanscos magnum commendatorem qui fuit tunc oc-
cisus et commendatorem de Thorun qui etiam eo tempore fuit
interfectus (pod Włowami ?). Item quod circa Lidr rex Wladislaus
cum alijs habuerunt conflictum cum Cruciferis, in quo con-
flictu ipse testis 8 equos amisit.

nieznany Nieciecklemu

66. Jaroslaus castellanus seu comes poznanienſis miles
testis dixit quod tempore occupationis terrae Cujavienſis per Cru-
ciferos ipse testis cum alijs nobilibus de Polonia venissent
usque Gnesnam eundo in adjutorium obsesſis in civitate Brestenſi;
sed postquam unus famulus veniens in Gnesnam nuntiavit
quod Cruciferi civitate et castro Brestenſi potiti sint, ipse
testis et alii reversi sunt.

(nieznany Nieciecklemu)

67. Nicolaus palatinus poznanienſis miles testis
deposuit quod ipse testis cum alijs militibus et nobilibus ve-
runt in Wladislaviam de mandato regis Wladislai, quando Cru-
ciferi intraverunt Poloniam et Gnesnam cremaverunt. „Dixit
„(testis) etiam quod duas nobiles mulieres duorum fratrum
„illo tunc rapuerunt et oppreſserunt.... Dixit etiam quod ho-
„mines multos interfecerunt et spoliarunt sicut pagani et
„homines extra fidem."

68. Wirbanta subcamerarius kaliſsienſis miles testis depo-
suit quod tempore occupationis terrae Cujaviae per Cruciferos
unum fratrem suum dictum Domaratum interfecerunt Cruci-
feri capto Brestcivitate – Item dixit quod tempore irruptionis
in Poloniam Cruciferi pernoctantes in civitate gneznenſi eam et
castrum spoliaverunt et cremaverunt, et unum hominem interfece-
runt et 3 monachos spoliaverunt sicut digitum in manu sed dati
erant eis sacci cum quibus cooperiebant se, et ipse testis veniens
in crastinum post recessum Cruciferorum vidit quod mulieres et vir-
gines plorabant et tristabantur quia fuerant oppreſsae et viola-
tae. Item dixit quod vidit in Znegne unam mulierem interfectam
et alios 5 homines. Item quod rex Wladislaus cum suis militibus et no-
bilibus habuerunt conflictum cum Cruciferis in Kujavia, in quo
ipse testis praesens erat.

69. Borek de Grodisco castellanus seu comes de Wiedzirzec miles testis

70. Dobrogost pincerna Kalissiensis miles testis deposuit se vidisse quando Cruciferi tempore irruptionis in Poloniam spoliaverunt oppidum Kleczsk cum ecclesia concremando

71. Petrus comes seu castellanus de Radzin miles testis deposuit quod mater ipsius testis quae eum nutrivit et portavit fuit de Pomerania filia cujusdam palatini nomine Swenza de Pomerania data in uxorem tempore Wistiwoji ducis Pomeraniae „qui lingua et moribus ac legibus se tenebant tanquam Polonus" (pag. 239) et mater ipsius testis adhuc vivit. – Item quod Cruciferi de Prussia captivaverunt Paulum procuratorem Gerwardi episcopi vladislaviensis pro eo quod idem episcopus Cruciferos impugnabat apud sedem apostolicam quia ipsum impediebant in perceptione decimalium episcopalium, et tenuerunt ipsum Paulum in compedibus donec pro 300 marcis redemptus fuit. – Item dixit quod Cruciferi post occupatam Pomeraniam imposuerunt ibidem exactionem ut quisque habitans in terra pro marca qualibet solvat, ex qua exactione in uno anno collegerunt 30,000 marcar. et nihilominus in uno anno habuerunt de naufragiis bene 40,000 marcar. (t. j. kaperstwo i brzegne prawdrecht). – Item dixit testis se nescire latinum. – Item dixit quod tempore occupationis Kujaviae per Cruciferos Vincentius palatinus Poloniae vocavit omnes milites de Polonia et cum fuissent congregati 60 de melioribus totius terrae Poloniae iverunt ad terram Kujaviae pro adjutorio sed videntes civitatem Brestensem et totam terram jam occupatam esse per Cruciferos, reversi sunt. – Item dixit quod pater ipsius testis fuit subcamerarius terrae dobrinensis tempore olim Semoviti ducis (fratris regis Vladislai) et quod Vladislaus nunc dux lancicensis cum matre sua intelligentes quod non poterant defendere terram dobrinensem, tradiderunt eam regi Wladislao. Item quod ante 10 annos quando Cruciferi terram dobrinensem occupaverunt, Vladislaus rex Poloniae qui erat tunc in Kujavia misit ipsum testem cum aliis nobilibus ad capiendum naves Cruciferorum in quibus portabantur expensae dictis Cruciferis in terram dobrinensem: et tunc ipse testis accepit naves per vim quodquod in aqua potuit invenire.

72. Johannes plebanus ecclesiae parochialis in Lisdr presbyter testis quod ante 8 annos circa festum b. Jacobi Crucigeri vastantes Lisdr ~~quod~~ receperunt de ecclesia parochiali ibidem libros, imagines, casulas, vestimenta sacerdotalia, cortinas, ornamenta ecclesiae et praeter alias imaginem solemnem imaginem Virginis gloriosae quae valebat bene 10 marcis et quam parochiani non dedissent etiam pro 15 marcis. Ex Crucigeris cognovit provincialem fratrem de Lutzenberg et Marklonem de Warberg comendatorem thorun.

73. Albertus presbyter et vicarius seu altarista ecclesiae gnesnensis testis deposuit quod Theodoricus marschalcus Crucigerorum primus intravit cum exercitu in civitatem Gnesnensem. Tunc ipse testis suplicavit eum ne incenderent aliquas domos prope ecclesiam gnesnensem jacentes, quia ex hoc ecclesia posset cremari ex quo apud sedem apostolicam plurimum diffamarentur, pro quo obligavit se ipsis testis dicere 30 missas. Dimiserunt itaque Crucigeri aliquas domos prope ecclesiam, sed nihilominus domum archiepiscopi domos omnium canonicorum cum civitate gnesnensi ac suburbio et ecclesia parochiali S. Laurentii incenderunt et cremaverunt ita ut non nisi quaedam particula in civitate a parte fratrum minorum et monialium ibidem remanserit. Ante cremationem autem et ante ignem posuissent spoliabant prius omnes domos cunctis bonis frumentis, pecoribus ornamentis et tota cerevisia, oppressorunt mulieres et stupraverunt virgines. Ipsum testem autem frater Dipoldus comendator de Kunsberg invitaverat ad cenandum cum Crucigeris in statione eorum. Hoc autem evenit ante 8 annos infra octavas S. Jacobi feria quarta. Tunc etiam Crucigeri omnes villas circumjacentes cremaverunt. Homines civitatis Gnesnensis eo tempore fugierant ad ecclesiam fratrum minorum et monialium ibidem.

78. Albertus palatinus brestensis miles testis dicit quod pater ipsius et ipse habuerunt villam Cielanta in confinibus terrae culmensis inter terram culmensem et michaloviensem. — Item deposuit quod Sobistiwogus dux Pomeraniae dum adhuc viveret et prolem non haberet vocavit ad se Premislium regem Poloniae, cui dixit: „Domine recipiatis terram istam quia vestra est „et timeo quod post mortem meam haberetis brigam cum Theutonicis „et aliis habitatoribus dictae terrae, quia forsan nollent vos recipere post mortem meam." Sed Premislius rex terram Pomeraniae non accepit dum Sobistiwojo vivente sed post mortem ipsius ipsam recepit. — Item dixit quod Jacobus Swinka archiepisc. gnesn. possedit

Wojciech z Kos: cielca herbu Ogończyk

villam Grozno et Gervardus episcopus vladisl. villas Mlewandz et Sokkow. in terra Pomeraniae. – Item quod frater ipsius testis dictus Bogumilus (może to ois Bogusza ?) fuit factus capitaneus in terra Pomeraniae pro rege Wladislao antequam per Cruciferos occupata fuit. – Item dixit quod Wladislaus quondam rex Poloniae fuit natus in Kujavia et quod idem rex dedit ipsi testi palatium Brestensem et ipse tunc palatinus praesens fuit in civitate Brest quando Cruciferi illa expugnabant et quod antequam Cruciferi civitatem cepissent quolibet die habebant duellum cum eis. Ceperunt autem civitatem Brest: marschalcus ordinis (nunc magister generalis) et Markel commendator de Thorun. – Item dixit quod Wladislaus rex habuit duos fratres Semovitum et Kazimirum qui inter se diviserunt haereditatem paternam ita ut ~~xxxxxx~~ unus habuit Lanciciam, Semovitus vero terram dobrinensem. Mortuus Semovitus dimisit pueros juvenes qui quoniam per Cruciferos infestabantur terram dobrinensem Wladislao regi tradiderunt et Wladislaus rex viceversa assignavit eis terram lancicicnsem quae vacaverat per mortem alterius fratris sui. – Item dixit quod Cruciferi sub ductore Ottone provinciali occupaverunt terram dobrinensem pro cujus defensione ipse testis cum aliis militibus a Wladislao rege missus fuit et habuit aliquoties bis in die conflictum cum cruciferis. – Item quod ipse testis habet duas villas Celanta et Swirtini in terra Michalovien., quam terram dux Lesitko antiquior inter fratres contradicentibus fratribus oppignoravit cruciferis pro 500 marcis monetae thorunien. (dukaty = Tours złote) – Item dixit quod terra michalovien. parva tantum 4 miliaria a qualibet parte durabat (miliaria autem sunt ejusmodi quod 7 miliaria vix unus homo potest ire in una die, et quod 3 miliaria faciunt unam dietam – jutrznia ?): sederat bona terra quia ibidem sunt multae bonae villae teutonicales et enoviales.

29. Jasko judex vladislavien. miles testis deposuit quod cruciferi sub ductore provinciali Ottone de Luterberg occupaverunt terram Pomeraniae

80. Presdrew castellanus Crusvicien. miles frater Gerardi quondam episcopi vladislavien.) testis (modernus episcopus vladisl. est nepos ipsius testis).

81. Thomislaus de Granzcow vexillifer vladislaviensis miles testis

82. Dobegneus subcamerarius vladislaviensis miles testis deposuit quod Cruciferi post occupationem civitatis Brestensis vallaverunt civitatem Vladislaviensem quae videns se non posse resistere eis dedita fuit, ubi eo tempore testis praesens erat.

83. Mathias castellanus de Bidgocza miles testis

84. Dobroslaus Sclislai presbyter testis deposuit se tunc fuisse in Brakel villa plancata cum castro quando illam Cruciferi spoliaverunt et cremaverunt eam ecclesia. In ecclesia autem frangebant ciftas quae erant in ea depositae per parochianos, et quod erat in eis rapuerunt, homines ex ecclesia extraxerunt in cimiterio decolaverunt et interfecerunt 66 homines, et ipsum testem cujus curae erat tunc ecclesia commendata [illegible] voluerunt decollare nisi duo milites de exercitu cruciferorum Janussius Jankonis et Orlko filii advocati de Radzeow ipsi bene noti servaverint vitam ejus. Cruciferi asportatis secum 2 campanis, 2 calicibus, 7 libris et 3 ornamentis sacerdotalibus cremaverunt ecclesiam. Item vidit quod receperunt unam mulierem uxorem cujusdam decapitati et eam posuerunt violenter ad currum et secum asportarunt. Ipsi testi spoliaverunt 4 equos, 30 porcos, 100 oves, 5 vaccas. Erant tunc in exercitu cruciferio commendatores Thorunensis, Nessoviensis, Orloviensis, Novicastri et Sweezensis.

302.

85. Nicolaus dictus Skopek oppidanus seu civis de Kleczk testis deposuit, quod Cruciferi intrantes oppidum Kleczk plancatum una cum castro et ecclesia, expugnato castro ubi 26 nobiles interfecerunt totum locum cum ecclesia et castro cremaverunt. Ipse autem testis volens vitam salvare posuit se in naviculam inter arundines piscinae. Nobiles interfecti sepulti sunt in Grezna quia Kleczk crematum erat.

85. Sandzivoi dictus Sancek opidanus seu civis de Kleczk testis deposuit quod Cruciferi ante 8 annos spoliaverunt et cremaverunt Kleczk non solum illa vice sed et altera vice ante 14 vel 15 annos idem fecerunt in Kleczk spoliato et cremato toto loco cum ecclesia et castro, abductis secum campanis imaginibus et ornamentis ecclesiae.

88. Nicolaus dictus Zlezanin oppidanus de Kleczk testis

89. Jacobus dictus Rich oppidanus seu civis de Lobedisez testis deposuit quod Cruciferi oppidum Lobedisez castrum et ecclesiam ante 8 annos spoliaverunt et cremaverunt prout et oppida Kleyk et Kostrin. Ipse testis aufugiens in sylvam vidit hoc.

90. Johannes gener Sylonis oppidanus de Lobedisez testis litteratus deposuit quod Cruciferi totum Lobedisez crema-verunt ita ut nonnisi scolae puerorum remanserunt, vidit tunc etiam duas villas in propinquo oppidi Pomorzinowiczet Polska wes per cruciferos crematas ante 6 annos tempore an-te menses

91. Frater Gerardus cellarius monasterii de Lekno grezren. dioec. ord. cisterc. testis deposuit quod Wladislaus rex Poloniae redeins de terra Pomeraniae ad Poloniam fuit cum baronibus et militibus terrae Pomeraniae in monasterio de Lekno. Item quod vidit in castro Sweeze duces Premislaum et Kazimirum fratres de Kujaviae nepotes Vladislai regis qui gubernabant terram Pomeraniae pro rege Vladislao qui regimen castri Tharszow militi Swentoslao et eum fecit ibidem capitaneum

92. Wilost de Klodzino miles testis deposuit quod dux Mysti-wogus qui erat patruus regis Premislai dedit terram Pome-raniae Praemislao convocatis omnibus militibus et nobilibus terrae Pomeraniae qui juraverunt et promiserunt Premislaum regem recipere in dominum post mortem ducis Mistiwoji, quod ipse testis vidit et novit ducem Mistiwojum qui erat et fuit Polonus.

93. Hermannus plebanus ecclesiae de Lobedisez testis de-posuit quod Cruciferi cum exercitu venerunt ad Lobedisez feria 2a de mane et cremato oppido pernoctaverunt extra oppidum. Ipse testis ascendens equum fugit ad sylvam, ubi ex quodam monte vidit omnia. Oppidum non erat planicatum sed castrum tantum. Occupatio et spoliatio haec fuit ante 8 annos post fe-stum S. Jacobi.

94. Rev. Janislaus archiepiscopus grezrenfis testis deposuit quod regnum Poloniae extenditur se usque ad flumen Ossa et terra culmenfis est de regno Poloniae. Item quod vidit apud Wankonem ducem plocensem (qui erat nepos ducis Conradi) literas protestatorias

(Joannes 2.)

ipsius ducis Conradi in quibus dux Conradus protestabatur et
notum faciebat se Cruciferis terram Culmensem pro expugnatione
infidelium Prutenorum tantum concessisse, quibus expugnatis
debebant dictam terram restituere sibi vel suis haeredibus
– Item dixit quod archiepiscopi gneznensis ponebant in terra Lome-
raniae archidiaconum qui vocabatur Archidiaconus Lomera-
niae et ipse testis recordatur quod frater Dominicus Metellensis
episcopus et frater Paulus episcopus Stolpensis tenebant
terram Lomeraniae nomine archiepiscopi gneznensis sicut
vicarii; nunc autem per Cruciferos spoliata est ecclesia
gneznensis in possessione eaceptis 4 ecclesiis et aliquibus
de novo fundatis. Episcopus autem vladislaviensis est in
possessione suae partis. – Item quod ipse testis cum esset in
minoribus gubernavit terram Cujaviae nro Vladislao rege
et fuit suus capitaneus aliquo tempore in terra Cujaviae. –
Item, quod dominus rex Poloniae est dominus omnium terra-
rum infra regnum Poloniae consistentium et dat cui vult,
" et cui vult aufert. (p. 313)

et ipse testis novit Johannem dictum Skorzek et Boxam archidiaconos Lome-raniae.

95. Bogumilus vicarius ecclesiae S. Nicolai de Siradia testis deposuit quod cum vidisset exercitum cruciferorum venientem in oppidum Siradiae, ipse testis intravit ecclesiam Omnium Sanctorum quae est infra oppidum ad quam confugerant quam plurimae mulieres, indut albam et stolam, recepit Corpus dominicum in manibus suis et stetit ante altare. Tunc intraverunt Cruciferi ecclesiam, mulieres vestibus suis exspoliaverunt et aliquas sicut digitum in manu denudaverunt cistas et archas (depositas infra ecclesiam per homines loci) fregerunt res omnes rapuerunt, et in-tersectis 6 hominibus oppidum Siradiam cum claustro Praedica-torum et castro igne incineraverunt ita quod nihil remansit nisi 12 tuguria, ecclesia Praedicatorum et ecclesia Omnium Sancto-rum.

96. Paulus monetarius civis seu oppidanus de Siradia testis deposuit quod Cruciferi omnes villas in circuitu Siradiae crema-verunt item villam Charlotupia cum ecclesia.

97. Ceslaus Woyasse domicellus de Siradia testis deposuit: quando Cruciferi erant prope oppidum Siradiam ipse testis cum aliis 14. nobilibus domicellis obviaverunt eis ante oppidum in campo et vi-dentes multitudinem eorum fugierant. Cruciferi intraverunt mox castrum fugientibus custodibus ex illo et receptis prius armis et bonis

omnibus castrum incenderunt et demum oppidum. Ipse testis vidit, post recessum Cruciferorum dum ad extinguendum ignem in domo sua veniret, mulieres in claustro Praedicatorum denudatas omnino inter quas fuit uxor ipsius testis. Et sunt 6 homines in oppido interfecti. Item dixit quod ecclesia in Siradia fuisset cremata nisi fuissent mulieres quae defenderunt eam ab igne.

98. Frater Petrus dictus de Natura de ordine Praedicatorum testis quod ipse erat tunc prior in conventu Praedicatorum in Brest quando Cruciferi feria 5a ante Ramos venerunt ante civitatem Brestensem, eam usque ad festum Paschae vallaverunt et in crastinum festi eam occupaverunt violenter et sagittabant ita fortiter antequam civitatem occupassent quod videbatur quod caderet pluvia. Ipse testis vidit ecclesiam cathedralem Wladislaviensem, ecclesiam S. Nicolai ante civitatem Brest. et ecclesiam S. Egidii in Castro (ubi presbyterum interfecerunt) crematas per Cruciferos qui portabant crucem nigram in albo in scutis et in galeis.

99. Frater Guilelmus lector plocensis de ordine Praedicatorum testis deposuit quod ipse testis qui tunc erat prior in conventu praedicatorum in Gdansk vidit quando ibidem clerus et populus terrae Pomeraniae cum processione solemni receperunt ad civitatem Wladislaum regem Polon. ipsum in castrum introduxerunt ubi milites et nobiles fecerunt ipsi homagium, in qua processione ipse testis praesens fuit cum suo conventu. Venit autem Wladislaus rex terram Pomeraniae circa 10 annos donec se Petrus dictus Cancellarius nobilis terrae Pomeraniae regi opposuit cum civitate Gdansk regi Wladislao et ejus gentibus consistentibus in castro (facta rebellione civium). Et tunc admandatum regis Wladislai gentes in castro gdanensi vocaverunt Cruciferos in adjutorium. Hoc evenit ante 31 annos.

100. Frater Wenceslaus Ambrosii de Siradia de ordine Praedicatorum testis deposuit quod Cruciferi capta Siradia cremaverunt etiam villas Chartolupya, Sakkow, Baldrzikow cum ecclesiis.

101. Frater Johannes Romka de ordine Praedicatorum testis deposuit tempore occupationis Syradiae per Cruciferos ipse testis fugiit ad sylvam et ascendens unam altam arborem vidit castrum et oppidum Siradiam cremari ubi Cruciferi fracta sacristia et cellis in ecclesia praedicatorum ornamenta ecclesiae et unum calicem deauratum secum portaverunt.

162. Dominus Leotko dux vladislaviensis literatus et miles testis juratus deposuit quod dux Conradus concessit terram culmensem ad tempus Cruciferis pro expugnatione Pruthenorum et Lithuanorum quierant ultra flumen Ossa et eis expugnatis debebant restituere terram culmensem dicto Conrado duci seu ejus successori. Ipse testis vidit et legit privilegium quod fuit factum de dicta concessione terrae culmensis quod erat vigilatum sigillo magistri generalis qui vocabatur Lapo; et ipse testis pluries vidit et tenuit dictum privilegium ante 20 annos, et dux Boleslaus patruus suus de Mazovia monstravit sibi illud privilegium quod ipsi habebant jus in terra Culmensi usque ad flumen Ossa, et si non possent eam recuperare quod recorda: rentur saltim post mortem suam ut eam recuperarent si possent. -Item quod habitatores terrae Culmensis per 17 annos fuerunt in interdicto propter denegatum denarium b. Petri donec eos re: vocavit Galhardus de Carceribus nuntius apost sedis et judex. - Item quod ipse testis et fratres sui Premislius et Kazimirus tenuerunt terram Pomeraniam pacifice per 3 annos, donec eam resignaverunt Wladislao regi qui eam possedit pacifice per 4 annos donec Crucigeri illam occupaverunt violenter; et quando crucigeri terram Pomeraniae occupabant, tenebant nomine Wladislai regis terram Pomeraniae fratres ipsius testis qui fuerunt ex illa capti per Crucigeros et vix quod non fuerunt interfecti. Dux autem Mistiwojus patruus ipsius testis possedit ad mortem suam ante 30 annos terram Pomeraniae, et semper eam tenuerunt Principes Poloniae sicut terram quae est infra regnum Poloniae, et ipse testis tradidit Wladislao regi claves civitatis et castri Gdansk quod est caput totius Pomeraniae et deinde eam possedit pacifice bene per 4 annos. - Item quod 321. ipse testis praesens fuit in Juveni-Wladislavia quando sententia contra Crucigeros lata fuit, et quod ideo excommunicati sunt. - Item quod ipse testis impignoravit terram Michalovien sem Crucigeris ad redimendum se de captivitate in qua fuerat et steterat in Ungaria per regem Boemiae; obligavit autem hanc terram Crucigeris ita ut soluta pecunia dictam terram ei restituere tenerentur pro 280 marcis monetae Thorunien sis magistro Lak ante 30 annos. Valet autem terra Michalovien sis Crucigeris quolibet anno 300 marcas.

103. Petrus scolasticus sandomirien sis testis deposuit quod ante 11. annos dum serviebat Wladislao regi et dum procurator regis

Andreas plebanus brestensis mortuus fuit, fuit portata quae-
dam cista sua in praesentia Vladislai regis ubi erant plura pri-
vilegia et tunc Vladislaus rex recepit unum privilegium
et dixit quod istud erat quomodo Cruciferi tenebant terram
Culmensem quod quam cito possent aquirere aliquid ultra
flumen Vbsa contra Lithuanos seu Ruthenos tenerentur
terram culmensem restituere haeredibus illius ducis qui
eis concesserat eandem. – Item quod ipse testis recordatur quando
ad Vladislaum regem venerunt in Sandomiriam duo milites de [videlicet Bogus
terra Pomeraniae conquerendo sibi quod Saxones infestabant [judex Pomeraniae
eos in terra Pomeraniae et quod ipsi in dicta terra non sufficie- [et Nemuza,
bant pro defensione terrae nec habebant expensas. Tunc Vladis-
laus rex voluit personaliter ire ad dictam terram sed consultum
sibi fuit quod vocarentur Cruciferi pro defensione castri Gdansk.
Cruciferi autem promiserunt regi se castrum Gdansk per unum
annum propriis sumptibus defensuros et post annum computaret
eis rex expensas. Post unum annum ivit Vladislaus rex et ipse
testis qui scriptor regius tunc erat cum eo ad terram Pomera-
niae et cum vellet intrare castrum Gdansk, Cruciferi noluerunt
eum intromittere.

104. Jacobus canonicus et plebanus sandomiriensis testis
deposuit se fuisse olim notarium Vladislai regis et scripsisse
jussu regis plura privilegia terrigenis de Pomerania. – Item
quod ad regem Vladislaum in Sandomiriam venerunt de terra
Pomeraniae duo milites Bogus et Nemurus, quia Theutonici
rebellaverunt se contra Vladislaum regem in Pomerania ad in-
stigationem cujusdam Petri filii Swenzae. Rex consilio habito
mandavit quod vocarentur Cruciferi ad defendendum castrum Gdansk.

105. Swentoslaus abbas monasterii de Bresko ord. prae-
monstr. Cracov. dioec. testis deposuit quod dum adhuc fuit sco-
laris in Gnezna vidit quomodo nobiles de Pomeraniae servie-
bant duci Premislao postmodum regi Polonicae in castro gnesnensi,
serviebant ad mensam et jacebant de nocte custodiam ad castrum.
Item quod mortuo rege Premislao successit rex Vladislaus ratio-
ne uxoris suae quae erat consobrina regis Premislii

106. Pribislaus subjudex cracoviensis miles testis deposuit
quod vidit dominari in terra Pomeraniae regem Vladislaum qui rece-
dens de dicta terra constituit in ea unum capitaneum Bronissium

militem de Lugavia ante 30 annos.

107. Dirsko vexillifer cracoviensis testis deposuit quod cum Wladislao rege Poloniae fuit in terra Pomeraniae ubi rex capti-
vavit unum militem nomine Petrum Swence quia non obediebat sibi
nec volebat restituere sibi castra quae tenebat a rege in terra
Pomeraniae. Et post recessum Wladislai regis constituit idem rex
ibidem in Pomerania unum capitaneum dictum Dobronisium
militem qui eam tenebat donec Cruciferi terram illam occupa-
verunt.

108. Dominus Giśko de Sandecz civis cracov. testis depo-
suit quod vidit magistrum et Cruciferos ante castrum Sweeze cum
vexillis erectis quod castrum expugnabant: et ipse testis fuit
spoliatus tunc per Cruciferos omnibus mercimoniis suis, sed
ea rehabuit tantum stetit erga magistrum post 8 dies. Et ipse
testis veniebat (cum mercibus) tunc de Flandria Cracoviam.

109. Nicolaus Lensator civis cracov. testis litteratus
deposuit quod ipse cum domino Thoma de Swenčo milite per
Wladislaum regem pro treugis faciendis missus fuit ad magis-
trum Cruciferorum qui ipsis dixit quod terra Pomeraniae bene
spectabat ad regem Poloniae. — Item quod ipse testis ante 30 annos
fuit scolaris in civitate Culm: quando Cruciferi circa festum
S. Jacobi Apost. occupaverunt Sweeze.

Edictum de Brunswik

Lin venatione ist: ca Marienburg an: te 8 annos

110. Dominus Johannes Vinicii civis cracov. testis
litteratus deposuit (pag. 330) quod ante 28 annos vidit
homines Wladislai Poloniae regis in castro Sweeze et capitaneus
castri vocabatur Klemo; et ipse testis tunc veniebat de Flan-
dria cum aliis mercatoribus de Cracovia et habebant naves
suas in flumine Viola quae circundat castrum Sweeze quod
est in Pomerania; et ipse testis vidit quomodo exercitus Crucifero-
rum cum vexillis et machinis vallavit et occupavit castrum
Sweeze; et mercimonia ipsorum testium erant arrestata per Cruci-
feros, sed quando castrum ceperunt dimiserunt eos (testes) ire vias.
Et erat tunc in castro Sweeze castellanus pro rege Wladislao
quidam dictus Kleno, hoc autem fuit ante 27 annos circa festum
S. Michaelis; et ipse testis vidit tunc Prutenos transire per
Viola quando ibant ad exercitum Cruciferorum.

111. Dominus Nicolaus de Thessin civis cracov. testis depo-
suit quod ipse vidit tempore occupationis castri Sweeze castellanum
ipsius castri vocatum Klemo pro parte regis Poloniae: et tunc ante

27 annos ipse testis veniebat de Flandria cum mercimoniis suis et navibus et fuit in flumine Wisla cum aliis mercatoribus per 8 dies arrestatus per Cruciferos, qui postmodum eum et alios mercatores dimiserunt

112. Jacobus custos ecclesiae cracov. testis oriundus de terra Kujaviae deposuit quod Vladislaus antequam rex esset vocabatur dux Kujaviae et ipse testis anno 1332 cum rege Wladislao insequebatur Cruciferos videns ipsos circa Radzeow primo et postmodum in Plonecz et ante Brest. et hoc erat a 1332 circa festum b. Michaelis feria 6a et tunc ipse testis evasit mortem ab eis. — Item quod Wladislaus rex redimendo captivos per Cruciferos in terra Kujaviae captivatos solvit Cruciferis bene 15000 marcarum et ultra. — Item quod ducatum dobrinensem tenebant Vladislaus rex Poloniae et frater ejus dux Semowitus et filii ducis Semowiti duo: Wladislaus nunc dux lancicien[sis] et Bolko frater suus qui mortuus est. — Item quod circa 1318 annum in Quadragesima ceperunt Cruciferi castrum Dobrin in quo pro Wladislao rege tunc erat castellanus Paulus nunc palatinus lancicien[sis]. Est autem terra dobrinensis bona, fertilis habet infinitos pisces, ferinas et mella.

113. Swentoslaus palatinus quondam Pomeraniae miles testis deposuit quod ipse fuit palatinus in terra Pomeraniae pro rege Wladislao bene tribus annis donec Cruciferi ante 30 annos eam occupaverunt: attamen rex Bohemiae prius receperat terram (Wartaw.) Pomeraniae sed Wladislaus rex eam recuperavit sicut verus dominus et eam tenuit et tunc ipse testis factus est palatinus in Thartzovia. Postea dedit Wladislaus rex Pomeraniam 3 annis donec eam Cruciferi occupaverunt. — Item quod duci Mistivoji domino Pomeraniae successit rex Premislius qui fuit nepos ducis Mistivoji filius fratris sui, quia dictus dux non habuit pueros masculinos. Premislao regi successit autem Wladislaus rex qui sororem uterinam ipsius Premislai regis habebat in uxorem. — Item quando crevissent inimici in terra Pomeraniae et Boemi et Saxoni devastassent totam terram et cives de Gdansk rebellassent contra Wladislaum regem: tunc illi qui castrum tenebant vocaverunt in auxilium Cruciferos qui erant amici Wladislai regis. Cum itaque Cruciferi fugassent omnes Saxones et cum sibi civitatem Gdansk quae erat rebellis subjugassent, convenerunt postmodum cum Wladislao rege in terra Kujaviae in villa Grabe praesente Gerwardo episcopo Vla-

dislavienſi et ipſo teſte qui erat tunc dapifer Wladiſlai regis et tunc Cruciferi computaverunt Wladiſlao regi tot et tantas expensas pro defenſione et cuſtodia caſtri Gdanſk, ut si Wladislaus rex vendiſset terram Pomeraniae, non poſſet eas ſolvere. Cruciferi videntes quod Wladiſlaus rex nolebat ſatisfacere eis ad voluntatem occupaverunt totam terram Pomeraniae, omnia caſtra et villas ſucceſſive interficiendo milites Wladiſlai regis. Tenebat autem tunc caſtrum Gdanſk (quando fuit traditum ad cuſtodiendum Cruciferis) Bogusza judex Pomeraniae (de cujus manibus Cruciferi caſtrum receperunt) et alter ibidem erat Albertus caſtellanus caſtri Gdanſk et quidam Stephanus de Prusca de quorum manibus ante 30 annos Cruciferi caſtrum Gdanſk ad cuſtodiendum receperunt.

114. Petrus praepoſitus S. Floriani et canonicus cracov. teſtis deposuit quod ipſe crevit a puericia in terra Kujavienſi et poſtquam venit de ſtudio de Italia fuit factus vicecancellarius regis Wladiſlai in terra Kujavienſi et dabat privilegia et litteras nomine Wladiſlai regis. — Item qui ad terram Kujaviae dixit: quod cum Wladiſlaus rex cepiſſet bene 30 captivos a Cruciferis et dicti fratres vellent tractare pacem cum eo, ipse teſtis una cum duce Premiſlio fuit miſſus per Regem Wladiſlaum ad faciendum treugas cum Cruciferis: dum autem venirent ad Wladiſlaviam, Cruciferi dixerunt ut conſiliarii regis Poloniae recederent: et Cruciferi cum exercitu tunc terram Kujaviae occuparunt. Ipſe teſtis nuntiato hoc dicto exivit feria 2a poſt Judica et venit in Brest; de Breſt exivit feria 3a in crepuſculo certificatus quod Cruciferi paraverunt exercitum qui exercitus feria 5a poſt Judica vallavit Breſt ante 7 annos. Erat autem tunc magiſter Cruciferorum dictus de Orunsvik.

336.

115. Sbiluth caſtellanus de Uscze miles teſtis deposuit, quod Mſtiwoyus dux Pomeraniae nepoti ſuo Premiſlio regi Poloniae remiſit approbantibus militibus Pomeraniae et quod Premiſlius rex fuit in Pomerania Mſtiwoyo patruo ſuo. Item quod ipſe teſtis audivit a Boguwilo milite qui caſtrum Sweze tenebat nomine Wladiſlai regis Poloniae et qui pro cuſtodia caſtri Sweze per duces Premiſlium et Kazimirum (nepotes Wladiſlai regis fuerat deputatus: quod Cruciferi de Pruſsia tenuerunt nomine Wladiſlai regis cum Nobilibus Poloniae vicibus caſtrum Gdanſk sed poſtea Cruciferi cum civibus de Gdanſk convenerunt quod si Cruciferos in civitatem Gdanſk intromitterent Cruciferi omnes milites et Nobiles Polonos in eadem civitate exiſtentes interficerent: quod fecerunt civitatem et caſtrum Gdanſk occuparunt deinde caſtrum Schwarzow, Sweze et totam terram Pomeraniae expugnaverunt.

116. Pribislaus thezaurarius ecclesiae gneznensis testis depo-
suit quod in villis Malobandze et Sobkow in terra Pomeraniae
vidit quando Gerwardus quondam episcopus vladislavienſis exerce-
bat jura episcopalia
117. Johannes plebanus ecclesiae de Zneyno testis depo-
suit quod ipse fuit plebanus in terra Pomeraniae in villa Grozno
quae est de dioecesi vladislav. Item quod fluvius Dbra dividit in
terra Pomeraniae dioeceſi vladislavienſem et gneznenſem ita ut
quod est ex ista parte illius fluminis versus Gnezno pertinet ad
dioeceſin gneznenſem, quod vero ex altera parte ad dioeceſim vladis-
lavienſem. Villa Grozno fuit archiepiscopalis sed in dioeceſi vladisla-
vienſi. Modernus archiepiscopus non exercet jam jura episcopalia
in sua parte quia Crucigeri hanc partem Pomeraniae tenent indebite
occupatam. – Item quod post mortem regis Premiſlii terra Pomeraniae
fuit occupata et capta per Woyslaum capitaneum Pomeraniae no-
mine Vladislai regis tanquam veri haeredis. Tempore ejuſdem Vladislai
regis fuerunt duo palatini in terra Pomeraniae unus Urbanus
nomine palatinus in Swecze · alter vocatus Swenza palatinus
in Gdansk. Postea vero hanc terram Pomeraniae Crucigeri occu-
pabant. – Item quod eo tempore quando sententia in Juveni-Vladisla-
via contra Crucigeros lata est mandabatur omnibus Plebanis terrae
Pomeraniae ut ad perhibendum testimonium in Juveni-Vladis-
lavia compareant, sed non auderent perhibere testimonium prop-
ter metum Crucigerorum.

(Granice dyje-
cezyj)

118. Gnevomirus de [illegible] Czarnchow miles testis
deposuit quod ipse cum aliis militibus nomine Wladislai regis tenuit
castrum Swecze in Pomerania
119. Albertus de Rossow gladifer Poloniae miles testis depo-
suit quod ipse novit ducem Mistiwojum dominum Pomeraniae
qui fuit de regno Poloniae princeps. – Item quod procuratores
archiepiscopi gneznenſis vidit in Cirekwicza in terra Pomeraniae.
Item quod Wladislavia a terra Pomeraniae distat per unam parvam
aquam.
120. Bogussa castellanus seu comes Wladislavienſis miles
testis deposuit quod castrum Gdansk pertinebat ad dioeceſim vladislav.
Ipse testis non fuit praesens in terra Pomeraniae quando illam Crucigeri
occupaverunt, quia ipse testis tunc exiverat de terra Pomeraniae et fuit
in terra Kujaviae – Item quod Crucigeri occupantes terram Kujaviae capugna-
verunt primum Orest et deinde civitatem Wladislaviam cum machinis ante annos

infra festum Lalchae. – Item quod ipse testis praesens fuit quando dux Lesko dominus terrae Michalovienfis obligando terram Michalovienfem Cruciferis recepit in castro Nessow 100 marcas in parva moneta Thorunienfi a quodam commendatore, et in castro Murzin unum equum nigrum a commendatore Murzinenfi.

121. Martinus de Krzebcze miles testis depofuit quod Gdansk, Sobkow, Bulgarizew et alia loca in terra Pomeraniae pertinebant ad dioecefim vladislav. – Item quod ipse testis fuit in castro Kharszow ubi a Kazimiro duce Kujaviae fuit missus ad eos qui custodiebant castrum Gdansk pro rege Wladislao ut fideliter et diligenter custodirent, ubi in Gdansk castro responderunt ei: quod sic: rent, quod cras decapitarentur nihilominus castrum custodirent pro rege Wladislao. Postea Cruciferi fraudulenter Gdansk occupaverunt.

122. Mecislaus de Komeczsko dapifer brestenfis miles testis depofuit quod audivit a multis senioribus quod terra Pomeraniae fuit ab antiquo tempore de regno Poloniae et infra metas regni Poloniae constituta et ipse testis vidit quod omnes habitantes in terra Pomeraniae erant Poloni et quod se tenebant de regno Poloniae. Item dixit quod Jaroslaum archiepiscopum gneznenfem et Skoczkonem custodem gneznenfem vidit in villa Groczno in terra pomeraniensi et quod ibidem in villa Soponino vidit Lanczslaum, procuratorem Gerwardi olim episcopi vladislav.

123. Heomirus de Leitnik nobilis testis deposuit quod dux Miftiwojus dominus terrae Pomeraniae qui fuit Polonus et qui semper se tenuit ad regnum Poloniae tanquam principes de regno Poloniae decefit absque haerede, cui succesfit Premislius rex.

Explicium depofitiones testium productorum per regem Poloniae contra magistrum et Cruciferos de Prussia examinatorum coram Galhardo de Carceribus, Petro Gervasii judicibus et Petro de Montilio clerico anic. et Alberto Cristini clerico cracov. dioec. notariis publicis

Ego Albertus Cristini clericus cracov. dioec. publicus notarius omnia fideliter transcripsi in praesentibus 89 folijs de per: gameno fideliter transumpsi et cum originali regestro aus: cultavi in publicam formam redegi et signo meo consueto signavi

Ego Petrus de Montilio clericus anic. dioc. publicus notarius facta diligenti collatione cum meo regestro praesentes 89 folia in formam publici instrumenti scripta concordare inveni, hic me subscripsi et signum meum appofui. Pieczęć 2 Galharda de Carceribus i Piotra Genovazego brakuje.

Dodatki: 1) Anno 1343 die S. Margarethae virg. In Rawa: Semovithus dominus wyznensis, Semovithus dominus cirnensis et Boleslaus dominus plocensis duces Mazoviae cupientes concordiam inter Casimirum regem Poloniae et fratres hospitalis b. Mariae domus theutonicae Jerosolimitanae inchoatam consummari, omni juri et dominio in terris Pomeraniae, Culmensi et Michaloviensi renuntiant. – Praesentibus Venceslao palatino Sasino judice cirnensibus, Andrea castellano Warsio judice de Rawa, Andrea castellano, Domaratone judice plocensibus. (przedruk. z oryginału znajdującego się w zbiorze Działyńskiego z pieczęciami woskowemi których wyobrażenie dodane tu wyciętych.)

(Drukowane wprzód już z transumptu w Voigt Joh: Codex diplomaticus prussicus. 1848. 8vo. III. Bd. ff. 55–56. Ob: Voigt: Geschichte Preuss. V Bd. p. ii)

2) In Marienburg 1349 in vigilia b. Joannis Baptistae: frater Heinricus Tessmer magister generalis Ord. Fratr. hospitalis b. Mariae domus theutonicae Jerosolimitani ordinat cum Kazimiro rege Poloniae inter terras Kujaviae et Poloniae parte ab una et inter terras Culmensem et Pomoraniam parte ex altera granities: incipiendo ab granitia districtus nostri Nessoviensis descendendo Wyslam usque ad villam Bozindorf ad abbatem de Byschovia pertinentem ubi gravicies terrae Pomeraniae incipiunt per medium Vistae. Limites Kujaviae et Pomeraniae sunt hii: villae Vranossecz, Wlotky, Czeczrzew, Senno, Wlroczyno, Neczyssovo, Wodzyno, Glyntky, Welenie, Lachowo (quae villae pertinent ad Kujaviam) usque ad fluvium Debra, deinde rivulum Kamona ascendendo usque ad fluvium Curvum qui intrat in rivulum Kamona deinde descendendo cum fluvio Nemonicz ad lacum Sukow et per lacum ad fluvium Dobrinicza usque ad locum ubi intrat fluvius Lyda. Villae Bosindorf, magna Suppanya, Szambowa, Nebescyn, Slotko, Pruszk, Magna Lowin, Borefin, Schroczk, Jessenicz, Dambogora (nunc deserta ad abbatem in Byschovia pertinens) Lubechors (ad plebanum de Schroczk pertinens) Szucha, et Klonowo pertinent ad Pomoraniam. Super contentiones debet utraque pars discordias sopire seu dirbrigare. – Praesent. Winrico de Knyprode magno commendatore, Hermanno Rudorfer magnohospitalario, Ludevico de Wolkinburg summo trapparo, Johanne Nothaft in Thorun, Henrico de Bodenthin in Grudencz, Erwino de Hattenheim in Golluba, Alberto Schaf in Swecza, Conrado Vullekopf in Tuchola, Doctone in Schonse commendatoribus, Joanne capellano, Joanne de Rollant et Eckardo de Bucheim famulis, Johanne de Klement et Bertholdo de Tefchow militibus et aliis

Drukowane wprzód w Dogiel: Codex diplom. Pol. Tom. IV p. 91–92 lecz z pomiarkami innemi.

(w traktacie ratyfikowanym przez króla Kazimierza r. 1349 – obacz poniżej w Pars II nr. 38) co tej same granice, tylko nazwy nieco odmienne: Bozendorf

3) In fluvio Wisla prope castrum Raczanz vladislav. diocesis
A. 1404 fer. 5a proxa. ante festum S. Trinitatis. – Fr. Conradus de
Jungingen magister generalis ordinis theut. cum Wladislao rege Poloniae
concordiam init ratione limitum inter Litvaniam Russiamque et
possessiones ordinis. Limites sunt incipiendo in insula Sallyn in
fluvio Memla habente sub se insulam Romey werder, ad fluvium
Nowesze sub silva Heylgenwalt, fluvium sequendo usque in Wiswil-
ten ulterius ad lapidem magnum dictum Roda jacentem in fluvio A
ulterius super stagnum Smarden, lacum Apeythensche, viam
Orengelosche weg, Nenemithen, mericem Heyde, solitudinem
Wiltnisse ubi fluvius Egloffe labet usque ad gades de Klostkow:
hi omnes termini sunt versus Livoniam. Versus Prussiam autem
termini sunt incipiendo ab insula Sallyn ad ortum fluvii Suppe,
super fluvium Methenflys (qui effluit a lacu Brethensche)
fluvium Beber, fluvium Nare. Insuper renuntiamus de magno
Nowgarden et caet. – Praesent: Arnoldus episcopus culmensis, Jo-
hannes episcopus pomezaniensis, fr. Conradus de Lichtenstein
magnus Commendator, Wernherus de Tettingen supremus
Marschalcus, Johannes de Rumpenheym supr. hospitalarius
et commendator in Elbingo, Borkardus de Wobeke supr. thesa-
rarius et commendator de Christpurg, Arnoldus de Hecken
thesaurarius, Fridericus de Wenden commendator de Thorun,
Johannes Rimanni decretorum doctor et Johannes de
Rogetteln canonici ecclesiarum pomezaniensis et Warmi-
ensis.

(Drukowane w przódy w Dogielu Tom IV pag. 89–
81, gdzie imiona poprzekręcane i koniec oraz
świadkowie opuszczeni)

(Zejsane granice r. 1398 d. 12 Octobr. w Traktacie z Konradem
de Jungingen ustanowiż: gdzie nazwane jest stagnum
Appercensche, Neveunten, Tylose

(r. 1398 Tylose)

Liter ac res gestae inter Polonos ordinemque Crucifero-
rum. Tomi primi pars altera. Continet privilegia et alia
producta pro parte fratrum de Prussia, de anno 1421.
Posnaniae typis Ludovici Merzbach. 1855. fol. Kart 3.
St. 102. k.2. (nebo Działyńskiego i Errata) z sztychowanemi
pieczęciami: a) Władysława Jagiełły duża tronowa stych:
przez Kaliszańskiego. b) Witolda xięcia litew. duża tronowa
sztych przez Kaliszańskiego c) na tytule: Konrada Księcia mazo-
wiecki. i Kujaw. z r. 1228 - d) dwa faxymilia rękopisu.
Rzeczy te pisane na pergaminie w zbiorze Działyńskiego zawiera
transsumpta różnych dokumentów: na tytuł: „Incipit Reges-
trum seu tabula privilegiorum et aliorum productorum pro
parte fratrum de Prussia coram reverendissimo patre do-
mino cardinali S. Marci sub A.D. 1421 de mense Februarii" (dalej
idą różne dokumenta produkowane przez biskupa pomezańskiego
i koniec podpisany: Datum Romae 1424 d. 10 Januarii per
Johannem Martineti de Noviano clericum remensis dioceseis
Mgrm in Artibus et Notarium item per Johannem Doweleti
clericum cathalaunensem notarium) – Szereg dokumentów:
1) Romae 1424 d. 10 Januarii: Guillermus tit. S. Marci cubs.
presbyter cardinalis notum facit quod Romae apud S. Petrum
in palatio apostolico d. 13 Martii 1421 papa Martinus V tradidit
ipsi supplicationem Wladislai regis Poloniae inferius descriptam
et commisit ut super controversiis inter regem Poloniae et Ordinem
theuton producenda ab utraque parte recipiat rite figura ju-
dicii et papae fidelem faciat relationem. Nos fecimus registra-
ri omnia producta in duobus registris uno pro parte regis
Poloniae altero pro parte Cruciferorum. Et quia Mgr Paulus
Wladimiri decretorum doctor custos ecclesiae cracov. procu-
rator regis Poloniae petiit a nobis ut ipsi copiam registri
productorum pro parte Cruciferorum tradere remus, nos-
utraque ipsi copiam hanc transferibi fecimus (pag. 1)
2) Querela et Propositio nomine Wladislai regis Poloniae facta
per procuratorem regis Poloniae Romae coram papa, contra
Magistrum et Cruciferos propositae (pag 2–5)
Skarży tu Król iż Krzyżacy aczkolwiek w regule swej na ubóstwo przy-
rzekają wezwani przez Księżąt polskich dla walczenia przeciw poga-
nom wzrostły w dostatki, zagarnęli najprzód ziemię Chełmiń-

ską z potem Księstwo pomorskie. Pozwał ich o to do stolicy apost: tolskiej Król Władysław Łokietek a papież Jan XXII wyznaczył Ko: misją która nakazała Krzyżakom aby zwrócili ziemię Pomorską oraz 30,000 grywien szkody i 150 grywien kosztów procesu. Lubo przez niewypełnienie tego wyroku zapadła na Krzyżaków ex:ko: munikacyja i interdykt kościelny: wszelako oni niedbając na to zagarnęli ziemię Dobrzyńską i ziemię kujawską (mającą w sobie dwa powiaty: włocławski i Brzeski) zagarnęli. Smutek z tej grabieży wpędził go grobu Króla Władysława Łokietka a syn jego Król Kazmierz Wielki znowu zaskarzył Krzyżaków przed Benedyktem XII. Wyznaczeni Komisarze skazali Krzyżaków na zwrot ziemi: Dobrzyńskiej, Chełmińskiej, Pomorskiej, Włoc: ławskiej, Brzeskiej i Michałowskiej, zapłacenia wyrządzo: nej szkody 194500 grywien srebr. i kosztów procesu 1600 grywien srebr. i wrazie nie wypełnienia dekretu ex komunikacyją zagrozili: - niedbając i tą razą Krzyżacy na wyrok już za teraźniejszego Króla wpadłszy do Polski ponowili wielką szkodę kościołom, tak iż sama katedra płocka do 100000 czerw. złot. straciła. - Skarżył się Król Władysław Jagiełło przed papieżem Janem XXII w Florencyi, a papież na kazał obu stronom dowody swe piśmienne i rejesty krywd na ter: min Bożego narodzenia złożyć. Król przestawszy owe piśmienne dowody uprasza papieża, aby pod cenzurami kościelnemi naka: zał Krzyżakom [illegible] oddać zabrane ziemie, a ponieważ i nowszemi czasy Krzyżacy wyludziwszy od Króla Władysława Jagiełły 2,000 kop szerokich groszów praskich i 50000 czerw. złot. węgiersk. za zwrot Księstwa Dobrzyńskiego, mimo tego wpadli do owego Księstwa i na kilka 100,000 grywien srebr. szkody wyr: rządzili: uprasza Król polski aby papież wyznaczył Komisarzy do otakfowania tej szkody i polecenia jej zapłacenia)

III) Articuli 34 propositi pro intentione magistri et fratrum Ordi: nis de Prussia per indicum et procuratorem magistri et Ordinis coram papa Bonifacio V ad informationem contra injustas praeten: siones regis Poloniae (pag. 5 - 13.) — Były to następne artykuły obrończe które Krzyżacy przedłożonemi dowodami piśmienne: mi poprzeć się obowiązywali: 1) Przed r. 1226 było w Polsce wiele udzielnych książąt: Księstwa mazowieckie, łęczyckie i dobrzyńskie były odrębne i każde samodzielne. 2) Wprzody zaś było uprawdzie Królestwo Polskie mające swe granice. 3) Jest zakon zwany Bracia hospitalis b. Mariae Theutonicorum Jerozolimitanorum posiadający własną regułę oraz Mistrza przełożonego a pod nim Komendato:

rów i braci. Których zadaniem walczyć bezustannie przeciw niewiernym. 4) Zakon ten dostał różne przywileje od papieży i Cesarzów w których przywilejach między innemi pozwolono jest zakonowi temu przyjmować i posiadłość ziemie darowane od Xiąząt i takowe posiadać. 5) Ziemia Chełmińska w dawnych czasach zawojowaną została przez pogan Prusaków i zabrana Xiążętom Mazowsza i Kujaw. 6) Gdy zaś Prusacy owi poganie po zawojowaniu ziemi Chełmińskiej wpadali do Xięstwa Mazowieckiego i Kujawskiego i znaczną część tychże Xięstw zagarnęli Konrad Xiąże mazowiecki „nullum regem nisi caesarem superiorem habens" (pag. 6) wezwał Hermanna magistra generalnego Krzyżaków bawiącego wtedy w Niemczech, darował mu ziemią chełmińską i pas pograniczny (terra interfer marchiam suam et confinia Prutenorum situata) z wszelkiemi prawami. Mistrz Herman niechciał zrazu przyjąć tej darowizny, dopóki by mu Fryderyk II cesarz nie dał na to pozwolenia. 7) Cesarz Fryderyk II roku 1226 dowiedziawszy się od Mistrza Krzyżaków, iż ziemia chełmińska należała do cesarstwa (sub monarchia imperii situata) pozwolił Krzyżakom na jej objęcie w posiadłości. 8) Konrad Xiąże mazowiecki i Kujawski z żoną swą Agafją i synami Bolesławem, Kazimierzem, Ziemowitem oraz za radą biskupów i szlachty swej ziemi r. 1230 ziemię chełmińską zajętą przez pogan Prusaków nadał Krzyżakom dla bronienia Chrześcian w Polsce. 9) Darowizna powyższa Konrada Xięcia potwierdzoną została przez syna jego Kazimierza oraz przez papieży Grzegorza IX i Aleksandra IV. 10) Krzyżacy począwszy od r. 1260 odebrali poganom Prusakom ziemię chełmińską, podbili ich i nawrócili; jakoż od owego czasu ową ziemię posiadają. 11) Marchią z Xięstwem pomorskiem dał w lenne posiadanie cesarz Fryderyk II margrabiemu Albertowi a potem jego synom Janowi i Ottonowi margrabiom brandeburskim. 12) Ów Jan margrabia Brandeburski posiadał marchią Brandeburską i Xięstwo Pomorskie. 13) Woldemar margrabia brandeburski, luzacki i Landesburgski, jako opiekun owego Jana margrabi brandeburskiego sprzedał r. 1311 za pewną sumę Krzyżakom część ziemi Pomorskiej to jest zamki i miasta: Gdańsk, Dirschow i Swiecę z ziemiami. 15) Owa sprzedaż potwierdzona została następnie przez Jana margrabiego brandeburskiego (syna Alberta) gdy przyszedł do pełnoletności i przez Henryka cesarza rzymskiego.

16) Roku 1329 Jan król czeski i żona jego Elżbieta którzy pretendowali mieć prawo do Księstwa pomorskiego, darowali Krzyżakom wszelką część ziemi Pomorskiej która na nich przypaść powinna. 17) Powyższą darowiznę Jana króla czeskiego i polskiego potwierdził syn jego pierworodny Karol margrabia morawski i królowa Elżbieta osobnym przywilejem. 18) Roku 1230 Konrad Książe mazowiecki darował Krzyżakom zamek Nesaw (Nieszawę) z dworami (aureis) Orłow Jabłonowo et Bolarijn Newdorf (Murzynowo) osobnym przywilejem. 19) Roku 1317 Kupili Krzyżacy ziemię Dobrzyńską od Leszka Króla Księcia Kujawskiego, inowłocławskiego, na co mają dokument pisany. 20) Wyrok wydany przez delegatów papieża Jana XXII na Krzyżaków, jeżeli istniał, to był nie prawny, bo nie zachowano porządku sądowego i nie przywołano do sprawy Krzyżaków, tylko ich zaocznie skazano. 21) Powyższy wyrok nieważny wydany został w ziemi przeciwników, to jest w Krakowie, gdzie wtedy żaden z Krzyżaków nie mógł przyjść dla obrony. 22) Od czasu owego pierwszego wyroku upłynęło wiele czasu i zaszło przedawnienie (preskripcio). 23) Krzyżacy którzy ziemię polską obronili od napaści pogan Prusaków, w posiadłościach swych wystawili dużo zamków miast i wsi. na co patrząc król Władysław Łokietek zazdrośnie i chcąc Krzyżaków wypędzić z ich własności podniósł przeciw nim wojnę, w której wojnie zakon zdobył Księstwa dobrzyńskie, włocławskie i kujawskie i w nich wiele zamków i twierdz wystawił, posiadając je przez wiele lat. 24) Po śmierci Króla Władysława Łokietka syn jego Kazimierz wielki chcąc przyjść do jakowejś zgody z Krzyżakami o ziemię chełmińską, dobrzyńską, kujawską, pomorską, i to ponską zgodził się na Kompromis. R. 1335 więc Karol król czeski i Jan król węgierski kompromisarze w zamku Wyszegrad w Węgrzech orzekli w przytomności króla Kazimierza i niektórych komendatorów Krzyżackich, iż król Kazimierz posiadać ma ziemię Kujawską i dobrzyńską; wszelakoż pewne dobra i posiadłości które Krzyżacy przed wojnami w tychże ziemiach posiadali, mają należeć do Krzyżaków; ziemia pomorska, chełmińska i michałowska oraz zamek Nesaw i wsie Marijn, Orlow i t.d. jednak mają się zostać przy Krzyżakach, wszelkie pretensie o szkody mają być umorzone. 25) Krzyżacy stosując się do owego wyroku

kompromisarskiego oddali Krolowi Kazmierzowi ziemię Kujawską z księstwami włocławskim, brzeskim i dobrzyńskim. 26) Wyrok wydany na zakon krzyżacki przez nuncyuszów i delegatow papieża Benedykta XII jest nieważny, bo go ogłoszono już po zawarciu pokoju z Królem Kazmierzem, zresztą cały proces odbywał się w miejscu niepewnem bez wiedzy Mistrza Krzyżackiego którego nie wzywano. 27) Papież Benedykt XII widząc, iż delegaci jego wyrok tylko za naleganiem króla Kazmierza wydali, pisał do biskupów w Prusiech, aby starali Wielkiego mistrza nakłonić do zgody z Królem polskim. Mistrz wielki chciał więc zawrzeć nowy traktat jednak pod warunkiem, aby go król w obec prałatow, magnatów posłow miejskich, opatow zaprzysiągł. 28) Król Kazmierz zawarł więc pokoj z zakonem krzyżackim na wieczne czasy i traktat zaprzysiągł, mocą którego zrzekł się wszelkich roszczeń do zakonu, przyznał iż ziemia pomorska, chełmińska i michałowska oraz zamek Nesaw, Morijn i Orlow do Krzyżaków należeć mają i obiecał tytuł Księcia pomorskiego z pieczęci swej większej wymazać i takowego nieużywać więcej. 29) Tę zgodę approbowali wszyscy prałaci, magnaci, miasta, opactwa, Księztá Królestwa polskiego. 30) Do tej zgody Król polski i prałaci osobnym pismem skassowali wyrok delegatow papieskich wydany na Wielkiego mistrza i zakon Krzyżacki. 31) Powyższą zgodę potwierdził Król Władysław Jagiełło po śmierci Kazimierza osobną ratyfikacyją. 32) Po ostatniej wojnie w której Władysław Jagiełło zakon pokonał i zamki ziemi chełmińskiej zajął, zawarł tenże Król w Toruniu r. 1411 traktat pokoju wieczystego z Krzyżakami, mocą którego wyznał, iż ziemie pomorską, Michałowską, Chełmińską oraz Nesaw, Murzynow i Orlow mają należeć do Krzyżaków. Traktat ten opatrzony jest 38 pieczęciami: Króla, Księcia Witolda, prałatow i magnatów Królestwa polskiego i Księstwa Litewskiego. 33) W skutek nowych porozniéń zgodziły się obie strony znów na kompromis Zygmunta Króla rymskiego i węgierskiego, który wyrokiem polubownym zatwierdził powyższy traktat pokoju. 34) Potem wszystkiem król polski z wielkiem wojskiem Chrześcian i Pogan wtargnął do ziem krzyżackich i niezliczone szkody dobrom zakonu krzyżackiego i biskupów poczynił. Po takiej wojnie, która 6 lat trwała, zgodzono się powtóre ostatni

znowu na kompromis króla Zygmunta, który i tą razą traktat zawarty w Toruniu potwierdził oraz Krzyżakom posiadanie ziemi pomorskiej, chełmińskiej, michałowskiej i zamku Nessau przysądził. Król Władysław aprobował ten wyrok kompromisarski dozwoliwszy kupcom pruskim wolnego przejazdu przez swe ziemie, oddawszy Krzyżakom zamek Jesenicz, odebrawszy od Krzyżaków przysądzone sobie pieniądze według pokwitowania, prosząc tylko o zburzenie zamku Lubicz. 3) Uprasza wizę z tych powodów Syndyk i prokurator zakonu Krzyżackiego aby uznano, iż król Władysław nie zachowywał pokoju, aby wzięto w opiekę Zakon krzyżacki przed roszczeniami tegoż Króla i aby Królowi wieczne milczenie nakazano.

IV) Series privilegiorum et aliorum pro parte fratrum de Dous-
sis productorum per transsumptum D. Episcopi [pomezanien-
sis] (fr. Gerard episc. pomezan. ?) coram Cardinali S. Marci A. 1421 in Februario; videlicet:
1) Fridericus II roman. imper. ad preces fr. Hermanni (de Salza)
magistri Sacrae domus hospitalis S. Mariae Theutonicorum in
Jerusalem confirmat donationem Conradi ducis Masoviae et Cujā-
viae donationem terrae Culmensis et aliae terrae in-
ter Marchiam suam et confinia Prutenorum oblatam ordini
Crucigerorum, cum potestate terram Prussiae
invadendi et acquirendi atque cum collatione omnium regalium
in illis terris videlicet: „palagia et thelonea ordinare, nundinas
„et fora statuere, monetam cudere, taliam et alia jura taxare,
„directorium per terram, in fluminibus et in mari stabili-
„re, fodinas, minerasque auri, argenti ferri ac aliorum metal-
„lorum ac salis, quae invenientur in ipsis terris possidere
„judices et rectores creare. Dat. Arimini 1226 mense
Martii, Quarta decima Indictione (pag. 15) (Druków. w Dogiela IV pag. 3.
gdzie mylki w świadkach n.p. zamiast: Curensis archiep. Turinensis
(tortosensis źle) Cesenas (Cesanusis episcopi) Lenzenberg,
i t. p. — druk: w Dreger pag. 117 № 65 — Druk: w Linig Spicileg. eccles.
contin. Tom I p. 5 — Druk: w Gustermann Kurtze Geschichte Preussens
pag. 153.)

2) Alexander IV papa confirmat donationem terrae Culmensis
ordini Theutonico a Conrado duce Mazoviae factam omnesque pos-
sessiones ejusdem ordinis in protectionem sedis Apostolicae susci-
pit (cum insertione privilegii donat. Conradi ducis Masoviae 1230 in Kruszwica)
Viterbii VII Calend. Augusti, pontif. Anno III (1257) (Druk:
pag. 15-18) (Druk: w Dogiela Tom IV p. 27. gdzie mylnie
praedecess. nostri J. (powinno być B.) — druk w Dreger pag. 407 № 296)

vol regale

3) Conradus dux Mazoviae, Cuiaviae (Acta in Cruswicz ante pontes 1230 mense Junii, indictione 3ª) cum consensu uxoris Agasia (Dogiel ma Agafia) et filii Boleslai, Kazimiro, semovito confert hospitali S. Mariae domus Theutonicorum et fratribus ejusdem domus totum territorium Culmense ab eo loco ubi fluvius Dwanecza egreditur terminos Prussiae usque in Wisam (Dziatyński ma mylnie Wrolam) et in descensu Vistae usque ad Osam et per easdem Osae usque ad terminos Prussiae cum omnibus jurisdictionibus, regaliis „cum omni ... fructu quae ... fuerint inventa ... sive „aurum, sive argentum vel alia quaecunque species eris vel metallorum aut gemmarum fontes vel venae salis" (pag. 8 Dogiel) „et quidquid omnino in terra inventum fuerit" cum castoribus, venationibus, piscationibus, navigiis, passagiis, pontibus, molendinis, castris, oppidis, molendinis, grangiis, foris, monetis, pedagiis, teloneis terrarum et aquarum ..... nihil juris successoribus meis reservando. — Testes Guntherus episc. Mazoviae, Michael episc cujav. Cristianus episc. Prussiae, Bermilduss (u Dogiela Barwol-duss) praepositus, Vilhelmus decanus, Poztelaus (u Dogiela Stacoslaus) senior, Lacoslaus junior. comes Dresnensis (u Dogiela: Dirscho-vienſis), nicolaus cancellarius, magister Johannes cancellarius Gregorius subcancellarius. (pag. 16–18) (Druk w Dogiel tom IV pag 7.– Dreger pag. 138 Nº 80– Duellius pag. 12.– Leibnitz Prodrom ad Cod. jur. gent. t. I. – Lünig R. A. D. spec. pag. 4.– Acta Borussica Bd. I p. 66–72 – Baczko I Bd. pag. 237 – Gutterman Gesch. Preuss pag. 143) (Theiner Monum. Polon. I p. 19 Nº 40)

4) Gregorius IX papa (Anagniae II Idus Septembr. pontificatus anno IV – t. j. 1230 (Dogiel ma mylnie III Idus Septembr.) confirmat donationem castri Culmen factam per ducem (Conradum) Mazoviae magistro et fratribus hospitalis Theutonicorum in Jerusalem. pag. 18–19) (Druk w Dogiel IV. p. 11. – Dreger pag. 145 Nº 85– Acta Borussica I pag. 415.)

5) Fredericus II Romanorum Imperator (Ravennae 1230 mensis Decembris 5ª indictione, Anno imperii XII, regni Jerosolimitani VII, Siciliae XXIV anno) marchiam Brandenburgensem et ducatum Lomeraniae concedit in feudum (Joanni fratri) (Joannis marchionis de Brandeburg quae quondam) (et Ottoni Ottoni) (Theiner ma: Agafia, Dreger ma: Agasia)

(Dreger: in Crisp[illegible]burg)

(Wizlam – Theiner, Wizlam – Dreger)

(Berwuldus – Theiner) (Lacoslaus – Theiner) (comes Dirsicyn – Theiner, comes Dirsou – Dreger) (F u Dregera: Georgius)

dam Albertus marchio Brandenburgensis pater eorum de manu imperii possidebat (pag. 19–20) (rodany nie w oryginale lecz tylko w transfumpcie w r. 1335 sporządzonym na rozkaz Theodorici de Oldenburg generalis magistri) (Dreger I Nº 87 pag. 149)

6) Woldemarus Brandenburgensis, dusacensis et Landesbergensis Marchio tutor Johannis Brandenburgensis Marchionis (Datum in curia Brodenſi 311 in vigilia S. Jacobi apost.) vendit Ordini Theu-

tonico pro 10,000 marcis brandeburg. argenti partem terrae Pomeraniae videlicet castra et civitates Dantzik, Derfoviam atque Swetizam cum ~~omni~~ terra circumjacente et promittit a Henrico Roman. rege item a Marchione Johanne dum ad eum nos legitime deputatos pervenerit litteras confirmationis re impetraturum. — Testes Henricus de Reghensteyn ... Hasso de Wedele (Działyński ma mylnie Wedeke), Bernhardus de Plozzek .. de Halvenslene .. de Crachen ... de Stegelen ... de Werban .. de Graudzon ... Slatcko (pag 20-22) (Druk w Dogiel IV pag. 39. — w Długoszu Lib IX pag. 940-942.) (podług transsumptu notarialnego z r. 1335)

7) Johan Markgreve zu Brandenburg unde zu Lewith (Zu Wachauen 1315 am S. Jurgen tage = tusent dreehundert onftegeden jar) verspricht zu halten den Brief welchen marc: Kraf Woldemer Fürst von Brandeburg sein Schwager gegeben hat den Deutschen Brüdern von Prüssen auf das Lant zu Pommern. (pag. 22)

8) Henricus (VII) Romanorum imperator (In Ceestro ante Brixiam IV Idus Julii, IX Indictione 1311) confirmat omnia bona in terra Pomeraniae empta vel acquisita per Ordinem S. Mariae Theutonicorum (pag. 22-23) (Druk w Dogiel. IV p. 38 — Preussische Lieferungen I Bd. p. 628-630.)

9) Johannes rex Bohemiae et Poloniae ac Lucemburgensis comes et conthoralis sua Elisabeth regina (Datum Thorun, dominica Invocavit 1329) ad preces Vernheri de Orzela magistri generalis, terram Pomeraniae „quidquid in ea nobis Bohemiae et Poloniae regibus competit" donat cum omnibus regalibus „mineris vel metallis, auri, argenti, cupri, stanni, plumbi, ferri, lapidibus sale vel alijs" Ordini Theutonico (ponieważ to część Pomorza należała do jego żony Elżbiety wdowy po Wacławie Królu czeskim i polskim) — Praesent: Ulrico domino in Hanaw, Petro de Resemburgh, Vilhelmo de Lantsteyn, Thimone de Colnicz (pewnie Kolditz) (pag. 23-25) (Druk. w Dogiel pag. 47. — Długosz I pag. 996-999 — Baczko II Bd. p. 137-138)

10) Carolus marchio Moraviae primogenitus Johannis regis Bohemiae et Comitis Lucemburgensis (Actum in Leslavie 1337 dominica Esto mihi) confirmat donationem terrae Pomeraniae factam magistro generali Cruciferorum de Prussia per Johannem regem Bohemiae et matrem nostram olim Elisabeth reginam (pag. 25) (in Ladislavia)

11) Elisabeth regina Bohemiae et Poloniae comitissa Lucemburgensis (Datum Pragae d. 10 Octobris 1330) consentit sigillumque suum prae-

bet ad venditionem terrae Pomeraniae factam Ordini cruciferorum de Prussia per conthoralem maritum Johannem Bohemiae et Poloniae regem comitem Luemburgensem (pag. 25-26) (z transsumptu)

12) Curadus dux Mazoviae et Cuiaviae (datum 123[illegible]) confert fratribus de domo theutonica castrum Wissne cum 4 villis: Oztholtino, Wissne, Wisneta, Occola cum omnibus juribus. Pro hac donatione fratres isti sponderent omni tempore se militaturos una nobiscum contra paganos. Testes: Michael episcopus Cuiaviae, Christianus episcopus... magistri Johannes cancellarius de Krakow Gregorius subcancellarius, frater Henricus sacerdos. (pag. 26) (z transsumptu — Dokument nieznany Voigtowi)

(w Liefl. U. III p. 15 ten dokument na datę 1330 i nazwy te: Ozthauzyno, Visne, Visneta, Ottola podług tłomaczeń Krzyżackich ma to oznaczać niższa)

(Ten sam przywilej jest w Dogiela IV p. 10 lecz nosi datę r. 1230 i opiewa na castrum Nieszowa cum 4 villis Oszcholyno, Wysne, Misnete, Okrola — świadkowie ciż sami — widocznie przywilej krzyżacki zfałszowany jest to jest na boku Kodexu zapisano)

13) Carolus rex Ungariae et Johannes rex Bohemiae (Datum in Wyschegrad in Ungaria 1305 dominica proxima post festum S. Elisabeth — mylna data powinno być r. 1335) ferunt sententiam arbitralem inter Kazimirum regem Poloniae et Ordinem cruciferorum vigore cujus sententiae terra Pomeraniae, [illegible] Chorum, [illegible] ordini, terrae Cuiaviae et Dobrinensi regi Poloniae adjudicatur. (pag. 26-28) (Druk: w Dogiel IV pag. 54 — Dlugoss. I pag. 1033 — Acta Borussi III pag. 545 — Baczko II Bd. pag. 141 — Fejer Codex [illegible] dipl. hungar. Katona — w rękopiśmie Działyn:

Dlugosz

tego naszego pro różnice nazwisk: fr. Henrico Richeno provinciale (w gdz) Marcardo de Spareenbergh, Cunrado de Bruneyshen.. praesentibus Cuadrino strigoniensi,... Villermo Drugeth palatino... Thoma Woywoda... Comite de Zemmuk, Myech Bano Slavoniensi Comite Paulo judice — reszta świadków opuszczona.)

14) Casimirus rex Poloniae (Datum Kalis die b. Kiliani martyris 1343) pacem et concordiam cum fr. Ludolpho Kunygh magistro generali Cruciferorum init vigore cujus rex Poloniae omni praetensioni ad terram Culmensem castrum Nessaw cum [illegible] Orlow et Brunini (Dogiel ma mylnie Ogorin) et terram Michalovicnsem abrenuntiat una cum conthoralis sua Hadelheydis regina Poloniae. — Testes: Jaroslaus archiep. gnesn. Nicolaus palat. Janussius castellanus calisiensis, Ivo praepos. gnesn. Jerandus capitaneus, Venceslaus castellanus siradiensis. (p. 28-29) (Druk w Dogiel IV pag. 68 — Acta Borussi III Bd. p. 559 — Preuss. Sammlung III Bd. pag. 292. [illegible] Baczko Preuss. Gesch. Bd. II p. 143. — Rowno czesnie król Kazimierz wydał dnia tego w Kaliszu 6 innych przywilejów krzyżakom

z transsumptu

którem[i] się zobowiązał dać amnestyją zbiegłym swym do Prus poddanym, wyjednać ci króla węgierskiego i jego żony zrzeczenie się pretensyj do ziemi chełmińskiej i michałowej, bronić zakon od wszelkich pretensyj króla węgierskiego, wyjednać u stanów koronnych zrzeczenia się pretensyj za szkody zdziałane przez krzyżaków, wypuścić wszelkich pojmanych jeńców krzyżackich, nie pomagać poganom przeciw krzyżakom. Traktaten ratyfikowali biskupi polscy, senat, miasta Kraków, Sandomierz i Sandecz, książęta mazowieccy, Bogusław zwłaszcza pomorski, Kazimierz książę gniewkowski, Władysław zwłaszcza łęczycki) ~~Regesta~~

15) Kazimirus gnevkovienſis et Wladislaus lancicienſis et dobrinenſis duces (datum lancitiae in die b. Margarethae Virg. 1343) promittunt se pacem regis Poloniae cum Ludolpho magistro generali Cruciferorum initam servaturos, confirmant donationem terrae Culmenſis, castri Nessau, curiarum Orlow et Morizin item possessionem terrae Michalovienſis ordinis Cruciferorum. Et quidem spondet Wladislaus dux lancicenſis cum conthorali uxore sua Anna specialiter. – Praesentibus: ~~Wladislao palatino~~ Fulcone (Voigt ma Salone – lecz to pewnie Falone) palatino, Floriano cancellario, Michaele pincerna, Samborio thesaurario, Dominico Judicie, Mathia sub pincerna lancicienſ. (pag. 29–31.) (Druk. u Voigt Codex Prus. III pag. 53 – Preuss. Samml. III Bd. pag. ???)

15) Semovitus dominus Wyznenſis, Semovitus dominus Lancicienſis et Bolesłaus dominus plocenſis duces Mazoviae (Dat. in Rava die S. Margarethae Virg. 1343) confirmando concordiam inter regem Poloniae et Cruciferos, abrenuntiant omni juri ad terras Pomeraniae, Culmenſem et Michalovienſem (pag. 31–32) (Druko wane już raz powyżej i oryginał w Lites Tom I pars I pag. 355 – Voigt Codex prus. III Bd. p. 55

16) Jaroslaus archiep. gnesn. Mathias vladislav. Johannes posnan. et Clemens plocens. episcopi (Actum die quo supra et loco 1343 t.j. in Juwenicz) testificantur quod interfuerunt personaliter in Juvenicz Wladislavia in capitulo b. Mariae Magdalenae, quando Casimirus rex Polon. pacem cum Ludolpho Kunigk magistro gener. Cruciferorum celebravit et praestito corporali juramento terris Pomeraniae Culmenſi et Michalovienſi abrenuntiavit. (pag. 32) (Druk. w Dogiel. IV pag. 69. Acta Boruſſ III p. 559)

17) Spitimirus castellanus ..... palatinus Cracovienſis, Mszczuius palat. Petrus castel. Sandomirienſis, Andreas Wislicienſis, Warcius wancienſis (2) castellani (Cracoviae in die divisionis Apostolorum 1343) spondent quod rex Casimirus pacem cum Ludolpho Kunigk magistro generali cruciferorum initam servaturus sit (pag. 32–33) (Dokument nieznany Voigtowi i Dogielowi)

18) Jaroslaus poznanienſis, Nicolaus kaliſienſis, Albertus
Breſtenſis et Johannes vladiſlavienſis palatini, Andreas poſna-
nienſis, Thomiſlaus grezneńſis, Januſius kaliſienſis, Maczko (w Dogiela Marka)
landenſis, Sbiluth naklenſis caſtellani, Nicolaus poſnanienſis
Dobeſlaus kaliſienſis judices (Act. Kalis in die b. Kiliani
1343.) ſponſent ſe manutenturos concordiam inter regem Polo-
nie et Rudolphum Kunigk magiſtrum gener. Cruciſ pactam
et declarant quod nemini nec regi ipſo abſtent ſi occaſione ter-
rarum Pomeraniae, Culmenſis et Michalovienſis bellum contra
Cruciferos movere vellet. (pag. 33) (Druk w Dogiel IV pag.
20 – Acta Borus III Bd. p. 560 – Baczko Geſch. Preuſs. II Bd.
pag. 144.)

19) Cives et univerſitas civium civitatum Cracovienſis, (z towarzyſze miaſta - rożnica)
Sandomirienſis et Sandecenſis (Actum Cracovie in die
diviſionis apoſtolor. 1343) ſpondent (toż ſamo co wyżej pod
Nr. 18) (pag. 33–34.) (Druk w Voigt Codex Preuſs. III pag. 56–
Preuſs. Samlung. III. 742.)

20) Cives et univerſitas civium Poznanienſis, Kaliſienſis,
Wladiſlavienſis et Breſtenſis civitatum (Datum Kalis die
b. Kiliani 1343 ſpondent (toż ſamo co wyżej pod Nr. 18)
(pag. 34) (Nieznany Voigtowi dokument)

21) Wladiſlaus rex Poloniae, Lithuaniae (Datum in Raczanoz
fer. 6a proxima ante feſt. S. Trinitatis 1404) confirmat concordiam Kaſi-
miri regis Poloniae cum Cruciferis. (pag. 34 + 35) (Druk w
Dogiel. IV p. 78)

22) Wladiſlaus rex Poloniae et Lithuaniae una cum Alexan-
dro alias Witowdo M. Duce Lithuaniae (Actum in Thorun die
dominica in Vigilia Purificationis S. Mariae Virg. 1411) pacem
et concordiam cum Cruciferis init includendo in eandem omnes
adjutores noſtros videlicet Johannem et Szemovitum Maſo-
vie et Bogusłaum ſtolpenſem duces ſub his conditionibus
(pod naſtępnemi warunkami: mają ustać wszelkie niepokoje, jeń-
cy mają być puszczeni wolno, zamki i miasta zdobyte oddane bez
szkody, ziemia Zmudzka ma zostać przy Krolu; Ziemowit Książe Ma-
zowiecki ma dostać ziemię Zawkrze którą zastawił Krzyżakom;
ziemia Dobrzyńska ma należeć do Polski, ziemia zaś pomorska, micha-
łowska chełmińska z zamkami nessaw, Morzenow i Orlow do Krzy-
żaków; spór o posiadłość zamków Drezno i Santok, o granice między
książęcym mazowieckiem i stolpenskim, o wyspy koło Salecz o brzeg
Wisły i Drewantzy mają rozstrzygnąć wybrani na to 12 polubowni

sędziowie; dobra biskupstw gnieznieńskiego i kujawskiego leżące
w kraju pruskim oraz biskupstw leżące w Polsce mają być nietknięte;
dozwala się wolny handel w obu państwach; sprawy mają rozstrzygać
12 wybranych sędziów polubownych a w ostatniej instancyi papież;
niewierni poganie mają być w obu państwach zawróceni; krzyżacy
dadzą salvum conductum biskupowi warmińskiemu aby na sw.
Stolicę powrócił i nic mu przykrego nie uczynią. Do tego pokoju
należy należeć Zygmunt król węgierski.) Appensa sunt sigilla praela-
torum: Nicolai archiep. gnesn. Petri cracov. Alberti poznan. episcopo-
rum, Joannis et Semovitii ducum Mazovie, Symeonis alias Ligwen,
Sigismundi fratris germani ducis Witawdi, Sienconis filii Jam-
munt Lithuaniae ducum, Cristini castell. cracov. Sandivogii de Michalow palat. poznan.
Mathiae calisz. Joannis cracov. Nicolai Sandomir. Jacobi Sjadien.
Krisiai bresten. Mathiae vladislav. palatinorum. Michaelis Sando-
mir. Johannis de Tolisz Kow kalisien. Nicolai de Ploiszow Jan-
tocensis castellanorum, Sbigrai marschalci regni Polon. Petri Schaff-
raniecz cuiamerarii cracov. et Nicolai de Czarnkow judicis poznan.
Alberti alias Wroniwid capitanei vilnensis, Stanislai alias Czu-
purna marschalci terrae Lithuaniae Wedigoldi pridem Woywo
de Kijovienis, Christini alias Oscig Radiwilonis, Rumpoldi
Sinegelonis et Johannis Nemer baronum Lithuaniae nec
non Cracovien. Sandomirien. Poznanien. Kalisien.
Bresten. et Wladislavien. civitatum sigillis. Datum per manus
Nicolai Archiepiscop. halicien. Vicecancellar. regni Polon.
(pag. 35–38) (niema w Dogiela gdzie tylko IV pag. 84
jest ratyfikacyja krzyżacka z podobną treścią. X Drukowany
p. 38. zaś w Raczyńskiego: Kodex dypl. Litwy str. 129–133 jednak obfi-
cuje mnóstwem pomyłek)

23) Semovitus dux ravensis Troydenus dux cirnensis duces
Mazoviae et Florianus episcopus ploczensis In Ploczesk in
crastino b. Bartholomaei 1325) petunt papam ut pacem et treu-
gas inter regem Lithuanorum et fratres
hospitalis S. Mariae terrae Prussiae pactas atque per nuntios
sedis apostolicae Bartholomaeum electensem (u Dziatyńskiego
mylnie Elicrine) et Bernardum abbatem monasterii S. Theofredi
anicicensis (u Dziatyńskiego Zuttuensis) diocesis approbatas
(in quibus se Lithuani ad decursum 4 annorum religionem Chri-
stianam recipere sponderunt) cassare et revocare dignetur
et ordini impugnationem Lithuanorum atque defensionem eccle-
siarum ploczensis diocesis injungere velit: quia Lithuani dolose
tantum treugas fecerunt et nuper in vigilia b. Ceciliae princeps infi-
delis nomine Davit regi Lithuanorum subjectus 80 villas duales
et 37 villas episcopi ploczensis spoliavit et earum ecclesias igne cremavit, item
paulo ante illas treugas terram dobrinensem expugnato et in fa-

pet plus quam 2000 Christianorum utriusque sexus in servitutem secum abduxit.

villam reducto opido munito Dobrin devastavit et ad impugnandos Christianos iterum oppidum suum lithvanicum Grodno fortificat. (pag. 38-39) (Druk w Voigt Codex Prussicae II pag. 152-153 poprawniej z Księgi będącej w archiwum Królewiec: Copiae omnium privilegiorum et productorum contra regem Poloniae ex parte crucigerorum in romana curia coram papa)

24) Myndowe rex Lethoviae (anno 1259 mense octobri) post obtentam gratiam baptismatis et coronationem suam (magistro et fratribus domus S. Mariae Theutonicorum in Livonia terram Selen, Wredene, Polone, Maley (Raczyński ma mylnie Waleysine) sive Sowraxe donat. (pag. 39-40) (druk. w Raczyńśki: Kodex dypl. Litwy str. 11 z błędami) (Oryginał tego dokumentu ma być w Królewcu. Pieczęć woskowa wyobrażała siedzącego króla trzymającego w prawej berło a w lewej jabłko z krzyżem z napisem dokoła: + Myndowe dei gratia rex litowie (Druk w Dreger Cod. dipl. Pomer. Nr 221. pag. 382)

25) Alexander IV papa (Viterbii III Idus Julii pontificatus anno III 1257) confirmat literas Myndowe regis Lethoviae (A. 1255 mensis Octobris) in quibus donat Cruciferis in Livonia terram Selen, Wredene, Polone, Maley sive Sowraxe. (pag. 40-41.) druk w Raczyński Kodex dypl. Litw. p. 13-14 (w Dreger Cod. d. Pom. Nr 220 pag. 381. tu tylko jest Myndowsa bram do papieża)

26.) Myndowe rex Lethoviae A. 1257) post obtentam gratiam baptismatis tempore Innocentii IV, Cruciferis in Livonia donat terras: Rassegne, medietatem Lonkowe, medietatem Betegelle, medietatem Ergawe medietatem Deynowe, medietatem Wanemene (Raczyński ma lepiej Panemene) medietatem Kulene (u Raczyńskiego: Kulene) totum Carstwe (u Raczyńśk: Carsowe) Crase, Widerowe, Wenzze (u Raczyńśk: Weyzze) Wanghe. (pag. 41) (Druk w Raczyńśki Kodex dypl. Litw. pag. 12-13.) (w Dreger Cod. d. Pom. Nr 298 pag. 410. – Acta Borussica III str. 738.)

27) Innocentius IV papa (Rossii XII Calend. Septembr. Pontificatus anno XI = 1254) confirmat possessionem terrarum: Wanghen et Carstwe et medietatis Dainowe et Rassione quas Myndowe rex Lethoviae Cruciferis in Livonia donavit. (pag. 41-42) Druk w Raczyńśk: Kodex dypl. Litwy pag. 7) (Druk w Dreger: Cod. dipl. Pomer. Nr 252 pag. 368.)

28) Myndowe rex Lethowie donat (A. 1259. VII Idus Augusti) ordini Cruciferorum in Livonia terras Denowe quam Jetwesicut (u Raczyńsk: Jetwesen) vocant exceptis terrulis Salicz (u Raczyńsk. lepiej: Scilicet) Sencawe, Derue, Oresme et villa Gribunice (u Raczyńsk: Sentane, Dernen, Liesmen et villa Gribiniten, Gubiniten) cum 3 villis in Welzowe, item donavit terras: Schalowoon, Semencen (u Raczyń: Seymeyten) bonis in Seimeta exceptis quae Lethowie episcopo contulimus. (pag. 42) (Druck w Raczyńsk. Kod. Litw. pag. 15 - Bisz Dreger. Cod. d. Pomer. Nº 312 p. 424 - Acta Borussica T. III p. 739 - Voigt Cod. Gesch. des Preuss. T. II p. 291-292)

29) Myndowe rex Lethowie (Datum Lethoviae in curia nostra 1260 in medio mensis Junii) donat ordini in Livonia totum regnum suum si sine legitimis haeredibus decesserit - Testes episcopus Culmensis et Mr. Andreas Fratrum Praedicatorum actores: tres sui: Languinus sororius noster, Lijgeyke Schawe, Brixe, Bune [illegible] nostri, [illegible] Barbusse de Vere (u Raczyń: Tere) Gerdine de Nulfewege, Uelegele (u Raczyń: de Hailse Vege, Veseyele fr. Sinderamus ord. praed. Fr. Adolphus ord. minor. (p. 42-43) (Druck w Raczyńsk: Kodex dypl. Litw. str. 19-20. - Dreger. Cod. dipl. Pomer. Nº 327. p. 436. - Acta Borussica T. III p. 742.)

30) Fredericus II Romanorum imperator (Veronae 1245 mense Junio III Indictione) adpetitionem Fr. Henrici de Hohenlohe magistri domus S. Mariae Theutonicorum confirmat possessionem terrarum omnium cum jurisdictione in Curlandia, Lettovia, Samagithia quas ordo Cruciferorum conquisituras est. (pag. 43-45) (Druck w Lucas David II Bd. pag. 127-131 = Reichs fama Tom XXIII pag. 449)

31) Wladislaus rex Poloniae et Lithuan. (Actum in insula vicus per fluvio Wisla prope castrum Rauzanoinense 1404 feria 6ª proxima ante festum S. Trinitatis) approbat concordiam factam per Alexandrum alias Witholdum ducem Lithuaniae super fluvium Memla in insula dicta Salkin. 12º Octobr. 1398 cum ordine cruciferorum de Prussia (cały przywilej jest w Srodku) ratione granicierum. — Praelent (1404 ci w tryskey) akt w Raczyńsk. pag. 85 proc. tegodovani: Johannes vladislav. Jacobus plocens. episcop. Johannes et Semovitus duces Masoviae Jacobus sirad. Johannes Liganza Lancic. Kreflaus bresteus. Mathias Maczuda vladislav. palatini. Kristino de Ostrow Sandomir. Michaele Lublin. Cristinus Lancic. Nastipus sirad. Moscicius posnan. Johannes grecnen. Johannes Kalisz. Albertus bresteus. capellan. Oberhardus Werusk judex velunen. (pag. 45-50)

31b) Alexander alias Witholdus supremus dux Lithvaniae et Rußiae Datum super fluvium Memla in insula dicta Sawyn (t.j Sallyn) XII Octobr. 1398) cum Conrado de Jungingen magist. tro generali Ord. crucifer. de Prußia treugas pacis conclusit cum designatione limitum (tej samej granice co w traktacie r. 1404): item quod si Semovitus dux Mazoviae castrum Wyesse ab ordine r Ordineret, debemus nos certos limites inter terras nostras et Mazoviae facere. Si dominia Ruthenorum de Plesk: kow cum Ordine aquiviverimus, solus ordo eadem possidebit. – Praesent: Woldinirus principis Witholdi patruus, Sigismundus principis Witholdi frater, dux Jurge de Pinsko, dux Michael de Salsa (zasławski?), dux Alexander de Starodup, dux Jziwan de Gloscha, dux Jziwan de Druzko, Jaminojdus de Kleczko, Minigael capitaneus in Rochim Manowid etc. dom. Henrico, Andrea, Hunrico varmiens. sambiens. et vilnens. episcop. (pag. 46–49.) (Stosunki niemieckie w Lucas David Bd. VIII p. 33–38, 39–44.

32) Wladislaus rex Polon. Lithv. (Datum in [illegible] insula Flumi: nis Wisla prope castrum Rauzens. feria 6a infra octavas Penthecostes 1404) cum Conrado de Jungingen magistro gener. Cru: ciferorum concordiam fecit [illegible] vigore cujus Alexander alias Withaudus dux Lithvaniae promisit Ordini usque ad festum Nativitatis S. Joannis Bapt. restituere terram Samagitta: rum et prohibere ne ulterius de terris Litvaniae et Rußiae pro usu Samagittarum sal, frumenta, ferra deducantur. (pag. 50–51.) (Druk w Raczyński: Kodex dypl. Lit. p. 88–90).

33) Alexander alias Withawdus dux magnus Lithvaniae (Datum super flumen Wisla in insula prope castrum Rauzanz feria 5a Octavarum Penthecostes 1404) recognosit quod cum ordine crucigerorum pacem primo super fluvium Memel in insula Sawyn in die S. Michaelis 1398 fecit, deinde altera vice habito conventu super fluvium Skobis in die Nativit: B. V. Mariae 1403 cum Crucigeris pacem fecit, quam pacem nunc reservaturum promittit. – Praesent. Jacobus episc. vilnens. Gregorius episcop. lodo: mirien. et barones: Minigail, Gastold, Borchoscha Monowid, Szu: purna marschalcus, Gastold nemerga Bruyk et Ramboldus. (pag. 51–52)

34) Ludevicus Romanorum imperator (Datum: Franthofurg d. 22 Julii 1308. regni nostri 24 imperii 11 anno) scribit Diderico de Oldinburgh magistro generali ordinis cruciff. Theuton. audito nuntio quod Kasimirus qui se nominat regem Poloniae terras ab Imperatoribus et regibus romanorum Cruciferis collatas et ab infidelibus evictas, cum exercitu invaserit: monet magistrum ne Ordo ejus institutus et dotatus pro defensione imperii et fidei christianae, bona permutare audeat, quodque auxilium ordini laturum. (pag 52-53.)

35) Sigismundus Romanorum Hungariae et Bohemiae rex (Stratislaviae d. 6 Januarii 1420. sententiam arbitralem inter Wladislaum regem Polon. Withaudum M.D. Lith. Joannem et Semovitum duces Mazoviae ex una atque Michaelem Kochmeister magistr. general. ord. cruciff. ex altera parte pronuntiat vigore cujus pax et foedus ante Thorun cum cruciferis initum confirmantur, limites terrarum juxta concordiam factam per Carolum regem Hungar. et Joannem regem Bohem. designantur, castrum Lubicz per ordinem demoliendum esse, confinia inter ducatus Mazoviae et Prussiam juxta literam Ludolphi Koenig magistri generalis et Semovitis ducis Mazoviae anno de a. 1343 observanda esse, captivi liberentur, castrum Jesnitz cruciferis restituatur. — Praesentibus Jacobo Spoletano et Ferdinando Lucensi episcopis nuntiis papae Martini V, Joanne Stockes legum doctore ambasiatore Henrici Franciae regis, Joanne de Ratibor, Przemkone de Troppau, Ludovico de Brega et de Ligenitz, Joanne de Münsterberg, Rumpoldo de Glogovia major, Conrado dicto Kantner de Olona et Rudolpho de Wenceslao de Lüben ducibus, Ludovico comite de Oettingen et aliis. — Cum insertione sequentium documentorum:

a) Wladislaus rex Polon. cum Withaudo (Dat. Caschoviae d. 8 Maji 1419) dant consensum in terminum ad festum S. Michaelis ferendae per Sigismundum romanorum regem sententiae arbitralis.

b) Michael Kochmeister magister gener. cruciff. dat consensum in eundem terminum. (In suburbio castri Gruedentz culmens. dioec. d. 19 Julii 1419)

c) Wladislaus rex Polon (Leopoli d. 26 Septembr. 1419) permittit ad dilationem termini usque ad festum Epiphaniae.

53.

Polen, Schweden Gewalten.

d) Michael Kochmeister Magister gener. (In Thorun d. 24 Septembr. 1419) consentit in eandem dilationem.
e) Ludolphus König Magister generalis crucif. cum Semovito duce Masoviae et visnensi (Datum sabbato proxime ante diem b. Martini confes. 1343) designant limites inter Masoviam et possessiones Ordinis videlicet: incipiendo a vado in pruthenico Singubrast in polonico Szigerz nominato per fluvium Orricz ad sylvam Radruka, ac fluvium Vincenta ubi influit Pissam deinde per majorem rivulum ejusdem fluvii ad originem rivuli Woyna, ad vadum Likke ad fluvium Bobra ubi ortum habet. (pag. 53-62)
(Druk cały jednak bez daty w Dogiel: Tom IV p. 101-108. — druk. w skróceniu w Długos. Hist. Lib. XI pag. 412-414)
(w Dziatyńskim: zwią się rzeki Redan, memel terra Suderlande alias Jetnen — w Dogielu zas Rodaw Memel, Schuderland, Geuoten)
(Przywilej zas Ludolfa König z r. 1343 nieznany jest Voigtowi, tylko jest u Dogiela. IV. p. 103 w Dziatyńskim ja w nim imiona: Singubrast, Szigerz, Orzicz, Silva Ruduka, Vincenta, Pissa, rivulus Woyna, Likke, Bebra — Voigt Codex dipl. III p. 61 ma tenże sam przywilej lecz wydany przez Semovithus dux Masoviae et dominus wisnensis Datum in curia Bratian 1343 sabbato ante diem b. Martini episc. Praesent. filiolo nostro Boleslao duce Mazoviae et domino plocensi — miejsca zwią się tu Singurbrast in polonico Egers, fluvius Orricz, silva Ruduka Wincenta Pissa, Choyna, Likke, Bebra. — tenże sam przywilej jest druk: w Preuss. Sammlung. II Bd. p. 648 i III Bd. p. 750)
Drugi podobny przywilej z temiż granicami i z dodatkiem granic od płockiego Księstwa druk w Voigt Codex. III p. 62: Boleslaus dux Masoviae dominus plocensis (Datum in curia Bratyan ma: gistri generalis tertio sabbato ante diem b. Martini ep. 1343) designat limites inter Prussiam: incipiendo in loco ubi fluvius Mossoka influit fluvium Nyda ad fossatum inter paludes Flokumpelk et Namyumpelk ad fluvium Orricz, vadum Singurbrast vel Egerst, — Praesentibus Nynogneo castellano Wisnensi, Paulo dicto Warda castel. cechanovicnsi, Dadzibogone subcamerario plocens. Arnoldo judice, Domaratho judice plocensi, Nynogneo vexillifero et Gunoldo subpincerna masoviensi.)

36) Vladislaus rex Poloniae (In Thorun sabbato die b. Bartholomei apost. 1420) recognosit quod 12500 florenos ungaricales et ducatos de Venetiis mictum (pro medietate 25000 flor. quae rebi Sigismundus Roman. rex per sententiam d. 6 Januarii Vratislaviae latam adjudicavit a cruciferis) Janussio palat. juniv Vladislav. et capitan. dobrinens. item Petrus de Nareez canonicus posnan. Nicolaus in Schadek, Nicolaus Baran in Gnewkow ecclesiarum rectores Petrus Madulanski thesaurarius regius levaverunt et acceperunt ab ordine cruciferorum de manibus Francisci decretor. doctor praepositi varmien. Fr. Nicolai Meyneko-nis plebani in antiqua Thoren et Nicolai Nynkericz vicecomen. datoris in Thorun (i kwitują z połowy odebranej summy) (pag. 62-63)

(W Kwicyńskiego Kodex Litwy pag. 266 jest plenipotencyja wydana przez Władysława Jagiełłę in Radoschicze in vigilia S. Laurentii 1420 dana Johanni de Koszezelecz palat. vladisl Petro de Noweez canon. posnan. Nicolao Bruchrinck de Schadek Nicolao Baran de Gnewkow plebanis. Petro Mediolanskij custodi thesauri reg. do odebrania 12500 zł. od Krzyżaków)

37) Sigismundus rex Romanorum et Hungariae (In aula regia castri Budersis d. 24 Augusti, 412) pronuntiat sententiam arbitralem inter Wladislaum regem Poloniae, Withaudum M. D. Lithuan. Joannem et Semovitum duces Mazovia, Boguslaum ducem Stolpensem ex una parte et Henricum de Plawen magistrum generalem ord. theuton. ex altera parte, vigore cujus decimae episcopo vladislaviensi debent restitui atque res ablatae ea arabus episcopi: Sobikowo, Komorsa et Millobancz. Henricus episcopus varmiensis restituatur per cruciferos ad ecclesiam suam et habeat a magistro salvum conductum, rex cum Withaudo ad decursum unius anni debent dare magistro literas super terra Samagitarum (juxta tenorem pacis in Thorun), omnes captivi libere dimittentur item rex Poloniae omnes captivos de Thamow et Nerwolchen dimittere debet, cruciferi a solutione 10000 sexagenorum et rex cum Vitholdo a solutione 6500 flor. ratione ea pensarum bellicarum sint liberi, pax (1411 in Thorun facta) observetur Effectus propositorum articulorum omnium partium remittitur ad determinationem deputatorum commissariorum; duci Withaudo prohibitum sit nova castra in limitibus magistri edificare. Lata fuit haec sententia ad instantiam procuratorum regis Poloniae Andreae Laskaris praepositi vladislav. et Michaelis Blida canonici posnan. decret. doctorum et procuratorum Johannis

60

archiepiscopi rigensis, fr. Henrici senioris de Plawen ~~magistri~~ fr. Frederici de Telle supremi trapiarii, Ebrardi de Wallen sew commendatorij in Crisstburg Johannis Abezaker decret. doctor. praepositi varmiens. in aula regia castri Budensis d. 24 Augusti 1412 praesent. domino Branda tit. S. Clementis presbitali praesbitero placentinensi, Apost. sedis in regno Hungariae Legato a Latere, Simone abbate S. Joannis Pauicensis decret. doct. ~~et~~ domino Rainaldo Stephani de Magalectis de Urbe veteri, Mgro Benedicto de Maera legum doctoribus. Philippo de Listavia milite domine Arceriano etc. (pag. 63-81) (w Dogiela IV p. 88-92 jednakże wiele tu brakuje ~~et~~ blisko połowy które są w exemplarza krzyżackim.) W tem dekrecie są następne transsumpta:

a) Vladislaus rex Poloniae (Budae in die Nativitat. Joan. Bapt. 1412) consentit in sententiam Budae per Sigismundum regem ferendam. (pag. 63-65) (Jest w Dogiel. IV p. 88-89. ornat.)

b) fr. Henricus de Plawen magister generalis (In Marienburg pomezanien dioces. d. 18 Maji 1412) dat consensum in sententiam Budae ferendam (pag. 65-67.) (Jest w Dogiel IV p. 90-91)

c) Articuli et propositiones ~~et~~ Budae coram Sigismundo rege contra ordinem Cruciferorum producti (in Nro 1-81) pro parte regis Poloniae (pag. 71-75 — niemasz ich w Dogiela). Głowniejsze: Krzyżacy robili zwłokę w dokończeniu traktatu toruńskiego r. 1411. zabierali Polakom towary, pod Toruniem zajęli 20 beczek piwa, 2 beczki miodu, 18 koni i 150 grywien kupcom polskim uprawy: rzy cło fałszywe, więzili 6 niewiast polskich, zajęli wozy polską pocztę: werdet — że krzyżacy siostrę ochrzczoną króla Jagiełły oddali w za: mężcie Barylemu wielkiemu księciu Sekezmatyków wbrew woli 75.
Króla (art. 63) że zabili brata królewskiego Kazimierza tworząc pośmiewisko z niejzej głowy jego (art. 62) (" Quod Crucigeri furorem domini regis Poloniae baptisatum tradiderunt nuptui Basilio magno duci schismaticorum... praeter voluntatem regis. pag. 74.) — że trzymają za: jęte ziemie dobrzyńską, złotoryjską i zamek Drezno — że w miejscu Jordan ponieczyli okręty obywateli polskich — że zajęli 60 talentów zboża królewskiego — że komtur krzyżacki wasala królewskiego Ri: narzeckiego wywlókł z kościoła miasteczka Kamień — że zajęli wsie Oberwalde i Orzechow w ziemi chełmińskiej należące do biskupa płockiego i. t. p.

d) Articuli et propositiones producti pro parte ducis Mazoviae (№ 1-25) (pag. 75-77.) (niema w Dogielu.) Główniejsze: że Krzyżacy pomimo ugody pokoja zajęli ziemię Księstwa mazowieckiego do 4 mil koło rzek Brizicy i Nidy, spalili zamek mazowiecki Nowigrad – że Krzyżacy wpadłszy do Mazowsza gdy Ziemowit Książe budował Zastęp Lachowia zwaną, pojmali go i więzili oraz że wiele wsi napadali zabijając, znieważając niewiasty Tłumiąc Kupców – że Księżęta mazowieccy Jan i Ziemowit pretendują szkody 180.000 Kop. i.t.d.

e) Articuli et propositiones pro parte (Bogusłai) ducis Stolpensis. (№ 1-16) (pag. 77-78 – niema w Dogielu.) Główniejsze: Że Krzyżacy zajęli część Księstwa Stolpeńskiego aż do Wisły, zamek Bytów przyczem pfleger zakonny zabito niejakiego Rittkamera i Jerosława Szlachciców – że Baldewin Scaal advokat (wojt) Krzyżecki w nowej Marchii, zrabował wsie Księżęce Kołdarz i Nemmen – że Krzyżacy niechcą obserwować rozgraniczenia za czasów Księcia Swantobera zrobionego, że wojt Krzyżacki zamku Lowenburgh wystąpił i zrabował Kościół w wsi Brodowin. że Krzyżacy wielką szkodę Księciu pomorskiemu zrobili. i.t.d.

f) Articuli et propositiones pro parte Cruciferorum producti: (№ 1-43) (pag. 78-80 – niema w Dogielu.) Główniejsze: Że Król polski trzyma 196 więźniów Krzyżackich, że niechce trzymać traktatu zawartego w Moren, że zamiarem Polaków jest wziąć Krzyżaków i t.d. podobne nieprawdy i ogólniki.

38) Kazimirus rex Poloniae Datum in Trausacz XVIII Kalendas Julii 1349. (init pactum cum Henrico Theutonico magistro generali cruciferorum vigore cujus limites inter terras Kujaviae Poloniaeque et terras Culmensem et Pomeraniae ordinis cruciferorum statuuntur: limites inter Pomeraniam et Kujaviam: incipiendo a villa Bezendorf abbatis de Bisovia ad villas Zuppanino, Zambowo, Nebserin, Slotow, Prusk, Lewin, Brzezin Schroczk, Wessenicz, Dambagora, Lubekors, Sucha, Klonow ad fluvium Dbra, ascendendo per eum ubi influunt Kamona, Turowo ad villam Grunew ad fluvium Nemonicz, Calum Bukow, descendendo fluvium Gwda (quorum lacuum et fluviorum medietas ad Poloniam spectabit)

contentiones inter villas praedictas ordinis et villas regales: Frau-
sacz, Wloky, Czeczezow, Semko, Mroczzijno neczissowo Wa-
dzyno, Glinky, Wolenie et Brachovo utraque pars debet so-
pire. – Praesent: Jaroslao archiep. gnesn. Alberto episc. posnan.
Nicolao palat. calisz. Maczko palat. posnan. Gerandus
capitan. siriad. Precslaus capitan. kalisz. Nicolaus judex posnan.
Dobroslaus judex calisz. (Cały dokument nieznany – tylko
ratyfikacyja Krzyżacka nieco odmienna druk. w Dogiel IV
p. 71-72 i w Liter Pars I przy końcu)

39) Ludovicus IV imperator Romanorum (Dat. Monaci feria
6ª ante Luciae virgin. prox. 1337) ad preces Theodorici Burg-
grafii de Aldemburg magistri generalis Ordin. Theuton. donat
Ordini Theut. terram infidelium Lithuanorum videlicet Druck-
steten, Samayte, Karsete, Kuzzen caeteraeque partes (pag. 83)
(Druck w Acta Borus. III p. 549. Ludewig Relig. Manuscr. T. I p. 336,
Lünig: Reichs-Archiv Pars spec. Tom V p. 6. – Voigt: Gesch.
Preuss. IV Bd. p. 559 – bez 2 ustęp daty: Monaci VI nonas Decembr. 1337
(z wkleiny z łacińskiego kodexu Litwy (ff. 44-45)

40) Alexander IV papa (Anagniae X Calend. Augusti Indictione
IIª pontificatus a. Sº D. 1259) suscipit in protectionem suam Pr-
dictum Hospitalis S. Mariae Theutonicorum Jerosolimitani, exi-
mit ab jurisdictione laicali et regulari confirmat. (pag. 84-87)
(ten przywilej nosi
w Tom III p. 32 da-
tę 1258)

41) Carolus IV Romanorum imperator Boleniae rex (Datum
Nuremburgh IV nonis Januarii 1354) ad petitionem religiosi Cristiani
de Vinouelt commendatoris domus in Conflucentis ordinis Hospi-
talis S. Mariae domus Theuthonicorum Jerosolimitani nuntium
confirmat ejusdem ordinis libertates et specialiter privilegi-
um: Friderici II romanor. imperatoris datum Talenti mense Aprilis
1221 (przytoczony w transfumpcie) ad preces Hermanni magistri do-
mus hospitalis ejusdem ordinis. (pag. 87-90 – nie należy do
Krzyżaków w Prusiech)

42) Martinus V. papa (Florentiae Calendas Septembris
pontificatus anno 3º 1420) Regis pacifici...) monet Wladislaum
regem Polon. Withaudum ducem Lithuan. et Crucifferos ut arma de-
nant et treugas incepturas in festo S. Michaelis archang. duraturas ad
fest. S. Margarethae observent. (pag. 90-92)

43) Martinus V papa (Datum Florentiae Kalendas Septembris, pontificatus anno 3o. 1420. Injunctum nos..) scribit fr. Michaeli Kochmeister magistro generali ut treugas cum rege Polonorum Wladislao et Witkando M. D. L. ad terminum praescriptum observet. (p. 92-93)

44) Michael Kochmeister Magister generalis Crucifer: (In suburbio castri Elbing varmien. dioeces. d. 11 Febr. 1421) in plenipotentes suos et ordinis in Curia romana constituit Casparum Bylienfis ecclesiae episcopum et Joannem Fyrgate de Danezk ad producendum jura ordinis coram papa in lite cum Wladislao rege Polonorum. (pag. 93-96)

45) Articuli propositi per procuratorem et syndicum ordinis super terris Samogitarum et Sudorum pro parte Cruciferorum (No 1-24) (pag. 96-100) - Główniejsze ziemie tę darował 1255 król Mindowe Krzyżakom - rzeka Memel była granicą pomiędzy Prussami a Żmudzią. - zamek Nemla zwany należał do biskupa Kurońskiego który przed 40 laty zamienił z Krzyżakami tenże zamek Memel za inny zamek Nuhus zwany - Krzyżacy ów zamek Memel należący do nich wzięli jako swój własny a nie zagrabili jak strona podaje przeciwna - król polski niewłaściwie rości sobie prawo do ziemi Sudów która należy do Prus i t. d.

46) Casimirus dux Cuiaviae et Lanciciae (In Stiffele in epiphania 1233 in caminata patris nostri) confirmat donationes nec non et patrifjui Conradi ducis Masoviae factas magistro et fratribus hospitalis S. Mariae videlicet donationem terrae Culmensis et villae Rogzne quae adjacet Wladislaviae juniori. - Testes Hermanus Balko, Benedictus Conradus fratres domus Theuton. Borgus palatinus, magister Joannes Wenczlaus, Joannes de Cruswitia, Zodlaus judex (pag. 100) (Druk w Dreger Cod. dipl. Pomer. pag. 15 f. i w Acta Borussica Pars I p. 420-422 gdzie: Datum in Strelz in caminata...)

(Polacy dowodzili iż taki fałszywy dokument istniał fałszywą pieczęć Litej I. III p. 8)

47) Consilium Collegii doctorum Radwanorum contra sententiam arbitralem Wratislaviensem Romanorum regis Sigismundi. (Tego dokumentu nie było wcale ani exemplarzu - tylko tytuł; przeto też nie znajduje się w dziele Dziatyńskiego.)

Lites ac res gestae inter Polonos ordinemque Cruciferorum
Tomus secundus. Ad fidem Codicis membran. bibl. Dzialyni-
anae auctoritate notariali olim comprobati. Posnaniae
Typis Ludovici Merzbachii 1855. fol. Kart 3. ff. 316. K. 1
(errata) z 6 tabl. pieczęci fżtychow. i 1 tabl. faxymile manuskrypt.)
prócz tego na tytule i pieczęć fżtychowana.
Znajdują się tu pieczęcie fżtychowane przez Sta-
nisława Łukomskiego poznańczyka [illegible] Przyborowskiego K.
W. Kielisińskiego: a) na tytule: Pieczęć większa Władys-
ława Łokietka na której tarcza herbowa z orłem i napisem.
B.) Tab I: 1) Pieczęć wtóra księcia pomorskiego czyli Mistywoja
z r. 1273 wyobrażająca stojącego rycerza z obnażonem mieczem i tarczą. 2)
Pieczęć mniejsza nieoznaczona jak się zdaje [illegible] (Siegel Tab. XXI. n. 2 b.)
a inna Sambora I księcia pomorskiego z r. 1288 (jest w Vosberg)
wyobrażająca na tronie siedzącą osobę ze złożonemi rękami.
Tab. II: 1) Pieczęć Władysława Łokietka księcia sieradzk. z r. 1299
przedstawiająca pół orła i pół lwa pod koroną. 2) Pieczęć Przemysława
II pogrobowca księcia wielkopolsk. z r. 1284 przedstawiająca męża
zbrojnego stojącego z proporczykiem i tarczą koło 2 wież na których
trębacze. (tajfama w Vosberg Siegel Tab. IV) — Tab III) 1) Pieczęć dużą
Władysława Łokietka księcia krakow. (z r. 1315?) wyobrażająca księcia
stojącego w mitrze z proporcem na którym orzeł, po bokach 2
herby polski i kujawski (tajfama w Vosberg: Siegel Tab. VI) 2) Pieczęć
mała sekretna Władysława Łokietka księcia kra K. z orłem w koronie.
— Tab. IV: 1) Pieczęć Kazimierza księcia łęczyckiego i kujawsk. wyob
rażająca rycerza przebijającego lwa włócznią; w tyle na zamku
trębacz. 2) Ta sama fajfama pieczęci bez napisu; tylko w tyle na zamku
chorągiewka bez trębacza. — Tab. V: 1) Pieczęć duża Bolesława
księcia mazow. (z r. 1297) przedstawiająca rycerza klęczącego przed Ś:
dzącą P. Marią. (tajfama w Vosberg: Siegel.
Tab. XVI) 2) Pieczęć duża Przemysława księcia kujawsk. (z r. 1307)
przedstawiająca rycerza trzymającego zdjęty przyszłok miecz i tarcz
(ta sama w Vosberg: Siegel: Tab. XVIII.) 3) Pieczęć mniejsza sekretna
tegoż Przemysława przedstawiająca tarczę herbową kujawską pod hełmem. —
Tab. VI. 1) Pieczęć duża: Zemomisłii ducis Vladislaviae junioris wyob:
rażającego rycerza zbrojnego przebijającego lwa, a za nim zamek.

+ 2) Pieczęć mniejsza Władysława Księcia Kujawskiego z tarczą herbową Kujawską. 2) Pieczęć mniejsza Leszka Księcia Kujawskiego z tarczą herbową Kujawską.
+

Hic est liber seu Regestrum eorum quae gesta sunt et acta in causa quae vertitur inter Serenissimum Principem et d.d. Wladislaum regem Pol. ex una et Magistrum ac fratres Ord. B. Mariae Theutonicorum de Prussia partibus ex altera coram vener. et egreg. Decret. Doct. d. Antonio Zeno [canonico patracensi] referendario et nuntio apostolico per Martinum papam V. delegato per me Nicolaum Michaelis de Lassotky clericus plocens. dioeces. notarium et alium (Mgr. Gabrielem Antonii de Bossis notar. clericum mediolanens. dioeces.) notarios infrascriptos descriptos inchoatum a. 1422

I) Martinus V papa (Romae VIII Calend Decemb. Pontif. anno 5to) committit Antonio Zeno Decr. Dr. canonico patracensi referendario huic inquirendam causam litis inter regem Pol. Wladislaum et Cruciferos in loco Glogoviae magnae Vratisl. dioec. ubi pars utraque in Calendas Januarii proxime venturas cum omnibus munimentis comparere debeat ipsque ad festum Resurrectionis domini, quae munimenta Anton. Zeno transsumi bi et partes examinari faciat. (pag. 1.)

II) Comissio peracta d. 17 Junii in civitate Grezrensi in domo Alberti archidiaconi vatsoviensis et canonici grezrensis in qua delegatus apostol. residebat

a) Wladislaus rex Polon. (in domo Nicolai grezrens. archiep. d. 17 Junii 1422) coram notario publ. constituit procuratores suos: Nicolaum Kyczka archidiaconum et referendarium papae, Wladislaum de Oporow canonicum grezrens. decret. doctores Nicolaum praepositum S. Johannis extra muros grezrens. et Petrum Lyeschijk canonic. crusvic. in causa cum cruciferis coram delegato apostolico. (pag. 4)

b) Syndicus et procurator regis Polon. (Mgr. Lieschijk) coram delegato apostol. nomine regis Poloniae querelam contra cruciferos proponit (libellum) scriptam (p. 5) że Krzyżacy niesłusznie r. 1306 opanowali i zajęli xięstwo pomorskie. że zajęli ziemię Michałowską, że zajęli ziemię mischelmińską i michałowską z zamkiem Nessaw i wsiami Brtow i Murzynow należącemi do xięstwa Kujawskiego i niechcą oddać, że r. 1331 wpadli do Królestwa polskiego i kosztowały zrabowali, że r. 1332 zajęli xięstwo kujawskie mające w sobie 2 ziemie włocławską i brzeską albo później oddali jednak zamki Nessaw i wohe Brtow i Murzynow oddać nie chcą, że gdy król Władysław Jagiełło chcąc ukarać swego lennika za przestępstwa (demerita) wyprawił swe wojsko aby mu odjęto xięstwo dobrzyńskie, krzyżacy pożyczywszy pieniędzy Władysławowi xięciu opolskiemu wtargnęli w xięstwo dobrzyńskie i wojska polskie dobywające

zamku Dobrowniki w owym Księstwie porazily i Księstwo do-
brzyńskie zajęły przez 12 lat trzymały i dopiero ~~[illegible]~~
po ~~[illegible]~~ poźyczonej summy Krzyżakom przez Króla polsk.
~~[illegible]~~ t.j. 2000 Kop groszy czeskich i 50000 dukatów węgier. oddały
nieroczności dochodów przez 12 lat pobieranych, - że Krzyżacy
wpadłszy do Mazowsza pojmali Jana Księcia mazowieckiego i
zoią zawiązy mu ręce więzili, że Krzyżacy po r. 1404 i przed r. 1410
protegując Ulryka de Est wasalla Królewskiego który podniósł
bunt przeciw Królowi, wzięli go w obronę i ~~[illegible]~~ zamek Drezen
należący do Korony polskiej - że Krzyżacy Króla w pismach karbili,
Księstwo dobrzyńskie po raz trzeci gwałcąc niewiasty i ~~[illegible]~~ zamki opanowali
i kilka lat trzymali - że znowu po czwarty raz r. 1411 po Gromnicach
Krzyżacy Księstwo dobrzyńskie opanowali paląc wsie i rabując -
że r. 1411 olymsze czasie Krzyżacy wiele wsi spalili w Księstwie na-
zowieckim, Kujawskim w ziemi Nakielskiej czyli Skrajna zwa-
nej i w ziemi bydgoskiej - że Krzyżacy r. 1412 w tych że samych miej-
cach znowu wpadłszy wsie popalili i bydła zrabowali, oraz kupom
polskim na Pomorzu wszelkie towary zagrabili - że Krzyżacy zro-
biwszy inne koryto dla rzeki Drwęcza zagarnęli miasto Brod-
nicz należące do Księstwa dobrzyńskiego czyli ziemi michałowskiej diec. płock.
a do dyjecezyji płockiej a do ziemi chełmińskiej przyłączyli i do
dyjecezyji chełmińskiej - Przeto wisc Król aby byli Krzyżacy skazani
do oddania zagrabionych ziem i miejsc i na zapłacenie szkody.

c) Syndicus et procurator regis Poloniae (Mgr. Lieschijk) coram
delegato a sede apostolica nominis Alexandri Magni Ducis Lithuaniae
quaerelam contra crucigeros proponit (pag. 10) - że Krzyżacy
niesłusznie zajęli Żmudź (terram Samaitarum) i ziemię Sudów
(terra Sudoris) należące do Księstwa litewskiego; przeto wisc o zwrot.

d) Antonius Zeno nuntius apost. (In civitate Gneznensi d. 17
Junii 1422) citat Paulum de Rusdorff magistrum generalem
Crucif. ut infra 16 dies a data praesentationis hujusce citationis
compareat in Glogovia magna, quam citationem ~~[illegible]~~ ei simul cum
libello quaerelae regis Poloniae misit per suos nuntios Fran-
ciscum de Crivellis civem mediolanensem et Nicolaum de Sar-
novia cracov. dioec. ad deferendum ipsi ad locum Thorun (p. 10)
(wprzody tych postów zaprzysiężono iż oddadzą ową cytacyją - jakoż
istotnie oddali w Toruniu wice Komendatorowi

e) Antonius Zeno (Gneznae d. 17 Junii 1422.) Paulo de Rusdorf vel ejus
procuratoribus confert salvum conductum ad comparendum in loco

comissionis [illegible] in Glogovia magna (pag. 12)
f) Antonius Zeno scribit epistolam Paulo de Russdorf carpendo eum ut treugas observet. (In Grezna d. 17 Junii 1422) (pag. 12)
III Acta in loco Frauenstad posnan. dioces. per nuntium apost. in transitu versus Glogoviam (Z mil od Głogowy)
a) Antonius Zeno (In Frauenstad d. 3 Julii 1422) avisat Bolchonem ducem Tesenensem, Henricum Juniorem dominos Magnae Glogoviae, capitaneos eorum et consules de suo futuro adventu pro comissione in Glogovia majori, petitque sibi salvum conductum dari (pag. 13)
b) Heinrich der ältere Herzog zu Glogau (Zu Glogau am Freitag nach Visitationis Mariae 1422) schreibt einen Brief dem Antonio Zeno Domherren zu Patras dass er den salvumconductum nicht geben kann, weil er nicht der alleinige Herr von Gross Glogau ist (pag. 14)
c) [illegible] Brief des Niklos Lijke hauptman zu Glogau und zu Gor (Zu Glogau am sonnabend nach Visitationis Mariae 1422) an Antonio Zeno, dass er erst seinen Herren fragen will. (pag. 14)
d) Brief des Niklos Lijke hauptman (Zu Glogau am sonntage nach Visitationis Mariae 1422) an Antonio Zeno welcher ihm droheth, dass er den Hauptmann fals er binnen 30 Stunden ihm keinen Geleit senden wird, in den päbstlichen Bann thun wird. — Er sie nicht schuldig, er könne nicht allein thun sondern müsse die Antwort seines Herren des Königs welcher 40 Meilen entfernt ist abwarten (pag. 14)
e) Antonius Zeno (in Fraustat d. 4 Julii 1422) monet ducem capitaneum et consules Magnae Glogoviae videlicet ducis Bolkonem et Henricum seniorem ut sibi et ambabus partibus salvum conductum salvamque guardiam infra 30 horas mittant adaccendum Glogoviam magnam sub poena excommunicationis (pag. 15)
f) Antonius Zeno (in Fraustat in domo hospitij Johannis Herman die 9 Julii 1422) protestatur contra duces, capitaneum et consules magnae Glogoviae quod sibi atque praesentibus procuratoribus regis Polonia Nicolai archidiac. gnezn. et Wladislai de Oporow scholastici vladisl. law. literas salvi conductus denegarunt (pag. 17) Praesente
g) Johanne de Ridzin capitaneo in Fraustad.
h) Bolko et Henricus senior duces Slesiae, Nicolaus Lijke et Joannes Sotajia capitanei et castellani praefatorum ducum item proconsules

civitatis Glogoviae magnae (In Glogovia magna d. 4 Julii 1422) coram notario consistorii glogovienſis Nicolao de Gola protestantur contra Antonium Zeno ratione fulminati interdicti in civitatem (pag. 18) (odesłali to nuncyuszowi)

Była ta kolegiata o 2 pralat. i 2. kanon. collegiata S. Mariae Glogovienſis)

h) Nicolaus archidiaconus gneznenſ. ſyndicus regis Poloniae (In Frauſtad d. 5 Julii 1422) protestatur (coram notario) contra cives Magnae Glogoviae pro eo quod in sua protestatione diffamaverunt regem Poloniae dicendo: quod Polonis denegandus sit salvus conductus quia suspecti sint (pag. 21)

i) Antonius Zeno nuntius apost. (In Frauenſtad d. 6 Julii 1422) citat procuratores ordinis Cruciſer. quatenus die craſtina in vesperis coram nuntio apost. in Frauenſtad compareant quia ipſi introitus ad Glogoviam magnam denegatus eſt. (pag. 21) (W skutku tego rajcy miasta Głogowy wielkiej wydali 3 salvos conductus dla nuncyusza, dla plenipotentów polskich i dla Jana Doringh plenipotenta krzyżackiego.)

k) Antonius Zeno (In Frauſtad poznan. dioces. d. 6 Julii 1422) procuratoribus Pauli de Russdorf magiſtri generalis ord. theuton. dat salvum conductum transeundi de magna Glogovia ad locum Frauſtad. (pag. 22)

l) Nicolaus de Kiky archidiac. gneſn. et Wladiſlaus de Opporow ſcholaſticus vladiſlav. et canonicus gneznen. procuratores regni Poloniae (In Frauſtad d. 6. Julii 1422) nomine regis Poloniae dant procuratoribus magiſtri generalis ord. theuton. salvam quardiam tranſeundi per territoria regni Poloniae ad civitatem Frauſtad. (pag. 23)

m) Positiones seu articuli contra et adversus magiſtrum generalem ord. S. Mariae de domo theutonica et fratres ipſius de Pruſsia nomine Vladiſlai regis Poloniae nec Nicolaum archidiaconum gneſnenſem ſyndicum producta coram Antonio Zeno delegato apoſt. sedente pro tribunali super banco sub portico habitationis Johannis Hermanni hoſpitis in civitate Frauſtad. d. 7 Julii 1422 (№ 1–114) (pag. 24–54)

1) Od wieków istniało Królestwo polskie mające rozległe posiadłości (tenimentum) i granice ustalone. 2) W tem że Królestwie bywały Księstwa czyli ziemie: dobrzyńskie, sieradzkie, sandomierskie, krakowskie, kujawskie, łęczyckie, mazowieckie, oraz należały do tego ziemie chełmińska, michałowska i pomorska. 3) O tem wszyscy wiedzą dobrze. 4) W temże Królestwie i w ziemiach chełmińskiej, pomorskiej, michałowskiej, płacono przed r. 1226 Świętopietrze (census romanae ecclesiae vocatus Denarius S. Petri) którego

w żadnym innym kraju nie płacono. 5) W ziemiach chełmińskiej, pomorskiej i michałowskiej płacono co roczne Święto Liście, z czego widać iż do Polski należą. 6) Otem wszyscy w Królestwie dobrze wiedzą. 7) Katedry gnieźnieńska metropolitalna i włocławska mają swe dyjecezyje tylko w Polsce. 8) Ziemia pomorska należała do dyecezyji ~~pomorskiej~~ gnieźnieńskiej i włocławskiej której biskupi pobierają tamże dziesięciny. 9) Otem wszyscy wiedzą. 10) Ziemia pomorska z miastami zamkami: Gdańsk, Karschow, Stalgart, Mewa, Tuchol, Swecze, Słupsko, Słothow należała do Królestwa polskiego sięgając aż do morza i graniczą z Danią przed zaborem pruskim. 11) Granice królestwa polskiego od najdawniejszych czasów od Prus były następujące. Od ujścia rzeki Ossy do Wisły poszły wzdłuż Wisły i Nugatu aż do wielkiego jeziora które się tyka z morzem; cały kraj między Nogatem a morzem należał do Pomorza polskiego, jak to widać z przywileju produkowanego przez krzyżaków, ~~w~~ którym Krzyżacy niby dowodzą iż ten kraj kupili od Kazimierza Księcia Kujawsk. 12) Rzeka Ossa dzieliła ziemię chełmińską od prowincji pruskiej. 13) Ziemia chełmińska była zdawna dawną częścią Polski. 14) Granice ziemi chełmińsko-polskiej były następne: Poczawszy gdzie rzeka Drwęca wychodzi z granic pruskich, wzdłuż tej rzeki i Wisły aż do ujścia rzeki Ossy, potem wzdłuż Ossy aż do granic pruskich. 15) Rzeka Ossa dzieliła dwa narody różniące się nawet językiem: narody mieszkające za Ossą mają odmienny język pruski (idioma vulgare prutthenicum) którego Niemiec i Polak nie rozumie; narody zaś mieszkające w Księstwie chełmińskim mówią zaś po polsku podobnie jak innych Księstwach Polski; lecz Prusacy opanowawszy ziemię chełmińską zniemczyli znacznie takowa (" quod a tempore olim " pationis dicti fratres induxerunt idioma proprium, sic quod " jam pro magna parte loquuntur idioma Theutonicum" pag. 28) 16) Otem wszystkim wiadomo. 17) Ziemia kujawska będąca częścią Polski miała zawsze też swe granice. 18) Granica Księstwa kujawskiego była od ziemi chełmińskiej te: rzeka Wista której środkiem była granica; Krzyżacy zaś zajęli całą rzekę Wisłę i zabrali od 35 lat miasto Toruń należące do dyecezyji chełmińskiej które czyniło Koronie polskiej rocznego dochodu 2000 grzywien polsk. 19) Zamek Nessowa z wsiami Orlow i Murzinow należał do Księstwa kujawskiego dyecezyji włocławskiej, lecz go Krzyżacy zagrabili. 20) Otem wiadomowszystkim. 21) Ziemia dobrzyńska należała do Polski jako część (feudum) i miała też swe granice zdawna. 22) Granicą Księstwa

dobrzyńskiego od ziemi chełmińskiej była rzeka Drwęca którą oba brzegi Krzyżacy zagrabili. 23) Ziemia Wiślicka leżąca nad Drwęcą w części Księstwa dobrzyńskiego należała do Polski i miała swe granice. 24) Miasto Brodnica leżało w Księstwie dobrzyńskiem w ziemi michałowskiej dyecezyi płockiej; też Krzyżacy zrobiwszy nowe koryto dla rzeki Drwęcy takową pod Brodnicą sprowadzili, Brodnicę zajęli, od dyecezyi płockiej oderwali i do dyecezyi chełmińskiej przyłączyli. 25) O tem wiadomo. 26) Od najdawniejszych czasów było w użyciu iż ilekroć Książę który polski bez potomka płci męskiej zmierał, tyle razy Księstwo jego spadało na Królestwo polskie do którego tym sposobem wcielono ziemie: dobrzyńską, sieradzką, sandomierską, krakowską, sęcyecką, kujawską. 27) O czem wiadomo. 28) Ziemia pomorska po śmierci Księcia Świętopoja zmarłego bez prawego potomka męskiego, przypadła przed r. 1306 na Przemysława Króla polskiego, posiadał ją Król Władysław („dictus Łokietko") ojciec Króla Kazimierza prawnie. 29) A. 1306 Krzyżacy zajęli ziemię pomorską należącą do Króla Łokietka. 30) O czem wiadomo. 31) R. 1326 i przedtem panowali w Polsce właściwi Królowie przeto niemógł tam cesarz Fryderyk II. i Ludwik IV mieć jurysdykcyi. 32) Dochody z ziemi pomorskiej przed zajęciem przez Krzyżaków stanowiły 5tą część dochodów całego państwa polskiego i wynosiły rocznie 10,000 grzywien srebr. brandeburskich. 33) O tem wiadomo. 34) Konrad Książę mazowiecki posiadał r. 1230 Księstwo chełmińskie i pomorskie z zamkiem Nessowa i wsiami Brlow i Murzynow jako lennik Królestwa polskiego. 35) Konrad Książę Mazowiecki uznawał Koronę polską za zwierzchną (bez której zezwolenia nic dziać się nie mogło) a siebie za lennika. 36) Dotąd jest jeszcze prawo starodawne w Polsce iż spadek po zmarłej bezdzietnej osobie w Królestwie należy do Korony. 37) Jest też prawo starodawne iż nikomu bez zezwolenia Króla niewolno zbywać lub zamieniać posiadłości ziemskich leżących w Koronie – więc też Darowizna ziemi chełmińskiej i zamku Nessowa (na którąsię Krzyżacy odwołują) jest nieważna. 38) Zresztą Książę Konrad miał syna Kazimierza a ten Władysława zwanego Łokietek, ten zaś Króla Kazimierza zmarłego przed 48 latami. więc owe ziemie przypadły do Korony słusznie. 39) Książęta mazowieccy: nieboszczyk Ziemowit Książę więźnieńskie, drugi Ziemowit czerskie i Bolesław płockie Książe r. 1343 w

dzień S. Małgorzaty w Rawie zrzekli się pretensyj dziedzicznych do ziemi chełmińskiej na rzecz Korony polskiej. 40) O tem wiadomo. 41) Leszko Książe Kujawski zastawił Krzyżakom ziemię michałowską r. 1304 in die Calixti Papae (2) za 300 grzywien denarów toruńskich pod warunkiem, iż jeżeli tejże ziemi on lub jego bracia Przemysław i Kazimierz, od Bożego narodzenia poczęwszy nie wykupią w przeciągu dwóch lat, taż ziemia na wieczność należeć Krzyżakom. Od tego czasu Krzyżacy trzymając ową ziemię już przeszło 77 razy z dochodów owej ziemi pożyczone pieniądze wybrali. 42) Bracia owego Księcia Leszka nie tylko że nie zezwolili na zastaw ziemi michałowskiej, lecz przeciwko tej bezprawnej zastawie protestowali. 43) Iż bracia w przeciągu 2 lat chcieli wrócić Krzyżakom pieniądze, lecz ci niechcieli ich przyjąć ani zastawionej ziemi zwrócić. 44) Owi wtrzyscy Książęta zmarli bezpotomnie wiec dziedzictwo ziemi michałowskiej należało do Księstwa dobrzyńskiego i do Polski. 45) Czem wiadomo. 46) Krzyżaków biednych w małej liczbie przyjął Konrad Książe mazowiecki mając litość nad niemi: Książęta polscy dopomogli im do zawojowania Prus; lecz Krzyżacy zamiast wdzięczności zajęli przemocą ziemie chełmińską, michałowską i pomorską w których zamiast uznawać Króla polskiego za prawego Pana nadęci pychą sięgnęli granic Polski i wojowali potomków owego dobroczynnego Księcia Konrada. 47) Czem w Polsce i w pogranicznych Krajach dobrze wiadomo. 48) Delegaci wyznaczeni od papieża Jana XXII skazali wyrokiem wydanym w Wrocławku r. 1321 zakon Krzyżacki na zwrot zabranej ziemi pomorskiej zapłacenie 33000 grzyw. srebra szkody i 150 grzyw. kosztów procesu. 49) Miasto Włocławek dostępne było podczas owego procesu Krzyżakom, których posiadłości mianowicie Brzelow, Murzinow, Newdorf przytykały aż do granic miasta Włocławka i Nieszawy. 50) Sędziowie delegowani ekskomunikowali wtedy Krzyżaków bo niechcieli słuchać wyroku. 51) O tem wiedzą wszyscy. 52) Krzyżacy niedbając na wyrok i ekskomunikę werdykt r. 1329 wpadli do Polski i zajęli ziemię dobrzyńską. 53) Znowu r. 1331 wpadli do Polski i popalili kościoły. 54) Wtedy to zniszczyli i spalili miasto Gniezno, Znin, Nakło, Łęczyc, Uniejów, Sieradz, Wartę, Szadek, Baldrzychow, Charłupia, Pyzdry, Konin, Strzyżę, Środę, Kleczko, Pobiedziska zrabowawszy kościoły i ludzi oraz popaliwszy mnóstwo wsi, pozabijawszy znaczną liczbę ludzi.

55) Nie żyli tem, Krzyżacy r. 1332 zajęli Kujawy mające w sobie 2 ziemie włocławską i kujawską należące do Polski, jakoż dotąd odzwego czasu trzymają Nieszawę, przewozy na Wiśle wsie Brlow i Murzynowo niesłusznie. 56) Władysław wnuk Konrada Księcia Kujawskiego i Mazowieckiego obrany został na Królestwo polskie przed zajęciem [illegible] ziemi pomorskiej przez Krzyżaków, był więc prawym dziedzicem Kujaw. 57) O tem wszyscy wiedzą. 58) Król Kazimierz zaskarżył o ten zabór Krzyżaków przed papieżem Benedyktem XII zwłaszcza że kościół rypiński utracił przez zabór krzyżacki części dochodu z kwisto piętrza; wskutek czego papież wyznaczył sędziów tej sprawy. 59) Sędziowie delegowani skazali Krzyżaków na zwrócenie ziem zagrabionych, odbudowanie kościołów spalonych, zapłacenie 194500 grzywien srebr. szkody i 1600 grzywien fr. kosztów procesu – ostatnim wyrokiem (pod zagrożeniem interd. ykłu). 60) Wiedzą wszyscy o tem, bo to było przed 80 laty. 61) Wyrok ów był urzędowy i prawomocny. 62) Wyrok ten spisany przez 2 notariuszów urzędowych. 63) Wyrok ten ogłoszono w Warszawie niedaleko znakomitem i ludnem. 64) Wyrok ogłoszono w Warszawie miejscu błotnistem i przestępnem dla Krzyżaków jakoteż 65) w miejscu płonnem, 66) obronnem murami. 67) O tem wiedzą wszyscy. 68) Krzyżacy nic nie dbali na ów wyrok sędziów papieskich i nie zwrócili nic. 69) R. 1343 Krzyżacy zajęli i zniszczyli ogniem ziemię Łęczycką, [illegible] sieradzką i tak dokuczyli Królowi Kazimierzowi iż ten [illegible] przestraszył się przystać na wszystko czego Krzyżacy zażądają. 70) Chociaż król Kazimierz Wielki odebrał krzyżakom jak mógł księstwa dobrzyńskie i księstwo kujawskie (które miało w sobie ziemię włocławską i brzeską) z wyjątkiem zamku Nessow i wsi mi jego, wszelakoż Krzyżacy r. 1343 jakoteż i przed r. 1404 gdy król Władysław Jagiełło posłał wojska swe dla ukarania swego [illegible] księcia Władysława (Ladislaum) opolskiego do księstwa dobrzyńskiego i gdy owe wojsko zajęło połowę księstwa dobrzyńskiego oblegało zamek Bobrowniki: krzyżacy pozyczywszy potężnie owemu księciu pieniędzy, z wojskiem wkroczyli w księstwo dobrzyńskie, wojowników

polskich z pod Bobrownik spędzili i zajęwszy Bobrowniki ta-
kowe przez 12 lat trzymali. 71) Ugoda zawarta w dzień Św. Ki-
liana 1343 pomiędzy Królem Kazmierzem a Krzyżakami jest
niewazna bo była gwałtem wymuszona jak to widać z prze-
kowanego 69 i 70 artykułu – zresztą Krzyżacy za odstąpienie
pomocą zajętej ziemi pomorskiej obiecali płacić rocznego ha-
raczu 80 grzyw. srebrn. konie pozłacane sukna i axamity na znak
hołdu Królowi Kazmierzowi i obiecali mu zawsze pomagać
i oddali zabrane księstwa dobrzyńskie, brzeskie i włocławskie; ja-
koż Krzyżacy płacili ów haracz co rocznie aż do śmierci Króla
Kazmierza którego miasta pomorskie za pana swego uzna-
wały. 72) Po śmierci Króla Kazmierza zaprzestali Krzyżacy
płacić ów haracz. 73) Otem wspomniony wiedzą. 74) Król Władysław
chcąc wykupić niesłusznie zastawione księstwa – lubo
Krzyżacy dawno już z zysków ziemi całą pożyczoną summę
odebrali – dla swiętej zgody zapłacił Krzyżakom 2000 kop
groszy czeskich i 50000 dukatów złotych węgierskich. 75)
Krzyżacy przed r. 1404 napadając często księstwo mazowiec-
kie pojmali raz z domu własnego księcia Jana starszego
i związawszy ręce wiszli u siebie. 76) Otem wiedzą. 77) trzy-
mali aż do piątku (feria 6a) przed Św. Trojcą 1344 niezładowali
Króla polskiego i jego rodziców; gdy już Król ochrzczony
został niszczyli Krzyżacy przez 18 lat ziemie ochrzczoną naj-
mniej 2 razy do roku paląc kościoły. Ścięli Krzyżacy pojmanego
brata Królewskiego Kazmierza ochrzczonego i głowę jego
zatknięta na włóczni obnosili przed wojskiem. Król niemo-
gąc znieść tych przykrości, zmuszony był r. 1404 w piątek
przed S. Trojcą zawrzeć z niemi traktat z szkodą własną. 78)
Po r. 1404 i przed r. 1409 wzięli Krzyżacy w tym protekcyją zbun-
towanego przeciw Królowi lennika polskiego Ulryka do
z zamkiem Drzezen. Po śmierci owego Ulryka zagarnęli Krzy-
żacy zamek Drzezen leżący w granicach Polski. Podobnież
zbuntowali przeciw Królowi księciu Bolesława czyli Swertregal
zwanego dając mu protekcyją. 79) Krzyżacy Królowi Władysła-
wowi przez pisma wypowiedzieli wojnę (diffidaverunt) i za-
nim nastali wypowiedzenie zajęli księstwo dobrzyńskie rabu-
jąc, zabijając, paląc i gwałcąc we Kowem, które to księstwo
po trzeci raz zajęte kilka lat trzymali. 80) Otem wiadomo.

81) W krótce przedr. 1411 gdy Król Władysław pokonawszy w Boju Krzyżaków i odebrawszy miasta w ziemi chełmińskiej i pomorskiej do Polski powrócił z powodu Węgrów którzy wtedy do Polski wtargnęli. wtedy Krzyżacy znowu zebrawszy siły miasta owe odebrane na nowe zajęli: Król więc ze szkodą swego państwa będąc między dwoma nieprzyjaciółmi Krzyżakami i Węgrami w obrocie musiał zawrzeć pokój.

82) Pomimo iż Król Władysław wtedy wykupił powtórnie Księstwo dobrzyńskie: Krzyżacy przed sierpniem 1411 [czyli rauej r. 1414 po pokoju zawartem w Toruniu. wpadli do Polski. z wojskiem i spalili w Księstwie dobrzyńskiem: Lichocin z dwo- rem biskupa kujawsk. wieś Osiek, miasto Gorzno z zamkiem biskupa płock. 83) tegoż roku spalili oni w Mazowieckiem Księstwie wsie: Szambowo Mroczkowo, Szczepankowo, Waszewo, Brelatowy, Grobsk, Chmielewo, Janowo, Wo- czwna, Bandzisław, — także Swi: Krobzwanych, Leszne- wa, Kuklino — także podwójne Uneschkowo, Sallkogora, Chluszewo, Rossarzewo, Schidlowo, Frezanka, Gedna, Molendinino, Gorzna, Radla, Lijctranewo, Ligwijno, Thurza, Krampa, Cancewo, Neez Dalki Ronala, Lyppowej, Negocjino, Chojnowo, miasteczka, Krucz- borg, Zelonna, Goscziska, Gnoijno, Deleth kowo, Bogonicze, i Nijczewko. 84) W Księstwie Kujawskiem spalili wtedy miasta Rauzans, Gnewkow, Slusszewo, z wsiami. 85) w obwodzie Nakielskim zwanym zwykle Skraijna należącym do Korony spalili miasto Leburga z innemi miastami i wsiami. 86) W obwodzie bydgoskim spalili klasztor cystersów w mieście Koronowo (cyecz. włocław.) z 24 wsiami tegoż klasztoru; odbudo- wany klasztor znów powtórnie spalili. 87) O tem wiadomo.

88) Po r. 1412 po miesiącu sierpniu wpadli Krzyżacy powtórnie w dobrzyńskie, nazow. kujaw. bydgoskie. i jeszcze nieodbudowane całkiem wsie spalili: zrabowawszy bydła. 89) Po tym roku zabili Krzyżacy (wielu kapłanów (przebywających z żonami i dziećmi w Prusiech, zagrabiwszy ich towary i pieniądze. 90) O tem wiadomo. (najwięcej z Poznania, Kosztrzyna, mazowsza, wschodu (jednodzieie ssąc powiesili te za dnie wie, za- biwszy matkę)

91) Zanaście te i wojny Krzyżacy ci tyranowie złości podjęli przeciw Królowi polskiemu bez wszelkiej słusznej przyczyny, wbrew chrześciańskim zwyczajom. 92.) Król Władysław Jagiełło jako człowiek spokojny tylko odpornie się przeciw Krzyżakom zachowywał. 93) Szkody od ostatniego wypowiedzenia wojny zdziałane Krzyżakom Polsce przeszły 800,000 grywien polsk. 94) Drugie 800,000 grywien pol. musiał Król polski wydać na uzbrojenie wojska dla obrony. 95) O tem wiadomo. 96) Ziemie chełmińska, pomorska, michałowska ~~[illegible]~~ przed r. 1335 zagrabione przez Krzyżaków stanowią 1/3 lub przynajmniej 1/4 część całego Królestwa polskiego. 97) Dochody tych ziem rocznie wartują łatko rachując rocznie 80,000 czerw. złot. węgier. co wynosi 1/3 część dochodów rocznych całego królestwa. 98) O tem wiadomo. 99) Każdy król polski podczas koronacyi przysięga starać się będzie odzyskać oderwane niesłusznie posiadłości Królestwa polskiego. 100) Krzyżacy jako zakon podległy samemu papieżowi bez zezwolenia papieża nabywać posiadłości, co im niewolno. 101) O tem wiadomo. 102) Wyrok kompromisarski r. 1419 w Wrocławiu zapadły przez Zygmunta Króla rzymskiego ogłoszony, jest nieważny, bo Zygmunt nie chciał słuchać wcale skarg polskich. 103) Zygmunt król przybył *) przed na ów sąd kompromisarski Królowi polskiemu. 104) Gdy Bożego Narodzenia (Epiphania) w roku przeszłym panowie polscy prosili Zygmunta aby dla zbytku Królewskiego terminu raczył przełożyć ogłoszenie wyroku, nie chciał tego uczynić. 105) Król Zygmunt ogłaszając wyrok ten tylko punkta przywilejów czytać kazał które za Krzyżaka mówiły, Polaków wcale nie chciał słuchać. 106) Zygmunt wydał wyrok stronniczy. 107) Ziemia żmudzka należy do Jagiełły i Witolda dziedzicznie, nie ma więc Król Zygmunt prawa dysponować nią na korzyść Krzyżaków. 108) Już por. 1420 Krzyżacy obrabowali i więzą kilku Kupców polskich u Jeźbie którzy dla handlu do Prus przyjechali. 109) Po r. 1420 pojmali Krzyżacy kilku szlachty

*) Zygmunt przyjechał później w wilią Epifanii do Wrocławia i zaraz nazajutrz wydał wyrok - posłowie zaś polscy już od 2 tygodni wprzód do Wrocławia przybyli i czekali (pag. 130)

których król dla strzeżenia granic wysłał, między innemi pojmali krewnego szlachcica Jana Puchały i powiesili go w lesie. -110) O tem wszyscy wiedzą. 111) R. 1422 Krzyżacy pojmali kupców jadących z towarami z Gniewkowa do Torunia, jednego z nich w koło wpletli a resztę zabili; choć byli poddani Krolewscy. 112) O tem wszystkim wiadomo. 113) Król Władysław zagięto jeżeli oddał krzyżakom zamek Jaszczrecz, to uczynił dla świętej zgody, nie zaś dla tego aby tem niejako aprobował (intentione amplogandi - omologare) wyrok kompromisarski Zygmunta. 114) Wszystkie tu przytoczone artykuły są prawdziwe i mieszkańcom Królestwa polskiego dobrze znane. — Uprasza więc król polski papieża Marcina V aby raczył potwierdzić wyrok i nakazać Krzyżakom oddać Polsce Księstwo pomorskie z 33000 grzywien należących się z dochodów wyżej wymienionych wyrokiem delegatów z roku XXII — aby wyrok przez delegatów Benedykta XII potwierdził — aby Księstwa [illegible] i ziemie chełmińską, pomorską, michałowską wyżej wymienione Polsce, aby zamek Nieszawę z wsiami Brzozą, Marzinowem, Nowawieścią, Nieporęt oddano Księstwu Kujawskiemu — aby rzeka Drwęca uznano za granicę między ziemiami dobrzyńską a chełmińską i zwrócono miasto Brodnicę — aby uznano zamek Dzierzgoń za należący do Korony — aby Krzyżacy oddali Polsce wydarte nie-prawnie za Księstwo dobrzyńskie 2000 kop groszy praskich i 50000 dukat. węg. — aby Krzyżaków na zapłacenie sumy 800000 za wyrządzone szkody i drugie 800000 za koszta wojenne skazano i koszta procesu im zapłacić nakazano. = Gdy d. 14 lipca synodu polski Mikołaj archidyak. gnieźn. do-magał się aby krzyżaków nuncyusz skazał per contumaciam d. 17 lipca zapozwał nuncyusz świadków z Poznania aby się na 20 lipca stawili do przesłuchania jakoto: Andrzeja biskupa poznań. Piotra dziekana, Jana Kantora, Bartłomieja kanonika kleryka altaryst poznańskich, Mikołaja Paluka burmistrza Henryka Bruchwald rajcę, Niczeke Liehwin, Przeszkus Falkowski, Szymon Stoyan, Nicolaus Sacchowiske, Piotr

Awe, Petr Calderen, Hannus Lijdaden, Egidius Georgii
Borerbijl pisarza miejskiego, Andreja wojta i Wierzbięty
inkygatora poznańskich – którym to świadkom wydał
w Poznaniu d. 17 Julii 1422 datowany pozew Johannes
gnald nuntius delegatus per Antonium Zeno, i dnia
20 Lipca 1422 mianował ich przysięgę. – D. 30 Lipca nuncius
Zeno mianował dziekana poznańskiego za urzędowego tło-
macza i przestrzegł go przysięgi. a d. 21 Lipca sam złożył
w Poznaniu przysięgę świadka biskupa a d. 22 Lipca za-
Piotra de Lamburga scholast. gnesn. i Stefana Boemus Mgro
Sacr. Lateranae, collectorem Camerae apostolicae in per-
tibus Poloniae. – D. 7 Augusta tutynował delegat papieski
w Poznaniu przełożone mu polskie dokumenta i przy-
wileje, d. 14 Augusta przejrzał delegat w Gnieźnie przeło-
żone mu dokumenta, d. 18 Augusta exaministował świadka
Czesthona dziedzica Dambuczy – D. 27 Augusta nun-
cius słuchał w Łęczycy zeznań i przysięgi cytowanych: Mi-
kołaja archyd. gnezn. Jakuba płock. Jana Kujawsk. bi-
skupów. Alberta scholastyka gnezn. – cytowano oraz do prze-
słuchania świadków. Piotra Klukę kanonika, Mikołaja
z Witowa wikarego kujaw. Sabora z Rossz[illegible]kowa szlachcica
dobrzyńskiego [illegible] Macieja kantora płock. Jana
Officiała płock. Matschona kanonika płock. Stanisława
Jacha i Mikołaja Luba wikaryuszów płockich na dzień
22 Septemb. do Łęczycy [illegible] Łęczycy
– D. 1 Octobris w Łęczycy prokuratorowie polscy przedłożyli
nuncjuszowi akta procesu spisane przez Gothard de
Carcaribus i protokół zeznań [illegible] do akt niniejszych wydał wielono
ri d. 7 Julii 1422) protestatur contra notario publico contra comissio-
nem Antonii Zeno nuntii: quoniam omnes lites inter Polonos et cruci-
feros extinctae sunt per arbitralem sententiam Sigismundi Roma-
norum regis, Wratislaviae d. 6. Januarii 1420 latam, quoniam
procuratorem ordinis citavit venire pro 7 Julii in Frawinstad locum
non securum et in dominio partis adversae situm asserens se adtra-

p. 78.

situm per Prussiam tantum 14 equis usum fusse et ad Glogoviam majorem cum 100 equitibus pro securitate venisse – appelat ergo et provocat ad Sedem apostolicam contra citationem Antonii Zeno praesertim cum Comissio haec per literas Martini papae (quas producit) emanatas ex dispositione Sigismundi Romanorum regis revocata sit:

o) Martinus papa (Romae V Calend. April. Pontificatus Anno 5to) praecipit nuntio suo Mgro Antonio Zeno ut comissionem revocet et tollat, quia Sigismundus Romanorum rex scripsit se habere amicabiles vias ad pacem cum Prutenis per quam partes ad concordiam perpetuae pacis deducantur et idio comissionem contra regis Romanorum sententiam et honorem ~~tollen~~ instituta tam tollendam esse. (pag. 39.)

D. 16 Octobr. w Kaliszu Jan Stanqualdus urzędnik nuncyusza sporządził zeznań świadków: Joannem castellanum Arripinensem. — Mikołaj archidyakon gnieźnieński odjeżdżając dla ważnych spraw zostawił na swe miejsce przy komisyj nuncyusza plenipotentów: Stanisław de Scarbimiria, Mgrum Jacobum de Zaborowo decret. doctores, Joannem Ludconis canonicum cracov. et Jacobum de Laranessijno Mediolanensis dioecesis.

bajilia = wprowadzenie wyjaśnienie

D. 18 Novembris Nuncyusz Zeno we wsi Nepolomicze w dworze króla Władysława i w izbie Mikołaja archyd. gnieźn. sporządził zeznań świadków Alberta biskupa krak. Jana biskupa chełmskiego, Krystyna kasztelana, Jana z Tarnowa wojewodę krak. Mikołaja z Michałowa Jandom. Jakuba z Koniecpola świadzk. wojewodów, Michała Jandomir. Jana kaliszk. Krystyna Jandeck. i Dobiesława wojnick. kasztelanów, Zbigniewa nadzatka koron. Zbigniewa proboszcza świętego apostol. i Stanisława Liotka kantora krakowsk.

D. 28 novembra Jakób de Laranessijno delegat nuncyusza w przytomności notaryuszów i świadków (Nerio Leonardo civibus Florentinis; Isidore de Annono dive. mediolanensi) przejrzał podane przez Magistra Stanisława Dra Dekretów i kanonika krak. dokumenta dotyczące zamku Drezen oraz Pomorza

D. 26 Januarii 1423 po skończonej Komisyj wydał ~~[illegible]~~ delegat nuncyusza Jacobus de Laranessino mediolanens. dioec. w Krakowie, Stanisławowi prokuratorowi polskiemu kopią całej Komisyj i zeznań świadków protokół urzędownie spisany przez notaryuszów Mgrum Nicolaum Michaelis de Lassotkij plocens. dioec. clericum et Mgrum Gabrielem Antonii de Bossis clericum mediolanensis dioecesis.

najpewniej z r. 1236 (Prodr. Script. rer. Pruss.) bo indykcja IX na ten rok przypada

(Władysław Odonicz)

Okolor. 1209 z ajgł Waldemar II król duński (który miał za żonę Dobrawę córkę króla Kazi Telawia Słupskiego która należała do dyec. gnieźnieńsk. i osobny arcybiskupstwo (sufragan.) miast. wczesna.

*) Władza dziedziczna t. j. ś. 1212 Henryk Kietlicz arcyb. gnieźn.

IV Poniae instrumentorum et privilegiorum actis adicatorum atque productorum per procuratores Regni Poloniae in causa contra Ordinem theutonicum anno. 1422.

1) Swentopleus D. G. dux Pomoraniae (Datum in Slupsk Anno genituae MCCLXXXI = 1181 mylnie (lecz pewnie MCCLXXXI czyli 1231 indictione IX^a. in die b. Joannis evang. recognosit: quod „cum castellania Sulpensis ducibus Poloniae in temporalibus et „Gnezdnensi archiepiscopo in spiritualibus videlicet in decimis „a multis retro annis pertinuisset, illustri principi seniori „Wladislao duci Poloniae in eadem castellania Sulpensi sicut et „in Polonia dominanti per ejusdem incuram seu negligentiam „rex Daciae Waldemarus asserens se sicut verum fuit per „aviam suam de stirpe principum Poloniae processisse, „Sulpensem castellaniam occupavit et pluribus annis tenuit „occupatam, quod videntes barones et alii nobiles Sulpenses „ne genti externae linguae ignotae ac haeredi non suo „subesse deberent per quod in posterum in servitutem redigi „potuissent, nos in dominum sibi eligentes ad dictam castella„niam vocaverunt venerabili patre Heijnrico Ketlic gnezdc „nensi archiepiscopo tertio *) anno suae consecrationis ca„thedrae archiepiscopali praesidente. Nos illuc venientes „invenimus ibidem Rudolfum presbiterum senio confectum „rectorem ecclesiae Sulpensis .... a quo in praesentia totius militiae recepimus ecclesiam ad gnezdnensem archiepiscopatum pertinere. Ideo damus id testimonium (pag. 65-66 = Preyssem wijata pieczęć okrągła woskowa biała (rotundum de cera com„muni dependens in cordulis sericeis rubei croceique coloris) wyobrażająca jezdca z proporcem z napisem + S. domini. swentopleі de danzko.

2) Swentopleus dux Pomoranorum (Data in Dansk 1236 Idus Maji) viris donationibus progenitorum nostrorum ecclesiae S. Adalberti ad querecum factis tempore abbatis Paulini ipsi et fratribus ipsius de Mogilno villis ipsorum ad dictam ecclesiam pertinentium videlicet: Gora Lelasewo, Trubki, Cosminino et curiae ipsorum cum taberna in civitate Dansk et ecclesiae ipsorum in Slona hanc concedimus libertatem, ut statutus ab ipsis dominis videlicet abbate judex judicetur omnes causas parvas et magnas in villis, publicis stratis vel intra homines, etiam homicidia, furta castrorum et armorum vulnera (podobno te większe sprawy sobie Kościół do sądzenia wyjęcia)

liberat insuper a conductu, ab omni solutione, theoloneo et exec-
incolae earum villarum
tione, a powoz et a custodia castri – sed tantum ad generalem nos-
trae terrae defensionem cum hominibus nostris sub vexillo
nostro se praesentare debebunt. Confirmamus eisdem fratribus
de tabernis quae sunt in ipsa civitate Dansk 5 scotos dena-
riorum accipiendos singulis ebdomeadibus per annum. Item
donamus unum sturionem de mensa nostra annuatim, omnes
clausuras quae facti fuerint in utraque parte fluminis Ka-
cza, liberam capturam allecum et sturionum in utroque mari
tam in navi propria quam in conventa vel in cujuscunque
societate. – Praesentibus fratribus meis duce Samborio
duce Retiborio, Mistawoio filio nostro, Jaraco abbate de
Oliva, Gnewomiro palatino, Woinone tribuno, Wenceslao
subcamerario, Bertholomeo pincerna, Possado judice, Sulen-
co thesaurario, Johanne castellane de Slupsko et Bever-
dzado tribuno (pag. 70-71) (Pieczęć opisana taka sama jak w nr 1)

3) Swentopleus dux Pomoraniae (Datum in Slupsk 1237 d. VIII
Calend. Januarii videlicet in die b. Stephani prothomartiris)
ob reverentiam beati Adalberti martyris et ob favorem patris
Fulconis gneznensis archiepiscopi, confert gneznensi ecclesiae
villas in [illegible] terminis sui (Swentoplei) dominii sitas Guiseno
videlicet Mothle ac Orel cum omnibus utilitatibus, lacubus
piscationibus, venationibus possidendas. Gades earundem
villarum sic denominantur: Moschk Palite bloto, Gori
Sorave bloto Cololens Kamonamiam. Coloni earundem
villarum liberi erunt ab omni servitute, exactione ducali: [illegible]
aedificatione castrorum et expeditione et a nemine judicabuntur
praeter ipsum archiepiscopum vel cui eos archiepiscopus
commiserit judicandos. (pag. 66-67) (Pieczęć jak w nr 1 na filis
serices nigri coloris appensum)

4) Clemens III papa (Viterbii XV Calend. Aprilis, Pontificatus
anno 4½) ad praeces archiepiscopi gneznensis confirmat dona-
tionem villarum Crasano, Mothle ac Orel quam quondam
Swentopleus dux Pomoraniae fecit ecclesiae et praedecessori
tuo [illegible]rae memoriae Fulconi archiepiscopo. (pag. 67) (Cum
bulla plumbea in filis sericeis rubei croceique coloris pendente)

5) Boleslaus d.g. dux Poloniae (Datum in Poznania infra octavas b. Apoll. Petri et Pauli 1252) inspectis fidelibus servitiis comitis Rauzononis „quae nobis ostendit dum castra quae „a Theutonicis quondam fuerunt occupata Cluzin videlicet „et Brezen per ipsius fidele servitium sunt nobis acquisita" haereditatem ejus quae a nomine Rauzon memorati comitis Rauzononiczi nuncupatur et quam ei contulimus liberata a citatione cujuslibet castri et castellani, ab edificatione castri, a conductu ab expeditione, pouoz, strosa, naraz, a septuaginta, a nastane, poduorone, opole, a bove, vaccâ annali, a poradlne quod ipse super homines suos accipiet, et si duo homines sui invicem se occiderint ipse poenam capitis accipiet et ut a nullo ȝaneravio nisi annulo ducis homines ejus citentur. — Praesentibus Boguslao episcopo poznan. Petrico praepositio, Petro decano ejusdem ecclesiae, comite Boguslao palatino, Joanne filio Albrechti palatino Kalisiensi, [redacted] Prsetpelkone castellano poznaniensi, Dirsiciraijo castellano gnezdnensi, Archambolodo castellano calisien. (pag. 85-86) (Pieczęć okrągła woskowa na sznurkach jedwabnych wisząca przedstawiała mężа zbroj: nego z tarczą który smoka (serpentem) przebijał mieczem: z prawej strony była wieża z trzbaczem: napis do koła: + S. boleslai dei gracia ducis Poloniae.

6) Mystinoius D. G. dux Pomoraniae (Datum in Swece 1273) respectis fidelibus servitijs comitis Nicolai Jankonicz confert ei haereditatem Crambcouwke quam „ab omni exactione polonica" et solutione ab opole, citatione castri, vacca, bove, urna, melis, strosa, naras, pouos, poduorze, poudene, falionem nec custodiant nec solvant, nec ferinam ducant nec tentorium ducis, item liberat ab omni jure et solutione, a solutione annonae, ab eo qui stawonik dicitur quem vel recipiunt, nec ducant, Homicidiorum inter ipsos incolas factorum ipse et ejus posteritas percipiat solutionem „si vero actor „suus fuerit in onere alicujus vel alterius nominul solu„tionem ex integro ipse et posteritas sua percipiet, judicium „et solutionem bo marcharum. Item potest judicare in dicta

haereditate pugiles quales cunque sive gladii sive quod vulgariter apellatur Kijg, sive ferrum sive examen aquae liberum damus. Incolae vero a nullo judice ~~[illegible]~~ palatino vel castellano citentur. Potest etiam illam haereditatem locare jure teutonico vel polonico, vendere, commutare. – Testes: comes Waijsil palatinus gdanensis, comes Andreas castellanus gdanensis, comes Paulus castellanus svecensis, comes Vneslaus subcamerarius gdanensis, Theodatus plebanus svecensis. (pag. 59-60) – Pieczęć okrągła woskowa (appensum in filisse riceis morelli coloris) przedstawiała zbrojną osobę stojącą w bramie z włócznią i tarczą. Napis: + S. Dni Mistiwoji ducis Pomoraniae.

7) Mistiwogius Pomoraniae dux (Datum in Swecze 1283 in crastino b. Jacobi Apost.) donat Alberto episcopo vladislavien: si et ejus capitulo portum maris qui More nuncupatur cum omnibus utilitatibus et villas nostras: Brod cum Golgoleno integraliter sicut Michael tenuit, Suarissero Sopcowo cum Sulcze sicut Wilten possedit, Nestyno tertium Wispno quod Cridlono dicitur Lewino Vicemino cum Swarino sicut Glabuna pincerna nostra tenuit, Porstolono injunctum villae de Milobanie, medietatem villae de Leczenwo quam capellanus et ecclesia nostra de Purit antea possidebat et Nrestijnam juxta Milorstono villam eorum sitam cum clausura nostra ibidem super Siadam posita et cum castoribus sicut dux Poloniae Premislius ad tempus ex nostra concessione tenuit quam concessionem et privilegium eidem duci per nos datum revocamus, resignantes portum et villas ipsas (quas ab omni exactione et jurisdictione liberamus) episcopo et capitulo vladislavien. ~~[illegible]~~ Praesentibus: Vaijsilone palatino, Paulo castellano de Swecze, Ludero cancellario, Andrea castellano gdanensi Vneslao subcamerario, Theodrico, Tymislao, Lamberto capellanis curiae nostrae. (pag. 91-92.)

8) Mistiwogius dux Pomoraniae (Actum in Nakel in Colloquio anno 1284 Indictione XII 3 die Septembris) ad petitiones Jacobi archiepiscopi gnesdnensis confirmat donationem haereditatis

zrothle et sortium adjacentium Orel et Crusano per
illustrem principem dominum Swentopleum felicis recordationis
quondam ducem Pomoraniae patrem nostrum factam venerabili
patri Fuliconi bonae memoriae archiepiscopo. Et quia dictam
villam Stephano nostro militi filio Pholimiri, minus certi de
prima collocatione, jure hereditario dederamus, nunc eam
donationem nostram contra deum et justitiam factam revoca-
mus. Praesentem paginam sigillis illustrissimi principis Premi-
zolonis D.G. ducis Poloniae filioli nostri et nostro duximus con-
firmandam. - Praesentibus comite Paulo palatino de Suece, comite
Nicolao castellano de Scicen, comite Stanislao castellano de
Suece - et quia hoc actum in Bratkel in colloquio ubi multi con-
venerant in testimonium etiam barones Poloniae duximus ad-
movendos comitem Preczlaum castellanum gnezdnensem, comitem
Sibilutorem castellanum de Bratkel, comitem Vitum pincernam
gnezdnensem. (pag. 67-68) Prytem wisiały 2 otrągłe woskowe
pieczęcie na żynurkach jedwabnych (filis sericeis rubei et viri-
di coloris), pierwsza mistyczna: jest tam lama jak pod Nrm 6; a druga
przedstawiała rycerza z proporcem i tarczą (na której był lew) strzy-
cego koło wieży na której był trębacz; z boku zaś wystawała ręka
Opatrzności; dokoła napis: + S. Premislonis dei gracia ducis Po-
loniae.

9) Bogusławowi dux Pomoraniae (Datum publice in colloquio
in Mirzegrad) in octava Ascensionis Domini 1288 Indictione prima) cum ab-
bate et conventu de Bissouia cisterciensis ordinis talem fecit
commutationem: pro hereditate conventus vocata Schulpino
in Cujavia quam illustri dominae Sifrosinae conjugi nostrae
dedimus inter nos et ipsam divortio nunc celebrato, damus
conventui hereditatem nostram Slawosz supra Vistam fluvium
cum piscationibus in Viola et cum castoribus eximentes villam
Slewosz ab omnibus jutibus polonicalibus et servitiis videlicet
a censu, a podwozowe, a stroza, a collectionibus strossze, a con-
stitutione castrorum, a custodia, a pozada, abex ceptionibus, a
quolibet prevod super terram et aquam, a podwodz et vinoz
a vinrod et nerar, a podwoda, a targowe, a pomoztowe, et
ab omnibus aliis solutionibus quae ad nos pertinent et ab omnibus
exactionibus a stan, vacca, onopo, wolowe, poradlne, a perti-
cariis a statu equorum, a reparatione pontium et ab omnibus anga-
riis; hominesque illius villae nec ad palatinorum, castellanorum

aut judicum citentur praesentiam „nisi per litteram nostro annulo sigillatam." Solutiones poenarum sive pro capite, sive pro furto, mutilatione, vulneribus, plagis aut causis quibuscunque ipse abbas aut ejus nuntius percipiet. – Praesentibus in colloquio Jacobo archiepiscopo gnezdnensi, Wislao episcopo cujaviensi, palatino Swecensi Paulo, Nicolao palatino de [redacted] Trisen, Sciboro castellano de Luzk, Domeslao castellano de Wisegrad, Stanislao castellano de Sroska et aliis [redacted] nobilibus clericis et [redacted] lajicis. Sigilla nostrum ac Premislonis ducis Poloniae appendi jussimus. (pag. 95-96)

10) Wistivogius dux Pomoraniae (Actum in Gnezdna A. D. 1290 indictione 3ª) de consensu principis filioli nostri Premislii secundi D.G. ducis Poloniae et Cracoviae vendidimus Jacobo secundo gnezdnensi archiepiscopo pro 300 marcis argenti thorunensis monetae duas villas nostras in castellania nostra de Suece Grozno videlicet cum jure patronatus et cum toto suo districtu de Kozole cum vinea et pomeriis similiter cum suo districtu eximentes illas villas ab omnibus exactionibus, praeter dum expeditio pro defensione terrae facta fuerit, atque liberantes homines ad reparatione castrorum dum tota castellania eorum ad reparationem vel aedificationem compulsa fuerit, cadentes archiepiscopo jus dominii nostri in illis villis. – Praesentibus: Nicolao Kalisiensi, Swanca slupensi, Paulo suecensi, Nicolao de Lisoro palatinis, Bodzeta lendensi et Sbiluto de Nakel castellanis et aliis baronibus terrae Poloniae et Pomoraniae. Sigilla nostrum ac filioli nostri Premislai ducis Poloniae et Cracoviae appendi jussimus. (pag. 68-69) (a 2 pieczciami temi famemico proy pr̃e 8 mym.)

11) Wistivogius dux Pomoraniae (Datum in Swesze in die S. Michaelis 1292) haereditatem Slawe appellatam super Vistulam in districtu Swecensi quam a nobis noster capellanus Tomislaus [redacted] temporaliter tenuit, quam in colloquio Vissegrodensi nobis resignavit libere coram baronibus nostris et quam haereditatem Slabeth vocatam nos conventui fratrum de Biessowia ässterciens. ord. pro commutatione haereditatis Scorino tradidimus, et nunc tradimus possidendam jure haereditario theutonico quod Magdeburgense vocatur, [redacted] dantes facultatem ibidem forum faciendi cum omni jure fori ac per scultetum

„et scabinos omne judicium pro causa qualibet exercendi in
„gladio, igne, rota, ferro, suspendio, pugna, juramento et
„aliquocunque modo secundum jus theutonicum pro latro-
„cinio, furto, homicidio, mulierum seu virginum oppressione
„mutilatione membrorum, vulneribus, plagis, effusione
„sanguinis et in aliis quibuslibet causis magnis sive parvis
„et pro hiis omnibus redimendis in solutione pecuniaria nullum
„nobis jus seu portionem et nostris judicibus vel lanthwoytho-
„nibus reservamus sive officialibus." Liberamus ipsam villam et
habitatores ejus in libertate theutonica ab omnibus juribus
solutionibus ac servitiis videlicet a podvod, a ponor et
vivor, podvoda wimot, nasteua wesura (vectura?) a na-
raz mortue poradne polone noduorone sciora a satol
acanibus, castorum captoribus, a septuaginta, a quinquagin-
ta, a quindecim, et ab aliis juribus omnibus antiquis, a vacca,
a bove et a flan, castra et pontes non edificabunt nec emen-
dabunt, nec alicui jurisdictioni palatinorum, castellano-
rum, judicum, officialium ac camerariorum nec eorum ju-
dicijs subjacebunt nec ad eos citabuntur, tantum ad nos per
nostram litteram evocati in jure theutonico respondebunt,
quod autem fieri non debet nisi prius coram abbate vel ejus
vicario justitia fuerit quaerulantibus denegata; et quidquid
tunc in nostra praesentia judicatum fuerit in poenarum so-
lutione, abbas tollat. – Testes: comes Paulus palatinus, Sta-
nislaus castellanus swedzenses, Henera castellanus de Mis-
segrod, Nazalus castellanus de Sroz, Palus subcamerarius
swecensis; datum per manus Andatiani notarii nostrae curiae.
(pag. 93-94)

12) Sobislaus dux Pomeraniae (Actum in Słupsk 1294)
haereditatem dictam de Lesono (deducta parte ejusdem quam
prius nostris dedimus militibus) conferimus Jacobo secundo
archiepiscopo gnesnensi, liberantes incolas ob reverentiam b. Ma-
riae et b. Adalberti ab omnibus juribus ducalibus, angariis et
perangariis, solutionibus et exactionibus, salvo jure custodiae
castri nostri Sulpensis dum exercitus noster terram nostram egreditur
et quod ad defensionem terrae dum exercitus hostium ipsam invaserit
teneantur; archiepiscopus autem aut sui judices ipsos homines villae ju-
dicabunt. – Praesentibus comitibus Suanciza palatino de Gdansk, Laurentio
castellano sulpensi, Witga subcamerario ibidem, Pomorzone subdapifero, Ma-
thia subcamerario slawensi et domino praeposito ordinis sancti Vincentii (pag. 70)
(Pierwsze jak pod Nrem 6.)

13) Thomislaus illustris principis ducis Pomoraniae subcancellarius (Rita in Swecze 1294) recognovscit: quod hereditatem Slabes dictam [illegible] resignavit duci Pomoraniae quicendem dedit abbati et fratribus de Bissovia accipiens abeis permutationem hereditatem Scalpino in Cuiavia prope Brest sitam, et notificat declarando quod nullum privilegium super Slabes [illegible] habuit et quod ideo si post mortem domini ducis super Slabes aliquod privilegium praeter illud quod fratres de Bissovia possident ostensum fuerit illud irritum sit et vinane. – Praesentibus: comite Paulo palatino Swecensi, comite Stanislao castellano ibidem, comite Vaslao castellano de Sijroz k, comite Paulo subcamerario Swecensi, Valerio fratre ejus, comite Vaczlao dicto Croz sliz. (pag. 93) (I pieczęcią woskową wiszącą okrągłą dużą – de cera gilua in zona sericea – przedstawiającego Księcia trzymającego w prawej włóczni, w lewej tarczę z orłem. – jak pod Nr. 6 – pieczęć Księcia)

14) Premislius secundus dux Poloniae et Pomoraniae (Datum in castro Swecensi 4ª feria post diem divinae Resurrectionis 1295) recognoscit quod cum inter Wislaum episcopum vladislav. ex una parte et Nicolaum, Georgium et Rudolphum filios Michaelis, generosque ipsorum videlicet Andream subcamerarium de Gersendo et Albertum dictum Sirijc ex altera parte exorta esset quaestio super villa Sopcow: nos visso instrumento felicis Memoriae Mistiwoji ducis quondam Pomoraniae patrui nostri non cancellato, non abluto nec vitiato: jussimus comiti Bogusiao judici gnezdrensi et calisiensi ut inter litigantes diffinitivam sententiam promulgaret qui proprietatem villae Lobcowo episcopo adjudicavit; quam sententiam confirmamus. – Testes: comites terrarum palatinus posnaniensis Vicenta, palatinus gdanensis Nicolaus palatinus et Odim castellanus gnezdenses, Stanislaus castellanus Pharsovien: sis, dominus Stephanus archidiaconus Pomoraniae, Paulus subcamerarius, Przeslaus subpincerna swecensis, Vnczlaus subcamerarius gdanensis, Julianus pincerna, Paulus canonicus plocensis et plebanus de Celense et alii quam plurimi clerici et lajci fide digni. Datum per manus Jasconis curiae nostrae notarii. (pag. 92–93.)

15) Wladislaus dux regni Poloniae et dominus Pomoraniae et Cuiaviae, Lanciciae et Sirradiae (Datum Poznaniae 1296 in Vigilia Ascensionis Domini) confert jure hereditario pro fidelibus obsequiis Nicolao palatino de Pomorania filio Jankonis villas: Gostogewo et Olsewa Straka quarum villarum incolas „ab omnibus solutionibus polonicalibus [illegible] „quae nostro dominio dinoscuntur pertinere videlicet „a naraz, powoz, prewod, poradne, ponecolne, opole, „straza, a bove, porco, vacca, ove", a palatino et castri citatione. Ipse vero Nicolaus habeat liberum arbitrium easdem villas transferrendi in jus theutonicum cum omni jure Novi fori, secundum quod omnes villae militum in terra Poloniae sunt locatae. — Praesentibus comite Benijamin palatino poznan. comite Alberto dicto Gastka haerede de Sewolna, Dominico Scriptore curiae nostrae (pag. 61.) — 2 pieczęcią z wosku zwyczajnego de cera communi — wiszącą na jedwabnych niciach czerwonych — rubei coloris — przedstawiającą: pod lwa[illegible] jadącego orła z napisem: + S. Wladislai dei gracia ducis Cuiavie et Sirradie.

16) Wladislaus dux regni Poloniae et dominus Pomoraniae, Cuiaviae, Lanciciae et Sirradiae (Datum Poznaniae 1296 infra Octavas Dominici confessoris) recognoscit: quod: nam amicus noster felicis recordationis Premislaus secundus rex Poloniae attendens fidelia obsequia comitis Nicolai palatini de Pomorania filii Jankonis, contulit ipsi villam Sokolniczky, nos eandem donationem confirmamus. Praesentibus (comite Barwoldo castellano calisziensi, comite Boguslao judice gnesdnensi; Dominico Scriptore Curiae nostrae. (pag. 62) (Pieczęć woskowa jak pod Nr. 15)

17) Wladislaus dux regni Poloniae, Pomoraniae, Cuiaviae, Lanciciae et Sirradiae (Acta in civitate nostra Kalis 1298 infra octavas b. Luciae Virg.) recognoscit quod fideli comiti Nicolao Jankonis palatino Pomoraniae civitatem Sirdniki cum tribus villis adjacentibus videlicet: Obezenowo et Senkoradi ultra: que villa pro commutatione haereditatis suae Komorowo donavit naturo super hoc consilio baronum plenius accedente.

[et etiam pro alia haereditate vita in terra Pomoraniae]

Villas hasce donatas liberat mus ab omnibus solucionibus polonicalibus videlicet a naraz, pouoz, prewod, a bove, vacca, a poramb, a sztan ab urna mellis provincialis, a falconibus, a venatoribus et a canibus ducalibus, a poradlne ab opole, et a castri citatione. Omnia judicia majora vel minora polonicalia vel theutonicalia ipse comes Nicolaus habeat judicare et poenas judicatas recipere. – Praesentibus: comite Alexio de Lekinsteijn castellano grudensi, comite Petro Scozonis castellano de Nououm, domino Petro notario curiae nostrae. (pag. 62–63) (Reszć taż jama co przy Nrze 15)

18) Wladislaus D.G. dux regni Poloniae, Pomoraniae, Cuijaviae, Lanziciae et Sijradiae (Acta in civitate et claustro de Strelna, feria 5a proxima ante dominicam Oculi 1299) confirmat venditionem hereditatis Slup ritae rumque baronum confossorum et fidelis noster comes Albertus dictus Stanska (de ajsensu filiorum suorum vendidisse comiti Nicolao Jacovicz palatino calisiensi et resignasse. Hanc hereditatem absolvimus ab omni naraz a pouoz, a prewod, a podworoue, a stroza, a boue, a vacca, a porco, a prna, a stan, a poradlne, ab opole et ab omnibus solutionibus et ab omnium palatinorum, castellanorum et suppanariorum vel eorum judicum vel officialium jurisdictione ita quod incolae citati per ministeriales minime respondere teneantur sed nostra littera sub sigillo legitime tantum provocati; judicia vero majora vel minora et omnia alia quae se ad poenas manus vel capitis habent extendere comes Nicolaus habeat judicare sine nostro assessore et poenas per se recipere. Admittimus etiam ut ipsam hereditatem jure theutonico colloret. – Praesentibus comitibus: Mathia judice Cuijaviae, Alexio de Lekinsteijn capitaneo calisiensi, Wenceslao subcamerario Cuijaviae Datum per manus Pauli clerici curiae nostrae sub anno geniturae Domini 1299. (pag. 63–64) – (Reszć taż jama co przy Nrze 15)

(znaczto był komornik przy jmdex)

19) Wladislaus D.G. dux regni Poloniae, Pomoraniae, Cuja=
viae, Lanciciae et Sijradiae (Datum in civitate Gnezdna
in die b. Johannis Baptistae 1299) ratione fidelium ser=
vitiorum quae nobis fidelis et dilectus comes Nicolaus
Jankowicz palatinus calisiensis exhibuit, damus eidem
haereditarie possidenda omnia judicia quae in districtu
„ vel castellania de Racenze ad nostrum dominium spectare
„ videntur et triginta urnas mellis in melificiis nostris
„ in eodem districtu Castellaniam vero in Scicen cum domi=
„ nio quod ad nos spectat et palaciam in terra Laborensi,
„ salvo tamen jure aliorum ruparariorum nostrorum
„ qui in praenominatis castellaniis aliquas habent su=
„ pas vel officia quibus per hoc ratione hujusmodi
„ donationis in proventibus suorum officiorum nolumus
„ aliquid praejudicium gravari. – Praesentibus comite
Alexio de Lekuinsceijn castellano rudensi, domino
Andrea Kopidlowicz archidiacono stolpensi. Datum per
manus Pauli clerici curiae nostrae. (pag. 60) – Pieczęć
tai jama co przy Nr. 15 – sigillum rotundum de cera comm=
ni)

20) Wladislaus D.G. terrarum Cracoviae, Sandomiriae,
Poloniae, (Wielkapolska ?) Pomoraniae, Cujaviae, Lanciciae,
Sijradiae dux (Datum in Bissowia infra octavas b. An=
dreae Apostoli 1306) notum fecit quod Malcha, Budi=
wagius, Johannes et Vojimirus filii quondam Martini
et Wojimiri haereditatem suam in territorio Naklensi
sitam quae Manthonarsco dicitur vendidissent Bar=
tholdo abbati de Bijssowia et toto conventui ibidem
pro 54 marcis monetae thorunensis. Quam venditionem
confirmantes, damus potestatem locandi eam jure theuto=
nico quod Maideburgense dicitur, cum omni jure duca=
tus nostri. – Praesentibus comite Trojano castellano
de Nakel, comite Henrico filio Swanthoslai et fratre
ejus Sandziwoijo, Polikone filio Boczache Przeslao
filio Przeczslai. (pag. 96)

21) Friczko dictus de Schachowicz gubernator regni
Poloniae et ducatuum Cujaviae et Pomoraniae

(Datum in Sweize 1304) notificat quod venientes coram nobis Martinus Chzosla et Mathias filii quondam Domazlai dicti Chzoslis recognoverunt quod pater ipsorum haereditatem Zeschnia cum sorte sibi adjacente Vicorco quam suo servitio fideli et pecunia apud Mistiwoijum ducem Pomoraniae comparavit, fratribus in Pirsowia contulit, praesentibus Alberto castellano swecensi, Preslao castellano ibidem, Paulo rubcamerario, Gotschalco Wenceslao dicto Butka. Similiter veniens rusticus Shdan nomine filius Sodlkonis coram nobis affirmabat supra memoratam haereditatem eserciam et patrem suum insam multo tempore possedisse, sed se una cum patre et fratre per ducem Mistiwoijum fuisse ejectum, et abrenuntians omni jure fratribus de Pirsowia resignavit. – Praesentibus Wartburgo castellano dirsowiensi, Lupo judice ejusdem castellani, Lijijatho judice in Garschna. (pag. 94–95)

22) Frater Conradus Saccus magister fratrum domus Theutonicorum per Prussiam (Datum in Thorun 1304 die Kalixti papae et martyris) recognoscit quod principi Leskoni duci Cujaviae et domino Juvenis Wladislaviae ad instantiam ipsius 180 marcas Thoruniensium denariorum, ac demum 120 marchas denariorum eorundem mutuaverimus ipse nobis pro eadem pecunia territorium suum Michalow cum omnibus terminis suis pignoris nomine obligavit, ita quod si a proximo festo Nativitatis Jesu Christi infra biennium, per ipsum aut fratres suos Premislaum et Kazimirum (cum nullus alius exsolvere debeat) pecunia soluta non fuerit, ipsum Michalow ad nostrum ordinem nostrum possidenda perpetuo devolvetur. Si autem infra biennium dux Lesko aut fratres ejus pecuniam supradictam solverint nos teneberimus ipsis territorium reddere. Protestamur etiam quod interim quo ad teneamus nomine pignoris praedictum territorium in eo contra voluntatem ducis Leszkonis nullam faciemus munitionem neque sumptus aliquos ad quorum solutionem faciendam ipsum postmodum compellere deberemus.

– testes fr. Guntherus de Swartzenburgh provincialis terrae culmensis, fr. Henricus de Dubin comendator in Thorun, fr. Otto commendator in Schonense, fr. Henrich de Ukert commendator in Nessow, fr. Gozwinus vicecommendator, fr. Petrus commendator in Redino. (pag. 97)

23) Frater Henricus dictus de Plock magister generalis terrae Prussiae ord. S. Mariae de domo Theutonicorum (Datum in Thorun in die apostolorum Philippi et Jacobi 1309) recognoscit quod accedens princeps Premislius dux Cujaviae dominus Wladislaviae ostendit in servitio patrui sui inclyti principis Wladislai ducis Crasoviae 4000 marcarum argenti damni se percepisse in terra Lomoraniae, quam sibi idem princeps Wladislaus commiserat gubernandam, praeter id quod ratione debitorum quae in dicti patrui sui existens servitio contraxerat piscaturam (piscaturam?) et bona seu villas inter Broga: tum et recens mare sitas, quae ad ingenuam dominam Poloniae (wydrukowano błędnie: Salomee) ducissam Cujaviae praefatae matrem ipsius ex paterna successione pertinebant, nobis et ordini nostro vendere eum oportebat. Nos istud testimonium veritati reddere teneamur protestandum. In cujus rei figillum nostrum et vigilla fratrum nostrorum sunt appensa, videlicet Guntheri dicti de Swartzenburg provincialis terrae culmensis et Heberhardi Werenburg commendatoris de Linusburgh. (pag. 96–97)

24) Fr. Luderus ordinis hospitalis b. Mariae et domus Theutunicorum jerosolimiteni generalis magister dei gratia natus dux Brunsuicensis una cum conpraeceptoribus nobis assistentibus (Data in Marienburg domo nostra et principali 1334 in vigilia beatorum Philippi et Jacobi apostorum) ~~pacem~~ treugas cum Kazimiro rege Poloniae usque ad instans festum Lentecostes duraturas statutas treugas prorogat ad festum b. Joannis Bapt. ad unius anni spatium prout in litteris super treugarum observantia cum Kazimiro rege Polon. statutarum in Thorun 1333 dominica Misericordia

Domini confectis plenius continetur inclusis etiam principibus Johanne rege Boheniae ac comite Lucijnburgensi et Sijnnuito et Troijdano ducibus Masoviae. Spondemus etiam castrum Brest cum civitate et terram ipsius cum villis, theoloniis (theoloneo in Redeo excepto quod pro nobis ad custodiam viarum reservamus) tradere Sijnnuito duci Masoviae vel eo nolente Mathiae wladislaviensi episcopo habitis tamen primo litteris Kazimiri regis Polo: niae super treugarum innovatione huic tenori responsis ac super promissione de castri et civitatis praedictorum restitutione ac conservatione qualitatis a parte ipsius conficiendis et nobis transmittendis, omni dolo abjectis: cum tali tamen conditione quod idem dux vel episcopus nobis et non alteri quatuor septimanis ante treugarum expirationem reddere teneantur, si inter regem Poloniae et nos pax perpetua per Johannem Boheniae et Carolum reges non fuerit ordinata: si vero rex Hungariae nunt restitutionem castri et civitatis Brestensis non proba: verit, ex tunc semovitus dux Masoviae vel episcopus tenentur illud nobis reddere treugis nihilominus dura: turis. In quorum evidentiam sigilla nostra et conpraecepto rum nostrorum sunt appensa videlicet: fr. Conradi Keschel= hinc magni commendatoris et provincialis culmensis, fr. Siffridi hospitalarii ac commendatoris Elbinghensis, fr. Guntheri de Swarczburk trapparii et commendatoris Kynsburgensis, fr Lutolfi Konyngh thesaurarii, fr. Segeardi de Swarzburc commendatoris de Grudens et fr. Rutheri commendatoris in Mewa. (Mag. 86-87) —

(2 ? okrągłemi pieczęciami woskowemi — de cera communi — na pasmach pergaminowych — in listis pergameni — :1) większa od innych z wosku czarnego, na niej: imago b. Mariae sedentis in kathedra cauerzata filium suum tenentis in ulnis suis, cum litteris: + S. Magistri generalis hospitalis sancte Marie Theutonicorum Jerosolimitan. 2) mniejsza z wosku czarnego, na której były duae imagines Dei patris

a parte dextra et b. V. Mariae a parte sinistra super uno tribunali sedentium; panis Dei patris rectam extendebat se ad caput B. Mariae ambas manus ad orando tenentis, cum inscriptione: + S. preceptoris domus theutonicorum.

3) mata: cum imagine Christi sedentis a parte dextra ante vas aquae et S. Petri lavantis cum genibus flexis a parte sinistra pedes Christi; cum inscriptione: + S. hospitalarij domus theutonicorum. 4) mata - cum imagine erecti Christi vestientis pauperem, cum inscriptione: + S. trapparij domus theutonicorum. 5) mata: - cum imagine brachii tenentis clavem, cum inscriptione: + S. thesaurarij fratrum theutonicorum. 6) mata: caput bovis inter cornua crucem habentis: + S. commendatoris in Grudencz. 7) mata: Lilium cum duobus avibus desuper et duobus avibus subtus idem lilium: + S. commendatoris domus de Bolewa.)

25) fr. Henricus Teusmer magister generalis Ord. fratr. hospitalis b. Mariae domus teotonicae Jerosolimitani (In Marienburg in vigilia b. Joannis Bapt. 1349) cum Kazimiro rege Poloniae limites inter terras Kujaviam atque terram Culmensem et Pomeraniam ordinat. (Ten fam w dodatku do Tomu I Pars I: Limes)

26) Dobrogost una cum fratribus suis Arnoldo, Henrico et Bartholdo comites de Drezen (Datum Cracoviae in die b. Mariae Magdalenae 1365) considerantes qualiter progenitores nostri cum castris Drezen et Santhok ad regnum regni Poloniae ab olim pertinebant, quae castra cum territorijs eis junctis intra limites regni Poloniae sunt inclusa: castra eadem Drezen et Santhok cum adjacentijs ipsorum ex nunc a Kazimiro rege Poloniae in feudum verum recepimus facientes Coronae homagium de iisdem castris promittentes regem contra quemlibet defensare et nusquam deserere, spondentes gentes regis ad castra nostra intromittere et contra hostes sub rege vel capitaneo suo servire. - Praesentibus: Wenceslao nemodlinensi, Henrico zaganensi, principibus, Joanne cracoviensi, Floriano lancicensi cancellarijs

Andrea palatino cracov. Wierzbantha poznan. Sandzivo-
gio na Klenovi castellanis, Nicolao dicto Strala de Grzandzen,
Predborio de Brzeszc. (pag. 88) (2 4 natemi okrągłemi pie-
częciami z wosku zwyczajnego, z których pierwsza na sznurku
- cordula vericea — z jedwabiu zielonego, reszta
na sznurkach z jedwabiu czerwonego wisiały: 1) In scuto
imago unius clavis a parte sinistra quatuor virgulas
in modum radiorum habentis cum inscriptione: + S. Do-
brolgost de Ost. (in cera rubea cum cordula viridi coloris)
2) Tria sigilla de cera communi cum eadem imagine sicut
primum et inscriptione nominum Arnoldi, Ulrici et Bar-
tholdi fratrum dicti Dobrolgost de Ost: + S. .... de Ost.)

27) Ulricus haeres de Drezeno (Autumin Rauzensz
feria 5ª prosodie Corporis Christi 1402) de consilio ge-
nitricis suae Wladislaum regem Poloniae in dominum
suum recipit et ipsi ac regno Poloniae cum castro nostro
Drezeno perpetue homagialiter adhaerere velut subditus
et regnicola promittit. Si autem nos sine prole mori con-
tigerit, castrum Drezeno ad regem Poloniae devolvatur
et ad Coronam pertinebit. Promissionem super fidelitate et
obedientia praestabit regi Poloniae burgravius noster
una cum conforte et genitrice nostris ad manus San-
dziwogij de Ostrorogk. Spondemus etiam castrum nostrum
Drezeno ad repellendum hostem regi Poloniae quoties opus
fuerit aperire et concedere. — Praesentibus Nicolao de
Kurow archiepisc. gnesn. Joanne vladislav. Alberto posnan:
et Jacobo plocensi episcopis, Sandzivogio Swidwa pos-
nan. et Sandzivogio de Schwirino calisien. palatinis.
(pag. 89-90) — 2 pieczęcie na tą okrągłą — de cera communi viridi
in lista pergameni appenso, in cujus medio erat imago
clavis magnae in scuto habens a parte recta tres vir-
gulas in modum radiorum se erigentium cum litteris:
+ S. Ulrici de Ostrorog (pag. 90)

V Depositiones testium (nº 1–29) per Antonium Zeno judicem delegatum receptorum in causa inter Wladislaum regem Polon. et Magistrum Ordinis b. Mariae Theutonicorum, a die 20 Julii 1422 incipiendo. (pag. 99–315)

1. Dominus Petrus de Kobilino decanus posnaniensis aetatis 60 annorum et ultra testis ~~[illegible]~~ productus, citatus et juratus respondit: quod regnum Poloniae fuit creatum cum ducatibus et feudis a 300 annis et ultra „ quia sic continetur „in Cronicis antiquis de quibus habetur in vita S. Stanislai „ quas ipse legit." (pag. 99) Fines regni sunt ab una parte ducatus Sleziae quos dividit a regno Poloniae fluvius Baricz et alius Odra; ex alia parte versus Saxoniam seu Marchiam Branburgensem fines regni dividit fluvius Odra conjunctus cum fluvio Albia et Wartha; versus Ungariam fluvius vocatus Minor Danubius; versus Pruſsiam plures fluvii in una parte fluvius Drwenza in aliqua parte Wisla, in alia parte videlicet inter terram Culmensem et terras Prutenorum dividit fluvius Ossa. Ipse testis fuit in omnibus finibus praeterquam in finibus versus Saxoniam. Regnum Poloniae autem fuit privatum corona sive diademate regali „ quia „ sic continetur in Vita beati Stanislai quam ipse bene legit" propter occisionem S. Staniſlai per regem Boleslaum. Dictum regnum Poloniae fuit restitutum per ecclesiam in personam Kazimiri professi (subdiaconi) in monasterio Cluniacensi cum ceptis onеribus, quorum primum fuit denarius S. Petri qui adhuc solvitur in toto regno, et quod singuli nobiles de regno portarent unum album pannum ad collum loci [illegible] et vidit ipse testis a multis dictum pannum portari. Regnum Poloniae fuit autem restitutum ad dignitatem regalem ante 130 annos; prius autem vocabatur haec dignitas ducatus in civitate Gnesnensi. ~~[illegible]~~ Testificavit in studio extra regnum et in curia romana. — Wisla et Nogathus sunt idem fluvius usque prope Marienburg et dividuntur circa Gdansk per 3 milliaria; fluvius Wisla est artatus (pag. 101) et ductus est alveo proprio. — Commune vulgare Theutonicum est ultra Ossa et poloni citra Ossa. — Generalis consuetudo sic se habet in regno Poloniae quod decedentibus ducibus vasallis sine masculina prole ipsi ducatus et feoda devolvuntur ad regem. Sic ducatus Dobrinensis post decessum ducis Albi devolutus est ad regnum sicuti et ducatus Lanciciensis – Super articulum 53 quod Cruciferi anno 1331 Poloniam invaserint

Ubi habebant in commissis regalia episcopalia.

deponit testis vicisse, legisse in antiquis libris et Cronicis" (pag. 105). — Quidam affinis ipsius testis fuit missus per regem Wladislaum contra Ladislaum ducem opoliensem regi rebellem in castrum Bobrownicki in terra dobrinensi; Ladislaus dux videns se non posse resistere potestati regis obligavit Cruciferis terram dobrinensem cum fortalitiis in 80000 flor. Cruciferi congregato exercitu insurrexerunt contra capitaneum exercitus regis et fugaverunt eum occupantes ducatum dobrinensem; et ipse testis fuit in campis tempore gwerrae cum patre suo

2. D. Joannes cantor nozanienosis nationis de Slesia testis (pag 108) aetatis 60 annorum et ultra, deposuit "quod et ipse legit in antiquis Cronicis (pag. 108) quod Otto III imperator qui venit ad visitandum corpus b. Adalberti in Gnezdnam dedit initium regno Poloniae quod tunc regebatur nomine ducatus. Erant autem in regno Poloniae multi ducatus devoluti ad mensam regis, nunc autem habet tantum duos ducatus Mazoviae, de jure tamen plures deberet habere sicut ducatum Sleviae, Pomoraniae etc. Regnum Poloniae habet confines Marchiam Brandeburgensem, ducatum Stolpensem, Dusaciam, regnum Bohemiae et terram Prussiae, regnum Hungariae. — Testi retulit modernus episcopus culmensis quod terra culmensis fuit assignata in dotem ecclesiae culmensis per ducem Masoviae et quod super hoc haberet privilegia. Ab episcopo vladislavienfi defunto audivit testis quod quidam res Boreschko fuit in possessione ducatus Pomoraniae. Territorium inter Drogathum et salsum mare pertinet ad regnum Poloniae; terra culmensis non fuit autem ducatus per se, sed fuit pars Masoviae. — Ipse testis ante 30 annos fuit cum duobus aliis ambasiator episcopi vladislavienfis ad magistrum Prussiae ad exponendum quaerelam de usurpatione Wiolae et habuit in responso a magistro quod ripa ex parte regni erat Polonorum sed fluvius et pisces erant Cruciferorum. Castrum Neschow cum villis in eo contentis est aedificatum in ducatu Cujaviae. — Testis ipse vidit ducem ducatus dobrinensis nomine Kazimirum alias Album ante 40 annos; et vidit ibidem duos duces successive quorum unus decessit sine prole masculina et ob hoc devolutus fuit ducatus dobrinensis ad regem Hungariae et Poloniae qui hunc ducatum donavit alteri duci Ladislao post cujus mortem, quia erat sine prole masculina ducatus dobrinensis devolutus est ad regnum Poloniae. — Ecclesia vla-

dislaviensis habuit multas litteras donationis factas per Zoistiwoquim ducem Pomoraniae. — Ludovicus rex Poloniae et Hungariae donavit seu investivit in feodum ducatum dobrinensem Ladislao duci oppoliensi qui eundem ducatum pro 50000 flor. Cruciferis obligavit quam pecuniam in Thorun nomine Ladislai ducis quidam canonicus opoliensis Bernardus a magistro crucigerorum recepit, ex post anno 1404 Cruciferi occupabant ducatum Dobrinensem. — Ipse testis erat in Pomoraniae terra cum episcopo vladislaviensi quem Magister ordinis Crucigerorum diligebat et saepius eidem episcopo scribebat de irruptionibus Crucigerorum factis in terras Lithuaniae.

(Andreas Laskary de Gostowice † 1426.

3. Reverendus pater D. Andreas episcopus posnaniensis, testis aetatis 60 annorum (pag. 116) depositus quod: „recordatur ab antiquo „ante 40 annos familiaris quidam suus cantabat quandam cantilenam quae communiter per alios cantabatur quae continebat ista verba in substantia: Tu rex Kazimire nunquam „habeas pacem cum Prutenis, donec recuperes Gdansk, „deest terram Pomoraniae." (pag. 117) Ipse testis audivit multa a canonico gnesdrensi antiquo Laurentio alias Lorko, qui fuit familiaris Jaroslai archiep. gnesn. et inter alia quod pater Kazimiri regis circa finem vitae suae mandavit filio suo Kazimiro ut ducatum Pomoraniae recuperet. Monasteriorum ord. cistere. Pelplin dioc. vladisl. fuit in magna parte dotatum per Zoistiwoquim ducem Pomeraniae; tempore regis Kazimiri gubernabatur iste ducatus Pomeraniae per dignitates et officia secundum mores regni Poloniae videlicet per palatinos, castellanos, camerarios. — Ipse testis vidit instrumentum in quo legebatur quod quidam dux Mazoviae distinxit dioecesim culmensem incipiendo versus Prussiam ubi flumen Bossa influit Wisłam et sursum a flumine usque in Thorun et ad eum locum in quo flumen Drwaneza fluit in flumen Wisła et ascendendo a flumine Drwaneza usque in Brodniza et ultra, et hodie tenentur illi limites pro dioecesi culmensi ita tamen quod usque ad fluvium Brodniza quod influit Drwaneza prope Gorzno oppidum plocensis episcopi, adhuc credit dioecesis culmensis. — Ipse testis fuit quondam electus vladislaviensis et tunc audivit comitem fuisse bellum inter regem Wladislaum et fratres Crucigerorum in loco Plowcze dioces. vladislav. propter occupationem ducatus Pomoraniae.

Confines terrae Pomeraniae dividentes ipsam a terra Prussiae incipiunt in flumine Wisla ultra castrum Swecz: flumen Ossa dividit dioecesin Culmensem a dioecesi pomezaniensi. – Ducatus Mazoviae est intra ipsum regnum Poloniae, quia duces Mazoviae sunt de consanguinitate regum Poloniae et „dem armis quibus ipsum regnum" (pag. 120) et duces Mazoviae servunt cum quantitate certa gentium armatorum in expeditionibus regis Poloniae. Rex Kazimirus tenuit civitatem et castrum capitale Plocz ko quod tenuit avunculus ipsius testis nomine regis Poloniae. – Ipse testis vidit in aliquibus locis ultra fluvium Ossa esse villas in quibus sunt homines alterius lingwagii quod non intelligunt Polonos nec Theutonicos. Fluvius Wisla est communis limes inter terram Cujaviae et Culmensem incipiendo infra Thorun et descendendo usque ad villam Transacz monasterii de Corunowo ord. cistert. ascendendo ab eodem loco usque in Thorun et a Thorun usque in Slotoriam per unum milliare totus fluvius Wisla protenditur per ordinem (incertum est utrum de jure aut de facto) Ab eo loco in quo influit Drwaneza Wislam sursum totus fluvius est regis Poloniae dividens ducatum Cujaviae et Dobrinensem. Villae Orlow et Murzinow sunt in ducatu Cujaviae castrum vero Neschow super litus Wislae per medium milliare distans a Thorun descendendo per fluvium Wisłae edificatum post acquisitionem dictarum villarum per Cruciferos est in possessione eorum. Fluvius Drwaneza dividit ducatum Dobrinensem a terra culmensi et circa locum Brodnieza (ubi testis erat in scolis) stat antiquus alveus vocatus antiquum Drwaneza qui alveus dividebat ducatum dobrinensem a terra culmensi. Cruciferi autem fecerunt novum alveum et subtraxerunt ducatui dobrinensi civitatem Brodniezam quam terrae culmensi adjunxerunt. Cum autem dux dictus Garbacz dux ducatus dobrinensis (pag. 122) mortis defunctus est sine prole masculina, ducatus dobrinensis devolutus est hodie mensae regali. Idem dux (quem Nicolaus decanus vladislav. filius palatini lancicensis bene novit) edificavit castrum notabilius hujus ducatus dictum Bobrownitky super ripam Wislae. Quidam dux Albus dux vladislaviensis et gnewkowiensis ingressus religionem est per quem ingressum ducatus (dobrinensis) devolutus

est ad mensam regalem. – Boiści wogius sive Mściwogius dux Pomeraniae, quem illa patria appellat Mestwinum dotavit monasterium Pelplin in ducatu Pomeraniae; ecclesiae autem vladislaviensi dedit Swanthopelk (quod est nomen polonicum) multa privilegia). – „Nullus nobilis regni Poloniae potest alienare „bona existentia intra confines Regni in personam maxime non „subditam domino regi Poloniae sine ipsius consensu." (pag. 123) – Fratres S. Mariae de Prussia fuerunt adducti per Conradum ducem Cujaviae et Mazoviae et auxilio principum Poloniae acquisiverunt sibi dominium Prussiae. Varsovia „locus ille „notabilis est et insignis et notabilius oppidum quolibet alio „in illis partibus habens Collegium canonicorum, et credit „sit fuisse ab antiquo locum insignem et hoc maxime „quia sic apparet ex aedificiis et muris antiquis et quia „publica vox et fama est et communis reputatio inter „incolas illarum partium et etiam in regno Poloniae." (pag. 125) – Ipse testis fuit in tractatu cum Sandziwogia capitaneo Majoris Poloniae ut impignoratio ducatus Dobrinensis per Ladislaum ducem opoliensem Cruciferis locum non haberet: et ob hanc causam accessit prope Thorun ad unam dietam ut posset tractare cum duce Ladislao quod non traderet ducatum Dobrinensem in possessionem Cruciferis. – Tempore captivationis ducis Joannis Senioris Masoviae per Cruciferos ante a. 1404 fuit testis Pragae in studio et vidit filium praefati ducis cum Cancellario venientem Pragam causa deponendi quaerelam de captivitate praedicta coram Wenceslao Romanorum rege. – Ante a. 1409 Albertus episcopus poznan. ivit ad obsidionem castri Dirzen. – Cruciferi ante occupationem ducatus Dobrinensis fecerunt diffidationem Vladislao Jagiellonі regi et infra 2 vel 3 diem antequam litterae diffidationis pervenissent ad regem fecerunt invasionem, depopulabant ducatum Dobrinensem, multas villas incenderunt, fecerunt rapinas oppressiones mulierum et stupraciones virginum in ipso die Assumptionis: in villa Nowogrodh receperunt vas aereum baptismi. – Ipse testis vidit „dominum regem esse hominem pacificum et vitantem guerras."

123.

4) D. Stephanus Palecz prof. S. Theol. natione Bohemus archidiaconus calisiens. aetatis 50 annorum testis deposuit quod Sigismundus rex a. 1419 in medio noctis praecedentis festum Epiphaniae domini

applicuit Wratislaviam et in ipso die Epiphaniae ante prandium protulit sententiam inter regem Poloniae et Cruciferos nulla deliberatione facta et non auditis ambasiatoribus regni Poloniae videlicet episcopo plocensi et posnaniensi. Sigismundus rex excusavit se tunc quod fuerat in partibus Moraviae valde occupatus et ideo non potuerat venire juxta promissa. Petivit autem Sigismundus rex ambasiatores polonos terminum prorogari ad aliquot dies in Wratislavia et dixit se sententiam proferre velle in Kalis in praesentia regis Poloniae. Sed hoc dixit Sigismundus dolose et fraudulenter quia fuit ambasiatores polonos non habuisse auctoritatem prorogandi terminum.

5. D. Petrus de Lamburga licentiatus in decretis, scholasticus gnesnensis, collector fructuum Camerae Apostolicae, aetatis 50 annorum, testis deposuit: quod denarius S. Petri solvitur in regno Poloniae exceptis Russia, Lithuania et aliis partibus noviter regno incorporatis (pag. 132) – „Dei rum est judicare de mentibus hominum, solius Dei est" (p. 133)

6. D. Clemens altarista ecclesiae posnan. et rector eccles. paroch. in Nirchowzko, aetatis 80 annorum testis deposuit super primo articulo ita esse „ex eo quod legit in Cronicis antiquis regni" (pag. 134). Avus testis habuit 140 annos, pater vero 60 annos et patruus 80 annos. – Testis novit Johannem Suchiwilk archiep. gnesn. – Archidiaconus calisiensis habuit in suo archidiaconatu 80 ecclesias in quibus colligebat denarium S. Petri nomine Collectoris sedis Apostolicae. – Tempore regis Kasimiri (magni) Cruciferi singulis annis ratione arendae terrae Pomeraniae solvebant regi tributum videlicet certam pecuniam et certam quantitatem panni lanei item 24 massas (vasas ½) allecum et ficus et olivas. – Frater ipsius testis (qui fuit primus archidiaconus calisiensis) erat burgrabius calisiensis. – Post mortem regis Kasimiri solvebant Cruciferi adhuc tributum de Pomerania Sandziwogio palatino qui fuit capitaneus totius regni. – Ipse testis erat capellanus Ladislai ducis opoliensis et ipse cum notario ejusdem ducis dicto Paszek recepit ex Wratislavia pecuniam solutam ex pacto per Cruciferos pro impignoratione ducatus Lubinensis et pecuniam hanc conduxit de Wratislavia in Opoliam

et praesentavit eas uxori Ladislai ducis. - Ob causam redemtionis ducatus dobrinensis a Cruciferis, fuit indicta Collecta nobilibus regni Poloniae - de quantitate autem exburſata (wydane) pecuniae nescit testis.

7. Georgius Merkil notarius civitatis poznaniensis aetatis 46 annorum testis natione Polonus deposuit quod Wladislaus dictus Lokethko possidebat ducatus Culmensem, Michalovienſem et Pomoraniae. Fluvius Wisla est limes regni Poloniae praecipue autem Brogathus qui per totum suum deſcenſum (per 2 miliaria versus Marienburg et ex inde per 4 miliaria versus Helbing, ex inde ad lacum magnum et de lacu magno in mare) dividit regnum Poloniae a terra Prussiae; territorium autem inter Brogatum et fluvium Wislae vocatum Zolawa pertinet ad regnum Poloniae. Ipse testis fuit patronus navigii per octo dies dum rex Wladislaus Jagiello teneret terram Thorun, et ipse testis percepit in illis 8 diebus pro commoditate dicti navigii 60 marcas et civitas totidem. - De Premiſlio rege Polonorum audivit testis a quodam Barthosio 150 annorum et a nobili dicto Parzisch aetatis 130 annorum. - Ipse testis audivit a patre suo quod regnante rege Wladislao Lokethko tres fratres satis potentes moverunt gwerram adverſus regem et perturbabant terram Pomoraniae quam rex Wladislaus tunc possidebat. Unus ex fratribus major natu captus aliquo tempore in Cracovia tenebatur, sed postquam dedit alios duos fratres obsides, liberatus est. In proceſu temporis et illi duo fratres per fugam evaſerunt, et tunc omnes 3 fratres congregata potentia ceperunt Pomeraniam perturbare. Rex occupatus circa aliam gwerram recommendavit Pomoraniam magiſtro Prussiae ad deſcenſionem (p. 142) ea conſilio cujuſdam ducis Lujaviae qui erat magiſtro junctus affinitate habens unam sororem suam in uxorem. Magiſter vero officialibus regis partim ejectis partim interfectis, poſeſſionem Pomeraniae sibi retinuit. Quem rex poſeſſionem Pomeraniae a magiſtro repetebat venit ad bellum et tandem quaedam pacta inita sunt eo modo ut Pomeria remaneret ordini ſoluto certo cenſu regi Poloniae; a quo cenſu cruciferi postea ceſsaverunt. Idem testis dixit quod dum in anno elapſo fuiſset in Gdansk quidam sacerdos pruthenus de cancellaria magiſtri

narraritei quod dum multocies recurriset privilegia ordinis in cancellaria: non invenit quo titulo Cruciferi Pomeraniam possiderent: rogans ipsum testem quod ei revelata secrete teneret; quia si ad noticiam magistri vel fratrum deveniret, statim proicerentur ad aquas. — Item dixit se audivisse a patre suo quod creato regno Poloniae, contigit papam expelli de sede sua: tunc rex Boleslaus Chabri congregata potentia sua papae sedi suae restitui curavit, ob cujus meritum papa effecit quod regnum Poloniae ab omni superitate esset exemptum, et „ita videntur sonare Cronicae et epitaphium scriptum in „sepulcro praedicti regis sculptum in lapide marmoreo." (pag 143)
— Multa audivit de Cruciferis testis a Sandziwogio generali capitaneo majoris Poloniae et palatino calisiensi. — Cruciferi de terra Pomeraniae solvebant Kazimiro regi Poloniae tributum 18000 marcarum et falcones. — Ipse testis praesens fuit quando pro redemptione ducatus dobrinensis a Cruciferis per Ladislaum ducem oppoliensem impignorati nomine Vladislai Jagellonis regis numerata fuit per Nicolaum Bachnar in Thorun fratribus Prussiae 50000 florenorum partim in auro partim in argento. — Ulricus qui tenebat castrum Dzeveret vasallus regis Poloniae, sed dum ob commissum homicidium unius presbiteri ex nobilibus regni Poloniae rex contra Ulricum ad debitam punitionem procedere voluisset, Ulricus submisit se protectioni fratrum Prussiae [Stibuti plebani

8) Henricus Buchwald consul civitatis posnan. aetatis 70 annorum natus in terra culmensi testis deposuit quod ducatus Pomeraniae habuit suos confines versus marchiam novam quendam fluvium parvum et cumulos terrae qui fluvius etiam mediat ducatum Pomeraniae a ducatu Stolpensi usque ad mare. Ducatus Culmensis habet specialia jura, constitutiones et ordinationes diversas ab aliis terris per fratres Prussiae possessis. utilitates provenientes ex fluvio Wisla quas Cruciferi regi Poloniae ademerunt ascendunt ad 6000 flor. inter alia navigium juxta opidum Thorun. — Ipse testis audivit quod Wladislaus Lokethko rex Poloniae habens guerras versus partes Hungariae ac versus partes Pomeraniae cum quibusdam ducibus Saxoniae, commendavit fidei magistri Prussiae Pomeraniam ut eam defenderet. Magister defendebat Pomeraniam et eam ad requisitionem regis Wladislai restituit.

Post triennium vero Magister requisivit Pomeraniam a rege
offerens se velle solvere pensionem, quod cum rex facere denegaret
Magister fabricavit falsas litteras et decepit Swantoslaum ca-
pitaneum generalem terrae Pomeraniae residentem in castro oppidi
Gdansk, ut illum in castrum intromisisset, quem capitaneum cum
omnibus Polonis Magister postea gladio interemit. Haec audivit
testis in oppido Gdansk. De quo „sunt communes cantilenae inter
vulgares" (pag. 154) — Dux Mazovia et Cujaviae Conradus fundavit
„episcopatum culmensem. — Testis hoc etiam legit in Cronicis antiquis"
(pag. 155) quod fratres Crucigeri fuerunt introducti ad regnum
Poloniae per ducem Conradum. — Post a. 1331 Crucigeri in occupa-
tis terris Poloniae fecerunt 4 commendatores: in Brest, Cruschi-
wicza, Konijn, Wladislavia. — Crucigeri dicebant regi Casimiro:
Restituas nobis prius ducatum Cujaviae rebundum pacta et
inscriptiones per patrem tuum factas, et postea dabimus tibi de
guerris satisquantum volueris; si non quieveris et nos inquie-
taris quaeremus te usque in Cracoviam cum gladiis nostris.
— Ladislaus dux opolensis obligavit ducatum dobrinensem fratri-
bus Crucigeris mediante quodam capitaneo vocato Schari pro
80000 marcarum latorum grossorum quod est 160000 ducatorum
quae pecunia numerata est mercatoribus vratislaviensibus pro par-
te ducis. — Per exercitum crucigerorum fuerunt interfecti 3 fratres
regis Wladislai Jagellonis quorum duo fuerunt pagani tertius vero
christianus; unus eorum paganus fuit interfectus juxta castrum
Kowno. Crucigeri interficientes mercatores polonos circa Gdansk dice-
runt hoc non esse malum; quia si justi sunt qui interficiuntur sal-
vi sunt et martires, si autem peccatores receperunt mercedem
suam. Antequam rex Vladislaus Jagello novit gladium Crucige-
rum cremaverunt et vastaverunt 37 oppida et civitates et 300 villas
notabiles.

g) Nicolaus Laluka proconsul civitatis posnan. [illegible] aetatis
70 annorum testis deposuit se vidisse „quod de oppido Thorun quod
„est in terra culmensi pro suis judiciis seu consiliis judicorum suorum
„recurrebant ad civitatem Posnaniae .... et judicabant secundum jus
„polonicum." (pag. 162) — Crucigeri solvebant de terra Pomeraniae tributum
regi Kazimiro et adhuc regi Ludovico, sed dum rex Ludovicus se trans-
tulit ad partes Hungariae Crucigeri cessaverunt a solutione tributi. —
Mercatores interfecti per crucigeros in Pomerania et suspensi erant
de Poznania, Bobrowniki, Kostan: nomina eorum Bijenko, Andreas
Prassol et alii.

caburfare (wydać)

Cracaeique quidem [illegible] praeceptor ordinis qui prius fuerat captivus in Posnania in bello magni conflictus captus agressus est illos mercatores in via in terra Pomeraniae et eos interfecit.

parlamentum (sejm)
feodum
vellare (obiegać)
diffidatio (wypowiedzenie wojny)

10. Nicolaus Schatkowskij civis prosnanensis aetatis 150 annorum testis deposuit quod pater illius qui vixit prope 200 annos novit duos duces quorum unus fuit Przemislaus Albi et alter germanus ipsius, teneri 3 ducatus culmensem, michaloviensem et Pomoraniae, quorum ducum unus decessit sine prole masculina et alter successit ei. Wladislaus Lokethko dedit quondam duci Albo ducatum Lujaviae in cambium pro ducatu Pomoraniae ~~dddddd~~ sed hoc incertum est. Regnante Premislio rege ipse testis erat in terris Russiae et Podoliae in confinibus Tuscorum. — Testis ipse vidit quod Cruciferi regi Kasimiro singulis annis adducebant censum de Pomorania videlicet monetam argenteam in duobus vasis ad modum tinnae et in tertio parvo vasculo monetam auri et 16 equos magnos coopertos panno sericeo, 17 falcones et 24 valtres id est canes venaticos, quem censum etiam regi Ludovico solvebant.

11. Nobilis dominus Nicolaus de Srzebnagorka, aetatis 90 annorum et ultra testis deposuit se recordari quod quidem dux Albus dux Lujaviae quem ipse bene novit possidebat terram Michalovienssem, postea vero idem dux Albus volens se transferre ad peregrinandum ad partes Italiae recepta pecunia a rege Kasimiro reliquit ipsi terram Michalovienssem cum parte ducatus Lujaviae. — Quidam Boguscha fuit per Wladislaum olim regem factus capitaneus ad regendum ducatum Pomoraniae. Sed Petrus (Swenca?) vasallus regis rebellatus est collecto exercitu contra regem. Tandem captus ille Petrus et diu in vinculis detentus obtinuit libertatem intercedentibus amicis et datis duobus suis fratris obsidibus pro se, qui in processu temporis fugam arripuerunt transferrentes se in Thorun. Tunc Petrus continuata rebellione collectis gentibus de Saxonia cepit movere contra regem qui tunc magistrum et fratres Prussiae pro subvidio invocavit in Pomoraniam.

12. Albertus de Bytelawi scholasticus lancicciensis aetatis 80 annorum testis deposuit quod: „hoc fuit ex antiquis Cronicis quod „quidam Otto imperator Romae existens infirmus pro sua „liberatione volens visitare corpus b. Adalberti, transivit ad partes „Poloniae ... ubi per quendam tunc Ducem Poloniae gloriose susceptus „est, cui dux idem imperator in recognitionem accepti beneficii „dignitatem contulit regalem faciens eum exemptum a jurisdictione imperiali." (pag. 175.)

(Nicolaus Trąba +1422)

13. Reverendiss. pater d. Nicolaus D.G. Sanctae Gnezdnensis ecclesiae archiepiscopus et primas, aetatis 64 annorum testis dixit omnia vera esse „et hoc scit ex Cronicis antiquis quas ipse legit et ex vita b. Adalberti et ex notorietate facti" (pag. 178). Quo ad subtractionem terrae Pomeraniae (per traditionem regi Vladislao „cujus rei notitiam ultra auditum et famam dixit ipse testis se vare ex Cronicis quibusdam" (pag. 180) – „Dixit se scire tam ex eo quod continetur in legenda et vita b. Adalberti in qua mentio habetur de coronatione facta per Ottonem imperatorem in personam quondam Boleslai qui primus fuit coronatus in regem Poloniae per dictum imperatorem in qua Coronatione ne idem imperator videtur regem Poloniae eximere ab imperiali jurisdictione" (pag. 180) „Ipse rex Poloniae recipit coronam de manibus archiepiscopi gnezdnensis cum consensu et voluntate aliorum principum et baronum ipsius regni et eidem praestat juramentum quod erit fidelis primo Deo omnipotenti deinde romano pontifici et de conservandis juribus regni ut moris est." (pag. 181) – Ipse testis fuit vicecancellarius regni. – De vocatione Cruciferorum per ducem Conradum „scit quia sic continetur in antiquis Cronicis quas ipse testis perlegit et adhuc apud se habet in quodam castro suo dicto Uneow" (pag. 182) – Rex Wladislaus modernus dum de ipsius baptismo egeretur per suos ambasiatores rogavit magistrum Ordinis Prussiae Conradum Czolner ut eum de sacro fonte levaret; ipse vero magister recusavit et post haec regi scripsit literas quarum titulus erat: Inclito viro Jagelloni se gerenti pro rege Poloniae, appellans eum nomine infidelitatis cum jam baptisatus fuerat. Postquam autem rex incolas in terris Lithvaniae et Samogitarum baptisari fecit invaserunt Cruciferi dictas terras et neophitas crudelissime trucidarent licet misericordiam implorantes Christianos se dicerent quibus illi responderunt: Et ego te confirmo cum gladio. (pag. 185) – A. 1414 Cruciferi facta irruptione in Poloniam oppidum Lobsenica in territorio Nacleńsi vexaverunt (licet concordia in Thorun cum Cruciferis pacta fuisset) – Cruciferi magistrum Henricum de Plauen deposuerunt a magistratu quia voluit regi satisfacere pro damnis. – Ipse testis erat in Concilio Constantiensi et in Wratislavia dum sententia per Sigismundum regem Romanorum ferebatur in die Epiphaniae 1420 praesentibus episcopis poznan. plocens. vacor. palatinis poznan. et cracov. archidiacono et scholastico gnezdnensibus mgr. Paulo custode cracov. Jacobo de Camato sroletano et Fernando lucens. episcopis.

14. Reverendus p. d. Johannes vladislavienſis epiſcopus, aetatis 50 annorum et ultra teſtis depoſuit quod „ sit ex Legenda et „paſsione b. Adalberti in qua continetur, quando quidam imperator „ Otto nomine dum veniſset in Gnezdnam viſitare limina b. Adal= „berti duce Boleſlao tunc exiſtente in ducatu Poloniae propter „ magnificentiam praefati Boleſlai ducis regnum Poloniae con= „ ſtituit" (pag. 190) – Ipſe teſtis audivit a Jarando cantore cruci= cienſi jam ante 12 annos defuncto multum antiquo homine: quod fratres Pruſsiae Pomeraniam manu violenta receperunt habito prius tractatu cum capitaneo de Gdansk et civitatem ipſo die S. Dominici tempore fori annualis, quo minor cura de cuſtodia habebatur; primo occuparunt civitatem Gdansk et conſequenter invitatis multis notabilibus digni= tariis terrae Pomeraniae ipſos facto prandio decollaverunt et demum alia caſtra receperunt. – Quod ad Varſoviam teſtis „hoc fuit quia vidit locum bene muratum et populoſum haben= „tem copiam peritorum" (pag. 195) (Joannes Pella de Nieviesz +1427

15. Rev. p. d. Jacobus epiſcopus plocenſis aetatis 70 annorum vel circa teſtis, depoſuit de regno Poloniae „ et hoc scit quia „ sic vidit contineri in antiquis Cronicis in Vita b. Adalberti „ ubi dictus teſtis dixit ſe legiſse Quod quidam Otto III im= „ perator dum veniſset ad Poloniam ad viſitandum limina b. „ Adalberti regnum tunc erexit cum omnibus pertinentiis." (pag. 199) – „Eſt vulgare proverbium in regno: Theutunici ultra Oſsam et Poloni citra Oſsam" (pag. 200) – Per circum ductionem aquae fluvii Drwenza civitas Borodnicza ſubtracta eſta dioceſi plocenſi ita ut nunc dioceſi extendit ſe uſque ad portas civitatis Borodnicza. – Teſtis „ legit Cronicas in „ quibus continebatur quod regnum Poloniae eſt exemptum „ a juriſdiccione imperii." (pag. 202) – Teſtis fuit in Conſtantia. – „ Locus Warſovia fuit et hodie eſt locus inſignis notabilis muro „ circumdatus et populoſus habens copiam victualium et ſecurus „ veniendi cuilibet libere et ſine aliquo impedimento in eundem" (pag. 203) (Jacobus de Kurdwanow +1425)

16. D. Petrus Cluca canonicus vladislavienſis natione Polonus aetatis 70 annorum, teſtis „ dixit ſe fuiſse..quia legit in Cronicis „ antiquis, quod dum in regno Poloniae deficeret ſucceſſor regni „ ſupplicatum fuit papae ut dignaretur cum illo monacho diſpenſare „ quod poſſet in regem aſsumi et [illegible] uxorari. Quorum votis

„papa annuit imponens regnicolis onus solutionis denarii S. Pe-
„tri" (pag. 208). – Fluvius Wisla dividit terram Pomoraniae a
provincia Prussiae incipiendo a castro Gniewo usque ad
Gdansk et de Gdansk usque ad mare per 3 milliaria. Fluvius
Drwanca autem dividit terram Dobrinensem a terra culmensi
usque ad locum ubi influit Wisłam et ab eodem loco Wisła
usque ad locum ubi Ossa ingreditur Wislam, ab illo loco per
ascensum fluvii Ossa usque in locum ubi idem fluvius egreditur.
– Ipse testis qui fuit prius archidiaconus vladislaviensis vidit
Kasimirum ducem dobrinensem et ducem Album Cujaviae
sine prole masculina decedere. „Testis legit in antiquis Cronicis
„regnum Poloniae esse exemptum ab imperiali jurisdictione".
(pag. 241)

17. D. Mathias cantor plocensis aetatis 60 annorum vel cir-
ca testis natus in ducatu Mazoviae deposuit se audivisse quod
fratres Prussiae fuerunt introducti in partes Poloniae per
Conradum ducem et Gunterum episcopum plocensem.

18. D. Wroczko canonicus plocensis, aetatis 70 annorum
vel citra, testis.

Jan Kretkowski herbu Dołęga kasztel. rypiński 1422 – postąpił na kasztel. dobrzyńską

19. Strenuus d. Johannes de Kretkowo castellanus ripi-
nensis, aet. 60 annorum vel circa testis

20. Reverendus p. d. Sbigneus de Oleschnicza vedis apost.
protonotarius aetatis 33 annorum testis. De regno Poloniae
„dixit se scire ex contentis in quam pluribus Cronicis quas
„ipse testis legit maxime in Vita S. Adalberti olim episcopi
„pragensis et in Vita S. Stanislai episcopi Cracovienſis et in
„Cronica Vincenciana" (pag. 223) quod Otto III imperator
coronavit regem Poloniae qui obiit A. D. 1025. – „Item testis
„legit in aliquibus scripturis autenticis quod Boristivogius
„dux Pomoraniae dum esset sine prole masculina accessit
„ad Premislium regem Poloniae ut ducatum Pomoraniae tan-
„quam ad regnum Poloniae pertinentem caperet... hoc legit
„in depositionibus aliquorum testium in causa quae fuit inter
„regem et fratres" (pag. 224) – Ipse in aliquibus scripturis anti-
„quis legit quod Conradus dux Mazoviae et Cujaviae inductus
„a quibusdam Almannis concessit terram Culmensem fratribus
„Prussiae (pag. 224) precario tamen concedens eis tantum in ipsa

terra habitaculum ut ipsi essent contra Pruthenos. — Ipse legit „in antiquis Cronicis quondam regem Boleslaum Poloniae habuisse filium quendam Meszonem ... qui Boleslaus defunctus „est ejus uxore et Meszone filio suo relictis in saeculo. Cum „autem dicta ejus uxor regno dominaretur et in regimine non „bene se haberet expulsa fuit de regno cum filio suo, ob quam „expulsionem contigit Meszonem fieri monachum in monaste„rio Cluniacensi (pag. 224). Cum autem regnum vacaret supli„catum fuit Papae ut cum ipso Meszone dignaretur dispensa„re, quod admissum fuit per papam cum onere solutionis denarii „S. Petri, quis denarius solvitur in Slesia et in terra Lipcensi „sed dicit illas terras aliquando fuisse pertinentes ad regnum „Poloniae" (pag. 225) — Ipse testis est canonicus ecclesiae gnezdnensis et fuit in confiniis terrae Stolpensis et vidit illud mare quod dividit regnum Poloniae a regno Daciae. „Sta etiam „legit in quibusdam Cronicis antiquis" (pag. 226) — Ipse vidit et audivit habitantes ultra fluvium Ossa loqui idioma pruthenicum et citra loqui idioma polonicum etiam nunc ultra fluvium Ossa sunt multi Poloni. (p. 226) — Ipse legit multas litteras ex quibus comprehendit terram Pomeraniae fuisse ducis Wistiwogii — „Le„git in quadam Cronica quod quondam imperator Otto III qui pri„mum regem Poloniae coronavit Christianum, quod ipse Otto „praestans non esse dignum regem .rubisse imperio, voluit „ipsum regem esse exemptum ab imperio." (pag. 228) — Ipse testis fuit Secretarius regis Poloniae. — „Legit in quibusdam „Cronicis, quod quondam dux Conradus ..... habuit duos filios „videlicet Kazimirum et Semovitum, quos dimisit in succes„res bonorum suorum dans et tradens Kazimiro terram Lu„biaviae, Semovito terram Mazoviae ex quo Semovito descen„derunt moderni duces Mazoviae et ex Kazimiro descendit „Wladislaus (rex) ex quo natus est alius Kazimirus immedia„tus praedecessor moderni regis." (pag. 229) — Ipse legit litteras Magistri ordinis fratrum Prussiae in quibus continetur obligatio„nem terrae Michalovien[sis] fuisse factam per Lestkonem pro 300 marcis denariorum Thorunien[sium] et credit ipsos fratres potuisse de fructibus terrae Michalovien[sis] percepisse et percipere septuagesies septies pecunias concessas Lestkoni. — (Dziwna rzecz czasów Kazimierza Wielkiego niema wzmianki o Kronikach pisanych.)

226. 15.

testis dixit se manu propria scripsisse multas litteras ad Roma-
num pontificem et ad electores imperii in quibus continebatur quae
vola regis Poloniae de occupatione ducatus Dobrinensis per
fratres de Prussia. Tandem rex redemit illum ducatum pro 40000
flor. et 10000 sexagenariorum latorum grossorum. — Pater ipsius
testis eo tempore quando Cruciferi molestabant regem Poloniae
in partibus Lithuaniae erat capitaneus ducatus Lithua-
niae et vidit decollari in castro civitatis Wilnae Kazimirum
fratrem regis Poloniae per Cruciferos. Dum Cruciferi expugna-
rent civitatem Wilnam ceperunt unum castrum ejusdem civi-
tatis quod vocatur castrum Curwin in quo castro compre-
henderant 14000 milia personarum quas omnes gladio inter-
emerunt partim etiam captivaverunt et idem castrum succ-
enderunt et multos combusserunt, et abscidebant manus
las mulierum proicientes illas versus murum alterius
castri in quo erant Poloni dicentes: Defendite Poloni ves-
tros Christianos! (pag 232) Haec audivit testis a suo
patruo et patre. — Ipse testis praesens fuit quando episcopi
varmiensis, culmensis et civitas ac nobiles in Prussia fecerunt
homagium regi Poloniae. — Ipse testis vidit litteras diffida-
tionis regis Hungariae transmissas regi Wladislao per ma-
nus palatini Hungariae vidit et Stiborium alium palati-
num et multas villas exustas per Hungaros in regno
Poloniae juxta Sandecz. — Anno 1413 cum esset magna pestis
in regno Poloniae et rex evitando pestem transtulisset se ed
silvas Cruciferi invaserunt Masoviam

novin (nowina)

21. Strenuus miles d. Dobeslaus castellanus wojnicensis

Dobiesław z Sienna Oleśnicki kasztel. wojnicki 1413–1433.

ae fat. 53 annorum. testis. Addit etiam ipse testis se vidisse Cronicas
antiquas, in quibus ipse maxime delectatur, quas fecit sibi
legi ad plenum intellectum et audivit in ipsis contineri, quod
dicti ducatus (culmensis, pomoriensis, michalov.) sunt situati intra
regnum Poloniae ... et quod possessori fuerunt in pacifica posses-
sione per Wladislaum patrem quondam Kazimiri regis Poloniae"
(pag. 237) — "In Cronicis etiam legit quod rege Wladislao .... exsiten-
te in pacifica possessione terrae Pomoraniae, magistri et fratres (de
Prussia) ... data pecunia cuidam castellano qui unum de potioribus
castris illius terrae Pomoraniae tenebat, ipsum castrum dicto regi sub
traxerunt per tradimentum; reliquam vero partem totius terrae Pomo-
raniae per violentiam subtraxerunt" (pag. 239). — Ipse testis praesens

fuit in expeditione regis quando rex expugnabat Ladislaum (duem oppolienſem) in ducatu dobrinenſi. Ladislaus autem refugit ad fratres et accepta pecunia obligavit eis ducatum dobrinenſem quem nomine regis Poloniae gubernabat tanquam capitaneus. – Ipſe teſtis vidit Johannem ducem Maſoviae ſtantem genibus flexis coram rege Poloniae et petentem ultionem injuriae ſibi illatae per fratres de Pruſſia. – Ipſe teſtis habuit plures fratres in guerra cum Pruſſeis pro defenſione regis – Ipſe teſtis damna ſuſtulit a Hungaris tempore invaſionis eorum.

22. D. Jacobus palatinus viradienſis aetatis 60 annorum vel citra teſtis depoſuit quod ducatus Culmenſis fuit poſeſſus a patre quondam Wladislai Lokethek regis et quod tunc temporis erat in ipſo ducatu una villa quae vocabatur Thorun quae poſtea nobilius aedificata mutavit nomen in oppidum, et iſta villa primo fuit fundata de clenodio Labandz de regno Poloniae. Ipſe teſtis vidit litteras fundationis iſtius villae de licentia regis; ipſis fratribus de Pruſſia fuit tantum una pars ducatus culmenſis conceſſa precario pro expugnandis infidelibus Pruthenis per ducem Maſoviae, ſed fratres poſtea de beneficio ingrati per violentiam uſurpaverunt totum illum ducatum cum villa Thorun. – (pag. 245) Nunc ſunt duo territoria quorum unum vocatur minor Solawa et ſpectat ad terram Pruſſiae, aliud vero Solawa major ſpectat ad ducatum Pomeraniae et per conſequens ad regnum Poloniae. – Ipſemet teſtis fuit capitaneus Cujaviae et eſt nunc conſiliarius regis. (Jacobus de Koniecpole +1430)

23. Strenuus ac magnificus d. Sbigneus marſalcus regni Poloniae aetatis 50 annorum citra et ultra, teſtis depoſuit: Fines regni Poloniae ex parte regni Hungariae ſunt quaedam via in monte quae tendit verſus civitatem Lubowla. – Ipſe teſtis erat per aliquod tempus capitaneus in ducatu dobrinenſi. – Ladislaus dux opolienſis tenebat ducatum dobrinenſem in feodum a rege Poloniae, ſed dum contra mores regni unum caſtrum ipſius ducatus nominatum Slothoria pignori obligaſſet fratribus de Pruſſia rex mandavit eidem oblata ſibi pecunia ut ipſum caſtrum exemeret. Sed Ladislaus parvi pendit mandatum regis et ideo rex diffidavit Ladislaum ducem miſso exercitu qui partem ducatus dobrinenſi occupavit. Poſtea venerunt fratres de Pruſſia et expulerunt exercitum regis tenueruntque ducatum dobrinenſem occupatum ultra 12 annis donec rex exburſata ſumma 50000 flor. auri et 2000 marcarum ducatum redemit. – Ulricus qui tenebat caſtrum (Zbigneus de Brzezie +1425)

Dirzen ~~post~~ a. 1404 fuit familiaris continuus domini regis et ipse testis illi ministravit digeria tanquam familiari regis veterum mores curiae regalis. sed postquam idem Ulricus unum sacerdotem nobilem fecit submergi in aquis, rex volens eum castigare, citari fecit. sed ille comparere contempsit refugiens ad fratres Prussiae.

(Albertus Jastrzębiec +1436

24. Reverendus in Christo p. d. Albertus episcopus cracovienſis regni Poloniae cancellarius aetatis 60 annorum vel circa testis dixit se fuisse; quia sic continetur in pluribus Cronicis „et legendis quas ipse testis legit et vidit et maxime in vita „b. Adalberti videlicet quod regnum Poloniae fuit creatum reg„num a quadringentis annis per Ottonem III in persona Bolesla„ quondam primi regis Poloniae quem Boleslaum ... ipse Otto „III creavit in regem Poloniae et consortem imperii, dicens propter „ejus munificentias non esse dignum esse subditum imperio „sed potius consortem, et ex hoc fecisse eum exemptum et foli„tarium dominum in regno suo. Ita dixit ipse testis se legisse „in quam pluribus Cronicis et maxime in vita b. Adalberti „... dixit ipse testis se legisse. Regnum Poloniae latiores fines „tunc habuit quam modo habeat, sed propter occisionem b. „Stanislai occisi mandato alterius regis Boleslai regnum ipsum „Poloniae passum est divisionem..atque diminutionem usque ad „renovationem ipsius regni ... in persona Wladislai patris „Kasimiri olim regis Poloniae." (pag. 266) — Fines regni Poloniae ex parte Hungariae sunt montes Lubawla ascendentes versus Ruſsiam — Testis fuit quod populus Pruthenicus intra fluvium Osa est proparte adhuc non baptisatus ~~quod~~ est quod sustinetur per fratres de Prussia, ut habeant ipsos in servos. — Later ipsius testis fuit in bello cum rege Wladislao pro terra Lomoraniae occupatione per Cruciferos item et avunculus ipsius testis. ... „testis legit in Cronicis et antiquis gestis ipsius regni ita fuisse" (pag. 270 t.j. wojna prowadzona przez Łokietka przeciw Krzyżakom o Pomorze) — „Dixit se scire quia legit in antiquis Cronicis quod quondam „Otto III imperator creavit regem Poloniae." (pag. 270) — Duces prin„cipes et barones obediunt regi Poloniae in expeditionibus cum suis ban„neriis equis et armaturis; duces Masoviae sunt vasalli regni Po„loniae — „legit (ipse) in antiquis Cronicis et gestis ipsius regni „quendam ducem Conradum fuisse ducem Masoviae (pag 272) — „Dixit „ipse testis se legisse in quibusdam antiquis scripturis in ecclesia

270.

„posnaniensi" (pag. 272) quod Conradus dux Masovia fuit primus introductor fratrum de Prussia in regnum Poloniae et eisdem concessit terram ~~Culmensem~~ Culmensem ad expugnationem infidelium Ruthenorum. — Testis legit sententiam latam per Judices apost. contra Cruciferos legit et processum habitum in Masovia. Dicit: „locum Warschoviae esse futurum securum insignem et „esse oppidum notabile populosum forti muro circumdatum „habens copiam juris peritorum et Collegium Canonicorum, „ibidem est communiter sedes episcopi posnaniensis aut ejus „officialis" (pag. 273.)

25. Magnificus vir dominus Nicolaus de Michalow palatinus sandomir. et capitaneus cracov. aetatis 52 annorum vel circa testis (productus d. 18 Januarii 1423): „Regnum Poloniae habet magnum latum teninentum (obszar?) et amplos ac latos fines et limites inter Regnum Hungariae, regnum Bohemiae, Ducatum Saxoniae et ~~Pomeraniae~~ terras fratrum de Prussia. Fratres de Prussia usurpant sibi utrumque limitem Wislae et omnes utilitates incipiendo ab fluvius Drwenza influit fluvium Wisłae usque ad oppidum Soleez. — Testis audivit terram Michalovienſem pervenisse ad manus fratrum de Prussia per pactum pignorationis per quandam dudum ipsius ducatus ac ducem grewcovienſem qui erat vasallus regis Poloniae. — Ipse testis erat capitaneus in Brodnicza priusquam ante illam civitatem Cruciferi subtraxerunt. — Ipse testis „vidit in antiquis Gestis ipsius regni quod fratres Prussiae fuerunt primo introducti in regnum Poloniae per ducem Conradum et quod ipsius ducis et aliorum „Polonorum auxilio multa bona acquisiverunt et maxime dominium Prussiae." (pag. 283) — Wladislaus dux oppolienſis felloniam commisit contra Regem Poloniae ex eo quod castrum Slotoria pertinens ad ducatum dobrinenſem (a niewolno było podług praw polskich bez pozwolenia króla sprzedać lub zastawić osobom obcym dobra w Koleſturę) obligaverat fratribus Prussiae contra juramentum fidelitatis. Rex volens ipsum castigare misit exercitum suum in modica quantitate. Sed fratres de Prussia data pecunia Wladislao totum ducatum dobrinenſem occupaverunt. Cruciferi Joannem ducem Masoviae sine aliqua causa ligatis pedibus

non fellati
sub ventre equi ignominiose captivum abduxerunt. — Rex com-
pulsus timore guerrae motae ab hinc latere per regem Hungariae et alterius gue-
rae per fratres de Prussia venit ad compositionem cum ipsis fratri-
bus in Thorun; hoc fuit testis tanquam consiliarius regis Poloniae.

26. Venerabilis d. Stanislaus Czolko cantor cracovienſis aetatis
40 annorum vel circa, testis productus (d. 20 Januarii 1423)
dixit se scire quia legit in multis Cronicis et antiquis historiis
„videlicet quod regnum Poloniae .... fuit creatum regnum .... etiam
„dixit se legisse in Legenda b. Adalberti et multa privilegia an-
„tiqua vidisse in quibus relegebatur sub nomine regum Poloniae.
„.... dixit se legisse multa et varia privilegia antiqua ducum
„Pomeraniae, in quibus relegebantur omnes dignitates et offi-
„cia in regno Poloniae fieri consueta hucusque videlicet pala-
„tini, castellani, camerarii, venatores etc." (pag. 287). ....
„Vidit in quibusdam Cronicis antiquis Polonorum quod cum ...
„Wladislaus pater Kazimiri de regno suo per quosdam cives cra-
„covienses expulsus fuerat .... commendavit castrum Gdansk
„in terra Pomeraniae cuidam Jaschkoni nobili de regno ac
„fratri suo Swanthoslao. Ipse autem Jaschko et Swanthoslaus
„dictum castrum et civitatem Gdansk tradidit fratribus de Prus-
„sia receptis ab eis 800 marcis ... Demum ipsi fratres alia
„castra et civitates per violentiam occupaverunt .... et totam
„terram sive ducatum Pomeraniae detinent." (pag. 288) — Ter-
ritorium quod est inter Nogatum et Salsum mare pertinet ad Regnum
vel saltem ad terram Pomeraniae; dixit etiam „se legisse in
„quadam Cronica ubi tractabatur de finibus regni, quod dictus
„fluvius Vrsa est limes communis regni Poloniae a parte
„Prussiae." (pag. 289) — testis audivit Prutenos loqui suum idioma
extraneum quod nec Polonus nec Theutonicus intelligere potest.
— ipse testis „videt et legit saepe et saepius in antiquis Gestis et
„Cronicis ipsius regni quod fratres Prussiae fuerunt primo intro-
„ducti in regnum Poloniae per Conradum." (pag. 292). — Testis in
multis Cronicis legit ipsas invasiones do Lodk. descriptas in arti-
„culo ipsae factas per fratres de Prussia. (pag. 292 — Więc miał pod
(videlicet a. 1329, 1331 1332) rękę Kroniki rozesłane Łokietka.) — Testis
vidit Instrumentum sententiae latae per Judices Apostol. in Warscho-
via. — Zeznanie Kazimierza wielkiego zaś mówi że: audivit a Senio-
ribus) — Quoad redemptionem ducatus Lobrinensis per regem Vladislaum
testis ipse „vidit in quibusdam Scripturis quondam Vicecancellarii
d. regis Poloniae qui praedicta omnia conscripserat in certis libris
„quos libros ipse testis legit et vidit. Jest tu mowa o pewnie o Janie
Jan z Czarnkowa podkanclerzy 1368.
† (pag. 294)

z Czerwinkowa – bo to do tego artyk. 73 i 74 gdzie mowa iż Krzyżacy archidyakon. gnieźn.
pośmieli Kazimierza W. zaprzestali płacić haraczu Polsce
z Pomorza i o wykupnie Księstwa Dobrzyńskiego.)

27. Magnificus d. Johannes de Tarnow palatinus cracov. (Joannes de Tarnow + 1433
aetatis 45 annorum testis (d. 1 Februarii 1423) „dixit se scire
„quia sic vidit contineri in antiquis Gestis, Libris, Historiis
„et Cronicis videlicet quod regnum Poloniae a tanto tempore
„in articulo (!) nominato fuit creatum regnum." (pag. 297)
„ita etiam audivit ipse testis a suis progenitoribus." (p. 298)
(więc Tarnowscy pochodzili z Polski i znali dobrze dzieje
początkowe Królestwa) item audivit a patre suo quod Wladislaus
pater Kazimiri regis Poloniae possedit terram Pomeraniae pacifice. (pag. 298). – Testis erat capitaneus et audivit a suis progenitoribus quod terra Pomoraniae devoluta est ad regnum Poloniae
per decessum Mistiwogii in personam Wladislai patris Kazimiri
sed nescit testis si mediante rege Premislao. (pag 300) – Ipse testis
fuit in terra Michalovien.: „Testis. – semper audivit a suis
„progenitoribus et aliis majoribus regni ac etiam legit in mul-
„tis Cronicis quod regnum Poloniae est exemptum a juris-
„dictione imperiali" (pag. 300) (Również przodkowie jego
uważali iż na podstawie praw i zwyczajów polskich osoba mająca dobre
ziemskie w Królestwie polskiem nie mogła ich „alienare sine
consensu regis". pag. 301) – „Respondit se audivisse Kazimirum
fuisse patrem Wladislai Loketkonis et etiam secundum Ka-
zimirum esse filium Wladislai (regis)" (pag. 301) – Ipse testis
vidit literas originales obligationis terrae Michalovien.: ducis Leszkonis
fratribus Prussiae in 300 marcis monetae thorunen.: prae-
fatus Leszko habuit duos fratres qui obligationi minime con-
senserunt imo praefatas 300 marcas restituere voluerunt,
hoc audivit dici a progenitoribus suis (pag. 302) (moje spotrzeżenie z księgami mazowieckiemi i pieczęcią przez Gertrudę po-
dobne do prawdy i może Tarnowscy pochodzą z Tarnowa mazo-
wieckiego ? – lubo Toruń posiadali herbu Zaboz mający) – Jego
rodzice (progenitores) opowiadali mu o napadach Krzyżaków na
Kujawy r. 1329, 1331 : 1332 i na Polskę (pag. 302) – Testis fuit in
Warsovia – et vidit sententiam per judices apostol. primi ibi latam. –
Pater ipsius testis fuit cum aliis nobilibus in Lithuania quando Vladislaus
assumpsit in regem Poloniae Magister Prussiae multa negotia in
partibus Lithuaniae perpetravit. – Testis unus de ambasiatoribus regis Poloniae fuit
praesens sententiae latae in Wratislavia per regem Sigismundum et vidit

praetensa privilegia partis adversae non fuisse autentica sed eorum copiae et ipse solus rex Sigismundus demonstrabat punita. (pag. 306)

(Christinus de Offra aff. cac. + 1431)

28. Magnificus vir Cristinus comes Cracoviensis aetatis 70 vel plus annorum, testis dixit se fuisse in terra Culmensi et in Cujavia, etiam se fuisse capitaneum ducatus dobrinensis. Ipse testis fuit capitaneus gentium (domini regis) (t. j. hetman) in obsidione castri Bobrownicki (za naszego zastawy ziemi dobrzynskiej, którą dał Władysława Kpś. cia Opolsk. Krzyżakom) et fuit postea per fratres de Prussia repulsus manu violenta ex ducatu dobrinensi (pag. 311). Ipse testis fuit unus de majoribus Consilii regis, qui semper assistit personae regis.

Joannes de Opatowice

29. Reverendus in Christo pater Johannes episcopus chelmensis aetatis 46 annorum vel circa testis juratus, dixit se scire quia legit in antiquis Cronicis quod regnum Poloniae fuit regnum constitutum per Ottonem III "imperatorem" (pag. 313) „etiam legit in multis Cronicis et „scripturis antiquis ita esse" quod videlicet ducatus Culmensis Michalovienſ et Pomoraniae pertinent ad regnum. (pag. 313) — Testis fuit in ducatu Pomeraniae vidit Nogalum, Lanum, fluvium Ossa et Nissam; fuit etiam in terra Dobrinensi.

Et ego Gabriel Antonii de Bossis clericus mediolanensis dioceſis publ. apost. et imperiali autoritate notarius una cum magistro Nicolao Michaelis de Lassotzky clerico plocens. dioces. publ. apost. et imp. aut. notar. praesentis causae connotario et testibus conscriptis coram Antonio Zeno canonico patracensi sedis apost. nuntio et praesentis causae judice delegato interfui examinationi testium eaque omnia in praesentibus scriptis foliis de pergameno manu diversorum fideliter transscripta de meo regestro facta diligenti collatione in hanc formam publici instrumenti redegi atque me et signum meum in fine cujuslibet quaterni sive quinterni subscripsi cum appensione sigilli praelati Antonii Zeno, quacunque rasuras, correctiones et additiones si quae sunt in aliquo IIII foliorum concordantes approbans. (pag. 316) — Finis Domi secundi.

Lites ac res gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum. Tomus tertius: Liber Rev. Patris Dom. Sbignei olim Cardinalis et Epis. Cracoviensis munimenta varia, articulos et quaestiones regis Poloniae contra magistr. Prussiae in se continens. Posnaniae typis Ludovici Merzbachii 1856. fol. K. 2. str. 356. K. 3 indexu

Sztych: tytuł i 3 tablic pieczęci: a) Pieczęć Zbigniewa Oleśnickiego duża owalna: Brama gotycka z 3 otworami i 3 wieżyczkami gotyckiemi: w środkowym otworze siedzi biskup święty w polu kratkowanem z rozetami w prawej trzyma pastorał w lewej księgę – w otworze po prawej stoi święta z golą głową trzymająca w prawicy rózeczkę palmową – w otworze polewej stoi król w mitrze książęcej trzymający w prawej halabardę a w lewej jabłko z krzyżem. Pod biskupem brama mała gotycka z daszkiem w niej klęczy biskup z złożonemi rękami, po prawej i po lewej tejże małej bramy 2 tarcze herbowe nakryte kapeluszem kardynalskim z herbem Dębno [W] Dokoła napis gotycki: S. sbignei. tt. sce. prisce. pbri. = cardinalis et epi. cracovien. (Wł. Jarocyński 1855 fecit.). Tab. I: a) Pieczęć okrągła wielkości dużego talara: Wrodku siedzi święty Biskup prawicą błogosławiąc a lewicą trzymając pastorał, pod nogami biskupa tarcza duża herbowa z herbem Dębno. Po prawej biskupa stoi św. Król w mitrze i płaszczu w lewej trzyma proporzec z orłem polskim w prawej tarczę z orłem polsk. Pod tem Królem obok herbu klęczy biskup z pastoratem. Po lewej siedzącego biskupa stoi rycerz uzbrojony z golą głową i nimbem w zbroi i płaszczu w lewej trzyma włócznię w prawej tarczę z krzyżem [X] napis dokoła gotycki na wstędze: sigillvm. sbignei. dei. et. apostolice. sedis. gracia. epi. cracovien. epus. +. b) Pieczęć mała wielkości półrubla okrągła w środku w czterech okrągłych pierzowatych łukach tarcza z herbem Dębno nakryta kapeluszem kardynalskim z którego spływają sznury dokoła napis łacińsk: S. d. sbignei. .... cardilis. c) Pieczęć mała wielkości półrubla okrągła w środku w 4 łukach okrągłych stoi święty biskup prawą błogosławiąc lewą trzymając pastorał. Od kolan za krzyża go tarcza z herbem Dębno. napis gotycki: + S. sbignei. dei = gra. epi. cracovie. (del. W. K. sculp. S. L. 1855. – Tabl II (oznaczona Nr 5 jest w Vofsbergu): a) Duża pieczęć Przemysława II który w koliszowe stoi na środku w lewej trzyma tarczę z orłem polskim, w prawej proporzec z orłem. Po bokach 2 wieże z trębaczami w górze ręka wystająca z obłoku w nimbie błogosławiąca: napis łaciński + sigillvm. premisloniis. secundi. dei. gra. dvcis. polonie. = w środku na wstędze napis: et crax.

hełm mieszczański nad nim 2 łuki gotyckie w środkowym duch święty cyli rzeczej ptak trzyma napis dziobem hełm.

z r. 1290

b) Tegoż pieczęć duża (w środku Ptoi Przemysław II w kolczudze i w
koźnie bez miecza w prawej ma dzidę z proporczykiem o 2 ftr zepkach
w lewej tarczę z orłem polskim małą, hełm ma okrągły na kształt mied-
nicy; po bokach 2 wieże z trębaczami w górze z lewej ręka wyłania
z obłoku błogosławiąc. Napis łaciński: + sigillvm. premislonis.
secundi. dei. gra. dvcis. Polonie. c) Pieczątka mała wielkości du-
kata. Orzeł polski bez korony z głową ku lewej zwróconą; napis
łaciński: * + · II premizl. (Tę tablicę sfragistyczną Kucharski.) –
Tab. III: a) Pieczęć duża w kształcie talerza okrągła na kreślę
tronowym który ma (poręcze gałkowate zakończone w kwiat
siedzi młody mężczyzna w lokowanej głowę głowę łukiem ma u
szyję wyjętą V bramowaną wstęgami z rozyczkami i z takiejże
wstęgi pas, rękawy wąskie płatem na ramionach spięty na pier-
siach podobną wstęgą. W prawej trzyma długi miecz prosty do góry
wzniesiony lewą trzyma się o wstęgę płatem na piersi; lewej
strony koło tronu tarcza herbowa z lwem czeskim. Napis łaciń-
ski w 2 wieńcach. Na górnem: wenceslaus. s. .... dv. .... dei.
gra .... otakari. r. ..... Na środkowem: lius. dominus.
et eres. regn. . dem. ie. (Del W. K. sul. S. L. 1855.)

boły:

Rzeźba ta pisana na pergaminie ma tytuł: Liber Reuerendi pa-
tris d. Stignei olim cardinalis et ep. crac. munimenta varia
articulos et questiones Regis Polonie contra magistrum
Prussie in se continens, quem ego Johannes Dlugosch
senior canonicus Cracovienis, executor prefati domini
cardinalis in erarium Ecclesie Cracovienis reposui A.D.
1479. — Początek: Privilegiorum et aliorum pro parte cru-
ciferorum coram reverendissimo patre domino cardinali
S. Marci comissario apostolico A.D. 1421 productorum im-
pugnatio per procuratorem regium (Są to rozbiory i recenzje,
uwagi krytyczne nad dokumentami ~~prejekta~~ replika) Szereg ich:
I) Contra munimenta crucieferorum que praeceserunt senten-
tiam exceptionis: a) contra literas Friderici imperat. de a. 1226
(cesarz ów był wyklęty przez papieży Honoriusza III i Grzegorza IX)
b) contra literas Conradi ducis Mazoviae d. a. 1230 mense Junii (Prusaw
niebyli wtedy już Pogana mi bo mieli biskupa Chrystiana - niemógł robić
Konrad darowizny bo był wasallem Polski) c) contra literas Casimiri
ducis Cuiaviae a. d. 1233 in Epifania Domini in Strelc (był to syn Konrada
Mazowieckiego, starszym był Bolesław, a młodszym z nich Ziemowit. pag. 7)

Spisane per Mgr. Joannem prowizatorem Wladislai reg. Pol.

d) Contra confirmationem Gregorii IX papae Anagniae II Idus Septembr. (1230) (nie ma tu wymienionego Księcia) e) Contra confirmationem Alexandri IV papae Viterbii VII Calend. Aug. (1257) f) Contra literas Friderici imper. Ravennae 1231 mense Decembri (nie ma wyrażonego jakie Pomorze, bo ~~Pom~~ duces Stolpenses, Stetinenses także sąsiednie kraje zowią Pomorzem.) g) Contra literas Woldemari march. Brandeburg. de a. 1311 in vigil b. Jacobi. h) Contra literas Johannis march. brandeb. de dato 1350 (mylnie powinno być 1315) i) Contra confirmationem Henrici VII imper. 1311. IV Idus Julii. k) Contra ~~donationem~~ donationem Johannis Bohem. et Polon. reg. 1329 in dominica Invocavit (nie był Królem polskim i nie miał pieczęci polskiej) l) Contra literas Caroli march. morav. 1337 (miejsce daty Władysława jest podejrzane) ł) Contra literas Elisabeth reg. Bohem. 1330 d. 1 Octobr. m) Contra literas Conradi ducis Cujaviae d. a. 1330. n) Contra literas Caroli et Joannis regum Hung. et Boh. in Wyszehrad 1308 continentes arbitramentum seu laudum inter regem Poloniae et Cruciferos.

II) Contra alia praetensa munimenta praedictorum fratrum quae emanarunt post sententiam diffinitivam: a) Contra concordiam Casimiri regis 1343 b) contra concordiam in Raciąż a. 1404. c) contra concordiam thorunensem a. 1411. d) Contra compromissorum budense a. 1412. e) Contra compromissum secundum a. 1419. f) Contra quietantiam Władysłai regis a. 1420 (nº 36) p. 17.

III) Contra privilegia Cruciferorum quae concernunt terram Samagitarum et Sudorum exceptiones. a) Contra literas Friderici imperatoris a. 1245 (nº 30) b) Contra literas regis Myndowe a. 1255 (nº 24) a. 1257 (nº 26) a. 1259 (nº 28) a. 1260 (nº 29) (Jagiełło i Witold są dziedzicami i naturalnemi successorami Mindowy. pag. 32) c) Contra literas pp. Alexandri IV a. 1257 (nº 25) et Innocentii IV ta. 1254 (nº 27) d) Contra literas Alexandri IV a. 1259 (nº 40) e) Contra literas Ludovici imperat. a. 1337. (nº 39) f.) Contra literas Caroli imp. 1354 (nº 41)

IV) Articuli super terris Samagitarum et Sudorum pleni et correcti (odpowiedź na nº 45) ("Samagita ... quod sonat in idiomate lit. vanico Inferior Litvania" (pag. 40) (R. 1411 Benedictus de Maura licentiatus in utroque Jure et miles wysłany od króla węgierskiego do Kowna gdzie słuchał skargi Litwinów przeciw Krzyżakom Krzyżacy pofunkowszy się pod Wilno, kościół N. Maryi ufortyfikowany przed miastem zburzyli i z drzewa tegoż kościoła most przez rzekę zrobili; zabili tam do 2000 ochrzczonych Litwinów, pojmali Kazimierza Księcia litewskiego brata Jagiełły, wzięli go, i głowę jego na wozie

w pośród szeregów wojennych obnosili (pag. 46) – Krzyżacy napadli Litwę i Żmudź r. 1398 ipso die S. Michaelis, 1398 d. 12 Octobr., 1404 feria 6ª ante festum S. Trinitatis, 1411 die dominica in vigilia purificat. B. Mariae Virg. gloriosa (pag. 47) – Przed bitwą grunwaldzką Krzyżacy posłali z mieczem Jagiełle i Witoldowi z słowami „solite in sylvis „latitare sed accipiatis ipsos duos gladios vobis in subsidium „et eligatis vobis campum in quo stare volueritis, quia hodie „non poteritis bellum et conflictum nobiscum evitare." W tej bitwie zginęło 80000 Krzyżaków „armatorum et ultra" (pag. 48) – W r. 1411 Krzyżacy zabili 280 żołnierzy litewskich w mieście Holland podstępnie przy stole, w łaźni, w szpitalnicach, gdy ci zostawszy za ubezpieczeniem (salvus conductus) Krzyżaków wracali z Elbląga do Litwy (pag. 49)

V) Articuli accusationis contra Cruciferos ex parte Polonorum Sigismundo Roman. imp. missi circa A. 1413. (№ 1–20) (pag. 52–55) (Skarga przeciw Krzyżakom względem Litwy, oddania zamków Drezdno, Santok, Nieszkow) b) Responsum Cruciferorum (p. 55–59) c) Responsum Polonorum ad superiusdicta (pag. 59–66.)

VI) Causa inter regem Poloniae et Cruciferos coram concilio constantiense ex parte Polonorum dicta A. 1416 (p. 66– (Dowody Polaków z przywileje krzyżackie są fałszywe, i że krzyżacy niesłusznie dobra posiadają – bo są na to utworzeni, aby w szpitalach chorych pielęgnowali. Rozprawa mnóstwem cytat z prawa kanonicznego, dekretów rzymskich i ojców świętych ubarwiona. – Na końcu rozbiór przywilejów z uwagami nad nimi jako to:

p. 106. a) Alexandri IV papae Anagniae. VIII Calend. Febr. pontificatus A° 6° A. 1260 (pag. 107–129 = druk w Dogiela T. IV. p. 29–) Suscipit omnes terras in Prussia et Livonia a paganis debellatas per Cruciferos in protectionem.

b) Clemens IV papa Perusii II Calend. Junii. Pontificatus A° 1. = 1265 (Tejże samej treści i temi samemi słowami co powyższa bulla Alexandra IV tylko treść przytoczona pag. 129 – nieznana Virg. Tourt i Dogielowi)

c) Fridericus II imperator Veronae in Junio 1245 confirmat possessionem terrarum in Curlandia, Lettovia, Samagitia Cruciferis (pag. 142 – 144 druk w Liteß I part II pag. 43–45 ob № 30)

d) Fridericus II imperator. C. l. mensis maji 1245 ad petitionem Henrici de Hohenloch magistri domus hospitalis S. Mariae theutonicorum confirmat possessionem terrarum in Curlandia, Lettovia, Samagitia Cruciferis (pag. 131–142 – podobnej treści co № 30 Liteß I pars II pag. 43 bez wzpomnienia o nieznanej dotąd)

e) Ludovicus IV imperator. Monac XVII konas Decembr. 1337 ad preces Theodorici de Aldemburg magistri generalis Ord. Theut. donat ordini S. Mariae Theut. terras Litwaniae, Samagittae, Karsaw vel Rußiae et concedit in fundationem ecclesiae archiepiscopalis metropolitanae in castro capitali totius Litwaniae quod Henricus dux Bavariae erexit. (pag. 144-146 - druk w Narzyńskiego Kodex Litwy pag. 42-44.)

f.) Carolus IV imperator In Nurenberg XIII Calend. Januar. 1355 confirmat privilegia ordinis S. Mariae Theuton. (pag. 147 tylko treści - druk w Duellius: Hist. Ordin. Teut. Selecta privil. p. 20 gdzie inna data: Nurenberg XV Calend. Januar. 1355)

g) Wenceslaus romanor. Imperator. In Sassinhuss prope Frankford in curia Dominorum Theutonicorum VIII Cal. Novembr. 1383 confirmat literas Caroli IV imp. et Friderici II datas ordini theutonic (p. 147 tylko treści - druk w Duellius: Hist. Ord. Teut. p. 19 gdzie data: Nürnberg XVI Cal. Novembr. - Druk też w Linig Deutsch. Reichs Archiv P. Spec. Contin I p. 15-16.)

h) Articuli ex parte Cruciferorum per Kaspar procuratorem magistri generalis coram egregio Benedicto de Macra domino de Czuthz comissario et executore a Sigismundo romanor. rege deputato (de Chuch ?) licent. juris in causa inter Regem Poloniae Wladislaum et magistrum generalem Henricum de Plawen ratione castri de Velona (edificati in Litwenia) pro: posita d. 13 Januarii (1412 in Konstanz) (pag. 147-151. (Art Nº 1-22) 147

Krzyżacy skarżą iż Witold r. 1412 na gruncie krzyżackim w Litwie zbudował zamek Velune, który to grunt darowany przez Króla litewskiego Myndowe krzyżakom rozciągał się „a metis Samagitarum quae vulgariter Samaytenhayne apellantur usque ad fluvium Nemla et usque ad granicies Litwanorum" gdzie zmarły Henryk Książę Bawarski zamek Bayeren zbudował cztery mile odległy od zamku Velune który to Henryk zdobył na poganach ów zamek Velune: również zakon krzyżacki wyżej: wił na Litwie zamki Zorgimberg, Marieberg, Gotiswerder, Natterswerder na owej ziemi darowanej od Mendowsa, a nawet sam Jagiełło ponagał krzyżakom do zbudowania zamku Velune." Dobesse in ascensu fluvii Nemla super aream castri Velune." Krzyżacy „zdobyli na Litwinach zamek Velune który podług twierdzenia Jagiełły nie leżał na Żmudzi tylko w Litwie, et distabat 4 milia aribus a metis Samagitarum Samaytenhayne dictis, quae sunt quaedam remora ubi sub poena capitis nunquam venari licebat."

Samagitis qui commendatoribus de Regnet et de Memel pensionem
unius marcae pruthenicalis solvebant, per misorum fuit venari
extra dictis nemoribus in territorio ordinis et tali vocabantur
dy frijede Leijte, id est homines pacis. (pag. 150)

VII) Puncta accusationis ex parte Polonorum contra Cruciferos coram Concilio Constantiense. (nº 1-26 = pag. 151-162)

151 Krzyżacy wpadłszy pod Wilno oblegali zamek Wileński mając w obozie
3 castra: infimum, medium et supremum, i zdobywszy castrum
infimum w którym się bronił Kazimierz brat Królewski; potem
w swym obozie takowego ścisli. — Gdy Litwini z zamku Exblaga
po oddaniu takowego Krzyżakom znowu wracali mając literas salvi
conductus do Litwy, napadli na nich nieprzygotowionych zdra-
dziecko Krzyżacy w miejscu Reglar dyec. warmij. i 280 żołnierzy
z nich w taźniach i w domach ubili.

VIII) Fragmentum accusationum ex parte Cruciferorum coram Concilio Constantiense (p. 162-183)

Krzyżacy zajęli obwód Slochowski poczęwszy od Landek aż do
miejsca Stawa z obwodu Swieckiego powiatu Dirsen i Santhok

IX) Replicationes fiendae contra proposita Cruciferorum coram concilio constantiense (nº 1-21 p. 173.-184.

Regina Hedwigis „existens infantula per... Ludovicum regem Hungar.
...duci Wilhelmo Austriae filio ducis Leopoldi etiam infantulo
fuerat desponsata ... defuncto Ludovico rege Elisabeth relicta Wla-
dislao regi Polon. copulavit..." quibus omnibus ad sedem apostoli-
„cam delatis fuit auctoritate apostolica declaratum praedictam
„principem serenissimam nullo modo esse matrimonii vinculo
„eidem domino Wilhelmo astrictam et libere cum alia contra-
„here matrimonium" (p. 178) — Krzyżacy rzucali hańbiące wieści
o Annie żonie Witolda. — Witowdus constituit filium Skaktamijorh
in caesarem Tartarorum seniorem juniori filie praeferens" .....
„In nullis cronicis reperiri potest quod Mindow fuisset ita potens
„quod terras Litvaniae integraliter possedisset, quia stirps horum
„principum fuit semper magis notabilis inter omnes principes Li-
„thuaniae, quorum progenitores a longis temporibus fuerunt fau-
„tores fidei et contrahebant parentelas cum principibus christianis
„de quorum stirpe fuit mater hujus serenissimi principis regis.
„Mindow fuit unus de principibus minoribus, volens supremum
„principatum obtinere ad Cruciferos confugerat... nec aliquis episco-
„pus unquam fuit in Litvania praeter istos qui tempore... hujus

regis cathedram episcopalem possederunt, quorum quatuor fue- Andreas Wasilo +1399
runt in numero: primus dominus Andreas Czeretensis ad eandem Jakób Olechta +1407
Vilnensem in Litwania primitivam translatus. Item Andreae Nicolaus
succesit Jacobus, Jacobo Nicolaus et Nicolao Petrus mo-
dernus" (pag. 183) Lettonie vocatur in Litwania Latiholij et est
magna diferentia inter Litwanos et Latiholos. – Mindow 184. VI
a Lettis circumventus et privatus terris apostatavit, nec
fuitur quo devenit

X) Samagittarum contra Cruciferos accusationes coram
concilio constantiensi: (p. 184–190) Vir quidem rector de baronibus
terrae nostrae Kiensis nomine habens filiam elegantissimam
per fratres Cruciferos violenter privatus fuit dicta filia – filius
ejus frater autem virginis quendam ex Cruciferis circa sororem
suam in eam stupri vim exercentem transfixum gladio inter-
emit. Item quendam baronem Vissigrumum cum consorte et liberis
perinerunt, villas nobilis Swalkon cremaverunt, minus nota-
bilem Smigalo captum occiderunt. – Prosza aby Jan arcybiskup
lwowski i Piotr biskup wileński zjechali na Żmudz i tam zato-
rzyli katedrę.

XI) Coram Constantiensi concilio ex parte episcoporum de bap.
Lismate Samagittarum relatio (p. 191 – 192) Gdyśmy przyje-
chali na Żmudz przyjął nas uprzejmie marszałek W. Xięcia Witol-
da oraz starostowie ziem żmudzkich zostawiliśmy venerab.
Mathiam Mgr. Art. prepositum vilnensem Lithwanum ydiomate
Samagitico plenissime eruditum mgr za zacnego na biskup-
stwie miedzickim którego my pozwiścili na biskupstwo owe za
wolą króla i Witolda. Król upoważnił to biskupstwo miedzickie
i przy nim kanonie.

XII) Allegationes pro parte regis Poloniae coram Sigismundo
imper. a. 1420. (p. 192 – 215) (Wypis z procesu za kaz-
nierza W. w Warszawie r. 1339 i stan sprawy oraz dowody i wy-
wody prawne.

XIII) Apellatio contra sententiam iniquam regis Romanorum
in Wratislavia 1420 d. 10 Januar per Jacobum episc. plocensem
procuratorem regis Polon. coram notariis imp. facta. (p. 215 – 218)

XIV) Regis Poloniae ad Summum pontificem Litterae credentiales pro
Mgro Paulo Wladimiri doctore decretalium custode cracov. strenuo
Petro de Wydawa judice siradiensi et Jacobo de Paraczejino familiari

regis ambasiatoribus et nuntiis in legatione contra Cruciferos et iniquam regis Romanor. sententiam (sine data) (pag. 218-219)
Samagitenses nuperrime ad fidem sunt conversi ... opus sanctissimum circa reductionem Grecorum ad gremium S. Matris Ecclesiae et Sedis apost. obedientiam cum tanta aviditate et fervore a me ceptum pro cujus confectione ille Antistes Gregorius Frewerensis apud S. V. et S. Constantiense consilium [illegible] instigatione mea laboravit, aborsum ex hoc (t.j. ex iniqua sententia pro parte Cruciferorum) poterit sentire. In qua etiam re nuper mei ambasiatores et nuntii solempnes Imperatoris Graecorum et demum quidem duo nobiles milites, qui apud S. V. fuerant constituti accesserunt et hactenus mecum commorantur, et magna solicitudine hostantur me, ut illud reductionis compendium prosequi non cessarem." (p. 219)
XV) Impugnatio Justificationum regis Romanorum pro parte Regis Poloniae (post sententiam Vratislaviensem) (p. 219-224. Brulion listu do Zygmunta z reputacyją powodowego)
XVI) Consilium d. Dominici de S. Geminiano concernens [illegible] sententiam regis Romanorum (p. 219-247.)
Zdanie o sprawie z książętami prawnicze Dominici de S. Geminano Decret. doctoris ordinarie legentis in studio florent.
XVII) In quaestione vertente inter regem Polon. et Ordinem Prutenorum ex ocasione laudi per Regem Romanor. lati revocatio in dubium: Quis sit judex competens in causa supradicta? (p. 247-283) Rozprawa prawnicza Joannis de Miles advocati.
XVIII) Pro Magno Duce Lithv. allegationes in materia terrae Samagitarum Johannis de Miles advocati (p. 263-265)
Zdanie prawnicze o całej sprawie
XIX) Allegationes pro parte regis Poloniae factae per legum Drm d. Gasparem de Perusio advocatum consistorialem contra ordinem Prutenorum (p. 265-276) Zdanie prawnicze.
XX) Consilia collegii doctorum paduanorum florentinorum et senensium Actum Paduae 14 Martii 1421 (p. 276-293.) Zdanie prawnicze doktorów padewskich Raphael Fulgasius Dr. U.J. Raphael de Raymundis J.U.Dr. Prosdocimus de Comitibus de Padua J.U. et Dominicus de S. Geminiano Decret. Dr. [illegible] uwagowanie prezz notar. de Padua legum Dr. doctores juris collegii paduanensis, [illegible] Nicolaus de Cretariis prior fatri collegii paduanensis Andriolus filius

quondam S. Martini de Burgo Clinate ducatus Mediolani habitor notarius — oraz zdanie prawne doktora ferenfskiego: Franchinus de Castillione Jur. U. Dr. actu fenis legens o prowincji i prawie króla polskiego z Krzyżakami.

XXI) Scriptum Mgri Lauti Decretor. Doctor. Custod. Cracov. procuratoris regis Poloniae ad impugnandum privilegia Crucieferorum (p. 294–337) [Memoriał pisany r. 1421 poparty dowodami czerpanemi z ksiąg prawnych różnych.] „Sunt ergo magis veriori milia quae habentur in Cronicis et in libris Polonorum imo in scriptis ipsorum authenticis quod... dux Cunradus... volens istorum fratrum ordinem promovere, locavit conventum eorum de aliquibus personis in eadem (culmensi) terra" (p. 299) cytuje Klementyny, b. Thomam, s. Card. Flor. Rotae in Clement. Innoc. Ostiensem Summa de Sindico, Cronica martiniana, Vincentii Speculum historiale (p. 308) Martinus in Cronica vel in Historia nova ecclesiastica Lib XXI cap. 28. Vincentius in Historia Lib XXII cap. 5. – Tabellius Card. Flor. Rotat. ... „secundum ipsum quem (monarchiam) compilavit Dante poeta florentinus et quia fuit Gibellinus in tendebat ostendere quod imperium in nullo dependeret a papa et propter illum tractatum fuit prope combustus tanquam haereticus." (p. 322) – Petri de Vineis libellus apologeticus, Anton. de Butri, Oldra, Jus naturale gentium, Barthol. Extravagant. Daje ciekawy pogląd na wzrost i stan studium prawnego u nas. Autor zbija historycznemi i prawnemi dowodami autentyczność przywilejów pruskich.

XXII) In causa regis Poloniae (p. 338–342) Dalszy ciąg powyższej rozprawy prawnej Pawła z Włodzimierza; podobnie jak i niektóre artykuły z jego pióra wyżej.

XXIII) Allegationes breves pro rege Poloniae contra Crucigeros. (p. 342–348).

XXIV) Articuli ex parte procuratoris regii contra Articulos Crucigerorum. (p. 348–356) Są to artykuły (№ 1–35) impugnujące zakon i reguły krzyżaków pruskich wogóle.

Lites ac Res gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum. Supplementum quo continetur causa inter Wladislaum regem Poloniae, et Cruciferos anno 1320 acta. Ad fidem autographi Archivi Regii Regiomontani. Posnaniae. sumptibus Bibliothecae Kornicensis 1880. (Typis J. I. Kraszewski (Dr. W. Lebiński) Posnaniae. fol. K. 2. str. 43. /: Wydał Dr. Sigismundus Celichowski. – Rozpoczął druk ś.p. Tytus Działyński, chcąc wydać jako IV ty Tom dzieła Lites i wydrukował już str. 1–40; Koniec i tytuł dodrukował Celichowski. :/

Mszczuj II książe pomorski i adopcyja Przemysława II Księcia wielkopolskiego.

Po śmierci Świętopełka II-Księcia Pomorza wschodniego d. 11 Stycznia 1266 jego synowie podzielili się państwem. Mestwin II jako starszy panował nad zachodnią częścią i miał zwierzchnictwo nad całym Pomorzem (w przywileju z d. 2 Stycznia 1274 nisze się Pomeranorum dux et dominus (przywilej nadawczy dla klasztoru Pelplina mscr. w Królewcu cf. Scriptores prus I p. 689) tożsamo d. 20 Marca 1266 w darowiźnie w obwodzie świeckim: Mestwi dux totius Pomeraniae (Script I p. 800) - podczas gdy za życia ojca d. 24 Septembra 1264 Mestwi dux Szwecensis przewnemu swemu Barnimowi duci Slavorum nadaje powiat Świecie cf. Dreger Cod. Pom. 368.) za życia ojca jeszcze dostał Świecie a brat jego młodszy Warcisław Gdańsk (dux gdanensis). Około r. 1269-1271 rozpoczęły się niesnaski między braćmi zazdrosnemi o supremacyja, Mestwin (Mszczuj) zajął bratu Gdańsk chcąc go wypuścić z państwa, lecz Warcisław brat młodszy r. 1271 pojmał brata swego starszego Mestwina i w zamku Reetz (w Chronicon Pliv. Script I p. 689 stoi Redyk - Whisch mniemam że to Racięż) więził i dopiero za zwróceniem Gdańska wypuścił (Bałzko 78 pod r. 1271) Mestwin szukał pomocy przeciw bratu u brandeburskich margrabiów Jana Ottona i Konrada, którym się oświadczył być lennikiem i jeżeli mu udzielą pomoc dać im miasto Gdańsk (Riedel Codex dipl I nr 144). Za pomocą połączkowego wojska brandeburskiego którym margrabia Konrad dowodził wypędzony został Warcisław z swych posiadłości i uszedł do Krzyżaków do Elbląga, skąd nową na brata zamierzył wyprawę, lecz zaledwie przybywszy do granicznej fortecy Wyszegród (przy Fordonie) wtedy przez Polaków oblężonej, rozchorzał się i zmarł r. 1271 pochowany w Kanicy klasztorze w Inowrocławiu. (Annales w edyc. gdańsk. Kantzowa p. 33-43 ad a. 1271). Mestwin chciał tedy zająć Gdańsk miasto, lecz mieszczanie gdańscy Arnoldi Jakob z krewnemi oraz ze szlachty z Skrobotowa i Witomina zrobili

Mewa = Wanzke

spisek przeciw Mestwinowi niechcieli go wpuścić do miasta
Gdańska które z zamkiem Konradowi margrabiemu brandeburs-
kiemu oddali (Rzyszczewski Codex II. 3. Nº 641.) Wezwał wtedy Mest-
win do pomocy Bolesława pobożnego Księcia wielkopolskiego
swego stryja (fratrem amitalis urodzonego z Jadwigi siostry świętopełka) i z jego po-
mocą zdobył na siebie Gdańsk (r. 1272, wyciąwszy załogę z wyjątkiem
tych którzy się schronili na wieżę zamkową (Annales ap. Somersberg II. 83-
giet inedit. Gedanens. Kadlubkowic f. 33-43 ad ann. 1272). Wszelako Mest-
win pogodził się wkrótce z Brandeburczykami, od których (na zjeździe margrabiów
nad mostem Dragi d. 3 Septembra 1273 otrzymał (w lenne posiadania
obwody Schlawe i Stolpe (cf. Riedel: Cod. diplom. II. 1. Nº 158) które
(które im na wiadomość puścił
(wkrótce potem, Mestwinowi
miały wrócić dziedzictwem na Barnima Księcia Pomorza zachodniego
i które (r. 1270 Wizlaw II Książe rujański (syn Świętopełka)
przez niejakiś czas trzymał. — Poprzednio już przywilejem danym w
Lamin d. 24 Sept. 1264 (cf. Dreger Codex dipl. 368) nadał Mestwin dux
verenfis jeszcze za życia ojca Barnimo duci Slavorum suo confang-
vineo expektatywę na Sukcesyją po sobie, w razie gdyby bezdzietnie
umarł. Wszelako d. 23 novembr 1287 nastąpił w Stolpe układ pomiędzy
Mestwinem, Bogusławem xięciem zachodniego Pomorza i Przemysławem
II pogrobowcem (unionis et pacis concordia — cf. Scriptores rer. Prus. I p. 693)
jak się zdaje układ w którym expektatywa przeszła na Przemysława.
Mestwin odtąd sprzyja Polsce protegując biskupów polskich, nadając szlacheckie
polskie dobra w Pomorzu, pomaga Bolesławowi Księciu Wielkopolskiemu
w wyprawie przeciw Brandeburczykom r. 1279 i adoptuje Przemysława II za
syna. D. 26 Augusta 1288 będąc w Stolpe na weselu pomorskiego księcia na-
daje comiti Faloni castellano de Czarnkow posiadłości w swym kraju za to
iż mu pierwszy przyniósł niemiłą wiadomość "iż nasz ukochany syn
"Przemysł książę polski puszczony został z więzienia xięcia wrocław-
"skiego." (Script. Prus. I p. 694) Odtąd pisał Mestwin w przywilejach: "de consilio et
"consensu filioli Przemysłonis (Rzepel pag. 555 not. 36) Z przywilejów
widać iż już za życia Mestwina Przemysław rządził w Pomorzu wyda-
wał przywileje, a r. 1289 świadczy Jan z Złotnikowa iż szlachta pomorska
(r. 1290) potwierdziła adopcyją i następstwo Przemysława (Dziatyński Liber I testis 24)
Mestwin umarł 25 grudnia 1294 (VIII Calend. Januarii 1295, Chronicon oliv.
in Scriptor. Prus I p. 694) będąc pochowany w Oliwie, był to stryj Przemy-
sława. Jest przywilej z d. 30 marca 1295 w którym Przemysław II mówi o Mestwinie:
felicis memorie domini quondam ducis Pomoranie patrui nostri (Rzyszczewski Codex II. 3 Nº.

wginy, bo ta „wyprzeje" Mestwina z d. 25 grud. 1295 cf. Scriptores I p. 694.)

Mestwin rozwiódł się z swą żoną Eufrozyną r. 1288 (jak to widać z przywileja danego w Wissegrod d. 13 Mai 1288, którym wioskę Schulpino w Kujawach nabytą od Klasztoru Pissow tej że nadaje „inter nos et ipsam divortio nunc celebrato" – przywilej w archiw. prezyd. w Poznaniu cf. Scriptores I p. 693). Jego żywo wiek („pueri" ☠ które wspomina w przywileju datowanym w Arnswalde d. 1 Kwietn 1269 i w drugim danym przy mostie nad Drage d. 3 Sept. 1273 cf. Riedel Cod. brand. II. 1 № 136 et 158) pewnie poprzednic młode zmarli, a jego córka Katarzyna została jeszcze r. 1269 przez margrabiów brandenburskich zaślubioną Przybysławowi († 1315) Księciu wendyjskiemu synowi wygnanemu z Meklenburga Księcia Przybysława starszego z Parchima (Quandt: Ostpomern §. 6 i §. 3) ☠

Drugą żoną Mestwina podług przywileju gdańskiego z r. 1292 była „Sulislava dilecta conjux" (cf. Script I p. 693) lubo Kronika: De prima ☠ fundatione monasterii Olivae (Script I p. 693) mówi: „Visti vigium vero, quod illegitime vixit, et „sponsam Christi famulam de coenobio Stolpensi (nobis ☠ fundat. 1281) przez Mestwina w Stolpe) Fulcam nomine, suo „commercio adoptavit, (Deus privavit sui seminis legittimo successore tan- „quam indignum privavit."

Po śmierci Mestwina obejmuje Przemysław II rządy Pomeranii w przywileju wydanym d. 30 Marca 1295 (ob wyżej) pisze się po raz pierwszy dux Pomeraniae. Zamiar ogłoszenia się za króla Polski miał pierwej, bo lubo podług Kronik w Gnieźnie d. 26 Czerwca 1295 koronowany uroczyście, jednak wprzódy pisał się Królem jak to widać z ☠ aktu wileńskiego ☠ klasztorowi Bukow na Pomorzu d. 2–9 Febr. infra Octavam Purificationis B. Mariae) 1295 wspomniany jest „coram domino Primislao rege Poloniae et duce Pomeraniae" (Zeitschr. des Gesellsch. für Pomm. Gesch. 1859 pag. 19.)

Król Przemysław II podług Kronik zabity został na pogrzebku lutego 1296 w Rogoźnie ☠ pobliżu Poznania; która to data dnia w Kronikach jest rozmaita: (bo gdy jedne piszą że zginął w dzień S. Dorothy

nie jest rok mylny bo Przemysł II r. 1295 koronował się Księciem Pomeranii; mestwin † 25 grud. 1294 (data Kronik. oliwskiej mylna)

267

(6 Febr.) VI Idus Febr. inni że in vigilia s. Apoloniae (8 Febr.) a inni że w środę popielcową (17 Febr. bo r. 1296 był przestępny) Kronika oliwska (Script. I p. 685) pisze o nim: „Qui post haec coronam „regni Poloniae ab apostolica sede consecutus est, et uno anno „supervixit et captus per satellites Woldemiri marchionis „de Brandeburg occisus est in ultionem sanctae Lucardis „conjugis suae, quam ipse male suspectam habens secarat jugulari." Ludgarda (Lucarthis) była to córka Henryka zwanego Zielgrzymem księcia meklenburskiego (1264–1301) i Anastazyi siostry Bogusława IV księcia szczecińskiego (Annal. Lubicens. ap. Pertz Mon. XVI fol. 417) a corki Barnima I. Gdy Przemysław II na Pomorzu starał się o jej rękę r. 1293 żołnierz jej ojciec wtedy w Babylonie (t. j. Kairo) w niewoli saracenów który go r. 1271 jadącego do ziemi świętej na morzu prochowcili i dopiero po 26 latach puścili na wolność r. 1297. Synowcem prowadziła jego [illegible] żona Anastazyja rządy pod kontrolą i opieką brata swego męża to jest Mikołaja proboszcza kollegiaty w Schwerinie i Jana kanonika [illegible] kapituły hildesheimskiej których uchwała stanów meklenburskich r. 1295 ją to współopiekunów ogłosiła (Burmeister: Wismarische Chronik in den Meklenburg. Jahrb. III. 41) Z tąd to pochodzić może iż kronika kaza polską ową Ludgardę mylnie córką Mikołaja księcia Kaszubów zowią. — R. 1293 w lutym [illegible] uwięziono Ludgardę do Poznania gdzie wspaniale przyjęta zaślubiona została Jedenastoletniemu Przemysławowi II. Po dziesięcioletniem pożyciu małżeńskim, zginęła d. 10 listopada 1283 tajemną śmiercią zamordowana pozyskawszy sobie sławę cudotworczyni i świętej. Za czasów Długosza jeszcze (Dlugos ad a. 1283 fol. 831) śpiewano o niej w Polsce starożytną pieśń opisującą jak Ludgarda za naprawę męża swego, o którego złych zamiarach wiedziała, zamordowaną została przez jego sługi. Kronika rymowa niemiecka Ernst'a von Kirchberg (rycerza meklenburskiego żyjącego około r. 1380) napisana r. 1378 której oryginalny rękopis [illegible] (Ernst von Kirchberg's: Meklenburgische Reimchronik) znajduje w wielko księżęcym archiwum w Schwerinie

(ob: Lisch in den Jahrbüchern des Vereins für Mecklenburgische Geschichte VI. 171) a która wydrukowaną została w v. Westphalen: Monumenta inedita ~~XXXX~~ Lipsiae 1745 Tom IV fol. 595 i następ. (gdzie się ustęp Cap. 136 fol. 781 ustęp o śmierci Ludgardy znajduje) — oraz Kronika francuzkiego ~~le~~ która Detmara (ed. Grautoff p. 152) opisuja śmierć Ludgardy. — (w rymowanych wierszach średnio niemieckich – mittelniederländisch)

Niemieckie, czeskie i prawie wszystkie polskie kroniki mówią, iż głównemi sprawcami zabójstwa Przemysława byli posłowie Pomorzanie, Zarembowie, inni znów twierdzą, iż zamordowany został przez najętych ludzi margrabiego brandeburskiego; podług jednych przyczyną była zawiść z powodu Koronacyi Przemysława II na króla (co pewniejsze) podług drugich zemsta za śmierć Ludgardy (co niepewne, bo margrabiowie brandeburscy niebędąc spokrewnieni z Ludgardą wcale nie mieli przyczyny zemsty)

Długosz (Lib VIII p. 873) pisze iż Przemysław za narady stryja swego Bolesława pobożnego pojął Ryxę córkę króla Szwedzkiego.

Po śmierci Przemysława Księżęta tujańscy bracia: Leszek, Przemysław i Kazimierz synowie Siemowita i Salomei córki Kambora II (która nawet wyprawę swą miała wyznaczoną przez męża na dobrach pomorelskich nad Wisłą) mieli najbliższe prawo do Pomeranii. Leszek w przywileju Klasztorowi Pelplińskiemu poświadcza posiadanie Radostowa dat. Gdańsk d. 25 maja 1296 pisze się: „dei miseratione dux Pomeraniae ... i dalej: annuit primus principatus nostri in Pomerania." lubo w zeznaniu jako świadek r. 1320 mowi iż Pomorze w imieniu Władysława Łokietka zawiadował (Scriptores I p. 696.) wreszta Andrzej z Kujaw zeznaje r. 1339 (Dziatyński Liter I. 234) iż „Władysław Łokietek wygnał z Pomorza Księcia Leszka który po „śmierci Króla Przemysława zajął Pomorze." — Drugim pretendentem do Pomorza był Wisław II Książe rugijski (+ 29 Decemb. 1302) syn Jaromira II Księcia rugijskiego (1249 + przy końcu 1260) i Eufemii ~~XXXX~~ (+ 1270 w Kwietniu) córki świętopełka Księcia pomorskiego, który na mocy prawa do spadku po dziadku świętopełku już od r. 1290 posiadał obwód Schlawe (Slavena + Slowin) (ob: Fabricius: Urkunden von Rügen N° 150) i który d. 26 Kwietnia 1289 robi w Prenzlau układ z Otto. nem i Konradem margrabiami brandeburskiemi mocą którego obwięzuje się wrazie gdyby Pomerania po śmierci męża bądź orężem bądź układami

dostał, to podzielił się nią z margrabiami którzy mu do odzyskania tego kraju pomagać mają (Fabricius: Urkunden Nº 326). Później jeszcze r. 1302 przez się Wiclaw II Księciem Rujanów i Pomorza (Fabricius Urkunden Nº. 484) dopiero r. 1310 d. 12 kwietnia zrzekł się Wiclaw III Książę Rujański praw do tej Pomorza części którą jego wujowie Waldemar i Jan margrabiowie brandenburscy w ręku trzymali krzyża Komu niemieckim (Fabricius Urkund: IV Nº 390). — Trzecim pretendentem do Pomorza był Wacław Król czeski który po śmierci pierwszej swej żony Guta zwanej ∞ (+18 Juni 1297) córki niemieckiego króla Rudolfa z Habsburga pojął r. 1300 Ryche czyli Elżbietę córkę Przemysława II i Ryxy szwedzkiej Księżniczki. — Czwartym pretendentem był Władysław Łokietek. Już w przywileju d. 10 marca 1296 zowiąc się obrany przez baronów Królem i Księciem Pomorza nadaje Henryk Kowalskiemu Księciu głogowskiemu (który jako krewny Przemysława II do jego sukcesyi miał takie prawo) części Wielkopolski i expektatywą na całe królestwo gdyby bezdzietnie sam umarł (Wohs: neues Archiv für die Gesch. Schlesiens II. 124). R. 1296 wydaje przywileje dla Pomorzan, ofiarza swego krewnego Księcia Przemysława Kujawskiego r. 1297 jako swego rządcę na Pomorzu r. 1298 w styczniu Lubi sam w Tczewie i Gdańsku, oraz 1299 w kwietniu, maju i czerwcu w Gdańsku R. 1300 został zegnany z Pomorza (ob Liter. Annales). — Równocześnie Henryk Książę głogowski d. 24 Czerwca 1298 bawiąc w Kościanie mianuje się dux Poloniae et Pomeraniae (Rzyszewski: II Nº 168). — Wacław Król polski sam nie był w Pomorzu lecz w jego imieniu rządzi r. 1300 comes Mazoviae na Pomorzu, a w styczniu r. 1303 Tassa de Wiesenburg capitaneus Cujaviae et Pomeraniae (+1304); r. 1303 w grudniu Frisco de Scafbowe capitaneus Cujaviae et Pomeraniae (Szlązak) oraz 1303 w czerwcu Ulricus de Boskowitz capitaneus Poloniae.

Po śmierci Wacława III († ∞ 1306 d. 4 Augusti zabity w Olomuńcu) zjechał 1306 Władysław Łokietek do Klasztoru Koronowskiego Cystersów; tu w grudniu 1306 przybyła do niego szlachta z Pomorza Piotr z Dolnowa, Jasko ze Slawy i Wawrzyniec z Rugenwalde (potomkowie Swenty) i inni hołdując mu z Pomorza (Chronicon Oliv. in Script I p. 700); d. 17 Grudnia 1306 Łokietek był już w Gdańsku, wygnawszy Czechów z Pomorza złożył z urzędu administratora

Piotra von Neuenburg a na jego miejsce księżąt Kujawskich Kazimierza i Przemysława mianował gubernatorami Tczewa (Dirschau) i Świecia; Kasztelanię gdańską oddał Albertowi, kasztelanię puck Wojsławowi; w kwietniu 1307 wrócił Łokietek do Krakowa.

Rugmozniejsza familia na Pomorzu była wtedy Swieńców. Już r. 1259 w dyplomatach przychodzi Swentza de Slave podkomorzy Słolpeński. R. 1274 widzimy na dworze Księżąt pomorskich 2 braci: Świeca i Wawrzyńca. 2 tych Wawrzyniec młodszy już r. 1284 podkomorzy a 1286–1299 kasztelan Słolpeński; zostawił synów: a) Świeca 1306–1313 zostawił syna Wawrzyńca 1335 b) Chrozymir de Suchom 1329–1335. — Świeca (stryjbrat Wawrzyńca) 1274 podkomorzy Słolpeński, 1275–1285 kasztelan Słolpeński; 1286–1308 wojewoda gdański i Słolpeński posiadał dobra koło Kościna i Gdańska za Wacława czeskiego i Łokietka zostawił córkę wydaną za podkomorzego Dobrzyńskiego oraz 3 synów: a) Piotr najprzód probosz Kaliski: Kanclerz pomorski 1299 ob: Preuss: Diplomata historische Denkwürdigkeiten 18.50) porzuciwszy stan duchowny zostaje 1301 popleczníkiem króla Wacława II r. 1305 pojmuje córkę Teodoryka Spaczman; r. 1301 nadaje mu Wacław II miasto Neuenburg z wsiami Zbiszław i Cieckier oraz Starger; prócz tego posiadał Rügenwalde, Schleuse, Lolnow, Tuchel. R. 1307 łączy się zdradziecko z margrabiami brandeburskiemi; Łokietek osadza go w więzieniu w Brześciu, skąd w wrześniu 1310 wypuszczony idzie do 1325 w Pomerenii zachodniej (zwany Petrus de Neuenburg) zostawił synów: a) Petrus de Lolnow [illegible] z [illegible] Jan (Jesko) dziedzic Slawy i Rügenwalde. 3) [illegible] Wawrzyniec

(pisano go Jan Świeca)

Co do panowania Łokietka na Pomorzu te z dokumentów wynikają daty: 1306 w grudniu zajmuje Pomorze, 1306 do 10 maja 1307 wygania z stamtąd Czechów i krewnych Świecy, osadza nowych urzędników i powraca do Krakowa; w czerwcu lipca 1307 Piotr de Neuenburg spiskuje z margrabiami brandeburskiemi; 1308 biorą go Polacy do więzienia; r. 1308 w sierpniu margrabiowie z wojskiem zajęli okolicę koło Oliwy i Lubieszowa, Bogufza kasztelan gdański szuka pomocy w Krakowie i u Krzyżaków; 1308 d. 14 listopada Krzyżacy zajmują Gdańsk wypędzają Polaków i zabierają Tczew (Dirschau) oraz w wrześniu 1309 Świecie i kupują podstępnie 1309 d. 13 września od margrabiów brandeburskich ziemia gdańska tczewska i świecka (do której na mocy nadawczego lennego przywileju danego im przez cesarza Fryderyka II w Rawennie w grudniu 1231 prawo sobie rościli:

Magyar történelmi tár. A' történet kútfők' ismeretének elömozditására kiadja a' Magyar tudományos academia' történelmi bizottmánya. Lesten (Ungarisches Historisches Magazin. Zur Erleichterung des Studiums historischer Quellen herausgegeben von der historischen Commission der ungarischen Academie der Wissenschaften.) 8°

I (Elsö) Kötet: 1855. [2 f. 10 kr.]

Polowcoid naród i ich Kronika podług źródeł ruskich i węgierskich przez Jerney Janos p. 1–68.

Kumani czyli Połowcy, Chuni, Litwini po niemiecku Valwen Fahlen, Falonesi, Parthi po węgiersku Talosi, u pisarzy bizantyńskich Komani (Stepowi mieszkańcy; od tureckiego słowa Kum = Step) byli to Tatarzy (pierekopscy jak Michowita (Chronic. Pol. lib. III cap. 32) twierdzi, przez Bejazeta cesarza tureckiego r. 1486 podbici i wygubieni. W historyi ruskiej pojawiają się odr. 1061 do r. 1229. – R. 1242 wodz Kumanów Kuthen zwany za pozwoleniem Beli IV osiadł w Węgrzech z Kumanami (Rogerii. Miserabile Carmen cap. II ap. Schwandtner Script. rer. hung. T. I p. 295 w którym się także mieni Thuroczi Chron. Hung. – Elżbieta żona Stefana V syna Beli Króla węgierskiego pisała się r. 1273: filia imperatoris Cumanorum. – Nazwy Połowców są tatarskie.

Endlicher: Rerum hungaricarum Monumenta Arpadiana. S. Galli 1849 — Chronicon Budense. Budae 1838.

Kelenföldrek (Kelenfeldre) mons apud Budam

Andreas III rex Hungar + Budae d. 14 Januar 1301 (in festo S. Felicis in Pincis)

L. Gronzky de Grondi nobilis poloni: Epitome praecipuarum rerum ab infelici clade Mohacsiana, seu ab anno 1526 usque annum 1663 in Hungaria et Transylvania gestarum. (Mscr. w bibl. hrab. Józefa Kemeny.)

Podróż jerzego Rakoczego Księcia siedmiogrodzkiego z wojskiem pod wodzą jenerała Janos Kemeny: r. 1657 d. 30 Jenua r. Skole, d. 31 Synowudzko wyżne, d. 1 Lutego Koniczow, d. 2 Lut. Stryj; d. 14 Lut. Sambor.; d. 21 Lut Sorki, Przemysl.; d. 23 Lut. Walawa; d. 24 Lut. Malumina; d. 26 Lut. Przeworsk; d. 8 marca Łańcut; d. 20 marca Mielec; d. 23 marca Tarnow; d. 27 marca Pleszow; d. 28 marca Krakow (wjazd.) d. 30 marca wyjazd z Krakowa; d. 31 marca Wiślica; d. 4 Kwietnia Staszow; d. 5 Kwietn. Bogoria; d. 6 Kwiet. Opatowiec; d. 10 Kwiet. Gnielow; d. 14 Kwiet. Zawichost; d. 27 Kwiet. Stoszek. d. 29 Kwietn Węgrow; d. 30 Kwiet. Grodek; d. 14 maja Brześć; d. 13 Czerwca Zakroczym; d. [illegible] 14 Czerwca Warszawa; d. 23 Czerwca Warka; d. 29 Czerwca Sandomierz; d. 2 Lipca Zawichost; d. 6 Lipca Turobin; d. 7 Lipca Zamość; d. 10 Lipca Zołkiew; d. 14 Lipca Uloczow; d. 16 lipca Tarnopol (Diariusz hrab. Rhódei Władysława pag. 211)

Georgius Blandrata Salutiensis physicus Isabellae Hungaricae reginae 1553.

II (Małodik) Kotet. [illegible] 1855. (2 f. 10 str.)

O pieczęciach kapituł i klesztorow węgierskich przez Jerzej Janos p. 1–166 (z 100 sztych. pieczęciami)

Ordalia (używanie ferri candentis) w Węgrech już r. 1229 jako dawne wspomnienie w dyplomatach. Cf: Ritus explorandae veritatis, seu judicium ferri candentis, quo in dirimendis controversiis gens Hungara olim utebatur – ap. Bel math: Adparatus ad historiam Hungariae. Posoniae 1735 fol. Dec. I [illegible] Num. V. pag. 263. §. 347.)

Schwarz Gottfridus: Cerographia Hungariae, seu notitia de insignibus et sigillis. Tyrnaviae 1738. 8° cum tabulis

Schwartner Mart.: Introductio in rem diplomaticam medii aevi praecipue hungaricam. Edito 2a Budae 1802. 8° pp. [illegible].

Fray: Syntagma historicum de sigillis regum et reginarum Hungariae (Budae 1805. 4° cum tab.

Perger: Bevezetés a' Diplomatikába. Pest 1821. 8° cum tab et figillis

Palatinus (nádor) regni Hungariae, Banus Croatiae (Horvát-orszagi ban) Woywoda Transylvaniae (Erdelyi vajda) magister tavernicorum (Tarnokmester)

III (Harmadik) Kötet 1857. (1 f. 40 kr.) (Nandorfejérvar = castrum
IV (Negyedik) Kötet 1857. (1 f. 40 kr.) Nandoralbense = Belgrad
V (Ötödik) Kötet 1858. (1 f. 40 kr.)
VI (Hatodik) Kötet 1859 (1 f. 60 kr.)

Andreae Dudith ab Horsechowitza Dn. in Smigla episcopi tunc Tininiensis Orationes quinque in concilio Tridentino habitae, quarum posteriores duae nunc primum e MSC prodeunt; ... praefatus est ac dissertationem de vita et scriptis ill. auctoris historico-criticam adjecit Godofr. Schwarz. Halae Magdeb. 1742.

VII (Hetedik) Kötet. 1860. (1 f. 60 kr.)

Dr. Lacomblet Theod. J.: Urkundenbuch für die Geschichte des Niederrheins III Bd (między innemi i do historyi handlu w Kolonii z Polską)

VIII (Nyolczadik) Kötet. 1861. (1 f. 60 kr.)

Báthori István lengyel Király levelei 1576–1585 a Gyulafehérvári levéltárban levö eredetiek szerint, közli Dr. Ötvös Agoston Lt. pag. 211–244.
(Listy Stefana Batorego Króla pol. od 1576–1585 — 64
pisane do Alexandra Kendi de Lóna rady siedmiogrodz: Kiego najwiekszej czesci po wegiersku i po Laninie, do Krzysztofa Batorego, Kasztra Magorky, Jana Iffiu, Jana Geizi i innych radców siedmiogrodzkich; między innemi pag. 221 Responsum S. R. M. ad magnum Ducem Moscorum, dat Grodnae d. 17 Martii 1580 — list tajny do Jana Wasylewicza w odpowiedzi

na 2 listy przesłane przez posła Eleazara Iwanowicza Bla-
goviusa prośbce o zawarcie pokoju. Pisze Król iż stosownie do
zyczenia jego posłał swoich posłów do Wielkiego Księcia, któ-
rych też z niczem zbył: gdy jednakże senatorowie nalegają
na pokój, daje więc kredytywę posłowi moskiewskiemu
Leonowi Stromonchovio, aby Iwan Wasylewicz przysłał
posłów. Co do żądania aby wypuścił jeńców, tego z powodu
nieprzyjacielskich stosunków uczynić nie może „Jecimus
„tamen, quod principem christianum decet, ut eos christiano
„more haberi juberemus, ita ut nullam calamitatem sen-
„tiant." — List Amurata Sułtana do Stefana Batorego
z Konstantynopola d. 15 Grudnia 1580 w odpowiedzi na po-
selstwo Jana Tomasza Drohojowskiego. pa 222 — List
Anny Królowej do Krzysztofa Batorego wojewody Sied-
miogrodzk. z Warszawy d. 20 Marca 1581 z dziękczyn
za przysłane dary. (po łacinie) pag. 223. (Prytem fasymile
własnoręcznego listu Stefana Batorego do Krzysztofa
Batorego z Warszawy d. 18 Grudn. 1579 po węgiersku.)
— 1549 Eustachius Feledi dworzanin Ferdynanda Króla węgier.

IX (Kilenczedik) Kötet 1861. (1/ 38 ark.)
Regesta węgierskie z archiwum wiedeńskiego od r. 1118 do
r. 1608 zebrał Horwath Michał (Nr 1-230)
Regesta węgierskie z archiwów: Spiskiej Kapituły, Klasz-
torów w Jasso: Lelesz, miast Koszyc i Sopronia od
r. 1228 — 1643 zebrał Horwath Michał (Nr 1—181.
(od r. 1228 do r. 1490) pierwszy oddział.

X (Tizedik) Kötet 1861. (1/ 60 ark.)
Diplomatarium (Rozprawy Latacka) sive Tabularium Banya-
(w tym tomie fasymile przywileju Andrzeja II Króla węg. z r.
1222 i pieczęci jego majestatycznej i sekretnej)

XI (Tizenegyedik) Kötet 1862. (1/ 38 ark.)
Regesta węgierskie z archiwów Spiskiej Kapituły i t. d. (drugi
oddział od r. 1490—1643 czyli Nr 182—264)
1491 — Horlath Lazarus
Opis Bitwy pod Warną z historyka tureckiego Chodza Sad Eddin. p. 209-217.

XII (Tizenkettedik) Kötet 1863. (1/ 50 ark.)

Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Est- und Kurlands, herausgegeben von der Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostsee-Provinzen Russlands. XII. Bandes 1. Heft. Riga [Nicolai Kymmel's Buchhandlung] 1875. 8°, pp. 1-219. 1 Thl. 24 Sgr. [Tom I-XI kwidypo 3 Zeszyty = 24 Thl. 22½ sgr.]

niedzą rinetni miesci:

Der Bergmannsche Codex der livländischen Reimchronik, von F. Bertkau p. 33-71 mit Facsimile.

Pierwszą kronikę inflantską napisał Henryk Łotwak ze Fawnie około r. 1226. Wydana: Origines Livoniae sacrae et civilis seu Chronicon Livoniae vetus; recensuit J. Dan. Gruber Francofurti et Lipsiae 1740 fol. - 2ª ed. Hansen, w Scriptores rerum Livonicarum. I Tom. Rigae et Lipsiae 1853. 8° maj. i osobno: Riga 185 . 8° (2½ Rubl.) z tłomaczeniem niemieck. przedrukow. z Joh. Gottfr. Arndt: Der liefländischen Chronik I Teil. Halle 1747. fol. - Inne tłomaczenia: Pabst Ed. Heinrichs von Lettland livländische Chronik aus dem Latein. Reval 186 . 8. - R. 1862 odkrył Bielowski w Bibliotece Zamojskich w Warszawie rękopismowy rękopis tej kroniki z XIII lub XIV w. in 4to 86. Schirren C. Der Codex Zamoscianus, beschrieben. Dorpat 1865. 4°.

Drugą kronikę inflantską jest tak zwana rymowana niemiecka: Livländische Reimchronik. Rękopis jej pergaminowy 4to kart 86 w 2 kolumnach, na końcu dopisek stary: „Geschriben in der Ture zu Reval durch den Ditleb von Alnpeke im M°CCLxxxxvj iar.“ (1296 (?)), na ostatniej karcie rękopisu dopiski świadczące iż ten rękopis w XVI w. był własnością rodziny Tyzenhauzow mianowicie Fromholda i Reynolda von Tyzenhusen r. 1539, na odstadzinach nowszych napis: „Laus Deo semper. Der Riterlichen meister vnd Brüder zu nieflant geschicht, wie sie von wegen des Christen glaubens, von tusent hundirt vnd dri virzig iar an, biz vf tusent zwey hundirt neunzig iar mitt den heiden gott zur ere, inen zur sele seit gefuhrt haben. Joa vns Alnpeki Lord conolieno et charge

posteritatis. Reformatus Dr. 1625. O. J. – Rękopis ten r. 1897 pastor Liborius Bergmann kupił od Bretschneidera bibliotekarza we Lwowie. Dziś znajduje się w Rydze (Ritterschaftsbibliothek) nabyty przez Stany szlacheckie inflanckie od sukcesorów nadrzędnego Frey. Ten Jan Alnpek jak widać z listu Aug. Brzeskiego skreślił opis Lwowa do dzieła: Georg Braun et Frans Civitates orbis terrarum. Coloniae 1572–1616. Tomus VI po polsku w Pamiętniku lwowsk. 1816. Starowolski dedykował mu swoje Decus historicum. Venetiis 1620; zostawał w związku z Justem Lipsiuszem. Syn jego Fryderyk wydał Xeniolum 1619 i Praecatio de authoritate infallibili ecclesiae catholicae. Crac. 1634; córkę zaś wydał za Stanisława Brzyknera 1624. – O Janie Alnpecku podaje też wiadomość Neue Dörptsche Zeitung vom 30 Juli 1871 prof. d. Meyer z którego się powołuje że Jan Alnpek był burmistrzem lwowskim r. 1614. 1622, 1623, 1628 i że ta rodzina około r. 1563 z Freiberg w Saxonii przybyła osiadła w Lwowie. Lubo Bielowski pisze że pochodzą z Belgii: Pomiędzy listami Justi Lipsii Epistolarum select. Antverpiae 1602 p. 68 i Opera omnia. Vesaliae 1675 Tom II p. 816 jest jeden list pisany do Alnpeka Jana przez Lipsiusa r. 1601. (O Alnpekach freiburgskich ob. Scriptt. rer. livon. I. 502 i Büsau: Geheime Geschichten und räthselhafte Menschen. 2 Aufl. Leipz. 1864. XII Bd p. 404) – Berkholz mniema że kodex kroniki rymowanej pisany dopiero około r. 1350. że dopisek na końcu z r. 1296 jest fałszywy, i że ta kopia jest kopią z XIV wieku; brakuje w niej w środku 10 kart. – Drugi ten kopis jest w Heidelbergu z XV w. pergam. 4to

(Pfälzer Handschrift Codex Palatinus)

i że Dietlieb von Alnpeke wcale nie istniał

wydania: 1) Fragment einer Urkunde der ältesten livländischen Geschichte in Versen von Dr. L. Bergmann. Riga 1817. 4to. – 2) Ditleb von Alnpeke. Ergänzung des von Dr. L. Bergmann herausgegebenen Fragments... nach der Heidelberger Handschrift mit einem Facsimile herausg. von C. E. Napiersky. Riga u. Leipzig 1844. 4to. – 3) Ditleb von Alnpeke herausgeg. von Franz Pfeiffer Stuttgart 1844. 8vo (Bibl. d. lit. Vereins zu Stuttgart. VII Bd.) – 4) Ditlebs von Alnpeke livländische Reimchronik herausg. v. C. E. Napiersky in Script. rer. Livon. Riga u. Leipzig 1853. 8vo Tom I i osobne odbicie: Riga 1853. 8vo – Tłomaczenie: Meyer E. Livländische Reimchronik von Ditlieb von Alnpeke in das Hochdeutsche übertragen. Reval 1848. 8vo.

3. Archivstudien zur livländischen Geschichte. I Livonica im polnischen Reichsarchiv von Richard Hausmann p. 92 jest tu ciekawa wiadomość o archiwum koronnem polskiem. R. 1759 zaczął wydawać Dogiel swój Kodex. Najciekawsze dzieje Archiwum Koronnego są w dziele Kniga posolskaja Metriki. Wielkago Knjażestwa Litowskago, izdana po porucheniju Imperatorskago Moskowskago Obszczestwa Istorii i Drewnostej Rossijskich Kn. M. Obolenskim i Prof. I. Daniłowiczem Moskwa 1843. Tom I. 4° (od r. 1545-1572) — Tom II. ... izdana Professorom M. Pogodinym i Magistrom D. Dubenskym Moskwa 1843. 4° (od r. 1573-1580). — Metryka dzieliła się na koronną i litewską, każda zaś na większą (pod nadzorem kanclerza) i mniejszą (pod nadzorem podkanclerza). Archiwum dzieliło się na: 1) państwowe czyli tajne na zamku krak. w którem składano oryginały i 2) na zadworne pod podkanclerzem w którym się mieściły kopie nadeszłych i wydawanych pism i depeszy dyplomatycznych. Tu prowadzono odciągów króla Alexandra Libri Legationum, osobne Księgi poselskie. — R. 1765 przewieziono Archiwum państwowe z zamku krak. do Warszawy. R. 1794 zabrane wraz z Biblioteką Załuskich przez Suworowa do Petersburga. R. 1798 podzielono archiwum polskie część dotycząca stosunków zewnętrznych jako to dyplomatyczne i polityczne korespondencje oddano do Kollegium spraw zagranicznych, a z tamtąd przewieziono później do wielkiego Archiwum Cesarstwa Rossyjsk. w Moskwie. Część druga obejmująca stosunki wewnętrzne i sądownictwo oraz nadania i przywileje osobom została złożona w Senacie w Petersburgu. R. 1805 wydzielono znaczną ilość rękopisów i aktów i oddano z Senatu do Biblioteki cesarskiej, gdzie się znajdują między rękopismami. Teraz ma być i reszta z Senatu do Biblioteki oddana.

(w Tomie I p. 327 - 418 jest Inwentarz archiwum koronn. w Petersburgu)

Metryka litewska Ob: K. W. Schneider: Swiedczenija o metry-
kie sostojaszczej pry I^m otdielenij 3go departamenta
prawitelstwujuszczago Senata, sobrany w 1870 godu)
obejmuje 1059 tomow in fol. 473 dokumentow, rodowodow i
mapp, 54 dzieł drukowanych. Stanisław August r. 1786 kazał
poprawiać i przepisać. Pomiędzy 1059 tomami tworzą 800
tomow metryki litewskiej pisanej po białorusku – reszta dotyczy
Korony .. Libri legationum jest 40 tomow należących do Koronnej
Metryki.

Monumenta Hungariae
historica

Monumenta Hungariae historica – Magyar Történelmi emlékek. Kiadja a Magyar tudományos akademia. I Osztály

Codex diplomaticus Arpadianus continuatus – Árpádkori új okmánytár. A M. Tud. Akademia tört. bizottmánya megbizásából közzé teszi Wenzel Gusztav. Pest 1860 8° I (1001–1235) (215 dokumentów) pp. 405. 1252.

1001 Sancti Stephani regis Decretorum liber I et II (p. 1–14.

1006 Sancti Brunonis Epistola ad Henricum II imperatorem roman. p. 15–21 (drukowane najprzód w Ruskaja Bezjeda. Moskwa 1856 I: Hilferding: Dreizdannoje swidjetelstwo sowremennika o Wladimirje swiatom i Bolesławje Chrobrom p. 1–34 z rękopisu w Kassel – drugi raz w Miklosich F: Slawische Bibliothek II Bd. Wien 1858 pag. 307 przez Filipa Jaffe – trzeci raz w Wilh: Giesebrecht: Geschichte der Kaiserzeit. II^te Auflage. I Bd.) O Brunonie: „Dominus Bruno apud Bulizlavum consolationem non inveniens ad sororem suam Ungaricam reginam confugit, et etiam venet ipsum recognoscens, intercessionem ejus imploravit." (Pertz Monumenta Germaniae historica Scriptores IV p. 691 Chronicon Adalboldi)

1125 Epistola Henrici IV imperatoris ad Almum ducem..... „Nam cum velles contra Graecos ire, et cum dux Poloniae tuus et amicus et consanguineus auxilium tuum contra hostes suos peteret, propter nos, sicutt amicus fidelissimus remansisti" (Ecardus: Corpus historicum medii aevi II p. 211)

1135 Bela II Hungariae, Dalmatiae, Croatiae rex.

1192 Geisa II rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae et Ramae.

1185 Bela III rex Hungariae, Dalmatiae Croatiae et Ramae.

1197 Emericus rex Hungariae, Dalmatiae Croatiae Ramae et Serviae.

1207 Andreas II rex Hungariae Dalmatiae, Ramae, Serviae et Galliciae. (I p. 93 Nr. 52)

1208 Andreas II rex Hungariae, Dalmatiae Croaticae, Ramae, Servicae Galiciae et Lodomeriae. (I p. 97 Nr. 55)

1227 Gregorius IX confirmat possessiones episcopatus zagrabiensis „usque ad sepulturas Sclavorum, inde per silvam ad rivum Lesenica." (I p. 237)

1228 Colomanus rex Ruthenorum et dux totius Sclavoniae (I p. 256)

1001 Stefanos christianos król pasis Uggrias (przysłał greckie dla biskupstwa w Weszprymie) (I p. 347 ze Nº 216)

Monumenta Hungariae historica – . . . . 1852.

Codex diplomaticus Arpadianus continuatus. . . . . .

Pest 1862. 8° III (1207–1272) (179 dokum.) pp. 363.

(na końcu węgierska rozprawa o włoskich archiwach i o rzeczach papieskich p. 297–363 i o formułach bull – ważne

1263 Bela Hungariae Dalmatiae Croatiae Ramae Serviae Galliciae, Lodomeriae, Cumaniaeque rex

1266 in Insula Beatae Virginis Indict. IX Nono die Martii exeunte. – Bela rex Ungariae cum filio suo Stephano concordiam facit . . . „idem rex carissimus filius noster promisit „quod nec ipse nec sui cognati vel amici nos, dominam „reginam consortem nostram carissimam matrem suam, „ducem Belam filium nostrum praedilectum fratrem „suum, dominam Annam ducissam sororem suam ducem „Belam filium ejusdem regem Boemorum generum ipsi„us et nostrum, Bolizlaum Cracoviae, Bolyzlaum Gnesa„densem, Lyndnyk filium ducis Casmerii, duces nec „terras ipsorum vel homines ad eos spectantes et quos„libet alios nobis adhaerentes molestabit turbabit „vel aliquatenus impugnabit." (Theiner I p. 284. – Wenzel. III p. 130 Nr. 88 et p. 92 Nr. 138)

1267 Literae Kunegundis (Kingae) uxoris Boleslai ducis Cracov. ad Kunegundim consortem Premislai Ottakari regis Boheniae, quatenus maritum suum monitis inducat ad succurrendum in armato brachio patri Belae regi Hungariae contra temeritatem filii (Stephani) qui patrem suum in aetate matura de solio pepulit . . . „maxime cum dilectus „dominus et maritus noster carissimus (Boleslaus) non par„cendo personis laboribus aut expensis, id ipsum faciendo omnes „vires suas fideliter exponere sit paratus" (Palacky Franz: Über Formelbücher. Prag 1842. II p. 229. – wie cf. III p. 161 = I 105)

1267 Kunegunda (żona Przemysła Ottokara króla czeskiego) pisze list do Jolanty (Ilona) żony Bolesława Księcia Kaliskiego aby się wstawiła do Swej siostry Kunegundy żony Bolesława Księcia Kra. Kow. i wyjednała u niej pozwolenie dla widzenia się jej z Gryffiną siostrą swą (Palacky: Über Formelbücher p. 285 – Wenzel III p. 166 Nr 110)

– Gemayne Statrecht und Lerchrecht der Stat Schebnitz (Schemnitz) gegeben von Bela IV König zu Hungern (po niemiecku – prawo miejskie w 40 artyk. – prawo górnicze w 19 artyk. – Kachelmann Joh: Geschichte der ungar. Bergstädte und ihrer Umgebung. Schemnitz 1855. II Heft p. 187–192 – Wenzel. III p. 206–228 Nr 136. jest to właściwie wilkierz mieszczan. – Art. 3 Żona może urzędownie wstrzymać męża od pielgrzymki do Rzymu do Kompostelli lub gdzie indziej; lecz od pielgrzymki do Jerozolimy i Grobu Świętego niemoże go wstrzymać. i. t. d.

1852. Monumenta Hungariae historica – . . . . .
Codex diplomaticus Arpadianus continuatus . . . .
Pest 1862. 8° IV (1272–1290) (246 dokum. pp. 414)

1272 Brunonis episcopi olumicensis Epistola ad Gregorium X papam (de statu regni Hungariae) . . . Ecce ipsa regina Ungariae est Cumana proximi parentes ejus gentiles sunt et fuerunt. Duae filiae regis Ungariae Ruthenis, qui sunt schismatici desponsatae fuerunt. Soror juvenis hujus regis Vathatico est tradita Cuteriae inimico. (Theiner I. 306. – Wenzel. IV p. 13 (mowa tu o Królu Stefanie V)

1274 Ladislaus IV rex Hungariae Epistolam mittit ad Rudolphum I regem Romanorum ratione ineundi matrimonii inter filiam ejus (Rudolphi I) et Andream ducem Slavoniae et Croatiae "infra octavum annum constitutum" (fratrem Ladislai IV) (Wenzel. I p. 42) (w tym celu król Władysław IV wysłał do Rudolfa I krewnego swego hrabiego Corneli.)

(jeszcze r. 1276 o to trwały negocyacye

1285 Maria filia regis Hungariae (Stephani V) princi-
pissa Salernitana uxor (Karoli II ducis)
(cf: Rymer Thomas et Sanderson Robert: Foedera, con-
ventiones litterae et cujuscunque generis acta publica
inter reges Angliae et alios quosvis imperatores reges,
pontifices, principes vel communitates: London 1816
T. I p. 660 wydał Clarke Adam et Holbrooke.)

1286 Indict. XIV in ecclesia S. Johannis de Duyno d. 6 Junii. –
Albertus comes Goritiae cum Albertino Mauroceno de
Venetia avunculo et nuntio Andreae ducis Sclavoniae
contractum fecit vigore cujus idem Albertus comes
filiam suam Claram promittit dare in uxorem Andreae
ducis Sclavoniae. (Wenzel. III p. 285)

1280 Zakon Pinoviski (po chorwacku z archiwum Kapituły
modruskiej w 36 artyk. przedrukowany z pisma: Kolo. Zagreb
1843. Zesz. III str. 50 gdzie go Ant. Mazuranić wydał z tłu-
maczeniem nowszem pod tyt. wyginął glagolickie. o. . —
Su przedruk. z tłomaczeniem węgierskiem p. 384–410 N°247)

321. 348. 357. 361. 367. 373.

505. Monumenta Hungariae historica. – Magyar történelmi Emlékek – Magyar diplomacziai Emlékek az Anjou-korból.... bizottsága... Wenzel Gusztáv. – I Első kötet. Buda Pest 1874. 8vr. str. XXX. 423 (401 dokumentów od r. 1268–1342)

1326 Testamentum [illegible] Hungariae Reginae (corka Stefana żona Karola umarła 25 Mart. 1323): (pag. 229–2[illegible]) (Ciekawy inwentarz rzeczy i materyj, robót i tkanin złotych po Łacinie)

1334 in festo Pentecostes Cracoviae. – Casimirus rex Poloniae, Dominus Pomeraniaeque dominus cum baronibus Spicimiro castellano Cracov., Mistuyo palatino Sandomir., Nicolao de Bogoria palatino Cracov., Nicolao palatino Posnan., Jaroslao castellano Posnan., Sandone castellano Sandomir., Crzywosando subcamerario Cracov. quo ad dissensiones superfervas inter regem Poloniae et Principem fratrem ducem Ducerium Magistrum generalem Ordinis Hospitalis S. Mariae domus Theutonicorum, ducem [illegible] consentit in Karolum nostrum generum Regem Hungariae ex parte nostra et Johannem Regem Bohemiae ex parte fratris ducis compromissores et petit destinari locum ad consilium compromissorum. (pag. 321 Nr 327 – zarchiwum Krakowskiego)

133[illegible] Calendis Februarii, Avinione. – [illegible] Magister Galhardus de Carceribus clericus Caturcensis diocesis Licentiatus in decretis Apost. Sedis Nuntius adiungitur Petro de Alvernia Nuntio Apostolico in partibus Poloniae. – (Benedictus XII confirmat eundem nuntium Galhardum de Carceribus. Avinione, III nones Martii 1335 Anno 1° et commendat eundem Galhardum de Carceribus, Praepositum ecclesiae Titulensis Coloniensis [illegible] Apost. Sedis Nuntium in partibus Poloniae, Kazimiro regi Polon. Avinione, V. Idus Augusti Pontificatus Anno 2°) (pag. 348 Nr 343)

1337 Indictione V. in Civitate Wladislaviensi iuniore. – Kazimirus rex Poloniae concordiam facit cum Magistro generali Ordinis

Hospitalis S. Mariae Theutonicorum – et pacem regere cupiens approbat donationem terrae Culmensis, castri Nessow et districtum Brlow et Morin aut bonus Wocholowiersk et terrae Pomeraniae per progenitores suos factam ante motam guerram inter olim Wladislaum Polon. Regem et Ordinem. Karolus rex Ungariae et eius conthoralis Elizabeth regina confirmant hanc concordiam et approbant renuntiationem eandem tri eventum mortis regis Kazimiri – Ordinator huius negotii fuit Johannes rex Bohemiae – Subscriptio: Wilako (Wilczko?) quondam Johannis de Wrocimowicz Cracov. dioc. publ. hac autoritate Notarius (Pr. g. 356 Nr. 354 – zarchiv. krolewieck.)

1338. IV Idus Maii, Viterbii. Pontificatus anno 4to – [illegible] XII [illegible] Magistris Galhardo de Carceribus, Praeposito Tutelensi Colocensis dioceseos et Petro Gervasii Canonico Aniciensi Nuntiis Apostolicae Sedis confert plenipotentiam decidendi causam inter Kazimirum Regem Polon. et fratres domus B.M. Theutonicorum. (pag. 361 Nr. 358 – toż samo druk. w Dziatynskiego Codex Diplomaticus et Res gestae I p. 6 gdzie mylnie Joannes episcopus Lorticensis zamiast: Lostuensis)

1339 Indict. VIII d. 4 Febr. Warsoviae. – Jacobus plebanus in Arnoldisdorf Culmens. dioc. procurator Theoderici de Alderburg Magistri generalis, coram Galhardo de Carceribus et Petro Gervasii proponit querelam Ordinis contra Kazimirum regem Polon. – Praesentibus Jaroslao archiep. Gnesn. Johanne episcopo Posnan. Jaroslao archidiacono Cracov. (pag. 367 – 373 Nr. 361. – z Krakowsk. archiwum podobno w Dziatynskiego: Codex.)

1339 Indict. VII d. 15 September in Warszow. – Galhardus de Carceribus et Petrus Gervasii Apost. Sedis Nuntii et Judices – ferunt sententiam in causa inter Kazimirum regem Pol. et Ordinem domus B.M. Theutonicorum. – Praesent. Jarislao archiep. gnesn. Clemente episc. Plocensi, Joanne episc. Posnan., Stephano episc. Cuiaviensi, Johanne de Magila abbate... (pag. 373 – 379 Nr. 362) (druk. Kowanc podobno w Dziatynskiego: Codex.)

1326 Plactelum magnum cum pede de argento deaurato cum certis smaltis pro targea – Arbor una de argento cum 7 linguis serpentum – Ydria una cum aspersorio de argento – Justa una de argento cum coperculo et Bucale – Tanguis [illegible] – Plactelli – Scutellae – Baule – Colcarea Dossale – Cendatum – Catafinicus rubeus – Tobalgae de seta – Velutum mollatum – Robba – Surcotum de veluto infoderatum cendato – Frontale – Bancale – Ycona –

Monumenta Hungariae historica. – Magyar Történelmi emlékek. Kiadja a Magyar tudományos akademia, Történelmi bizottsága. I Osztály. Okmánytar.
Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis. – Anjoukori okmánytar. A M. Tud. Akademia tört. bizottsága megbizásából szerkesztette Nagy Imre M. Akad. lev. tag. I. Ebrő kötet (1301–1321). Buda Pest 1878. 8vo (590 dokumentów) ppg. 678. 8 Mark

1301, III Kal. Augusti. – Jacobus episcopus scepusiensis. (p. 14)
1301, 3dibus Decembris (13 Decembr.), Pragae – Venceslaus rex Bremiae et Poloniae Jordano de Gargo (Görgey) comiti Saxonum donat 2 villas in terra Sandecensi: Gnezna et Suble. (pag. 19. Nº 15)
1302 pridie Calendes Martii (28 Febr.) – Ladislaus rex Ungariae nobili Matthaeo palatino, filio Petri quondam palatini de genere Chak, ob servitia patri nostro Wenceslao Boemiae et Poloniae regi praestita, et qui dum essemus in Boemia procuraverit, ut eligeremur in regem Ungariae, donat omnia castra regalia per eum acquisita, et comitatum Nytriensem. (pag. 26, Nº 22) (Csak
1302 Ladislaus et Franch fratres uterini, nepotes Jacobi episcopi Scepusiensis haeredes de villa Farcassii et in Rokus. (p. 34, Nº 32)
1303 in Octavis Epiphaniae Domini. – Paulus praepositus Scypusiensis concedit comiti Johanni de Gargov, ut in villa sua Skoporych capellam lapideam in honorem b. Jacobi Apost. construere valeat. (pag. 50, Nº 45)
1312. IV 3dus Aprilis – Carolus rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Servicae, Galliciae, Lodomeriae, Comaniae, Bulgariaeque rex magistro Petro filio Pethunye qui pro nostra majestate viriliter cum inimicis nostris videlicet magistro Joanne et Nicolao Davidi et Ladislao filiis Ornodei palatini item cum Dyonisio et Nicolao filiis Prozlow Ladislao et Nicolao filiis Nicolai jam dicti, Lucach et Dominico filiis Ute, uxoris Potok dimicavit. Item cum nos cum baronibus castrum nostrum de Saaros res:

titui petivissemus. in quo se filii Irozlou filii Nicolai ac filii Ute, una cum Magistro Henrico filio Rykolfi includentes, contra nos: tram excellentiam astiterunt, idem Petrus servitia fidelia nobis exhibuit donamus ipsi possessionem Pyluche filiis Irozlai pro infidelitatibus oblatam. (pag. 254 Nº 237)

1312 fer. 3a ante f. Penthecostes. sub Castro Sarus. – Carolus rex Hungariae significat quod cum fidelis noster Kopoz palatinus congregationem generalem cum nobilibus et ignobilibus in comitatibus de Wywar et Zemlyn ex precepto nostro primo subtus Cassam, secundo sub castro Sarus celebrasset, Petrus et Lucas filii Petri nec personaliter venerunt, nec aliquem pro se destinarunt, quare ipsos sub nota infidelitatis nostrae, ad amissionem possessionum earum deputamus. (pag. 256 Nº 238)

1312 in Octavis Nativitatis b. Johannis Bapt., in Potok (Sarospatak). – Karolus rex Hungariae magistris Nicolao et Petro filiis Merse qui nobis fidelitatis suae opera demonstrarunt, cum nos castrum nostrum Sarus quod magister Demetrius filius Nicolai contra nostram detinebat majestatem, oppugnaremus, et demum cum filii Omodei palatini et magister Demetrius idem potentiam Matthaei palatini super nos adduxissent et nos cum eisdem in Ruzthaei palatini super nos adduxissent et nos cum eisdem in Ruzgun habuissemus conflictum... ideo ipsis donavimus possessorem Kayata (v Komitatie abaujvar). (pag. 259 Nº 241)

1312 in Octavis Apostolorum Petri et Pauli in Potok. – Karolus rex Hungariae magistro Alexandro filio comitis Alexandri de Nekche qui fideliter dimicavit, dum rex Bohemiae regnum nostrum adierat hostiliter, et dum contra infidelem Demetrium filium Nicolai et multitudinem exercitus Mathei de Trynchin item contra Johannem et Nicolaum, caeterosque filios Omodei infideles prope Cassam conflictum habuissemus, ubi victoriam obtinuimus.... donat possessionem Gradna circa fluvium Harnad in comitatu de Ugvar ademptam Johanni filio Cosmae propter infidelitatem. (pag. 261 Nº 243)

1312. IV Calend. Augusti. – Karolus rex Hungariae magistro Nicolao filio Thomae de genere Chanad, qui viriliter dimicavit, quando cum infideli Matheo de Trinchinio circa fluvium Tarcha prope civitatem Cassa pugnam comisisset. mus. permittit in villa sua Thelegd in comitatu Bihariensi Theloneum cum exactione tributi erigere. (pag. 263 Nº 245)

1312 Theza Rutenus, juvenis aulae Mariae reginae Hungariae (consortis Caroli I Roberti Regis Hungar.). (pag. 281 Nº 258)

1313 Magister Kokos cum fratre Johanne filii quondam comitis Rycolphi, haeredes in villa Farkasii in Scepus. (pag. 285 Nº 261)

1313 Thomas filius Farkasii castellanus de Lyptou denicavit pro rege Carolo cum Matheo de Trinchinis prope civitatem Cassa. (pag. 290 Nº 265)

1313 Tydricus filius olim Comitis Fridrici pice memoriae de Sancto Quirino, cum filio suo Goblino inscribit censum unius fertonis argenti fini de possessione Bizticza ad cenobium lapidis refugii ordinis Carthusiensis et Johanni plebano de villa Baldinazi (Baliocz). (pag. 293 Nº 268)

1315 in festo Exaltationis S. Crucis, in Zeghedino? — Karolus rex Hung. significat quod Chabanka, Nicolaus filius Gurk et Stephanus filius Zaah (Zah) cum Matheo de Trenchen infideli nostro, contra nostram Majestatem processerunt ideoque rum ~~eccles~~ possessiones confiscatae. (pag. 385 Nº 348)

1316 sabbato post Octavas Nativitatis B.V. — Capitulum ecclesiae b. Martini de Scepus significat quod comes Johannes de Gargou (Görgey) in lecto aegritudinis decumbens testamentum in praesentia comitum Stephani et Arnoldi filiorum quondam Heleliae et comitis Gula condidit in quo quartam partem villae suae Krig legavit tribus filiabus sororis suae Margarethae quondam consortis Henrici civis de Kassa, scilicet dominae Margaritae, Hyruntrud et Catherinae consortibus civium de Kassa. (pag. 401 Nº 362)

1317 Karolus rex Hung. confiscat quasdam possessiones in comitatu Zemplyn Petri filii Pethena, qui cum infideli Kopoz quondam palatino, magistro ~~Regis~~ Mychk filio Michaelis comiti et castellano nostro de Sarus multa damna irrogavit. (pag. 411 Nr. 372.)

1317 nobilis domina Kyngus² (Kunegundis²) relicta comitis Jule filii Baldini de genere Ratholth. (pag. ~~419~~ 417 N.º 377)

1317 lorica cum omnibus apparamentis praeter Banbusium – ~~pelle~~ falerae de cindato pro duobus equis – tegumentum loricae unius personae insignum (²) factum – arma suevica pro persona unius hominis – pallium et tunica sine manicis hermellinis pellibus subductae – tunica manicata – pallium et tunica sine manicis pellibus de vario subductae et tunica manicata – tunica sine manicis de cindato et tunica cum manicis – pallium et tunica de 3pri hermellinis pellibus subducta Comitis Nicolai – tres balthei sive cinguli de argento deaurati – crux de ligno domini de puro auro – peccarium argenteum cum coopertorio – unus cipus de Mezalino habens pedem argenteum – equus non castratus valoris 15 marcarum – duae tapete. Res ~~comitis~~ olim comitis Nicolai filii Pauli de generatione Papa possessionati circa Jantinum) (pag 431)

1317. III Nonas Novembris. – Carolus rex Hungariae nobili magistro Philippo oriundo de Apulya comiti de Scepus et de Wyuar qui cum castrum de Sarus obsedissemus et expugnari faceremus dimicando duobus lethalibus vulneribus exstitit sauciatus et contra Mattheum dictum de Trenchen rebellantem strenue dimicavit – donat possessionem nostram Palocha nominatam in confinibus Poloniae cum castro lapideo simiiter Palocha vocato quam possessionem quondam rea Andreas in concambium seu permutationem terrae suae vocatae in comitatu Zypsiensi a comite Arnoldo filio Dietrii et filiis suis habuerat et tandem nos ab eisdem simili modo recepimus. (pag. 445 N.º 401)

/: Ten Filippo, syn Mikołaja Drugetha z Salerno dworzanina Króla Karola I Króla Sycylii r. 1291 – wraz z bratem Janem wzyboli z Karolem I Robertem około r. 1309 do Węgier i stali się protoplastami rodziny węgierskiej Drughet de Homonna. :/

1317 compede salicea in ajpatus /: dyby – Kara. :/ (pag. 450.)

1318 datum in Quindenis Epiphaniarum Domini.

1318 Carolus Rex Hungar confiscat propter infidelitatem possessiones in comitatu Zemlyniо (Zemplén) Johannis, Ladislai et Omodei filiorum quondam Omodei (Omode) palatini. (pag. 450 nº 1, 3)

1318 pro calumniae vitio more regni consueto, per facies concremantur – sed redemit. (miał być Kluczem pięciowany, lecz się okupił Królowi pieniędzmi) (pag. 467)

1318 una pecia panni boni dornitici pro 5 marcis – una pecia panni de Ypry pro 10 marcis. (pag. 483)

1320 domina Jolenth filia Comitis Lorandi relicta comitis Pauli filii Iwank. (pag. 566)

1321 magister Kokos, Joannes Rycolphus et olim comes Henricus, filii quondam comitis Rycolphi (brata) (pag. 607)

1321 Magister Deseu, Leustachius, Rolandus et Stephanus filii quondam Rolandi palatini de genere Ratolth permittunt comitibus Helbrando et Eliae filiis quondam comitis Helbrandi de generatione Ztoyani de terra Zepsiensi locare hospites et villas circa castrum Murian (w Gömörskiem zupaństwie dziś wsie Lehota, Podmurany, Dluha Lutka nad rzeką Muriany wpadającą do Jolova i Sajo) in laneis inter possessiones ad occidentem Kwy (Kövi – własność była Benedykta syna Dietrykowego – Bebek?) ad meridiem Ryma Tumbath archiepiscopi, inter [illegible] metas Liptoviae, terrae Zepsiensis et inter possessionem Chethnek (Csetnek) (ogromna prestrzeń, gdzie dziś Telgart, N. Rőcze czyli Rauschenbach, Jólova czyli Eltsch i Ratko) .. ubi quadraginta mansiones convenerint ibi iidem locatores duas curias liberas habebunt omnia molendina, braciatoria; omnes causas ipsarum villarum usque unum fertonem villicus ipsorum iudicabit causas potiores super rebus iudicabunt ipsi comites locatores item furtum, homicidium, sanguinis effusionem et violentiam, de quibus duae partes cedent nobis, tertia vero locatoribus.

Iidem comites (locatores) et haeredes ipsorum super eisdem possessionibus atque villis debent esse officiales seu comites nostri perpetui et omnia iura nostra item terragium administrabunt. Item de fodinis repertis habebunt tertiam partem iuris nostri. Hospites habebunt libertatem 16 annorum, qua elapsa a quolibet laneo unum fertonem argenti cum lapide Budensi pro terragio singulis annis in festo Annunciationis B.V. nobis solvere debent. De venatione nostra ferarum habebunt iidem comites tertiam partem, item debent esse rectores castri Murau. Decimas villarum percipiet sacerdos. (pag. 643 Nº 588)

1321 in Octava beat. Philippi et Jacobi Apost. – Petrus procurator Nicolai abbatis monasterii S. Martini de sacro monte Pannoniae requirit villam Uyhel quae aliter Regia villa nuncupatur cum portu super fluvio Vag et tributo fori, villam Lubou cum portu in fluvio Vag, villas Zeredahel (Szerda heli, w nitrzańsk.), Lathvarich nec non terram Debrethe et villam Stara in comitatibus Esseniensi et Nitriensi, quas olim magnificus Magister Matheus de Trenchinio occupavit, nunc vero quia idem Matheus, Deo volente naturae debitum persolvisset. (pag 613 Nº 559 – d. 8 Maji)

(Mateusz z Trenczyna – Czak Matè – umarł jak widać d. 18 Marca 1321, a nie zaś d. 9 Septembr. 1319 jak węgierscy historycy podają.

Monumenta Hungariae Historica – Magyar történelmi okmánytár a Brüsseli országos leveltárból és a Burgundi Könyvtárból összeszedte s kiadta Hazai Mihály. Pest 1857. I (1441–1538) II (1538–1553)

1490 Joannes Corvinus de Hunyad Sclavoniae Liptoviae ac Oppaviae dux montana, fodinas cupri (et argenti) villas et omnes possessiones suas Johanni Thurzo consuli cracov. et ejus filio Georgio contulit in possessionem cum domo in civitate Bistriciensi.

1526 Ludovicus rex Hungariae dominis Fuggariis tradit montana in arendam ad 15 annos. (Fuggierowie pożyczyli Ludwikowi 50000 flor. – a ten im w zastaw puścił Kopalnie · na czele tej dzierżawy stali Antoni Fugger i Alexy Thurzo de Bethlenfalva. – Srebro oddawali skarbowi który im grzywnę srebra po 7 flor. płacił. (Fuggierowie wywozili miedź · srebrem pomieszaną zagranicę i tam przetapiali)

Tom pierwszy dokumentów z archiwum bruxelskiego historyi węgierskiej dotyczących mieści korrespondencyje od 1522–1538 między temi i Hieronima Laskiego, po łacinie, włosku, hiszpańsku, niemiecku węgiersku

Monumenta [illegible]ariae historica. — Magyar történelmi okmánytár, London Könyv. és levéltarakból; összeszedte s lemásolta Simonyi Ernö. 1521–1717. Pest 1859. 8° 10 52.

1527 Alexius Thurzo de Bethlenffalva de societate Fu= karonum, favore cujusdam episcopi (Wesprimiensis?) cujus consanguineam duxerat in uxorem, duobus vel tribus antea annis inter barones computatus (tem= pore Ludovici regis.)

1528 d. 18 novembr. in Lubnicze — Epistola Joannis a Lasko Lubniczensis praepositi ad Antonium Rupkon consiliarium regis Galliarum ... nuntiat ipsi quod Joan= nes Zapolia rex Hungar. relicta Polonia, d. 3 novem= bris ingressus est Hungariam (per bona domini Ho= monnai. (p. 170)

1593 d. 6 Septembr. Heilsbergae — et 1593 d. 11 Septembr. Albae Juliae — Epistolae duae Andreae Cardinalis Bathory, pri= ma ad reginam Angliae Elisabeth — secunda ad Joannem Lokering consiliarium reginae Angliae. — tertia Mecho= viae d. 19 Januarii 1596 ad Elisabeth reginam Angliae. p. 189–193.

1714 (Memoires complets et authentiques du duc de Saint Simon. Paris 1829. 18 Vol. — Memoires de Marquis de Dangeau (de la cour de Louis XIV commençant 1684–1720)

[illegible]

Monumenta Lubensia, herausgegeben von Dr. W. Wattenbach, Königl. Provinzial-Archivar, Mitglied der Akademien zu Wien und München. Breslau (cos. max.) 1861. 4° kart. 4. ff. 62. 1. (24 Sgr.)

Chronica Lubensis. — Rękopis biblioteki S. Marka w Wenecyi (Classis X Lat. Cod. 188 chart. in fol. saec. XV) który Polacky (Ital. Reise ff. 33) opisuje, pisany in fol. częścią na papierze, częścią na pergaminie w XV wieku obejmujący rozmaite traktaty religijne i historyczne różnych autorów, obejmuje między innemi dwa odpisy Chronicon Martini Poloni (jeden odpis z r. 1378), Tractatus de longaevo schismate Ludolfi abbatis saganensis, oraz [redacted] Latopismo: Notabilia facta sub diversis contingentiis temporum fol. 142 - 146. Odpisał to Latopismo Dr Jaffé; z powodu iż zawierało wiele wiadomości o Szląsku nazwał je Chronica Lubensis, i udzielił je Dr Wattenbach, który je tu str. 8-19 wydrukował. Rękopism sam był około r. 1466 własnością magistri Nicolai Tempelfelt de Brega sacrae theol. prof. cantoris ecclesiae vratisl. (który jako przeciwnik Króla Jerzego z Łodiebradu umarł około r. 1471. Latopismo owe czyli raczej kompilacyja składa się z tych części:

a) Wyciągi z Annałów od r. 1099 - 1305 (str. 8-9) bez wartości błędne obejmują wyjęte daty z Kronik turyngijskich i żadnego szczegółu do historyj polskiej nie dostarczają.

b) Annales Silesiae ab a. 1241 - 1315 (str. 9-10) pisane jak się Jaffé domyśla w Klasztorze Lubiążskim kilka szczegółów zawierają notat tylko do dziejów szląskich (tylko z dat):

(druk w Serie XIX p. 549 z Annales Lubinenses)

a. 1267 (d. 25 Augusti) translata est b. Hedwigis in Trebnitz.

a. 1270 (mylnie - powinno być 1277) XII Kal. Martii (d. 18 Febr.) dux Henricus vratisl. captivatur et patruo suo duci Boleslao traditur,

a quo captivus in Leen 22 septimanis detinetur. Interim ex utraque parte exercitus adunatur in quo dux poznanensis (Przemysław) loco captivi cum dicto Bolesłao congreditur (bitwa ta była 24 April. 1278 między Stolz i Prolzan koło Frankenstein) .. ab ipso tamen Bolesłao victoria obtinetur.
Sequenti anno ... circa Nativitatem Domini Bolesłaus moritur et in Legenitz apud Fracdicatores sepelitur. (Podług Długosza + 1278, podług Łokla d. 17 Januar. – Podług Annałów klasztoru Grüssau + 1280. Jest przywilej w którym ten Bolesław na łożu śmiertelnym w dzień S. Szczepana t. j. 26 Grudn. 1278 poleca opiekę klasztoru Trzebnickiego swym synom – z czego się pokazuje iż dzień śmierci mylnie podany może XVII Kal. Januarii ?) – Szczegóły do Polski prawie żadnych.

c) Katalog biskupów wrocławskich od r. 1051–1319 (str. 10–13) Wszystkie śląskie katalogi biskupów wrocławskich podają iż biskupstwo w Wrocławiu założył r. 1051 Kazimierz mnich, co pewniejsze; jeden tylko Długosz w katalogu biskupów wrocławskich (który to katalog z oryginału z dedykacyją autora Rudolfowi biskupowi Lawantu ogłosił wiernie w pierwotnej formie sekretarz biskupi Jos. Lipsk przy Wrocławskim Schematismie 1847) posuwa dalej fundacyją aż do r. 966 mówiąc iż Mieszko sław pierwszy monarcha polski krajem cały na 9 biskupstw podzielił i wymienia 6 włoskich biskupów którzy przed r. 1051 siedzieli w Smogorzewie (Kruszwicy?) i Ryczynie (str. pisz.) Długosz nigdzie nie wymienia źródła z którego swą wiadomość czerpał; widocznie chodziło mu tylko aby związek Śląska z Polską w wybitniejszym ukazać świetle. Przeciw podaniom Długosza, jakoteż i przeciw katalogom śląskim mówi z drugiej strony miejsce w Kronice Dytmara Merseburskiego, wspominające pod r. 1000 wrocławskiego biskupa Jana którego Długosz nie zna wcale. W dyplomacie z r. 1209

biskup Lisi sam się zowie & swym biskupom wrocławskim. Stenzel pierwszy wyjaśnił ciemny początek biskupstwa wrocławskiego. Dotychczas ~~ogłoszono~~ ogłoszono 6 katalogów biskupów wrocławskich: a) Initium ordinationis vratislaviensis ecclesiae episcoporum – do r. 1232 druk. w Stenzel: Gründungsbuch von Heinrichau str. 123–128. b) Catalogus dubensis do r. 1319. c) Series episcoporum do r. 1382; ogłoszone przez Kafflera w Zeitschrift des hist. Vereins I. 224. d) De institutione ecclesiae vratislaviensis do r. 1382: druk w Chronicon principum Poloniae apud Stenzel: Scriptores rer. siles. I p. 156–166. e) Catalogus (z rękopisu do Todora Liber niger kapituły wrocławskiej druk w Stenzel: Scriptores rer. siles. II p. 133. f) Catalogus w księdze przywilejów klasztoru w Grüssau – widocznie przepisany z e) ~~i~~ z którego też podaje warianty z niego Stenzel II p. 133. – Lata i dnie zejścia biskupów wrocławskich nie mają żadnej podstawy historycznej. Szereg biskupów wrocławskich z rękopisu wcześniejszego, na którym

A. 1051 (ms. a) ma 1046; ms. d) ma 1052) ordinatus Hieronimus I ep. vrat. et obiit a. 1062 (podł. ms. a) + 1063; podług Annal. cracov. + 1069)

A. 1062 (ms. a) 1066; ms. c. e. f.) 1063) ord. Johannes II ep. vrat. et obiit a. 1072 (podł. ms. e. f.) + 1071

A. 1074 (tak samo i w Annal. crac.) ord. Petrus III ep. vrat et ob. a. 1111. (podł. ms. a) + 1102; podł. Annal crac. + 1110)

A. 1112 (podł. ms. e. 1111.) ord. Sirozlaus IV ep. vrat. ob. a. 1120 (Marcin Gallus dedykował mu Kronikę)

A. 1120 ord. Heymo V ep. vrat. ob. 1126 (tak samo i w Annal. crac.)

A. 1127 ord. Rubertus VI ep. vrat. ob. a. 1140 (podł. ms. a i c) i podł. Annal. crac. mianowany 1142 l. 6 1143 na biskupstwo do Krakowa gdzie + 1143. – Podług Necrolog. bohem. w Pöhner. Monument III p. 11): 13 Aprilis obiit Robertus ep. vratislav. – Podług Długos. i necrol. dubus. + 12 April. 1143)

Nota ~~bene~~ quod secundum Cronicas dicitur quidam episcopus fuisse in Wratislavia nomine Magnus ante Janicum, quod etiam monstrant ibi banni vacantes tempore Wladislai patris Bolezlai curvi. Iste ergo fuit unus in numero. (jego biskupa wspomina Ms. dl. Długosz. – Stenzel mniema że to błąd i że zamiast episcopus powinno stać comes Magnus, albowiem Władysław ojciec Bolesława panował 1079–1102)

A. 1146 (podł. Ms. a) 1141; podł. Mscr. c. e) 1147) ordin. Janicus VIII ep. vrat. qui translatus fuit in archiepiscopum. (Został dopiero po r. 1149 arcybiskupem gnieznień. – albowiem papież Eugen III w bulli d. 3 marca 1149 (Jaffé: Reg. Pontif. rom. Nr 6436) wspomina niedawno zmarłego arcybiskupa gnieznień. (Jakoba) – a dyplomat poświęcenia Klasztoru św. Wincentego w Wrocławiu z r. 1149 mówi jeszcze o Janiku jako biskupie wrocław.)

A. 1148 (podł. Mscr. a) 1146 – podł. Mscr. f) 1147 – podł. dyplomatu po VI Cal. Febr. (23 Jan.) r. 1149) ord. Waltherus IX ep. vrat. ob. 1169 (podł. Mscr. a) 1159). Officium Laudunense (dyecezyja Laon, gdzie leżał Klasztor Prémontré) cum cantu abeo est in ecclesia S. Joannis vrat. institutum

A. 1170 (podł. Mscr. a) 1171) ord. Lyrizlaus X ep. vrat. ob. 1180 III Non. April. (3 April – Podł. Mscr. b i d) + 1181; podł. Mscr. a) + 1198)

A. 1181 ord. Franco (podł. Mscr. c. e. f. Swantko) XI ep. vrat. ob. 1198 (podł. Necrol. + 19 Januar.)

A. 1199 (podł. Mscr. f) 1190 ord. Jarozlaus XII ep. vrat. dux de Opol, mortuus a. 1201 X Cal. Febr. (d. 23 Januar) ante patrem. (Podł. Annales Crac. umarł Władysław Książe opolski 7 Decembr. 1201, a syn jego Jarosław biskup + 1201.

Cipriany lubuscensis episcopus qui prius fuerat abbas albi ordinis ad S. Vincentium in Vratislavia, XIII ep. vrat. ob: 1207 XI Calend. Decembr. (21 Novembr.) (Podług Necrolog Leubus + XVI Cal. Decembr. – podług Necrol: Czarnowanz † d. 23 Octobr. – podł. Długosza + VI Cal. Decembr.)

A. 1202 ord. Laurentius XIV ep. vrat. ob. 1232. VIII Idus Julii (d. 9 Julii) ex odoratu novarum rosarum in Lzichaw (Preichau, dobra biskupie – Podług Mśc. f) + 1231 – podług necrolog: Leubus, Kamenz. Heinrich. i podług Długos. + 7 Julii – podług necrol. Lzernowanz + 9 Junii – podł. Kroniki Długosza + VII Idus Julii.

A. 1232 ord Thomas XV ep. vrat. ob. 1267. III Cal. Junii (30 Maji) (Podł. Mśc. a) + 1268 co pewniejsze – Podł. necrol. Leubus + 30 Maji 1268; podł. Mśc. c f. + Calend. Junii.)
Vacaverat duobus annis, quia dux Wlodizlaus Jactus archiepiscopus Salzburgensis (+ 27 April 1270) impetravit papa istum episcopatum in subsidium per sexennium.

A. 1270 (data prawdziwa podług dyplom.) ord. Thomas secundus filius sororis (episcopi Thomae I) XVI ep. vrat. ob. 1292. (Podł. Długosza, necrol. Leubus. Camenz. Heinrich + 15 Martii 1292 – podł. necrol. Lzarnowanz + 16 Martii – podł. Mśc d) + II Idus Martii)

A. 1292 ord. Johannes dictus Romca XVII ep. vrat. ob. 1301 Podł. Długosza i Mśc. d) + XIII Cal. Decembr. – Podł. necrol. Leubus + 1 Januarii)

A. 1302 (podł. Mśc. c. d. e. f.) 1301) ord. Heynricus de Wirbna XVIII ep. vrat. (na pieczęci oryginalnej pisze się sam ten biskup: XVII ep. vrat.) ob. 1319 (Podł. Mśc. d) i necrol. Camenz. + IX Cal. Octobr. l. j. 23 Sept. – Podł Mśc. f.) + Cal. Octobr.)

d) Versus (pag. 14–15) Historia w 47 wierszach łacińskich opisująca założenie klasztoru w Leubus, pisana w XV wieku. Wiersze te opowiadają iż w miejscu gdzie później stanął klasztor, miał obóz Juliusz Cezar (toż samo opowiada Długosz podług Kadłubka i Śląskiej Chronica Polonorum), że Kazimierz mnich r. 1000 osadził tam Benedyktynów (monachos nigros). Dopiero Bolesław Wysoki r. 1131 osadził tu Cystersów z Pforty. Najpewniejsze jednak wiadomości podają Annal. Cracov. które piszą iż r. 1163 Bolesław z bratem Mieczysławem wrócił do Śląska i wtedy zbudowano klasztor Leubus. Potwierdza to przywilej Wawrzyńca bisk. wrocł. z r. 1235 wspomniający nadania temu klasztorowi przez Waltera bisk. wrocł. który umarł r. 1169.

W końcu pisze autor. Pellitur exilio fundator tempore
bino; – Exilii causa fuit haec, quam dissero prosa,
– sicut de cronicis transscripsi Cracoviana. (pag. 15)
Na tem urywa autor i nie podaje miejsca z owej nieznanej
Kroniki Krakowskiej.

(druk w Pertz X p. 550–562) e) Epitaphia ducum Slesiae (pag. 15–19) Są to za=
piski dat zgonu Książąt Szląskich, w tymże samym rękopiśmie.

II. 1201. VIII Idus Decemb. (= 6 Decemb.) obiit dux Bolesslaus altus
fundator coenobii Lubensis. (Te same daty na wizerunku na=
grobka w Thebesius Liegn. Jahrbücher 2. 31) sepultus in
Lubens in choro ante summum altare.

IX Calend. Martii obiit domina Cristina uxor ejusdem funda=
toris secunda. (+ 21 Febr. – Wydawca sądzi że to mylka: że po=
łożono imię matki Bolesława, zamiast imienia żony która
podług historyi była Adelheid von Sulzbach siostra żony
Króla Konrada III)

IV Nonas Junii (2 Junii) obiit Wladislaus Cracoviae, Gnesnae
Syrazie, Kalisiae et Slezie dominus (podług Röpel: Gesch. Pol.
I. 362 + 1162) pater fundatoris Boleslai.

VIII Calend. Septemb. (25 August) obiit domina Adilheidis uxor
ejus filia imperatoris Henrici II. (Podług Chron. Pol. pag. 14
Henryk IV cesarz (jako król V) dał Księciu Władysławowi swą
córkę Krystynę za żonę. Podług nowszych badań była to Agnie=
szka Kuzynka (Niepl.) Henryka V a siostra przyrodnia (Niep=
tschonow) Króla Konrada III – za mniemana Krystyna pocho=
wana w Klasztorze Pforta.

~~XV~~ ~~Calend. Aug.~~ XVI Cal. Febr. (17 Januar.) obiit Con=
radus dux Cylogoviae filius Władysłai frater fundatoris.

XV Cal. Aug. (18 Jul.) obiit Bolesslaus filius secundus Bolesłai fun=
datoris

III Non. Julii (5 Julii) obiit Conradus tertius filius fundatoris (Pod=
ług Necrolog Lubus. był Kanonikiem proboszczem w Wrocławiu –
Podług Długosza + III Nonas Junii – Podług Sommersbergea I. 314
był biskupem w Bamberga, co podobno mylnie)

VI Idus Martii (10 Martii) obiit Johannes infans, quartus filius fundatoris et in Porta sepultus

V Calend. Julii (27 Junii) obiit Domicella Obliga nuptura, prima filia fundatoris (Podł. Necrol. Lub. Olga – podług innych Oliga.)

V Idus Aprilis (d. 9 April 1241) occubuit Boleslaus in proelio Hartarorum, filius dominae Adelheidis filiae fundatoris et marchionis Moraviae Dypoldi, qui jacet sepultus in choro conversorum in Lubens. (Tożsamo pisze Bogufał: Długosz – Theobald III prawnuk Władysława I Księcia czeskiego zyt jako wygnaniec na Szlasku)

XV Cal. Sept. (18 August. 1231) obiit Wlodislaus dux gnezdensis et posnaniensis, filius Mesichonis monarchae Cracoviae primogenitus, frater Odonis.

A. 1237. XIV Cal. April (19 Marca 1238) obiit Henricus I cum barba dux Slezie, et Cracoviae, Posnaniae, Zantochiae et Lubusiae. (Necrol. Czarnowanz mówi że + d. 18 Martii; podł necrol. Heinrich. + 21 Martii; podł. necrol. Lubus + XIV Cal. Maji – które to daty mylne)

A. 1241. V Idus April (d. 9 April.) occubuit dux Henricus II occisus a Thartaris in Wolstat prope Legnitz, sepultus in Vratislavia

A. 1243 VII Idus Octobr. (9 Octobr.) mortua beata Hedvigis. (Podług Legendy w Stenzel Scriptores II. 53 + 15 Octobr. co raczej będzie dzień pogrzebu. – Podług Sommersberga, Pohla i nowszego nagrobku + 9 Octobr. – Podług Necrolog. u Dielsen + 13 Octobr.)

A. 1266. VIII Cal. Decembr. (24 Novembr.) fuit canonizata b. Hedvigis per Clementem IV (Podług Legendy w Stenzel Script. kanonizowana 15 Octobr. 1267, a podług innego rękopisu XVIII Cal. Decemb. 1267 – Bulla kanonizacyjna wydana 26 Martii 1267)

X Calend. April (23 Mart.) obiit domicella Sophia filia Ducis Henrici cum barba – V Idus Maji (d. 11 Maji) obiit domicella Agnes secunda filia – IV Idus Sept. (d. 10 Sept.) obiit domicellus Boleslaus primogenitus filius – II Nonas Sept. (d. 4 Sept.) obiit Cunradus tertius filius (Podług Legendy – wszystkie te dzieci zmarły przed ojcem – ten Konrad podług Necrol. Lub. był Księciem głogowskim) – VIII Idus Decemb. (d. 6 Decemb.) obiit domina Gertrudis abbatissa in Trebnitz tertia filia

(Przychodzi ona w dyplomatach jako Kśieni trzebnicka 1232–1268)

A – d. 13 Januar. 1279 podług [illegible] Dlugoss. i Pohl) obiit Boleslaus [illegible] Calvus sive mirabilis, filius Henrici occisi a Thartaris, sepultus apud Praedicatores in Legnicz – A. 1259. XII Cal. Januar. (21 Decembr.) obiit Hedvigis uxor ducis Boleslai calvi filia comitis de Anhalt (Podług Dlugoss i Pohl. umarła 1275)

A – .... Nonas Decembris obiit veneno Henricus III dux Vratislavienſis. (w Łęczycy + 5 Decembr. 1266 – Podług zapisu w Klasztorze S. Klary w Wrocławiu w Hoffmanns Monathsschrift I. 243: obiit in crastino S. Andreae to jest d. 1 Decemb. – Podług Księgi Pauper Henricus w Cod. Dipl. Silesiae III. 94 + III Nonas Decembr. t. j. 3 Decemb. – Podług necrol. Leubus + 5 Decembr.)

A. 1290. XI Cal. Augusti obiit Henricus IV dictus probus dux vratisl. veneno interemptus, sepultus Vratislaviae ad S. Crucem, sine liberis (Podł. nagrobku. Necrolog Leubus. i Breve Chronicon w Stenzel Scriptor I. 35 oraz Annales Gruſsav w Zeitschrift des Vereins I. 203. 220 + 1290 in vigilia S. Johannis Bapt. – Chronicon princ. Pol. pisze iż + 22 Julii, co myine bo dyplomat. d. 26 Junii w Stenzel Bisthums Urkunden pag. 260 mówi o nim jako o zmarłym – więc umarł 23 Czerwca 1290)

A 1296. VIII Cal. Martii (22 Febr.) obiit Henricus V dictus ventrosus dux Legnic. et postea vratisl. filius Boleslai calvi.

A. (podł. Chron. princ. pol. pag. 130 + 1335 d. 24 Novem.) obiit Henricus VI dux vratisl. filius Henrici V ventrosi.

. 9. 1352. XI Cal. Maji (d. 21 April.) obiit Boleslaus dux Legnic. et Brigens. filius Heinrici ventrosi, sepultus in Lubens in capella quam fundavit. (Podł. Nagrobka i Necrolog. Lubus. + IX Cal. Maji – podł Chron. princ. pol. pag. 139 + XI Cal. Maji 1352) A. 1322 VII Idus April (d. 8 April.) obiit Margaretha uxor ejus filia Wenceslai regis Bohem.

A. – (1273) obiit Cunradus dux Glogoviae filius Henrici II occisi a Thartaris, uxorem habuit Salomeam filiam ducis Poloniae, sepultus est in Summo (Kościół kollegiaty w Sąg: niu, Wrocławiu, Lubece, Speier zwie się też Summum - rownie i w Poznaniu) prope Glogau; uxor vero sepulta est ibidem apud Praedicatores.

„A. 1279 (mylnie - powinno być może 1289) IV Calend. Martii (pag 18
„(d. 26 Febr.) occubuit illustris princeps dominus dux Lre:
„mizl Stinaviensis, filius Cunradi dux Glogoviae ter:
„tius in bello in Seuer, apud episcopi Cracoviae juxta
„Bytom, ubi eum revertentem de Cracovia cum exercitu
„Heynrici ducis Vrbi vratislaviensis Poloni Cali:
„vienses nudatum et spoliatum armis, stantem coram
„ipsis, juvenculum, ut agnum gladiis et hastis crude:
„liter peremerunt. Iste processurus ad eundem in:
„fortunatum eventum, tamquam praescientiens ipsum
„sacramentis ecclesiasticis se preparavit, testamen:
„tumque ordinans, duas villas Lossosseuitz et Syr:
„cow (Lissowitz, Thirschau) in Lubens contulit et ibi se:
„pulturam elegit." (Tak samo z tą samą datą pisze Chron.
princ. Pol. pag. 146. 148 naśladując Przemysława dux Sprottavi:
ensis – Röpel I. 544 zgadza się na datę r. 1289 – co mylne
bo powinno być 1290)

A. 1304. V Idus Octob. (d. 11 Octob.) ob. Cunradus dux Silesiae dominus Sagani, praepositus S. Johannis in Wratisla:via, Kobirlin dictus, sepultus in Lubens filius Cun:radi I ducis Glogov.

A. 1309 V Idus Decemb. (d. 9 Decemb.) ob. Henricus dux Glogo:viae filius Cunradi; hic habuit uxorem Mechtildam filiam ducis de Brunzwik; ambo sepulti in Lubens.

A. – ob. Heynricus dux Saganensis dictus fidelis filius Henrici ducis glogov. sepultus in Sagano apud regulares canonicos; uxorem habuit Mechtildam filiam Marchionis brandenburg. (Lodt. Chron princ. pol. pag. 150 umarł 1342 – Podług necrol. Lubuscensi Catal. abb. Sagan. w Stenzel Script I. 196 obiit in die S. Vincentii Levitae t.j. 22 Januarii)

II Liber fratris Johannis de Bartpha (pag 20–34) W archiwum wrocławskim jest rękopis z r. 1480 pisany przez cystersa w Klasztorze lubuskim Jana syna Antoniego Schwarz z Barczjowa. Rękopis ten obejmuje rożmaite notaty, odpisy, wiersze: z których kilka ciekawszych wyjątków tu udzielono:

a) Annales Lubenses (jest tu 13 dat od r. 1175–1474 zapisanych, dotyczących dziejów klasztoru) pag. 22–23.
A. D. 1191 fundatum est monasterium nostrum (mylnie powinno być 1175) – A. 1200. XXI Kal. Aprilis obüt Jaroslaus episcopus wratisl. (mylnie, powinno być +23 Januar. 1201) – A. 1266. VIII Kal. Sept. (mylnie, powinno być 1267 d. 25 August.) translata est S. Hedvigis in Trebnicz. – A. 1472. IV non. April (d. 2 April.) obüt pater Nicolaus studens Cracoviae jam baccalaureus in Clara tumba sepultus.

b) Dolus mundi (pag. 26–29) poemat w wierszach leoninach z XIII wieku na zepsucie świata

c) Planctus S. Bernardi Clarevallensis abbatis (pag. 29–30) Poemat leoninami.

d) Poemata łacińskie leoninami o stanie klasztoru w Lubus (pag. 31–32.)

e) Poemat podobny o zniszczeniu klasztoru w Kamenzie (pag. 32–33.)

f) Poemat o własnościach rożnych krajów (pag. 33–34.) (przez Mikołaja de Bibera r. 1282)

III Necrologium Lubense. (pag. 35–59.) W bibliotece uniwersytetu wrocław. jest rękopis in fol. necrologium klasztoru lubuskiego r. 1615 przez opata Jonathaeus Rudolphus Hensdorfensis z dawniejszych katalogów d. 11 Junii 1615 przepisany.

Januarius: d. 1 ob. Margaretha mater d. Laurentii episcopi; Drogmirus abbas in Wankoz; A. 1301 ob. Joannes tertius Romka dictus ep. vrat. (podł. Długosza +1301 d. 19 Novemb.) – d. 2. ob. Casimirus dux de Opoelen. – d. 4. ob. Hieronymus primus ep. vrat. anno 1062 – d. 10 ob. Wiltzek qui dedit Wilczinow. – d. 11 ob. dux Prosinko glogoviensis qui dedit monasterio villam Quaricz. (Umarł 1331, albowiem

tegoż samego roku potwierdził Bolko Książe Fürstenberg d. 25 Julii 1331 darowizny Quaritz) – d. 13 ob. Silo pictor familiaris noster; ob. Vladislaus dux legnicensis sepultus ante aspersorium (może to Władysław wygnany przez brata Bolesława III. który zyst jeszcze 1327) – d. 14 ob. pater Kilianus prior in Trebnicz ibidem sepultus 1524 qui multa in monasteris depinxit sua arte. – d. 15 ob. Arnoldus ep Posnan. qui dedit villam (podł. Długosza + 15 Januar. 1186) – d. 17 anno 1165 ob Joannes II (właściwie I) eps. vratisl. vir s. Bernardo familiarissimus. – d. 19 ob. Francho XVII eps. vrat anno 1198. – d. 22 ob. Henricus dux Saganensis ibique sepultus (+1342) – d. 23 a. 1201 ob. Jaroslaus I episc vrat. dux Siles. – d. 27. an. 1176 ob Waltherus XV ep. vratisl. Boleslai alti ducis cancellarius; item ob. dux Wladislaus frater ducis Boleslai (drugi dux Vladislaus zapisany pod d. 13 Januar.) – d. 29 ob. Petrus ep. vratisl. anno 1091.

Februarius. d. 4 ep. Jaroslaus episc. vrat. X anno 1120 – d. 5. ob. Conradus cancellarius qui dedit villam. – d. 6 anno 1459 ob. fr. Martinus Brengebier mon. et sacerdos de Andrisz hofe (Jędrzejów?) – d. 7 ob. Joannes dictus Muscata ep. cracov. (podł. Długosza + 7 Febr. 1320) – d. 10 ann. 1126 ob. Heymo alias Stanislaus ep. vrat. hic Glogoviae majoris collegium primo fundavit. – d. 16 ob. dux Wlesicho Ratiburgensis (raciborski) frater fundatoris nostri. (Podług Annal crac. + 1211; podł. Dzwonka i Necrolog Czarnowanz + 16 Maji) item Ludomilla uxor ejus. (podł. Necrol. Czarnowanz + 20 Octob.) – d. 21 ann. 1146 ob. Magnus XIII ep. vrat. (Podług wydawcy jest to fikcyjny biskup, o którym wiadomości wzięta z Długosza) – d. 22 ob. Henricus dux vrat. (Henryk V + 1296) item Lolcho et Berthardus duces fratres ejus. – d. 24 ob. Petrus qui dedit Jablonam (w poznańskim, wieś tę klasztor r. 1304 zamienił.) – „d. 26. ob. Premko dux in Stinavia qui dedit Lossowicz et Syrchau." (pag. 40) (podług wydawcy + 1289) – d. 28 ob. dux Henricus dictus Sperling in Sagano sepultus (Podł. Długosza Henryk VIII + 28 Febr. 1397 – podł. Catal. abb. sagan pag. 241 + 14 Martii)

Martius d. 4. ob. Wladislaus rex Poloniae (Podług Długosza + 2 mart. 1333 - podług Calend. Cracov. + 7 mart.) — d. 6 ob. Gneomirus de Lozariz qui dedit Ugazd, (darowizna potwierdzona xiąże Henryk 1202) Yngrammus, Paulus filii ejus. — d. 9 ob. Laurentius ep. Lubucensis et mon Lubensis. (Podł. Wohlbrück: Gesch. Lebus I. 64 + 1233). — d 10 ob. Johannes filius fundatoris, Olga filia ejusdem. — d. 12 ob. Anna regina Poloniae. (Anna hr. Celli druga żona Władysława Jagiełły, podł. Długosza + 21 mart. 1416) item Anna uxor Wytoldi ducis Lithuaniae (podł. Długosza + 1 August. 1418), item Catherina ducissa Oppaviae. — d. 13 ob. Godeck qui dedit Godcow (darowizna potwierdzona 1202) — d. 15 an. 1292 ob. Thomas II ep. vratisl. — d. 21 ob. Eufemia ducissa de Valkinberg (może corka Henryka VI. Księcia wrocł. żona Bolesława Księcia Jalkenberg.) — d. 23 ob. Boleslaus (podł. innych wiadomości + 10 Sept.) Sophia et Agnes (podł. innych wiadomości + 11 Mai) S. Hedvigis filii. Item ob. herczog Johannes conv. Lub. — d. 30 ob. Albertus mon. qui fuit abbas in Obra.

Aprilis. d. 3. an. 1181 ob. Zyroslaus II ep. vrat. — d. 7. ob. Agnes abbatissa in Trebnicz (Agnieszka II podł. Bacha + 2 maj 1362) — d. 9 ob. Boleslaus marchio Moraviae, hic jacet in choro conversorum. Item occubuit dux Henricus filius S. Hedvigis a Tartaris. — d. 10 ann. 1340 ob. Nankerus ep. vrat. qui construxit monasterium lubense (właściwie + 1341). — d. 12 an. 1143 ob. Robertus ep. vrat. — d. 18 ob. dux Henricus barbatus (+ XIV Cal. April. 1238 właściwie). — d. 22 ob. Joannes episc. posnan. — d. 23 ob. Boleslaus dux dominus legnic. et bregen. sepultus in capella monast. lubens. quam aedificavit (Bolesław III + 1352) — d. 24 ob. Bogdanus qui dedit hovam Luriam (wieś Bogdanowo Nowe + potwierdzona r. 1201) — d. 25 ob. Alardus abbas S. Vincentii vratisl. (r. 1218 przychodzi jako świadek w przywileju — Kronika Klasztoru S. Wincentego zowie go Albertus.) — d. 30 ob. Jo. de Banez abbas de Orlavia ord. S. Benedicti

Maius. d 5. ob. Bogomilus, Petrus Bogufhal milites. –
d. 10 ob. Margaretha abbatissa in Trebnicz (Małgorzata I córka
Konrada III Księcia oleśnickiego + 1466 podł. Bacha) – d. 11 ob. Wolveli-
nus, Herburdus, Henricus conversi lubenses. – d. 13 ob. dux
Casimirus (Książe opolski + 1228 lub 1229 lub 1230 ob. Stenzel
Bericht der schles. Ges. 1837). Item Wenzlawa uxor ejus (pod-
ług Sommersberga i Cod. dipl. Sil. I. b zwała się Viola – podług
Długosza: Wenceslawa – Mąż jéj Kazimierz podł. Długosza + 6 Ma-
ja 1236) – d. 14 ob. Agnes quondam abbatissa in Trebnicz soror
Bolesłai ducis (córka Henryka II żyła jeszcze 1273). Item Anna
abatissa ibidem, filia ejusdem. (wątpliwa ob. Bach: Trebnitz pag. 55)
– d. 19 ob. Euphrosina abbatissa in Trebnicz (córka Przemysława I Ksi-
cia pozn. przychodzi w dyplom. 1283 – 1293) et d. Anna (była abba-
tissą w Owińsku ob. Stenzel Script. Sil. II p. 113) sorores regis Polo-
niae (Przemysława II) – d. 30 ann. 1268 ob. Thomas I ep. vratisl.
(podł. Długosza + 1267). Item ob. Jo. Aberhaus major in Olle bog
ibique sepultus.

Junius. d. 2. ob Wladislaus pater fundatoris, Adelheydis
mater ejusdem (+ 25 Augstt.). – d. 7 ann. 1233 ob. Laurentius I
vratisl. ep. hic in monasterio sepultus (w Łęczycy + 1232) – d. 11
ob. Dorothea Viskowna monialis in Blobok. – d. 18 ob. Nicolaus
de Ilsa qui comparavit lumen in cimiterio pro defunctis noc-
turno tempore. – d. 19 ob. Ivo episc. cracov. fundator Clarae
tumbae (podług Długosza i Calend. cracov. + 21 Julii 1229) – d.
20 ob. Benedicta abbatissa in Blebok. – d. 23 ob. Henricus IV dux
vratisl. dictus probus. (+ 1290) – d. 25 ob. Fulco episc. gnesnensis
(podł. Długosza + 5 April. 1258).

Julius. d. 2. ob. Paulus episc. posnan. (podł. Długosza + 31 Marca
1242) – d. 5 ob. Conradus filius fundatoris, praepositus apud S.
Johannem Vratisl. sed hic ante summum altare tumulatus. (Ende
Dobelo. – d. 7 ob. Sidilmanus canonicus soldinensis. – d. 16 ob. Con-
radus niger dux Sleziae dominus Oelsnensis (podł. Zohla + 15 Augustt. 1471)
– d. 17 ob. Hedvigis haeres Ungariae regina Cracoviae, dedit monasterio
lacum Domnik, Jadwiga + 1390. – Jezioro wielkie koło Domnik w powiecie

ufichowskim darowat 1261 Bolesław Książe wielkopolski Kiaszatorowi lubuskiemu) quem conventus per 40 annos non nosederat, restituit.

Augustus: d. 6 ob. Zirzizlaus castellanus de Schidelow (Zitzen: Ho nad Odrą) qui dedit Rampicz. – d. 8 ob. Constantia abbatissa in Trebnicz anno 1331. – d. 12 ann. 1397 Conradus III dominus olonensis et in Kosel contulit monasterio lubensi integrum ornatum. – d. 15 ob. Jo. de Wirbna pater Henrici vratisl. XXIV episcopi. Item ob. Elisabeth monialis in Owiazko. – d. 20 ob. Hermannus mon. qui fuit abbas in Clara tumba. – d. 26 ob. Bartholdus dux pater S. Hedvigis (Bertold Książę Meranii + 1204 vedt. necrolog Diessen. + 11 August.). Item a. 1706 ob. Michael Leopoldus Willman Pruthero-Regiomontanus expletis fere 76 aetatis annis, pictor excellens, ultra 40 annos incola lubensis.

September: d. 4 ob. dux Conradus Glogoviensis (syn Henryka I) – d. 10 ob. Theodericus, Matthias, Gregorius fratres Joannis Romke episc. vratisl. – d. 23 ann. 1310 ob. Henricus de Wirbna XXII episc vratisl. – d. 26 ob. Beata monialis in Olbok. – d. 30 ob. Hogneuus castellanus de Legnicz, Zirsieragus frater ejus: hi dederunt Bogenow (bracia Hogniewa, synowie Dzierzykraja darowali 1177 Bogenau)

October: d. 3 ob. dux Johannes dominus Gorensis sepultus ante presbyterium ubi epistola legitur (zyl jeszcze 1361 ob. Chron. princ. pol. pag. 148–151). Item a. 1770 ob. Josephus de Luizcitzky praepositus strzelnensis. – d. 9 ann. 1483 ob. Simon monach. lubensis studens in Cracovia ibidem mortuus et in Clara tumba sepultus. – d. 11 ob. dux Conradus Sagani, qui dedit Tymmendorf (+1304) – d. 12 ob. Sulislaus, Pribislaus, Sdislaus fratres milites. – d. 13 ob. Anna et Clara moniales apud S. Catherinam Vrat. – d. 14 ob. Vizlaus, Milozlaus, Wrozlaus milites. – d. 20 ob. Swantoslaus, Colomase, Conradus, Martinus milites. – d. 21 ob. dux Mesecho de Ratebor (Mieszysław II Książe raciborski postea: Weltzel: Gesch. von Ratibor pag. 28 + 1246 – Vedt. necrol. Czarnowanz. + 18 Octobr.) Item ob. Hedvigis ducissa legnicensis et goltbergensis (matka Fryderyka I + 1471). – d. 25 ob. Sara

priorissa in Owenczko. – d. 28 ob. Mrocota Rospancowicz Sulislaus milites. – d. 29 ob. Janislaus, Janus, Procis milites. – d. 30 ob. Michota qui dotavit ecclesiam S. Petri Vrat. et ibidem dedit macellum (Kaplica w Sumie założona r. 1175 później kościół SS. Piotra i Pawła). – d. 31 ob. Thadeus, Arnoldus, Secech milites.

November. d. 4. ob. Jaroslaus, Bogdanus, Pirsek milites. – d. 7 ob. Joannes, Bogdanus, Dobes milites. – d. 12 ob. Rudigerus monach. et sacerd. lubens. qui fuit abbas in Clara tumba. – d. 13 ob. Wladislaus dux opoliensis (+ 1281–1283) Item Boleslaus dux filius ejus (+ 1313). – d. 16 an. 1207 ob. Cyprianus epiſc. vratisl. sepultus in monaſt. lubens. (Lodług Długosza + VI Calend.). – d. 23 ob. validus Georgius Gelhorn in servitiis principis Kazchko de Teſchen cadens ex equo fregit collum. – d. 25 ob. Stogneus et Rosek frater ejus de Calis.

December. d. 5 ob. Henricus III dux vratisl. (+ 1266). – d. 6 ob. Gertrudis abbatiſſa Trebnicenſis (corka Henryka I). Item ob. Agnes abbatiſſa in Owenczko. – d. 7 ob. Boleslaus altus fundator Lubensis coenobii. Christina uxor ejus. Item dux Conradus frater ejus. Item ob. Henricus dux Glogoviae (+ 1309). – d. 21 ob. Hedvigis ducissa de Legnicz ante summum altare jacet. (+ 1259 żona Bolesława Rogatego) Item a. 1431–1434 Hussitae combuſserunt monasterium. – d. 24 anno 1707 Carolina ducissa Slesvici nata ducissa Lignicensis ultima e Piaſteo sanguine. – d. 27 ob. Ulricus pictor familiaris noſter. – d. 30 ob. Lesota caſtellanus de Legnicz (zyt 1245), item Lesota et Jacobus filii ejus. – d. 31 ob. Peregrinus qui dedit mansos et lacum Wilkzin

II. Epilogus (pag. 60–63) ſcripto notaty pod tytułem: Posta accepta sunt de cronicis Polonorum (pag. 62–63) wyjęte z Necrologium Klaſztoru Kamenz, który się znajduje w bibliotece uniwersyt. wrocł. Teut. (Msc. Bibl. Univ. Ei IV. fol. 216) na oſtatniej pergaminowej karcie tegoż necrologium pisanego r. 1406 przez frat. Henricus de Schmalkalden. Kronika polska z której te wypisy czerpane dotąd nieznana. Zgadzają one się w wielu miejscach z Annales cracov. które wydał Lelewelski 1853 Tom IV. data 965. 997. 1003. 1015 (w Annales cracov. 1016) 1067 (w Annal. crac. 1065), 1071. 1072. 1074. 1079. 1142. 1165 zgadzają się zu-

(drugie wydanie Pertz Monumenta Germ. Scriptor. Tom XIX. (a. 1866) pag. 580–582.

pełnie z Annałami Krakowskiemi. Nawet pierwsza wiadomość o Koronie węgierskiej i o Gejzie powtórzona jest prawie dosłownie w Annałach Krakow. pag. 11 gdzie stoi pod r 978. Wattenbach twierdzi iż ta mylna wiadomość o Koronie węgierskiej czerpana jest z Kroniki węgierskiej, którą najprzód Kownacki w Warszawie r. 1823 a potem Endlicher w Monumenta Arpad. I pag. 60-82 ogłosili. Kronika ta węgierska podług Wattenbacha jest tylko przerobieniem Hartwici Vita Stephani regis Hungariae z dodaniem różnych bajek. Łoda: nia Hartwika mają być mylne: bo Gejzę nie polska księżniczka, lecz niemiecka Gisela miała nawrocić: a papież Sylwester, o którym Hartwik pisze (Kronika Kownackiego i Wydanie Endlichera zamiast Sylwestra mówią o jakimś papieżu Leonie który nie istniał) rządził r. 999-1003 podczas gdy Mieszek r. 992 umarł. Kronika węgierska pisze, że S. Wojciech współczesnemu biskupowi Ottonowi (który daleko później bo r. 1103-1139 żył) apostołowi pomorskiemu, nawracał w Węgrzech; że Lambert biskup Krakow. który miał żyć r. 995-1031 pątował o koronę dla Polski do Rzymu. Tymczasem podług Annałów został Lambert dopiero r. 1061 biskupem krakow. (Długosz dla pogodzenia zrobił aż dwóch Lambertów!) a Friese i Roepell (Gesch. Polens I. 639) dowiedli zupełnie iż przed r. 999 w którym Bolesław zdobył Kraków o biskupstwie tamże i mowy być nie może, zwłaszcza gdy Thietmar Merseburgski pod r. 1000 wspomina Poppona jako pierwszego biskupa krakow. — Wł. Kłosiek (Die Bildung der slav. Personen-Nahmen pag. 82) powiada że Mieszko a Mieczysław są to dwa odmienne imiona i odrębne: co jednak mylnie, bo już Martinus Gallus I p. 20. 21 zowie Mieszka już Mezzolavus.

*) pod. Annal. crecov. compilat. został nim r. 982 — podług Annal. Polon. I as r. 995.

Moskvin P. I. [illegible]
[illegible]

Wiadomości do dziejów polskich z archiwum prowincyi szląskiej zebrał August Mosbach. Wrocław nakładem autora (Wittowa nakładem J. Kribatzka) 1860. 8°
ft. L. K. 1. ft. 403.

1206 Fulco episcopus cracov. dat Gerardo abbati cenobiae S. Vincentii (in Wratislavia) villam Campino in episcopatu vratisl. cum decima et ascriptitiis in eadem: Vserad Bogumil Golub, Boz, Milonan Nerad Zuk, Nanoserdl, Nedeas Dibek Golec, Boguzlau, per commutationem pro villa Laurencic in cracov. episcopatu cum foro et attinentiis; superaddidit episcopus etiam decimam de villa Uoznici. — Testes sunt cracov. cul. archidiaconus, Bogufalus archipoficus, Benedictus magister, Henricus cantor Laurentius custos Stephanus, Nicholaus, Blasius et caet. canonici cracov. (pag. 1–2)

1177. VI. Cal. Maji in metropoli Knizen. — Misico dux Totius Poloniae confirmat monasterio Lubensi concambium quod cum consensu Bolcslavi Slesiae ducis fecit monasterium cum Conrado et Mroyco Stogneui fratribus dens villas Bogunowo et Dobrogoztowo pro loco Tlup. Testes Bolezlaus dux, Kazemirus dux Misico dux junior dux, Lizstek dux, hii duces Polonorum Bogezlaus dux Pomeraniae, Tirdek t. j. Zdzisław — Büsching Urkunden des Klosters Lebus. Breslau 1821 I p. 17 (recte mylnie Lisdek) archiepiscopus knizenensis, Lupus mazovensis episcopus, Cirolaus episcopus wrestavensis, Lodimirus, Sira etc. (pag. 1)

1208 Henricus dux Slesiae confirmat suum privilegium et donationem a. 1203 monasterio trebnicensi factam. — Ducatus mei anno III, archiepiscopatus d. Henrici dei et b. Adalberti gratia Poloniae archiepiscopi anno IX; d. Laurentii miseratione dei et b. Joannis vratislaviensis episcopi episcopatus anno I. (p. 2) (Sommersb. I. p. 823)

1209 in Glogou in natali Domini tempore quo baptizavit dux Wladislaus filium ducis Henrici. – Wladislaus Odonis filius dux de Kalis ecclesiae b. Bartholomei in Trebnich donat villas Lyschino et Bratoschono cum suis hacredibus duobus filiis Lioche: Setremil, Kwatek et duobus filiis [illegible] Lutigonis: Nicolao et Lantzino et eorum patrico Jacobo ut sint piscatores ecclesiae, insuper donat aquam usque ad Syrchem fluvium cum castoribus ubi magnam intrat aquam. – [illegible] Fracfentes: dux Poloniae Wladislaus (Laskonogi?), dux Zlesie Henricus, Conradus Henrici filius, Lypoltus (Dypolt?) Sbyzlane filius (Theobaldi-syn moje Sobiesława rzeszkiego) Sbyzlana (może Bożysława córka Przemysława I króla czesk. podług Mosbacha), Lucia uxor Wladislai (Laskonogiego?) Hedwiga uxor Henrici, Henricus Poloniae archiepiscopus, Arnoldus poznanensis episcopus (Długosz pisze że +1186?), Laurentius Zlezie episcopus, Gunterus abbas de Lubes, Vincentius cancellarius, Sandivoy frater ejus, Jar Jankowich, Zetrek Cesslawich, Stephanus de Legnich castellanus, Chanstober Stephanus Andreyowich, Gebardus castel. de Glagou, Juan Sekczlawich, Boguzlan Juanowich, Dirzicray tribunus de Kalis. (pag. 4)

1209 in Glogou in natali Domini tempore quo baptizavit dux Wladislaus filium ducis Henrici. – Wladislaus Odonis filius dux de Kalis ecclesiae b. Mariae in Lubens sub abbate Gunthero donat villam Lubogosch et ejus hacredem Wrotis cum duobus ejus filiis ut fiat melliferes monasterii insuper addit lacum Thuchno et medietatem lacus [illegible] Radichow ad villam praedictam pertinentis. – Fracfentes (cuj fami ja k uzrzej)... Conradus Henrici filius et Henricus ejusdem Henrici minor filius, Lypoltus .... Arnoldus poznan. epis. Laurentius Zlezie episc. Laurentius Lubusensis episcop. Vincentius cancellarius Wladislai Sandivoy frater ejus ... Gerardus castel. de Glagou ... – (pag. 5)

(1225) – Wladislaus dux Poloniae ducis quondam Odonis felicis memoriae filius ecclesiae in Lubens cisterc. ordinis vratislav. dioeceſis donat desertum quoddam iuxta Nakel cum facultate homines locandi iure theutonico cum hac conditione ut Polonus allocutus a theutonico respondeat iure polonico in proximiori castro coram advocato et theutonicus vicissim iure theutonico. (pag. 6)

in castro Nakel –

1225. VI nonas Octobr. – Wladislaus junior ducis Odonis felicis recordationis filius dux Poloniae significat, quod decreverit in territorio de Nakel locare habitatores theutonicos sive alios hospites. Territorii autem termini hii sunt: a maridie Lonavi, ab aquilone Bruchownicza, ab oriente via quae vadit de Thanino usque in Camena, ab occidente via magna quae vadit in Zlauno, istud autem territorium contulit monasterio in Lubens dioec. vratisl. et filiae ejusdem coenobii quae construenda est in patrimonio d. Nicolai ducis Sleziae; ad monasterium in Lubens spectabit primus rivus Pezachne (Piaseczno?) et infra versus Nakel usque ad Lunavi (Lunowo?) ubi civitas construatur; ad filiam vero spectabit terra: secundum Pezachne usque ad rivulum dictum Bruchownici juxta quem sunt loca dicta Belanese item habebit territorium unum cum lacubus qui in ipso continentur id est tria sicore cum terris et pratis. In civitate construenda jus theutonicale servandum est, ita ut nullis angariis seu perangariis vel podwodis vel aliis polonicis consuetudinibus gravientur, sicut est de vestigiis fugitivorum indagandis et de prevod et similibus, quae a jure theutonico sunt aliena. – Praesentes monachi Petrus videlicet de Sichem Egidius et Alexander de Lubes, Arnoldus capellanus noster Conradus et Alexander milites. (pag. 6–7)

1225 in die Omnium Sanctorum, in Gnezna. – Wincenty archiepiscopus Poloniae in professione in territorio de Nakel, quas Wladislaus dux de Usce donavit monasterio in Lubens et ejus filiae construendae videlicet a Lunavi usque ad minus Pezachne et secunde Pezachne usque ad rivulum Bruchownicia, suis decimationibus in praedicto deserto concedit monasterio de Lubens. (pag. 8)

1228. VII Calend. Maji (25 April.). — Wladislaus Felicis memoriae ducis quondam Odonis filius ob salutem animarum patris, matris, uxoris et omnium parentum nostrorum confert monasterio de Lubens ord. cistere. vratisl. dioces. 3000 manforum in uno ambitu in territorio Wellensi (Wielen?) circa Lupzesko (Lubosin) et Bytin jure theutonicali tali quale est circa Aureum Montem Henrici ducis Slesiae, cum facultate locandi ibidem 3 civitates forenses cum moneta speciali et proventu ex eadem moneta; colonos omnes abbatis Lubensis intrantes terram nostram per 12 annos liberamus a solutione thelonei; post 12 annos solvere debent dimidium totius thelonei prout Crosnenses. in terra Henrici ducis Slezie fratris nostri. (pag. 8-9)

1233 — Fulco archiepiscopus gneznensis monasterio de Lubens vratisl. dioces. donat jus decimationis in posseforionibus territorii de Znakel quas bonae memoriae W ladislaus dux Poloniae ipsi contulit cum terminis a meridie Cunauri ab aquilone Brüchowniza, ab oriente via quae vadit de Znarino usque in Camena, ab occidente via quae vadit in Zlauno.

1233. — Wladislaus dux Poloniae Felicis memoriae ducis quondam Odonis filius colonos deserti circa Znakel quod terrritorium contulimus monasterio in Lubens liberat per 12 annos a solutione thelonei. (pag. 10)

1233 in Santoch — Wladislaus dux Odonis Felicis recordationis filius post mortem patrui mei ducis W. pro anima patris et pro peccatis meis uxoris meae meorumque puerorum contuli monasterio Lubensi 3000 manforum circa Lupzesko quod adjacet castro nostro in Willehn, cum omni jure, libertate in castoribus piscariis moneta judiciis. — Praesentes Paulus posnan. episcopus Ceslaus praepositus ejusdem castri Petrus archidiaconus posnan. Stephanus cancell. Jaroslaus castel. de Zanzin (Zbąszyń?) Wisech fubicamerario — Eodem anno recapitulata sunt haec in Posnan in Choro secunda feria post diem Paschae praesente memorato episcopo et capitulo posnan. (pag. 11)

Grzegorz IX w potwierdzeniu 1235 roku go: Wladislaus dux gneznicensis.

1233. II nonas Julii (d. 6 lipca) factum in synodo episcoporum in Zsevor (vicinagium exempt. Sevor) — Ludovicus dei gratia de Tinecia, Boguslavus de Kalvomonte et Nicholaus de Mogilno abbates ordinis S. Benedicti in causa cenobii S. Vincentii in Vratislavia vel multos annos vertente renovata iterum causa committunt illam decidendam arbitrio Thomae vratisl. episcopi, Gregorio S. Floriani in Cracovia decano et magistro Reginaldo (wdług exempl: Rinaldo) archidiacono de Opol. — (2 4 piczęci zostały 2 na pałkach pergam: pierwsza mała okrągła biała przedstawia głowę biskupią z pastoratem w prawicy z napisem dokoła: S. abbatis. s. petri. de. tinctia. — Druga tejże wielkości przedstawia figurę stojącą koło której po boku s p d t r e i v dokoła napis w obłoku: S. capituli. sci. petri. de. tincia. — O tem zdarzeniu opowiada: Gelfa abbatum monasterii S. Vincentii — w Stenzel: Script rer. sil. II p. 135, dux Boleslaus IV, Petrus „Wlodimirus (Wlodimiri? Wlodek? Wlast?) comes cum aliis nobilibus tanquam fundatores monasterii S. Vincentii expulerunt nigros monachos ordinis S. Benedicti propter suos enormes excessus et dilapidationem bonorum ... et tra: „trel ordinis Praemonstratensis inde locaverunt, quod Celestinus papa III postmodum confirmavit.... Hic (t. j. Albertus prior) venerabilis pater circa a. d. 1218 habuit maximas „contentiones ultra 20 annos continuando litigando pro loco „cum nigris monachis ord. S. Benedicti qui ejecti fuerunt „de monasterio S. Vincentii ... Quas lites inter illos compo: „suerunt arbitri a. 1234. VIII Idus Februarii taliter ut Kalis „ecclesia S. Laurentii cum duobus pagis, calice et ornatu „ecclesiae Benedictinis, S. Vincentius vero cum sua fundatione Praemonstratensibus caederet, quod arbitrium appro: „bavit Honorius III (?) Olatri (Veletri?) XIV Calend. Junii „pontificatus sui anno VI°. — Honorius III + 1227 d. 19 mana — O synodzie w Sieciechowie wspomina Klose: Breslau 1784. I p. 226 (pag. 11–12)

1233. XII Cal. Augusti (21 lipca) — Wlodislaus dudum quondam Poloniae felicis memoriae filius dux Polonorum dedit in territorio de Nakel circa Cunavi, Cruchowniza, Thanino et Klauno quod monasterio ord. cister. in Lubens contulit confert in Theutonicum pro locatoribus liberat illos

ab expeditionibus extra terram tantum hi qui mansos in feodo receperunt ad defensionem terre teneantur ipse. Iudicium capitis et quaelibet magna quaestio abbati lubensi cedat, monetam specialem habeat civitat. insuper pro anima patrui mei domini lubensi donamus domui lubensi in memorato deserto 2000 mansorum theutonico jure locandorum. Acta haec feuniario in castro nostro in Kalis; testes Paulus episc. posnan. Servatius castellanus de Nakel, Martinus tribunus, Peregrinus procurator ducis, Heinricus abbas de Lucno (Łekno), Domeratus castellanus de Usce, Bozata subpincerna ducis, Everardus et Alexander milites. (reg. 13–14)

1234. Indictione VII d. X Calend. Iunii. (23 maj.) — Fulco gneznensis archiepiscopus decimationes in parte territorii de Nakel confert pro bonae memoriae W. duce Poloniae, monasterio de Lubens erat. doc. prout laudabilis memoriae W. ecclesiae nostr. fecit. (p. 14–15.)

1239 in die beati Marci evang. in Gneznensi civitate – Wladislaus dux Poloniae felicis memoriae ducis quondam Odonis filius homines incolentes 3000 manssorum transmosorum in deserto de Nakel circa Dubzesko et Bitym quos mansos monasterio in Lubens contulimus, per 12 annos ab exactione theolonei liberat post 12 translat. annos solvent tantum medium theoloneum sicut Crozzenses. (reg. 15)

1238. XV Cal. Septembr. (17 sept.) in capitulo posnaniensi (in octava b. Laurentii) — Paulus divina miseratione posnaniensis episcopus, ad petitionem Henrici illustris principis D. G. ducis Slesiae Cracoviae et Poloniae decimam haereditalis Choinule (Kuchfiluw) circa Bobork (Miesborka bei Zülichau) vocatae confert conventui Frebrizensi ita (sunt) de quolibet manso flamingico 3 mensurae Crozzenses videlicet 2 siliginis et 1 avenae mihi solvebantur exceptis feodalibus mansis. — 3 s pięzsciami, 1 ozoba duchowna, dokota; +s. petri archidiaconi posnaniensis. – 2) Swiety, dokota + s. capituli. posnan. eccle. (swiętego) – 3) Biskup z pastoratem: + sigillum pauli: poznanien. epi. (episcopa) 4) W środku stoi osoba przed ołtarzem, na którym kielich, nad nim duchowny trzyma ręce złożone: + s. vitoslai. decani. posnan. (mata) 5) Osoba siedząca, przed nią druga osoba klęczy: + s. bogufali. antistis. posnan. (mata) – [illegible] biała kobieta, nitki jedwabne (p. 15–16.)

Swidowin (Schwinbuch) Chocinie (Kutschlau) Kobork vicus (Kuglbork) w XV wieku od poznańskiej dyecezyi odèrwano do Wrocławskiej.

1248 pridie Calendas Maji in Gnezn. — Premizl Dei gratia dux Poloniae confirmat possessiones conventus de Trebnicia per bonae memoriae Wladislaum quondam ducem Poloniae patrem nostrum concessas cum facultate locandi villas circa Kolobohc (Kützlbork), ita quod de judiciali maniatis videlicet vulneribus et furtis et de condemnationibus nos 2 denarios et conventus testium denarium percipiat. — Actum intercedentibus nostra matre seniori ducissa Poloniae Boguslao episcopo poznan. Henrico priore Trebnicensi et Conrado camerario. Praesentibus: Dirsicragio palatino gnezn. Bogumilo palatino poznan. Tomarado judice curiae nostrae. Pretpelcone castellano gnezn. et Henrico procuratore. — (Pieczęć biała na czerwonych żytnurkach jedwabnych. Książe konno w zbroi, nad pancerzem suknia po kolana, trzyma w zamkniętej z kratą przyłbicy w prawej miecz podniesiony w lewej tarcza trójkątna po bokach zaokrąglona na brzegu przedzielona 3 pręgami. Napis: S. premislonis. di. gra. ducis. polonie.) (p. 12)

1202. V Idus Julii in Kobork — Ego Henricus Dei et locati Johannis patrisque mei Boleslai ducis gratia Slezye dux. confero monasterio de Trebnicia meum opidum Kobork alio nomine Melbork cum meis villis: Korzule alio nomine Korzul, Rudgerzowicze alio nomine Rudgersdorff, Darnawa alias Darnau, Radoschino alias Renczeyn (Neudorf) Scampcy alias Scamp (Krumzig), Lanke alias Lank, Merzyleese alias Metwald (Mittwald), Rogytnicze alias Schonwald, Wangrynicze alias Albrachtsdorff, Krzyzowa alias Lichtenwald, Podlagora alias Steynbach (Steinbuch) et libero sa nareza przewoz conferendum jus theutonicum — (Z pieczęcią okrągłą woskową na długim czerwonym jedwabnym żytnurku poplątanym w węzełki.) (p. 18 — w wyniągu — poczrobiony moje w XV wieku. Lubo Stenzel: Urkundensamlung 1832 pag. 120 cytuje go za autentyczny)

1248 datum anno gratiae. — Premizl D.G. dux Poloniae ad pe-
tionem venerabilis dominae Gertrudis (córka Henryka I)
abbatissae de Trebniz et neptis ipsius dominae Agnetis
(córka Henryka II i Anny – † 1272) omnes in Zarnowo
manentes ab omni servitio liberat. – (z pieczęcią dużą okrą-
tą biała na jedwabnych żółtych i czerwonych niciach. Książę zbro-
ny na koniu trzyma w prawej ręce w lewej zasłaniającą pierś
tarczę nad której lilia. Pod koniem smok; po boku 2 gwiazdy.
Napis + S. premislonis. dei. gra. ducis. polonie.) Testes:
Doma radul iudex, Predpolco castellanus de Gnezne, Ceraz
castellanus de Binin (Bnin?), Hector castellanus de Scher-
recow (Czarnków). Swentoslaus pincerna Gracomir castella-
nus de Kogozne, Stedricus Johannes dapifer, Henri-
cus subpincerna. (pag. 18 – 9)

1223. VI nonas Julii, in Viridelou. — Henricus D.G. dux Te-
riae comiti monasterio in Trebnic villam Lanke ardens
latum mendat in provincia Croscensi; praeterea comes
Pribislaus redemit villam Zarnowo quam frater suus
Ditzek filius Gozlaui domino Vitozlauo decano
poznaniensi vendiderat cujus mediam partem monasterio
in Trebnic dedit, pro reliqua vero parte commutationem
recepit scilicet villam Johannis filii Martini in Zouid-
sco. Utilitates ergo ex villis Lanko et Zarnowo meis
expensis locandis item proventus ex argento, annona,
mele, laubus confero monasterio pro duabus refectio-
nibus et pro vestitu sanctimonialium; confero etiam
utilitates villae Erbrachtsdorf. Sub testimonio:
L. vorat. episcopi L. lubucen. episc. C. prutenorum
episcopi, Henrici de Legnic Nicholai, Crizai notarius
meis. Nazlai, Nankeri capellanis meis, Stephani de Thelm,
Jaroslai de Recn, Predzlaui de Glogou, Stephani de Bi-
tom, Pribislaui de Sudouel, Conradi de Croscen, Peregrini
de Bardo castellanorum, Boguzlai janitoris curiae, Pred-
nogii pincernae, Moiconis dapiferi. Nicholai agazonis, Jacobi
vexilliferi. — (Pieczęć z żółtego wosku okrągła na niej
książę stojący. Nici żółte niebieskie czerwone z jedwabiu.)
(pag. 19)

1252 (M CC. LII. septimo nonas Novembris id
est octavo decimo die post introitum conventus domi-
narum in ipsum locum) Ta myśla książęca w Gnieźnie
zatożyła Premysława (242) — Hos Premisl et (Bolesłaus
duces Poloniae significamus, quod pater noster felicis
recordationis inclytus dux Vlodizlaus olim habuit
juxta Srem sortem lang vocatam super Vartam flu-
vium sitam in qua ex antiquo erant duo kmetones pro-
prii mei patris venatores castorum vocati Lista et
Lutwin; quibus mortuis pater noster praefatam villam
cum castoribus contulit monasterio Trebnicensi. Postea
monasterium dedit hanc sortem cuidam convicto nomine
Stratos ad possidendum hunc [illegible] patre nostro viam
universae carnis ingresso per violentiam expulit Johannes
frater Thomae quitunc castellanatum in Srem tenebat.
Post aliquod tempus Blizborius filius Petri credens hanc
sortem adhuc esse vacuam illam sibi usurpavit. Quia vero
hoc contra justitiam factum fit, nos hanc sortem lang
iterum monasterio Trebnicensi ad petitionem dominae
Gertrudis abbatissae addicimus — Hujus donationis rela-
tio acta est in Gnezdz A. D. M.CC.LII. septimo Nonas (2)
Novembris id est octavo decimo die post introitum
conventus Dominarum in ipsum locum. Praesente:
Herkemboldo castellano cjusdem Lacoslao venatore, An-
drea pincerna, Bogusco camerario Henrico procuratore.
(2 pieczęciami bialemi na zielono-czerwonych sznurkach:
1) okrągła Książe na koniu zbrojno w prawej ręce kopią z
proporcem w lewej tarczą z orłem: sigillum. bolezlavi.
dei. gracia. ducis. polonie. 2) Książe stojąc w brzatu,
pancerzu i tunice pokolana w prawej ręce proporzec
w lewej tarczę na której lew po obu stronach wieże z trą-
banami: sigillum premi.... a. ducis. polonie.) (pag. 20-21.)

1252 (o. die Animarum) 2 Novembr. [illegible] post ingressum conventus domi-
narum in Gnesn. — Premislaus I dux Poloniae ad preces
abbatis in Heinrichow confirmat privilegia monasterii in Heinrichow.
(Stenzel: Libri fundationis claustri S. Mariae V. in Heinrichow, oder
Gründungsbuch des Klosters Heinrichau. Breslau 1854. 4°.)

1255 in festo b. Michaelis, acta in Poznan. — Trem. 3 l
D.G. dux Poloniae cum consensu fratris nostri ducis Bo-
lezlavi et omnium terrae nostrae baronum renovat
donationem haereditatis Chociule quam ad instantiam
venerabilis dominae Gertrudis matris nostrae et sororis
in Trebniz abatissae contulimus monasterio Trebn.
zensi. — Testes: Boguhualus episcopus poznanien.
Petricus praepositus Johannes scolasticus eiusdem ecclesiae
comes Boguhualus castellanus poznan. Zdcn nericus
Vlodarius, Drogomilus subpincerna. (p. 21-22)

1252 III Calend. Octobris in festivitatibus b. Francisci et b. Ur-
bani (29 wrzesn.) — Frater Vitus dei gratia episcopus
quondam Litoniensis (wyśw. 1253 przez Zdzisława arcyb.
gnieźn.) de ordine fratrum praedicatorum capellae
minorum fratrum in Claz a nobis consecratae tri-
buit indulgentia 40 dierum omnibus visitantibus illam
dedicationis die. (2 pieczęcie na trójkątnych niciach: Biskup
stojący i napis — oval) (pag. 22.)

1261 datum Poznaniae. — Bolyslaus dux Poloniae majo-
ris monasterio in Trebniz donat lacus Dominicz
et Luthowo in districtu premanceroi (Premęt) —
Testes: Johannes cancell. comes Predpolko pal. pozn.
comes Boguphalus cast. pozn. comes Janko cast. kal.
comes Andreas iudex curiae, comes Bozata cast. de
Chanoin. (p. 22-23 w wyjątku z transfumptu z 1396
d. 31 Januar. per capitulum vratislav.)

(1262 XII Calend. Junii (21 maia) pontificatus A° 1. Viterbii —
Urbanus IV priori provinciali fratrum praedicatorum
in Polonia significat se indulgentiam 40 vel
100 dierum minorum esse omnibus crucesignatis ex
terra Poloniae qui pro recuperatione imperii Romaniae
a Michaele Palaeologo capti post expulsionem Latinorum
iturі sunt. (p. 23-24 w wyjątkach)

(262) X Calend. Junii pontif. A° 1. Viterbii. — Urbanus IV priori pro-
vinciali fratrum praedicatorum in Polonia significat że nada odpusty
tym którzy się przyczynili do odzyskania Ziemi świętej z rąk niewiernych.
(pag. 24)

1262 VII Idus Junii (9 czerwca) acta in colloquio habito per duces Bolezlaum ducem cracov. et Henricum vratislav. et Wladislaum de Opol in loco contra Dancou in litore Lystuarte. — Bolezlaus dux Poloniae majoris adpeticionem venerabilis domine K. (Kunegundy?) ducissae cracoviensis matris (materterae?) nostrae ducissinae nec non ob reverentiam dominae Agnetis filiae felicis memoriae ducis Henrici Slezie sororis de Trebnichia civitatem nostram Sarnou et omnes villas adjacentes eidem in districtu nostri dominii constitutas pertinentes coenobio de Trebnichia absolvimus per decennium ab omnibus juribus nostris videlicet a solutione annali vulgo poradne ab edificatione castrorum et civitatum nostrarum et ab omnibus angariis. — Datum per manus Sobeslai canonici sanct. — (Z 2 pieczęciami z białego wosku na pergam. pąskach: 1) okrągła-klisze wybite mieczem grota z tyłu wieża z trębaczem; napis: Bo... gracia. dei. ducis. polonie. — 2) podłużna, z napisem: s. kunegundis. ducisse. cr.... e. sando.....) (pag. 25.)

1263 feria 3a Pentec. (22 maja) in Bolezlawicz (Zülpich) — Conradus dux Poloniae confirmat privilegia monasterio sanctimonialium Mariae Magdalenae data per fratres Hh. et B. in Nuenberg (Nürnberg?) pag. 25 w tresci — ma to być Konrad II Książe głogowski syn Henryka II — klasztor ten Panny Magdaleny pokutnicy reguły S. Bernarda w mieście Naumburg nad rzeką Queis r. 1217 Henryk I zakonnice sprowadzone z Marsylii

1265 in crastino bb. Petri et Pauli apost. (30 Junii) in Trebniz. — Wolimirus ecclesiae vladislavien(sis) episcopus cum assensu Thomae vratislav. episcopi omnibus in die b. Viti mart. visitantibus ecclesiam de Sadlno (Żurawl) indulgentiam 40 dierum concedit. (pag. 26)

1268 nridie Calendas martii (28 lut.) in Wladislavia Juveni. — Lemovicius dux Cuiaviae homines villarum Marulewo (Marulewy) Dalcoco (Dalkowo), Swirepsco (Szrubsk) quas villas hospitali S. Spiritus in Juvene Wladislavia fratrum Crucigerorum stellatorum ordinis S. Augustini contulit, confert jus theutonicum et jus proprietatis

-tenentur tantum ad defensionem terrae si fines terrae ipsorum hostis invaserit; villani coram suo magistro et tantum in magnis causis coram nobis respondebunt et collectam nobis solvebunt secundum morem villarum theutonicarum et singulis annis 3 tertones argenti nobis dabunt. — Testes: dominus dux Sambonius Wolimirus episcopus vladislaviensis, Johannes praepositus crusvicensis Jacobus cancellarius, Vichozlaus judex curiae Stanislaus dapifer, Jaroslaus subdapifer Martinus subagazo, capellanus Vogzlaus Nicolaus, Andreas Petrus thesaurarius, Wenzeslaus vicethesaurarius. — (Pecz.: okrągła biała na czerwon. jedwab. nitkach: Książe stojący w zbroi trzyma w prawej proporzec w lewej tarczę trójpolową po prawej stronie wieża napis: s.... ze momislii...) (pag. 26–27.)

Zakon Krzyżaków zwiazd złotych noszący na kabicie czerwony krzyż z gwiazdą [illegible] powstali w Gradze około r. 1235; w Wrocławiu fund. 1253 Anna żona Henryka III. [illegible] ofiarowała w Wrocławiu; Brzeście Kujawskie i należeli do miasta w którym [illegible] odebrali jej od Szlaska, istnieli jeszcze 1617 lecz r. 1706 w Polsce niebyło ich — pewnie w XVI wieku zaginęli klasztor i szpital nowowarszt. fundowany 1593 Hieronim Rozrazewski biskt. kujaw. dla złego życia krzyżaków) (Dokument ten w Codex dipl. Polon. et Lith. Rzyszewsk. Tom I str. 29 druków. mylnie — położono rok 1223 zamiast 1268 mylnie oraz Bathkowo mylnie zamiast Dalkowo — a w nocie p. 29 nr. 1) mylnie ten przywilej przypisuje Lienomysłowi † 1242 fałszywie Kontacia mazow.)

1269 in die b. Galli confess. In Lagentina (Lageyna) — Jamborius gnezn. eccles. archiepiscopus omnibus visitantibus ecclesiam in Trebnicia in die translationis et natiuitatis b. Hedwigis, 40 dies de injuncta poenitentia rel. ea. f. (pag. 29 w wyjątku)

1269 in die b. Galli confess. In [illegible] Lagenczina. — Petrus episcopus nazonien. nadaje temuż kościołowi takiż odpust. — (Pecz oval. z wosku, biał. na zół. czerwonych jedwabnych nitkach. Biskup stojący napis wokoło: s. petri. dei. gra. plocien. episcopi.) (pag. 29)

1270 in die b. Stanislai episcopi et mart. In Cracovia. — Wolymirus ecclesiae vladislaviensis episcopus, nadaje temuż kościołowi takiż odpust. (p. 29 w wyjątku)

1273. XI Calend. Septemb. In hereditate cruciferorum quae dicitur Simanowici. — Bobzlaus et Premizlon duces Lodomiae recognoscunt, quod in colloquio per illos convocato in eorum praesentia domina Wiszlawa filia Jactoris (Hektora?) uxor quondam comitis Pribconis filii Pribizlaij aliquando castellani de Lubus villas Ladce et Parvavilla qua ratione patrimonii iure hereditario sibi obvenerant, contulit unicae tantum filiae suae Jarozlawe uxori comitis Gunteri filio quondam domini Rudolfi de Beuersten (Biberstein?) retento tantum sibi usufructu ad dies vitae suae. — Praesentibus: com. Predpolco palatino poznaniensi com. Sancone castellano calisiensi d. Petro cancellario gnesnen. com. Martino venatore pozn. com. Johanne castl. bechoviensi com. Voyslao castl. koseseni. (pag. 31)

w nowicia Koninskim?

1277. VII Idus Maji In Cracovia — Paulus cracovienensis episcopus — udziela 40 dni odpustu zwiedzającym kościół w Trzebnicy w wigilią przenosin S. Jadwigi (pag. 32. w wyjątku)

1294, pridie Calend. Maji. Indictione 7ma in Praga. — Wenceslaus D.G. rex Boemiae dux Cracoviae et Sandomiriae marchioque Moraviae monasterio b. Mariae V. in Camenez ordin. cistere. confert civitatem Mittelwalde. Datum per manus magistri Petri protonotarii nostri canon. prag. vratisl. et wissegrad. (Pieczęć duża majestatyczna biała na żółto-czerwon. jedwabn. sznurach. Z jednej strony: król na tronie trzymający miecz w prawej; po lewej stronie tarcza ze lwem czeskim napisu w 2 wierszach: wenceslaus. secundus. dei. gracia. ota kari. regis. filius. dominus. et. eres. regni. Boemie. — Z drugiej strony contrasigillum: Rycerz na koniu trzyma proporzec na którym lew i tarcza z orłem takiem z tyła sfufuzony na kratkę. napis w 2 wierszach .... zlaus. secundus. dei. gra. otakari..... da. .... filius. dominus. e. heres. marchionatus. morauie.) (pag. 32 w wyjątku.)

1294 in kathedra b. Petri, datum in Bresche. — Wladyslaus dux Cuiaviae et Syradiae (Łokietek) permittit Jacobo procuratori hospitalis de S. Spiritu construere in Breschc ante civitatem in fine pontis in strata publica hospitale S. Spiritus pro egenis et egris, et donat illo hospitali dux 4 mansos et promittit hospitale a fratrum praedicatorum ff. repetitionis defensare. Praesent. com. Crispino palatino, Tulcone cancellario, Alberto, Gazca Mathia iudice Andrea procuratore Clemente venatore &c. (pag. 33) (Pieczęć nożna; w lwa z koroną na tarczy; [illegible] dei. gra. [illegible] et [illegible] e. 2 [illegible] (orzeł z 2 głowami.)

Łoników w Archiwum Tk. Codex II p 124 gdzie brak dnia – variant: Alberto Gąsca. – Był to szpital krzyżaków gwiaździstych.)

1295, Indictione VIII^{a} in die b. Bartholomei apost. Apud Brese. – Wladislaus d.g. dux Cuyaviae, Lanciciae ac Syradiae permittit Johanni civi de Thorun construere hospitale ante civitatem nostram Brestensem pro infirmis ex qua: cumque parte venientibus: praeterea dedit dux hospitali eodem 2 mansos liberos in villa nostra Scolono et idem Joannes debet redimere alios 2 mansos in eadem villa; permittit dux edificare molendinum in antiqua civitate sumptibus nostris per medium cum illo Johanne, permittit infirmis ter in septimana tractus facere in Wandalo (Wisła) cum retibus pertinentibus ac capiendos pisces parvulos. – Testes: dominus Johannes cancellarius cujaviensis, comes Mathias judex cujav. d. Andreas rector ecclesiae brescensis et procurator cujav. Philo vineator Martinus carnifex. Jannssius rutor cives brescenses. Scriptum per Johannem notarium ducis. (pag. 34) (Szmurki izenowe)

1297. VII Calend. junii, sub fratre Ditrico commendatore regente sepedictam domum hospitalis Lesslaviensis. – Leszko d.g. dux Cuiaviae dominusque Lesslaviae cum fratribus Premislo et Kasimiro recognoscunt, quod miles Bogarchus haereditatem Klimiow (Niemojewo) proqua continebat nunc facta concordia resignavit commendatori domus hospitalis Lesslaviensis. Testes Bronissius palatinus cujaviens. Woyciech castellanus Lesslavien. Barthos judex curiae, Barthos thezaurarius, Jaroslaus de Plomocow castellanus de Slonz. Jesco subcamerarius, Gerko scultetus Lesslaviensis Gerwinus de Zusel Petrus Marcus. Datum per d. Martinum cancellarium cujaviens. (pag. 35.)

1297 in die b. Thomae apost. In Breste. – Wladislaus d.g. dux regni Polo: niae et dominus Pomoraniae, Cujaviae, Lanciciae ac Syradiae villam Kante in terra Cujaviensi quam Rathyborius dictus Wyszczal pro multis excessibus videlicet latrociniis furtis perpetualiter perdidit confert hospitali et fratribus Dei deservientibus ante civitatem nostram Brestensem cum libertate extruendi molendinum in praefata villa ubi fluvius Bachora intrat fluvium Sgowentkam. Praesent. comite Mathia judice cujav. d. Joanne praeposito plocensi d. Andrea procuratore brestensi Johanne scriptore curiae

pag. 36

1292 in die b. Thomae apost. In Brefte. – Wladislaus d.g. dux regni Poloniae et dominus Pomeraniae Cuiaviae Lanciciae ac Syradiae villam Kante confiscatam Rathyboris dicto Myczsal nro exactoribus et donatam hospitali quod adiacet prope civitatem nostram Brestensem liberat ab omnibus exactionibus a narazy, a powoz, a wrewor, a podworowe a poradlne a stroza ab obole (opole?) a bove a vacca a porco, ab ove. ab jurisdictione palatini et castellani. Praesent comite Bretslao castellano com. Mathia judice cuiavien. ribus, dno Johanne praepposito plocensi. d. Andrea procuratore brestensi, Johanne scriptore curiae nostrae. (Pieczęć biała: herb kujawski: s. wladislai. dei. gra. ducis. cuiavie. et. siradie. – Nitki białe i ciemnoczerwone jedwabne (pag. 37 – Druk także w Rzyszczewski Codex II p. 142)

1308 in crastino S. Trinitatis (2. czerwca) In Cracovia. – Wladislaus D.G. dux Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae Lanciciae, Cuiaviae, Pomeraniae ac haeres regni Poloniae confert canellam nostram Brestensem religiosis viris fratribus et domui hospitali ibidem in Brescze ordinis S. Augustini de domo Bratislaviensi crucem suae stellam portantibus post obitum domini Andreae plebani ecclesiae praedictae. Si vero a ligius ex praedictis fratribus nobis displicuerit vel contrarius extiterit aut nocivus terrae et militibus nostris, ipsum de terris et de finibus dominii nostri licentiam omnimodam habebimus expellendi. Praesent. Pranocta Sandomir. Clemente Syradien. castellanis, Wincechone dicto Rozdrak dapifero cracov. Floriano cracov. Nanogio Sandomirien. subcamerariis, Cristino subpincerna Sandomir. (Pieczęć wielka czerwona w białej woszczu. pupuze na grubych jedwabnych sznurach jedwabnych: W polu szachowanem gwiezdzystami trojkątna tarcza mająca potorta. pot. lwa: + s. vlad. dei. gra. vcis. craco. et. sand.) (pag 38.)

1313 in vigilia b. Martini (10 listop.) In Brescze. – Wladislaus dux regni Poloniae dominus Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae, Lanciciae et Cuiaviae ecclesiam beati Petri parochialem in civitate Brestkensi ad nostram collationem pertinentem confert fratribus ordinis Cellliferorum et domui hospitalis S. Spiritus in suburbio civitatis Brestensis post obitum Andreae plebani ecclesiae supradictae cum conditione ut fratres nobis fideles sint. Praeterea volumus quod hii quidem fratres nullum theutonicum ordinatum vel laicum in domo vel ecclesia praedicta tenere debent et servare sub cassatione donationis. Praesent Herwaro episcopo cuiavienti Petro cantore,

Miclone palatino cujavien̄sibus, Ubislao castellano brestensi Thilone advocato, Cuncone de Grocam et Nicolao scultheto de Socolow civibus brestens. Datum per manus d. Johannis cancellarii nostri cujavien. et praepositi S. Michaelis in castro cracov. (z niezgrabną wielką miejscami na zielonych smużkach: Sigillum. burge. de. Bres.... (z contrasigillum małe (pag. 39.)

1327. Johannes XXII omnibus episcop.s significat quod magister Johannes de Polliaco Sacr Theol. Pr in quibusdam articulis tam meritum poenitentiae tangentibus perperam sapiebat docens publice in praedicationibus et in scholis hos articulos erroneos esse. ideo papa hos articulos damnat nam ipse Johannes de Polliaco promisit se revocaturum esse suam doctrinam in scholis parisien̄sibus Pronuncian. Datum Avinioni IV Calend. Augusti Pontificatus Anno 5. — Jarosław gnezn̄en̄s ecclesiae archiepiscopus significat, quod nuper in provinciali concilio in Uniejow praesentibus nonnullis cracov. Floriano plocens. Mathia vladislavien. Johanne posnan. episcopis et procuratoribus ecclesiae wratislaviensis et lubucensis Johannes prior et Johannes lector ord. fratr. praedicat. in Wratislavia praesentaverunt litteras Johannis XXII datas Avinioni IV. Calend. Aug. tożsamo w powyżej damnantes errores Johannis de Polliaco. ideo archiepiscopus synodali jussione litteras papae in ecclesiis publicare mandat. Datum in Uniejow X Calendas Martii (19 lutego) 1326. — Henricus Decr. Dr archidiaconus ecclesiae wratislav. mandat Nicolao praedicatori ecclesiae parochialis in Reichenbach ut in sua ecclesia parochiali litteras Jarosławi archiep gnezn. et bullam Johannis XXII damnantem errores Johannis de Polliaco publicare curet, materna seu vulgari lingua exponendo. Wratislaviae XVII Calend. Maji (15 Kwiet. 1327. (pag. 40-43)

1327. Calend. April. Avinioni. — Johannes XXII mandat archiepiscopo gneznen̄si et ejus suffraganeis ut eligant idoneos fratres ordinis praedicat. qui verbis suis expellant errorem in regnum Poloniae haeresim de partibus Alamaniae et Boemiae (była to nauka wiklefistyczna Jana de Polliaco przeniesiona do Niemiec) (pag. 40 w wyjątku — całe druk w Bullarium Dominic. tom II)

(circa 1354–136(4)) Casimirus rex Poloniae rogat papam quatenus nonnullas minus justas ordinationes et concordias, quas in praejudicium sui regni et sedis apostolicae cum nonnullis principatibus ducatibus et terris facere coactus erat, pro irritas declaret et homagia hujusmodi principatuum juramentis vallata cassare dignetur. — Papa (Innocenty VI sub Urban V) dat. Avinionii XII Calend. Maji Pontif. A°. 2°. Super hac materia bullam facere jubet mittendam Johanni claraе memoriae quondam regi Bohemiae et Karolo suo primogenito de ducatibus vratislaviensi totius Silesiae svidnicensi jaworensi legnicensi, bregensi et Glogoviae sagan. olsnecens. et oppolien. strelinensi nemodlinensi, ratibor. teschinen. in vratislavien. necnon ossvecimensi bythomien. et coslien. in cracovien. diocesibus. Item magistro et fratribus militiae hospitalis S. Mariae Hierolymitanae de domo Theutonica super terris Comeraniae Culmen. alias Chelmen. et Michalovien. Item infidelibus Algerdo magno principi Kerostuto duxardo et caeteris principibus Lithuanorum super ducatu Volodimirien. Brestens. Chelmens. cum reliquis civitatibus et castris ad terram wlodimirien. ab antiquo pertinentibus. (pag. 43–44)

1365. dominico die quo in ecclesia Reminiscere cantatur (gmara?) actum in Bobrowni Kij. — Casimirus rex Polon. monasterio sororum ordinis S. Claraе in civitate Vratislavien. inscribit 10 mensuras salis minuti et unam bancam quae in vulgari Balwan nuncupatur singulis Quatuortemporibus recipiendas in Bochna et Velizka cum suis nostris salis in terra cracov. cum conditione ut singulis septimanis vigilias novem lectionum dominico die peractis vesperis et in crastino missam pro anima patris nostri et feria quinta iterum similes lectiones et in crastino missam pro anima matris nostrae voce sonora decantare teneantur. Praesentibus principibus Henrico Glogoviae (Heinrich V. † 1369) Georgio Lyvoniae (Jerzy

narzymuto-wiu, Kijaze litewsko-beskie ducibus Johanne vandomir. Moscicza gneznovienſi palatinis Johanne cracov. Floriano landicien. cancellariis – Scriptum per Jacobum de Sbrowa notarium curiae noſtrae. (pag. 45–46.)

1365 Junenarii (Junnicii?) Leczko Hinrici et Adam (in hiſtoriis aliis) – Freczlaus notarius regis Poloniae.

1367 feria 5ta poſt diem b. Mathei apoſt. et evang. (23 wrzesnia) in Kalyſz. – Wyzbentha Poloniae capitaneus generalis 6 1363 byl jego bratem Leutold de Lichowic w Kliſſurie raciborſk. recognoscit quod domina Elyzabet socrus noſtri nepotis Petirlini omnia quaeque cum eo diſposuit adimplevit. (do Hlaska – pag. 47)

1369 dominica infra Octavam Natiu. Chriſti (30 grudn.) datum Chodecz. – Caſimirus rex Poloniae reſpondet Ludowico Bregenſi quaerulanti quod Sbigneus capitaneus veluerenſi molendinum ducis bregenſis incendio deſtruxit duobus equis receptis – capitaneum illum bene feciſſe quoniam nulla molendinorum ſtructura in fluviis circa liſtul regni Poloniae admittenda eſt ex quo limites regni Poloniae uſque in Borek extenduntur. (pag. 47)

1369 (vel 1370) dominica die poſt diem b. Franciſci, Cracoviae. – Caſimirus rex Poloniae Ludwico duci bregenſi quaerulanti contra Sbigneum capitaneum veluerenſem propter deſtructionem aggerum reſpondit: Aggeres deſtructi per Sbigneum erant juncti ad noſtrum littus, nos haec toleravimus vivente Bolkone duce Swidnicz† 28 lipc. 1368 et ipſo jam decedente amplius tolerare non volumus quia occupatis bona noſtra et Byczinam et Kruczeburg et equos in caſtro Bolezlawicz arreſtaſtis. (pag. 47–48)

1372 feria 5ta die S. Tiburtii (14 kwiet.) in Lyodri. – Otto de Lilczia capitaneus Poloniae generalis. reſpondit: dannum quod actum eſt ad Glogoviam – ſtarac ſie bedzie wzgledzic i aby raptores pod kara gardła ſzykodę zwrocili – juſti uno ciui Glogovienſi cui majus dannum intenderunt et fecit idem pro omnibus raptoribus aſtare coram me. (pag. 48)

1403 actum in Brest in domo hospitalis praefati. — Eos Stanoet
Bratumyl wroturc magistri nec non tota fraternitas pis-
torum in Brest recognoscunt quoniam Andreas prior hospita-
lis apud S. Spiritum in Brest pistores ascribi in fraternitatem
fratrum ordinis crucieferorum cum stella [illegible] se de qualibet
victatura unum panem hospitali daturos dum panes pistare
occurrerit. et [illegible] cujuscunque ex confratribus ad hospitale
deportare procuraturos. prior vero in ecclesia hospitalis bres-
tensis singulis quatuor temporibus anni unum pro altarium
cum vigiliis novem lectionum et missam pro defunctis adim-
plebit. De hac conventione certiores reddunt pistores rec-
rendum et religiosum Franciscum de Szyphlat magistrum
sive praeceptorem hospitalis S. Mathiae Vratislaviensis
ordinis prae allegati nec non Bernardum de Legnicz prio-
rem ibidem. (Pieczęć woskowa okrągła czarna w pudrze biała;
-w środku kukiełka owcza na kotkiem dokoła: + s. pisto-
rum + de. [illegible] brest.) (pag. 48-49.)

1409 sabbato proxime ante dominicam Rogationum in Brzesce. —
Wladislaus rex Poloniae, Lithuaniaque princeps, pro salute
nostrarum consortum Hedwigis diuae memoriae et Annae mo-
dernae Poloniae reginarum ac Hedwigis filiae nostrae In-
firmariae et hospitali extra muros civitatis nostrae Brzesz-
cze in terra Cuyaviae apud S. Spiritum ac fratribus ordinis
Crucieferorum cum stella hospitalis ejusdem donat decimas dua-
rum nostrarum araturarum in villis nostris Krzyschuviza
ab una et Lageowniki ab alia parte castro nostro Krzyschuviza
adjacentibus cum conditione ut numerum infirmorum et
pauperum in hospitali augeant et fratres quotidie diem unam
missam pro dictarum consortum nostrarum salute legant. Prae-
sent. Nicolao archiep. gnesn. Jacobo de Konyeszpolye Siradien.
Krellao brestensi palatinis Johanne de Tolischkow calisien.
Johanne de Grabye cruscwicen. castellanis Petro Schatra-
rey subcamerario cracov. Datum per Nicolaum praepositum S.
Floriani regni Polon. vicecancellarium. (pag. 50-51)

1580 d. 4 Junii w Jazłowiec. – Jerzy Jazłowiecki z Buczacza starosta czerwonogrod. prosyła Jeremu Księciu Lignick. dwie krowy prodelskie czabarskie w podarunku dziękując za dobre przyjęcie swych synów w Obrzegu gdy na nauki do szkoły w Gołdberg jechali (za rok: Fortstwa Henryka Lapmanna Dra Med. (pag. 631

1576 d. 24 Marca z Grodka – Mikołaj Mielecki wojew podol. Mikołaj Herburt kasztel. lwow. Jan Herburt kasztel. sanok. starosta przemys. wspraszają Króla Stefana Batorego iż byli przy elekcji partyzantami i wotantami J. Cesa. reae Majestatis pag. 112) i obiecują wiernosc.

15[7]6 d. 17 Kwietnia Stefan Batory przybywa z Sniatyna do Kasztelanu w mogile; d. 1 Maji ślubuje Chełmińsk. Zaje ślub Batoremu z Anną; d. 1 Maji koronacya Króla (opis pag. 121) d. 2 Maji turnieje; d. 3 Maji hołd na rynku Stanisław hr Tarnowski kasztelan cyhowski partyzant cesarza. – D. 22 Maja poddała się Sanickorona po bombardowaniu z ciężkich dział które aż do Krakowa słyszano wystrzelano kul 300. dobywali Sanickorony: Stanisław z Górki wojew. pozn. i Kamphi, wzięto na zamku 4 osób i chorągiew, oblężą dowodzili Górecki kapitanow i wlosk jeden, oblężency byli niemcy, węgrzy i Polacy

1578 Samuel Zborowski jedzie do Kozakow po wzięciu tegoż roku Kodkony

1581. Wolski cesarski bawi na dworze cesarza (p. 167) Albert Laski przeprasza Króla Stefana.

1584 Anna z Górki kasztel. miedzyrzeck. umiera – Andrzej Czarnkowski pojmuje corke Stanisława Latalskiego starostę Pilchowskiego i Księżnicki pomorskiej – alb. Laski wojew. sieradzk. wraca z Anglii.

1585 w Lipcu król Stefan bawi w Niepołomicach gdzie administrator zamku (podobno Kettler) miał żądną córkę której Król 2 dzieci spłodził (p. 208) — D. 20 lipca 1585 poleciał turecki w 30 koni pojezdza do Krakowa.

1587 Samuel Lasotha von Steblau Hetman rajbor. ski

1588 d. 23 maja pogreb Króla Stefana ciało w trumnie cynowej, za 36 marami kuchmistrz Król. konno w sobolej szacie i w kapeluszu króla z piorem zoranim (p. 219)

1594 w lipcu tatary pala Halicz, Dolinę, Śniatyn, Obertyn, czynnieniec Trembowlę z którego zamku Jakób Żółcki d. 6 Julii ledwie samotrzeć uszedł, zamek w Halicz obronił włodek. za wsią Żynowniczko spalili mieszczan i pozabijali ich.

1606 d. 18 Febr. Cracovia. — Sigismundus III wstawia się do biskupa wrocławskiego i stanów śląskich za uwięzionym w Wrocławiu nobilis Scipio Kazanowski subditus nostr. Był on szlachcic włoski w młodości służył wojskowo w Malcie potem u króla Stefana przeciw Moskwie. Zygmunt III nadał mu indygenat; r. 1606 jeździł do Turcji w sprawach handlowych Stanisława Żółkiewskiego. Gdy przy nim znaleziono wbrew zakazu holenderskie talary przytrzymano go we Wrocławiu i zabrano mu 10000 tal. holend. wywołanych — był obrazicielem i kupcem lwowskim (pag. 242–244)

1619 Janusz ks. Ostrogski kasztel. krak. obiecuje pomagać Cesarzowi jeżeli mu zwrócone zostaną jego dobra położone w Czechach. Propozycje podane Zygmuntowi III od Adam Christ. Wolfer. Stein wysłanego do Polski od Cesarza Ferdynanda dla zaciągu Lisowczyków r. 1619. (pag. 263.)

1620 wyjątki – zeznań Krzysztofa Rykałowskiego szlach. cica polsk. uwięzionego w Wrocławiu: „D. 14 lutego zeznał Rykałski iż Komorowskiemu 10 lat służył; „ze Komorowski przed 7 laty poprzestał bić pieniądze bo „mincarz jego Kaspar Roth uwięzionym został w Mo„rawach. Bito grosze z pomiesłem króla pol.; wybijał „także czeskie grosze z popiesłem Księcia ciehyńsk. ztąd „się z nim pokłócił. Także z bratem swoim Aleksandrem „pokłócił się Komorowski z powodu bicia fałszywej „monety – Komorowski miał kilku mincarzy. Zkąd „Komorowski brał srebro i pagament z niewiadomo„mu bo Komorowski tail się z tem. Gdy pewien „Grochołski wyjawił tę tajemnicę. Kazał go Komorow„ski na męki rozciągać i wyprężać póty, póki „ducha nie wyzionął. Fałszywemi groszami płacono „żołnierzy. Kaspar Roth tę monetę wiózł do Moraw „i Węgier." (p. 275)

620 Cracoviae d. 23 martii – Nicolaus Zebrzydowski wojewk. krak. pisze do Jana Chrystyana najwyższego hetmana szlask.: Mikołaj Komorowski żali się, iż pan Swineq dziedzic Bielska pojmał kilku jego dworzan których męczy i więzi w Karnowie – prosząc więc o ich puszczenie. (pag. 277)

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae. Pars II. Annorum 1253–1310. Opera Josephi Emler. Sumptibus regiae scientiarum societatis Bohemiae. Pragae (typis Gregerianis) 1882. 4to K.n.4 Str. 1483 i 5 (Omyšek) Nr. 1–2825.

1291. XVI Cal. Febr. (17 Januar) in Olmuc. – Mesco et Boleslaus fratres duces Cracovienses contra quemlibet principem juvare promittunt. (pag. 658 Nr. 1530 ex Fiedler: Böhm. Herrschaft in Polen)

1291. VII Idus Febr. (7 Febr.) in Brunna. – Henricus de Wostchow burgravius castri Scala sive Steyn in ducatu Cracoviensi recipit in feudum a rege Wenceslao castrum Scala sive Steyn et castrum novum circa Zlanoviam et alia castra, quas a duce quondam Wratislaviae Henrico in terra Cracov. tenuit (pag. 659 Nr. 1531 ex Fiedler: Böhm. Herrsch.) p. 688.

1297. IV Non. Augusti (2 August.) in Ostravia – Mesco dux Tessinensis et dominus Oswienciensis renovationem pactum cum Theodorico episcopo Olomuc. de Metis Poloniae et Moraviae ratificat. Praesent. comite Nicholao castellano Oswientinensi. (pag. 758 Nr. 1763 ex Borzek Cod. Morav. V. 94) – item (pag. 758 Nr. 1762)

1299 fluvius Ostravia est terminus sive meta inter bona episcopalia Olomucen. et ducis Meskonis de Tessyn (1299 d. 21 Octobr.) (pag. 794 Nr. 1847 ex Borzek Cod. V. 118)

1304 d. 23 Maii. Brunae – Wenceslaus Boemiae et Poloniae rex, regnorum Boemiae anno 8vo, Poloniae vero 4to.

1306 d. 25 Januar. – Premislaus dux Cuiaviae et dominus Wladislaviae facit ordinationem cum Paulo de Lanckoteyn capitaneo regni Poloniae pro feloneo de Radzeyow. (pag. 893 Nr. 2078 ex Rzyz. czewsk. Codex I. 137)

1307 d. 27 Januar, Brunae. Rudolfus Boemiae et Poloniae rex (primogenitus Alberti Roman. regis) (pag. 915)

1307 d. 27 Augusti Pragae. – Henricus Boemiae et Poloniae rex, dux Karinthiae et dominus Tirolis, comes Goritiae. (pag. 921)

1310 d. 19 Decembr. Pragae. — Johannes Bohemiae et Poloniae rex, Luxelinburgensis comes. (pag. 972)

2. (1285) Ladislaus (Stephani 2.) rex Hungariae in causa cum Ottakaro rege Boemiae compromittit in arbitros videlicet in Elisabetham ducissam Cracoviae „sororem nostram." (pag. 983 Nr. 2264 ex Codice Zdenkonis de Hrebec) — datum in Ungarica Broda 1273 (sic) VII Kal. Novembr.

(1277 vel 1278 2.) Boleslaus dux Cracoviae promittit castra Habichenstein et Lubechowitz, quae sunt assignata et obligata nobis pro recompensatione dampnorum (Bolkoni) Ducis Mazoviae, Poloniae per homines Slesiae illatorum, restituere Ottokari regi Bohemiae aut Heinrico Duci Wratislaviae nepoti nostro, cum primum pecunia quae per nostrum et W. ducis Opuliae arbitrium taxabitur, fuerit exsoluta. Promittimus etiam, quia nos et et d. Bolko dux Maioris Poloniae dabimus operam, ut d. dux Wratislaviae qui a Bolkone Slesie et Hl. ducis de Zawer filio ejus captivatus detinetur, debeat liberari a vinculis. (pag. 992 Nr. 2289 ex Codice Zdenkonis de Hrebec)

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae. Pars III. Annorum 1311–1333 Opera Josephi Emler. Pragae, typis Gregerianis, (1884-1890) 1890. 4to K. n. IV. str. 952. 2 (Cmyf) Nr. 1–2076.

1317 d. 6 Junii, Avinione. – Johannes XXII papa assignat salarium Magistro Gabrieli de Fabriano archipresbytero de S. Archangelo Olomucensis et Arriminensis dioecesium, salarium (pag. 154 Nº 375)

1318 Kal. Maii (1 Maii) Avinione. – Joannes papa XXII constituit in partibus regni Bohemiae et Poloniae Nicolaum Hyspodinet in Cracovia Minorum et Peregrinum Opporiensem Praedicatorum Ordinum fratres, inquisitores haereseos – et mandat episcopo Cracovienssi, quia in civitate et dioecesi Cracovienssi patenter haereticae infidelitatis error invaluit, ut inquisitoribus assistat. (pag. 178 et 179 Nr. 438 et 439.) sitem ducis Cracoviensi

1312. VI Idus October (10 October.) Pragae. – Johannes Bohemiae rex promittit solvere 20 sexagenas denariorum gross. prag. pro debitis regis Wenceslai Paulo civi de Cracovia pro: mittit. (pag. 45 Nr. 107)

1319. XIII Cal. Sept. (20 August) Avinione. – Johannes papa XXII archiepiscopo Gneznensi significat, quod Geribardus (Gerard Herbu deszczyc) episcopus Wladislaviensis et alii legati Polonorum protulerunt ut consensum Sedis Apostolicae ad ornandum Wladislaum Ducem (Łokietek) regio diademate acciperent; – sed nuntii regis Bohemiae supplicaverunt, ut cum Regi Bohemiae jus in Poloniae regno competeret, Papa a promotione Ducis Poloniae abstineret; – nos volentes unicuique jura sua reservari, ab hac promotione petita ad praesens providimus abstinendum. pag. 211 Nr. 516 ex Rainaldi Annales eccl. XV. 188. 189)

1329. dominica Invocavit (12 Mart.) in Thorun. – Johannes Bohemiae et Poloniae rex ac Lucemburg. comes attendendo laboriosi certaminis cursum quem fr. Wernherus de Orzela generalis fratrum domus Theutonicae Magister, ipsique fratres ordinis terrae Pruziae domini a Lythuanis et a Wladislao Cracoviae rege ipsorum Lithuanorum fautore quotidie sustinent, init foedus cum ordine domus Theutonicae contra Wladislaum regem Cracoviae. (pag. 600 Nr. 1533 ex Codex dipl. Wielkopolski II p. 430)

1329. V. Calend. April (d. 28 Mart.) Avinione. – Johannes papa XXII regi Bohemiae Johanni mandat, ut restituat episcopo Cracoviensi oppidum Stanconie (Stawkow?) occupatum per eum. pag. 601 Nr. 1535 ex Didit. Iter Rom. II. 112)

1333 fer. 2a post fest. ß. Petri et Pauli Apost. (5 Julii) in Freueroyde. – Praepositus, Magistra, Priorissa totusque conventus ecclesiae S. Mariae in Freueroyde (Trier) notificat quod cum d. Elizabeth eius regina Bohemiae cum Ungneta filia sua ducissa Poloniae devotionis causa reliquias sanctorum nostrae ecclesiae duxerit visitandas nos eisdem unum vas vitreum impletum de sacro oleo S. Katherinae quod de ossibus eiusdem minutis profluxit, duximus largiendum (pag. 786 Nr. 2021 ex Chytil Cod. dipl. Moraw. VI. 352.)

1323 d. 18 Febr. Kazimierz xięże cieszyński (królowi czeskiemu) poddaje się potrzy: mując w lennoś terram Teschinensem cum civitatibus et castris Theschyn civitate cum castro, Freyenstat et Belsta civitatibus, Zhotschow et Jenwicz oppidis, Ostrawia castro – tzi sarno Polke dux Opuliae et dominus in Walchenberg, terram Walchenberg cum civitatibus Valchenberg, Glogovia minor, Czulcz, oppidum Strelicz et munitionem Pramon; – d. 19 Febr. Wladislaus dux Koslensis terram Koslensem cum civitatibus Kosla, Beyserchreschin et castris Jost et Slabatyn; – des ko dux Ratiboriae terram Ratibor cum civitate Ratibor cum castro, civitates Rosla, Sor et Plesna, civitatem Klewicz, castrum Ribinek.; d. 24 Febr. in Bouthung: Johannes dux Ossvicen: sis et cunonicus Cracoviensis terram Ossvicensem, civitatem Ossvicensem cum castro, civitatem Zator, oppida Kant, Zigorka, Wadowicz et Spitkowicz – easdemque terras a Joanne rege Bohemiae et Poloniae in feudum recipiunt. (pag. 498–502.)

Regesta episcopatus vratislaviensis. Urkunden des Bisthums Breslau in Auszügen; herausgegeben von Dr. Colmar Grünhagen Königl. Provinzialarchivar und Privatdozenten und Dr. Georg Korn Archivsekretär. I Theil bis zum Jahre 1302. Breslau (Ferdinand Hirt) 1864. 4° XII. 120.

Elysium Imperii

J. F. Böhmer Regesta Imperii. VIII. – Die Regesten des Kaiserreichs unter Kaiser Karl IV. 1346–1378. Aus dem Nachlasse Johann Friedrich Böhmer's herausgegeben und ergänzt von Alfons Huber. Innsbruck (Wagner'sche Universitäts-Buchhandlung) 1874. 4°. I Lieferung (1316–1355) pag. 1–160. 3 fl. RW.
II Lief. (1355–1363) p. 161–320.

Karol IV urodził się d. 14 Maja 1316 w Pradze z ojca Jana Luxemburskiego Króla czeskiego i Elżbiety Królewny czeskiej. na Krzcie d. 30 Maja 1316 otrzymał imię Wacław – r. 1324 zaślubił Małgorzatę (Blanca) de Valois, siostrę francuskiego Króla Filipa – d. 13 April 1343 jest jeszcze Brunae

1343 d. 23 April. Cracoviae. – Carolus, obiecuje Kazimierzowi Królowi polsk. zapłacić pożyczoną mu w największej potrzebie summę; w razie niezapłacenia na przeciw niemu Kazimierzowi pomagać Ludwik Król węgierski. (Ludewig Relig. 5, 510 – Cod. Mor. 7, 341)
Narusewicz Hist. T. VI (orig.) p. 129 cytuje podobno ten dokument dat Cracoviae, d. S. Georgii 1343.
d. 16 Maja wydaje Karol już dokument: Pragae.

1345 d. 11 Junii bawi Karol jeszcze w Pradze. W Krótce robi z ojcem swym Janem luxemburskiem złupym i z bratem swym wyprawę wojenną do Polski przeciw Kazmierzowi W. Który broniąc wuja swego Bolesława Xięcia Świdnickiego, wpadł do krajów Księcia Opawskiego. (Vita 263. Beness 287.)
1345 d. 29 Julii in Campis inter Freistat (Freistadt w Szląsku austr.) et Ladislaviam (Loslau w Szląsku pruskim.) – Karol obiecuje Burchardowi burgrabiemu Magdeburskiemu, Lotowi z Czastolowic i Bereszowi z Mezerzyc oraz innym, którzy z nim robią wyprawę do Polski, wynagrodzić wszelkie szkody. (Cod. Mor. 7, 446)
1345 d. 12 Jul. ante Cracoviam. – Karol z ojcem Janem przyciągnąwszy pod Kraków, dobywa takowy i pali przedmieścia. Bronią się odważnie w Krakowie Kazmierz poimawszy poprzednio Zdenka z Dipy który się z Czechami zbyt odważnie aż do miasta zapędził. Karol z ojcem przez 2 dni stoją obozem pod Czyrzynami (in Czernin ante Cracoviam); lecz dla braku żywności zmuszeni zostali precz po 3 dniach z pod Krakowa odciągnąć. Karol zawiera zawieszenie broni aż do Św. Marcina. W niewolę polską dostali się Hinko z Dubu, Zajęc, Ptaszek, Alos z Sternberga i inni. (Vita 268 – Beness de Wegstmil 288. 337 – Franciscus

Karol z Janem bawią od 12–15 Lipca 1345 pod Krakowem, – d. 25 Lipca byli już w Gliwicach a d. 4 Sierpnia w Wrocławiu.

ap. Dobner 6, 294 – Annales S. Crucis polonici in Monum. Germ. SS. 19, 684 podług których Czesi 8 dni pod Krakowem stali. – Joh. Vitoduranus 229 – Raynald ad a. 1345 §. 14-16 – Anon. Archidiac. Gnesn. ap. Sommersberg p. 80. – Długosz pag. 1034 który pisze że Czesi ciągli pod Kraków przez Księstwa Opawskie, Cieszyńskie, Oświecimskie.)

1345 d. 5 Augusti Pragae wydaje już Karol przywileje.

1346 d. 26 Augusti Jan Luxemburgski ślepy poległ w bitwie pod Crecy w Likardyi.

1348 d. 7 April. Pragae. – Karol IV zakłada w Pradze Uniwersytet

1348 d. 22 Nov. Namisloviae (in Silesia) – Karol IV zawiera z Kazimierzem W. traktat. (Cod. dipl. Morav. VII. 6a) obacz r. 1356.

1349 funduje klasztor Słowiańskich (Glagolitów) S. Hieronima w Pradze na Nowym mieście. (Pelzel U B. I, 97.)

1350 d. 18 Julii. Pragae. – Carolus IV poleca urzędom miejskim w Pradze, Wrocławiu, Kutnejhorze, Ołomuńcu, Bernie Glatz i Neustadt w Morawii oraz innych miast w Cesarstwie Rzymskiem, aby wypędzali przyjeżdżających z towarami kupców z Krakowa i innych polskich miast, ponieważ w Polsce zabraniają kupcom z Czech i Morawy jeździć z towarami do Rossyi i Prus przez Polskę. (Pelzel U B. I, 84 – Cod. Mor. 8. 19) VIII.

1355 d. 16 Septembr. Pragae. – Karol IV nadaje klasztorowi Słowiańskiemu S. Hieronima w Pradze posiadłości miasteczkie 8 jatek mięsnych. – Pomiędzy świadkami Kazimierz X. Cieszyński, Jan X. Oświecimski. (Pelzel U B. II. 382.) który bawi stawie jeszcze 6 Octobr.

1355 d. 4 ~~Septembr~~ Octobr. Pragae. – Karol IV. daje w sprawie pomiędzy Konradem Oleśnickim, Kazimierzem Cieszyńskim z jednej strony, a Bolkiem Świdnickim, Bolkiem Falkenbergskim, Albertem Strelitzkim i Janem Oświecimskim Xiążętami o Xięstwa Kozle i Bytom wyrok, mocą którego przysądza Xiążętom Oleśnickiemu i Cieszyńskiemu tak same prawo do tych Xięstw jakie Bolko Xiąże Kozla posiadał. (Sommersberg Script. rer. Siles. I. 837)

J. F. Böhmer, Regesta Imperii. VIII. – Die Regesten des Kaiserreichs unter Kaiser Karl IV. 1346–1378. Aus dem Nachlasse Johann Friedrich Böhmers herausgegeben und ergänzt von Alfons Huber. Innsbruck (Verlag der Wagner'schen Univ. Buchhandl.) 1877. 4to

Karol IV (syn Jana Luxemburskiego Króla czes. Kiego 1310 † 26 August 1346 i Elżbiety Wacława II. Króla czeskiego córki Kazimierza Króla polskiego) urodz. 14 Maja 1316, Król czeski od 26 August. 1346, cesarz niemiecki od 5 Kwietn. 1355 † 29 Novemb. 1378.

1337 d. 6 Januar. Karol IV bawi z ojcem w Wrocławiu, w Styczniu wyjeżdża na krucyatę do Litwy z swoim ojcem i szwagrem Henrykiem Ks. bawarskim, d. 28 Febr. bawi w Toruniu, d. 2 Marca jest już na Szląsku z powrotem. 4.

1341 d. 24 Septemb. bawi w Wrocławiu, d. 00 Octobr. bawi w Toruniu gdzie godzi Dietricha von Altenburg wielkiego mistrza Krzyżaków z Królem polskim. Dietrich umiera d. 6 Octobr., Karol IV wraca i już d. 28 Octobr. jest w Głogowie.

1343 d. 13 April. Karol IV bawi w Bernie na Morawii, d. 23 April. jest w Krakowie, gdzie obiecuje Królowi polskiemu dług zapłacić. (Ludewig: Relq. 5, 510 – Cod. Mor. VII. 341) – d. 16 Maii jest już w Pradze.

1344 d. 5 Decembr. Karol IV jest w Bernie na Morawii.

1345 d. 00 Stycznia. Z swym ojcem Janem, i z swym zięciem Ludwikiem Królem węgierskim oraz innymi Karol IV jedzie na krucyatę przeciw Litwinom; dotarli aż do zamków Bełyn (Welona) i Pyest za Niemnem. I powodu odwilży i na wiadomość, że Litwini z wielkim wojskiem wpadli do Sambii, zaprzestali dalszej krucyaty (Aeltere Chronik von Oliva w SS. R. Russ I. 721 – Wigand z Marburga. ibid. II. 504. – Vita Karoli apud Böhmer I. 264 – Beness Krabice de Weitmühl apud Pelzel et Dobrowsky Script. rer. Bohem. II. 287. 335. – Johannes archidiac. de Kikullew apud Schwandtner Script. rer. Hung. I. 176 –

z Matth. Neoburg. 217 apud Böhmer: Fontes IV. 217)

1345 d. 00 Stycznia. – W powrocie z Krucyaty pojmał w Kaliszu król polski zdradziecko Karola IV, który z więzienia uciekł. Król polski z zemsty oblęga na Szląsku miasto Stynawę i zdobywa. (Vita Karoli 265.)

„ „ d. 1 Febr. Karol IV w Pradze.

„ „ d. 00 Aprilis. Król Jan z synem Karolem IV oblegają miasto Świdnicę na Szląsku i palą okoliczne wioski z zemsty ponieważ Książę Świdnicki pomagał Polsce przy pojmaniu Karola IV w Kaliszu. (Vita 266 – Beness 287.) d. 27 Aprilis jest jeszcze Karol IV in castris ante Swidnitz; po dziewięciotygodniowem niszczeniu Księstwa Świdnickiego był już d. 6 Czerwca Karol IV na Morawie. Król Kazimierz W. wyj Książęcia Świdnickiego robi napad na Księcia Opawskiego. – D. 29 April. Karol IV robi wyprawę wojenną do Polski i w obozie pomiędzy miastami Freistadt (w austrjack. Szląsku) a Loslau (Ladislavia, w pruskim Szląsku) obiecuje Burchardowi burgrabiemu magdeburskiemu, Letorowi z Czastolowic i Benessowi z Mozerzic wynagrodzić wszelkie wydatki i szkody poniesione w tej wyprawie (Cod. Mor. VII. 446) – d. 12 Julii ante Cracoviam. Karol IV oblęga Kraków i pali przedmieścia; jednakże po 3 dniach musieli się Czesi dla braku żywności cofnąć, poczem zawarcie broni aż do S. Marcina (Vita 264. – Beness 288. 337 – Franciscus apud Dobner VI. 294 – Annales S. Crucis Polon apud Monum. Germ. Scriptores XIX. 684 podług których Czesi 8 dni bawili pod Krakowem – Joh. Vitoduranus (von Winterthur, franciszkan) apud Ecard Corpus hist I. i osobno ed. G. v. Wyss. Zürich 1856 pag. 229 – Raynald ad a. 1345 §. 14–16.) – d. 5 Augusti Karol IV był już w Pradze.

1346 d. 26 August. Jan Luxemburski król czeski ginie w bitwie pod Crecy w Pikardji przeciwko Anglikom pomagając Filipowi VI Królowi francuskiemu. Syn jego Karol został raniony w tej walce.

1360 d. 13 Junii Pragae. – Karol IV widzimię wyrok przez niektórych z Książąt i Panów na dworze król ogłoszony w skutek skargi Krakowskiego mieszczana Wersing przeciw mieszczanom Kutnohorskim Thomelin i Hauer, którzy go przy oddaniu kawałów srebra okradzili. (Böhmer Regest. p. 260 n. 3179 – apud Glafey p. 213)

Jan Książe Oświęcimski wieszał się u dworu cesarza Karola IV i tak był

1353 d. 16 Septembr. Pragae. Na przywileju Karola IV którym dotuje Klasztor Slawiański S. Hieronima w Pradze są świadkami: Mikołaj xiąże Münsterberg., Bolko Książe Falkenberg, Konrad Ks. Oels, Bolko Ks. Opolski, Kazimierz Ks. Cieszyński, Johannes Książe Oświęcimski (Böhmer: Reg. pag. 181. Nr 2242)

1355 d. 6 Octobr. Pragae. - Karol IV ~~nadaje~~ Rudolfowi staremu Księciu saskiemu i jego synom nadaje prawo do sukcesyi Lüneburga. Świadkowie ci sami i Jan Książe Oświęcimski. (Böhmer Reg. pag. 183. Nr 2263. 2266.)

1358 d. 21 April. Pragae. Karol IV potwierdza posiadłości Klasztoru S. Anny w Pradze. Świadkowie: Jan Książe Oświęcimski, Ludwik Ks. Liegnicki, Bolko Ks. Opolski, Przemysław Ks. Cieszyński. (Böhmer Reg. pag. 226 Nr 2769.)

1358 d. 1 Maii. Pragae. — Karol IV nadaje Arnoštowi arcybiskupowi praskiemu prawo kreowania notariuszów. Świadkowie: Bolko Ks. Opolski, Przemysław Ks. Cieszyński, Bolko Ks. Świdnicki, Konrad Ks Oleśnicki (Oels), Ludwik Ks. Liegnicki, Jan Ks. Oświęcimski, Bolko Ks. Falkenbergski. (Böhmer: Reg. pag. 226 Nr 2773)

1358 d. 4 Maii Pragae. - Karol IV potwierdza posiadłości Klasztorowi Frauenau w Bawarji. Świadkowie ci sami z dodaniem Wacław Ks. Liegnicki, Jan Ks. Stynawski, Jan Ks. Opawski Jan Ks. Oświęcimski (Böhmer Reg. pag. 227 Nr 2778 288K

1359 d. 19 Januarii Wratislaviae. — Karol IV potwierdza Kollegiacie S. Bartłomieja dawne przywileje. Świadkowie: Kazimierz Król Polski, ~~Ernest~~ Arnošt arcybisk. praski, Jan biskup. litomyślicki kanclerz nadwor., biskupi: Jan Ołomuniecki, Przecław wrocławski, Henryk lubuski, Książęta Bolko świdnicki, bracia Wacław i Ludwik liegnicy, Konrad oleśnicki (v. Oels), Jan oświęcimski, Henryk głogowski, Bolko opolski, Bolko Falkenbergski, Przemysław cieszyński, Wilhelm margrabia Miśnii i inni. (Böhmer Reg. pag. 236 Nr 2888)

3969

Jan Książe oświęcimski
bawi na dworze Karola
IV [illegible] w Pradze
1363 d. 9 Junii do
16 Junii, 21 Junii, od
3 Julii 1369 w Karlsteine
z dworem, stamtąd
d. 8 Julii 1369

1363 d. 25 Julii. Francofurti ad Oderam. – Karol IV potwierdza przywileje miastom Werben ~~Brandenburg~~ Eberswalde, Salzwedel, Stendal, Osterburg, Königsberg w Marchii Brandeburskiej. – Świadkowie: Rudolf Książe Saski Dietrich arcybisk. magdeburg., Piotr biskup z Volterra legat papieski, Jan biskup olomuniecki, Jan biskup litomyślicki, Kanclerz nadworny, Henryk biskup lubuski; Książęta: Bolko świdnicki i jaworski, Przemko cieszyński, Bolko opolski, Henryk brzegski, Jan oświęcimski, Kazimierz dzierż. Kazimierz strzyżawie szczecińscy i t. d (Böhmer: Regest pag. 322 Nr. 3969–3975. – Riedel Cod. dipl. Brandenburg. I. 6. – 403. = I. 12–303. = I. 14.–130; = I. 15–159; = I. 16–329; = I. 19–241)) = Ci sami świadkowie byli z Karolem IV w Berlinie d. 31 Julii 1363.

1355 d. 27 Septembris, Pragae – Karol IV potwierdza przywileje Klasztorowi Königssaal. Świadkowie: Arnest arcybisk. pragski, Fryderyk bisk. regenoburgski, Jan bisk. olomuniecki, Przedsław bisk. wrocławski, Jan bisk. litomyślicki, Henryk bisk. lubuski, Teodoryk bisk. mindeński; Książęta: Konrad oleśnicki, Kazimierz cieszyński, Bolko falkenbergski, Bolko opolski, Jan oświęcimski i inni. (Böhmer: Regest. p. 617 Nr. 6157.)

Karol IV bawił w Krakowie 1343 d. 23 April – 1345 d. 12 Julii – 1363 (maii)

1358 w Lipcu przybyło do cesarza Karola IV do Norymbergi poselstwo od króla litewskiego, w którem obiecywał z całym swym krajem przyjąć religię chrześciańską. Cesarz posyła do króla litewskiego w poselstwie Arnolfa arcybiskupa praskiego i Mistrza Niemieckiego zakonu w Alamanii, którym król litwy obiecał iż się wychrzci i na Boże Narodzenie przybędzie do Wrocławia. Lecz król litewski nie przybył na oznaczony czas do Wrocławia tylko odpisał iż się dotąd nie wychrzci, dopóki Zakon niemiecki nie zwróci krajów zabranych jemu i jego przodkom. (Henrici Rebdorfensis Annales imperatorum apud Böhmer: Fontes IV. pag. 544 et apud Freher Script. rer. Germ. I) (Böhmer: Regest. pag. 229 Nr. 2810a)

1360 d. 26 Julii Norimbergae. – Karol IV odstępuje w darze Księstwo Płockie Ludwikowi Królowi węgierskiemu i Kazimierzowi Królowi polsk. i ich sukcesorom. (Glafey 288 – Ludewig 10,317 (VI Calend. 1360) – Dünig Cod. Germ I, 1238 – Fejer IX c. 163)

1360 d. 26 Julii Nuremberg. – Karol IV. obiecuje Kazimierzowi Królowi pol. iż on ani jego następcy Królowie czescy niebędą w pacyfikacji robić starań o oderwanie dyecezyi wrocławskiej od metropolii Gnieznieńskiej (Dogiel. Cod. Pol. I, 583.)

1363 (10–20) Maji Cracoviae. – Karol IV zaślubia Elżbietę córkę Bogusława Księcia pomorskiego a wnuczkę Kazimierza W. Króla pol. (była to jazi 4ta żona). – Kazimierz W. sprawia suto wesele w Krakowie, na którym Karol IV cesarz, Ludwik Król węgierski, Wacław Król czeski, Król Cypru, Otto Książe bawarski, Bolek Książe świdnicki, Władysław opolski, Ziemowit mazowiecki Książęta. (Annales S. Cruc. Polonici w Monumenta Germ. Script. 19, 684)

1366 d. 5 Decembris, Romae. – Urban V papież oświadcza iż z powodu zamierzonego ślubu Wacława Króla czeskiego (syna cesarza Karola IV) z jedną z córek Kazimierza W. Króla polsk. Anną lub Kunegundą, takowe córki urodzone w nieślubnem małżeństwie legitymował, i z przyczyny pokrewieństwa w 4tym stopniu dat im dyspensę, że przez to niechciał szkodzić Królowi Ludwikowi i Królowej Elżbiecie węgierskim co do praw ich w następstwie na tron polski. (Theiner Vet. Mon. Hungar. II, 89)

1348 Novembr. – W Niemczech rozpoczyna się wielkie prześladowanie Żydów, zabijanie ich i palenie: albowiem powiedziano ich iż przez zatrucie studzien spowodowali zarazę morową.

1353 d. 22 Maji, Budae. – Ludwik Król węgier. ofiaruje w darze miasta Bouthen i Kreuzenberg Królowi Karolowi IV burgrabiemu, za to iż na rzecz Ludwika i Kazimierza Króla polsk zrezygnował na Księstwo Płockie. (Dünig Cod. Germ. I. 1087) (Tenże sam Kazimierz Król pol. Pragae d. 1 Maji 1356 (Luxem: 313) Dünig Cod. Germ.

1356 d. 1 Maji, Pragae – Kazimierz król pol. odprawia traktat zawarty (Namisloviae d. 22 Novembr. 1348) z Karolem IV. mianowicie: przeciwko Zakonowi niemieckiemu, Bawarczykom lub Brandeburczykom dla odzyskania granic polskich ma mu Karol IV lub Jan margrabia morawski osobiście pomagać pierwszy raz z 600 ludźmi, drugi raz z 500 ludźmi pomagać – tenże sam Kazimierz król pol. ma cesarzowi Karolowi IV pomagać przeciw nieprzyjaciołom, wyjąwszy przeciw Ludowikowi Królowi węgierskiemu. Dünig Cod. Germ. I. 389)

1356 d. 1 Maji. Pragae. – Kazimierz Król pol. odstępuje Karolowi IV i Królestwu Czeskiemu Księstwa Świdnickiego i Jaworskiego. (Sommersberg I. 866)

1356 d. 3 Maji Pragae – Kazmierz Król pol. stosownie do przywileju Karola IV (d. 8 vel 1 Maji 1356 Pragae) obiecuje iż lendgrafa hessk. skłoni do zwrócenia summy zadatkowanej na posag (wiano) i zwrócenia cesarzowi obligu dłużnego wystawionego. (Lünig Cod. Germ. I. 391)

1361 d. 31 Decembr. Łęczycy. – Rudolf, Fryderyk, Albrecht i Leopold Książęta austryjac. brata, Meinhard Książe Wyższej Bawaryi hrabia Tyrolu, Ludwik Król węgier. i Kazmierz Król. pol. obiecują pomagać na wypadek wojny przeciw Karolowi IV i jego synowi Janowi margrab. morav. (Dogiel Cod. I. 152); Powodem do tych zbrojeń były zgrzeszenia Karola IV. wygłoszone przeciw niemoralnemu życiu wdowy Królowej węgierskiej matki Ludwika a siostry Kazmierza. – Obacz w tym względzie list Ludwika do Karola IV i Odpowiedź w Kurz: Oesterreich unter Rudolf IV. pag. 377. – Ulugosz Hist. pol. Lib. IX. col. 1134)

1363 d. 12 Decembr. Cracoviae. – Kazmierz Król polsk. i Bolko Książe świdnicki jako sędziowie polubowni wybrani orzekają w sprawie nieporozumień pomiędzy Karolem IV i Janem margrabią morawsk. a Ludwikiem Królem węgier., aby odtąd zgoda i dobra przyjaźń między obiema stronami panowała. (Fejer Cod. Hung. IX t.: 353).

1368 d. 15 Febr. Budae. – Ludwik Król węgier. oświadcza iż w czasie zjazdu w Budzie z Kazmierzem Królem polsk. odnowił wszelkie z nim zawarte traktaty, mianowicie wszelką pomoc przeciwko Karolowi IV. i że jeden bez drugiego żadnych traktatów zawierać nie będzie. (Dogiel I. 39)

1327 d. 19 Febr. Opaviae. Jan Luxemburski Król czeski oświadcza iż Leszko Książe raciborski swoje Księstwa oddał pod władzę Korony czeskiej i złożywszy przysięgę nakłonił otrzymać takowe na powrót z dodatkiem iż Król na wypadek zgonu Księcia wy... znaczy następcow. (Cod. dipl. Silesiae VI. 179)

1360 d. 13 Junii Pragae. – Karol IV Cesarz rozstrzyga sprawę krakowskiego mieszczanina Wessing, który zaskarżył Thomelina i Klauera mieszczan z Kutnejhory, ponieważ go przy przesyłce srebra ukrzywdzili. (Glafey p. 213. Böhmer Regesta II Heft Nr 3179.

1363 inter 10–30 Maii, Cracoviae. – Wesele Karola IV z Elżbietą córką Bogusława Xięcia Pomorskiego, wnuczką Kazimierza Wielkiego. – Zwłaszcza wiadomość o tem daią Annales S. Crucis Polonici (Monumenta Germaniae Scriptores ed. Pertz XIX. p. 684) i Jan z Czarnkowa (Somersberg II p. 99. – Bielowski Monumenta II p. 630). – Długosz (lib IX col. 1138) obszernie opisuje to wesele tempore Carnisprivii 1363, co bydź nie może, bo Cesarz Karol IV bawił wtedy w Norymberdze. Card (Geogr. Polens II p. 326) ja kt ten odnyta do 12 Grudnia 1363, co także mylnie: bo Elżbieta już 18 Junii 1363 była jako Krolowa czeska koronowana, jak widać z dokumentu Ludwika Króla węgier. 13 Decembr. 1363 Budae (Fejer: Cod. Dipl. IX. c. p. 358). – Król duński jednak nie mógł w Maju 1363 być w Krakowie, bo dopiero w Jesieni 1363 opuścił Danią; w Październiku 1363 bawił w Wolgaście, a d. 13 Grudnia 1363 w Krakowie z Kazimierzem W. zawiera traktat (Reg. Dan. I 297 f.) – Zdaje się iż to wesele odbyło się w lutym 1364 w Krakowie, po zaślubieniu w r. 1363 :/

1349 Morowa zaraza z Chin i Indyi r. 1346 przyniesiona (opis Regesta IV Heft. p. 334 Nº 67.a. Reichsarchiv.)

1360 Morowa zaraza (IV. Reichsrathen p. 566 № 346. a)

1363 Morowa zaraza (Pestilenza dell' enguinaià) nee
Włoszech w Lipcu (IV Reichsrathen p. 571 №
390. a)

/: główne źródło M. Villani - Boccaccio Décamerone
Hecker: Der schwarze Tod. Berlin 1832 - Jeffen Vol. hs.
Krankheiten des Mittelalters herausg. v. Hirsch.
Berlin 1865 - Haeser: Geschichte der epidem.
Krankheiten, 2e Ausg. Jena 1865. :/

Böhmer Joh. Friedr.: Regesta chronologica-diplomatica Karolorum. Frankfurt 1833. 4° str. 200. Hist. Germ 5510.

" " " — Regum a Conrado I ad Henricum VII. (911–1313). Frankfurt 1831. 4° str. 284. Hist. G. 5507.

" " " — Imperii ab a. 1314–1347 (Schaden der Bayer u. Johann v. Böhmen.) Frankfurt 1839. 4° str. 268. Hist. G. 5508.

" " " — Imperii: VIII (Band). Karl IV. 1346–1378 v. Huber. Innsbruck 1874–1875. 4° I u. II Lieferung str. 320. Hist. G. 5511.

" " " — " Additamentum I. (1314–1347) Frankfurt 1841. 4° str. 226–316. Hist. G. 5511.
brak Additamentum II.

" " " — " Additamentum III (1314–1347) Innsbruck 1865 str. 349–445.

~~" " " — " Additamentum IV (1314–1378). Frankfurt 1841. 4° str. 269–~~

" " — Imperii VIII (Band) Karl IV. (1346–1378) v. Huber. Innsbruck 1877–1882 4° 1–V Lieferung str. 1–688. Hist. G. 3314.

" " — " VIII (Band) Karl IV. (1346–1378) von Huber. Innsbruck 1889. I Ergänzungsheft (1346–1378). 4° Hist. G. 3314.

— — Regesta Imperii ab a. 1198–1254. Stuttgart 1849. 4° str. 392. Hft. G. 7314

— — " " 1272. Innsbruck 1839. I Lieferung. str. 320 Hft G. 7314.

— — " " V(Band) ab a. 1198–1272 von Ficker. Innsbruk, 1881. II Liefer. str. od 321–692 –III Lieferung. Innsbruk 1882. 4° str. od 693–1055

— — " " Dritte Abtheilung Innsbruk 1892. Lief. 1–2. (IV–V). 4° str. od 1055–1579.

— — " " Vierte Abtheilung Innsbruck 1892–1894. 4° Lief. I. II. 4°

— — Regesta Imperii I(Band) Karolinger (752–918) von E. Mühlbacher. Innsbruck 1880. 4° Lfer. I–II–III–IV.

Muratorius Ludov. Anton.: Rerum italicarum Scriptores. Tomus VII. Mediolani 1725 fol.

Godefridi Viterbiensis Notarii Conradi III regis: Pantheon seu memoria seculorum [illegible] tempora usque Urbani III. (zyl r. 1186.)

pag. 439–440: „In principio regni sui (Conradi) Dux Polonorum Boleslaus, quem praedecessor suus Henricus noviter regno subjecerat, per seipsum Rex vocari intendit, et ab Imperio dividi omnino proponit; qui cum morte propositum praevenisset, Misiconem filium suum, successorem reliquit. (Dalej pisze iż Mieszek wyprzedził brata swego Ottona, Konrad zaś chcąc Ottona swego na tronie osadzić wtargnął do Polski. Mieszek sam schronił się do Ulryka xięcia czeskiego, lecz później poddał się Konradowi.) Misico autem accepto a Rege Ducatu Poloniae, coronam, quam pater suus sibi imponere contra Imperium cogitaverat, Conrado resignavit, regnę ditioni suae supposuit: Ipse vero Misico ost haec a suo armigero occisus est."

Tomus VI. Mediolani 1725 (Ottonis Frisingensis et Radevici

oder

Scriptores rerum prussicarum. Die Geschichtsquellen der Preussischen Vorzeit bis zum Untergange der Ordensherrschaft, herausgegeben von Dr. Theodor Hirsch, Dr. Max Töppen und Dr. Ernst Strehlke. Leipzig Verlag von S. Hirzel 1861 Druck von Breitkopf & Härtel 8° I. Band. St. XIV. 818.

(cf Scriptores rerum Livonicarum, Riga und Leipzig 1853. 8° T. I

Fg)

Całej publikacyi która ma obejmować oryginalnych źródłowych nie-zarzu historyi Prus do r. 1525 oraz wyjątki z podobnych zagranicznych pisarzy Prus dotyczące wyjdzie 5 tomów. Tom pierwszy obejmuje:

(ma być 4 Tomy, zwarła na mieo Kroniki gdańskie)

Chronicon terrae Prussiae von Peter von Dusburg herausgegeben von M. Toeppen St. 3-253. Dusburg, wzywał jako źródła (jak zresztą) cytuje) Kronikę Stolmeńską czyli Bartłomieja de Fiadonibus z roku dominikanskiego w Kulmie Kustosza Torcellanskiego i biblioteKarza Jana XXII zmarłego r. 1322. Annales ab a. 1060-1303 Zwięskie; Historia ecclesiastica usque ad a. 1313 (druk. w Muratori Rerum italicarum script. Tom XI - oraz Martina Polaka (Strepu) z Opawy dominikana Kurcjana niepiękiego nominata na arcybiskupstwo gnieźnieńskie 1278+1278: Compendium historiae usque ad a. 1272 edit. opera Suffridi Leonardi. Antverpiae 1574. 8°: Wattenbach: Deutschlands Geschichtsquellen) item edit. opera Heroldi. Basileae 559 fol. - Wydawca ostatni Dusburga mówi we przedmowie o jego zrodłach dyplomatach wiarygodności nieomylności nadań. stanowisku Kapelańskiem, z którego się na dzieje zapatruje, jednostronności w ogłaszaniu faktów, tłomaczeniu niemieckiem rymowem, przez Jerozolima. - Do wydania i warjantów użyta rękopisów: biblioteki król. w Królewcu z r. 1540 fol. biblioteki miejskiej w Toruniu z XVII wieku. biblioteki król. w Berlinie z XVI wieku fol. biblioteki nadwornej w Wiedniu z XVII wieku. oraz edycyi Hartknocha z r. 1679. 4° w której nie poprawnie poprawiona łacina i mylne interpunkcje. Zrzystawiamy tu niektóre warjanty i uwagi. Zamek pruskich rycerzy Neszau zburzony r. 1435 przez Polaków leżał na przeciw Torunia, na jego miejscu zbudowano zamek Dybów, który leżał najwyżej pół mili od ujścia Dybowej we wsi dzisiejszej Groß-Nischkau i dzisiejszego Dybowa przeniesiony; był to drugi zamek zbudowany zaraz po wyjściu przez Krzyża Kon, rownie jak pierwszy Vogelsang który leżał na Toruniu, gdzie później mostu przez Wisłę zbudowano. Tractatus Wernicke: Beschreibung von Thorn 1832. 8° 2

Fragm w tak zwanych Scriptores rerum Livonicarum a które na 9 miejscach [illegible] wspomina jącym dato z historyi pruskiej

F Te wypisy z owych kronik dotyczące dziejów zdarzeń stanowią tak zwane Narratio Tractatus (Traktatowanie: ym w Księdze III edyc. Hartknoch) Księgi Toruńskie: Toruńskie no manuskryptach - tu znich utworzył wyjątki Księgi IV i dodał suplementum z edycyi Hartknocha.

Oraz mapy które miejscowości nie które i nazwiska przekręcone.

orzą: Lesznen: Historisch-comparative Geographie von Preußen 1858. 8:) – Wilhelm najwyżej pod Kanclerz Honoriusza III od r. 1222 biskup Modenen. od. 244 Kardynał i biskup Sabiny († 1251 w Lyonie) nadzieiał 1243 Lewice w Gnieźnie d. 4 Lutego Prusy na 4 dyecezyje. (Raynald – Ughelli). — Wiadomość o wzięciu Nakła i o zawarciu pokoju przez Świętopełka z Krzyżakami pod r. 1243 w Dypesku I p. 636 wzięta widocznie z Dusburga, gdzie nawet też same imiona mylnie Wimarus (t. j. Gniewomir) burgrabius et Woyac (Wojach, Wojciech) dux przychodzą (Dusburg ed. Hartkn. p. 136–138). – Reu sin Dług. I. 206) a u Dusburga: Rens, jest to dzisiejsze Rondsen koło Grudziądza (Dusb. p. 139) – Zanthir zamek na wzgórzu między Wisłą a Nogatem (Marienwerder) – Leuca na 1500 kroków. – Jaćwingi byli to Litwini z Sudawii, sięgającej poza rzekę Ayck do Lazdo: du (Bb: Hjögren: Ueber die Wohnsitze der Jatwägen. Petersb. 1858). — Lazdona była to część Żmudzi, gdzie nad Niemnem zbudowali Krzyżacy Georgenburg. — Albrecht margrabia brandenb. lundował 1290 Klasztor Wanciek czyli Wanzka w okręgu Stargardt na Pomorzu w Sławelberg: skiej dyecezyji. (Riedel Codex brandenb. II). — Zamek Ukaym na Litwie, tam je Kunigeda (Wejtun nad Niemnem – Dług. I. 961) – Dowódcy Litwinów: Diaykę, Surwil. (Dług. I pag. 908. Dusb. cap. 290)

Dei lagen: I) De primordiis ordinis Theutonici narratio. (z rękopisu bibl. papieskiej. widzimie z r. 1241 przedrukowane tu z B. Dudik des deutschen Ritterordens mährische Sammlung. Wien 1858 tom.) p. 220–225 (Opis założenia szpitala niemieckich rycerzy w Akko: nie r. 1190 – niedokładny Prus) – Bulla Coelestini III papae data Laterani XII Calend. Januarii, Indict. XV anno 1196 confirmans possessiones fratrum hospitalis S. Mariae Alemannorum Jerosolimitani. (ex Mscpto) p. 225–227.

[przez Fryderyka xięcia Szwabii.

II) De nabycie S. Adalberti narrationes III: a) Excerptum ex Vita S. Adalberti episcopi auctore Joanne Canapario (przedruk z Pertz: Monumenta Germ. hist. SS. IV p. 584 – napisane podług Pertza przez Jana Canaparius współczesnego opata klasztoru SS. Bonifacego i Alexego na Awentynie w którym S. Wojciech bawił – podług Voigta: Gesch. Preuss. I p. 653 napisany przez Gaudentyusza brata S. Wojciecha) b) Excerptum ex vita S. Adalberti auctore archiepiscopo Brunone

przedruk z Pertza: Monumenta Tom IV – napisane około r. 1004 przez przyjaciela Brunona z podań towarzyszy S. Wojciecha t.j. Gaudencjusza brata i Benedykta – obacz: W. Giesebrecht: Brun – Bonifacius. i a. Giesebrecht: Wendische Geschichten.) – c) Żywot S. Adalberti martyris (pisane w XI wieku około r. 999–1000 w klasztorze wielkopolskim w międzyrzeczu, jak mniema W. Giesebrecht, który ten pomnik najprzód z rękopisu biblioteki monachijskiej wydrukował w Neue Preuss. Prov. Blätter 1860. T. I pa. 55–74 z krytycznym wstępem – tu przedruk p. 235–237) pag. 227–237.

Oprócz tych żywotów mamy Sanctus Adalbertus primus Slavorum natalibus, Maurinis natus et a Hildeberto in disciplinam traditus (koniec: in virtutum incrementis signis."

III Ausżuge Preussen betreffend aus niederdeutschen Chroniken: Annales Quedlinburgenses (z r. 1025) Chronicon Thietmari episcopi merseburg. († 1018) tu pisze iż Bolesław chrobry zaślubił swą siostrę Sigrydę Storrada Henrico regi Svevorum VII c. 28) Chronicon Slavorum Helmoldi (z r. 1172 – druk w Leibnitz: Script. rer. brunsvic. T. II), Chronographus Saxo vel Annales Magdeburgenses (do r. 1188 w Pertz SS. XVI) Historia regum terrae Sanctae Oliverii scholastici coloniensis († 1225) (apud Eccard: Corp. hist. medii aevi) Chronicon Alberici (zakonnika w Neuf Montier koło Huy nad rzeką Mozą – do 1241 w Leibnitz Accss. histor. II) Chronicon Montis Sereni (klasztoru Lauterberg lub Petersberg koło Halli od 1124–1225 w Menicken: Script. rer. saxon T. II p. 165–312 i osobno: J. Mader w Helmstädt 1665 oraz Eckstein, Halle 1856) Reimchronik des Eike von Repgow (z XIII wieku ed. Massman: Stutgard 1857 i Eccard: Corp. hist. medii aevi T. I) Niedersächsische Reimchronik (z r. 1279 ed. Scheller 1826 i Leibnitz: Script. rer. Brunsvic. I) Annales Lubecenses (od 1264–1324 ed. Pertz SS. XVI) Henrici de Hervordia liber de rebus memorabilibus († 1370 ed. Potthast, Göttingen 1859.)

zimostług nich zabity S. Bruno VII Idus Martii 1009 in confinio Russiae et Lituae. (Obacz list Brunona do cesarza Henryka II w którym chce go pogodzić z Chrobrym i mu to rozerwać mu, jazne stosunki niemiec z pogańskiemi dutykami: Giesebrecht Gesch. der deutschen Kaiserzeit. II Aufl. I Bd. p. 600 i W. Giesebrecht: Ueber Brun: neue preuss. Prov. Blätter 1859. I Bd. p. 9)

IV) Ausżuge aus thüringischen Chroniken: Chronicon erphordiense 1220–1254 (ed. Boehmer: Fontes rerum germanicarum T. II et Pertz XVI) Siffridi presbyteri Annales (do 1307 apud Pistorium I) Annales Reinhardsbrunnenses (1335–1349 ed. Wegele: Thüringische Geschichtsquellen. Jena 1854. I) Chronicon Sampetrinum (do 1355 apud Menicken Script. rer. sax. III

V) Auszüge aus böhmischen und schlesischen Chroniken: Cosmae Chronicon Bohemiae (1125) cum continuatione canonici wisegradiensis ada. 1142 et monachi sazaviensis ada. 1162 (ed. Pertz SS. IX) Annales pragenses 1196–1278 (ed. Pertz SS. IX) Annales Vitakariani 1254–1278 (ed. Pertz SS. IX) Przibikonis Pulkavae De gestis regni Bohemiae ad ada. 1330 (ed. Dobner Monumenta histor. boemiae. 1774. III) Chronicon Aulae regiae Petri abbatis 1260–1338 (ed. Dobner V) Breve chronicon Silesiae 970–1410 (Stenzel: Script. rer. Siles. I. V).

VI) Auszüge aus österreichischen Annalen: Annales lambacenses (do 1283) Annales Sancrucienses (do 1266) Zwettenses (do 1329) Vindobonenses (do 1283 ed Pertz IX) Ottokars Reimchronik (1250–1309 ed Lelz: Scriptores rerum austriac. Ratisbonae 1745. II)

VII) Auszüge aus oberdeutschen Chroniken: Chronicon Joannis Victoriensis (Johann von Victring in Kärnthen † pred 1348) ada. 1243 (ed. Boehmer: Fontes I) Annales S. Rudberti Salisburgenses ad 1286 cum continuatione ad a. 1327 (ed. Pertz SS. IX) Chronicon Hermanni abbatis Altahensis 1152–1273 (ed. Boehmer: Fontes II) Annales Henrici monachi in Rebdorf 1295–1363 (ed. Freher: Rerum germ. script. I) Annales Wormatienses ad a. 1278 (ed. Boehmer: Fontes II) Annales Colmarienses ad a. 1305 (ed Boehmer: Fontes II) Chronicon Alberti Argentinensis ad. 1378 (ed. Urstisius: Germanicae historicorum II)

VIII) Exkurs über die Verschreibungen des Ordens für Altpreussen im XIII Jahrhundert (O przywilejach nadanych pojedynczym Prusakom przez Krzyżaków, i o obowiązkach jakie za to pełnić musieli) p. 254–280.

2) Annales Pelplinenses (z rękopisu Królewieckiego XIV wieku, po niemiecku, są to krótkie notatki, którego roku jakie miasto pruskie założone zostało – bez wartości) p. 281–287 (herausgegeben von Max. Töppen) (po raz pierwszy)

(druk w Pertz XIX p. 694–695. B.)

3) Canonici sambiensis Epitome gestorum Prussiae (herausgegeben von M. Toeppen) p. 272–290 (krótkie notaty chronologiczne do r. 1352 doiągnione – wydane najprzód z rękopisu królewieckiego z XIV wieku. w Neue preußische Provinzialblätter 1853 T. II – teraz zupełniej.)

(druk w Pertz XIX p. 696–708)

4) Die Kronike von Pruzinlant des Nicolaus von Jeroschin (herausgegeben von Ernst Strehlke.) pag. 291–624. jest to przerobione i rozszerzone tłomaczenie Kroniki Piotra von Dusburg w 27/38 rymowych wierszach średniomieckich (mittelhochdeutsch) Do wydania które pierwszy raz wychodzi użyto rękopisów a) biblioteki król. w Stuttgardzie z XIV wieku b) biblioteki król. w Królewcu z XIV wieku c) biblioteki miejskiej wydanie z r. 1557. d) biblioteki uniwersyteck. w Heidelbergu z XV w. e) biblioteki król. w Dreznie z XV w. f) bibl. prywatnej w Edelfingen w würtemberg. z r. 1601. g) z bibl. król. w Monachium z r. 1702. W tajnem archiwum w Królewcu jest rękopis: „Cronica vetus extracta „e cronica cruciferorum ordinis theutonicorum, per Nicolaum Jeroschin „confecta est hujusmodi cronica. — Finis Cronice de latino in theutonicum „transsumpte, denuo in latinum reducta... Dalej następuje Cronica nova t. j. tłomaczenie łacińskie rymowanej Kroniki niemieckiej Wiganda z Marburga, gdzie tłomacz mówi iż tego tłomaczenia dokonał dla Długosza. Rękopis ten pochodzi z Torunia. Widocznie Długosz nie znał Dusburga w oryginale łacińskim ani w tłomaczeniu niemieckiem – tylko w tem powtórnem przekładzie.) Oppidum Jordan antiquitus Wissegrod nominatum (privil. 1566)

Pobieżnie wyszukiwałem tłomaczenia Jeroschina, dalej: cronica Cruciferorum quemadmodum est – a w niem tłomaczenie Wiganda kroniki)

Beilagen: I) Auszüge aus der livländischen Reimchronik p. 625–645. Kronika ta pisana ~~około~~ r. 1296 przez Ditleba von Alnpeke w Rewalu obejmuje 12017 wierszy rymowanych średniomieckich (mittelhochdeutsch). Wydana a) Liborius Bergmann: Fragment einer Urkunde der ältesten livländischen Geschichte in Versen. Riga 1817. 4° b) Franz Pfeiffer: livländische Reimchronik. Stuttgart. 1844. 8°. c) Kallmeyer w: Scriptores rerum livonicarum 1853. t. I (wydanie najlepsze z notami)

II) Auszüge aus verschiedenen deutschen Dichtwerken p. 645–648 (Wyjątki z parafraz rymowych pism św. które pisali Krzyżacy.) Ob: W. Wackernagel: Geschichte der deutschen Litteratur. Basel 1848) (Ob: Ein schoen und anmuetig Gedicht wie ein heidescher Küng genannt der Littower wunderbarlich bekert und in Preussenland getoufft ward. Vor mer den fünfhundert Jaren durch Bruder Hugen von Langenstein, tütsch Ordens Komturen, uf der Maygenowe in Bodensee also in Reimen gebracht und jetzt zum erstemal ans Licht gestellt durch Meister Seppen von Eppishusen. Constanz 1826. 12° właściwy autor tego poematu jest Martin Schondoch w pierwszej połowie XIV wieku,

wydał zaś pseudonime baron Jos. von Lassberg podług starego rękopisu biblioteki uniwersyteckiej w Bazylei; opiewa za śmierć pogańskiego króla litewskiego w Toruniu.) (Ob.: Riesenkampff N.G.: der deutsche Ritt zu Nowgorod. Dorpat 1854

5) Die ältere Chronik von Oliva und die Schrifttafeln von Oliva, herausgegeben von Theodor Hirsch. p. 649.

W królewskim tajnem archiwum w Królewcu jest z zniszczonego Klasztoru w Oliwie pochodzący rękopis pod tytułem: „Annalium primae monasterii B. Mariae de Oliva fundationis Tomus I collectus partim ex antiquissimis ejusdem Ecclesiae Olivensis tabulis partim vetustissimis MSS. codicibus per venerabiles patres monasterii B. M. de Colbacz et [redacted] fratres Olivenses conscriptis quibus ab iis qui contemporanei fuere, rese audibse contestatis sunt." Rękopis ten in 4° zawiera dzieje klasztoru odr. 1170 aż do r. 1545. Kopią mniej tego rękopisu z XVII wieku posiada też samo archiwum, trzecią biblioteka Joachimsthalskiego gimnazyum w Berlinie (z XVIII wieku). Dalsze ciągi tych dziejów klasztoru do r. 1656 doprowadzonych jest w rękopisie w Królewcu w 2 tomach. — Rękopis ten zawiera w sobie: Annales t. j. dzieje Klasztoru od początku aż do r. 1548 z różnych pisarzy na pergaminie XVII wieku zebrane, w które wcielono: a) Chronicon t. j. Kronikę oliwską (w tej edycyi pierwszy raz ta Kronika ogłoszona) (Schrifttafeln — Tabulae fundatorum et benefactorum) t. j. Napisy sprzedawane obejmujące dzieje klasztoru, które to napisy przepisano z starożytnych obrazów na drzewie malowanych wyobrażających fundatorów wiszących w Kościele oliwskim aż do r. 1613 w którym takowe zdjęto i nowemi obrazami innemi zastąpiono. Rękopis tych to napisów (Tabulae) z rękopisu powyższego wyszedł po raz pierwszy pod tytułem: Chronicon Olivense, w Simonetti: Sammlung vermischter Beiträge zum Dienste der Wahrheit, Vernunft, Freiheit und Religion. B. III. Frankfurta. d. Oder 1751; powtórnie z wypuszczeniami w Lieberkühn's: miscellaneen. I. Stück Stettin 1788; po trzeci raz zupełnie w tej edycyi (str. 727—791.) — z Kroniki oliwskiej (Chronicon) czerpali i wypisywali: Lotz Dusburg (ra: czej ta Kronika z Dusburga wyciągnięta) Wigand z Marburga i inni

**) Podług domysłu Hirscha (p. 655) spisaną przez Gerhar: da von Braunswalde proora oliwskiego 1337—1350.

*) Podług tych dawnych obrazów rytowane wizerunki książąt pomorskich: Sobiesława, Jaromira, Mściwoja I i Świętopełka, znajdujące się w Beltriss Verhang zu Dregers Codex diplom. Pomeraniae Berlin 1768 fol.

pozniejsi mianowicie Długosz Jan który bawiąc w Prusach l. 1464–1466 za-
nic powzięcia rokiem trzynastoletniej wojny sporządza za dyplomatami
tami polskiemi i kronikami, korzystając z tej Kroniki, z Dusburga i z Wi-
ganda na jego polecenie polskim przełożonego. Świadczy o tem w archiwum
miejskiem gdańskiem (Schuffad. 53. 6202) przechowane pismo trzech
gdańskich wczesnych radzieckich Reinholda Viderhof, Jana Meyde-
burg i Jana Angermünde, do rajców gdańskich (datowane: Thorn
30 Juni 1464) w którym między innemi donoszą: „Ersamen leven (str. 605)
„heren, de Polnische doctores laten juw (czytam fürsl) hochliken
„bidden, dar is eyne Cronica tom warten monneken
„bynnen juwer stadt up erer liberarien, de innehalt van
„velen olden geschefften vnd is up eynem blade latinsch,
„up dem andern blade duthsch geschreven, dat gy en dee
„wolden overhofet her bestellen. Dk zo hebben de monneke
„tho Polpelyn privilegia van Polnischen forsten up de
„stifftinge eres closters, dat gy wall welden doen vnd
„schikken darvan copien, dee worden en in dissen
„saken der dinggedinge zere nutte." Voigt (Gesch. Preuss.
VIII. 655) pisze iż pomiędzy polskiemi komisarzami bawiącemi
wtedy w Toruniu był także Długosz. Z archiwum gdańskiego
widać też iż r. 1465 iż Długosz z Jakóbem z Szadka Dr. Decret.
kanonikiem krak. bawił w Malborgu, przyjąc Gdańszczan o tych
że wyjaśnienie sprawy dla której z polecenia króla już bli-
tydzień bawił w Malborgu. (Scriptores I p. 605). Długosz na datę
przywileju erekcyjnego klasztoru Pelp., co do zdarzeń 1226–1256
widocznie korzystał z Kroniki Pelplińskiej, jednak podaje fałszy-
wy rok i datę d. 14 lipca 1268 Świętopełka i braci jego Sambora i
Mściwoja mylnie tymi nazwała. Wojna pomiędzy braćmi Mściwojem
II a Warcisławem por. r. 1291 widocznie według Annałów wedyjej Kadłubka
Gdańskiej z rękopisu Kulmskiego opisał. Zdarzenia z r. 1226–1339 widocz-
nie podług aktów przełożył i zebrał Juriadków (r. 1320 druk. w Scriptores I
a r. 1339 druk. w Dziatyńskiego Liter.) skreślił, jednak mylnie bo (I p. 916)
z dwóch synów Swenda, Piotra i Wawrzyńca robi czterech, dodając Piotra von
Polnow i Wawrzyńca von Rügenwalde, chociaż to wtenczas byli tylko z ojcami

Wiadomości o fałszywym Waldemarze (ok. 1273. I) i o pożarze Oliwy widocznie Długosz wyjął z Kroniki oliwskiej. Wiersik nie usprawiedliwia Długosza mówiąc: Die Kontrolle .... liefert so viele Beweise „seines leichtfertigen Urtheils seiner Unkenntniss der Verhältnisse, und seiner frei waltenden Phantasie dass man diejenigen seiner Notizen .... unbedenklich in das Reich der Erdichtungen versetzen darf. (Script. I p. 666)

a) De prima fundatione monasterii Olivae (Kronika Oliwska) pag. 669–726. (od r. 1170. do 25 marca 1350)

Pierwszym fundatorem klasztoru w Oliwie był r. 1170 Subislaus dux Pomeraniae. Pierwszy przywilej nadał 18 Marca 1178 dux Sambor cystersom dający im Oliwę i bory, lubo Roczniki Pelplińskiego klasztoru cystersów Rytę wspominają, iż dopiero 1186 posłano za konikow do Oliwy; za konnicy ci przyszli z duńskiego klasztoru Esserum w Seelandyi. (Cf. Brandt: Erinnerungen seine Fürsten, Fürstliche Landestheilungen und Districte. w Baltische Studien XVI Jahrg.) a podług innych z Kołobrzegu.

b) Tabulae fundatorum et benefactorum monasterii Olivae (Die Schrifttafeln von Oliva) pag. 722–731 (od r. 1170 — 4 decem. 1433)

Beilagen: I) Wulfstan's Reisebericht über Preussen (Relacya Wulfstana von Hythaby (t. j. ze Szczecinka) z jego podróży po morzu bałtyckiem znajduje się jako epizod wstawiona w anglosaxońskiej kronice historyi powszechnej Orosiusza którą król Alfred wcześniej około 883–901 kazał sporządzić. Najlepsze krytyczne wydanie przez: Joseph Bosworth: Orosius. London 1851) pg. 732–735.

II) Auszüge aus Scandinavischen Chroniken: 1. Saxo Grammaticus (z Islandyi wyjęcia na dworze Absolona biskupa Roskildu jako pisarz † 1204): Historia danica ed. P. Müller et Velschow. Hafniae 1839–1858. 2–13 Pomniejsze duńskie kroniki: Langebek: Scriptores rerum Danicar. T. I–VII. (pag. 735–738.

Kraj-Wanzka był to Gniew (Mewe)

Klasztor Augustianów eremitów Succinagatz w gnieźnieńskiej dyecezyi fund. 1295 Mestwin książę pomorski z żoną Eufrozyną.

Konin, Bordzichow (Krangenfee) jezioro koło klasztoru Zölpin i wieki Persanty.

Beilage III) Berichte der älteren polnischen Chroniken bis zur Mitte des 14 Jahrhunderts über Altpreußen und Preußen; nebst einem Anhang: Nachrichten aus pommerschen Klöstern. A) Die größeren Geschichtswerke pag. 339-362

Kroniki te są: 1) Chronicon Polonorum mylnie M. Marcinowi Gallus przypisywana – napisana (podług zdania Köpkego i J. Szlachtowskiego) przez jakiegoś włocha kapelana Bolesława III w Polsce zmarłego por. 1113 na którym kronikę za kończył. Podług domysłu Franc. Michałowskiego (gazeta codzienna 1856 Nº 81) najprawdopodobniej napisał tę kronikę Prezjeratus benedyktyn z klasztoru St. Gilles (+ 1151. V Calend. Augusti); Edycje: Długnicka Gedani 1749 fol. (z myślkami z rękop. Piemotuskiego) Wisłocki: Historianum Collectio. Varsav. 1764. fol. Tom III (przedruk z Długnicka), J. W. Bandtke. Varsaviae 1824. 8° (podług rękopisu Sandka z Czechla, Köpke i Szlachtowski w Pertz scriptores rerum germ. 1851 T. IX (czyli XI?) p. 418-478 najlepsza podług rękopisu Bibliotek. Zamojskich. – Tłomaczenia: Kownacki: Historia Bolesława III Warszawa 1821. 8° W. Glinczyński: Rozmaitości nowe. 1800. Galla Kronika idzie od 825-1118. – Martini Galli cui Kitego Długosz fol. 65 wspomina jestrzeby bo ji ten fakt nie znajduje w Gallu, tylko w innym bezimiennym rozpisku rękopiśmiennym.

2) Kronika Wincentego syna Kadłubka biskupa Krak. 1208-1218 i potem egzekucja w Jędrzejowie +8 marca 1223. – pisana w Kf. tak rozmowy między panem i Mateuszem od początku do r. 1182 w związku a odtąd do r. 1203 fragmentarycznie. Edycje: Herburta. Dobromili 1612 12° (z komentarzem mylnie Janowi Długoszowi przypisującym) – Helyssena przy Długoszu dipsiae 1711. fol. Tom II (przedruk Herburta z komentarzem) – J. W. Bandtke: Varsaviae 1824. 8° bez komentarza z Kroniką Dzierzwy) – Przezdzieckiego: Cracoviae 1861. 4° (z najdroższego rękopisu uże: Dzierzwy) Łowicz 1803. 8° w skróceniu. Gorlińska, Linde, Wisłowski w wyjątkach.

3) Kronika Dzierzwy czyli Dzierzwy zawiera treść Kroniki Kadłubka bez różnic z dodatkami i rozszerzaniami: niewiadomo czy starsza lub późniejsza od Kroniki Kadłubka co tylko z rękopisma rozstrzygnąć można) Kronika Dzierzwy sięga do r. 1198. Edycje: Długnicka: Gedani 1749 fol. 1-30 nazwana mylnie Kadłubkiem) – Wisłocki: Historianum Collectio Varsav. 1764 fol. T. III (przedruk z Długnicka) – J. W. Bandtke: Varsaviae 1824. 8° (razem z Kadłubkiem z rękopisu Kurpańskiego – Tłomaczenia: Wojciech Kownackiego: Kronika polska Dzierzwy. Warszawa 1823, z rękopisu z Gruszami Krakow 8°.

II Herbu Roża

4) Kronika Bogufała (biskupa poznańsk. (1242 + 1253) kona. obejmuje dzieje od początku do r. 1250. a podług rękopisu krakowskiego nie tylko do r. 1205.) Edycye: Sommersberg Script. śląsk. [illegible] Lipsiae 1730 Tom II [illegible] Kadłubka: Warsz. 1752. 4° (przedruk z Sommersberga) – Mizler: Historiarum 1769. T. III (przedruk z Sommersberga) – Tłomaczenia: Hipol. Kownackiego. Warszawa 1822. – W Scriptores rer. Prussic. I. są niektóre miejsca z Bogufała poprawione z wariantami podług rękopisu Królewieckiego.

4a) Gotdzisław Baszko kustosz poznański pisał Kontynuacyją Kroniki Bogufała notuje zdarzenia od 1252 do r. 1271. a podług rękopisu krakowskiego od. 1200 – 1300.) Edycye: Sommersberg II tom: Lonowski Warsz. 1752. 4° (przedruk) – Mizler: Histor. 1769. T. III (przedruk) – Tłomaczenie Hipol. Kownackiego. Warszawa 1822. (z Bogufałem) – W Scriptores rer. Prussic I są niektóre miejsca z Baszkona poprawione z wariantami podług rękopisu Królewieckiego.

5) Chronica Polonorum pisana na początku XIV wieku na Śląsku obejmuje dzieje od początku do r. 1278 wypisane z innych mianowicie z Kadłubka. – Edycye Sommersberg Scriptores I p. 1-13 – G. Stenzel: Scriptores rerum Silesiacar. 1835. 4° T. I p. 1-32 (poprawniej z rękopisu)

Chronicon Polon: (Nicolai de Siroc: Beyträge zur Geschichte Ungarns, Polens, Böhmens und Schlesiens. Leipzig 1788. p. 150) istnieje w kodexach Kompilacyja z końca XV wieku z innych polskich Kronik (ob. Kroniki Wawrzyńca Bliemenau pruskiego w Miscellaneach Hartknocha)

B) Die Annalen: nag. 963 – 981.

Są to chronologiczne notaty stojące zwykle przed, wfrodku lub w końcu większych Kronik (np Kadłubka, Dzierżwy, Bogufała) Dotąd jeszcze nie są krytycznie rozkładnie sfikowane ani też czas w którym pisane oznaczony co utrudza ich użycie. Przed ostatnią połową XIV wieku spisane zostały następujące latopisma (tu w użytkach podane):

1) Notaty chronologiczne na karcie pergaminowej w rękopiśmie z XII wieku z dodatkami z XIII wieku (udzielone przez Dra Jaffé Profesorowi Röpell – niewydane) 98

2) Annales 955-1280 z wiadomością z r. 1289 tak zwane Annales Polonicae vetustissimi) druk: w Sommersberg: Script. II p. 81-82.

3) Annales (cathedrales cracov.) a) Fragmenty od r. 965 do r. 1291 i z dodatkami 1312, 1331 druk w Łętowski: Katalog III (1853) Dodatk p. 18-45. b) Drugi mniejszy i Krótki od r. 966-1241 druk w Łętowski: Katalog III Dodat. 1853 pag. 9-15.

zarpował Dzierżwa albo Kadłubka – w Sommersberg. tu księga jego Kronika do r. 1206 czyli pag 2-57) pozostałe (dalsze)

4) Annales (cracovienses) od r. 1142 – 1282 (czyli raczej do r. 1296) druk. w Sommersberg II p. 82–83.

5) Annales (cracovienses majores) od r. 1194–1288 (czyli raczej od r. 1205–1288) druk: w Długoszu: Kadlubek. Gedani 1749. 8vo. 33; Bielski: Kronika T. III

6) Annales ab 1071 ad a. 1290 (w rękopiśmie u prof. Rojell – dotąd nie wydane.)

7) Annales (cujavienses) ab a. 994 – 1309 (właściwie od 1249 – 1309 Kontynuacya Bielskiego) druk. Sommersberg II p. 83–91. (Drugi rękopis z dodatkami Królewiecki po Kronice Bogufała od str. 223 następuje – Trzeci Krakowski po Kronice Bogufała i Bielskiego)

8) Annales (polonici) od r. 899 – 1327 z dodatkiem roku 1378 druk w Długoszu: Kadlubek Gedani 1749 tom. pag. 33–43; Bielski Kronika Tom III.

9) Annales ab 899 – 1350 z dodatkiem r. 1466 w rękopiśmie: Chronica prutenica nova t. j. łacińska przekład Kliganda z Marburga Archiwum Królewieckim B. 28 — dotąd nie wydana.

10) Cracoviae breviores Chronica, od r. 965 – 1366 (właściwie od 1323–1346) druk w Sommersberg II p. 78–81

11) Res gestae Polonorum (Annales gnesnenses) od r. 1092 – 1376 druk: Sommersberg II pag. 91–94.

12) Res gestae Polonorum (Joannis de Czarnkow archidiaconi gnesn.) od r. 965 – 1370 (właściwie od r. 1249 – 1386) druk. w Sommersberg II. pag. 94–99 czyli raczej do str. 154.

Wypis dla próby z rękopisu Królewieckiego (Nr 7 fol.) A. 1255 Eodem anno „dux Mscizuy filius ducis Swantopolci Pomoranie in vigilia beati Michaelis per traditionem cujusdam de Listania castrum firmissimum Nakel „quod est clavis totius Polonie occupavit et cum isto . . . . . Pomorani „fuerunt occisi et alii vulnerati. A. 1256 dux Przemisl cum exercitu suo „et cum militibus fratris Bolesłai . . . et tribus propter timorem Polonorum. „1256 Dux Swantopelcus cum filiis suis et cum fratre suo collecto . . . „recessit confusus. Item eodem anno post Rogationes . . . propter proficita. „Item hic non notemus. Anno itaque eodem in vigilia b. Jacobi Ap. convenerunt nobiles viri dux Przemisl . . . Slawicz. Sandziwoj. Sbilutkowicz" (Sommersb. p. 92–98)

W Kodexie Królewieckim Kroniki (nr 7.) przytoczone „celebrare officia" (Mon. Somersb. II p. 91) następuje dodatek: „Item sub anno D. „1300 Poloni videntes incertitudinem ducis Wladislai predicti, vera: „verunt Wenceslaum regem Bohemiae et in dominum sibi receperunt, „fugato Wladislao de omnibus terris etiam propriis; sub quo rege „Wenceslao maxima pax et justitia viguit in Polonia. Polemque „rex recepit sibi in uxorem Richezam filiam regis Poloniae „Premislonis; mortuus vero est A. D. 1305. Cui succesit filius „Wenceslaus; sed modico tempore regnavit vix anno et medio et „interfectus est a quodam de familia sua in Olmucz civitate sua „et in domo decani infra dormicionem infra meridiem; hii enim „inconstans fuit et proprie voluntatis." (– czego widać iż rękopis Królewiecki Bażyńskiego z kontynuatora zgadza się zupełnie z Krakowskim. — Z Przemysław II r. 1296 zabity został mniej więcej w roku Kroniki czeskie Dal Kawy (u Dobnera III. 253) i Chronicon Aulae regiae (u Dobnera VI. 101) nie wiąże „brevi invicat tempore occidit[ur] a suis." Chronicon Detmare & które francisz kańskiego (ed. Grautoff pag. 152) który pisze: „1294 Boy der tyd do „ghaf Anastasia von Mekelenborch, nach rade eres vaders hertoghen Bartem van Stetyn, ere dochter Lutghart hertoghen „Primslave van Gnesen in Polenen, de wile dat ere here was „in der vengnisse des soldanes van Babilonien. Desse bose „hertoghe Primslaf worghede de erliken vrowen Lutgharde „in sunte Martinus avende, in der tyd, do he se neghen iar „hadde ghehad in den echte. Men wil dat ze grote teken „dede na ereme dode." – a dalej pisze tenże pod r. 1297 „Boy „der tyd wart ghedodet de Koning van Polonien to Rogezna „van sinen eghenen ridderen." (ed. Grautoff pag. 170)

(głat)
(Znigm)

Anhang: Die älteren deutschen Berichte über den Tod der Luxemburgischen 1) Ernst von Kirchbergs Reimchronik Cap. 136 (v. Westphalen monumenta inedita. Lips. 1745. T. IV. 781) pag. 771-772.
2) Chronica Detmars (ed. Grautoff. pag. 152) pag. 773.

C) Aufzeichnungen Pommerischer Klöster über die Geschichte des XIII Jahrhunderts von Bugenhagen in seiner Pomerania aufbehalten pag. 773. (Krótkie cytaty z Kroniki)

Beilage III. Die Besitznahme der dastellanei Stolpe durch die Dänen und deren Vertreibung durch Herzog Swantopolk von Hinterpommern. pag. 773–778. Rozprawka dowodząca że aż do r. 1309 t. j. do czasu okupacyi Pomorza przez Krzyżaków od partyi od archidecezyi gnieźnieńskiej z archidiakonatu [illegible] leżące za Drahą, z którychjeden archidiakonat należał do biskupem Stolpeńskim czyli Słupskim (z tych wiadomości cites. testi 29) r. 1299 Andrzej Kopidłowicz był archidiakonem Stolpeńskim pod arcybiskupstwem gnieźnieńskiem a Jakob II biskup gnieźnieński potwierdzając 3 marca 1294 fundacyją Klasztoru norbertanek fundowa: nego w mieście Stolpe przez Mestwina, mówi wyraźnie że tam ma prawo prezentowania do kościołów. Biskup kamiński nie miał tu jeszcze wtedy przy: zwyczaju, który dopiero od r. 1309 nabył bezprawnie pozbawiwszy sam swoj: ej archidyakonat w Krainie Lucipania od pasłu i przysłuszony do biskupstwa Schwerin przez Księżnę Mc Klenburską [illegible] od Pomorza oderwane. – Dopiero biskup kamiński Jarosław r. 1294 robi układ z swym ojcem Mestwinem II Księciem rujańskim i margrabią brandeburskim iż ci objęte na przypadek śmierci Mestwina II Księcia pomorskie posiadają pod władzą dyecezalną Kamińską (Fabricius Urkunden von Rügen No 374) dopiero po wygnaniu Polaków z Stolpe przez margrabiów brandeburskich za Łokietka r. 1311 biskupo kamiński ten archidiakonat zagarnął. – R. 1205 Waldemar II król duński syn Richentzy żony Księcia Władimira halickiego, wnuk Bolesława III Księcia polsk. zmarły 28 marca 1241) zrobiwszy wyprawę do Pomorza r. 1205 zajął Kasztelanią Stolpską i zmusił Mestwina życia świętopełka r. 1209 do hołdu, dopiero r. 1212 wygnał świętopełk Duneży: ków. Potwierdzało przywilej świętopełka druk w cites. Liber II pag. 91 gdzie zamiast MCC XXXVIIIo indictione 9a in die b. Joannis evangel. to jest 27 Decembr. 1236 wydrukowano mylnie MCLXXXI albowiem 9ta indykacyja przypada tylko na lata 1191. 1206, 1221, 1236

Beilage IV. Zeugenaussagen über die Besitznahme Pomerellens durch den deutschen Orden. a) Aus einem Zeugenverhöre vom J. 1320. pag. 778–782.

Zdpis z aktu notarialnego w archiwum Królewieckiego. obejmującego zeznania 25 świadków słuchanych pomiędzy 19 Kwietn. i 1 marca r. 1320 między wyznaczonych od papieża Jana XXII Komisarzy Kanigstawa arcyb. gnieźn. Pomerata biskt. pozn. i Mikołaja opata benedyk. z Mogilna w Znaodoctawie (tu pierwszy raz odnukowane, mają zaś wyjść w 4tym tomie Dzielyńskiego cites pod redakcyją prof. Köpell.) Świadkowie ci są następni: 1. Gerwardus germanus vladislav. episcopus 2. Slomarus episcopus plocensis 3 frater [illegible] Magnimilus

fenuit Swecze prae[illegible] Cujaviae". 3. princeps Cestko dux Cujaviae et dominus Wladislaviae 4. princeps Premislaus dux Cujaviae et dominus de Wyschegrod. 5 princeps Henczlaus dux Mazoviae et dominus Plocensi filius ducis Boleslai. 6. Stanislaus praepositus wladislav. 7. Mathias decanus wladislav. „germanus meus comes" Swentoslaus tenuit castrum regis Drohow." 8. Skyra miles haeres de Cupocin districtu Swecensi „qui vulneratus per Cruciferos dum occuparent Swec. c. 29 Septembr. ante 10 annos per Henricum de Plotzk." 9. Na legnevus judex Cujaviae. 10. Petrus miles haeres de Zgyedne. 11. comes Petrus dictus Drogoslawicz judex posnan. 12 comes Stanislaus Sandomir. palatinus „qui praesens ordinationi Wladislai Loctici quando castrum Gdansk rasum „comissa fuit causa subsidii propter Saxones invadentes et qui ibidem. 13. Michael judex Sandomir. „qui cum Wladislao Loctico in Pomerania". 14. Vincentius miles de Zolonia dictus Boschydem. 15. Guntherus decanus Sandomir. habui praelectam in Gdansk". 16. Petrus scolasticus Sandomir. „habui praelectam in Swecze". 17. Czeslaus custos Sandomir. „habui praelectam in Swecze". 18. dominus Dobroslaus de Zeschow 19. Thylo civis Brestensis Wladislav. dioc. 20. Henricus plebanus de Mylovanitz wladisl. dioc. „Wladislaus Loctici captivavit Petrum iventitz". 21. magister Petrus cantor wladislav. fui cum Wladislao Loctico in Bopsschow in metis Pomeraniae et Petrus Iventze resignavit cattra." 22. Thylo advocatus brestensis. 23. Clemens canonicus posnan. „fui plebanus in Glowczitz in Pomerania". 24. Michael miles quoniam castellanus de Swecze „ante 10 annos". 25 comes Johannes palatinus Cujaviae — Testes hi examinati in Brestze et in Swevi Wladislavia.

B) Aus einem Zeugenverhöre vom Jahre 1339 pag. 382–395 (ungiąt ki z zeznań drukowanych w Dziatyńskiego: dites 1855 I.)

Beilage III A) Genealogie der urkundlich bekannten Herzoge von Ostpommern. pag. 396. (Tablica genealogiczna idąca od roku 1220 do 1294)

B) Die Fürsten von Ostpommern bis 1295 und ihre urkundlich beglaubigten Regierungshandlungen. pag. 397 – 805. (Krotkie regesta panujących z: 1) Cod. Pomeraniae diplomatic. von Hasselbach und Kosegarten. 2) Dziatyński: dites rc res gestae inter Polonos et ordinemque Cruciferorum. 3) Hennigs Kurzgefasste Beschreibung der Preuß. Chronik von Lucas David. 4) Fabricius: Pomerelische Studien I Heft. 5) Dreger: Cod. diplom. Pomeraniae. 6) Codex diplom. Warmiensis. 7) Przyszlewski.

et Kluczyńskí: Cod. diplom. Poloniae. 5) Voigt: Cod. diplom. Prussiae. 6) Dogiel: Cod. diplom. Poloniae. 10) Riedel: Cod. diplom. Brandenburg. 11) Archiwa w Królewcu, Poznaniu, Berlinie i t. d. — Najdawniejszy dokument: 11 ꝙ 8. d. 18 Martii in castro Gdanzk. Jakób princeps Pomeranorum Monasterio Oliwa donat; druk. w Hasselbach Codex — drugi: 1198 d. 11 novemb. in Lvece: Grimislaw unus de principibus Pomeraniae donat Stargard Praemonstratensibus Johannitis; druk. w Hasselbach Codex — trzeci: Mestwina I z r. 1210 darowizna dla klasztora w Żukowie; 1222 Świętopełk funduje klasztor dominikanów w Gdańsku — 1258 d. 10 Julii in Dirschove: Semovit dux Pomeraniae monasterium Lamburia (Lappin) ord. cisterc. fundat, ornatum etiam mons Mariae anno 1200 et Neu Doberan anno 1260 — 1295 Instituerunt duces Pomeraniae cum coniuge Euphrosina donationem monasterio in Suecnigatz ord. heremit. S. Augustini facit. — 1298 in Swecze, Mestwinus dux Pomeraniae monaster. ord. praedicatorum in Stolp fundat. — 1289 d. 20 Junii in Gdańsk: Mestwinus dux Pomer. monasterium in Zarnowitz dotat. — 1299 Mestwinus dux Pom. monasterium in Lynde (Lindow) dotat. — 1291 Mestwinus dux Pom. monasterium ord. praemonstr. in Stolp fundat. — 1291 datum in monasterio Lubin dioeces. posnan. Mestwinus dux Pom. judici posnaniensi villas donat in regulej w Królewcu (im archiwa) zaraz potem 1282 d. 16 maja vacat Mestwin w Milicz na klasztor gdzie wyda- je przywilej — 1284 d. 2 Sept. in castro nostro na Kel, Mestwoj dux Pomer. confirmat donationem patris sui archiepiscopo gnesnensi factam anno 1236. — 1285 in Gnesna. Boleslaus dux Pomer. monasterio S. Clarae in Gnesna ubi affinis sua Jolanthe vidua post Ecclesiam ducem Polon. intravit, villas certas donat. — 1286 d. 20 martii, in Brisseria Mestwinus dux Pomer. monasterio S. Mariae in Brisseria (Koronowo) villas donat. — 1287 d. 23 Novemb. in Stolpe, Mestwinus dux Pomer. tempore quo pax perpetua cum Premislao duce Poloniae et Boguslao duce Slavia facta est, confirmat privilegia monasterii (Bukow. — 1288 d. 12 Maji, Premysl II dux Pol. recognoscit quod Mestwinus dux pomer. villam Serm in terra Pomerelia in castro Wyszegrod (Jahrbücher d. Archivum test 1836. 2. III). — 1288 d. 26 August. in Slupsche in Polonia, Mestwinus dux pom. Falconi castellano de Lgarn Kow, qui ei nuntium attulit quod ejus filiam filius Premysl dux Polon. a captivitate Henrici ducis Vratislav. liberatus sit, donat villam; tempore nuptiarum ducis Pomeraniae. — 1289 d. 26 Febr. in Pilsovia, Mestwinus dux Pomer. monasterio Pilsovensi in Felicem vallem translato donationem facit. — 1289 d. 6 Mai in Schwetz, Mestwinus dux Pomer. monasterium ord. praedicat. in Dirschau fundat. — 1290 d. 23 Octobr. in Gnesna Mestwinus dux Pomer. cum consilio filii sui Premislai Nicolao palatino calisc. donationem facit. — 1290 in Gnesna, Mestwojus dux Pomer. Jacobo archiepiscopo gnesnensi vendit duas villas in castellania schwecensi. — 1291 Premysl

dux Poloniae cum Boleslaviensi duce Pomeranie confirmat privilegia monasteriorum Oliva et Zarnowitz. — 1294 d. 15 Junii in Helfo, Mestwinus dux Pomeraniae de consilio filioli Premyslonis facit donationem capitulo posnaniensi (Kopiał Kapit. Pol. I p. 354) — 1294 d. 14 Octobr. in Danzich. Premisl dux maioris Poloniae confirmat privilegium per patruum suum Mestwinum datum civitati Elbing, per libere commercie (Cod. dipl. Warm. 94) — 1294 in Sweze, Premisl confirmat donationem patrui sui Mestwini monasterio Swerinagacz factam (Gedebur Archiv. I p. 230) — 1294 Mestwinus dux Pomer. testatur et confirmat donationem coram se factam per quendam nurum, Polaviham relictam Boleslai ducis Pol. et pitulo gnesnensi cat causam Vislai Episcopi Vladislav. ratione privilegii Mestwini ducis quondam Pomeraniae bonae memoriae patrui ipsius (Cites II p. 42) — 1295 d. 25 Julii in Sweza Mestwin dux Pomer. confirmat emptionem villae per monasterium Pelplinense villae in districtu Gnesnensi — (statim przy tej dacie jest nota) co do roku nie pewny! (Wogóle przed XIV wiekiem nie ma datowanego przywileju)

6) Terra Pomerania quomodo subjecta est ordini fratrum Theutonicorum heraugeg. von Theod. Hirsch. pp. 806–808. (Krótki ustęp o tem, który się znajduje przy rękopiśmie tłomaczenia Kroniki Wigranda: powyższy: „Pomerani a testatur Sidorus, originem habent ..... Nonus „a nativitate Christi 1309 epicum Gedanum victum est. Post hoc secundo anno ... Pomerania emta est a marchione Waldemaro soluta, sigillata et liberata." — leg. war. folio.)

7) Monumentorum fundationis monasterii Pelplinensis hrsg. mentum, herausgeg. von Th. Hirsch. pag. 809–812. (Z rękopisu pergamenowego z XIV wieku historia fundacyi — jest ona tak że wraz z kopiśmie Annales monasterii Pelplinensis ad a. 1588 warschauer Krakowiec Kim. — Pelplin klasztor Camberiensis cuiusdam fundowany 1258 d. 20 Junii przez Cambora Książęcia pomor. który cysterskow z Doberan sprowadził. Inny ten klasztor położony we wsi Pogorzel gdzie stał się pierwotnie Camburia, Mons Mariae a Novum Doberan od r. 1294 na pomienionem do wsi Pelplin przeniesiony. — Fundacyja odbyła się w sposób jak podany niżej wszakże ofiarowanie uczynił przez posłańca (nuncius) który fundacyję przyjął i ogłosił uczuwszy do ręki pastorał (virga) a Wilkericht der über das Kloster Neu-Doberan seit 1294 Pelplin bis 1312 vorhandenen urkundlichen Nachrichten. pag. 812–815

8) Nachträge pp. 815–818 dodatki i poprawki do całego dzieła.)

Bulla erectionis Pelplinskiego opat klasztor cysterskow w Garnsee (Garzanum) w Pomeranii fund. r. 1286 przez Dietricha Stange, leg. w pars latzaraz za Pelplin. chronicon.

Scriptores rerum prussicarum. Die Geschichtsquellen der Preussischen Vorzeit bis zum Untergange der Ordens-herrschaft, herausgegeben von Dr. Theodor Hirsch, Dr. Max Töppen und Dr. Ernst Strehlke. Leipzig Verlag von S. Hirzel 1863 + 8° II. Band mit einem Facsimile und Register zum ~~ersten~~ und 2. Band. str. VI. 1-806 (text) 807-866 (rejestr)

Tom drugi obejmuje:

1) Zwei Fragmente einer kurzen Reimchronik von Preussen, herausgegeben von Ernst Strehlke ff. 1-8. (2 ułamki niemieckiej rymowanej Kroniki, w Król. bibliotece w Berlinie znalezione na 2 kartach pergaminowych służących za okładkę. Rękopism z XIV wieku - odmienny od Kroniki Jerozolimina - autor Krzyżak zegarz Dyfburga i Wiganda - pierwszy ułożył ~~kiedy~~ zaraz (ok. r. 1249-1260; drugi ok. r. 1330-1338)

2) Hermanni de Wartenberge Chronicon Livoniae, herausgegeben von Ernst Strehlke. ff. 9-116. Kronika ta od r. 1186-1378 po łacinie prozą pisana przez kryjka Hermana de Wartberge kapelana mistrza inflanckiego Wilhelma von Vrimersheim r. 1380, wydany tu po pierwszy raz z rękopisu znajdującego się w miejskiem archiwum w Gdańsku in 4°. Dotąd wydane są: Chronika Henryka Łotwaka idąca do r. 1227, Kronika rymowana po niemiecku Dytleba von Alnpecke idąca do r. 1290, Kronika Dünamundeńska idąca do r. 1348; i Chronika Inflant po niemiecku przez Balthazara Rüssow r. 1578 wydana. - Tutaj styl niebrzydki. deponentia używane jako pasiva, Verbum finitum zastępione często przez participium; styl nienajlepszej łaciny; niektóre błędy niewiedzieć czy do autora czy do przepisywacza należą; Luki okazują że brak ostatecznego wykończenia - Charakter pracy się zakonny

Beilagen: I) Regesten Wilhelms von Modena. ff. 116-134. od r. 1220 w którym był papieskim wicekanclerzem, r. 1222 został biskupem Modeny, r. 1224 d. 31 grudn. mianowany legatem do Prus i Inflant, r. 1225 przybywa do Rygi, r. 1226 wyjeżdża w maju do Modeny. r. 1230 bawi w Pruskich, r. 1234 w Inflantach, 1235 w Polsce, Inflantach, r. 1249 wraca do Włoch; r. 1249 wraca do Lyonu gdzie + 1251 d. 31 marca.

II) Regesten zur Geschichte Mindowe's von Litthauen. ff. 134-139. od r. 1251 w którym Mendog się wykrzcił i przez opata de Mezzano legata koronowanemu został - do r. 1278 (Mindowe został zabity 1263 z żony Marty zostawił syna Wojsałka.

III) 1. Chronik von Dünamünde ff. 139-142 zapisy krótkie łacińskie do r. 1348, drukowane najprzód w F. G. v. Bunge: Archiv für die Geschichte (druk w Le. t. XIX p. 108-30)

div. Esth-uni Curlands. Dorpat 1845. 8° IV Bd. p. 269 z rękopisu na ratuszu w Rewal – tu przedrukowane. – A. 1211 constructa est abbatia Dunemundensis (ord. cister.) in monte S. Nicolai.

2) Die Annalen und das Necrologium von Ronneburg. ff. 142–148 obie wydał pierwszy Stryjkowski w swej Kronice litewskiej w tłomaczeniu polskiem z rękopisu – tu na nowo z polskiego przełożone na łacińskie idą (od r. 1190–1348.

IV) Hermanni de Wartberge: Relatio de discceptatione inter Dygersem archiepiscopum ordinemque S. Mariae Theutonicorum Gedani anno 1366 habita ff. 148–155. (z rękopisu w Królewcu)

V) Aus Peter Suchenwirt, Heinrich Teichner und anderen deutschen Dichtern. ff. 155–198.

2) Das Leben der heiligen Dorothea von Johannes Marienwerder, herausgegeben von Max Toeppen. ff. 199–396. – przedruk z rzadkiej drukowanej której jedyny exemplarz w ces. bibliotece w Petersburgu: Des leben der zeligen frawen Dorothee clewsene-rynne in der thumkyrchen czu Marienwerdir des landes czu Prewszen. (na końcu) Gedruckt unde volendit in der stat Marienborch durch mich Jacop Karweysze goltsmyd, den dinstag nach Gregory alsz man czelete MCCCC unde CXII, lob sey gote. 8° małe kart 232 czyli a–z i A–F rok na tytule mylnie, powinno być XCII to jest 1492 – jest to najdawniejsza książka drukowana w Prusiech. Autorem tego dzieła jest Johannes Marienwerder † 1413 M. i prof. Teolog. rodem z Dyecezyi poznańskiej od r. 1387 kanonik poznański, spowiednik błog. Doroty, umarł d. 19 Sept. 1413 w Marienwerder (był może profesorem w Krakowie). Exemplarz niemiecki jest tylko wyjątkiem i skróceniem z tegoż autora: Liber de vita venerabilis dominae Dorotheae, – którego są dwa rękopisy jeden z r. XV wieku w archiwum tajnem Królewieck. pochodzący z Pelplina (w którem to rękopisie znajdują się oraz: Septilibium venerabilis dominae Dorotheae t. j uwagi pobożne nad życiem błogosławionej – i Apparitiones venerabilis dominae Dorotheae t. j cuda – pisane przez tegoż autora) drugi zaś rękopis z XV wieku w bibliotece Kapituły Kat. Marzi w Gdańsku. – Oprócz tego są następne pisma dotyczące tej błogosławionej: 1) Processus in causa canonisacionis remissionis recepcionisque et examinationis testium felicis Dorotheae. Mscr. ff. 360 w bibl. Królewsk. w Królewcu – Proces ten spisany r. 1405, rękopis zaś przepisany r. 1486 – Konyfstat z niego Kober w dziele o S. Dorocie i Lilienthal. – Jeszcze r. 1395 starał się wielki mistrz Konrad von Jungingen w Rzymie przez posłów u Bonifacego IX o kanonizacyą bł. Doroty.

[nasze 197 – 350]

† Kształcił się w Pradze gdzie 1371 zostaje bakałarzem a r. 1374 magistrem artium

Papież nakazał r. 1404 Komisyą, której akta i proces r. 1408 spisano – lecz dla braku fundeszów cała sprawa kanonizacyjna uwięzła w Rzymie. 2) Żywot B. Doroty w pismach Szymona Grunau (1520) Marcina Baronius (Scores et miracula sanctorum Poloniae auctore Martino Baronio Polono. Poloniae sumptibus ac formis Petri Overradi 1605 fol.) Rzoviusz (Annales Tom XIII i XV) 3) Patronka starodawna państw pruskich: Dorota z Brzeg Wdowa. Toruń 1638 i 1698 (autor Fryderyk Szembek Soc. Jes.) jest w rękopiśmie łacińskie tłomaczenie tego dziełka przez Alberta Surskiego. 4) Tüchtiger Abriss eines christlichen Vorbereitens zum glücklichen Tode durch immerwährende Begierde Gott im Himmel anzuschauen, durch öftere Empfahung des hochwürdigen Sacraments des Altars und Leibes Casteyung. Das ist: Das gottselige Leben der heiligen Dorotheä einer Wittwen aus Preußen.... ausführlich durch... Jakob Friderikum Schembeck Priester der Soc. Jesu in polnischer Sprache beschrieben, anjetzo ins Deutsche übersetzet durch Johannem Thaddaeum Kober, Ertzpriestern und Pfarrern zu Frauenburg. Gedruckt im Kloster Oliva, durch Georgium Franciscum Frisch, Factor 1681. 8° ark. 5. – 5) Vita magnae beatae Dorotheae Pruthenae, viduae in ecclesia Lonesaniensi reclusae, ... item miracula ejusdem beatae derumpta ex libris manuscriptis Bibliothecae arcis Hheilsbergensis et electoralis Regiomontanae. Impressa sumptibus Andreae Adriani de Linda canonici varmien. Anno 1302 d. 31 Augusti, typis monasterii Olivensis. 4° (autor włąsnoręczny Nicolaus Kraus concionator cathedr. varmien. 1301). 6) R. 1745 odmieniono tylko pierwszy arkusz i powyższe (5) dzieło wydano drugi raz pod tytułem: Andreae Adriani de Linda: Vita magnae beatae Dorotheae Pruthenae viduae. Dantisci 1345 apud Georgium Marcum Knochium. 4° 7) Historia beatae Dorotheae Prussiae patronae fabulis variis maculata, quam e documentis manuscriptis pariter ac impressis veritati historicae restituit, notisque historico-criticis illustravit Theod. Christoph. Lilienthal. Dantisci apud Georg. Marc. Knochium 1744. 4° str. 161 (z ryciną świętej) (pismo luterskie) Bł. Dorota urodzona we wsi Montwach r. 1342 (podług Baronius mylnie 1334) z ojca Wilhelma Swartze osadnika z Hollandyi i z matki Agaty; r. 1363 wydana za Alberta mieszczanina (lanator gladiorum) w Gdańsku. Po śmierci męża r. 1393 osiadła jako pustelnica w celi przy katedrze w Marienwerder gdzie † d. 25 Junii 1394 wsławiona cudami, tamże pochowana.

Let † Cracoviæ in offic. Skalski 1609 (w poniższym zaraz rycinę)

F. str. XXVIII i 146.

Beilagen: I) Aus den andern Schriften Johann Marienwerders (liber de vita ven. Dorotheae, Septilitium Apparitiones) pag. 350–374.

II) Zur Lebensgeschichte der heiligen Jutta und der heiligen Johann Lobedau;

str. 374-396. — wydrukowane z Acta Sanctorum Maji Tom VII Antverpiae 1688. z Baronius Marcina, tłomaczenie z Fryd. Szembeka. — Bł. Jutta ur. [illegible]20 siostra wielkiego mistrza Hanno von Sangershausen † d. 5 maja w Chełmży (podług Bzowskiego miała męża Jana Konopackiego barona na Bielczanach – co mylne) (podług Fr. Szembeka † d. 5 maji 1264.) – Żywot bł. Jana Lobedau przedrukowany z Acta Sanctorum Octobris. Tom IV Bruxellae 1780 – napisany zaś po polsku przez Fr. Szembeka a tłomaczony na łacińskie przez A. Ustrzyckiego – Jan Lobedau franciszkan rodem Torunia umarł w klasztorze w Chełmnie d. 9 Octobr. 1264 (Ob: Seemann: Ueber das Franciskaner Kloster zu Culm in dem Programm des Progymnasii zu Neustadt 1860. 4°)

4) Translatio et miracula sanctae Barbarae; bearbeitet von Max Toeppen. str. 397-411. z rękopisu biblioteki Kościoła S. Marcyi w Gdańsku pisane w XV wieku. (Głowa S. Barbary była u krzyżaków)

5) Miracula sancti Adalberti martiris; herausgegeben von Max Toeppen str. 412-420. przedruk z Pertz Monumenta Germaniae SS. IV pag. 613-616. pisane około 1295-1362.

Beilagen: I) Legenden über den heiligen Adalbert aus polnischen und böhmischen Chroniken p. 421-423 z Marcina Galla (ur 1113) z Kadłubka, Pułkawy i z 2 żywotów św. Wojciecha wydanych przez Dobnera.

II Nicolaus von Jeroschin: Leben des heiligen Adalbert; Fragment, herausgegeben von Ernst Strehlke str. 423-428; z dwóch kart pergaminowych pisanych rymem niemieckim około 1314.

6) Die Chronik Wigands von Marburg; Original-Fragmente, lateinische Übersetzung und sonstige Ueberreste herausgegeben von Theodor Hirsch str. 429-800. a) Einleitung. p. 429-452 z fasymile tłomaczenia łacińskie niemieckiej rymowanej Kroniki napisanej przez Wiganda z Marburga odkryt r. 1821 Dr Lucas († 1854) w bibliotece klasztoru bernardyńskiego w Toruniu, skądsię dostało do biblioteki król. archiwalnej w Królewcu. Wydał ją Jan Voigt i Edward hr. Raczyński: Chronica seu Annales Wigandi Marburgensis equitis et fratris ordinis Theutonici. Pusizna pojęcia Długoszu dziejopisie polskim to jest Kronika Wiganda z Marburga rycerza i kapłana zakonu krzyżackiego na wezwanie Długosza z rymowanej kroniki niemieckiej na język łaciński wszetłomaczona, na polski język przełożył ją Edward hr. Raczyński.

wydania Jana Voigta i Edwarda hr. Raczyńskiego. Poznań w Księgarni rowej 1842, 4°. – Długosz który swe Dzieje między 1460–1480 pisał, używał do wiadomości o Prusach: Chronicon Olivense (Lib. IX p. 0070 a ann. 1343 i lib IX p. 1090 ann. 1349) i z Kroniki Wiganda (od r. 1339 do r. 1378) mianowicie Cap. 20, 25, 26, 28, 32 i t.d. z których skracając czerpał; oraz Protokołów Liter et res gestae od r. 1308–1343, prócz tego używa Dusburga i dyplomatów. – Rękopis w którym się Wiganda łacińskie tłomaczenie znajduje mieści w sobie rozprawy o astronomi kardynała Piotra Dillica (de Dilly) dalej Flores temporum t.j. Kronikę świata Martini Polonii do XV wieku doprowadzoną (karta 149–229) dalej Cronica vetus extracta e cronica cruciferorum per Nicolaum Jeroschin confecta t.j. tłomaczenie łacińskie z Jeroschina (kart. 230–277) – dalej: Terra Pomeraniae quomodo subjecta est (kart. 277–278) – dalej Cronica nova Prutenica t.j. tłomaczenie Wiganda (kart. 279–299) – dalej De Sanito Stanislao t.j. Żywot św. Stanisława przez Wincentego z Kielc pisany na wezwanie Prandoty biskupa – dalej Annales Polonorum, t.j. Kronika od r. 899 do 1350 dotąd niewydane (Fratki?) – Rękopis ten pisany w Toruniu r. 1464 przez jakiegoś Księdza C.G. rodem z Geismar w Hessen który na prośbę Długosza przełożył w skróceniu Jeroschina i Wiganda. Bobolkach są noty i uwagi krytyczne ręką Długosza pisane jak się Hirsch domyśla. – Właściwy jest w tym tłomaczeniu dzieła konstrukcyja syntaktyczna, wiele nowych wyrazów germanizmów. – Ostatniemi czasy odkrył Wattenbach archiwa: rzyjsza na 2 kartkach ułomek (r. 1330) z niemieckiej Kroniki Wiganda; i drugi ułomek (r. 1348) Dr Edward Krömecke w Herstell) również na 2 kar: tach pergaminowych. Cała Kronika która mogła mieć do 25,000 wierszy zaginęła. Wigand z Marburga pisał r. 1394 na wezwanie wielkiego mistrza Konrada Wallenroda, był on heroldem i zginął jeszcze r. 1409 w Malborgu. b) (Text) Cronica nova prutenica sed in multis superfluis verbis descisa inchoataque a. 1293 et terminata a. 1394 vel circa adinstantiam venerabilis domini Johannis Długosch custodis vislicen: vis. str. 453 — 662: idzie od r. 1311 od objęcia Karola de Trier dor. 1394, wydana krytycznie z dodaniem fragmentów, wariantami czytania, i 2113 notami historyczno-krytycznemi ważnemi.

Beilagen. I) Die littauischen Wegeberichte; str. 662–711 (jest 100 marszrut przez Litwę i Żmudź z XIV i XV wieku (z archiwum Królewieckiego – ciekawy materiał do topografii Litwy), spisami ków, rzek, opisu granic Litwy (stare rękopisy)

II) littauische Berichte; str. 711–715: a) Ein Bericht Herzog Wittowds von Littauen (o niefraskach z Jagiełłą r. 1379–1386) b) Klage artikel des Königs Jagal wieder den Hochmeister 1388 (z tych rękopisów

III) Polnische Berichte ftr. 715–731. a) Aus der Chronik des Archidiaconus von Gnesen (z Sommersberga z poprawami podług rękopisu Krolewieckiego) – Wiekopisie Krolewieckim jest inny porządek Chronik jak w Somersbergu. Wydawca mniema, że tylko pag. 99–154 do: De coronatione jest pióra Archidyakona gnieznien. – Reszty pag. 96–99 Somersb. wydałszym ciągiem Kroniki: Resgestae Polonorum zamyka się na str. 94.
b) Aus dem polnischen Zeugenverhöre vom Jahre 1339. ftr. 720–731 (wypisy z Lites ed. Dziatyńskiego)

IV) Aus ungarischen Chroniken; ftr. 731–732 z Kroniki Jana archidiakona de Kikullew Chronica Hungarorum, którą Magister Johannes de Thurócz za czasów Maxieja Korwina dor. 1464 dopro: wadził; druk. w Schwandtner: Scriptores rerum Hungaric. Viennae 1746 fol. Vol. I

V) Aus böhmischen und österreichischen Chronicken; ftr. 732–735. Wypisy z Marignoli Jana, Neplacha, Chronicon aulae regiae, Vita Caroli IV (druck w Böhmer: Fontes I. 228) Beneschius de Weitmil – austriaca: Thomas Ebendorffer von Haselbach, Hagen. Lienn (+1400), Albertus Argentinensis (1336), Johannes Vitoduranus (franciszkan rodem z Winterthur, pisał 1348: Die Chronik des Minoriten Johannes von Winterthur herausgegeben durch Georg von Wyss. Zürich 1856. 8° Tom w Ecard. Corpus Tom I) Heinrich von Hervord (dominikan +1370 Liber de rebus memorabibus sive Chronica Henrici de Hervordia edit. Aug. Potthast. Gottingae 1859. 4°) Heinrich von Rebdorf.

VII) Niederländische Berichte ftr. 742–785; wyjątki z Kronik niderlandzkich.

VIII) Französische Chroniken ftr. 785–788.; Le livre des faicts du mareschal de Boucicaut (który 1390 był w Prusiach); Froissart.

IX) Englische Berichte ftr. 788–796 wyjątki z Kronik angielskich.

X) Aus schottischen Chroniken ftr. 796–800 (wypisy)

Zusätze und Berichtigungen ftr. 801–806.

Register ftr. 809–866

n. p. Abel Daciae rex; Aberda territorium; Aldenburg vid. Theodoricus; Armagh in Irland vid. Albertus II; Elbing castrum, commendator de E.; Herbipolis (Würzburg); Henning de Below; Hermannus de Kirchheim miles;

Scriptores rerum prussicarum (oder) Die Geschichts-
quellen der preussischen Vorzeit bis zum Unter-
gange der Ordensherrschaft, herausgegeben von
Dr. Theodor Hirsch, Dr. Max Töppen und Dr. Ernst
Strehlke. Leipzig Verlag von S. Hirzel 1866. +8°
III Band. Str. VI. 730. (Fq)

1) Kurze preussische Annalen 1190-1337 herausgegeben
von E. Strehlke. Str. 1-4. (Krótkie niemieckie zapiski, z rękopisu papier.
archiwum zakonu niemieckiego w Wiedniu, który z rękopis wrze-
pisał r. 1514 w Królewcu Jan Melhorn z Meissenbachu - Źródłem
tych zapisków są Annales Pelplinenses.)
2) Annales expeditionis prussiei 1233-1415 herausgeg. von
E. Strehlke Str. 5-12 (Krótkie łacińskie zapiski z rękopisu
Książęcej biblioteki w Wolfenbüttel, z rękopisu papier. z XVII
wieku. po większej części excerpta z Kroniki Dusburga.)
3) Franciscani Thorunensis Annales prussici (941-1410) und
4) Johanns von Posilge officials von Pomesanien Chro-
nik des Landes Preußen (von 1360 an fortgesetzt bis 1419)
zugleich mit der auf Preußen bezüglichen Abschnitten
aus der Chronik Detmar's von Lübeck, herausgeg. von
E. Strehlke (Str. 13-388.) Annales Thorunenses pisane po
łacinie dochowały się w papierowym rękopisie z XVI wieku w
archiwum miejskiem w Gdańsku. — Kronika miasta Lubeki spisana
w dolnoniemieckiem narzeczu przez lektora franciszkańskiego
Detmara od r. 1350-1395 żyjącego (który na rozkaz
rady miejskiej w Lubeku polecono sobie miał kontynuacyą daw-
niejszej kroniki) wydana została pierwotnie: Die lübeckischen
Chroniken in niederdeutscher Sprache (oder) Chronik des Franzis-
kaner Lesemeisters Detmar nach der Urschrift und mit Ergän-
zungen aus anderen Chroniken herausgegeben von Dr. J. M. Grautoff
Professor und Bibliothekar in Lübeck. Hamburg bei F. Perthes 1829-1830. II Bände.

Dětmar korzystał między innemi z kronik toruńskich. —
Kronika pruska pisana po niemiecku przez Jana de Posilge
officiata kapituły w Rieżenburgu wydana in 2 3 rę kopisów ber:
lińskich i i wiedeńskiego — pierwotnie wydali ją: Jahrbücher Jo:
hannes Lindenblatts oder Chronik Johannes von der Posilge
Officialis zu Rieżenburg herausgegeben von Johan Voigt und
Fr. Wilh. Schubert. Königsberg 1823. 8° — tu wyjątki te
3 kroniki: Toruńska łacińska Dětmara niżejniemiecka i
Jana de Posilge niemiecka wydane w zestawieniu.
Dodatki: a) Verzeichniss der Hochmeister des deutschen
Ordens (1190–1511) p. 388 (Spis chronologiczny podług 2 rę:
kopisów, drukowany także w pierwotnej edycyi Lindenblatta,
— po niemiecku)
b) Fortsetzung des Thorner Annalisten, in der Danziger
Handschrift (1410–1540) pag. 398–399 (Krótkie zapiski
po łacinie)
Beilagen: I) Preussische und Lommerische Berichte, Ur:
kunden. p. 400–404.: Wiadomość o zajęciu Elbląga przez Polaków
r. 1410 (po niemiecku – 2 rę kopisy) Wyjątki z Annałów łacińskich
klasztoru cysterskiego Colbatz na Pomorzu 1186–1271 (krótkich
szapisków z kroniki Chełmińskiego klasztoru założonego r. 1186 – 2 rę ko.
pisu) Dwa dyplomata Zygmunta króla węg. z r. 1410 dotyczące
bitwy pod Tannenbergen (z mscr. po łacinie)
II) Aus niederdeutschen Chroniken p. 404–415 (Z kontynua:
tora Dětmara kroniki, z kroniki Ruzuja i innych kronik)
III) Aus thüringischen und oberdeutschen Chroniken p. 415–
423 (Z różnych kronik wyjątki)
IV) Böhmische, schlesische und polnische Berichte p. 423–
Między innemi list Władysława jagiełły pisany d. 16
Julii 1410 do żony Anny o bitwie pod Grunwaldem (p. 423) list ja:
giełły do poznańskiego biskupa Alberta d. 16 Julii 1410 (odbitka z Gote:
biowskiego: Panowanie króla Władysława jagiełły 1846) (p. 426) Instrukcja Alberta
biskupa poznań. ablegatom polskim w Rzymie d. 29 Julii 1410 dotyczące

bitwy pod Grunwaldem (2 Mscr.) (p. 427). Cronica conflictus Wladislai regis Poloniae cum Cruciferis Anno 1410 (p. 434-439) z faxymile sporządzonego przez Bielowskiego z biblioteki Ziątyńskich udzielonego Arndtowi i korzystał z niej Długosz) (p. 439)
De magna strage Cruciferorum a. 1410 (relacja wypisana przez hr. Przezdzieckiego z rękopisu: Epilogi sermonum Nicolai de Blonie w bibliotece Ziątyńskiego udzielona przez Arndta) Metra de lite Prutenorum et Polonorum (p. 441) (z rękopisu biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.)

V) Aus niederländischen Quellen (p. 442 - 452) (Odbitki z podróży Guillebert de Lannoy 1412 r. i 1421 z edycji Lelewela)

VI) Aus französischen Chroniken (p. 452 - 458) (Wyjątki z 4 kronik)

VII) Aus schwedischen und dänischen Chroniken (p. 458 -460) (Wypisy)

VIII) Aus Lebensbeschreibungen der Päbste (p. 460 - 464) (Wypisy)

5) Chronica terrae Prussiae 1029 - 1415 herausgeg. von E. Strehlke p. 465 - 471 (podług rękopisu nieg. Lelewela przepisanego z biblioteki hrab. Ostrowskiego, udzielone przez Bielowskiego - przedruk z Pertza Monumenta Germaniae Scriptores XIX. Krótkie zapiski łacińskie)

6) Fortsetzung zu Peter von Dusburgs Chronik von Conrad Bitschen 1332 - 1435. bearbeitet von max Toeppen p. 472 - 506. (Konrad Bitschin pisarz miejski w Chełmnie pisał po łacinie w roku 1431 - 1450 - tu kontynuacja ta wydana z 4 rękopisów - ważna do historyi polskiej - po łacinie)
Beilage: Fragmente aus anderen Schriften Conrad Bitschins p. 507 - 518. Aus den Werken: De vita conjugali, Epistola exhortatoria deplanctatoria)

7) Die ältere Hochmeisterchronik (1190 - 1470) bearbeitet von max Töppen p. 519 - 709 (cała kronika niemiecka idzie od r. 1190

do r. 1433; pierwsza kontynuacja od r. 1433 do r. 1445; druga kontynuacja od r. 1431 po r. 1440; trzecia kontynuacja od r. 1440 po r. 1470 – Kronika ta w niemieckim języku pisana (przez jakiegoś Krzyżaka r. 1433 w Chełmży, do której dodawano kontynuacje późniejsze – autor korzystał najwięcej z Kroniki rymowanej Jerozolima, z Kroniki inflandzkiej Hermanna von Wartenberg. – Dotychczas odszukano 21 exemplarzy tej Kroniki pisanych po najwięcej części w XV wieku, które się przechowują w Królewcu (3), Berlinie, Gdańsku, Elblągu (3), Delplinie, Wehlau, Mohrungen, Wiedniu (2), Gotha, Jena, Stuttgardzie (2), Dreznie, Salzburgu, Sztokholmie, Eskurialu (w Hiszpanii)

Beilagen I) Zugaben einiger Handschriften der älteren Hochmeisterchronik: 1) Über die Gründung des deutschen Ordens (r. 1190) (p. 709–712) (Ustęp niemiecki z jednego exemplarza powyższej Kroniki.) 2) Indulgenzbriefe des deutschen Ordens (p. 713–719) (Treść bul papieskich na korzyść Krzyżaków, po niemiecku, z jednego exemplarza powyższej Kroniki.)

II) Aus polnischen Annalen (p. 719–725) 1) Aus der Continuatio Annalium Polonicae (Wyjątek z Pertz Monum. Germ. Script. T. XIX p. 656, o bitwie pod Płowcami r. 1331 wyjęty z Anonima biblioteki Piotra z Szamotuł, pierwotnie przez Długosza wydanego i r. 1426 pisanego) 2) Aus der [illegible] Fortsetzung in der Petersburger Handschrift (Ustęp krótki o Bitwie pod Grunwaldem r. 1410 Wyjęty z Pertz Mon. XIX p. 662) 3) Fortsetzung des Anonymus 1330–1326 ed. Długosz. (dotyczący bitwy pod Grunwaldem r. 1410)

[illegible] Księcia Mestwina I (†1220) stojącego z gołą głową w pancerzu z Karacen (kujaku) i w szyszaku do kolan w prawej trzyma mieczu, w lewej tarczę ▽ napis do koła: Sigil' Mistiwi (pieczęć Mestwina)

Zusätze und Berichtigungen (do Tomu III) (p. 726–728)

Anhang: Ueber einen kürzlich aufgefundenen Siegelstempel Herzog Mestwins I von Ostpommern (Stempel z srebra owalny w kształcie medaliona wiszący na kółku, znaleziony w bliskości Świecia, dziś w posiadaniu F. Vossberga) p. 729–730

Jadwiga i Wilhelm. Jadwiga ur. 1371, Wilhelm austriacki ur. 1370, zaręczeni zostali r. 1375. Dowodem tego dyplom króla Ludwika wsg. dany w Hamburgu d. 15 Czerwca 1378 (drukowany w Katona: Historia critica regum Hungar. stirpis mixtae 1790 tom X. p. 643) i drugi dyplom wystawiony przez Ludwika w Zolii d. 11 Lutego (dominica Invocavit) 1380 w obec matki swej Elżbiety i żony swej Elżbiety, Władysława xięcia opolskiego i wielunskiego, oraz Ziemowita starszego xięcia mazow. gdzie Ludwik powiada iż Dymitr arcybiskup Strygonski „pontificaliter indutus" w kościele parafialnym w Hamburgu dawał ślub Jadwidze z Wilhelmem. — Później skarżyli Arcybiskupi o naruszenie tego ślubu, jak widać z bulli Urbana VI pontificatus Anno X (1387) Perusii III Calend. Januar. — Jadwiga zięta Albert i Wilhelm z za konem Krzyżackim do papieża koronowana na Królową r. 1384; Jagiełło przybył d. 12 lutego 1386 do Krakowa (Archidiac. Gnesn. p. 154) otrzezony d. 15 lutego (Archidiac. Gnesn. p. 154) przez Arcybiskupa Bodzantę w asystencji Jana biskup. Krak. Andrzeja (Wasilo) biskup. cereteńskiego i Wacława biskupa barepteńskiego (Annal Thorun ap. Script. Prus. III p. 142) wesele odbyło się nazajutrz d. 18 lutego w Niedzielę Annal. Thorun et Detmar / lubo Archidiak Kongniezn. pisze że wesele było 17 lutego.

Die ältere Chronik von Oliva. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der philosophischen Doktorwürde an der Universität Göttingen von Max Perlbach aus Danzig. Göttingen, Druck der Universitäts-Buchdruckerei von E.A. Huth 1871. 8° str. 174.

Kronika ta drukowana w Scriptores rerum Prussicarum I. I pag. 649-726. (ob. Rethwisch: Die Berufung des deutschen Ordens gegen die Preußen. Inaugut Dissert. Göttingen 1868 p. 51.) – Długosz do swej Historyi używał Kroniki pruskiej Wiganda z Marburga tłomaczonej z niemieckiego wierszem, r. 1464 dla Długosza przez jakiegoś pisarza z Historyi (Wiganda Kronika obejmuje lata 1293-1394). Długosz korzystając z stanowiska swego dyplomatycznego przy zawarciu drugiego pokoju toruńskiego zbierał Kroniki pruskie. Korzystał z Kroniki Dusburga, Wiganda z tak zwanej Kroniki Oliwskiej starszej, z Kroniki Jerozolimina

Źródła do dziejów Polski.

Scriptores rerum silesiacarum oder Sammlung schlesischer Geschichtschreiber herausgegeben von Dr. Gustav Adolph Stenzel. Breslau (Jos Max) 1835. 4°. Band I str. XX. 538.

1. Chronica Polonorum (p. 1–32) z rękopisu pergaminowego przepisana przez jakiegoś Jana 1359 jak świadczy przypis na końcu: „Finita cronica Lichitarum per manus Johannis sub A. D. 1359 in Sabbato ante Dominicam qua cantur Cantate Domino" z rękopisu pergaminowego in fol. który się obecnie znajduje w bibliotece Akademickiej w Wrocławiu — Autor nieznajomy — ile się zdaje ksiądz niemiecki na Szląsku pisał tę kronikę na początku XIV wieku jak się zdaje dla Księcia w Brzegu piastowskiego — Wydrukował ją Sommersberg Scriptores p. 1–73 w Tomie I — Autor Końcy Kroniki z r. [illegible] 1278 lubo zawiasowo o wydarzeniach z roku 1278 wspomina, początek wypisał z Kadłubka, dalej zawiera co do Szląska dość wiarogodne wiadomości

p. 23. Boleslaus altus primogenitus Vladislai monarchae ex: de prima conjuge sua genuit Zaroslaum filium et Algam fi: liam; qua defuncta duxit Dominam Adelheidam sororem imperatricis conjugis Conradi secundi imperatoris et genuit filios Boleslaum et Heinricum dictum cum barba." Przywilej Nº 1 z r. 1175 w Büsching Urk. des Kloster Leubus jest prawdziwy — zaś Nº 2. 3. 4. 6 fałszywe p. 24.

Boleslaus calvus de prima uxore habuit tres filias quarum unam (Agnes † 1265) tradidit (Ulrico) comiti de Wirtenberg (†1265), alteram (Hedvigim) duci Mazovia Conrado tertiam (Eufrosina, Sommersberg I p. 330 mylnie ją zowie Anna) abbatissa in Trebnitz defunta est (1287–1298) pag. 31.

2. Breve Chronicon Silesiae (p. 33–37) z rękopisu bibliotecznego wersyf. wrocławskiej pochodzącego z Klasztoru Henrychowa z XIV wieku idzie do r. 1410 pierwszy raz drukowana

p. 35 „Anno D. 1289 tertio Calend. Augusti Ruteni terram Slezie intraverunt et circa Oizam et Grotkowe prædam hominum tule: runt et in terram suam deduxerunt."

3. Chronica principum Poloniæ (p. 38-132) pisana około 1395 przez Dziemca członka Kollegiaty w Brzegu autor Korzystał z Chronica Polonorum (№ 1) z Marcina Galla – jest kilka rękopisów papierowych z XV wieku tej Kroniki w bibl. ość. uniw. wrocławsk. Z rękopisu mylnie wydrukował Sommersberg

idzie do r. 1382

p. 145. Bolko dux Zwidnicensis (+1368) mortuus – Dux Ludovicus I dux bregensis adhuc vivens (1368) genuit ducem Heinricum viventem adhuc, Wenceslaum defunctum, Margarethem uxorem Alberti ducis Bavarie, Hannonie nec non Hollandie comitis, Hedwigim ducissam Ufwicensem (o niej to pisze Ludwik I w przywileju z r. 1376 „Hedwigis relicta ducis Jesconis domini Ufwiczensis filia nostra." – była to żona Jana zięcia Ofwięcimskiego który jak Henzel Zwierzi był synem Kazimierza III Księcia cieszyńskiego – Sommersberg Tab V. gen. pag 413 mówi mylnie że była żoną Przemysława! – Nie trzeba jej jednak mieszać z inną późniejszą Jedwigą która 1396-1400 była żoną innego Jana Księcia Ofwięcimskiego zapisującego jej wiano na Zatorze) et Katherinam abbatissam Trebnicensem omnes adhuc viventes.

p. 145 T. I

Henricus IV dux Saganensis + 1342 d. 8 Junii sepultus in monasterio canonic. regul. in Sagan

Joannes dux Stinaviensis umarł dopiero po r. 1361 (Sommersberg pisze że + 1345 mylnie) pochowany w Leubus

Henryk VI Senior (recte V) Zelazny dux Saganensis + 5 Decemb. 1393 (Sommersberg ma mylnie + 1387)

Henryk VII dux medius Rumpoldus dictus dux glogovensis + 24 dec. 1394 (Sommersberg ma mylnie 1389)

Henryk VIII Sperling dux Freistad. et Sprotav. żona Katarzyna córka Władysława księcia opolskiego (nieznane Sommersberg)

Książęta oleśniccy byli ich to zwali się wtrzech Konradami wygasli 1492 (Genealogia ich zagmatwana rozjaśnił Henzel w Ledeburs Archiv T. V. p. 214 ff.) Konrad I +13.. pochowany w klasztorze trzebnickim, Konrad II syn jego + 10 czerwca 1403. Syn tegoż Konrad III w grudniu 1412.

p. 153 Xięgsta Polscy: Mesco III albus Mesico vel Mezco filius Boleslai III curvi genuit 3 filios: Boleslaum (+1195) Wladislaum (+1231) et Odonem Odo vel Ottonem gnesnensem et posnan. ducem. Odo genuit autem Wladyslaum (+1239) hic autem Wladislaus 2 filios: Boleslaum ducem Calisiensem (+1278) et Premislaum ducem posnaniens (+1257). Hic Premislaus habuit filium Premisl II (occisum 1295 in Rogozno)

p. 153 Dux Mazovia et Cuyavia Kazimirus II (filius Boleslai curvi) genuit: Boleslaum (+sine liberis) Conradum ducem Mazov. (+1247) et Lesconem albus ducem Cracov. (+1227) — De Conrado nati Semovitus dux Mazov. (+1262) et Boleslaus (+anno 1215) et Casimirus dux cuiav. (+1268) — Semovitus dux Mazov. procreavit: Conradum (+1294 anno 1215), Boleslaum ducem Mazov. (+1313) — Hic Boleslaus (+1313) genuit Trojdenum (+1341) et Semowitum (+1343) Trojdenus habuit filios Boleslaum (+1340) Casimirum +1354) Semowitum (+1381) — Semowitus (+1381) habuit duos filios: Joannem (+1428) et Semovitum (+1426) qui reliquit Boleslaum (+1455) Casimirus dux cuiav. genuit Lesticonem dictum nigrum ducem Crac. (+1289 ob. Stenzel I pag. 154) Zienomyslum ducem cuiav. (+1287) qui reliquit filios Lesthonem, Premysl, et Casimirum.

W. Catalogus abbatum Sagenensium p. 132 – 528 pisana przez opata Ludolfa (+1422) w zaganiu roku 1398 a przez konty: nuatorów do r. 1616 dociągnięta.

Bogadwidze pisze Ludolf pod r. 1370 pag. 218:

„His diebus mortuo jam dudum Kazimiro rege Polonorum sine „haerede cum filia minor (Hedvigis) regis Ungarorum jus successionis in regno Polonorum haberet pater ejus eam duci Austriae (Wilhelmo filio Leopoldi) desponsavit. Sed post mortem patris Poloni eam auferentes duci cuidam gentili: sed tunc a primo babtisato forte Wladislao vel Wolislao nomine in conjugio copulaverunt ipsumque neophitum super se regem fecerunt qui teneat regnum Poloniae usque in diem habet et eandem regis filiam in uxorem licet sterilem et sine prole. Dicunt autem eam hujus secundi et non primi jam esse uxorem legitimam

guia um cam

Scriptores rerum silesiacarum oder Sammlung schlesischer Geschichtschreiber herausgegeben von Dr. Gustav Adolf Stenzel. Breslau (Jos. Max) 1835–1851. 4°
Bd. I–V.

I Band. 1) Chronica Polonorum (pag. 1–32) z rękopisu (druk w Pertz XIX p. 553–570)
biblioteki Rhedigera w Wrocławiu na pergam. in fol. przez Kanonika
r. 1359 pisanego dla Ludwika xięcia na Brzegu. Drukowana
na najprzód w Sommersberg Script. rer. Silesiac. T. I pag. 1–13 (gdzie autor mylnie
Autor Kronikę swe dzieje na r. 1278; pisał zaś na początku Janem zwany)
XIV wieku przez Szlązaka Niemca; początek czerpał autor
z Kadłubka, którego zwie Chronographus. — między in-
nemi zaraz z początku cytuje ustępy z Kadłubka któ- Kadłubka
rego zwie „Chronographus ea quae scripsit non se Źródła
„legisse dicit sed quorundam collatione se didicisse
„aut ideo modo dialogico descripsisse." (pag 2)
Dobrze pisze iż Bolesław II Łysy † 1278 zostawił córkę Eu-
frozynę Kseni z Trzebnicką (którą Sommersberg mylnie zwie Annąj
Władysław który już 1281 nieżył zostawił Mieszka Cieszyńskiego,
raciborskiego, Kazimierza Bytomskiego, Bolesława opol-
skiego i Przemysława ostrowskiego Książąt.

2) Breve Chronicon Silesiae (pag 33–37) z rękopisu (druk w Pertz
biblioteki uniwers. wrocł. z XV wieku; druk najprzód XIX p. 543–
w Sommersberg Tom II pag. 37–38; ma wiadomości od r. 543 kompletniej
970–1410. Należy właściwie do Roczników czyli Annales Cisterc.
Annałów. ostatnim Henrichau

3) Chronica principum Poloniae (pag. 38–172) (z niej Kron. Pol.
z rękopisu in fol. około r. 1397 pisanego w Archiwum prowin- = Dlugosz)
cyonalnym w Wrocławiu. Drukowana najprzód w Sommersberg
Tom I p. 13–63. ; do textu Sommersberga wydał poprawki

Sachs von Löwenheim: Zur Hiſtorie und Genealogie von Schleſien. Breſlau 1785. 8°. I Stück p. 7-32 z rękopiſu hrab. Schafgotſcha w Hermſdorf — Autor piſał ſwą Kronikę pomiędzy 1384-1385 dla Ludwika I Księcia Brzegu i był Księdzem Brzegu. - Korzyſtał zaś z Chronica Polonorum (Somersb. T. I p. 1-13) Martini Galli Chronicon ed. Varſav. 1824) Dulkawa, Martinus Polonus, Vita S. Adalberti, S. Stanisłai, S. Hedvigis i z jakiej polſkiej Kroniki którą zowie „quaedam Cronica". Kronika ta ſięga od r. 800-1369. — Z tej Kroniki czerpał Długosz

Długosz.

4) Catalogus abbatum Saganensium (pag. 172 - pisany pierwotnie r. 1398 przez Ludolfa opata żegańſkiego (+1422) z dodatkami do r. 1616; pierwszy raz wydane z rękopiſu

II. Band 1839 1) Vita S. Hedvigis (p. 1-126) podług rękopiſu pergaminowego Kapituły wrocławſkiej pisanego z końcem XIV wieku. — Rękopiſ ten przerobił Surius: (Vitae Sanctorum d. XV Octobr. pag. 231-245)

[zawiera Legenda major p. 1-99 Legenda minor p. 99-126.

2) Vita Annae ducissae Silesiae (pag. 127-134) z rękopiſu pergaminowego bibliot. uniw. wrocław. z początku XIV wieku.

3) Catalogus episcoporum Wratislaviensium (pag. 133-134) ſięga po r. 1468 z rękop. kapituły wrocław. Krótkie notatki

4) Gesta abbatum monasterii S. Vincentii (pag. 135-155) pisane r. 1480 przez Mikoł. Libental, z dodatkami do r. 1692; z rękopiſu archiwum prowincyalnego.

5) Chronica abbatum beatae Mariae Virginis in Arena (pag. 156 - 286) pisana przez 2880 opata Jodoka (1447 do Kriegenhalt; ſięga do r. 1429 z dodatkami do r. 1772, z rękopiſu biblioteki wrocław. - Autor między innemi źródłami czerpał z Wincentego z Beauvais: Speculum historicale.

ze str. 174 ze IX opatem był Stephanus od r. 1250–1276 a po nim X opatem Petrus 1277–1280.

6) Michael. Joseph. Fibiger: Series et acta magistrorum Wratislaviensium sacri ordinis crucigerorum cum rubea stella hospitalis S. Mathiae (pag. 287–381) pisane r. 1706

7) Franc. Carol. Alex. Fuchs: Series dominorum praepositorum Nissensium ordinis Sanctissimi Sepulchri cum duplici rubea cruce (pag. 381–461) pisane r. 1730.

8) Codex epistolaris Nr. I–XXVI (pag. 462–487) jest tu 26 listów i przywilejów od r. 1241–1421. 1472 złotych ręcznych Szlaska przedrukowanych z Schannat; Vindemiae litt. 1723 Coll. I., Dollinger: Codex epistolaris Oftocari, Bodmann's Codex epistolaris Rudolphi; i z MSS.

9) Fragmenta (pag. 488–491) zawierają: a) Nota de recuperatione villae Dayow 1278–1301 b) Ambrosii Bitschen: Continuatio Chronicae Polonorum ab a. 1401 – 1471 (pag 490–491)

= III Band 1847: Samuel Benjamin Klose's Darstellung der inneren Verhältnisse der Stadt Breslau vom Jahre 1458 bis zum J. 1526. (pag 1–435) wajze 3 Thlr. Oeffentl. (Sammlung der gedruckten Schriften I Bd.)

(p. 332 biografia Mikołaja Tempelfeld z Brzegu prof. uniw. Krak. Kanonika Krak. Dr. Teol. † 1471. i o jego pismach p. 315–318 o zatrzymaniu uniwersyt. w Wrocławiu (ob. Michovita)

IV Band 1850: Herzog Hans der Grausame von Sagan im Jahre 1488 und Hans Sweinichens Leben Heinrichs XI von Liegnitz (pag 1–20. 21–300) 2 Thlr.

1) Herzog Hans 1488–1494 (ustęp z życia jego) pag. 1–20. 2) Von Heinrichen Hertzogen in Schlesien zur Liegnitz und Brig Gedächtnüss, Ursprung ... Todt und Begräbnüss, vermeldt durch Hannß Schweinichen. pag. 21–162. (Henryk XI Książe Legnicki urodził się z widzenia w Wrocławiu d. 18 lipca 1585, bawił

najwyżsd. Opalińskiego a od r 1586 na dworze Królowej Anny wdowy po Batorym; jeździł z poselstwem polskim po Zygmunta III do Szwecyi r. 1587, był w bitwie pod Byczyną i umarł d. 3 marca 1588 w Krakowie; ciało jego kosztem cechu białoskór. ników Krakowskich (najwięcej Ślązaków) złożone było tym. czasowo w Kaplicy cechowej klasztoru bożaków. Koszt pogrze. bu wynosił 30 talarów ze skrzynki cechowej. Gdy cesarz nieprz. wolił sprowadzić ciała do Śląska, pochowano takowe w tym. że klasztorze bożaków w osobnym grobie który zamurowano za co pokrewni księżsta Śląscy mnichom 50 czerw. zł. węg. i 50 talarów zapłacili. c) Beilage z. p. 163-292 do życia Henryka XI.

V Band. (Samlung der quellenschr. Autor Br. Bd.) 1851)
Urkundenstücke, Berichte und andere Beiträge zur Geschichte Schlesiens seit dem Jahre 1240 (p. 1-630.)

(Sammlung der Quellenschriften III Bd. V Breslau.)
Archiwum miasta Wrocławia jest list rajców pisany do Piotra i Antoniego Stoschen braci, cesarskiego sekretarza (Sonnabend nach Michaelis d. 2 October. 1518) w którem wzmiankują wiadomość rodowodową o szlachcie Stosch, o ut ojcu Ulryku Stosch, oraz o Zygmun. cie Stosch który za zasługi od króla polskiego pobie. rał kielich ze złotych pierścieni (Notulae communes fol. 233.) (Cb. Klose III Bd. Scriptores pag. 157.

Tom III powyższego zbioru ma tytuł także Trzeci Sammlung der Quellenschriften zur Geschichte Schle. siens I Band.

Codex diplomaticus Prussicus. Urkunden Sammlung nebst Regesten von Johannes Voigt. Königsberg (Borntträger 1842. 4°

I Bd. 1836	Regest. ab 1148-1300	Dipl. Nr. 174	ab a. 1219-1285	pp. 190	S. 23.
II " 1842	" " 1251-1341	" " 163	ab a. 1251-1337.	" 221	S. 28.
III " 1848	" " 1299-1382	" " 153	" " 1299-1382	" 200	S. 24.
IV " 1853	" 1315-1399	" " 129	" " 1287-1399	" 190	S. 24.
V " 1857	" 1213-1403	" " 137	" " 1315-1403	" 192	S. 36.
VI " 1861	" 1345-1404.	" " 131	" " 1345-1404	" 192	S. 24.